شیرشاه سوري

د افغانانو ترمنځ د یووالي هڅوونکي

Ketabton.com

لیکونکې : اسلم راهي ، ایم ، اې

ژباړونکې: قریب الرحمن سعید

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ډالۍ :

ټولو هغو ته چې دخپل خور وور ولس د راغونډولو او د ملي يووالي د ساتلو او په خپلو ولسونو کې دخپلواکې ولسواکۍ د قيام له پاره هلې ځلې کوي ،په ځانګړې توګه د خپل اسلامي انقلاب مشر او دهيواد دا زدۍ د بيرته تر لاسه کولو هغه ويا ړلې لاربښود ته چې دخپل اتل رول او نه ستړيکيدونکو هڅو اوهاند له مخې ، تل زمونږ دهيواد او ولس ددښمنانو په سترګو کې اغزي ګرځيدلې ، په ډير درنښت ډالئ کوم.

د زړه په مينه

قريب الرحمن سعيد

نېټه: ۴ /۱۱/ ۱۳۸۹ | 24-01-2011

د کتاب لنډه پېژندنه:

نوم : شيرشاه سوري د افغانانو تر منځ د يووالي هڅونکې
ليکوال: اسلم راهي ، ايم ، اې
ژباړن: استاد قريب الرحمن سعيد
د خپرېدو نېټه: ۱/ ۲/ ۱۳۹۰ | 21-04-2011
انلاين چاري: مختار احمد احسان–Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال څو خبرې:

دا کتاب د شيرشاه سوری په اړه ليکل شوې دې. شيرشاه سوری د نړۍ د هغو ممتازو ، اتلو، مدبرو عسکري جنرالانو او حکمرانانو څخه دې چې د تاريخ په پاڼو کې ورسره هيڅ وخت د انصافه کار نه دې اخستل شوې. د دې کار تر ټولو ستر علت دا و چې د شيرشاه سوری ځای ناستې د شيرشاه سوری په څير ميړنی ،شجاع او مدبر انسان نه وو او د دې کار حتمې پايلې دا شوې چې د هغه د مړينې وروسته د هغه ټوله کورنۍ او ځواک په لسو کالو کې له منځه ولاړ. بل علت يې دا و چې د شيرشاه سوري څخه وروسته يو ځل بيا مغل د هندوستان په تخت و تاج واکمن شول ، څرنګه چې هغوې د شيرشاه سوری ډير بد دښمنان وو نو په دې اساس يې د شيرشاه سوری په تاريخ کې ګوتې ووهلې او نه يوازې دا چې د شيرشاه سوری تاريخ يې مسخ کړ بلکه د هغه له اړخه جوړ شوې ګڼ شمير يادګارونه يې هم له منځه يوړل...

دشيرشاه سوری د تاريخ په اړه زيات شمير تاريخپوهانو د فارسي ژبو تاريخ ليکونکو څخه په ګټې اخستو سره ليکنې کړې چې په دې ډله کې (هنري ايلټ بلاک مين ، ډاکټر ډارن ، مسټر بيورج ، اشيوري پرشاد ... او ګڼ شمير نور شامل دي) خو د دې تاريخونو څخه په سهی توګه هغه وخت ګټه اخستل کيدای شي چې د اټول سره را يوځای او بيا يې ژوره کتنه وشي. خو بيا هم د دې نه مخته د شيرشاه سوری د ناول او داستان په اړه ډيرې کمې ليکنې شوي دي.

ما د شيرشاه سوری په اړه د دې ليکنې نه مخته ډيره ژوره څيړنه وکړه او د هغې وروسته مې دا ناول او په دې ناول کې د هغه تاريخي کرچار را ډاګيزه کړ. ان تر دې چې د دې ناول مرکزي کردار او اتل (خواص خان) دي ، او دا لقب هغه ته پخپله د شيرشاه سوری له اړخه ورکړل شوې و نو موړې د شيرشاه سوری د ډيرو باوري ، معتمدو ، مخلصو او اتلو سالارانو څخه و چې په ډيره بدو او خرابو حالاتو کې يې هم د شيرشاه سوری باور د خپله ځانه سره درلود.

په دې ناول کې د شيرشاه سوری د ژوند حالات د هغه د کوچني والي څخه ان د هغه تر مړينې پورې را ټول کړل شوی دي او تر څنګ يې د هغه د عسکری سالارانو او قومي مخورو په اړه هم هر اړخيز معلومات شته. شيرشاه سوری ته د هندوستان په حکمرانانو کې ډيره ستره مرتبه ور په برخه شوې ده ځکه هغه لمړنې مسلمان حکمران و چې ډيرې اوږدې لارې او سړکونه يې جوړ کړل او دخلکو او مسافرينو د ارامتيا او سهولتونو له پاره يې د سړکونو او لارو تر څنګ کوهيان وکنل ، تم ځايونه يې جوړ کړل ، خو بدبختانه چې د ابو الفضل په څير تاريخپوهانو د اکبر پادشاه د خوشحالۍ په خاطر د تعصب نه کار اخستې او د شيرشاه سوري په دې ټولو کارونو يې د پردو د راخپرولو هڅې کړې دي.

ما په دې ناول کې هڅه کړې چې د تاريخ د مسخه کيدو پرته د سهسرام د جاګير د ناظم د حيثيت څخه نيولې ان د هندوستان د شهنشاهۍ پورې د شيرشاه سوری د ژوند د حالاتو په اړه ژوره څيړنه وکړم او بيا يې د انصاف سره سم خپلو لوستونکو ته وړاندې کړم.

اسلم راهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخلوقاتو د پیداکونکې اوپالونکې ذات په نامه

۱ –برخه:

دنامالومه وختونو زوړ لمرخپل نُور د تلونکو کاروانونو په څېر د کون ومکان د اسرارونه ډک ، د تیرو د کوم کلي په لور د غروب له پاره را ټيټ کړي و . د افقونو د قافلو شونډې يې تکې سرې کړې وې ، د لمر کوچ کونکو وړانګو نا مالومه منزلونو ته د ټيټيدو سره سم د ټولې سحرا فضا پـه تیارو کې را نغښتله ، او دغونښتنو لاله زار يې وران ويجاړ او د ژيړو پاڼو په شال کې را نغښتې ونې يې دهغوې د سيورو څخه بې برخې کړې وې. دفضا رڼا خړه پړه شوې وه او د لرې ساحلو څخه يخه هوا را لږيد له.

په همدې وخت کې د کرم ناسته او سون د دريابونو په منځنۍ غرنۍ لړۍ کې د ځنګل څخه دوه کسه د منځنی قدخاوندان په خپلو آسونو سپاره ، په داسې حال کې را څرګند شول چې خپل آسونه يې د جنوب لورې ته ځغلول او هغې اړخ ته ګرځندي روان و . په دوې کې يو سپور عمر تيرې خو بل د نوې عمر او د ښه غړيو خاوند و. دهغه په څيرې کې جوش او خروش لکه په شفق کې د بل شوی اور او په احساساتو کې يې د بريښنا په څير ټکان د لرې څخه تر ستر ګو کيده . دهغه په ستر ګو کې د غوښتنو او ارزوګانو بهير له ورايه په نڅا معلوميده . دخپل اوږود قد و قامت ، د خپل نرې او غښتلې جسمانی جوړښت اودخپلو مضبوطو غړو له اړخه هغه د جل وهلی دشتی په څير سخت ځان ، د جنګ د وهل شوی ډول په څير د جوش او خروش نه ډک ، د تيرو پـه څير نه ويريدونکې ، د هنرونود کمال په څير جرئتمنده ، او دحقايقو د غبار په څير ميړنې ښکاريده .

د جنوب په لور د تللو په وخت کې هغه د زاړه عمر خاوند د کوم څيز په کتلو سره ، خپل ملګرې ته اشاره وکړه او ورته يې وويل چې : صاحب خانه ! زويه ! لږ مخته ته وګوره ، کله چې دغه ځوان چې د صاحب خان په نوم ياد کړل شوی و ، مخته وکتل نو هغه ته دوه ګيدړې تر سترګو شوې. ددې ګيدړو په کتلو سره صاحب خان ډير زيات خوشحاله شو او بيا يې هغه زوړ ملګری ته وويل:

اې زما پلار جانه ! ته نند اره کوه چې زه دا دواړه ګيدړې څه ډول ښکار کوم . ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل آس په ډيره ګړندۍ توګه هغه لورې ته و ځغلاوه ، او د ګيدړو پسې ورغې ، د هغوې لورې ته د آس په ورځغلولو سره ګيدړې وپوهيدې او په تيښته شوې.

په همدې وخت کې صاحب خان د خپلې ملا سره د تړلو غشود بنډل څخه يو غشی را وويست او په اوږې باندې را زوړند کمان کې يې کيښود اوبيا بيا يې نښه و نيوله او کله يې چې غشې ور خوشې کړل نو دواړه ګيدړې را وپرزيدې اوپه زمکه د زخمونو له لاسه رغړيدې را رغړيدې.

ددواړو ګيدړو د ښکار کولو نه وروسته ، دغه ځوان چې صاحب خان يې ورته وايه ، دخپله اسه را کيوت ، ځکه هغه غوښتل چې دواړه ګيدړې را ونيسي، په دې وخت کې هغه زوړ هم را نژدې شوې و ، هغه هم دخپله آسه را کښته شو اودصاحب خان سره يې غاړه ورکړه اوپه ډيره مينه يې دهغه تندې ښکل کړ او بيا يې ورته وويل :

صاحب خانه زويه ! زه ډير بختور يم چې ستا په څير يو بهادر او ميړنې زوې يې راکړې دې ، ډير کم خلک به داسې وې چې ستا په څير يې نښه خطا نه شي. زويه ! تا په څومره ښه توګه دا دواړه ګيدړې ښکار کړې. راځه چې اوس يې ونيسو او بيا بيرته ستانه شو . دواړه پلار او زوې د ښکار شوو ګيدړو لورې ته ور نزدې کيدل چې په همدې وخت کې په ځنګل کې د ننه د يوې ځوانې ښځې ، ښځينه او از يې تر غوږو شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان او دهغه پلار ددې ښځینه اوا ز په اوریدو سره ډیر اندیښمند شول او د ښکار کړل شوو ګیدړو په لور د تللو په وخت کې یو نا څاپه تم شول ، ځکه په همدې وخت کې دوې ته یو ځل بیا دهغه ښځې نسوانی اوا ز ترغوږو شو ، دویم ځل ددې ښځینه اوا ز او چغو په اوریدو سره د صاحب خان او دهغه دپلار حال نور هم د اندیښنو نه ډک شو ، بیا صاحب خان خپل پلار ته مخ کړ او ورته یې وویل:

پلار جانه !دا سې بریښې چې همدلته نژدې زمونږ تر څنګ په کوم ځای کې کومه نجلۍ په کوم مصیب او غم کې را ګیرشوې ده ، یا پرې چا حمله کړې ده او یا یې چا د بې ابرو کولو او بې عصمته کولو هڅه او هاند کړې دې. پلار جانه !ته همدلته اوسه زه به ولاړ شم او ډاګیزه به کړم چې څه پیښ شوې دې؟ دهغه په دې خبره د صاحب خان پلار چې ملک سکا[1] نومیده ، په ډیره مینه او شفقت سره وویل: ګوره زویه !زه تا ځانته تللو ته نه پریږدم ، را ځه چې دواړه خپل آسونه هغې لورې ته را وګرځوو د کومې لورې څخه چې دا ښځینه اوازونه را ځي. بیا به ډاګیزه کړو چې څه خبره شوې ده ، ددې خبرې سره سم

«(۱) د تاریخپوهانو له

مخې صاحب خان د شیرشاه د کورني غلام ، ملک سکا ، زوې و . که څه هم صاحب خان میراثي غلام او خو د تاریخ پوهانو د وینا په اساس په هغه کې د تاج دپه سر کیدو وړتیاوې موجودې وې.په هغه کې د یوه ډیر ښه سپاهی او دیوه ډیر ښه شهزاده ټول صفتونه شته و . ډیر مزې ، د ډیرې ښې ځوانۍ خاوند او ښایسته انسان و . تایخپوهان دا هم وايي چې ددې ټولو صفتونو سره صاحب خان د سختو مذهبي فکرونو خاوند او صوفي مزاجه انسان و .»

دواړه په خپلو آسونو باندې کیناستل او دهمغه چیغو او فریاد د ځای په لوریې خپل آسونه ور ګړندی کړل.

دواړو پلار او زوې خپل آسونه په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ور وستل کله چې هلته ور نژدې شول نو هغوې شپږ سپاره وکتل چې په خپلو آسونو باندې د سپریدو په حال کې دي ، په داسې حال کې چې دهغوې اووم کس لا د مخه په خپل آس سپور شوې و او په خپل مخکې یې یوه نجلۍ په زور را خملولې ده او دهغه سره ډیر نژدې په زمکه باندې د پنځه شپږو کسانو جسدونه په وینه کې لت پت پراته و .

کله چې هغو سپرو وکتل چې صاحب خان او د هغه پلار د هغوې په لور را روان دی نو هغوې سمدستې تم شول او هغه سپور چې نجلۍ یې دخپل ځان سره په اس باندې اچولې وه هغه هم د آسه را کیوت. اوس نو نجلۍ دهغه د لاسو څخه ازاده شوې وه. نجلۍ هم سمدستی د آسه را ټوپ کړ او په یوه منډه یې ځان د صاحب خان او دهغه دپلار لورې ته ورساوه ،

نجلۍ ته په کتلو سره د صاحب خان پلار ملک سکا په ډیرې اندیښنې او حیرانتیا سره خپل زوې ته مخ کړ او ورته یې وویلې:

صاحب خانه زویه !ته دې نجلۍ ته په غور سره وګوره ، دا خو ماته د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ښکاریږی. دا چې دې سپرو هغه د کومه ځایه را پورته کړې معلومه نه ده ، خو دغه جسدونه چې ددوې تر څنګ پراته دي نو دا را ته دد ې شهزادګۍ ګنګا د ساتونکو ښکاریږی. ملک سکا تر دې ځایه خبره وکړه او بیا لږ څه غلې شو ځکه چې شهزادګۍ ګنګا په منډو منډو ځان دوې ته را نژدې کړې و . د را رسیدو سره سم هغې د صاحب خان د آس واګې و نیولې او ورته یې وویل :

صاحب خانه !د بګوان په خاطر چې ما ددې بدقماشو او بد اخلاقو نه خوندی کړه ، دوې ما بې وسه کوی او زما د عصمت او عزت د لوټولو پسې دي.

صاحب خان او ملک سکا دواړو په یوه ځل خپلې تورې د تیکو څخه را وویستلې ، خپل ډالونه یې کلک کړل ، بیا صاحب خان تر څنګ ولاړې شهزادګۍ ګنګا ته وویل: ګنګا ته یوې لورې ته ودریږه اوس به زما په شتون کې تا ته هیڅ څوک ضرر و نه شي رسولې ، او نه به تا را څخه ددې ځایه بلې لورې ته یوسي ، شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان خبره و منله او یوې لورې ته و درید له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږ څه مخته د شهزاګۍ حالت دغمونو او دردونو نه ډک او په بدحالۍ کې و خو د صاحب خان او د هغه د پلار د راتلو وروسته هغه یو دم و غوړېده اوبیرته پرې تازه والي او خوشحالۍ را و څرخیدې. تر دې وخته پورې د هغو سپرو څخه یوه یې چې لږ څه تر مخه یې شهزادګۍ په زروه په آس وراچولې وه د خپلې تورې او ډال په خوزولو سره د صاحب خان او د هغه د پلار لورې ته راغې او په جګ اواز سره یې دوې ته وویل: تاسې څوک یاستئ او د کومه راغلي یاست؟ تاسې خو مسلمان معلومیږئ نو بیا ولې یوه هندوه نجلۍ زمونږ د لاسو څخه ازادوئ، مونږ ته دا څرګنده نه وه چې هغه د کوم راجا لور او شهزادګۍ ده. مونږ ته خو ستاسې د خولې څخه را برسیره شوه چې دا د رهتاس د راجه چندرمل لور شهزادګۍ ګنګا ده. اوس خو به مونږ په صورت چې کیدې شي هغه له ځانه سره وړو، که څه هم مونږ ته په دې لاره کې ستاسې په لاشونو تیریدو ته اړشو.

کله چې هغه غلې شو نو صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره بد اخلاقه! نجلۍ چې د هر قوم او هر مذهب وی د هغې عزت، عصمت او ابرو د عزت او د رننبت وړ دې. او په هرصورت به د هغې عزت او عصمت خوندی ساتل کیږی. ګوره! که چیرې تا په ربښتیا سره هم د خپلو ملګرو سره یو ځاې د شهزادګۍ ګنګا د وړلو او تښتولو هوډ کړې وې نو بیا خو د هغې لورې ته، که ربښتیا هم نارینه یاست، ورشئ او لاس ور وړئ نو بیا به ووینئ چې څه کیږي.

د هغې د دې ګواښ نه وروسته هغه وکړې مخته ورغې او ویې ویل چې زه یې همدا اوس د لاسه نیسم او ګورم چې ته به زما څه وکړې؟

د هغه په دې حرکت باندې د صاحب خان رنګ د غصې او قهر نه د اور په څیر تک سور شو په داسې حال کې چې په لږ واټن کې ولاړه شهزادګۍ ګنګا د ویرې او خوف نه په لړزه کې وه.

هغه وکړې څو قدمه را مخته شو او غوښتل یې چې شهزادګۍ ګنګا د لاسه ونیسي چې صاحب خان د برق په څیر پرې را غبرګ شو او د خپلې تورې په یوه وار سره یې د هغه څټ له تنه ور پرې کړ. صاحب خان د دې ګذار وروسته تم نه شو بلکه سمدستې یې د خپلو کالیو څخه یو بل خنجر را وویست او د هغه یو بل ملګري یې هم زمکې ته را خملاوه، د هغه زړه یې د خپل خنجر په واسطه دوه ټوټې کړې و. په دې توګه صاحب خان په یوه ځل دوه کسه د زمکې تل ته ورسول، خو هلته پنځه نور لا پاته و. دوې پنځه واړو صاحب خان او د هغه پلار ملک سکا را محاصره کړل، په دې وخت شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا په اندیښنو او غمونو کې ډوبه شوه او د خپله ځایه نوره هم شاته ولاړه.

بیا هغوې پنځه واړو په یوه ځاې او یوه وار د دې پلار او زوې پر خلاف حمله پیل کړه، صاحب خان د هغوې د رې کسان په خپله مخه کې تم کړل په داسې حال کې چې پلار یې د نورو پاته دوو کسانو سره لاس و ګریوان شو. تر ډیره وخته پورې د دوې تر منځ پوره جنګ روان و، په دې وخت کې صاحب خان د هغوې د رې کسانو څخه یو له منځه یوړ او د نورو دواړو سره په مقابله کې و نښت، خو هغه د جنګ په دوران کې وکتل چې د هغه پلار چې د دو کسانو سره په مقابله کې دې د یوه په توره باندې زخمي شوې دې او د مقابلې توان یې له لاسه ورکړې دې. د دې دوو کسانو څخه یوه غوښتل د موقع نه ګټه پورته کړې او د شا له لورې په ملک سکا باندې حمله وکړی خو کله چې د صاحب خان سترګې هغې لورې ته و نښتې نو سمدستې یې پرې حمله وکړه او د هغه څټ یې هم له تنې پرې کړ. خو په د ې وخت کې هغه پاته یوه کس په ملک سکا باندې داسې مرګونی ګذار وکړ چې ملک سکا یې تاب را نه وړ او له منځه ولاړ.

اوس نو صاحب خان د دري نورو توره وهونکو د مقابلې له پاره په ډګر کې یو اځې ولاړ و. هغه د خپل پلار په مړینه باندې د ډیر بدحال سره مخ شوې و، بیا د همدې غصې، قهر او غضب په وخت کې صاحب خان مخته ورغې او په یوه ځل یې د هغوې د رې واړه سره مقابله پیل کړه. تر ډیره وخته پورې صاحب خان د هغوې په مقابل کې په پوره میړانې سره و درید ان تر دې چې د هغې توره په یوه باندې را خلاصه شوه او هغه یې هم د زمکې تل ته ورساوه. اوس نو هلته د مقابلې له پاره یو اځې دوه کسان هلته پاته و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوي د يو بل ملګري د له منځه تللو سره سم د هغوي پاته دوه نور ملګري ډير اند يښمن شول ، او س نو د صاحب خان حوصله د پخوا په نسبت ډيره کلکه او هوډمنه وه ، په دې اساس يې د پخوا په نسبت خپله حمله نوره هم تيزه کړه . يو ځل هغه د هغوي د واړو توريو په خپل ډال باندې تم کړې او بيا يې د سترګو په رپ کې خپله توره په يوه باندې را خلاصه کړه او هغه يې هم له منځه يوړ . او س نو په مقابلې کې يواځې يو کس پاته شوی و ، خو هغه د تيښتې هڅه وکړه اما صاحب خان هغه تيښتې ته پرې نه ښود ، پر هغه يې هم د شا له اړخه حمله وکړه او دوه ځايه يې کړ .

د صاحب خان د دې کړچار په اساس هلته نژدې ولاړې شهزادګۍ ګنګا ډيره زياته خوشحاله وه ، د هغې په مخ کې لکه د ګلونو د پرېر کيو په څير خوشحاليو رقص اونڅا کوله . هغه مخته راغله او د صاحب خان تر څنګ و دريده ، او په خپل نرم او زړه وړونکې اواز سره يې ورته وويل :

صاحب خانه ! د دې بد اخلاقو د لاسو څخه دې زما عزت او عصمت خوندی کړ او بيا دې هغوي ټول له منځه يوړل ، نو په دې ترتيب د دې پر ما ډير زيات احسان وکړ . که چيرې زه د ټولې نړۍ شتمنی هم ستا په لمن کې ور واچوم نو بيا به هم ستا د دې احسان بد له پوره نه کړای شم . صاحب خانه ! تا يواځې زما ځان نه بلکه زما پت ، ابرو او عزت دې هم خوندي کړ . ګوره صاحب خانه ! که چيرې په ژوند کې داسې کوم وخت او فرصت په لاس راشي نو زه به ستا د دې احسان بدله ضرور درکړم .

صاحب خان د شهزادګۍ ګنګا د دې خبرو هيڅ ځواب ورنکړ . د خپل آس په لور ورغې ، هلته يې د زين سره تړلې تبر را پرانست ، زمکه يې پرې وکنله ، د زمکې په کنلو کې ورسره شهزادګۍ ګنګا هم مرسته وکړه ، کله چې زمکه په مناسبه توګه وکنل شوه نو بيا يې د خپل پلار جسد را واخست او په هغې کنل شوې ځاې کې کيښود او همهلته يې خپل شهيد پلار دفن کړ . بيا هغه خپل آس ته راغې او دخپل پلار د آس واګې يې د هغې د زين سره وتړلې او بيا يې غوښتل په خپل آس کينې خو تم شو او د شهزاګۍ ګنګا په لور يې وکتل او ورڅخه يې وپوښتل :

ګوره ګنګا ! ته څنګه د دې بد اخلاقو خلکو لاسو ته ورغلې ؟ او س چيرته غواړې ولاړه شې ؟ شهزادګۍ ګنګا ورته په ځواب کې وويل :

ګو ره صاحب خانه ! د دې ځايه څو ميله اخوا زما پلار د څو عسکرې ډلګيو سره پړاو کړی د ی . په اصل کې مونږ د غه ځاې ته د ښکار له پاره راغلي و . زما پلار همهلته په پړاو کې پاته شوې خو زه د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې د ښکار له پاره را ووتلم ، دلته يوه ځنګلي او زه زمونږ تر سترګو شوه ، ما خپل آس د هغې پسې ور و ځغلاوه ، زما ساتونکې هم له ما سره وو ، زه د دې غرنۍ او زې پسې ډيره زياته ولاړم ، زما ساتونکې او زما سره زما نور ملګرې او « زما خدمتګاره مور » ټول زما تر شا ، زما څخه لرې پاته شول . دغه ساتونکې چې دلته له منځه ولاړل زه د دوې سره يو ځاې د دې او زې د ښکار له پاره راغلې وم ، په همدې ځاې کې دې بد اخلاقو او بد معاشانو پر مونږ باندې حمله وکړه چې د همدې حملې په جريان کې تا سې هم را ورسيدئ ، زه ستا د راتلو په اساس د بې عزتۍ او بې عصمتۍ نه خوندی پاته شوم . او س ته پر ما باندې يو بل احسان هم وکړه چې ما د خپل پلار د پړاو پورې ور ورسوه ، د هغې په دې خبره صاحب خان په خپل اس سپور شو او ورته يې وويل چې : را ځه ، زما سره يو ځاې راځه . شهزادګۍ ګنګا هم سمدستې حرکت وکړ او په خپل اس سپره شوه او د صاحب خان سره يو ځاې روانه شوه .

هغوي دواړو خپل آسونه په منځنۍ توګه ځغلول ، لا تر او سه پورې لږ مخته تللي و چې له يوه اړخه څه مسلمان ځوانان او يوه نجلۍ د هغه ځايه را ښکاره شول . د هغوي په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا صاحب خان ته وويل چې دا هغه ساتونکې د ی چې د همدې غرنۍ او زی (غرڅه) د ښکار په وخت کې زما تر شا پاته شوې وو . د دوې سره چې کومه نجلۍ ده هغه زما ذاتی وينځه (داسې او وما) ده . د هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبره باندې صاحب خان په خندا سره د اوما په لور وکتل او ويې ويل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! تاته دا وما سره زما د ورپيژندلو اړتيا نه شته ، زه هغه ډيره ښه پيژنم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان په لور وکتل او ورڅخه يې وپوښتل:

صاحب خانه ! ته هغه څنګه او څه ډول پيژنې ؟ په همدې وخت کې د ګنګا وينځه اوما نژدې را ورسيده، او ويې ويل:

زه به ووايم چې صاحب خان څه ډول او د کومه وخته راهيسې ما پيژني. ګوره شهزادګۍ ! کله به چې د ګيدړو د پوستکو د پلورلو له پاره صاحب خان د رهتاس ښار ته راته او ستا پلار جان ته به يې پوستکې ورکول او بيا به يې همدلته د رهتاس په ښار کې قيام کاوه ، نو ډير وخت داسې کيدل چې ستا پلار به دهغه د راغوښتلو له پاره زه هلته ور استولم. کله به چې هم صاحب خان رهتاس ښار ته راغې نو ده به هلته په يوه سراې کې قيام کاوه ، او ما به دهغه سراې څخه دې ستا پلار ته را وست. نو په دې اساس زه صاحب خان د ډيره وخته راهيسې پيژنم. د اوما د ځواب د اوريدو سره شهزادګۍ ډاډمنه شوه. صاحب خان لږ څه مخته ولاړ او څه فکر يې وکړ او بيا يې په ډيره عجيبه توګه شهزادګۍ ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! که چيرې ته يې بده و نه ګڼې نو زه غواړم يوه خبره درته وکړم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډير غور سره ورته وکتل او بيا يې ورته وويل: څه ويل غواړې ؟ هر څه چې وايې وې وايه. صاحب خان په ډيره نرمه ژبه ورته وويل:

ګوره شهزادګۍ ! زه ويريږم چې هسې نه چې زما د ژوند غمناکه قصه ، زما دغه د غربت او از ستا د قصر د ديوالونو سره ټکر نه شي او د جدايي د بل کړې او رپه ځير د سوځيدو ښه اختيار نه کړي. خو هغه خبره چې زه يې درته د هر لالچ نه پرته کوم دهغې په کولو سره لږ څه ويره احساسوم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دهغه حوصله ورکلکه کړه او ورته يې وويل چې ويريږه مه ، هر څه چې دې په زړه کې دې هغه ووايه. زه پرې نه خفه کيږم. د شهزادګۍ په دې خبره د صاحب خان حوصله ډيره شوه خو ورته يې وويل چې غواړم دا خبره درته په ځانته ځاې کې وکړم. شهزادګۍ ګنګا ورته په تيزو سترګو سره وکتل او بيا يې ترې و پوښتل چې ايا ته غواړې زما د اوما څخه يې هم پټه کړې ؟ صاحب خان ورته وويل چې نه ! اوما کولې شې دا خبرې واورې ، ځکه چې زه پر هغې پوره باور او اعتماد لرم. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا خپلو ساتونکو ته وويل چې: تاسې همدلته تم شئ زه د صاحب خان خبره اورم او وينم چې هغه څه وايي. په دې خبره يې خپل آس را تاو کړ او بيا يې صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وويلې: صاحب خانه اوس وايه ، ته ما ته څه وايې ؟ صاحب خان ورته وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما دا ويل غوښتل چې تا ته ډاګيزه کړم چې زه د ډيره وخته راهيسې له تا سره مينه او محبت کوم او غواړم له تا سره واده وکړم. د صاحب خان د دې خبرو په واسطه د شهزادګۍ په سترګو او مخ کې د غضب او قهر نښې را څرګندې شوې او د سور اور په څير تکه سره و ګرزيده ، بيا يې حرکت وکړ او خپل ښې لاس يې پورته کړ او په پوره قوت سره يې د صاحب خان مخ ته را اخلاص کړ او يوه کلکه څپيړه يې په مخ ووا هه. او بيا يې په خپل همدې قهرجن اواز کې وويل:

تا څنګه جرئت کړې چې زما سره د مينې اومحبت اظهار وکړې او يا دې زما سره د واده کولو فکر څنګه په مغزو کې را ګرځيدلې. تا څنګه جسارت وکړ چې ووايې چې زه ستا د وصال غوښتونکې يم. تا خپل حيثيت ته کتلي دي. ته د سپې په پيالۍ کې د اوبو څښونکې يو ککړ او ناولې انسان يې.

صاحب خانه ! هغه څه چې تا وويل ، نو تا دهغې د ويلو نه مخته بايد سل ځله فکر کړې وې چې زه د رهتاس د راجه هرکشن شهزادګۍ يم ، په داسې حال کې چې ته يو معمولي انسان يې. ته د کوچياونو د يوې قبيلې څخه يې ، او بيا دهمدې کوچي قبيلې د سردار غلام يې ، تر څنګ يې په ځنګل کې ګيدړې را نيسې او بيا دهغې پوستکې پلورې او خپل ژوند پرې تيروې. ستا پلار هم همدا کار کاوه ، تاسو په خپلو اوږو باندې پوستکې باروئ او بيا د رهتاس په ښار کې يې پلورئ ، دا چې زما پلار تا ته اهميت درکوي هغه په دې خاطر چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له تاسې څخه پوستکي پيري ، ددې اخوا ستا زما سره او يا زما دپلار سره نور څه اړيکې شته ؟ که په راتلونکې کې دې په دې موضوع له مار سره دداسې کومې خبرې کولو جرئت وکړ نو ياد ساته چې زه به خپلو ساتونکې ته حکم وکړم چې ستا څټ در پرې کړي . اوس نو ددې ځايه ورک شه . نه زه ستا ملګرتوب غواړم او نه ستا شکل کتل . ددې خبرو سره سم شهزادګۍ ګنګا خپل آس را وګرځاوه او دهغه ځايه ولاړه .

کله چې شهزادګۍ ګنګا دهغه ځايه څو قدمه مخته ولاړه نو اوما په ډېره پټه توګه صاحب خان ته وويل چې : ګوره صاحب خانه ! زما وروره ! تا ماته خور ويلې دی . او د يوې خور په څير زما احترام او درنښت کوی . که څه هم زه د رهتاس په محل کې وينځه او خدمتګاره يم خوبيا به هم ستا داورېې سره اوږه يو ځای کوم او ستا له پاره به کار کوم . زه پوهيږم چې ته د ډيره وخته راهيسې شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوې نو که بګوان وغواړې داسې يو وخت به راشي چې همدا ګنګا به ستا په پښو کې ولويږي ، صاحب خان ورته وويلې :

زما خورې اوما ! هسې ته يې واوره چې هغه وخت لرې نه دې ، زه وړاند وينه کوم چې ډير ژر به هغه وخت راشي چې هغه الفاظ چې شهزادګۍ ګنګا زما پر خلاف وويل زه به هم همداسې الفاظ دهغې پر خلاف دهغې تر مخه ووايم . او کله چې هغه زما پښو ته را وغورزی نو ديوې سپۍ په څير به يې په لغته ووهم ، هغه وخت به ددې حال بيا د کتلو وی . دهغه په دې خبره اوما په ځواب کې وويل :
واوره صاحب خانه !زما وروره ! زه اوس در څخه ځم ، هسې نه چې شهزادګۍ پر ما هم شک وکړي ، اوس به زه دهغې په ټول کړچار باندې څارنه کوم او دهغې د هر حرکت څخه به د خپل ورور په واسطه تا خبروم . ته مه غمژن کيږه . ددې خبرې سره سم اوما دهغه ځايه ولاړه ، صاحب خان هم په خپل آس باندې پښه واړوله او دهغه ځايه د تللو په حال کې و چې شل پنځه ويشت وسله وال راغلل او صاحب خان ، اوما ، شهزادګۍ ګنګا او دهغوې ساتونکې يې ټول محاصره کړل . ددې حال په کتلو سره صاحب خان هم د اوما تر شا شا د شهزادګۍ ګنګا څنګ ته را نژدې شو ، بيا يې هغه محاصره کونکو وسله والو ځوانانو څخه و پوښتل : چې تاسې څوک ياست او څه غواړئ ؟

دهغه په دې خبره د محاصره کونکو څخه يې يو کس وويل : ګوره صاحب خانه !تا په ځنګل کې زمونږ څو کسه ملګری وژلي دی . ته خو پوهيږې چې د قتل سزا قتل دې . خوهغوې هم يو جرم کړې و نو په دې خاطر مونږ پر تاسې باندې حمله نه کوو . مونږ تاسې نيسو او دخپل اقا شيرشاه سورې دربار ته مو وړو . هغه هلته په جنوب کې له دې ځايه درې ميله لرې د خپلو عسکرو سره پړاو کړې دې . دهغوې په دې خبره صاحب خان وويل چې : دغه مخته په سپينو کاليو کې ملبسه نجلۍ د رهتاس د راجه چندر مل شهزادګۍ ده ، دهغې سره يې ساتونکې او خدمتګاره اوما هم ده . زه به په دې شرط له تاسې سره ځم چې تاسې هغوې ته د خپل منزل په لور د تللو اجازه ورکړئ ، بيا به زه له تاسې سره چيرې چې وغواړئ ولاړ شم . دهغه په دې خبره همغه کس يو ځل بيا وويل چې سهی ده چې هغوې خپل منزل ته تللې شي يواځې ته له مونږه سره ولاړ شه . دهغه ددې خبرې سره سم صاحب خان چپ چاپ دهغوې سره روان شو ، په داسې حال کې چې شهزادګۍ ګنګا د خپلې خدمتګارۍ او ساتونکو سره يو ځای دهغه ځايه خپل منزل په لور ولاړه .

۲

دلږ څه واټن وهلو وروسته شهزادګۍ ګنګا هغه ځای ته ورسيده چې دهغې پلار راجه هرکشن په کې دخپلو ساتونکو ډلو سره يو ځای پړاو کړې و . هرکشن د خپل پړاو څخه را ووت او دخپلې لور ښه راغلاست يې وکړ . اوپه ډېره انديښنه يې تر ې و پوښتل :
زما لور جانې ! زما د سترګو تورې ! ته چيرې تللې وې ؟ ما خو څو کسه ساتونکې ستاسې د لټون له پاره در استولی و ، ما ته ډيره انديښنه را پيدا شوې وه ، دهغه په دې خبره ګنګا وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دخپلو ساتونکو سره د ښکار له پاره ډیره لرې تللې وم او دا زما ډیره ستره بې عقلي اولویه غلطي وه. ددې وروسته ګنګا خپل پلار ته ټوله هغه قصه وویله چې پرې تیره شوې وه . او ورته یې ډاګیزه کړه چې څنګه او څه ډول په ځنګل کې یو شمیر بداخلاقه او بد معاشو خلکو پرې حمله وکړه او بیا صاحب خان را پیدا شو اودهغې ځان ، عزت او ابرو یې خوندی وساتله ، اوبیا یې دخپل هغه سلوک څخه هم خبر کړ چې د صاحب خان سره یې کړې و ، او ټوله خبره یې ورته په ډیر تفصیل سره ټکې په ټکې وکړه.

دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د خبرو د اوېدو وروسته راجه هرکشن ډیر غمژن معلومیده ، لږ څه فکر یې وکړ او بیا یې خپلې لور ته وویل :

ګنګا لورې !تا د صاحب خان سره ښه رویه نه ده کړې . که چیرې هغه له تا سره د محبت او مینې څرګندونه کړې ده نو دهغه خو دا مطلب نه شو چې هغه کومه بده خبره کړې ده . هرچاته دبل سره د خپلې مینې او محبت د څرګندولو حق ور په برخه دې. بې له شکه چې صاحب خان د کوچیانو د قبیلې دیوه سردار غلام دې ، دهمغه په خاطر ګیدړې ښکار کوی اوبیا یې پوستکې باسې او په ځاې ځاې کې یې پلورې. ما ورسره هم دهمدې پوستکو په راکړې ورکړې کې پیژندګلوی پیدا کړې ده . ځکه چې زه دهغه څخه ددې پوستکو ستر پیرونکې یم . ددې ټولو خبرو سره سره بیا هم هغه یو ډیر میړنې ، زړه ور او بهادر ځوان دې نو په دې اساس دداسې چا څخه نفرت او کرکه کول نه شی کیداې . لورې ! ته پوهیږې چې زه تل دهغه ډیر زیات درښبت او عزت کوم.اودهغه سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کوم ، تا دهغه سره په داسې سلوک کولو هغه توهین او ذلیله کړې دې ، تر ټولو ستر ظلم داشوې دې چې هغه ستا عزت ، عصمت او ابرو خوندي کړه او ته یې دهغو بداخلاقو څخه وژغورلې اوپه پایلو کی یی هغه د شیرشاه سوري ساتونکو له ځانه سره یو ړ.او تا دهغه هیڅ مرسته و نه کړاې شوه . په دې وخت کې ته باید را مخته شوې واې اوهغو خلکو ته بهدې ویلې واې چې دې انسان زما عزت ، ابرو او عصمت خوندی ساتلې دې نو تاسې به یې ولې نیسئ . خو ستا دخبرو نه څرګندیږی چې تا یوه خبره هم نه ده کړې اوهغه دې د شیرشاه سوری خلکو ته ورحواله کړ او ته ترې دی لورې ته راستنه شوې . په هرحال ته ارام وکړه ، زه به یې څه چاره وکړم.

ددې خبرو سره سم راجه هرکشن خپل څو ساتونکې را وبلل ، ساتونکې په یوه منډه راغلل ، هرکشن ورته وویل: په آسونو سپاره شئ اوهمدا اوس د صاحب خان د کوچی قبیلی په لورولاړ شئ ، هغوې همدلته نژدې په شرقی سیمو کې پراته دي ، ددې قبیلی سردار ته ووایاست چې دهغې غلام صاحب خان د شیرشاه سوری خلکو نیولې دې نو دهغې د مرستې له پاره ورشئ . اوس نو تاسو سمدستی ورځئ او وخت مه ضایع کوئ . ددې خبرې سره سم هغه ساتونکو حرکت وکړ په خپل آس سپاره شول اوهغو ته یی کمچینه ورکړه . په داسې حال کې چې راجه چندرمل دخپلې لور شهزادګۍ سره د خبرو له پاره بیرته خیمی ته ورستون شو .

٣

څه وخت چې د شیرشاه سوري وسله والو ځوانانو صاحب خان له ځانه سره وړ نو صاحب خان خپل آس د یوه عمرتیرې وګړې تر څنګ رانژدې کړ ، داسې معلومیده چې داوګړی به د ددې وسله والو ځوانانو سالاروي. هغه ته په را نزدې کیدو سره صاحب خان وویل:

زما مشره ! زه نه پوهیږم چې تاسې ما په کوم جرم په ګناه د شیرشاه دربار ته بوځئ ، او دا چې ما ته به هغه ددې نامعلومه جرم په اړه څه ډول سزا راکوی ، ماته څرګنده نه ده . خو زما د ډاډ او تسلی په خاطر ته ماته د شیرشاه او دهغه د پلرونو او نیکونو په اړه لږ څه معلومات را کړه. ترڅو زه فکر وکړم چې هغه کار چې ما کړې دې دهغه له پاره به شیرشاه زما سره انصاف او عدل وکړی او که نه.

دشیرشاه دغه زوړ عسکر د صاحب خان په لور په ډیر غور سره وکتل اوبیا یی ورته وویل:

ګوره دوسته ! زه به ستا دا غوښتنه ومنم او تا ته به د شیرشاه د ژوند دحالاتو په اړه ټوله قصه واوروم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره ! په پخوا وختو کې سلطان بهلول لودي د جونپور د حکمران سره په پرلپسې کشمکشونو کې اخته و په دې اساس هغه د سليمان دغرونو اوسيدونکي افغانان په خپل فوځ کې استخدام کړل او بيا يې دهغوې ډيرې خلک دې لورې ته را واستول ، تر څو دلته د اوسيدونکو افغانانو د نورو نسلونو سره ښې اړيکې جوړې کړې. په همدې خلکو کې د سور د قبيلې يو وګړې ابراهيم خان هم موجود و.

دا ابراهيم خان په خپله يو عسکر و خو د خپلو سترو خدمتونو او ميړانو په اساس په پرلپسې توګه په انعامونو او سترو رتبو باندې نازول کيده . ددې ابراهيم خان درې زامن و چې د يوه نوم يې حسن و . دې حسن ځلور ودونه کړې و .دهغه لمړۍ ښځه افغانه او اخرى ښځه يې هندوه وه ، دافغانې ښځې څخه حسن دوه زامن درلودل چې د يوه نوم فريد خان او د بل نوم نظام خان و. همدا فريد خان بيا شيرشاه سورى وګرزيد. تر څنګ يې دهغې هندوې ښځې څخه هم حسن خان دوه زامن درلودل چې د يوه نوم يې سليمان او دبل احمد و . حسن خان د دويمې او دريمې ښځې څخه هم څو بچيان درلودل چې په هغې ډله کې علي ، يوسف ، خرم او شادى خان هم شامل دي. خو ددې ځلورو واړو څخه يې يو هم د يادونې وړ نه دې.

د حسن خان دغه هندوه ښځه په حقيقت کې يوه وينځه وه او څنګه يې چې غوښتل نو همغسې به يې خپله خبره سرته رسوله. د حسن خان تر ټولو مشر زوې فريد خان به ۱۴۸۸ ز کال هوشيار پور ته نزدې په باجوړه نومې ځآې کې پيدا شوې و .

د فريد خان يعنې دشيرشاه نيکه ابراهيم خان لمړى پنجاب او بيا بنور ته وليږل شو . په هغه وخت کې په دې سيمه دجمال خان په نامه يو سړې حاکم و. هغه ابراهيم ته د هغه د خدمتونو او ميړانو په وياړ د بنور جاګير ورکړ. ابراهيم بيا په همدې ځاې کى وفات شو. د سکندر لودي په زمانه کې حسن خان جونپور ته بدل کړل شو ، په هغه وخت کې سکندر لودي خپل باغى ورور باربک ته چې هلته په جونپور کې حاکم و ماتې ورکړه. اوس نو سکندر لودى ته هلته داسې يو وګړې په کار و چې په پوره ديانت سره د باربک څارنه وکړاې شي. په دې خاطر هغه جمال خان د پنجاب په ځاې د جونپور والى و ټاکه. د پنجاب نه د جمال خان د بدليد و وروسته هلته حسن خان و ټاکل شو ، او هغه ته يې د سهسرام ، حاجي پور ، خواص پور او ټانډا سيمو مسؤليت هم ور وسپاره، تر څنګ يې هغه ته ستر اعلى منصب هم ورکړ.

د جاګير د اخستلو وروسته حسن خان د خپلې لمړۍ ښځې اودهغې د دوو زامنو هر يو فريد خان او نظام خان څخه بلکل غافله شو ، ځکه دهغې کم عمره ځوانې اوښايسته هندوې ښځې حسن خان په پوره توګه په خپل موټې کې نيولې و .

په دې سره دحسن خان اړيکې د نورو اولادونو سره د مور ميرې په څير وګرزيدل. ځکه دهغې هندوې ښځې فريد خان دخپلو دوو زامنو سليمان او احمد خان بدترين دښمن ګانه. د ميرنۍ مور او دپلار د سخت اوبد سلوک نه په تنګيدو سره فريد خان د سهسرام نه رخصت واخست او په جونپور کې يې د جمال خان څنګ ته پناه يوړه.

دکوره د تيښتې وروسته فريد خان د ډيرو سترو سترو ستونزو او محروميتونو سره مخ شو. خو خپله حوصله يې له لاسه ورنکړه. هلته په جونپور کې ورته جمال خان پناه ورکړه خو هغه به ورته تل نصيحت کاوه چې بيرته د خپل پلار په لور ور ستون شي. خو فريد خان د بيرته تللو څخه انکار کاوه او غوښتل يې هملته په جونپور کې خپل تعليم ته دوام ورکړي.

د فريد خان د کور نه د تللو وروسته ، حسن خان د خپلو خپلوانو او دوستانو له خوا ډير زيات بې ننګه شو . ټولو به ننګ ورکاوه چې هغه د يوې معمولې وينځې هندوې ښځې د اغيز لاندې راغې او خپل اولادى يې لاسه ورکړ.

حسن خان هم په خپل دغه ګړچار باندې ډير پښيمانه شوې و ، په همدې خاطر يې د جونپور والى جمال خان ته پيغام وليږه چې په هغې کې يې ترې نه غوښتنه کړې وه چې فريد بيرته سهسرام ته را وليږى اوکه نه دلته به يې تعليم او تعلم نيمګړې پاته شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې جمال خان د حسن خان لیک فرید خان ته و ښود نو فرید خان کورته د بیرته ستیندو څخه انکار وکړ او ورته یې وویل چې دلته په جونپور کې دهغه د تعلیم لړۍ د سهسرام نه په ښه توګه مخته روانه ده. همغه و چې فرید خان هملته په جونپور کې د عربي ، فارسي ، او اسلامی علومو تعلیمات تر لاسه کړل او د خپلو ذهني وړتیاو په اساس ډیر مخته ولاړ.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه د څرګندونو وروسته لږ څه ساه واخسته، بیا یې تر لږه وخته پورې صاحب خان ته کتل او بیرته یې د خپلو خبرو لړۍ جاری و ساتله او ویې ویل:

واوره زما دوسته ! نه یوازې دا چې د فرید خان ډیر وخت د مذهبی علماو سره په بحثونو او خبرو کې تیر شوې بلکه په همغه وخت کې هغه د حرب د فن په لورې هم خاصه توجه کړې وه. د جونپور ادبي ، علمی ، او اسلامی ماحول د فرید خان په راتلونکې ژوند باندې پوره پوره اغیز کړې و.

په دغه وخت کې جونپور ته دهند شیرا زه ویل کیدل ، او د لوی وچې (برې صغیر) زیات شمیر علماء همدلته په جونپور کې اوسیدل.[۱]

لاتر اوسه پورې فرید خان په ښوونه او روزنه کې مشغول و چې پلار یې د جونپور د والی جمال خان دربار ته راغې ، جمال خان حسن خان ډیر ملامت کړ چې دهغه د غفلت په اساس دهغه ډیر زحمت کش زوې دهغه د لاسو څخه ووت. جمال خان د فرید خان په تعریف کې وویل: چې د سور په ټوله قبیله کې به د فرید خان په څیر بل داسې ذهین ، زیرکه، او په خبره پوه ځوان پیدا نه شي ، ددې څخه به یوه ورځ ډیر ستر شخصیت جوړ یږي.

---

(1) دا هغه ځای و چې د اکبر د نوې ایجاد کړل شوې الهی دین پرخلاف دمخالفت بیروغونه را پورته شول او دهمدې ځایه یې د اکبر څخه وغوښتل شوه چې خپل تخت او تاج پریږدي. په پنځلسمه پیړۍ کې د جونپور روزنیزو مرکزونو خاص اهمیت درلود. اوددې ځای نوم به هم په ډیر درنښت سره اخستل کیده. فرید خان هم د ۱۴۹۵ څخه تر ۱۴۹۷ پورې په همدې تعلیمی ماحول کې زده کړې تر سره کړې دی او ډیر ژر یې په علمی کړیو کې نوم راپیدا کړ. همدغه درې کلن روزنیز وختونو د فرید خان په ژوند باندې ډیر ژور اغیز وکړ.

حسن خان نه یوازې د خپل زوې په اړه د غفلت په کولو سره پښیمانتیا ښووله ، ترڅنګ یې یو شمیر افغانانو مشرانو هم فرید خان مجبور کړ چې دخپل پلار د عزت او وقار په خاطر بیرته سهسرام ته ستون شي. کله چې د حسن خان او فرید خان تر منځ لیدنه وشوه ،نو دواړو پلار او زوې په ډیره مینه یو د بل سره روغبړ وکړ او دهغې وروسته فرید خان د خپل پلار سره د بیرته تللو له پاره راضی شو.

په بیرته را ستنیدو کې حسن خان خپل زوې فرید خان ته د خپل جاګیر د کنترولولو پوره واک ورکړ ، د ۱۴۹۷ نه تر ۱۵۱۸ پورې فرید خان خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کوله. دهغه د راتلو وروسته نه یوازې د جاګیر مالیه به وصولیده بلکه په هغې کې منظموالې هم را منځته شو.

فرید خان په دغه یوشتو کالو کې هیڅ ډول ظلم او تیرې و نه کړ، دخلکو سره یې ډیر ښه کړچار او سلوک کاوه ، فرید د جاګیر ټولو کار کونکو ته حکم کړې و چې هغوې دې د مالیې د تر لاسه کولو له پاره په دهقانانو باندې د ظلم او تیرې څخه لاس و نیسي ، هغه د لمړي ځل له پاره د دهقانانو څخه د مالیې د اخستلو له پاره (په نقدې او یا جنسې توګه) نوې لارې پیدا او قوانین یې ورته وټاکل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماليه د توليداتو د په نظر کې نيولو په اساس ټاکل کيده ، خو کله به يې چې اندازه و ټاکل شوه نو بيا به دهغې په تر لاسه کولو کې هيڅ ډول غير نه کيده ، دهغه وخته چې فريد خان د حاجی پور ، خواص پور او ټانډا د سيمو ولکه په لاس کې اخستې وه نو هلته په هغو پرګنيو کې يو انقلاب شانته راغلې و . دهقانانو ډيره شميره د هغه ملاتړي ګرزيدلې و ، ځکه چې هغه د هر وګړي سره انصاف کاوه ، د جاګير نه يې د رشوت اخستونکو او بد سلوکه مامورينو جرړې وويستې ، قانون ماتونکې رشوت خواره او نا اهله مامورينو ته يې داسې سخته سزا و رکړه چې د نورو له پاره يې د عبرت درس و ګرځاوه ، دهمدې کارونو په اساس فريد خان په ولسونو کې ډير زيات دقدر وړ وګرزيد.

داسې ځرګنديده چې دفريد خان ستونزې او مشکلات پای ته نه وی رسيدلي ، ځکه کله چې فريد خان په خلکو ډير زيات منلې وګرزيد نو دهغه ميريزه هندوه مور ورته په اور کې سوځيدله ، هغې د جاګير څخه د فريد خان د بيلتون او دهغه په ځای د خپل زوی سليمان د ټاکلو له پاره په حسن خان باندې ډير زيات فشار راوست.

حسن خان تر يوه وخته پورې خپله هندوه ښځه په اخوا ديخوا خبرو او وعدو باندې غولوله ، خو هغې ښځې داسې حالات را پيدا کړل چې حسن خان يې مجبور کړ تر څو فريد خان د جاګير د نظام د کنترول څخه بيرون کړي . ددې کار له پاره حسن خان دڅه بهانې دپيدا کيدو په لټه کې شو .

هغه د هرې لوې هڅه وکړه چې د خلکو څخه څوک د فريد پر خلاف کوم شکايت وکړی نو دهمغې په بنسټ به هغه فريد د جاګير څخه لرې کړی. خو د جاګير يو کوچنی ماشوم هم د فريد په خلاف دخپلې ژبې پرانستو ته چمتو نه و .

ددې نا کاميو نه وروسته حسن خان دفريد خان محاسبه کول پيل کړل ، خو په دې لړ کې هم هغه د ناکامۍ سره مخ شو . فريد خان يو ذهين وګړی و اود خپل پلار په ارادو باندې ښه خبر و . هغه خپل پلار حسن خان ته يو ليک ور وليږه چې په کې يې ورته ليکلی و :

«تر هغې چې ستا پر ما باور او اعتماد و نو ما د جاګير انتظام په ډيره ښه او غوره توګه مخته يوړ. خو اوس زه دا باور پای ته رسيدلې وينم ، نو په دې خاطر زه په خپله غواړم ددې مسؤليت نه ځان په څنګ کړم . ځکه زه نه غواړم چې ته غمژن او خفه واوسې. هر چاته چې ته غواړې دا مسؤليت ور سپارلې شې»

حسن خان د فريد خان ددې سلوک څخه ډير زيات اغيزمن شو . بيا يې ځواب ورکړ چې: زه منم چې ته نه يواځې زما په اولادونو کې بلکه زما په ټوله کورنۍ کې ذهين او د پوره پوهې خاوند او عزتمند يې. زه په دې پوهيږم چې هغه کار چې تا کړې هغه سليمان او احمد دواړه هم نه شي کولې ، بلکه د هغوې په لاسو کې د جاګير د انتظام ورکول ستا په ټولو کارونو د اوبو د تويولو په څير دی. خو زما مجبوری داده چې ستا ميريزې مور ماته زما ژوند د جهنم اور ګرځولې دې . شونې ده چې ستا د بيلتون په اساس به هغه ډاډمنه شی او په پاته ژوند کې به راته د ساه اخستلو فرصت راکړی.

اوس نو فريد خان ته يو ځل بيا د پلار دکوره رخصت اخستل ور په غاړه شول . په دې اړه د افغان اميرينو او خلکو له اړخه په حسن خان باندې سخت احتجاج وکړل شو خو حسن خان هغوی ته ددې ډاډ ورکاوه چې د هغه د ژوند وروسته به همدا فريد ددې ټول جاګير وارث وی.خو افغان اميران د حسن خان ددې خبرو څخه ډاډ من نه وو.

دغه زوړ عسکر تر دې ځايه خبرې وکړې ، يو ځل يې اوږده ساه واخستله او بيا يې دخبرو لړۍ جاري وساتله او ويې ويل:

ويل کيږی چې دا هندوه ښځه دحسن خان ښځه نه وه بلکه دهغه ساتلې محبوبه وه . او په همدې حيثيت سره يې خپل ټول ژوند دحسن خان تر څنګ تير کړ. د جاګير څخه د ويستلو له پاره يې د فريد خان پر خلاف زياتې نفسياتې حربې استعمال کړې . دهغې هغه اخری

(c) ketabton.com: The Digital Library

حربه چې کارې ثابته شوه هغه داوه چې هغې د حسن خان سره تر هغه وخته پورې د یو ځای څملاستو څخه انکار وکړ تر څو چې فریدخان د جاګیر څخه بې واکه شوي نه و ، اودهغه په ځای دهغه دواړه زامن سلیمان او احمد نه و ټاکل شوی.

فریدخان دد ې حالت څخه ډیر زیات و زورید ، او یو ځل بیا یې دخپل پلار کورته خداې پاماني وویله ، او اګرې ته ولاړ ، هلته د سلطان ابراهیم لودي دربارته ورغې خو ابراهیم لودی دهغه دا غوښتنه چې د سهسرام جاګیر د ې بیرته ورته حواله کړل شي و نه منله ، په اصل کې سلطان ابراهیم لودی فرید خان د خپل پلار نا شکره او نافرمانه زوي ګاڼه نو په دې خاطر یې د فریدخان د غوښتنې دمنلو څخه په ډاګه انکار وکړ.

فرید یو ځل بیا په ځانته ځان د خپل راتلونکې دښه کولو له پاره په هلو ځلو کې را ونغښت او د دولت خان په لور یې مخه کړه. دولت خان دد ې نه مخته په اګره کې د یوستر جاګیر خاوند او په اعلی منصب باندې فایز و ، بیا وروسته د پنجاب والی و ټاکل شو. همدې دولت خان بابر ته په هندوستان د حملی کولو پیغام او بلنه ورکړې وه ، فریدخان د حالاتو د څرنګوالې وروسته د دولت خان لورې ته روغې اودهغه سره یې خپل اړیکی ټینګ کړل او بیا همدا اړیکی ددوې تر منځ په خپل منځې دوستۍ باندې تبدیل شول.

دولت خان لودی هم ابراهیم لودی ته مشوره ورکړه چې هغه دې دفریدخان سره کومک وکړی خو پادشاه دې لورې ته هیڅ توجه و نه کړه ، نو په دې خاطر فرید خان هملته په پنجاب کې د دولت خان سره پاته شو.

په ۱۵۲۵ زکال کې دفریدخان پلار حسن خان ومړ ، په همدې وخت کې دولت خان ابراهیم لودي ته سپارښتنه وکړه چې فریدخان د حسن خان د جاګیر وارث وګرځوي ، هغه هم د فریدخان د وراثت په اړه یو شاهی فرمان جاری کړ او په دې توګه فریدخان د خپلو میرنیزو ورونو سلیمان او احمد سره دښمن وګرزید.

کله چې فریدخان دخپل پلار حسن خان د جاګیر د ولکې له پاره سهسرام ته روان شو نو دهغه ناسکه ورور سلیمان د جنګ جګړې پرته دهغه ځایه و تښتید او دیوه افغان سردار ، سرادر محمدخان سور خواته ورغې او هملته یې پناه واخسته ، نوموړې د پرګنه جوپند خاوند و ، هغه بیا دهمدې سردار سره یو ځای شو او د خپل ناسکه ورور فرید پر خلاف یې سازشو نه پیل کړل.

محمد خان سور دد ې وخت نه ډیره ګټه پورته کړه ځکه هغه د پخوا څخه د فریدخان دپلار حسن خان سره تربګنې درلوده نو په دې اساس خوشحاله وه چې د حسن خان د زامنو تر منځ دښمنۍ ته نوره هم هوا ورکړې او په دې توګه دواړه ډلې را کمزورې کړې ، احمدخان په فریدخان باندې فشار راوست چې دخپل پلار حسن خان جاګیر د ورونو تر منځ وویشي ، خو فرید ورته ویل چې هغه خو سلیمان او احمد خپل ورونه ګڼي او په جاګیرکې هغوې ته خپله برخه هم ورکوی خو هغوې ته به د جاګیر په انتظامی امورو کې د مداخلې حق نه ورکوي ، ځکه چې دټول جاګیر نظم ونسق د پادشاه له اړخه همده ته ور سپارل شوې دی. هماغه و چې سردرامحمد خان سلیمان را و ګماره تر څو په فریدخان باندې حمله وکړي ، فریدخان په دې پوهیده چې شاید هغه و نه توانیږي په یواځې ځان دخپل ورور مقابله وکړي نو دخپل ځان د ځواکمن کیدو په خاطر یې د بهار د والی بهار خان څخه مرسته و غوښتله.

په همدې وختو کې بابر په هندوستان باندې ستره حمله وکړه ، او فرید د ابراهیم لودی او بابر تر منځ د جنګ دپایلو په انتظار کې کیناست. په ۱۵۲۵ زکال د پاني پت په میدان کې د بابر او ابراهیم لودی د عسکرو تر منځ سخت خونړې جنګ وشو ، فرید ددې حالت په کتنلو سره غلی او څارونکې ناست و. په حقیقت کې فرید فکر کاوه چې که چیرې د بابر په مقابله کې ابراهیم لودي بریې تر لاسه کړي نو هغه به په ډاډمنه توګه د بهار د والی بهار خان څخه مرسته واخلی او په دې ترتیب به خپل ورور سلیمان او دخپل پلار پخوانی دښمن سردار محمد خان ته ماتې ورکړې. او که چیرې په جنګ کې بابر بریمند را ووت نو هغه به فرید دخپلو پرګنو دحاکم په څیر و مني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د خبرو وروسته د شيرشاه سوری هغه زوړ عسکر لږ څه په خبرو کې تم شو ، ساه یې واخسته ، غاړه یې تازه کړه او بیا یې د خبرو لړی پیل کړه او ویې ویل :

ګوره صاحب خانه ! د پاني پت په میدان کې ابراهیم لودی د بابر نه ماتې وخوړه او هغه پخپله هم هملته د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړ ، د پاني پت په پریکونکې جنګ کې په هندوستان باندې د افغانانود حاکمیت درې نیم سوه کلن دوران پای ته ورسید او ددې لوېې وچې د سلطنت واکمنی مغلو ته تر لاسه شوه. ابراهیم لودی ته د ماتې ورکولو وروسته د بهار والی بهار خان پر ته له ځنډه د سلطان لقب ځانته خپل کړ او په خپل نوم یې سیکې جارې کړې او خطبه یې هم په خپل نوم وویله.

په دې ورځو کې فرید خان هملته د بهار د حاکم بهار خان تر څنګ اوسیده ، یوه ورځ هغه د بهار خان سره یو ځای د ښکار کولو په نیت ووت نو فرید خان د یوه زمري سره مقابله وکړه او هغه یې په خپله توره دوه ټوټې کړ نو د همغې ورځې را هیسې بهار خان هغه ته د شیرخان لقب ورکړ او تر څنګ یې د خپل زوې جلال خان استاد هم وټاکه.

د بهار خان د موافقې سره سم شیرخان د سهسرام په لور وخوزید ، د سهسرام د جاګیر انتظام په دې وخت کې د هغه د خپل حقیقی ورور نظام خان په لاس کې و. خو بیا هم د شیرخان بسپنې ته یې اړتیا درلوده ،

سردار محمد خان چې د فرید خان او د هغه د پلار حسن خان سره یې پخوانۍ دښمنې وه ، د افغانانو د لوهانی قبیلې څخه و. د هغه د همدې قبیلې پورې اړوندو زیاتو افسرانو او درباریانو شیرخان ته د یوه قومی او ولسي ځواکمن شخصیت په څیر د کتلو زغم نه درلود. په دې وختو کې د بهار څخه د فرید خان د تللو وروسته سردار محمد خان د فرید خان په خلاف د بهار د را پورته کولو کار پیل کړ . او د هغه په لاسو یې دا فرمان جاری کړ چې شیرخان دې د خپل پلار جاګیر د خپلو ورونو تر منځ برابر وویشي ، او هغوې ته دې خپله برخه ورکړي. هغه نه یواځې دا فرمان ترې واخست بلکه خپل ځان یې هم د هغوې د منځګړی په څیر وټاکه.

د همدې حالاتو د نزاکت په اساس شیرخان او د هغه ورور نظام خان د مانک پور د صوبدار جنید برلاس سره اړیکی پیدا کړل. جنید برلاس د بابر د ډیرو ښو عسکری قوماندانانو څخه و. شیرخان په خپله هلته ورغې او د هغه سره یې ژمنه وکړه چې د خپلو پرګنیو د تر لاسه کولو وروسته به هغوې ددوې اطاعت کولو ته تیارې کړې. د مانک پور صوبدار د شیرخان دا رایه ومنله ، ځکه چې په دې توګه هغه د بابر سره یوه ځواکمن او په معامله پوه ملګرې ور زیات کړې و.

همغه و چې شیرخان ته یې فوځ ورکړ ، شیرخان هم د ځنډ پرته د جنګ اعلان وکړ او د خپلو پرګنو نه علاوه یې په یو شمیر نورو پرګنو باندې هم د فوځ په کومک سره ولکه وکړه. د هغې وروسته یې په سردار محمد خان سور باندې هم حمله وکړه او ان تر دې چې د هغه د سلطنت مرکز جویند پورې ورسید. سردار محمد خان د رهتاس په غرونو کې پناه واخسته ، کله چې شیرخان په جوینډ باندې ولکه کلکه کړه نو سردار محمد خان ته یې پیغام ولیږه چې متن یې دا سې و :

« یو وخت ستا او زما د پلار تر منځ ډیرې ښې اړیکې وې په دې خاطر ته زمونږ مشر او سپین ږیرې هم یې. زه هیڅکله هم دا نه شم زغملې چې یو عزتمند افغان سردار دې د پردیو په پناه کې واوسي ، ته بیرته را ستون شه تر څو ستا سیمې بیرته تا ته وسپارم او زه تاته د ډیر نیک سلوک په اړه ډاډ درکوم» د شیرخان په ډاډ ګیرنه سردار محمد خان بیرته را ستون شو ، شیرخان هم په خپله ژمنه وفا وکړه او د هغه ټولې سیمې یې بیرته هغه ته په لاس کړې. د دې وروسته سردار محمد خان هم د شیرخان د دې نیک سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو او بیا یې هیڅکله هم د هغه پر خلاف سازش و نه کړ او د عمر تر اخره یې ورسره ډیر ښه اړیکی وساتل.

د دې سوبې وروسته شیرخان نه یواځې په مانک پور کې د بابر د والی برلاس وفادار پاته شو بلکه په مختلفو وختونو کې به یې یو بل ته تحفې او تحایف هم ور لیږل ، د شیرخان د بریاو په اساس ډیر شمیر افغانانو د هغه په دربار کې ماموریتونه پیل کړل ، د سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخان سور دبیرته راغوښتلو څخه هم دشیرخان مقصد د افغانانو دخورو ورو ځواکونو را یوځای کول و. وروسته بیا شیرخان د جنیدبرلاس شکریه وکړه او اګرې ته ولاړ اوهلته یې د بابر سره وکتل. بابر په همغه لمړۍ لیدنه کې د شیرخان دوړتیا او اندازه واخسته اوبیا یې خپل سالارجنید ته وویل:

مونږ ددې ځوان افغان په تندي باندې د تاج نښې احساسوو. مونږ ددې نه مخته دهیچا په تندې باندې داسې نښې نښانې نه دې کتلې. نو په دې خاطر به ددې ځوان کلکه څارنه کوئ،

بابر د شیرخان دنیولو او بندي کولو خواهش هم درلود. خو د جنید برلاس په مشوره یې ددې کاره لاس واخست. ځکه چې د بابر د داسې اقدام څخه نه یوائې د حالاتو د خرابیدو اندیښنه موجوده وه بلکه شاهی اقدار هم تر نیوکو لاندې راتلل. ځکه په دې وخت کې شیرخان د شاهی میلمه په څیر هلته په اګره کې اوسیده.

په هر حال شیرخان په موقتی توګه د بابر ماموریت اختیار کړ. خو په حقیقت کې دهغه مقصد د بابر ملازمت نه و بلکه غوښتل یې د هغه دحکومت د انتظام او انصرام په اړه مطالعه وکړي. ددې تر څنګ شیرخان په داسې وسایلو باندې هم غور کولاې شو چې دهغې په خپلولو سره بابر بیرته دهندوستان څخه و کاږي.

شیرخان ددهلی د فوځی مهم له پاره د بابر سره یو ځای ولاړ. خو هغه په خپله اړه د بابر په بدل شوې آند باندې ښه پوهیده، په دې اساس هغه دې فکر کولو ته اړشوی و چې دا و انګیرې چې ددې دوستې د بابر او د هغه د والی جنید سره تر کومه ځایه تللې شي. په هرصورت دهغوې سره د دښمنۍ د اخستلو مخته ورته دا اړینه شوه چې دخپل ځان له پاره مخلص ملګری را پیدا کړی تر څو د اړتیاو په وخت کې یې په کار راشی.

په دې توګه شیرخان د جنید برلاس سره د لیدو پرته د بابر څخه ولاړ. خو وروسته یې د یوه لیک په واسطه د جنید څخه بښنه و غوښته. او ورته یې ولیکل چې په جاګیر کې خلکو ته د ستونزو د راپیدا کیدو په خاطر هلته دهغه ورتلل ډیر زیات اړین شوي و. په دې ترتیب شیرخان د دې ځایه ووت او په سهسرام کې خپل جاګیر ته بیرته ورستون شو.

تردې ځایه دغه زوړ سپاهی یو ځل بیا دمه وکړه او بیا یې صاحب خان ته د شیرشاه سوری د حالاتو په اړه وویل:

صاحب خانه واوره ! دلته د بابر دلاسه د شیرشاه سورې د راتښتیدویو علت دا هم ویل شوي چې ویل کیږي چې یوه ورځ په یوې میلمستیا کې د بابر په شتون کې شیرخان ته دخوراک له پاره په طشتری کې ماهی ورکړل شو. شیرخان ددې ډول خوراک سره بلدتیا نه درلوده هغه سمدستې دخپل خنجر په خوکه هغه پرې کړ او ویې خوړ. بابر دا هر څه کتل. هغه خپل وزیر میر خلیفه هم دې لورې ته متوجه کړ او ورته یې وویل چې ما ډیر ستر او عالی مرتبه افغانان کتلي دي خو تر اوسه پورې هیڅ افغان دومره نه یم اغیزمن کړې.

بابر خپل وزیر میرخلیفه ته دا تاکید هم وکړ چې هغه دې شیرخان په پرلپسې توګه د خپلې څارنې لاندې و نیسي، خو میرخلیفه د شیرخان له اړخه بابر ته ډاډ ورکړ چې شیرخان یو ډیر نیک طبعه انسان دي او تر څنګ یې دهغه د ملګرو شمیره هم دومره ډیره نه ده چې دهغه دا ړخه کوم ګواښ را پیدا شي.

شیرخان دغو پس پسکو ته متوجه کیږی او په فکر کې لویږی، بیرته خپلې خیمی ته را ځی او دخپلو ملګرو سره سلا کوي او په پټه خوله دهغه ځایه تښتي. بابر ته په خپلې غونډی کې د شیرخان د نه موجودیت احساس کیږی نو هغه د شیرخان د را بللو له پاره خلک ور استوی خو کله چې ورته څرګندیږی چې شیرخان له دې ځایه وتلې دي نو د خپل وزیر میرخلیفه څخه ناراضه کیږی.

ویل کیږی چې شیرخان بیرته سهسرام ته را ستون شو او د جنید برلاس دربار ته ډیرې قیمتی تحفی او سوغاتونه ورلیږل تر څو د خپلې غیر حاضرۍ له پاره بهانه وړاندې کړي. په همدې وخت کې هغه ته دا خیال او فکر را پیدا کیږی چې: نه خو ماته په مغلو باندې باور او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعتبار پاته شوي دي او نه زه په دې مغلو باندې اعتمار او باور کولی شم ، اوس نو د وخت او حالاتو غوښتنه داده چې زه بیرته د بهار د حکمران بهار خان په لور ولاړ شم.

تر دې ځایه د شیرخان هغه زوړ عسکر صاحب خان ته قصه واوروله او بیا یې ورپسې وویل:

صاحب خانه ! شیرخان غوښتل چې یو ځل بیا د بهار خان سره خپل اړیکې ټینګ کړي ، خو هغه ته دا هم څرګنده وه چې د بابر په ملازمت کې د ورګډیدو وروسته به بهار خان د هغه مخالف ګرځیدلی وي ، د بله اړخه سردار محمد خان هم هڅه کوله چې د سهسرام څخه د شیرخان د ورور نظام خان د بیرون کولو له پاره د بهار خان څخه اجازه واخلي.

په همدې ستونزمنو حالاتو کې شیرخان د افغانانو د منظمولو هڅې پیل کړې ، د دې مقصد له پاره هغه یو ځل بیا د بهار خان دربار ته ورغی، هغه هم شیرخان ته ښه راغلاست ووایه ، او یو ځل بیا یې د خپل زوی جلال خان استاد و ټاکه ، لږه موده وروسته بهار خان وفات شو خو د هغه زوی جلال خان د کم عمر خاوند وې. نو د هغې مور د جلال خان د نګرانې په توګه په کار پیل وکړ او شیرخان یې همغسې د خپل زوی استاد پریښود.

په دې توګه په ۱۵۲۸ د ز کال کې شیرخان ته د خپلو ټولو ځواکونو د را ټولولو ډیره ښه موقع په لاس ورغله ، د جلال خان د مور د مړینې نه وروسته د شیرخان لاس نور هم غښتلی شو . ځکه چې جلال خان یوازې په نامه حاکم و په داسې حال کې چې د بهار حکمراني عملا د شیرخان په لاسو کې وه . شیرخان د افغانانو د ځواکونو په را ټولولو کې خپلې هڅې ګړندۍ کړې خو هغه ته تر ټولو لویه ستونزه داوه چې پخپله د شیرخان د ورځ په ورځ ځواکمن کیدو په اساس ډیر افغانان د هغه مخالف شوي و . د شیرخان فکر دا و چې تر هغې چې بهار او بنګال د بابر پر خلاف یو متحده محاذ را منځته نه کړي نو د دوا ړو ژوندي پاته کیدل شوني نه دي .

د بله اړخه په دې ورځو کې د بنګال حاکم سلطان محمود و ، چې سرحدونه یې د بهار سره یو ځای شوي و . پخپله سلطان محمود شیرخان ته په ښو سترګو نه کتل ، هسې خو د هغه سترګې د بهار په نیولو باندې نښتې وې او غوښتل یې چې د بهار د اصلي حکمران جلال خان د کوچنیوالي څخه ګټه پورته کړي او بهار د خپلې ولکې لاندې راولي خو هغه د شیرخان او د هغه د وړتیاو اندازه نه وه کړې.

په همدې وختو کې د بنګال حکمران سلطان محمود په بهار باندې یرغل وکړ خو د سخت زیان سره مخ شو . شیرخان د یوه ډیر ستر ځواک سره د هغه مقابله وکړه او د ډیر بد شکست سره یې مخامخ کړ . هغه د بهار د فتحه کولو په ځای خپل اسونه ، فیلان ، وسلې او ډیري خزانې هم له لاسه ورکړې. د جنګ نه مخته شیرخان د سلطان محمود سپه سالار قطب خان ته همدا مشوره ورکړې وه چې د جنګ په ځای دې د سولې لاره خپله کړل شي او د شیر خان سره یو ځای دې د مغلو په خلاف یو محاذ پرانیزي. خو قطب خان هغه د شیرخان کمزورتیا وګڼله ، په پایلو کې یې جنګ را منځته شو او د بنګال حکمران سلطان محمود او د هغه سپه سالار قطب خان د بدې ماتې سره مخ شول .

په همدې وخت کې د بهار د ځوان حکمران جلال په دربار کې هم د شیرخان په خلاف مخالفتونه زیات شول او د سازشونو جال په خپریدو شو ، په دې لړ کې د شیرخان مخالفو افغانانو جلال خان هم د خپله ځانه سره ملګري کړ . جلال خان ته یې شک ورواچاوه چې که چیرې شیرخان د خپلې مخې لرې نه کړي نو یوه ورځ به هغه په خپله په بهار باندې ولکه وکړي.

همغه و چې جلال خان د څو کسو سره یو ځای د شیرخان د وژلو پلان جوړ کړ خو شیرخان ته د دې پلان په اړه لا د مخه خبر ورکړل شوي و ، خو کله چې جلال خان په خپل پلان کې ناکامه شو نو هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره خبره جوړه کړه ، ان تر دې چې لږه موده وروسته یې د هغه اطاعت هم و مانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال د حکمران له پاره ددې نه بله ښه موقع او فرصت نه شو تر لاسه کیداې. ددې ترڅنګ د شیرخان په دښمنۍ کې جلال خان ددې فکر هم و نه کړ چې هغه د خپلو هغو دښمنانو په خولو کې ورغورزي چې پخوا تردې یې د هغه د حکمرانۍ د ړنګولو له پاره پرېفوځی یرغل هم کړي و.

په حقیقت کې شیرخان د بهار د حاکم د وفادارۍ شعار له ځانه سره درلود، ځکه که هغه غوښتلي نو هغه وخت چې د بهار حاکم جلال خان ډیر کوچنی و او د مور او پلار دواړو د مړینې وروسته د همدې شیرخان تر سیورې لاندې را لویده، نو په همغه وخت کې شیرخان کولې شول چې په ډیره آسانۍ سره په بهار باندې ولکه وکړي. خو جلال خان د خپلو چاپلوسو درباریانو په خبرو کې راګیر شو او د خپلې بې تجربګۍ په اساس یې د شیرخان سره دښمنۍ راواخسته، شیرخان هم د جلال خان ددې رویې او سلوک څخه سخت خوا بدې شو او دربار یې پریښود او د سهسرام په لور بیرته ور ستون شو. دشیرخان بدبختي داوه چې د بهار او بنګال دواړو حکمرانانو هغه ته د شک په سترګو کتل او پرته د کومه دلیله دهغه دښمنان ګرزیدلي و.

دشیرخان د بیرته ستنیدو نه وروسته د بهار حکمران ځوان جلال خان خپل فوځونه د بنګال دحکمران سلطان محمود په فوځونو کې ور ګډ کړل. او ترڅنګ یې بنګال او بهار یو ریاست وګرځاوه، او په دې توګه په بهار کې د جلال خان حکمرانې په خپله له منځه ولاړه.

شیرخان په دې کار باندې ډیر خوشحاله و، ځکه هغه فکر کاوه چې ددې اقدام نه وروسته به د بهار او بنګال د فوځونو تر منځ اختلافات په خپله له منځه ولاړشي او اوس به هغه په ډیره ساده توګه د جلال خان په یو شمیر سیمو باندې ولکه پیدا کړي، ددې کار له پاره شیرخان نورکسان هم په خپل فوځ کې را یوځاې کړل او د بنګال پر خلاف یې د جنګ تیارې پیل کړې.

د بنګال حکمران هم د شیرخان څخه د پخوانې جنګ د بدلې داخستو په خاطر د شیرخان په خلاف خپل فوځونه ور ولیږل. شیرخان په دې پوهیده چې د بنګال د فوځ په مقابل کې دهغه د فوځونو شمیره ډیره کمه ده. نو په دې خاطر یې په حملې کولو کې د لمړیتوب څخه ځان و ژغوره.

شیرخان غوښتل چې د جنګ د پیلامې نه وروسته په دښمن باندې داسې ګذار وکړي چې د بنګال څخه د نورو تازه فوځونو د راتلو دمخه د هغوې جرړې همدلته وباسي. هغه همداسې هم وکړل. دښمن پرې حمله وکړه نو شیرخان تر ټولو لمړۍ ددښمن پیاده فوځ د هغوې د توپ خانې او فیلانو سره یو ځاې شاته و تمباوه، او دهغې وروسته د شیرخان فوځ په هغو خاصو فوځي قطعاتو باندې ور پریوت.

په دې جنګ کې د بنګال د فوځ قوماندان ابراهیم هم ووژل شو. او په دې توګه په ۱۵۲۸ زکال کې شیرخان ته د بنګال د حکمران پر خلاف دویمه ستره کامیابي ور په برخه شوه. جلال خان په ډیرو ستونزو سره بنګال ته ورسید خو د بنګال خزانه او د فیلانو توپخانه هر څه دشیرخان په لاسو کې ورغلې وو، په دې ترتیب د بنګال او بهار د متحده فوځ د ماتېدو وروسته شیرخان د بهار حکمران وګرزید.

ددې ستر برې نه څو ورځې وروسته شیرخان د چنار د کلا په لور ور وخوزید، دا کلا د تاج خان د مړینې نه وروسته دهغه د کمرعمره ښځې ملکې لاډو په ملکیت او څارنه کې وه. شیرخان هلته د جنګ کولو په ځاې لاډو ته د واده کولو پیغام ور ولیږه او هغې هم دا پیغام و مانه، په دې توګه د چنار کلا او دهغې ځاې خزانه دهر څه سره د شیرخان په لاسو کې ورغله، دهمدې دولت او شتمنۍ د تر لاسه کولو وروسته د شیرخان اثر ورسوخ ډیر زیات شو او هم یې په وسایلو کې زبردست ډیرښت راغې.

ددې وروسته شیرخان د هند په لویه وچه کې د افغانانو د ځواک د رایوځاې کولو له پاره شپه او ورځ یوه کړه، ترڅنګ یې د خلکو عامه ګټو ته توجه وکړه تر څو ددې لارې د عوامو وفادارۍ ډیره او په راتلونکې کې دهغه له پاره په کار راشي. هغه د ټولو سوبه شوو سیمو انتظام هم ډیر بهتر وګرځاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه د خبرو وروسته دشيرشاه زوړ عسکر خپله سپرلۍ ددمې په خاطر و دروله ، بيا يې دوباره خپل اس ته پونده ورکړه او نور يې هم ګړندي کړ. بيا يې صاحب خان ته وويل:

ګوره صاحب خانه ! ددومره اوږوده جدوجهد نه وروسته شيرخان ته څه ستونزې هم را ولاړې شوې. هغه خو غوښتل چې د خپل سلطنت پولې نورې هم و غځوی ، او لا تر اوسه يې همدا پلان په فکر کې و چې د ابراهيم لودی وررور محمود لودی شيرخان خپل ځان ته ور وغوښت ، د ابراهيم لودی وررور محمود لودی په پانې پت کې د بابر په لاسو دخپل وررور ابراهيم د ماتې وروسته د سنګرام سينګ لورې ته تښتيدلې و. بيا يې همله پناه واخسته او بيا يې د کنوه په جنګ کې دهغه سره يو ځاې برخه هم واخسته ، دهغې نه وروسته تر يوې مودې پورې په چتوړ کې اوسيده خو دهغې وروسته د لودې دربار د سلاکارانو د سلا په اساس يې راجپوتانه پريښوده او بيرته را ستون شو او پټنه يې خپل مرکز وټاکه.

په شيرخان باندې د محمود لودې دومره زيات احسانات و چې شيرخان دهغه د بلنې څخه انکار و نه شو کړاې. همدا را زد محمود لودې د وربللو څخه د نه انکار کولو يو بل علت دا هم و چې محمود خان لودی هم افغان و او شيرخان د افغانانو د را ټولولو او يو ځاې کيدو له پاره شپه او ورځ کار کاوه ، نو که چيرې هغه د محمود لودی د وربللو په خاطر هلته نه وې ورغلې نو بيا خو د افغانانو د اتحاد او يووالی د هغه شعار خلاف کار و چې شيرخان د يوې مودې راهيسې ورته بډې را وهلې وې

کله چې محمود لودی شيرخان د خپل لښکر سره يو ځاې د پانې پت ميدان ته د مغلو سره د جنګ له پاره را وغوښت نو شيرخان ورته پيغام وليږه چې دهغه فوځ لا تر اوسه پورې د جنګ له پاره پوره تياري نه لري. نو په دې خاطر به هغه لږه موده وروسته هلته ور روان شي.

په دې وخت کې د محمود لودی سلاکارانو دا مشهور ه کړه چې څرنګه چې شيرخان د مغلو په ملازمت کې پاته شوې دې نو په دې خاطر دهغوې سره د وفاداری په اساس هغه د حيلو او بهانو څخه کار اخلي. همدې افسرانو محمود لودی ته دا مشوره هم ورکړه چې که چيرې ته غوا ړې په دې جنګ کې شيرخان دخپل ځان سره را يو ځاې کړې نو د «اود» په لور د تللو په وخت کې د سهسرام لاره خپله کړه تر څو شيرخان د خپل لښکر په را ليږلو باندې مجبور کړل شي. محمود لودی دخپلو دغو افسرانو مشوره و منله و او بيا د سهسرام د لارې د «اود» په لور وخوزيد. شيرخان د محمود لودی څخه په شاهانه توګه استقبال وکړ او چپ چاپ دهغه د لښکرو سره يو ځاې روان شو.

په دې وخت کې بابر دخپل زوې همايون د ناروغتيا په اړه انديښمن و ، په دې اساس يې بلې موضوع ته هيڅ توجه نه کوله. محمود لودې د همدې حالت څخه ګټه پورته کړه ، د ګنګا د درياب څخه راتير شو په لکنهو يې ولکه وکړه ، په همدې وخت کې بابر و مړ او په ځاې يې زوې همايون په تخت کيناست.

کله چې همايون ته په اګره کې د لکنهو د لاسه د وتلو خبر ورسيد نو هغه د جونپور په لور وړاندې تګ پيل کړ. په ۱۵۳۲ ز کال کې د محمود لودي او همايون تر منځ سخت جنګ وشو. په دې جنګ کې محمود لودی ماتې وخوړله ، او د بهار په لور و تښتيد. محمود لودی يو ځل بيا فوځ منظم کړ خو بيا هم د ناکامۍ سره مخ شو ، بلاخره د اړيسې په لور ولاړ او لږه موده وروسته هملته ومړ.

ددې جنګ نه وروسته مغلو دا احساس کړې وه چې په دې لويه وچه کې دشيرخان د ځواکونو پرته بل ځواک دهغوې مقابله نه شي کولې ، شيرخان هم دا احساس کړې وه چې تر هغو چې خپل ځواکونه ځواکمن نه کړي او دخپل سلطنت پولو ته پراختيا ورنه کړی نو تر هغې به ارام کښينه نی.

تر دې ځايه د شيرخان زوړ عسکر خپلې خبرې کولې او بيا تم شو ، تر لږه پورې خاموشه و اوبيا يې ژبه روانه شوه او ويې ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خانه ! ددې حالاتو نه وروسته همايون زمونږ د اقا شيرخان څخه و غوښتل چې هغه دې خپله د چنار کلا دوې ته حواله کړی.خو شيرخان د مغلو دا خبره و نه منله ، نو اوس همايون يو ستر لښکر راخستې او دشيرخان د ځپلو له پاره د اګرې څخه را روان شوې دې. شيرخان هم ددې ځايه څو فرلانګه مخته دخپلو عسکرو سره يو ځاې پړاو کړې دې او دهمايون د راتللو انتظار کوی ، و به ګورو چې د همايون د راتللو وروسته به دداړو فوځونو تر منځ څومره خطرناک او وينه تويونکې جنګ نښلي ، او اوس مونږ تا هم همغه ځاې ته ور وړو چيرې چې شيرخان د خپل فوځ سره پروت دې. تر دې ځايه هغه عسکر خپلې خبرې بس کړې او بيا صاحب خان په خبرو پيل وکړ.

ګوره زما وروره ! زه ستا ممنون او شکر کونکې يم چې تا زما د غوښتنې په اساس زه د شيرشاه د ټولو حالاتو څخه خبر کړم او ټوله قصه دې را ته په ښه تفصيل سره وويله ، دشيرشاه د حالاتو د اوريدو نه وروسته زه هيله کوم چې دا وګړې به زما په معامله کې له ماسره انصاف وکړی ، ځکه هغه څوک چې د يوه اعلی مقام د تر لاسه کولو له پاره دومره هلی ځلې وکړي ، دومره ستونزې وګالي ، نو زما په فکر به داسې شخص زما په خير د يوه وګړې سره ظلم او زياتې و نه کړي ، ګوره وروره ! اوس زه د خپل زړه په پوره ډاډ سره له تاسې سره يو ځاې دشيرخان په خدمت کې حاضريږم. ددې خبرو وروسته صاحب خان غلی شو خو د شيرخان هغه زوړ عسکر ورته يو ځل بيا وويل :

ګوره صاحب خانه ! زه به يوه بله خبره هم تاته وکړم. زه فکر کوم چې ته د رهتاس د راجه چندرمل سره ښه اړيکې لرې ، خو اوس په دې نژدې وختو کې په هرکش باندې هم مصيبتونه را روان دي ، دهغه په دې خبره باندې صاحب خان ورته وويل :

ګوره دوسته ! زه نه ددې راجه سره ذاتي اړيکی لرم او نه دومره ژور مراسم ور سره پالم. زه او زما ورور دواړه د يوه کوچي قبيلې د سردار غلامان يو. زما پلار هم هملته زمونږ سره و. اوس هغه ستاسې د عسکرو په لاسو و مړ. تر هغې چې د راجه هرکشن پورې اړه لري نو زه بايد دا ووايم چې زه د دغه کوچی قبيلی د سردار له پاره په ځنګلونو کې ګيدړې ښکار کوم او بيا دهغې پوستکې باسم او پلورم يې. درهتاس راجه ددې پوستکو ډير ستر پيرونکې دې. بس په همدې لړ کې هغه ما پيژني ، هسې خو هغه پر ما ډير مهربانه دې ، ماته د زوې په نوم باندې غږ کوی خو زما بدبختی په دې کې ده چې زه د هغې په لور ګنګا باندې عاشق يم. او زما نوره ډيره بدبختي دا ده چې زه د ګنګا بدې راځم ، هغه دبل کوم چا سره مينه کوي ، اويا دا چې د يوې هندو نجلۍ په حيث زما په څير د مسلمان نه يې بد راځی اودخپل ځان له پاره مې ور نه ګڼی ، خو دا را ته ووايه چې شيرخان ولې د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف په حرکت راځی ، دهغه په دې خبره هغه زوړ عسکر ورته وويل:

ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې همايون د شيرخان څخه د چنار کلا و غوښتله اوشيرخان دهغه دا غوښتنه و نه منله او بيا چې کله شيرخان ته څرګنده شوه چې همايون ددې کلا د تر لاسه کولو له پاره ستر لښکر تيار کړې او غواړي يرغل وکړي نو شيرخان د همايون په خلاف د رهتاس د راجه چندرمل څخه کومک وغوښت خو د رهتاس راجه شيرخان ته دکومک ورکولو څخه انکار کړې. بس شيرخان همدا خبره زړه کې اچولې ده اوکله چې هم ورته موقع او فرصت په لاس ورشی نو هغه به په راجه هرکشن باندې حمله کوی اودرهتاس کلا به ترې نه نيسي ، دهغه په دې خبره صاحب خان وويل چې که چيرې شيرخان داسې وکړی نو دا به ډيره ښه وی. په دې توګه به دهغه په توان او ځواک کې ډيربښت راشي او په خپل سلطنت کې د پراخيدو هيلی به يې هم تر سره شي.

د صاحب خان ددې خبرو په ځواب کې د شيرخان هغه زوړ عسکر خاموشه شو ، خپل آس ته يې نوره هم کمچينه ورکړه او د پخوا په نسبت يې نور هم ګړندې کړ.

۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرخان د ګنګا او کرم ناسته ددریابونو د یوځاي کیدو د ځاي سره نژدې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و . دهغه مخبرانو هغه لا د پخوا څخه خبر کړې و چې دهغه څو عسکرو هغه ځوان ، چې د شیرشاه د لښکر څو کسان یې وژلي ،نیولي او له ځانه سره یې را روان کړي. په دې اساس کله چې صاحب خان تر مخه د دریدو له پاره راو ستل شو نو هغه وخت شیرخان په یو لوړ ځاې کې د غونډۍ په سر ناست و . د هغه ښي لورې ته دهغه زامن قطب خان ، عادل خان ، او جلال خان ناست و . په داسې حال کې چې چپ لورې ته یې د عسکري سالارانو څخه هر یو اسماعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، غازخان سور ، سلطان سرادنی ، هیبت خان نیازي ، حاجي خان برنی او برهمی جیت ټول یو له بله سره اوږه په اوږه ناست و . کله یې چې صاحب خان د شیرخان مخې ته راوست ، نو شیرخان ورته په ډیر غور او دقت سره وکتل ، بیا یې ښی لورې کې ناست خپلو درې واړه زامنو ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما زامنو !دا ځوان چې اوس ستاسې تر مخ ولاړ دې که څه هم په ښکاره توګه ډیر عاجز او مسکین تر سترګو کیږي. خو زه یې په تندې باندې د ځلیدونکو ستورو په څیر رڼا ، او د استقلال ، میړانې او بهادرۍ لیکي وینم . دهغه د سترګو او دهغه د مخ او څیرې څخه ډاګیزه کیږی چې هغه به یوه ورځ په دې تیارو شپو کې د خپل مقدر له پاره لمر ثابتیږي. که چیرې دې د کوم لښکر سالار و ټاکل شي نو د هوا په شپو کې به د اذان د خپریدونکي نور د شپو په څیر و غځیږی. که څه هم دا وخت هغه د نیول شوې مرغۍ په څیر خاموشه ، دروند او غلې تر سترګو کیږي خو په خپل وخت سره به هغه د ښوویدونکو ، شورکونکو او ازونو په څیر په اوښتو را اوښتو سره د اور د سکروټې په شان راڅرګند شي.

شیرخان تر دې ځایه خبرې وکړی او بیا خاموشه شو او دصاحب خان څخه یې وپوښتل چې:

تا ولې زما دلښکر خلک وژلي دی ؟صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره فرید خانه !خلک تا ته شیرخان وایی او زه تا ته د شیرشاه په نوم مخاطب یم. ما په ځنګل کې د ګیدړو ښکار کاوه ، په دې وخت ما او زما پلار چې له ما سره یو ځای و ، وکتل چې څو کسه وسله وال ځوانان د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت تر پښو لاندې کوی ، ما هغه نجلۍ و پیژندله ، ځکه هغه زما پیژندګلو وه ، هغه د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا وه. شیرشاه !نجونې نایابه او ډیر ارزښتناکه ګوهر دې ، په دې اساس زه سمدستي دخپل پلار سره یو ځاې د رهتاس درا جه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د خوندې ساتلو په خاطر مخته ورغلم. هغه وسله والو ځوانانو چې هغه یې پورته کړې وه او غوښتل یې و یې تښتوی ، پرما او زما په پلار را کیښودل ، بدقستمۍ سره چې په دې مقابله کې زما پلار له منځه ولاړ . خو ما هم هغوې ټول له منځه یوړل . ما د شهزادګۍ ګنګا عصمت او عزت خوندې و ساته او هغه مې دهغه د پلار د پړاو په لور سلامته واستوله. دهغې پلار هملته د ښکار د ځاې سره نژدې پړاو کړې دې. په همدې وخت کې ستا وسله والو ځوانانو زه محاصره کړم او ستا تر مخه یې راوستلم ، بس زما جرم او ګناه همدومره وه. که چیرې د کومې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتل ګناه وی نو زه بیا مجرم یم او د هرې سزا له پاره چې تاسې یې راکوئ تیار یم.

دصاحب خان د ټولو خبرو د اوریدلو وروسته شیرخان غوښتل کومه پریکړه وکړي چې دوه اس سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هلته را ورسیدل ، هغوې دخپلو آسونو څخه را کښته شول او په ډیره بیړه باندې را نژدې شول او د شیرشاه څخه یې د څه ویلو له پاره اجازه وغوښتله . شیرخان ورته د نژدې راتلو حکم وکړ ، بیا دهغوې دواړو څخه یو کس چې عمر یې نسبتا زیات و دشیرخان سره نژدې کیناست او په ډیر راز سره یې ورته په غوږ کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره شیرخان ! زه د کوچي قبیلې سردار یم. زما نوم فدا یی خان دي ، دغه خ،ان چې ستا تر مخه ولاړ دي دغه نوم صاحب خان دي ، دا زما غلام دي. شیرخانه ! ایا ستا په ذهن کې د ملک سکا په نوم د یوه کس نوم راځي ؟ دهغه په دې خبره شیرخان ټکان شانته وخوړ او ویې ویل:

هو ! زه خو ملک سکا ډیر ښه پیژنم ، هغه زمونږ کورني غلام و ، بیا زما د پلار د سختیو په اساس هغه مونږ پریښودو او ولاړ. دهغه په دې خبره فداي خان سمدستي وویل: واوره شیرخانه ! هغه ملک سکا چې ستاسې کورنی غلام و او بیا ستاسې څخه وتښتید نو ماته راغې او د خپلو دواړو زامنو مقرب خان او صاحب خان سره یو ځای زما غلام شو . دا درې واړه پلار او زامن د ګیدړو په ښکار کې ډیر زیات ماهر دي ، د هغه وخته چې دوې دلته راغلی نو زما په لاسته راوړنه کې ډیر زیات زیادښت راغلی دي ، شیر شاه ! دغه ځوان صاحب خان چې همدا اوس ستا تر مخه ولاړ دي دهمغه ملک سکا زوې دي ، اودغه ځوان چې له ما سره یو ځاې دلته ستا دربار ته راغلې د هغه ورور مقرب خان نو میږی چې د صاحب خان مشر ورور دي.

د فداې خان ددې څرګندونو په اساس شیرخان د خپله ځایه را پورته شو او د مقرب خان سره یې ډیر ښه روغبړ وکړ او بیا فداې خان ورته وویل: شیرخانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ستا کوم وسله وال ځوانان چې د صاحب خان په لاسو وژل شوی دي ، هغوې هغه خلک و چې غوښتل یې د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا له ځانه سره پورته کړی او بې عصمته او بې ابرو یی کړي ، په دې اساس صاحب خان د شهزادګۍ ابرو او عزت خوندی ساتلې ، او ددې تر څنګ دا باید هم درته ډاګیزه کړم چې صاحب خان د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا سره ډیره مینه لری اوغواړی هغه د خپل ژوند ملګرې و ګرځوي خو بدبختي داده چې شهزادګۍ ګنګا ترې نفرت اوکرکه کوي. او صاحب خان نه خوښوی ، کیدې شي چې ددې علت د صاحب خان مسلماني وی یا دا چې صاحب خان یو غلام دي اوهغه نه غواړي د یوه غلام سره یو ځاې شپې سبا کړي.

تر دې ځایه د خبرو وروسته فدا یی خان خاموشه شو ،نو شیرشاه هغه او مقرب خان نور هم د خپله ځانه سره را نژدې کړل. کله چې هغوې د شیرخان سره نژدې کیناستل نو بیا شیرخان په خپل مخکې ولاړ صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه ! دا چې تا د رهتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د عصمت او عزت د خوندې ساتلو په خاطر زما عسکر وژلی دی ، په دې اړه به له تاڅخه پوښتنه ګرویزنه و نه شي. په اقد س ذات قسم خورم چې که چیرې د یوې نجلۍ د عزت او عصمت د ساتلو په خاطر تا ددې څخه لس واري زیات کسان هم وژلي واې نو بیا به هم ما ستا په ذات باندې فخر اوویاړ کاوه. واوره ! هغه کسان چې تا ددې مقدس کار له پاره وژلي دی ، نو که هغوې ستا د لاسو څخه خوندی هم پاته شوې واې نو ما به یی دلته سر له تنو جدا کړې و. زه ډیر افسوس کوم چې دهغو ځوانانو په لاسو ستا پلار ملک سکا هم وژل شوې دې. ملک سکا زما د کورنۍ میراثي غلام و . زه دهغه په مړینه ډیر زیات غمژن شوی یم. اوس زه نه غواړم چې ته پس له دې در په در ژوند تیر کړې. خو اوس را ته همدومره ووایه چې ته یوا ځې ګیدړې ښکاروې او که په تورې وهلو او د تیغ وهلو په فن کې هم مهارت لرې ؟

دشیرخان ددې پوښتنې په ځواب کې صاحب خان تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوب و ، بیا یی خپله سینه پرانسته او د عزم او استقلال د جذبې نه په ډک اوزا سره یی وویل: ګوره شیرشاه ! که ته غواړې ما په خپل لښکر کې شامل کړې نو زه تا ته ډاډ درکوم چې لکه څنګه مې چې په پخوا وختو کې په ځنګلونو کې ګیدړې ښکار کولې نو له دې وروسته به ستا دښمنان هم ښکار کوم. شیرشاه ! زه نه پوهیږم چې ستا ښی او چپ لورې ته څوک ناست دي نو که چیرې ته یی را وپیژنی نو زه د هغوې تر مخه یو څه ویل غواړم. د هغه په دې خبره د شیرشاه په مخ او څیره کې د خوشحالۍ نښې نښانې را وځلیدې او بیا یی وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره صاحب خانه ! زما ښي لورې ته زما زامن ناست دي او زما چپ لورې ته زما عسکري جنرالان ناست دي. دغه په دې خبره صاحب خان خپله سینه نوره هم پرانسته او خپله غړۍ یې پورته کړه او په ډیر جرئت سره یې وویل:

شیرشاه ! ستا نه پرته ستا زامنو او ستا سالارانو ټولو ته بلنه ورکوم چې دغه دغوې له ډلې څخه چې هر څوک غواړې له ما سره دحرب اوضرب په فن کې مقابله وکړي، نو که چیرې ما دغوې د هر یوه څخه ماتې وخوړه، او ناکام شوم نو بیا به ټول ژوند ستا په غلامۍ کې تیروم او که چیرې زه دغوې په مقابل کې بریمند شوم نو بیا کوم مقام چې ستا خوښه وي ماته یې راکړه.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرخان تر یوه وخته پورې هغه ته په توصیفي سترګو سره وکتل او بیا یې په استفهامیه بڼه خپلو زامنو ته وکتل او ورته یې وویل: ګورئ: ما چې د صاحب خان په اړه کومه اندازه لګولې وه هغه بلکل سهي را ووتله، زه پوهیږم چې ستاسو څخه یو هم دغه سره د تیغ وهلو مقابله نه شئ کولې. خو تر هغو چې زما د سالارانو پورې اړونده ده نو په دې وخت کې هیبت خان نیازي تر ټولو ستر تیغ وهونکې او ځواکمن انګیرل کیږي، ددې ترڅنګ برهم جیت هم ددې دعوا لری او وایي چې په دې فن کې هغه ته، دغه کوم دویمګړې نه تر سترګو کیږي. زه فکر کوم چې ددوې دواړو څخه به یو یې د صاحب خان په مقابله کې ازمیښت کوم، د شیرشاه ددې وړاندیز په اړه دغه زوې عادل خان په خنداکې وویل چې:

دروندە پلاره ! ما ته خو دا صاحب خان د خپل ورور په څیر ښکاری. په دې اساس زه نه غواړم چې دغه سره مقابله وکړم. او زما نور ورونه به هم دا کار و نه کړي، خو دا چې ته غواړې هغه د برهم جیت او یا هیبت خان نیازی سره مقابله وکړي، نو دا راته ډیره سهی ښکاري، هسې خو هیبت خان د عمر له اړخه د صاحب خان څخه ډیر مشر دې، لږ تر لږه دوه هومره توپیر به یې موجود وي، او برهم جیت هم همدا اسې درو اخله. په هرصورت و به ګورو چې صاحب خان ددې دواړو په مقابله کې څه ډول را څرګند یږی، خو پلار جانه زه تاته یوه مشوره درکوم. دغه په دې خبره شیرشاه په ډیره مینه دخپل ځوې عادل خان په لور وکتل او ور څخه یې وپوښتل چې څه ډول مشوره؟ عادل خان ورته وویل:

دورندە پلاره ! زما په آند زمونږ په ټولو سالارانو کې هیبت خان د جسماني او فزیکې اړخه ډیر توانمند تر سترګو کیږی. نو په دې خاطر د همدې هیبت خان نیازي ځواک او فن د صاحب خان په مقابل کې وازمایه. تر څنګ یې برهم جیت د تورې وهلو او د تیغ وهلو په فن کې دیر عیار او چالاکه ګڼل کیږی، نو د تورې وهلو له پاره د صاحب خان سره برهم جیت را مخته کړه. شیرخان دغه ددې خبرې سره توافق وکړ او ورته یې وویل چې همدا اسې به وکړو.

ددې پریکړې وروسته شیرخان خپل سالاران هر یو هیبت خان نیازي او برهم جیت را وبلل. دواړه دشیرخان مخې ته را غلل او و دریدل، شیرخان اول د هیبت خان نیازي لورې ته وکتل او ورته یې وویل:

هیبت خانه ! خپله وسله دې لرې کړه، او په سر او بازوګانو دې چې کوم او سپنیز خولونه تړلي هغه هم را پرانیزه. هیبت خان د شیرخان دحکم سره سم خپل ټول جنګي سامان له ځانه لرې کړ او لوڅ و درید. شیرخان ورته وویل چې د صاحب خان په لور ورشه او د هغه سره د خپل جسماني ځواک مقابله وکړه. تر څنګ یې صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه ! ما ستا سره د مقابلې له پاره خپل دوه کسه سالاران ټاکلي دي، چې د یوه نوم هیبت خان دې او دبل نوم برهم جیت. هیبت خان به له تاسره د جسماني ځواک مقابله کوی، په دې مقابله کې به هیڅ ډول وسله نه استعمالیږي، او بیا به د تیغ وهلو مقابله وی، هغه به زما سالار ابراهیم جیت له تاسره کوي، ایا تاته زما دا خبره قبوله ده؟ دغه په دې خبره صاحب خان وویل چې: شیرشاه ! ته حاکم یې او ستا هره پریکړه ماته دمنلو وړ ده. او زه هیله کوم چې زه به ستا د هیلو مطابق عمل وکړم. ددې خبرې سره سم شیرخان هیبت خان نیازی را مخته کړ او د مقابلې د پیلیدو حکم یې وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیبت خان د ډیرو اوچتو قدمونو سره مخته راغې . کله چې صاحب خان ته را نژدې شو نو ودرید ، بیا یی په یو ډول سپکوالی او حقارت سره صاحب خان ته مخ کړ او ورته یی وویل: اې د لیوانو او ګیدړو ښکار کونکیه !واوره !تا څه فکر کړې چې ته به د لته زما د اقا شیرخان په وړاندې زما سره مقابله وکړې. تا خو په ځنګلونو کې دلیوانو او ګیدړو ښکار کاوه او همغه درته ګټندوي و. د انسانانو ښکارکول ستا په وس کې ندی. ته یو کوچې بنجاره یی . ستا د تیغ وهلو او دا ډول مقابلو سره څه کار دې. دهغه په دې خبرو باندې صاحب خان ځواب ورکړ او ورته را غبرګ شو.

هیبت خانه واوره ! ته ماته یو ګذار راکړه او بیا ووینه چې پاې به یی څه وي ؟ دهغه په پایلو کې به زه تاته و ښایم چې د ګیدړو او لیوانود ښکار کولو تر څنګ زه خپل مقابل لورې هم ښکار کولې شم . کله چې ته له ما سره په ټکر کې شې نو دهغې نه څو لمحې وروسته به دا ناست پاست خلک ووینی چې زه څنګه ستا د ذهن کوڅې د ژړا او ستا د زړه تندې جزیرې د چغو او واویلاو په زخمونو ډکوم

هیبت خانه واوره ! ما د یوه غلام او کوچې نبجاره په څیر په خپل ژوند کې تر اوسه تیاره دروازې تر شا ټکولې. خو نن به ستا بدن ټکوم ، او ستا عزت به د خاورو سره خاورې کړ م ، اوستا د ساګانو شاهراه به ورانه ویجاړه کړم ، مخته راشه او ماته ګذار راکړه ، بیا به زه تا ته خپل ځان در وښایم. بیا به دغه ټول خلک ووینی چې د مقابلې په دې ډګر کې ذلیل څوک دې او فاتح څوک .

هیبت خان واوښت راواوښت او بیا را مخته شو او خپل ښې لاس یی پورته کړ او غوښتل یی چې صاحب خان ته یو درونډ ګذا ر ورکړي ، خو صاحب خان په خپل ځاې باندې ارام ولاړ و . څنګه چې هیبت خان خپل سوک په هوا کې پورته کړ نو صاحب خان هم متحرک شو او دهیبت خان په سوک یی سوک ورکړ ،کله چې ددواړو لاسونه په پوره سختۍ یو دبل سره په هوا کې ټکر شول نو هیبت خان د درد له لاسه تاو را تاو شو په داسې حال کې چې صاحب خان ورته خندل .

په ترتیب دوه درې ځلې هیبت خان خپل ښې لاس پورته کړ او هڅه یی وکړه چې صاحب خان باندې ګذار وکړي خو صاحب خان هر ځل دهغه سوک په خپل سوک باندې تم کاوه. ددې وروسته صاحب خان دفاع پریښوده او دیوې بې روحه او بې حرکته ستنې په څیر ودرید . دهغه په دې کار باندې د هیبت خان حوصله زیاته شوه او یو په بل پسې یی درې څلور درانه ګذارونه د صاحب خان په اوږو ، غاړه او سینې باندې وورول. صاحب خان دا ټول ګذارونه په ډیر صبر او زغم سره واخستل ،خو کله چې د صاحب خان له لورې کوم عکس العمل را څرګند نه شو نو بیا هیبت خان په خپل ځاې لږ څه اندیښمن شاته شو ، په همدې وخت کې یی هیبت خان ته وویل:

ګوره هیبت خانه ! داسې بریښې چې ستا په ضرب کې کوم ځواک او قوت نه دې پاته . هیبت خانه ! په دې کې شک نه شته چې زه یو کوچې او بنجاره یم خو دهغه وخته چې هوش را پیدا شوې د ځنګلې ځناورو ښکار کوم ، خو هیبت خانه ما ستا نوم مخته کیښود اودا اندازه مې وکړه چې ته به د ځنګلې ځناورو په څیر پر ما حمله وکړې او ماته به ستا تر مخه دفاع کول ستونزمنه شي ، خو ته زما تر مخه د میږي اوپسه په څیر ثابت شوې ، تا ماته څلور پنځه درانه ګذارونه راکړل خو تا وکتل چې ما دهیڅ ډول تکلیف او اذیت څرګندونه هم و نه کړه. ددې نه دا ثابتیږی چې چې ستا په سوک کې ، ستا په ګذار کې هیڅ ډول روح نه شته. زه به تاته دضرب ورکولو یوه نمونه وښایم ، ددې خبرې سره سم صاحب خان هیبت خان دغاړې لاندې په یوه قوی سوک وواهه ، د هیبت خان پښې په زمکه ولړزیدې او پړمخ په زمکه پریوت.

داسې بریښیده چې په صاحب خان باندې لیونتوب راغلی وی ، هغه په ډیره بیړه ورمخته شو او هیبت خان یی درې څلور لغتې نور هم وواهه ، هیبت خان د لکه د درونډ بار لاندې اوښ په څیر د درد او تکلیف څخه بړ بړې وهلی. بیا صاحب خان هغه د ویښتانو څخه و نیو ، را پورته یی کړ او څو څپیړې یی په مخ او خوله باندې وواهه ، هیبت خان یو ځل بیا د درد او تکلیف په اساس په زمکه باندې پړمخه را پریوت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان یو ځل بیا په توپانې توګه ورمخته شو ، بیا یې د ویښتانو څخه و نیو او په یوه ټکان سره یې هیبت خان د زمکې څخه را پورته کړ ، یولاس یې د هغه په څټ کې او بل یې د هغه په پښو کې ورکړ اوبیا یې په دواړو لاسو پورته کړ او په هوا کې یې را زوړند کړ ، تر ډیره پورې یې په فضا کې دګول دایرې په شکل کې و څرخاوه او بیا یې هغه د ډیرې بې وسۍ په حال کې د شیرخان په پښو کې ورو غورځاوه.

ددې کار په کولو سره صاحب خان شیر خان ته مخ کړ او ورته یې وویل: زه د ځنګلې ځناورو ښکارکونکی غلام یم خو دهیبت خان په څیر امیر انسان زما یوګذار هم و نه شو زغملای. کله چې دا هیبت خان میدان ته دمقابلې له پاره راغې نو زه دهغه دنوم څخه وویریدم او فکر مې کاوه چې دهغه تر مخه به ماته خپله دفاع کول هم ستونزمنه شي. مګر دا خو بلکل د خاورو او موم په څیر ثابت شو ، ما هغه ته څو ګذارونه ورکړل خودې ظالم خپله دفاع هم ونه شوه کړای ، څرګنده نه ده چې دا څه ډول هیبت خان دې چې دهغه په ضرب کې نه جوش شته ، نه ولوله او نه ځواک اونه قوت.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرشاه په خپل ځای باندې ناست و او تر ډیره پورې په خندا شین و ،تر څنګ یې په ډیره مشفقانه توګه د صاحب خان په لور وکتل او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! زما دا سالار د ډیر زیات ځواک او قوت خاوند دې ، خو ما وکتل چې دا ستا تر مخه د وزې په څیر کمزورې شو. ددې څخه زه په دې ورسیدم چې صاحب خانه ته د هیب خان نه هم پورته هیبت خان یې. تا هیبت خان مغلوب کړ اودا دې وښوله چې ته ډیر ستر اوعظیم یې.ٓپه لاشریک خدای مې سوګند چې تا د هیبت خان په وهلو سره دا ثابته کړه چې ته د لښکرو د سالارۍ وړتیا لرې.

په ځواب کې ورته صاحب خان وویل: شیرشاه ! زه ستا ددې خبرو شکریه ادا کوم ، تر اوسه خو مقابله نیمایې شوې ده ، د هیبت خان سره خو زما مقابله یواځې جسمي مقابله وه او هیڅ ډول وسله په کې نه استعمالیده ، اوس به زه ستا ددویم جرنیل برهم جیت انتظار کوم ، چې هغه میدان ته را ښکته شي ، زه به دهغه سره وسله واله مقابله کوم او هغه به د تیغ وهلو مقابله وي. د صاحب خان په دې خبرو باندې شیرشاه خپل سالار برهم جیت را وباله ، برهم جیت سمد ستي را پورته شو او د شیرخان مخې ته را غې او ودرید. په همدې وخت کې شیرشاه د لاس په اشارې سره صاحب خان هم را وباله او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! هیبت خان ته د ماتې د ورکولو وروسته زه دې پایلو ته رسیدلې یم چې تا دخپل لښکر اعلې سالار و ټاکم ، ګوره ! اوس په سر باندې خول ، په جسم باندې ډال او په اوږو باندې د اوسپنې خولونه را واچوه ، ځکه دا هغه جنګې سامانونه دي چې برهم جیت هم په ځان اچولی دي. تر څو ته د هغه سره د تیغ وهلو مقابله وکړای شې. ما دا ټول هر څه ستا له پاره را غوښتې دی.

دهغه په دې خبره صاحب خان سمد ستی وویل:

درونده شیرشاه ! ماته د دا ډول جنګې سامانونو درا غوښتلو هیڅ اړتیا نه وه ، زه به ددې برهم جیت سره په همدې حالت کې، لکه څنګه چې یم ، د تیغ وهلو مقابله کوم. زما توره او زما ډال همدا ا وس د میدان په منځ کې پراته دې ، اجازه راکړئ چې هغه دهغه ځآیه را واخلم او د برهم جیت مقابلې ته راشم.د صاحب خان ددې ځواب په اړه شیرخان لږ څه فکر وکړ اوبیا یې خپل سالار برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! ته هم خپل ټول جنګې لباس له ځانه ښکته کړه . او د صاحب خان په څیر یواځې خپله توره او ډال له ځانه سره و ساته. دهغه په دې خبره برهم جیت سمد ستې متحرک شو او په خپل ځان اچولی ټول شیان یې له ځانه لرې او هیسته وا چول. هغه دخپلو لاسو څخه او سپنیزې لاس پټونی او د اوږو څخه او سپنیز خولونه هم لرې کړل. بیا شیرخان دواړو ته د میدان منځته د ورتللو او هلته د تیغ وهلو دمقابلې د پیلولو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میدان ته د ورکیوتلو سره سم دواړو صاحب خان او برهم جیت په یوه ټکان سره خپلې تورې د تیکو را وویستلې ، او خپل ډالونه یې سنبال کړل ، بیا برهم جیت خپله توره په هوا کې خوځوله او د صاحب خان څنګ ته راغې او ورته یې وویل:

ګوره صاحب خانه ! ته تر اوسه پورې ځوان یې او درته د تجربې ، زغم او تحمل اړتیا ده ، زه دا خبره منم چې تا به جسماني ځواک کې هیبت خان ته په ډیره اسانۍ سره ماته ورکړه خو تیغ وهل یوازې د ځواک او قوت لوبه نه ده ، هغه ته د یرې تجربې ، فن او پوهې اړتیا ده ، ماته ته تر اوسه پورې په دې کار کې خام معلومیږې ، ځکه چې تا تر اوسه پورې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې ، د انسانانو سره دې مقابله نه ده کړې ، او فکر کوم چې ستا په دې لنډ ژوند کې د دې تجربې وخت درته نه دې تر لاسه شوې. د هغه په دې خبرو باندې صاحب خان ورته وویل:

ګوره برهم جیته ! دا سهې ده چې ما به د یوې کوچنې قبیلې د غلام په څیر په ځنګلونو کې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې وې ، خو ګوره برهم جیته ! ستا په پرتله هیبت خان د یوه لیوه په څیر و ، خو کله چې ما هغه لیوه مات او مغلوب کړ نو ستا حیثیت د هغې په مقابل کې د ګیدړې په څیر دې ،ستا ماتول ماته ډېر اسانه دی. په کومه غلطه انګیرنه کې ځان مه ور غورځوه ، چې ته ډیر پوه تیغ وهونکې یې. او که نه پښیمانه به شې. برهم جیت د هغه په دې خبرو باندې بیزارې وښووله او ورته یې وویلې:

ګوره صاحب خانه ! ته ولې د خپل ژوند غوښتنې او ارمانونه کونډوې، ولې خپل ځان د روح او بدن په اختلاف کې وراچوې ، کله چې زه درباندې حمله وکړم نو ته به خپل ځان د سوزیدلې شپې د خوبونو په څیر درویزه محسوس کړې. ته تر اوسه پورې ځوان یې او تر اوسه د وخت د ګوډو لمحو کې په امصاګانو باندې روان یې. نو په دې اساس دا مقابله په ډیر احتیاط سره وکړه ځکه د تیغ وهلو فن د هر چا په وس کې نه وی او نه پرې هرې سرې پوهیدې شي. د هغه په دې خبره صاحب خان سمد ستې وویل :

ګوره برهم جیته ! دا به وخت وایي چې څوک د تجربو په امصاګانو باندې مخته ځی. هسې خو زه تا ته ډاډ درکوم چې کله چې زما او ستا تر منځ ټکر وشي نو زه به ستا د تجربو په ټولو لمحو کې زهر ور ګډ کړم. تا چې د موسمونو په یخوالي کې د پخوالی کوم زوړ څادر له ځانه را تاو کړې دې زه به هغه څادر له تانه را پریباسم. ګوره برهم جیته ! هغه څه چې زه یې درته وایم ، هغه درته په عملی توګه ښایم ، که څه هم هغه زما له پاره زما د وجود ، زما د روح او زما د ژوند په قیمت تمام شي. اوس نو ځنډ مه کوه ، پر ما حمله وکړه تر څو دا مقابله پیل شي ، د هغه به دې خبره برهم جیت سمد ستې را مخته شو او په صاحب خان باندې یې د خپلې تورې ګذار وکړ.

صاحب خان د برهم جیت د تورې دا ګذار په ډیره اسانۍ سره په خپل ډال سر ه تم کړ، تر لږه وخته پورې دواړو په سوکه توګه یو په بل باندې یرغلونه او ګذارونه کول ، بیا صاحب خان د سوکه والی دا لوبه ختمه کړه او د برق په څیر او په ډیره ګړندۍ توګه یې په خپل مخکې جنګیدونکې برهم جیت باندې حمله وکړه. برهم جیت تر یوه وخته پورې په پوره میړانې سره مقابله وکړه خو بیا هغه د صاحب خان د تیزو او ګړندیو حملو تر فشار لاندې راغې او ځان یې بې وسه محسوساوه ، برهم جیت اوس د صاحب خان د تیرو حملې لاندې د زغم د نه راوړلو په اساس شا ته تګ پیل کړې و.

معامله او مقابله خپل انجام ته رسیدونکې معلومیده ، برهم جیت چې خپل ځان یې بې مثاله تیغ وهونکې ګاڼه ، اوس یې ډیره ستومانتیا احساسوله ، د هغه د ظاهرې حالت څخه هم دا را څرګندیده چې د هغه کیفیت اوس داور سره د اینښول شوو اوبو د پوکڼیو په څیر ګر زیدلې دې. تر ډیره وخته پورې صاحب خان برهم جیت په میدان کې په شا تګ کې ځغلاو ، ان تر دې چې هغه دا اندازه وکړه چې اوس نو برهم جیت د سر نه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شوې دې. برهم جیت څو ځله هڅه وکړه چې خپل ځان د دفاع څخه وکاږی او په جارحیت لاس پورې کړې او لکه څنګه چې صاحب خان هغه د میدان څخه په شا ته ځغلولو کې مجبور کړې و په همدې توګه هغه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان سره و کړي خو دصاحب خان په حملو کې دومره تیزوالې ، دومره ځواکمني او دومره پوخوالې و چې دبرهم جیت هره هڅه یې د ناکامۍ سره مخ کوله ،

د لږڅه مقابلې وروسته صاحب خان په زوره د الله اکبر د تکبیر غږ پورته کړ او برهم جیت ته یې وویل : برهم جیته ! ځان کلک کړه زه به اوس تاته خپل رنګ در وښایم ددې خبرې سره سم صاحب خان خپله ښۍ پښه د ځمکې څخه پورته کړ ه او په چپه پښه باندې را وڅرخید اویو ځل بیا یې د تکبیر اواز پورته کړ اوخپله توره یې په برهم جیت باندې را پریښوده ، برهم جیت غوښتل د هغه د تورې ګذار په خپله توره باندې تم کړی خو د هغه توره د یوه ګذار سره دوه ټوټې شوه ، یواځې د تورې لاستې د یوې وړې ټوټې سره د هغه په لاس کې پاته شو. په همدې وخت کې صاحب خان د فاتح په څیر وخندل او بیا یې برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! زما نوم صاحب خان دی ، که څه هم زه د کوچې قبیلی د سردار غلام یم او ما په تیرو وختو کې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې خو باید تاته دا هم ډاګیزه کړم چې زما توره نه یواځې انسانی جسم بلکه او سپنه هم دوه ټوټې کوي ، برهم جیت د خپلې ماتې ، د خپل ذلت او د خپلې تورې د دوه ټوټې کیدو وروسته ډیر زیات خجله او شرمنده شانته شوې و . بیا یې د هغه ماتې شوې تورې لاستې هم وغورځاوه او ټیټ سر خپل ځای ته راستون شو او هملته کیناست.

شیرخان د خپله ځایه را پورته شو ، مخته راغې او صاحب خان یې په غیږ کې و نیو ، د هغه تندې یې ښکل کړ او بیا یې ورته په ډیر پلرنی شفقت سره وویل :صاحب خانه ! هغه وخت چې تا هیبت خان د خپل قوت او ځواک په ځرګندولو سره مات کړ نو په هماغه وخت کې ما ته د خپل لښکر سالار ټاکلې وې ، او اوس چې تا برهم جیت په ډیره اسانه توګه د تیغ وهلو په فن او مقابله کې مات کړ او د هغه توره دې هم دوه ټوټې کړه نو اوس مې ته د خپل زوې په څیر ومنلې ، ته به دلته زما په لښکر کې د اعلی سالار په څیر دنده تر سره کوې او زما په نزد به ته زما د زوې حیثیت لرې . وایه ! دغه دواړه انعامات دې قبول دي او کنه ؟ د هغه په دې خبره ترې صاحب خان په ډیره عاجزۍ سره شکریه وکړه او ورته یې وویل:

شیرشاه ! زه پوهیږم چې زما په ژوند کې یو ستر بدلون او انقلاب راغلې دې ، زما په څیر یو غلام دا فکر او سوچ هم نه شو کولای چې زه به په ځنګل کې ګیدړې اولیوان ښکارکوم اوبیا به دکوم یو اعلی او بهترین حکمران د فوځ سپه سالار ګرځم. تا چې ماته کوم مقام او عزت را کړې نو د هغې له پاره زه ستا ډیر زیات شکر کونکې یم . شیرخان ورته وویل : ګوره صاحب خانه ! زه له تا سره یو ځای ستا ورور مقرب خان هم په خپل فوځ کې را شاملوم ، هغه به هم د یوه سالار په حیث په فوځ کې دنده تر سره کوي ، زه ډاډمن یم چې هغه به هم ستا په څیر په توره وهلو کې همداسې تورزن وي.صاحب خانه ! اوس به د فوځ د سپه سالار په څیر ستا خیمه زما د خیمې تر څنګ دریږی او هغه عزت ، وقار ، دبدبه او جلال چې زما زامنو ته په لښکر او ریاست کې ور په برخه دې هغه به وروسته له دې تاته هم در په برخه وي . زه همدا اوس تاته دخپلې خیمې تر څنګ دخیمې د درولو انتظام کوم تر څو ته په هغې کې قیام او ارام وکړې ، د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرشاه ! زما محترمه ! ایا ماته ددې اجازه شته چې زه ولاړشم او د خپلې کوچې قبیلې څخه خپل سامان له ځانه سره راوړم. شیرخان ورته وویلې : هو ! تا ته په دې اړه اجازه شته خو ته به ژر بیرته را ستنیږې . بیا شیرخان د کوچې قبیلی سردار فداې خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره فداې خانه ! ته د کوچیانو د قبیلې سردار یې او صاحب خان او مقرب خان هم له تا سره په دې قبیلې کې دغلامانو په څیر ژوند کوي ، یعنې دا دواړه ستا غلامان دي ، اوس ووایه چې ته دوې دواړه د څومره قیمت په مقابل کې ازادوې ، د هغه دخبرې په ځواب کې فدایې خان په ډیر ادب او احترام سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کرم او عنایت چې تا په دې دواړو ورونو باندې کړې دې د هغې مثال نه تر سترګو کیږي ، ګوره شیرخانه !دوې دواړه زما غلامان وو اوماته دهغوې دپلار ملک سکا د مړینې په اړه ډېر درد را رسیدلې دې ، خو د ګیدړو او لیوانو په ښکار کولو کې دوې درې واړو پلار او زامنو ماته دومره شتمنی را کړې ده چې دوې لا دېخوا څخه د خپلې ازادۍ قیمت ادا کړې دې ، نو په دې خاطر دهغوې د ازادۍ له پاره زه هیڅ هم نه غواړم. زه دا دواړه ورونه دهمدا اوسه ازادوم ،ترڅو هغوې ستا په لښکر کې د سالارانو په څیر کار وکړي. دهغه په ځواب باندې شیرخان د هغه ډېره شکریه وکړه اوبیا صاحب خان، فدایي خان او مقرب خان درې واړه شاته شول.

د لږ څه واټن وهلو وروسته فدایي خان صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه !ما ته په دې اړه هیڅ معلومات نه و چې ته د شیرشاه کسانو نیولې یې او دلته یې د شیرشاه دربار ته راوړې یې. ما ته خو دا خبر د رهتاس راجه هرکشن را لیږلې و او تر څنګ یې دا هم راته ویلی و چې زه ستا ساتنه وکړم او د شیرخان څخه دې خلاص کړم. کیدې شی تا په ځنګل کې د راجه کرشن د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي ساتلی وی. خو دلته په راتلو سره ، زویه ، یو ستر انقلاب راغی. دلته چې د مقابلې په وخت کې تا دخپل ځواک ، قوت او فن کومه مظاهره وکړه ، نو زویه ، ته همغې د زمکې څخه اسمان ته پورته کړې ، زه تا ته د شیرخان د فوځ د سپه سالارۍ او دهغه د زوې کیدو په اساس د زړه له کومې مبارکې وایم ،صاحب خانه ! زما زویه !هغه وخت چې د رهتاس راجه هرکشن ماته پیغام را ولیږه چې ستا په تعقیب پسې راشم نو هغه دا پیغام هم را لیږلې و چې کله چې د شیرخان څخه صاحب خان را خلاص کړل شي نو ورته ووایه چې له ما سره خامخا یو ځل ووینې ، راجه هرکشن لا تر اوسه هملته پړاو کړې دې ، په دې خاطر ته د هر څه لمړۍ د راجه هرکشن د پړاو په لور ولاړ شه ، اوبیا کله چې دهغه ځایه فارغ شوې نو بیا د قبیلې په لور راستون شه ، تر دې وخته پورې به ما او مقرب خان ستا سامان را ټول کړې وي ،بیا ته دخپل ورور سره یو ځاې بیرته دشیرخان پړاو ته راستون شه. صاحب خان دهغه د دې خبرې سره اتفاق وکړ او بیا درې واړه په خپلو خپلو آسونو باندې سواره شول او په ډیره ګړندۍ توګه یې دخپلو ځایو په لور و ځغلول.

۵

په ګړندۍ توګه د خپل آس د راځغلولو لږه شیبه وروسته صاحب خان د راجه هرکشن پړاو ته را ورسید. دهغه پړاو د کرم ناسه او سون ددریابونو تر منځ په یوې غرنۍ لړۍ کې پروت و. هغه ځاې کې ګڼ ځنګلونه و او دا دواړه دریابونه د ګنګا د دریاب معاونین ګرزیدلې و. د پړاو په منځ کې صاحب خان خپل آس ځغلاوه او نیغ د راجه هرکشن محل شکله خیمی ته ور سید.

دخپله آسه را ښکته شو او هلته ولاړ ساتونکې ته یې وویل: زه راجه را بللې یم ، کیدې شی تا ته په دې اړه هم معلومات وي. ساتونکې ورته وویل: چې که څه هم په دې اړه ماته معلومات نه شته خو ته تللې شې. ځکه چې ستا په تلو راتلو باندې کوم بندیز نه شته. صاحب خان دهغه شکریه ادا کړه او بیا خیمی ته دننه ور ننوت ، هغه وکتل چې په مخامخ کوټه کې پخپله راجه هرکشن او دهغه لور شهزادګۍ ګنګا هلته ناست دي او په خپلو منځو کې په کومه خبره سره بحث کوي ، څنګه چې صاحب خان هلته ور ننوت نو لمړۍ خو ګنګا خپل مخ ترې وګرځاوه او بیا دهغه ځایه پورته شوه اوپه ډیره غصه او بیزارۍ سره دهغه ځایه ووتله او دخیمی بلې خونې ته ولاړه.

راجه هرکشن دخپلې لور په دې کرغیړن حرکت سره ډېر په فکر کې ولوید خو خپل ځان یې سره کنترول کړ او دخپل لاس په اشارې سره یې صاحب خان ته د کیناستو ځاې ځیګې ور وښود او ورته یې وویل: صاحب خانه ، را څه کینه. ته ولې ولاړ یې. ما خو فداې خان ته پیغام ور استولې و چې تا را ته ضرور را ولیږي ، اوس وایه کله چې ته دشیرخان عسکرو و نیولې نو څه ډول سلوک یې درسره وکړ. په ځواب کې ورته صاحب خان په خندانه خوله وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره راجه ! کیدې شي تا ته دا خبر را رسیدلې وي چې هلته په ځنګل کې ما دشیرشاه سورې د ځو وسله والو ځوانانو څخه ستا د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي کړ ، دهغه ددې خبرې سره سم راجه هرکشن سمد ستې دهغه خبره پرې کړه او ورته یی وویل چې : ګوره صاحب خانه ! زما زویه ! تا ته ددې خبرې کولو اړتیا نه شته چې تا د ګنګا عزت خوندي ساتلې دې اودهغې وروسته د شیرخان کسانو ته د ځنګل څخه له ځانه سره بندي یوړې ، که چیرې ته دلته زما ځای ته را رسیدلې وای نو په ډاډمنه توګه به مې ستا ساتنه کړې وای. اوس را ته ووایه چې هغوی له تا سره څه ډول سلوک وکړ.

صاحب خان ورته په خندا کې وویل:

ګوره راجه : کله یی چې زه دشیرخان دربار ته ور وستلم ، نو هغه زما سره ډیر زیات د انصافه کار واخست ، هغه زما ددې کار څخه ډیر خوشحاله شو چې ما د هغه د وسله والو ځوانانو څخه د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتلې دې. بیا هغه زه دخپلو دوو سالارانو سره د مقابلې له پاره را وبللم دهغوی نومونه هیبت خان نیازی او برهم جیت وو. دهیبت خان نیازی سره ما د جسمي قوت د ازمایلو مقابله درلوده خو ما هیبت خان په ډیره اسانۍ سره لاندې کړ. کله چې ما د هیبت خان څخه د جسمانی ځواک د ازمیښت مقابله وګټله نو شیرخان زه د خپل فوځ سالار و ټاکلم ، خو کله مې چې دهغه دبل سالار برهم جیت څخه د تیغ وهلو مقابله هم وګټله نو شیرخان ماته دخپل زویولۍ خطاب هم راکړ. اوس نو زه د شیرخان د زویولۍ تر څنګ دهغه د فوځ سپه سالار هم یم ، دهغه څخه مې اجازه اخستې او راغلی یم تر څو د خپلې کوچې قبیلې څخه خپل سامان را ټول کړ م او بیرته را ستون شم. درا ستنیدو وروسته به په تل پاتې توګه په لښکر کې او سیږم. په لاره کې را ته زمونږ د قبیلې مشر فدا یی خان وویل چې تا خپل ځان ته را بللې یم ، ما فکر وکړ چې کیدې شي له ما سره کوم کار ولري ، دهغه په دې خبره راجه هرکشن دخپله ځایه را پورته شو او او صاحب خان ته یی وویل چې ته دلته لږ کینه زه سمد ستی بیرته را ستنیږم ، ددې خبرې سره سم راجه هرکشن هغه کمرې ته ور ننوت چې لږ څه مخته ورته شهزادګۍ ګنګا ور ننوتلې وه ،

هغه خبرې چې د راجه هرکشن او دهغه د لور شهزادګۍ ګنګا تر منځ هلته په خونه کی کیدلې نو صاحب خان په ډیره ښه توګه اوریدلې ، په دې خاطر صاحب خان هملته غلې ناست و او هڅه یی کوله چې خبره په پوره توګه واوري ، په دې وخت کې هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته وویلې:

ګنګا لورې ! زه غواړم چې ته د صاحب خان څخه د خپل ناغیره سلوک او بد و الفاظو د استعمال په خاطر بښنه وغواړې ، هغه پر تا ډیر احسان کړې دې ، ستا پت ، ستا عزت او ابرو یی خوندی ساتلې ده هغ ستا ژوند او ستا د عصمت ساتنه وکړه او تا ورته په مقابل کې سپکې سپورې وویلې. ګوره لورې !صاحب خان همدا اوس دلته زمونږ په خیمه کې ناست دې ، زه غواړم چې ته د هغه څخه همدا اوس ، دخپل ناوړه سلوک په اړه ، بښنه و غواړې. د خپل پلار په د ې خبرو باندې شهزادګۍ یو زه تروه کړه اوپه ډیر قهر او غضب سره یی ورته وویل:

پلار جانه ! ته غواړې زه دهغه صاحب خان په څیر د یوه مسلمان ، لالچي ، بنجاره .... څخه د خپلې رویی او سلوک په اړه بښنه وغواړم ، زه د یوه ریاست (هیواد) شهزادګۍ یم او هغه یو معمولې ښکارې ، هغه هم د ګیدړو اولیوانو ښکارې ، ذلیله او پست انسان دې. زه به ولې دهغه څخه بښنه غواړم ، هغه د یوه ذلیله ټیټ ذات انسان دې او دپورته ذات د خاوندانو سره نه ښایی چې د ذلیله او ټیټ ذات د خلکو څخه بښنه وغواړي ، دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن سمد ستې غبرګون و ښود او ورته یی وویل:

ګوره لورجانې ! دهرم مونږ ته هیڅکله هم دا اجازه نه راکوي او نه را ته دا ښوونه کوی چې په انسانانو کې دې ښکته او پورته ذات وجود ولري ، دا ټوله لړۍ هغو برهمنو دخپلو ګټو له پاره جوړه کړې ده. دهرم مونږ ته ددې اجازه نه راکوي ، لورې. لورجانې ! هغه ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پت ، ابرو او عزت ساتلې دي او تا ور سره ډیر نا غیره او ناجاړه سلوک کړې دې ، ولې دې په خپله خپل ځان هغه ته مجرم ثابت کړې.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا وویل:
پلارجانه ! ته ما ته دهغه سره د نامناسبه سلوک په اړه ، د هغه څخه د بښنې د غوښتلو له پاره اصرار کوې ، خو هغه به سبا بیا دا هم درته ووایي چې زه د شهزادګۍ ګنګا سره مینه کوم ، بیا به ته را ته داهم وایې چې اوس زه دهغه وینځه و ګرځم او ټول عمر دهغه خدمتګاره شم ، زه به هیڅکله هم دا سې و نه کړم ، مونږ په هغوې باندې د پخوا څخه ډیر زیات احسانات کړي دی ، هغه دلته د ګیدړو پوستکي راوړي او مونږ دهغې دخوښې قیمت ورکوو ، هیڅکله مو هم دهغوې سره بد دیانتي او ناروا سلوک نه دې کړې ، په دې خاطر مونږ پر هغې احسان کړې دې او هغه همغه زمونږ پر ورکړل شوي مال او شتمنیو باندې مزې چړچې کوي ، په دې خاطر به زه هیڅکله هم دهغه څخه بښنه و نه غواړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن وویل:
ګوره لورې ! که چیرې د شیرخان عسکرو ته پورته کړې وې او له ځانه سره یې وړې وې ، او ته یې بې عزته او بې عصمته کړې وې نو فکر وکړه چې ستا دپلار ، ستا د کورنۍ او ستا دریاست له پاره به څه پاته شوې و ، زه خو وایم چې هغه ستا محسن ، مربی او ساتندوی دې ، دهغه څخه بښنه وغواړه. دخپل پلار په دې اصرار سره ګنګا تنګه شوه او ویې ویل ، ته همدلته اوسه زه به دهغه سره خپل حساب خلاص کړم ، بیا ګنګا د خپلې خیمې څخه د نقدی پیسو یوه کڅوړه را واخسته او هغه خونې ته ورغله چېرې چې صاحب خان ناست و .هغې دا دپیسو کڅوړه د صاحب خان په غیږ کې ور واچوله او بیا یې په ډیره کرکه او نفرت سره ورته وویل: ګوره د ګیدړو ښکار کونکې او دهغو څخه پوستکې ویستونکیه او د کوچې قبیلې د ټیټ ذات غلامه !دا چې تا د شیرخان دوسله والو ځوانانو څخه زما عزت او ابرو ساتلې ده دا دهغې معاوضه او انعام دې ، درواخله.
د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو څخه صاحب خان ډیر نا ارامه شو په ډیره غصه او قهر سره را پاڅید او د نقدي پیسو هغه کڅوړه چې څو لحظې مخکې ګنګا د هغه په غیږ کې ور اچولې وه ، راواخسته په زوره یې د ګنګا په خوله ور ویشتله. ګنګا هیڅکله هم د صاحب خان څخه ددا سې سلوک هیله نه درلوده. دهغې رنګ تک ژیړ شوې و . په زمکه پرته د پیسو کڅوړه یې را پورته کړه اوبیا یې غوښتل د صاحب خان سره نوره هم بد زبانی او نا غیرې وکړی چې په همدې وخت کې راجه هرکشن خونی ته راننوت او ګنګا ته یې وویلې: ګوره لورجانې ! ته ولاړه شه ، اوس به زه د صاحب خان سره خبرې وکړم. ګنګا په ډیرو درنو پښو سره هغه بلې خونې ته بیرته ستنه شوه ، خو راجه هرکشن د صاحب خان سره هملته کیناست او د شهزاګۍ د ناروا سلوک په اړه یې ترې بښنه و غوښتله ، وروسته یې بیا په ډیره رازدانه توګه دصاحب خان سره خبرې پیل کړې ، تر ډیره پورې دواړه هملته ځانته یو ځاې ناست و ، بیا صاحب خان ترې را ووت او ولاړ.

٢

د صاحب خان د تللو وروسته راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو اوهغه خونې ته ولاړ چې شهزاګۍ ګنګا په کې لا تر اوسه پورې د غصې نه تکه سره ولاړه وه. هرکشن ورته را نژدې شو او په ډیره مینه او محبت سره یې ګنګا له خپله ځانه سره را و نغاړله ، او بیا یې په خپل پلرنی شفقت سره ورته وویل:
ګنګا لورې !ګوره ، ته خپله غصه هیسته وغورزوه ، ما ستا په اړه یوه ډیره ستره پریکړه کړې ده ، دهغه په دې خبره ګنګا خپل پلار ته وکتل او ور څخه یې و پوښتل چې: پلار جانه ، څه ډول پریکړه ؟ هرکشن ورته وویل: ګوره لورې ددې ځایه د تللو وروسته زه غواړم ستا د سوئمبر انتظام وکړم ، او په ډیره غیر معمولي توګه به زه ستا سوئمبر جوړ وم ، هر هغه څوک چې په سوئمبر کې بریالې شول نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه سره به دې واده کوم. زه به دې سوئمبر ته د شاوخوا د ریاستونو شهزادګان هم را بلم اودخپل ریاست عام جنګجو یانو ته به هم د برخې اخستلو له پاره غږ کوم، ایا زما دا وړاندیز ستا له پاره دمنلو وړ دی؟

د خپل پلار هرکشن د دې وړاندیز څخه شهزادګۍ ګنګا خوشحاله شوه، او په نرۍ شانته خندا کې یې وویل: پلار جانه! زه ستا د دې وړاندیز سره متفقه یم، هر هغه څوک چې په دې سوئمبر کې بریالی شي نو زه به هغه دخپل ژوند په ملګرتوب باندې په ویاړ سره خپل کړم. دشهزادګۍ د دې ځواب په اوریدو سره راجه هرکشن ډیر زیات خوشحاله شو. او بیا یې وویل: اوس نو لورجانې ته ارام وکړه، زه په پړاو کې قدم ووهم، دهمدې خبرې سره سم هرکشن دخیمې څخه بیرون ووت،

دبله اړخه صاحب خان د هرکشن دخیمی څخه د وتلو سمدستې وروسته خپلې کوچیانۍ قبیلې ته راغې، دهغه ځایه یې خپل ټول سامانونه را ټول کړل، اودخپل وړور مقرب خان سره یو ځای دهغه ځایه را ووت او په تل پاتې توګه د شیرخان لښکر ته را ستون شو او په لښکر کې یې د اعلې سالار په توګه خپل کارونه پیل کړل.

۷

شیرخان یعنې شیرشاه سوري چې په دې وخت کې د ګنګا او کرم ناسه ددریابونو تر منځ دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړی و، هغه په ډیره اندیښنه کې ناست او د همایون د فوځونو د راتلو انتظار یې کاوه. همایون هم دخپل یو ستر لښکر سره د شیرشاه سوري د ځپلو له پاره را روان و. او غوښتل یې چې په هرصورت چې شوني وي د شیرشاه سوري څخه د بهار سیمه بیرته په خپله ولکه کې واخلي، خو په دې وخت کې یو ډیر ستر او بې مثاله انقلاب راغې، چې دهمدې بدلون له مخې همایون د شیرشاه سوري په لور د راتللو پریکړه بدله کړه او د اګرې په لور وګرځید.

هغه د څو تیرو کلونو راهیسې په همدې توګه غوښتل په ګجرات کې د بهادرشاه مغل حکومت ړنګ کړي او غوښتل یې رېښې یې په هندوستان کې له بیخه وکاږي، هغه ددې کار له پاره عجیب او غریب پلانونه جوړول. پخپله بهادرشاه د ګجرات په تخت باندې د ۱۵۲۲ زکال راهیسې ناست و او لمړۍ هندوستانی حکمران و چې د بابر د پاني پت او کنوه په جنګونو کې یې دحرب د فنونو استعمال زده کړې و.

بیا هغه د خپل ځواک د زیادښت له پاره دترکانو او مغلو په څیر یو منظم فوځ جوړ او هغه یې په ډیرې خطرناکې توپخانې باندې سنبال کړ. هغه ددې کار له پاره د قسطنطنیې څخه د ترکانو په لاسو جوړشوی توپونه او دهغوی روزل شوي توپچیان را او غوښتل، ددې څخه علاوه یې د پرتګالیانو څخه هم توپونه او بارود تر لاسه کړل.

د بهادرشاه دې نوې منظم فوځ په خپلو ټولو هندوستاني مخالفینو باندی برلاسې تر لاسه کړې و. دهمدې نوې منظم جوړشوي فوځونو په شتون کې هغه د اتو کالو په دوران کې یو ډیر ستر سلطنت جوړ او د هندوستان کې د شهنشاه بابر او همایون څخه یې د مختنه تللو هڅې پیل کړې.

خو دومره هوښیار و چې خپل دغه مقاصد یې د بابر او همایون څخه پټ و ساتل، هغه د خپل سیاسی تدبر له لارې همایون ته همدومره څرګنده کړه چې هغه غواړي د مغلو د واکمنۍ نه بیرون دخپل سلطنت پولې پراخه کړي.

کله چې همایون د شیرشاه د ځپلو له پاره دخپل فوځ سره دې لورې ته حرکت وکړ نو په همدې وخت کې د ګجرات د پادشاه بهادرشاه فرمان په جنوب کې د خاندیش نه تر اجرنګر پورې د اطاعت وړو. په شمال کې د سیند د ارغون حکمران خلیج د پاراس څخه په ویره کې و. او د شرق په لور یې هم د بابر او همایون څخه لوبه بایلودې وه. هغه د مالوه او راجپوتانه به بیابانو او ځنګلو کې هم خپله سکه چلوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په مالوه کې نوي بلکه هوښياره حکمران منګوخان چې په قادر خان باندې مشهور و ، خپلې لورې ته را واړوه ، او په راجپوتانه کې يې د مختلفو راجاګانو تر منځ بغض ، کينه او حسد ته وده ورکړه او ددې کار څخه يې پوره پوره ګټه پورته کړه.

په راجپوتانه کې يې د ناګور ، او داجميربانسواړه ، او ډونګر پور پورې او د الود عبود څخه تر بوندي پورې او ان تر رنتهمبور پورې هيڅ داسې حکمران نه و چې د بهادرشاه دحکم څخه مخالفت او يا سرغړونه وکړي.

د ميواړ خپلواکې د بهادرشاه د جارحانه حملو تر مخه په زنګون شوې وه ، د **۱۵۳۵** ز کال څخه مخته د ګجرات فاتح فوځونه د مالوه څخه تير شول او هنديل کنډ پورې ورسيدل . لنډه خبره دا چې لکه څنګه چې د پانی پت د جنګ نه وروسته بابر ته راناسانګا ډيره خطرناکه ثابت شو نو دهغې څخه په لسګونو واره زيات د بهادرشاه دغه نوي را ټوکيدلې فوځ د مغلو دځواک له پاره ګواښن ګرځيدلې و. خو بيا هم همايون د خپل ساده والی په اساس دا ګمارله چې بهادرشاه د غيرمسلمانو سره جنګونه کوی او په دې توګه د اسلام د اشاعت او خپرولو کار پر مخ بيايی. پخپله د مغلو پادشاهان دا سلام ددين يواځې نمايندګان ګڼل کيدل .

ددې تر څنګ کله چې همايون د شيرشاه سوري پر خلاف په حرکت راغې او دهغه دځپلو په اړه په فکر کې ډوب و نو بهادرشاه په چتوړ باندې حمله وکړه ، حمله هغه وخت تر سره شوه چې همايون د شيرشاه په لور حرکت کړی و . نو بهادرشاه دهمايون د نه موجوديت نه په ګټې اخستلو سره غوښتل چې د چتوړ ملکه کرم وتي چې د راناسانګا کونډه وه او د مهاراجه بکرم جيت ، چې په دې ورځو کې لا بالغ شوی نه و ، مور وه په خپله ولکه کې راوړي او دخپل سلطنت پولې نورې هم وغځوي.

هغه وخت چې د ګجرات ځواکونو په راني کرم وتي باندې فشار راوست نو هغې سمدستی همايون ته يو سفير ور واستوه ،اودهغه څخه يې د کومک غوښتنه وکړه ، خو همايون په دې وخت کې هغه ته کوم ډاډمن ځواب ور نه کړای شو ، ځکه چې هغه په دې ورځو کې دشير شاه سوري د ځپلو له پاره هغه لورې ته روان و . اوغوښتل يی چې په هر صورت چې شونی وی شيرشاه سوري دخپلې مخې لرې کړي.

دبهادرشاه له پاره دا ټولې پيښې ډيرې ګټورې ثابتې شوې. خو بيا هم پخپله بهادرشاه د مغلو دحکومت او ځواک په مقابل کې ډير محتاط قدم اخست. همدا راز شيرخان هم و ، ځکه چې په دې دواړو د مغلو د بادشاهۍ رعب او ويره خپره شوې وه.

د چتوړ په راني کرم وتي باندې د يرغل وروسته د ګجرات حاکم بهادرشاه خپل څو کسه سفيران د سوداګرو په لباس کې دشيرشاه سوري په لور ور واستول اوهغه ته يې دا وړانديز وکړ چې دواړه يو ځای شي او د مغلو دحکومت پر خلاف حمله وکړي ، شيرشاه سوری د شرق له اړخه او د ګجرات فوځ دې د غرب له اړخه په اګرې او دهلی باندې حمله يوسي.

هغه سفيران چې د سوداګرو په لباس کې شيرشاه سوری ته ورليږل شوی و نو بهادرشاه دهمغوې په لاسو څه ډير رقم هم شيرشاه سوري ته ورليږلي و . او هغه ته يې دخپل ځان سره د رايو ځای کولو بلنه ورکړې وه

شيرشاه سوري ډير د عقل خاوند او دور انديشه حکمران و . هغه د بهادرشاه د سفيرانو څخه نقدي روپۍ واخستلې خو د نه ورتللو له پاره يې بهانه وکړه ، او بيا خو دا عام دستور دې چې هغه خلک چې پيسې اخلی د هغو خلکو څخه چې ورکوی يې ډير عقلمند وی ځکه چې هغوې د نورو د جيبونو څخه پيسې راباسي او خپل جيب پرې ډکوي.

په حقيقت کې په دې وخت کې شيرشاه سوري نه غوښتل د بهادرشاه د سياست په دام کې ونښلي ، او خامخا دې د مغلو د جنګ ډبره په خپله سينه وو هي ، په اصل کې شيرشاه سوری ددا سې موقع او فرصت په لټه کې و چې د بهادرشاه ددې حرکتونو په واسطه د همايون توجه هغه لورې ته شي او دې ته څه موقع او فرصت تر لاسه شي او په دې جريان کې خپل فوځونه نور هم غښتلی کړ ي ، په دې ترتيب حالات د شيرشاه سوري په حق کې بدليدل را بدليدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګجرات پادشاه بهادرشاه له یوه اړخه همایون ته قیمتي تحفې او د محبت نه ډک لیکونه ور استول او په دې ترتیب یې هغه ته دهوکه ورکوله ، اودبله اړخه یې د راجپوتانه په پولو باندې خپل فوځونه را ټولول. شونې ده چې دهغه اراده به په چتوړ دحملې کولو وه ، هغه وخت چې د چتوړ رانی کرموتي د همایون څخه دکومک غوښتنه کړې وه او دهمایونه له اړخه ورته کوم ډاډمن ځواب نه و ترلاسه شوې نو د بهادرشاه حوصله نوره هم زیاته شوه ، نو په دې خاطر یې یو سالار تاتارخان د یوه ستر لښکر سره یو ځاې د پنجاب په لور و لیږه ، تر څو هغه د پنجاب له لارې دمغلو د حکومت مرکز دد هلی د ښار پر خلاف سنګرونه و نیسي ،

د نړۍ په تاریخ کې د همایون په څیر ساده انسان چې دوست او دښمن دواړو په اسانۍ سره غولولې شو ، تر اوسه پورې په تخت نه دې ناست . هغه په همدې ستونزمنو حالاتو کې هم دشیرشاه سوري په خلاف بنګال او بهار ته حرکت وکړ او کلکه اراده یې کړې وه چې شیرشاه هملته وځپوي ، خو هغه دګجرات د خطرناک حاکم بهادرشاه په څیر دښمن د پلانونو څخه خبر نه شو .

همایون دخپل دغه ستر لښکر سره یو ځاې د شیرشاه سوري په لور په پرلپسې توګه مخته تګ کاوه ، په همدې وخت کې د اسې یو بدلون رامنځته شو چې همایون ته یې یو ټکان ورکړ. ځکه د همایون د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره د ګجرات حاکم بهادرشاه چې کوم سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یوځاې د مغلو د سلطنت د مرکز دهلی د ځپلو له پاره استولې و نو د تاتار خان ګرمې وینې او جوش او جذبې هغه ټوله لوبه خرابه کړه . هغه د سوکه سوکه کار کولو په ځاې په ډیره ګرمه توګه په اګره باندې ور پریوت ، څرنګه چې همایون ته په اګره باندې دکوم بیروني ځواک د راختلو ویره نه وه نو په دې خاطر یې هلته ددفاع کولو کوم خاص انتظام هم نه و کړې. هماغه و چې د بهادرشاه سالار تاتار خان دخپل لښکر سره یو ځاې د اګرې په شاوخوا سیمو کې د مغلو ځواکونه ښه و ځپل ، تر لرې لرې پورې یې تباهی خپره کړه او دمغلو په سلطنت کې یې یو ډول ویره او خوف را پیدا کړ . همایون ته دا خبر هغه وخت ورورسید چې هغه د خپل لښکر سره یو ځاې د کالپې نومې یو کلې څخه بیرون پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا بد خبر ورسید نو هغه د شیرشاه په لور مخته تګ پریښود ، اودخپل لښکر یوه برخه یې را جدا کړه اودخپل وړور عسکری مرزا په قومندانۍ کې یې د تاتارخان د ګوشمالی کولو له پاره ور ولیږله

همایون په دې پوهیده چې بهادرشاه یو ځواکمن حکمران دې نو په دې خاطر هغه ته دګوشمالی ورکولو په اړه همایون هم ډیر محتاط و . هغه نه غوښتل په څرګنده توګه د بهادرشاه سره ټکر وکړي ، همغه و چې هغه د کالپې څخه بهادرشاه ته یو لیک و لیکه چې په هغې کې یې د تاتار خان دحرکت څخه سخته خوابدي ښوولې وه ، تر څنګ یې د اګرې په لور د لیږلو په وخت کې دخپل وړور عسکرمرزا شاته پخپله هم د پاته لښکر سره یو ځاې د اګرې په لور حرکت وکړ تر څو د بهادرشاه سره دا ورانه مشوره بیرته جوړه او بیا د شیرشاه پر خلاف د حرکت له پاره تیار شي .

د همایون وړور عسکري مرزا د بهادرشاه د سالار تاتار خان په دې حرکت باندې سخت په قهر او غضب شوې و . نو په دې اساس یې په تاتار خان باندې ناڅاپي حمله وکړه . په دې وخت کې د تاتارخان دلښکرو حالت ډیر بې نظمه و . زیات شمیر افغانان او نور وګړی دهغه په لشکر کې د غنیمت د مالونو په خاطر را یو ځاې شوی و . هغه وخت چې د مغلو لښکر و د عسکری مرزا په قومندې باندې په تاتارخان باندې حمله وکړه نو د تاتارخان د کرایه دغه لښکر تارو مار شو او و تښتید. دهغوې دې کار د تاتار خان په اصلی فوځ باندې هم ډیر ناوړه اغیز وکړ.

په هر صورت د مندرائیل په سیمه کې چې د اګرې سره اړونده ده ، د بهادرشاه د سالار تاتار خان او د همایون د وړور عسکری مرزا دلښکرو تر منځ سخت جنګ وشو ، په جنګ کې عسکري مرزا تاتارخان ته ډیره بده ماتې ورکړه او د تاتارخان ښټ یې هملته ور پرې کړ . د بله اړخه بهادرشاه هم په همدې ورځو کې د چتوړ سیمه محاصره کړی وه ، کله چې بهادر شاه ته خبر ورسید چې دهغه د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارتاتار خان ماتې خوړلې او تر ځنګ يې تاتار خان هم له منځه تللې دې اودا چې همايو ن د شيرخان په لور مخته تګ پرې ايښې او بيرته اګرې ته راستون شوې نو بهادرشاه ډيرې ويرې واخست، که څه هم هغه د چتوړ محاصرې ته دوام ورکړ خو تر څنګ يې همايون ته هم د هغه د احتجاجي ليک ځواب ووايه ، همايون ته داليک په اګره کې ورسيد. په هغه ليک کې بهادرشاه د تاتارخان ددې ناوړه کار د مسؤليت داخستلو څخه انکار کړې و او دا يې د هغه خپلسري ګڼلې وه. دبهادرشاه دې ليک په همايون باندې ډير زيات اغيز وکړ ، ددې وروسته د همايون او بهادرشاه تر منځ د ليک د ليږلو را ليږلو لړۍ روانه وه ، هر يوه ، يو بل ته درې درې ليکونه و ليکل ، او دهغې ځوابونه يې وويل. بهادرشاه په خپلو ليکونو کې دهمايون خپل ځان پالنه را وپاروله ، هغه ته يې ددين ساتونکې ووايه ، او دمذهب اوشريعت په نامه يې دهغه څخه وغوښتل چې لږتر لږه د چتوړ د مهم په وخت کې ، چې يو ډول جهاد دې ، مداخله نه کوي.

د بله اړخه همايون هم چې غوښتل يې د شيرشاه سوری پر خلاف يو ځل بيا حرکت وکړي ، د بهادرشاه پر خلاف يې دومره توجه و نه کړه ، ددې پايلې دا شوې چې بهادرشاه د خپلو سياسي چالونو په واسطه خپل ځان د همايون د کنترول څخه ازاد کړ. ددګجرات د حاکم بهادرشاه له لورې د ډاډ څخه وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اګرې نه بيرون د زرفشان په باغ کې قيام وکړ. او بيا يې د شيرشاه پر خلاف د اګرې نه کوچ وکړ. تر څنګ يې دبنګال د حاکم محمود په لور يو قاصد ور وليږه چې هغه دې هم دخپل لښکر سره تيار اوسي تر څو د شيرشاه سورې پر خلاف په عملياتو کې ګډون وکړي.

٨

درهتاس راجه هرکشن د لرې او نژدې ټولو رياستونو څخه راجاګان د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د سوئمبر (ددريمی ورځې دمقابلې دوړونکې) له پاره اعلانونه وکړل. د دې مقابلو له پاره شرط دا و چې د دوه اونيو د وقفې نه وروسته به درې ځلې دا مقابلې صورت نيسي ، اوهر هغه جنګجو يه او ننبه ويشتونکې ځوان چې په پرلپسې توګه درې ځلې دا مقابلې و ګټي نو همغه به د شهزادګۍ ګنګا دژوند ملګرې ګرځي.

اوس نو ددې مقابلو لمړۍ ورځ وه ،هلته د رهتاس د کلا نه بيرون د جشن په څير ميلې لګيدلې وې ، بې شميره خلک راټول شوي و ، د رهتاس د رياست د داخل څخه هم زيات شمير جنګجويان او اتلان په دې مقابلو کې دبرخې اخستلو له پاره را ټول شوي و . په داسې حال کې چې د شاوخوا د راجاګانو څخه د راې سين د راجه پورن زوې سانول داس ، د ميواړ د راجه سنګرام سنګ زوې سورج مل او د کالنجر د راجه بيرسنګ بنديله زوې سور داس هم دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را غلي و.

د رهتاس د کلا نه بيرون د خلکو ازدحام ډير زيات و ، تر هغه ځايو چې د سترګو نظر رسيده هلته خلک او ګڼه ګوڼه وه. دوې ټول په يوې ګول دايره کې سره را ټول شوی و ، اوبيا ددې ګول دايرې په منځ کې يې شاه نشين جوړ کړې و. دا ځاې د لرګيو د يوې سترې مانۍ په څير ښکاريده ، ددې د پاسه د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا سره يو ځاې ناست و او تر څنګ يې خپلې ټولې رانۍ ګانې (خپلې ښځې) په خپلو خپلو ځانګړيو ځايو کې کينولې وې.

د مقابلې تګلاره څه داسې وه چې يو فيل يې د ميدان په منځ کې ډير ښايسته جوړ کړې ، درولې و. د فيل په سر باندې د يوه لرګي اوږده څوکه درول شوې وه. اوبيا ددې لرګې د څوکې په سر د راجه هرکشن انځور ګرانو يوه سترګه جوړه کړې وه ، ددې سترګې شاوخوا ټول په سور رنګ سره کړل شوی و . او دا اعلان يې کړې و چې هر يو ننبه ويشتونکې او جنګجو په دغه سور رنګه ساحه او يا دهغې سره نژدې په ننبه ويشتو کې بريالې شي نو همغه به ددې لمړۍ مقابلې وړونکې ګڼل کيږی

په مقابلې کې ګډون کونکې هر يو ننبه ويشتونکې او راجاګانو ته پنځه پنځه غشی ورکړل شوي و او کله چې ددې پنځو غشو څخه درې يې د ننبې د ځاې سره نژدې ولګيږی نو هغه به کامياب شميرل کيږي. هلته د شاه نشين په سر پخپله راجه هرکشن ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او د راجه نورې ښځې ټولې ناستې وې ، اوهغې نه بلکل لاندې د راجه هرکشن برهمن وزیر چورامن ناست و . هغه ته دا دنده ورکړل شوې وه چې په مقابلې کې ګډون کونکو ته پنځه پنځه غشی تهیه کړي اوتر څنګ یې په مقابلې کې د هر برخه اخستونکې نوم او کوائف درج کړي.

کله چې د راجه هرکشن په حکم مقابله پیل شوه نو تر ټولو لمړی د رای سن د راجه زوې سانول داس ته غشي ورکړل شول. د فیل د سر په سر دولاړ لړګې په سر کې چې کومه سترګه جوړه شوې وه نو دهغې څخه په لږ واټن کې په زمکه باندې ښختې ایښول شوې او چونه یې پرې اچولې وه. دهمدې ځایه به په مقابلې کې برخه اخستونکو خپل غشي دهغې سترګې په لور وارول.

د رای سن د راجه زوې سانول داس دخپلو پنځو غشو سره هملته ناست و. خپل کمان یې نیغ کړ او د سترګې سره ساحه یې په کې په نښه کړه خو دهغه دپنځه واړو تیرانو څخه یې یو هم په نښه و نه لګید . یوائې دوه غشي د سترګې ساحې سره نژدې ولګیدل پاته نور درې هسې خوشې ولاړل . د سانول داس نه وروسته د میواړ د راجه سنګرام سنګ د زوې سورج مل نوبت و هغه ته هم پنځه غشی ور ورسپارل شول ، پنځه واړه غشی یې په نښې وویشتل خو دهغه یو غشی هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه نښت .

د سورج مل نه وروسته د کالنجر د راجه بیرسنګ بندیل د زوې سورداس نوبت راغې اوهغه هم دخپلو پنځه غشو سره یو ځاې د نښې ویشتو په ځاې کې کیناست. هغه هم په ډیر مهارت سره غشی وویشتل خو یو بې هم په نښه باندې ونه نښت ،

اوس نو د ریاست د داخل څخه د راټولو شوو سترو سترو نښه ویشتونکو او جنګجویانو نوبت و .تر څو هغوې هم خپل قسمت و ازمایي. خو د ټولو بدقسمتي داوه چې د یوه غشي هم د سترګې په سرې برخې باندې ونه لګید ، په اخر کې یو سپور هلته جمګټې ته را ننوت. دې سپور تور کالي اغوستې و او خپله څیره یې هم په توره ټوټه کې را نغښتلې وه. کله چې د تورلباس اغوستونکې دغه کس جمګټې ته را ننوت نو په یوه ټکان سره یې خپل آس و دراوه ، خو آس یې عکس العمل وښود او لکه د الف په څیر په هوا کې و درید او شنړار شو. کله چې آس خپل ځاې ته راغې نو دغه کس ترې په یوه ټوپ سره را ښکته شو. هغه خپله توره او ډال تر ملا تړلې او را ځوړند کړې و . هغه په اس باندې تړلې کمال را واخست او په اوږه یې کیښود او دهغه لرګو څخه په سر دجوړ کړل شوی شاه نشین په لور ور وخوځید چې د رهتاس راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا پرې ناست و او ور لاندې یې د راجه وزیر چورامن ناست و چې په مقابله کې د ګډون کونکو له پاره غشي ویشل .

په تور و کالیو کې را نغښتې دغه اجنبی نیغ د برهمن وزیر چورامن په لور ورغې اودهغه څخه یې په مقابلې کې د ګډون له پاره غشی و غوښتل ، خو دغشو د ورکولو د مخه چورامن هغه ته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل:

ګوره اجنبي ځوانه !په مقابلې کې دبرخې اخستلو دمخه د ې دغه نقاب د څیرې څخه لرې کړه تر څو چې زه او دغلته ټول موجود خلک په دې و پوهیږې چې ته څوک یې او څنګه ځوان یې او د کومه ځایه راغلې یې. خو هغه ځوان ورته وویل چې ګوره چورامنه !ته که ماته په دې مقابله کې د ګډون کولو اجازه راکړې او که را یې نه کړې خو زه به د خپل مخ څخه دا نقاب لرې نه کړم. دهغه په دې خبره وزیر چورامن وویل چې که نقاب نه لرې کوې نو خپل کوائف خو دلته ولیکه ، خپل نوم دې وښایه ، خپله پته او ادرس دې ووایه ، تر څو زه په روزنامچه کې ستا دا کوائف درج کړم. دا په دې خاطر چې ماته دهمداسې کولو حکم کړل شوې دې. دهغه په دې خبرو باندې هغه ځوان ورته وویلې ، ګوره چورامنه ! زه خو نه خپل نوم درته ښایم او نه خپله اته پته درته لیکم ، خو چورامن ورته وویل چې که همداسې وی نو ته بیا په دې مقابلو کې برخه نه شې اخستلې. دهغه په دې خبره هغه ځوان را وګرزید او او ویې ویل: چورامنه !که ته غواړې زه په دې مقابلو کې برخه وانخلم نو همداسې سهی ده زه به بیرته ستون شم. دهغه دد ې خبرې سره سم هلته په شاه نشین باندې ناست راجه هرکشن خپل وزیر ته په حکمي لهجې سره وویل چې چورامنه !دې ځوان ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلي. که چیرې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان خپل نوم او خپله اته پته نه ښيي نو پراوه نه کوی ، ده ته غشي ورکړه ترڅو په مقابله کې برخه واخلي. چورامن د راجه دحکم سره سم پنځه غشی دغه ځوان ته ورمخته کړل ، خو هغه اجنبی لاس ور وا ړود کړ او یو اځې دري یې ترې را واخستل او پاته دوه نوریې بیرته چورامن ته ورکړل. دهغه په دې کار چورامن وویل چې اې اجنبي ځوانه ، دا پنځه وا ړه غشی در واخله، ددې څخه به ستا په ښې ویشتوکې ښه والې راشی.

هغه اجنبی ورته وویل: ګوره چورامنه ! ښه ویشتل په درې غشو باندې حسابیږي ، ځکه چې د پنځو غشو څخه باید درې یې په ښه و لګیږي ،نو همدا درې غشې بریالی شمیرل کیږي خو زه به دخپلې ښې له پاره یوآځې همدا درې غشی را اخلم ، او زه ډاډمن یم چې زما یو غشی به هم په دې پنځو باندې دروند تمام شی. په دې وخت کې د پاسه ناست راجه هرکشن وویل: ګوره اجنبی ! تا ولې خپل ځان یوا ځې ددې درې غشو پورې را و نغاړه ، نو که چیرې ته خپل قسمت ا زمیښتوې اوخپل مقدر دې بهتر کوی نو بیا خو پنځه غشی در واخله ، ددې په واسطه به ستا د غشي ویشتلو اراده غښتلې شی. خو دهغه په دې خبره هغه نقاب اغوستونکې اجنبی وویل. نه راجه ! زه تاته ډاډ درکوم چې زه به دهمدې درې غشو په واسطه دخپل فن څرګندونه وکړم.

ددې خبرې سره سم هغه نقاب پوشه ځوان یوې خوا ته شو او هغه ځاې ته چې غشی ورڅخه په ښې ویشتل کیدل ورغې ، تر لږه وخته پورې یې د فیل په سر د ولاړ لرګې دپاسه د سترګې جوړکړل شوې ښه یې و کتله ، دخپلې اوږې څخه یې هغه دروند کمان را ښکته کړ. دکمان یو سر یې په یوه ځنګون باندې کیښود اوخپل بل ځنګون یې په زمکه باندې کیښود اوبیا یې لمړی غشې په کمان کې ورکړ ، ښه یې و نیوله ، ساه یې و دروله اوبیا یې غشې په ښې ور خوشې کړ ، د هغه همغه لمړی غشې د سترګې د سرې برخې په منځ کې ور ونښت ،

ددې اجنبي په دې کار باندې په میدان کې ټولو ناستو خلکو لاسونه و پړکول ،تر ډیره وخته پورې میدان کې د لاسونو پړکار و ، په شاه نشین د پاسه ناستو چې کله د دغه اجنبي دا ښه ویشتل وکتل نو راجه هرکشن او دهغه دښایسته او حسینی لور شهزا ګۍ ګنګا په څیرو باندې هم خوشحالی را څرګنده شوه.

ددې وروسته هغه اجنبی ځوان خپل دویم غشې تیار کړ او د پخوا په شان یې ښه و نیوله او دویم غشی یې په ښه وویشت. دویم غشي هم د ښې په منځ کې ورننوت ، په دې کار سره په میدان کې یو ځل بیا غوغا شوه او دخلکو د لاسونو د پړکولو اوازونه را پورته شول. شهزادګۍ ګنګا دد ې ځو ان ددې ښې ویشتلو څخه ډیره زیاته خوشحاله شوه اویو ځل د خوشحالۍ له لاسه دخپله ځایه هم را پورته شوه ، او په ډیر شوق سره به یې کله د هغو غشو په لور چې په ښه کې ور ننوتي و کتل او کله به یې دد غه نقاب اغوستونکې ځوان لورې ته کتل.

کله چې د لاسونو پړکار بند شو او په میدان کې خاموشي خپره شوه نو هغه اجنبي نقاب پوشه ځوان خپل دریم غشي را وویست او دپخوا په څیر یې ښه ونیوله ، ساه یې و دروله او خپل غشې یې د ښې په لور ور خوشې کړ ، دا غشې هم د نورو دوو په څیر د ښې په منځ کې ور ننوت. په دې کار سره په میدان کې ټول خلک د خپلو ځایو څخه پورته شول او په هغه ځای کې د ګډا ، نڅا او په فضا کې د پګړیو او خولیو دپورته غورځولو میله او خوشحالي راپیدا شوه. په همدې حال کې راجه هرکشن او شهزاګۍ ګنګا هم د شاه نشین نه لاندې را کیوتل ، هغه ځوان لا تر اوسه هم په خپل ځاې ولاړ و دکومه یې چې دغه درې غشي ویشتلی و. راجه په ډیره ګړندۍ توګه لاندې راغې اودهغه سره یې غاړه ورکړه ، او ورته یې وویل چې ګوره ځوانه زه تاته ستا په دې بریا د زړه له کومې مبارکي وایم. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا هم مخته راغله او ورته یې وویل: ګوره ځوانه زه نه پوهیږم چې ستا نوم څه دې خو هغه کړچار چې تا دلته تر سره کړ ،هغه ډیر بې مثاله او نایابه دې. اوزه تاته ددې فن د څرګندونې په اساس مبارکي وایم. ایا ته نه غواړې ماته خپل نوم اودرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

وښايي ؟ ځکه تا د نن مقابلې ګټلې دی. دهغې په دې خبره هغه اجنبی په نري شانته اوا ز باندې وویل : زه اوس هیڅ هم نه وایم او نه د خپلو خیالاتو څرکندونه کولې شم. ځکه چې دا د مقابلو لمړۍ ورځ ده. اجنبی ددې څخه اخوا بله کومه خبره و نه کړه ، دهغه ځایه لرې شو اوهلته په خپل نژدې ولاړ اس باندې سپور شو ، آس یې په قمچینه وواهه ، او دجنوب په لوريې په ځغاسته کړ او ډیر ژر د ټولو د سترګو پټ شو. شهزادګۍ ګنګا تر ډیره پورې دغه ځوان پسې کتل او بیا یې سر ټیټ کړ او دخپل پلار راجه هرکشن سره روانه شوه.

۹

همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره د خپلو اړیکو د بیرته جوړولو وروسته یو ځل بیا د شیرشاه سوری د ځپلو له پاره د اګرې څخه روان شو. خو شاید چې قدرت ته د همایون دا کار ښه نه یست. ځکه کله چې همایون یو ځل بیا دخپل لښکر سره یو ځای په ډیره ګړندۍ توګه د کالپی تر مقامه پورې ورسید نو هلته ورته د چتوړ د راني کرم وتی لخوا یو قاصد ورغې.

راني کرم وتي د خپله اړخه دلیږل شوی قاصد په لاسو همایون ته لاس بند(راکهي ۱) ور ولیږه. (۱)(لاسبند ته په هندې کې راکهي وایي چې خویندې یې ورونو ته په خاصو وختو کې د لاسو څخه تړي.)

ددې ترڅنګ راني کرم وتي د همایون څخه د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه په خلاف د مرستې غوښتنه هم کړې وه.

کله چې د راني کرم وتي له اړخه قاصد د همایون دربار ته دهغې د پیغام سره یو ځای را ورسید نو همایون یو ځل بیا د کالپی په مقام کې خپل لښکر تم کړ ، اودخپل لښکر د مشرانو یوه غونډه یې راوبلله ، اوهغه پیغام چې د چتوړ د راني کرم وتي له اړخه ورته رسیدلې و ،دهغوي تر مخه د مشورې او سلا له پاره کیښود. دهغه ټولو سالارانو او دهمایون نژدې دوستانو اودکورنۍ خلکو تر ډیره پورې په دې پیغام باندې بحث اوڅیړنه وکړه ، بیا د همایون کاکا ناصر مرزا دخپل آند د ښکاره کولو له پاره د همایون مخې ته راغې او ورته یې وویل:

همایونه زویه ! ښه او غوره داده چې مونږ بیرته ستانه شو .د شیرشاه په خلاف د حرکت کولو نه مخته مونږ باید د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړو . همایونه ! زما زویه ! هغه وخت چې تا غوښتل د شیرشاه په خلاف د دوییم ځل له پاره حرکت وکړې نو ما په هماغه وخت کې هم ته ددې کار څخه منع کړې وې او درته مې ویلې و چې د ګجرات حاکم بهادرشاه ډیر زیات عیار او چالاکه انسان دې ، په ښکاره توګه خو هغه تاته خپل ځان مطیع او فرمانبرداره څرګندوی خو په اصل کې هغه د مغلو د سلطنت د جرړو د پریکولو هڅه اوهاند کوي ، زه به زویه ! په دې وخت کې تا ته دا سلا درکړم چې دهمدې کالپی نه بیرته ستون شه او که چیرې تا داسې ونه کړل نو بیا یاد ساته چې د ګجرات حاکم بهادرشاه به د چتوړ د سوبې نه وروسته د مالوې په لور هم حرکت کوي اوپه مالوه به هم خپله ولکه کلکه کوی نو که چیرې د چتوړ نه وروسته هغه مالوه هم دخپلې ولکې لاندې راوړی نو بیا به د مغلو د سلطنت مرکز دهلی هم د ګواښ لاندې راځی.

واوره همایونه زویه ! زما سلا داده چې تر هر څه دمخه د بهادرشاه ځواکونه وځپه ، او مخته له دې چې بهادرشاه په مالوه باندې ولکه وکړي ته په خپله مالوه دخپلې ولکې لاندې راوړه ، نو بیا که چتوړ یو خپل واکه ریاست پاتې کیږی نو دا به د مغلو د سلطنت له پاره ډیره غوره او ددې سلطنت د ساتنې یوه ښه وي.

که څه هم همایون د خپل کاکا ناصر مرزا ددې فکر تائید وکړ اودهغه سلا یې غوره و بلله ، خو هغه په دې لړ کې د نورو خلکو سره هم مشورې اوسلاوې کولې. دنورو خلکو په لړ کې د همایون خاص باورې شخص معید بیګ همایون ته همغسې مشوره ورکړه او تر څنګ یې د همایون دکاکا ناصر مرزا نظر تائید کړ ددې نه علاوه د همایون مرزا وورور عسکري او مرزا هندال هم همایون ته همغسې وړاندیز

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته يې وويل چې د شیرشاه په لور د تللو تر مخه تر هر څه لمړی خپله معامله د بهادرشاه سره پاکه کړه ، د بهادرشاه د مغلو بولو وروسته بیا د شیرشاه وهل مونږ ته دومره ستونزمن نه دي.

په دې وخت کې دهمایون وزیر معید بیگ یوه را پورته کېدونکې ګواښ ته هم اشاره وکړه او ورته يې وويل چې که مونږ په دې وخت کې د شیرخان سره ټکر کوو نو دا شونې ده چې شیرخان او د ګجرات حاکم بهادرشاه په خپلو منځو کې کومه غوټه ګنډه کړي وي او په دې توګه به مونږ د یوه اړخه د بهادرشاه له خوا او د بله اړخه د شیرشاه له خوا تر حملې او یرغل لاندې راشو . او په دې توګه به زمونږ حالت د بد نه بدتر لوري ته ولاړ شي ،.د دې حالاتو د په نظر کې نیولو په اساس همایون د شیرشاه په لور خپل وړاندې تګ تم کړ او بیرته د کالپي نوي کلي څخه د ګجرات د حاکم بهادرشاه د ځپلو له پاره راستون شو .

د کالپي څخه بیرته د ګجرات په لور د کوچ کولو نه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اوه جزیرو او راې سین څخه را تیر او تر سارنګ پور پورې را ورسید . بیا یې دهغه ځایه د جنوب په لور اجین ته وګرزید . تر دې وخته پورې د ګجرات حکمران بهادرشاه د چتوړ کلا فتحه کړې وه ، او د چتوړ راني کرم وتي دخپلې کلا د د لاسه ورکولو په اساس د هندوانو د رسم او رواج په مطابق په اور کې ځان سوځولې و.

کله چې بهادرشاه خبر شو چې د همایون لښکر قدم په قدم دهغه د سرکوبۍ له پاره مخته راځی نو هغه د چتوړ څخه ولاړ تر څو د همایون لاره و نیسي او په خپلو مفتوحه سیمو باندې خپله ولکه کلکه کړي ، خو دا به د بهادرشاه بدقسمتی وه چې کله چې هغه د همایونه سره ټکر وکړ نو همایون په ډیرجوش او جذبې سره په هغه سخته حمله وکړه او د بهادرشاه ټول ځواکونه يې تار ومار کړل او د پانړو په څیر يې سره وشیندل.

دهغې وروسته دهمایون او بهادرشاه تر منځ په ځاې ځاې کې جنګونه روان و خو په هر جنګ کې همایون د بهادرشاه لښکر پسې زغلاوه، او په ذلیله ماتې سره به يې مخ کاوه ، کله چې بهادرشاه په دې ډاډمن شو چې هغه په هیڅ ځاې کې نه شی کولې د همایون سره مقابله وکړي نو هغه نا هیلي ، مایوسه او ماتې خوړلې شو او خپل پاته ټوټې ټوټې فوځ یې سره راټول او د ګجرات په لور یې خپلې پښې سپکې کړې.

د ګجرات په لور د بهادرشاه د تښتیدو وروسته، همایون د چتوړ په لور راغې ، خو دهغه د راتګ د مخه د چتوړ راني کرم وتي خپل ځان په اور کې په ورغورځولو سره سوځولې و ،خو همایون د راني کرم وتي زوې بکرما جیت ته د چتوړ تاج و تخت ور حواله کړ او په خپله د اګرې په لور وخوځید. تر څو دخپل لښکر حالات سم کړی او د شیرشاه د ځپلو په لور یې تګ ته تیار کړي.

شیرشاه سورې تر اوسه پورې د ګنګا او کرم ناسه د دریابونو د یو ځاې کیدو په ځاې کې پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا خبر ور سید چې همایون د کالپي تر سیمی پورې د را رسیدو وروسته دخپل لښکر سره بیرته ستون شوې دې تر څو د بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړي نو شیرشاه ډیر خوشحاله شو . اوس نو هغه اراده کړې وه چې دهمایون د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړي او په بنګال او بهار باندې خپله ولکه نوره هم ټینګه کړي او بیا د مغلو د مقابلې له پاره یو مستحکم حکومت جوړ کړې تر څو په راتلونکې وختو کې که چیرې مغل و غواړي دهغه سره ټکر وکړي نو هغه د هغوې دحملو ځواب په ښه توګه ورکړاې شی . دخپلو دغو ارادو د تر سره کولو له پاره شیرشاه دخپلو سالارانو غونډه را وبلله.

شیر شاه سورې دا غونډه د خپلې خیمې نه بیرون جوړه کړه ، او هلته یې خلکو ته په غونډه یو باندې د کیناستو له پاره درۍ خپرې کړې. کله چې ټول سالاران هلته را ورسیدل نو شیرشاه د هغوې سره مشوره او سلا پیل کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه په خپله د غونډې په منځنۍ برخه کې ناست و . د هغه ښي اړخ ته د هغه زامن هر یو عادل خان ، جلال خان او قطب خان ناست و . په چپ اړخ کې تر ټولو لمړی صاحب خان و ، ځکه چې صاحب خان د شیرشاه د لښکر سپه سالار و د هغه وروسته د شیرشاه نور سالاران لکه هیبت خان نیازي ، اسمعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، جلال خان جالو ، سرمست خان سرواني ، خان بټني ، او برهم جیت ناست وو. کله چې ټول سالاران کیناستل نو بیا هغوي ته د خپلې وینا په حال کې وویل:

زما زامنو ! زما دوستانو او سالارانو !تاسو ټول به خبر شوی یاست چې همایون چې د برق په څیر زمونږ سره د ټکر کولو له پاره د ې لورې ته را روان و ، د کالپی د سیمی څخه بیرته ستون شوې دې. هغه ته د ګجرات حاکم بهادر خان د خپل ځان او سلطنت له پاره زمونږ څخه ډیر ګوابښمن راڅرګند شوې دې. هغه د همدې ګوابښ د له منځه وړلو له پاره د کالپې څخه بیرته ستون شوې دې. خو اوس مونږ اراده کړې چې د هغه د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړو ،او په بنګال او بهار کې یو متحده حکومت جوړ کړو. تر څو په راتلونکې وختونو کې که چیرې همایون زمونږ سره د ټکر کولو هڅه وکړی نو مونږ به ورته په پوره ځواک سره ځواب ورکړې شو.

شیرشاه د لږ څه تم کیدو وروسته یو ځل بیا د خپلو خبرو لړی جارې وساتله او ویې ویل:

زما دوستانو ! په یاد ساتئ تر هغې چې مونږ د بهار تر څنګ په بنګال باندې هم ولکه ونه کړو نو تر هغې وخته پورې به زمونږ ځواک نیمایی شانته وي او همایون به هر وخت د دې توان ولری چې زمونږ جرړې را وکاږي او هیسته مو خطا کړي ، د دې تر څنګ د بنګال اوسنې حکمران سلطان محمود هم په تیرو وختو کې زمونږ پر خلاف ډیر ې نارواوې تر سره کړې دي نو په دې خاطر په مونږ باندې د هغه سرکوبې لازمه ده. که چیرې د بنګال تر ولکې پورې همایون زمونږ پر خلاف کوم حرکت ونه کړ نو مونږ به په بنګال او بهار کې خپل سلطنت مستحکم کړو او بیا به د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف قدم پورته کړو . ځکه چې هغه په خپل ځواک باندې ډیر زیات نازیږی ، هغه د همایون پر خلاف زمونږ سره د مرستې کولو نه په څرګنده توګه انکار کړې و ، اوس تاسو ووایاست چې په دې لړ کې تاسې ما ته څه ډول مشوره راکوئ؟

د شیرشاه په دې څرګندونو باندې ټول سالاران تر یوه وخته پورې یو د بل سره په مشورو لګیا شول .د هغه وروسته هیبت خان نیازی د خپلې راې د څرګندولو په خاطر وویل: اقا ! ستا خبره بلکل سهی ده. مونږ باید بنګال باندې ولکه وکړو ، تر هغې چې بنګال زمونږ په ولکه کې نه وی راغلې تر هغې پورې مونږ د همایون پر خلاف جنګ نه شو کولې. د دې نه وروسته د صاحب خان نه علاوه نورو ټولو سالارانو خپله رایه څرګنده کړه او د شیرشاه خبره یې تائید کړه. شیرشاه تر یوه وخته پورې غلی ناست و او څه فکر یې کاوه ،بیا یې په خپل څنګ کې ناست صاحب خان ته وکتل او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه ! ته ولې غلی ناست یې ؟ته خو هم لږ څه ووایه. ته خو زمونږ د لښکر و اعلی سالار یې. او ستا مشوره په ټول باندې پورته ده. وایه ، ته په دې لړ کې څه مشوره راکول غواړې؟ د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرخانه ! په بنګال باندې ستا د حملې کولو وړاندیز ډیر په ځاې او ډیر ګټه ور دې او عملی بڼه هم لری. ځکه چې همایون اوس د دې ځایه ډیر لرې پروت دې. خو په بنګال باندې د حملې کولو نه مخته به په دوو نورو اړخونو باندې هم نظر کول په کار وي. د هغه په دې خبره شیرشاه ټکان وخوړ او د هغه لورې ته یې وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: زویه ! ته د کومو اړخونو په اړه خبرې کوې؟ په ځواب کې صاحب خان ورته وویل:

زما ستره اقا ، درونده شیرشاه ! که چیرې مونږ په بنګال باندې حمله کوو نو د بنګال حاکم سلطان محمود به د خپل ټول ځواک سره زمونږ مقابله کوي ، خو زه هیله لرم چې مونږ به په څو ورځو کې ضرب په ضرب وهلو سره سلطان محمود د خپلې مخې لرې او د بدترینې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره به يې مخ کړو .او دهغه څخه به د بنګال په ولکه کولو کې بريالی شو . خودهغې وروسته به زمونږ له پاره ددوو اړخونو څخه خطرات را پيدا کيږي.

لمړی خطره داده چې که چيرې زمونږ په لاسو د ماتې خوړولو وروسته سلطان محمود په تيښته بريالې کيږی نو هغه به ضرور د همايون په لور ورتښتي ، او زمونږ پر خلاف به دهمايون څخه د مرستې د غوښتلو هڅه وکړي.

خو که چيرې همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه پر خلاف په جګړه کې ښښتې وي او هغه ته د سلطان محمود سره د کومک له پاره وخت تر لاسه نه شی نو بيا به هم سلطان محمود ددې څخه يو بل ستر قدم اخلي . دهغه په دې خبره شيرشاه يو ځل بيا هغه ته متوجه شو او ورڅخه يې وپوښتل چې: څه ډول قدم ، زويه ؟صاحب خان ورته وويلي:

شيرشاه ، زما محسنه او زما ستر مربي !تاسې ته څرګنده ده چې د بنګال په ساحل باندې دپرتګاليانو فوځونه ولکه لري ، او هلته ګوا ديوه سرحدي ښار نه اخوا يوه مستحکمه نظامی کلا هم ده .اوهغه د پرتګاليانو مرکز دې. د پرتګاليانو سره ډير ستر بحري ځواک شتون لری او ددې نه علاوه د ګوا په کلا کې د پرتګاليانو سره يو ستر منظم لښکر هم شته ، دد ې ترڅنګ يې دهغوې سره ډيره زياته نوې او مډرن وسله هم موجوده ده. همدا راز دوی د پرتګيزی سمندر په داخل کې د بحري غلو (قزاقانو) دنده هم ترسره کوی ، چې دهمدې لارې يې ډير زيات مال اوشتمنی را ټوله کړې ده ، زه ددې نه ويريږم چې د بنګال حاکم سلطان محمود به زمونږ سره په جنګ کې د ماتې خوړلو وروسته د همايون له لورې د ډاډمن ځواب د نه تر لاسه کيدو وروسته د پرتګاليانو په لور مراجعه کوی او زمونږ پر خلاف به د هغوې څخه د مرستې د تر لاسه کولو هڅه اوهاند کوي. نو په دې خاطر زه وړانديز کوم چې په بنګال باندې دحملې کولو په وخت کې دغه درې واړه محاذونه په نظر کې و نيسئ ، يو د بنګال د حاکم سلطان محمود ، بل د همايون او دريم د پرتګاليانو. داسې هم شونی ده چې سلطان محمود به په يوه وخت کې هم دهمايون څخه اوهم د پرتګاليانو څخه زمونږ پر خلاف بسپنه و غواړی اوپه مونږ به يرغل راوړي نو په دې خاطر ددې ټولو ځواکونو سره د مقابلې له پاره مونږ بايد چمتو و اوسو.

کله چې صاحب خان خاموشه شو نو شيرشاه سوري تر لږه وخته پورې مسکې و اوبيا يې صاحب خان ته وکتل او په ډيره مشفقانه توګه يې ورته وويل:

صاحب خانه زويه !دا چې تا مونږ ددې ټولو خطراتو څخه خبر کړو ، نو زه دې پرې خوشحاله کړم. په مهربانه خداې موې سوګند چې تا زما د سالاری حق ادا کړ. د يوه سالار نظر بايد همداسې ژور او هر اړخيزه وي ، ګوره صاحب خانه ! زما زويه !ته انديښنه مه کوه ، په بنګال باندې دحملې کولو په وخت کې به زه دخپلو مخبرانو او جاسوسانو په ذريعه د همايون نه علاوه په پرتګاليانو هم ژورنظر ساتم.

دهغه په دې خبره صاحب خان وويل:

شير شاه ، زما محسنه !که معامله همدا ډول وی نو بيا خو په بنګال باندې دحملې کولو له پاره ځنډ نه دې په کار. ځکه همايون همدا اوس د د بهادرشاه په ځپلو لګيا دې ،نو دهغه د غير حاضری څخه د ګټې د پورته کولو له پاره مونږ بايد په بنګال باندې ولکه وکړو. او خپل ځانونه مستحکم کړو. شيرخان راپورته شو او ويې ويل: که چيرې همداسې وی نو په لښکر کې د کوچ کولو بګل ووهئ ، همدا اوس او په همدې وخت کې لښکر بايد په بنګال باندې دحملې له پاره کوچ وکړي. دشيرخان دحکم سره سم د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو دخوا او څخه لښکر دشيرشاه تر قومندې لاندې وخوځيد او په بنګال باندې دحملې له پاره يې هغه لورې ته حرکت وکړ.

۱۰

درهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددويم سوئمبر له پاره پروګرام تيار کړې و . دا ځل بيا هم د پخوا په څير د رهتاس د کلا نه بيرون په ډاګ ميدان کې دخلکو ګڼه ګونه ډيره زياته وه خو د مقابلې کولو طريقه او تګلارځانګړې کړل شوې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمړۍ مقابله کې د سترګې تر منځ هغه سوروالي دننبې په ډير غوره کړل شوې و خودا ځل ويل شوی چې په دې مقابله کې به هغه وګړې ګډون کوي چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . اودمقابلې تګلاره او کړچار به دا ډول وی چې په مقابلې کې ګډون کونکې هر وګړي ته به په هوا کې درې کوترې پريخول کيږي ، او دمقابلې هر ګډونکونکي ته به د پخوا په ډير پنځه غشي ورکول کيږی . دغه پنځه غشي به په درې کوترو باندې ويشتل کيږي او هر هغه څوک چې ددې پنځه غشو څخه ډيرې کوترې زمکې ته را وغورځوي نو همغه به بريالي ګڼل کيږي .

دا ځل هم سيل کونکې خلک په دايره شکله توګه سره ناست و. او هغه لوړ شاه نشين چې د لمړي سوئمبر له پاره جوړ کړل شوې و همغسې په خپل ځاې ولاړ و . ددې ځايه دپاسه د رهتاس شهزاده راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا او تر څنګ يې رانيانی (خپلې ښځې) ناستې وې. د ميدان په منځ کې يې ښختې په دايره شکله ښه ايښودې وې او دهغې په منځ کې يې سپينه چونه اچولې وه. او مقابله کونکو ته ويل شوي و چې د ښختو ددې دايرې څخه به په هوا کې په پريښول شوو کوترو باندې غشی ور پريږدي.

کله چې مقابله پيل شوه نو د لمړۍ مقابلې په ډير تر هر څه لمړۍ د رای سين د راجه پورن مل د زوې سانولداس نوبت راغې . راجه هرکشن د خپلې شهزادګۍ لور ګنګا سره د پخوا په ډير په هماغه شاه نشين باندې په ډير وياړ ناست و ، اودهغه د ځاې لاندې د هغه وزير چورامن ناست و. چورامن په مقابلې کې د ګډون کونکو نومونه ليکل او هغوې ته يې د مقابلې له پاره غشی ورکول. دا ځل هم په مقابلې کې د ګډون کونکو د کوائفو د راټولولو څخه مقصد داو چې دهغوې د مقابلې وړتياوې درجه بندي کړي .

کله چې د مقابلې د پيليدو حکم وشو نو برهمن چورامن تر ټولو دمخه دراې سين دراجه زوې سانول داس ته پنځه غشي ورکړل ، هغه دخلکو تر منځه ور تير شو او د ښختو څخه جوړې شوې ګول دايرې ته ور ننوت او هلته د ننبې د ويشتلو له پاره و دريد. بيا ددغه ستر او دنګ جوړ کړل شوې شاه نشين څخه د راجه هرکشن ساتونکو د يوه ځانګړې ځاې څخه درې کوترې را پريښودې. کله چې دا کوتر ې په هوا کې پورته شوې او د ميدان منځنۍ برخې ته را ورسيدلې نو سانول داس پر هغې باندې دغه پنځه غشي يو په بل پسې ور پريښول خو دهغه يو غشي هم په ننبه و نه لګيد نو سانول داس ددې ناکامۍ سره سم ټيت سر د ميدانه ووت.

دويم نوبت د ميواړ د شهزاده سورج مل و . هغه ته هم پنځه غشی ورکړل شول او بيا ورته د ساتونکو له اړخه درې کوترې په هوا کې پريښول شوې. سورج مل ډير دښه بخت خاوند و چې دهغو د پنځه غشو څخه يې يو په ننبه و ننبت او يوه کوتره يې وويشتله. کوتره د لګيدو سره سم په هوا کې اوښته را اوښته او بالاخره په زمکه را پريوتله . دسورج مل په دې ننبه ويشتلو باندې خلکو ډيره زياته خوشحالي احساس کړه او دهرې لورې د لاسونو پړکارو او هوا د خوشحالۍ د چغو څخه ډکه وه.

دريم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه بې چاره هم ډير زحمت وويست او پنځه واړه غشي يې دهغو کوترو په لور ور ويشتل خو دهغه بدقستمی وه چې يو يې هم په ننبه ونه ننبت.او پنځه واړه غشي هسې ضايع شول. په دې اساس هغه هم ماتې خوړلې او نامراده د ميدان څخه ووت. دهغه وروسته د کورنيو ننبه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت راغې. ددوې څخه هغوې ته غشی ورکړل شول چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه. هغوې هم خپل خپل بخت ازميښت کړ خو يو يې هم د ډيرو کوترو په را پرځولو کې بريالي نه شو.

کله چې اخری ننبه ويشتونکې ميدان ته را ووت نو په همدې وخت کې هغه اجنبی آس سپور ، خپل تور رنګه آس را ځغلاوه او ميدان ته را ننوت. هغه خپل اس يوې لورې ته ودراوه ، دا ځل هم دپخوا په ډير يې کله چې دخپل آس واګې را ښکلې نو آس يې په هوا کې د الف په ډير و دريد ، اوډير زيات وشنريد. په همدې وخت کې هغه اجنبی هم دخپله آسه را ښکته شو. آس يې هملته پريښود او د هغه د زين څخه يې کمان را پرانست او په خپله اوږه يې واچاوه ، نيغ دشاه نشين لاندې ناست د چورامن وزير په لور ورغې اوور ته يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چورامنه ! زه دلمړۍ مقابلې په خير په دويمه مقابله کې د ګډون له پاره راغلې يم نو ايا د مخکنيو ننبه ويشتونکو په څير ماته د مقابلې کولو او دخپل قسمت د ازميښتو لو له پاره غشي نه راکول کيږي؟ چورامن هغه ته په ډير غور او دقت سره وکتل ،خو دا ځل د چورامن په کتلو کې د سختۍ او نامانوسيت په ځای شفقت او مهرباني را څرګند يد ه. هغه دخپلې همد ې مهربانۍ له لارې دغه اجنبی ته وکتل او دهغه جايزه يې واخسته ، ويې کتل چې دا ځل يې هم خپل مخ په تور نقاب کې را نغښتلې او وجود يې هم په تورو کاليو کې راپټ کړې دې. چورامن ورڅخه وپوښتل چې ايا دا ځل هم نه غواړې ماته خپل نوم او ادرس و ښيي . او ياد ې خپل کوائف له ما سره ثبت کړې. که ته نور کوائف ثبتول نه غواړې نو لږ تر لږه خو خپل نوم او نښه را ته و ښايه. دهغه په دې خبره هغه اجنبی ځواب ورکړ او ورته يې وويل:

چورامنه !دا دويمه مقابله ده . که چيرې ته ماته غشي را نه کړې نو زه به په مقابله کې د برخې اخستلو پرته بيرته ستون شم. خو په هيڅ صورت به خپل نوم او نښان تاته و نه ښايم.

هلته په شاه نشين باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا د دې اجنبي دا خبرې په ډير غور او دقت سره اوريدې،د بله اړخه څرنګه چې دغه ځوان دهغې د لاسته راوړو لمړۍ مقابله ګټلې وه نو په دې خاطر دهغه په لور په مينې سره کتل او يا د هغه په ذات او خبروکې دلچسپي اخستل د شهزادګۍ ګنګا له پاره يو ډول کمزورتيا ګر زيدلې وه.

د شهزادګۍ نه اخوا دهغه دپلار هرکشن په شونډو هم خندا خپره شوې وه ،اوپه ډيره مينه يې د خپل وزير چورامن او ددغې اجنبی نقاب پوش تر منځ خبرې اوريدې. په دې وخت کې راجه هرکشن غوښتل مداخله وکړي اوخپل وزير چورامن ته څه وو ايي چې دهغه دمخه چورامن په خبرو پيل وکړ او هغه اجنبي نقاب پوش ته يې وويل :

ګوره زما عزتمنده اجنبي ميلمه !څرنګه چې تا دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله ګټلې ده نو په دې اساس په دويمه مقابله کې ستا د نه ګډون کولو پوښتنه هم نه را ولاړيږي. ګوره اجنبي ! ستا تر مخه بيشميره غشي پراته دي دهغوې څخه د خپل ځان له پاره پنځه را پورته کړه او خپل قسمت پرې و ازمايه. دهغه په دې خبره دغه تور لباس اغوستونکې اجنبي ور مخته شو او د غشو دهغه ډيرې څخه يې د پنځو په ځاې يوا ځې درې غشي را پورته کړل ،په همدې وخت کې ورته چورامن وويل:

ته ولې خپلې اسانتياوې په زوره له لاسه ورکوې ؟کله چې پنځه غشي ستا حق ګرځي نو ته بيا ولې د پنځو په ځاې درې را اخلې. زه تاته مشوره درکوم چې ته دخپلو پنځه واړو غشو څخه ګټه پورته کړه او هغه ټول په فضا کې د الوتونکو کوترو پر ويشتلو باندې استعمال کړه. نو که چيرې ستا کوم غشي خطا لاړ شي نو دهغه بل په واسطه به خپله ننبه وولې. دهغه په ځواب کې دغه ځوان وويل:

ګوره چورامنه !غشی خو به هسې هم همدغه درې را اخلم ، او تاته په ډاډمنه توګه ويلې شم چې زما ددې درې غشو څخه به يو هم خطا کيږي نه ، زما په وړاندې دا پريکنده خبره ده چې زه به پنځه نه ، بلکه درې غشي اخلم اود همد ې درې غشو په واسطه به خپله ننبه سهيی کوم او دخپل فن څرګندونه به کوم. ددې خبرې سر ه سم هغه اجنبي يوا ځې درې غشی په موټې کې واخستل او د ميد ان منځته ، هغه ځاې ته ورغې چيرې چې ښختې په دايروي بڼه ايښول شوې وې. او بيا هلته د چونې د دايرې تر منځ ودريد.

په همدې وخت کې يو بل آس سپور په ډيره ګړندۍ توګه ميد ان ته راورسيد . او د ښختو څخه د جوړې شوې دايرې منځ کې هغه ځاې ته ورنژدې شو چيرې چې دا نقاب پوشه ځوان ولاړو. هلته د راتلو سره سم هغه آس سپور هم دخپله آسه را ښکته شو او د نقاب پوش سره يې په ډير راز سره دهغه په غوږ کې څه خبرې وکړې. په شاه نشين باندې ناست راجه چندرمل اودهغه شهزادګۍ ګنګا وکتل چې دغه بل کس د کوچيانو د قبيلې سردار ، سردار فدايي خان دې. فدايي خان تر لږه وخته پورې ددې ځوان سره خبرې وکړې او بيا بيرته په خپل آس سپور شو او دميدانه ووت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ته څه فکر پیدا شو او بیا یې دخپل پلار په لور په کتلو سره وویل:
پلارجانه ! د کوچیاني قبیلې دغه سردار ، فدایي خان په دې وخت کې میدان ته ولې راغلې و ؟ په داسې حال کې چې په تور لباس کې را نغښتې ولاړ ځوا ن دمقابلې له پاره تیار ولاړ دې ، اوهمدغه ځوان زما د ترلاسه کولو لمړۍ مقابله هم ګټلې وه ، څرګنده نه ده چې فدایي خان به له ده سره څه خبرې کړې وي . ایا دا نقاب اغوستونکې ځوان خو به د کوچیانو د قبیلې د سردار غلام او په ځنګلونو کې ګیدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ؟ دهغې پلار هرکشن ورته وویل: چې نه لورې ، ستا دا فکر او انګیرنه بلکل غلطه ده ، صاحب خان اوس ګیدړې ښکا رکونکې نه دې بلکه هغه اوس د شیرشاه د لښکر سپه سالار دې اوشیرشاه په دې وختو کې د خپل لښکر سره یو ځاې د ګنګا د غاړې څخه په بنګال باندې دحملې له پاره د شرق په لور و رغلې دې. په دې خاطر هغه نقاب اغوستونکې چې همدا اوس د مقابلې له پاره تیار ولاړ دې ، صاحب خان نه ، بلکه بل کوم څوک دې. کیدې شي چې دا د فدایي خان کوم پیژندګلوې وي ، او فدایي خان هغه ته کوم ډیر مهم پیغام راوړې وی او هغه یې ورته همدلته اورولې وي ، دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا یوځل بیا و ویل:
پلار جانه ! که چیرې دا هغه ګیدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ، چې زه ترې د زړه له کومې نفرت اوکرکه کوم نو بیا دا اجنبي ځوان ولې د خپل نوم اوکوائفو د لیکلو نه ډډه کوي ، ولې په ورځپانه کې خپل نوم نه لیکي. دهغې په دې خبره هرکشن وویل: شونې ده چې هغه به په دریمه مقابله کې خپل ځان را ښکار ه کړي. خو ګوره لورجانې ! دا د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو مقابلې دي. نو که چیرې په دې مقابلو کې هغه تا وګټي نو ګټونکې چې هر ډول وی نو هغه به ستا په څیر ښایسته ، حسینه او شتمنه نجلۍ څه ډول پریږدي. ګوره لورجانې ! زه تاته په ډاډ سره ویلې شم چې کله چې ستا د ګټلو له پاره دریم ځلې مقابلې تر سره کیږي نو دا ځوان به هم خپل نوم را څرګند کړي او تا ته به رانژدې شي اوستا سره به دخپلې مینې ښکارونه وکړي او ستا د لاس د تر لاسه کولو له پاره به خپلې هڅې نورې هم ګړندۍ کړي ، خولورجانې ! یوه خبره راته وکړه.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه خپل پلار ته وکتل او ورڅخه یې و پوښتل ،پلارجانه ! څه ډول خبره ؟ چندرمل ترې وپوښتل: دغه اجنبي ځوان چې ستا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله یې ګټلې وه نو که چیرې هغه دویمه اوبیا ورپسې دریمه مقابله هم وګټي اودهغې وروسته خپل ځان را څرګند کړي اوبیا هغه دکوم ریاست شهزاده نه وی اویا هغه کوم لوې اوستر شخصیت اویا د ښه حیثیت خاوند نه وي نو ایا بیا به هم هغه تاته ستا د ژوند د ملګري په څیر د منلو وړ وي اوته به دهغه سره د ژوند کولو له پاره راضي اوسې؟
دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا وویل: پلار جانه ! دا شخص چې په تور رنګ نقاب کې ولاړ دې زه یې نه پیژنم چې څوک دې. دهغه نوم څه دې ، د کومو زمکو څخه دلته راغلې دې ، د کومې قبیلې سره اړیکې لري.. خو ددې سره سره بیا هم که هغه زما د ترلاسه کولو دویمه اودریمه مقابله هم وګټي نو پلار جانه ! که دا سړې هسې د کوچي خس هم وی ، اویا ډیر زیات غریب او اجنبي هم وی ،بیا به هم زه دهغه په راخپلولو باندې فخر او ویاړ احساسوم. که چیرې ماته د شتمن او دولتمند میړه ضرورت وې نو بیا ددې مقابلو د جوړولو له پاره څه اړتیا وه . زه تاته ډاډ درکوم چې هر څوک چې زماد تر لاسه کولو دا درې مقابلې په پرلپسې توګه وګټي او هغه د انسانانو دهرې ډلې پورې اړوند وی نو بیا به هم زه هغه په ډیره خوشحالۍ او فخر سره دخپل ژوند ملګرې وګرځوم. د شهزادګۍ ګنګا ددې ځواب په اوریدلو سره دهغې پلار هرکشن ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې ورته وویل چې: په بګوان سوګند چې ماته ستا له لورې دهمداسې یوه منطقي ځواب هیله وه. اوس نو د مقابلې د پیلولو له پاره هرکشن مخصوصه اشاره وکړه اودهغه د اشارې سره سم دهغه ساتونکو درې کوترې په هوا کې والوزولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه چې دغه درې واړه کوترې یو دبل تر څنګ په هواکې روانې د میدان مرکزې برخې ته را ورسیدې نوهغه تور پوشه اجنبی خپله نښه و نیوله او یو په بل پسې یې خپل غشي وویشتل. دهغه په درې واړه غشو باندې کوترې یو په بل پسې ولګیدې اوپه هوا کې یې اوښتې را اوښتې او په زمکه باندې را پریوتې.

دښو د ویشتلو سره سم ټول خلک د ډیرې خوشحالۍ نه په دوو پښو و دریدل اوددې نقاب پوشه په سوبه باندې یې نعرې سورې وهلې، تر څنګ یې هر چا خپل کالی په هواکې خوزول، لاسونه یې پړکول او ددې اجنبي په بریاو یې خوشحالۍ کولې. په دې وخت کې دخپل پلار هرکښن تر څنګ ناستې شهزادګۍ ګنګا حال هم دکتلو وړو.

ددغه نقاب پوشه ځوان د غشو په ویشتلو او دهغوې په واسطه دکوترو درا غورزولو سوبې دګنګا په مخ اوڅیرې باندې دخوشحالۍ نښې نښانې د ورایه ځلولې.

ددغه اجنبی ځوان به بریاو باندې هرکښن دخپلې لور دخوشحالیو سره یو ځای خپله خوشحالې هم نه شوه پټولای. بیا یې د خپلې لور شهزادګۍ ګنکا په لور د کتلو په وخت کې وویل:

ګوره زما لور جانې! دغه نقاب پوشه ځوان دا دویمه مقابله هم د لمړۍ مقابلې په څیر په پوره میړانې سره وګټله، زه هیله من یم چې نو موړې به دریمه مقابله هم په همدې شان وګټي. اودهغې وروسته به خپل نوم او کوائف هم را څرګند کړي. نو زما لورې! که چیرې دا ځوان ستا د تر لاسه کولو دریمه مقابله هم وګټي نو ته څه فکر کوې چې ته به څه وخت او کله هغه د خپل ژوند ملګرې کړې. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دخوشحالیو نه په ډوب اواز کې وویل:

پلارجانه! که چیرې دا اجنبی زما د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم په همدې توګه وګټي نو زه به دوه میاشتې وروسته دهغه د ښځې او دژوند د ملګرې په څیر د اوسیدو له پاره تیاره یم. ځکه چې دوه میاشتې وروسته زما د نڅا او موسیقې درسونه پای ته رسیږي او دهغې وروسته به زه د واده او د (اوه پهیرو « د اور نه اوه ځلې د ګرزیدو ») له پاره تیاره اوسم. په دې وخت کې هرکښن د خپلې خوشحالۍ د څرګندولو په وخت کې وویل:

ګوره زما لورجانې! ځنګه چې ته غواړې همغسې به وشي، که چیرې دا اجنبی ځوان ستا د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم وګټي نو بیا دوه میاشتې وروسته، کله چې ستا د نڅا او موسیقی درسونه پای ته ورسیږي زه دهغه سره ستا د واده کولو تیارې وکړم. تر هغه وخته پورې به مونږ په دې پوه شو چې ددې اجنبی نوم څه دې؟ دکوم ځای دې؟ دکومه راغلې؟ او د کومې قبیلې سره اړوند دې؟ او یا دا چې دا د کومه ځایه په دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغی؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ سمدستې وویل:

پلار جانه! که مونږ ددې شاه نشین څخه ښکته شو او د پخوا په څیر دې اجنبی ځوان ته دا ځل هم د زما د تر لاسه کولو د دویمو مقابلو دګټلو مبارکي ورکړو. هرکښن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا دا وړاندیز و مانه، او بیا دواړه پلار او لور په ډیره بیړه د شاه نشین څخه لاندې راغلل.

هغه د تورنقاب اغوستونکې اجنبی ځوان ددې درې واړو کوترو د ویشتلو وروسته، کرار کرار دخپل آس په لور روان و. کله چې هغه خپل آس ته ور نژدې شو نو هرکښن او شهزادګۍ ګنګا هم په ډیره بیړه هغه لورې ته ور روان و. کله چې هغه ته ور نژدې شول نو بیا شهزادګۍ ګنګا د هغه څنګ ته ورغله او په خپل خوږ اواز اوخوږه ژبه یې ورته وویل: ګوره اجنبی! زه تر اوسه هم نه پوهیږم چې ستا نوم څه دې؟ ته څوک یې او دکومه ځایه دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغی؟نو څرنګه چې تا ددې مقابلو دویمه برخه هم وګټله نو په دې خاطر ته زما په سترګو کې اوس ډیر بختور، او ستر شخصیت ګرزیدلی یې. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې مقابلو ددریمې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګلو له پاره به زه ستا ښه راغلاست او خوش امدید کوم. ددې خبرو دکولو وروسته شهزادګۍ ګنګا لږ څه خاموشه شوه او بیا یې هغه اجنبي ته وویل:

ګوره اجنبي ! تر اوسه پورې تا مونږ ته خپل نوم اونښان و نه ښود. او نه دې دا مونږ ته وویل چې ته دکومه ځایه دلته راغئې اونه دې له مونږ سره خپل ټول کوائف ولیکل. ایا ستا له لورې زمونږ سره دا ډول سلوک زما د ذات ، اودهرم له پاره ظلم اوتیرې نه دې. ایا د خپلې دغې دویمې مقابلې د بریاو نه وروسته هم نه غواړې خپل مخ او څیره مونږ ته وښایې ؟ تر څو زه و وینم چې ته څوک یې. او د کومه ځایه راغلې یې. اوڅه ډول ځوان یې ؟ دهغې په دې خبرو باندې هغه ځوان په ډیر نرم اواز سره وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا ددې ټولو پوښتنو ګرویزونو ځواب به ستا د تر لاسه کولو په دریمو مقابلو کې د بریا وروسته درکوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي په خپل آس باندې سپور شو او خپل آس یې په نرۍ قمچینه باندې وواهه اوپه یوه منډه د میدان څخه ووت. ددې ځوان په داسې تللو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره اندیښمنه ودریده او ددې ځوان پسې یې وروسته کتل ، کله یې چې هغه د سترګو پناه شو نو بیا یې سر ټیټ کړ او خفه خفه دخپل پلار هرکشن سره یو ځاې د شاه نشین په لور روانه شوه.

۱۱

سورې شیرشاه د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د سوبې له پاره د خپل لښکر سره یو ځاې په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته کوچ وکړ. د ۱۵۳۵ زکال د میې دمیاشتې په پیل کې شیرشاه په ډیر ډاډ سره د ګنګا د دریاب د غاړې دواړو لوروته د بنګال د سوبې دجنګ له پاره د جنګ بیګل (ډول) وواهه.

سورې شیرشاه په ډیره بیړه په بنګال باندې یرغل وروست او د برسات یا باراني موسمونو د پیلامې د مخه یې د بنګال د مونګیر د سیمې ډیر ځایونه په خپله ولکه کې راوستل. دا کاریې ځکه تر هر څه دمخه وکړ چې د باراني موسمونو د پیل په وخت کې په شرقي برخو کې داسیمې ډیرې ژر د اوبو لاندې راتللې اوهلته بیا د فوځونو تګ راتګ ستونزمن ګرځیده.

وروسته بیا شیرشاه د مونګیر د سیمې په ډیرو ځایو د ولکې کولو وروسته ددې ځاې د تر ټولو سترې او مستحکمې کلا ولکه کولو ته اړم شو. ددې کلا سوبه دومره څه اسان کار نه و ، ځکه چې ددې ځاې ۴/۵ برخې د غرونو او لویو لویو ناونو څخه جوړې شوې دې. د کهړک او ګډو په څیر ستر ستر غرونه هم همدې سیمه کې پراته دي. او همدا غرونو د بیروني یرغلونو په مقابل کې ستر خنډونه پیدا کوي ، د سورج ګړ نه نژدې ۲ میله واټن کې د کادهانه دریاب بهیږي چې پخپله یو ستر خنډ ثابتیږي ، نو د مونګیر کلا باندې دحملې کولو له پاره شیرشاه هملته د سورج ګړ سره نژدې د خپل فوځ سره یو ځاې پړاو وکړ تر څو لښکر یې لږ څه ارام وکړي. د مونګیر کلاد سورج ګړ په شرقي برخه کې نژدې ۱۸ میله واټن کې پرته ده. همدا راز د راج محل په غرونو کې پرته تیلیا ګړهی د مونګیر نه شرق لورې ته نژدې ۲۲ میله واټن لري. د سورج ګړ نه د مونګیر په لور د تللو په وخت کې چې کوم میدانونه مخ ته راځي دهغوې لویوالې او اوږودوالې هم شپږ میله شاوخوا کې جوړیږي. خو ددې میدانو اوږودوالې ان د مونګیر کلا ته نژدې یواځې په دوه نیم میله واټن پورې رسیږي ، د سورجګړ نه تر مونګیر کلا پورې نژدې ۱۸ میله واټن دهر حمله کونکې له پاره چې د ګنګا د دریاب د غربي برخې څخه یرغل کونکې اوسي ملاماتونکې تمامیږي. ځکه چې د هغې د سړک دواړو لوریو ته د جنوب شرق په لور د کهړک غرونه پراته دي ، چې د مونګیر تر څنګ د ګنګا د دریاب تر څنګ پورې رسیږي ، خو دهغې په شرقي برخو کې د مونګیر نه تسخیریدونکې کلا ده چې سوبه کول یې دهر یرغلګر له پاره تر هغو شونی نه دي چې درنه او قوي توپخانه ونه لري ، او تر څنګ یې د ګنګا دریاب هم په ولکه کې نه وي اخستې. په تیرو وختونو کې پوهو او زیرکو فوځي سالارانو په داسې خطرناکو ځایو کې دخپلو فوځونو د ورننویستلو کار نه دې ترسره کړې. خو شیرشاه سورې په هرصورت غوښتل د مونګیر کلا تر خپلې ولکې لاندې راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال حکمران سلطان محمود ته هم د شیرشاه دد ې حملې په اړه خبر ور رسیدلې و . نو مونګیر ته د شیرشاه سورې د ورسیدو د مخه سلطان محمود د مونګیر د کلا د دفاع نظام مستحکم کړې و . هغه په ډیره بیړه د خپل لښکر سره یو ځای هلته را غې. دلښکر یوه برخه یې هملته د مونګیر دکلا د دفاع له پاره و ټاکله او دبلې برخې سره یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه په سنګر کې کیناست ، تر څو دشیرشاه د لښکر د راتلو سره سم په هغوی باندې دد واړو اړخونو څخه حمله وکړي ، یوه ډله د ګنګا د دریاب د شرقی برخو څخه او بله ډله د مونګیر د کلا د داخل څخه . په د ې توګه به دوه اړخیزه حمله ترسره شي ، سلطان محمود غوښتل چې په هر قیمت چې کیږي شیرشاه سوري دد ې ځایه بیرته و تمبوي.

شیرشاه سوري هم د حالاتو څخه بې خبره نه وې. دهغه جاسوسان هر هر ځای کې خپاره شوي و او دبنګال د حاکم سلطان محمود د هر قدم خبر یې ورکاوه ، په دې حالاتو کې شیرشاه سوري دخپلو سالارانو غونډه را وبلله تر څو د بنګال د حکمران سلطان محمود سره د ټکر کولو له پاره پلان جوړ کړي.

کله چې د شیرشاه سورې تر ټولو سترسالاران دهغه دخیمی نه بیرون په خپرې شوې دری باندې سره را ټول شول نو بیا شیرشاه هغوې ته وویل:

زما دوستانو ! تاسې پوهیږئ چې په دې وخت کې زمونږ موخې د مونګیر دکلا فتحه کول دي ، خودمونګیر د کلا دد فاع له پاره د بنګال حکمران سلطان محمود خپل ځواک په دوو برخو ویشلې دې. په دې توګه هغه غواړې زمونږ ځواک هم په دوو برخو وویشل شي او ځواک مو کمزورې شي. ما دا هم اوریدلې دي چې په تیرو وختو کې هیڅ حکمران دا کلا نه ده ولکه کړې او ویونکې دا هم وایي چې تر څو د یرغل کونکې ځواک سره ځواکمنه او درنه توپخانه نه وي او تر څنګ یې د ګنګا د دریاب د غاړې په شرقي برخو باندې هم ولکه و نه لري نو تر هغې د مونګیر په کلا باندې ولکه نه شی کولې. زه ستاسو څخه دا پوښتنه کول غواړم چې ایا ستاسو په ذهن کې کوم داسې پلان شته چې دهغې له مخې دد ې کلا ولکه کول مونږ ته اسانه وګرځی. او که نه دد ې وروسته به زه خپل جنګی پلان جوړ کړم.

دشیرشاه سوری د پوښتنې په اساس ، دهغه ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سرونه نژدې کړل او سلا مشورې یې وکړې.د دې مشورو نه وروسته صاحب خان شیرشاه سوری ته مخ کړ اوورته یې وویل:

زما اقا ! زما محسنه ! که ته اجازه راکړې زه به یو څه ووایم. دهغه په دې خبره شیرشاه سورې په پلرنې شفقت ورته وویل:

صاحب خانه ! زما زویه ! کله چې ته وغواړې ماته یو څه ووایې نو دهغې له پاره د اجازې غوښتلو ته اړتیا نه شته. ته زما د لښکرو سپه سالار یې او ستا مشوره او ستا تدبیر دتل له پاره په ټولو پورته والې لري ، ووایه چې ته اوس څه وړاندیز لرې. دهغه د اجازی وروسته صاحب خان وویل:

زما محسنه ! زه دد ې کلا د ټول چاپیریال څخه پوره پوره خبر یم او ان تر جنوبه پورې ټوله سیمه ، ان تر هغه ځایه چې د کول دریاب د ګنګا د دریاب سره په کې یو ځای کیږي ، ما کتلې ده . زما مشوره دا ده چې مونږ خپل لښکر په دوو برخو وویشو ، یوه برخه د جنوب لورې ته ولاړه شي او بله برخه د شمال په لور حرکت وکړي . هغه برخه چې د شمال په لور ورځی نو هغوې دې په سورج ګړ باندې حمله وکړي ، د سورج ګړ د سوبې کولو نه ورسته دې هغوې بیرته را ستانه شي او دګنګا د دریاب په غاړه د ې په غرب کې پرتې د مونګیر په کلا باندې حمله یوسي ، هغه لښکر چې د جنوب په لور حرکت کوي نو هغوې دې د کول او ګنګا د دریابونو د یوځای کیدو ځای ته نژدې په منې پور باندې حمله وکړي او بیا دې هملته تم شی . په دې ځای کې د کهړک پور د غرنو لړۍ پای ته رسیدو ته ور نژدې کیږی . دلته نژدې لس میله اوږود او پراخه میدان دي اوددې میدان څخه په اسانۍ سره تیریدې شي . خو په نورو ځایو کې د کهړک پور د غرونو څخه تیریدل ډیر ستونزمن او د زیانونو نه ډک دي . هغه لښکر چې د جنوب په لور ورځی ،نو هغوې د لس میله واټن د وهلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د ګنګا او دګول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځاې څخه دمخه ددواړو دریابونو څخه تیر شي او د ګنګا د دریاب د شرق په لورې دې ولاړشي. هلته دې په سنګر کې کینی ، اوبیا دې د بنګال په حکمران سلطان محمود باندې حمله وکړي.
زمونږ یو لښکر به د شمال په لور د سورج ګړ په لور ولاړشي اوبل به د غرنیو لړۍ په منځ کې د کهړک پور تر غرونون پورې جنوب ته وخوځیږې ، نو دبنګال حکمران سلطان محمود به دا فکر وکړي چې د مونګیر د کلا د نه تسخیریدونکی حیثیت په اساس شیرشاه سوری د خپل جنګ پلان بدل کړي دي. او اوس هغوې د سورج ګړ او جنوب په لور غواړي ولاړ شي او څه نورې سیمی ولکه کړي او د ګنګا د دریاب څخه دتیرید و پرته به بیرته ستا نه شي . تر دې وخته پورې به زمونږ د جنوب لښکر په هغوې په نا څاپی توګه یرغل یوسي اودبدترین حالت سره به یې مخ کړي او په شمال کې په سورج ګړ باندې حمله کونکې لښکر به بیرته را ستون شي اود مونګیر کلا باندې به حمله یوسي اودهغې د ولکې کولو له پاره ځان جوړ کړی.
تر دې ځایه دخبرو وروسته صاحب خان غلې شو او بیا شیرشاه خپله پریکړه داسې واوروله.
صاحب خانه ، زما زویه ! په قدوس خداې سوګند چې تا ډیر ښه وړاندیز وکړ. په همدې پلان باندې دعمل کولو په اساس مونږ توانیدلې شو د مونګیر په نه تسخیریدونکې کلا باندې ولکه وکړو . واورئ زما دوستانو او زما عزیزانو ! که چیرې مونږ د مونګیر کلا سوبه کړه نو داسې یې وګڼئ چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فوځ ملا مو ورماته کړې ده . دهغې وروسته به دهغه تر مخه دوه لارې وي ، لمړۍ دا چې هغه به په پراخه میدانو کې زمونږ پر خلاف جنګ ته تیار شي چې په هغې جنګونو کې به د خپل ځان دخوندې کولو له پاره کومې لورې ته تښتي . اودویم دا چې د خپله ځانه د کوم ستر ځواک تر مخه به خپله زولۍ خوره کړې او زمونږ پر خلاف به ترې مرسته وغواړي. په هر حال هغه پلان چې صاحب خان وړاندې کړې په همغه به عمل کوو .
تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته شیرشاه لږ څه تم شو او وروسته یې بیا دخبرو لړۍ جاري و ساتله اوویې ویل:
ګوره صاحب خانه ! ستا دهمدې وړاندیز په اساس به لښکر په دوو برخو باندې وویشل شي ، دلښکر یوه برخه به له ما سره پاته شي او د بلې برخې قومندانی به یې ته په خپله کوې. له تاسره به اسماعیل سوری ، حبیب خان ککړ اوهیبت خان نیازي هم ملګری وی ، خو له ما سره به زما د زامنو څخه علاوه سرمست خان سروانی ، حاجې خان بټنی او برهم جیت ملګري وي.
صاحب خانه واوره ! ته به د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د کهړک پور د غرونو د پیچ و تاو نه ځان و کاږې او د شمال په لور به حرکت وکړې. سورج ګړ د دغه ځایه چې همدا اوس په کې مونږ پړاو کړې دې نژدې ۱۸ میله واټن کې پروت دې ، ته به دشپې په تیاره کې مخکې تګ کوې او د لمر خاته نه مخته به هلته سورج ګړ کې ځان را څرګند کړې. اوبیا په داسې توګه پرې حمله وکړه چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فاعی فوځ ته د خوزیدو فرصت هم په لاس ور نه شی. په سورج ګړ باندې د حملې کولو نه وروسته هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخله اودهغې ځاې د انتظا ماتو د منظمولو وروسته بیا ته د جنوب په لور را وخوځیږه ، او د شپې په تیاره کې د مونګیر په کلا باندې حمله وکړه. او زه به د پلان په مطابق د جنوب په لور ولاړشم اوبیا به د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځایه مخته دمنې پور په سیمه کې د ګنګا د دریاب څخه ورتیر شم او دشرقی ساحل په لورې به ولاړشم اوهلته به د سلطان محمود په لښکر باندې د حملې کولو هڅه وکړم.
کله چې شیرشاه سوري په دې اړه دخپلو نورو سالارانو آند ځانته معلوم کړ نو ټولو په ډیره خوشحالۍ سره دا وړاندیز و مانه ، ددې نه وروسته شیرشاه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، نیمایی برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله اوبله نیمایی د صاحب خان په قومندې کې هغه ته وروسپارله. په همدې وخت کې لښکر خپل پړاو ختم کړ ، بیا شیرشاه سورې د خپل لښکر سره یو ځآې د کول د دریاب په غاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه د کهړک پور د غرونو په پیچ وتاب کې د جنوب په لور کوچ وکړ په دا سې حال کې چې صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځای په سورج ګړ باندې دحملې په خاطر د شمال په لور ولاړ.

صاحب خان دخپل لښکر سره یو ځای د سورج ګړ پورې دغه اتلس میله واټن د شپې په تیارو کې لکه په سینو د ښویدونکو چینجیو او مارانو او یادښکار پسې د پلټونکو پړانګانو په څیر وهلې و. صاحب خان دخپل لښکر سره یوځای سورج ګړ ته نژدې هغه وخت را ښکاره شو چې په شرق کې د درواغجن سهار نښې نښانې را ښکاره شوې وې ، نو همل‌ته یې خپل لښکر تم کړ او دهغوې صفونه یې منظم کړل.

ددې کار د پای ته د رسید و وروسته صاحب خان خپل ټیټ سالاران چې په هغوې کې هیبت خان نیازې ، حبیب خان ککړ ، او اسماعیل سوری هم شامل و ، را وبلل. کله چې دا درې واړه هغه ته راغلل نو بیا صاحب خان ورته په ډیره را زدانه توګه وویل:

زما دوستانو ! د بنګال د حاکم سلطان محمود د سورج ګړ سنګر همدا اوس زمونږ تر مخه پروت دې . هغه جاسوسان چې سلطان محمود زمونږ څخه د خبرېدو له پاره خپاره کړې و نو هغوې به خبر ورکړې وې چې زه او زما سره ملګرې تاسو درې واړه د ټول لښکر سره یو ځای سورجګړ ته رارسیدلې یاست. نو په دې خاطر به سلطان محمود دا انګیرلې وی چې اوس نو د مونګیر کلا بلکل خوندی پاته ده. په دې خاطر به هغه دهغه ځآیه را وځی او دهغه ټول لښکر به د سورج ګړ د خوندې پاته کیدو او ودفاع له پاره دلته د راتللو هڅه کوي.

زما ورونو واورئ ! ما د جنګ د پلان د بدلون اراده کړې ده . څرنګه چې سورج ګړ د بنګال د حکمران سلطان محمود یو ستر اوقوی سنګر دې خو دومره هم نه چې زمونږ په لار کې خنډ شي. په دې خاطر ما پریکړه کړې ده چې یواځې هیبت خان نیازې او حبیب ککړ به په سورج ګړ حمله کوې. دهغه په دې خبره هیبت خان نیازی یو دم را ټوپ کړ او ترې ویې پوښتل: امیر صیب ! ته به چیرې ځې ؟صاحب خان ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې: هیبت خانه ! لمړی خو زما خبره پوره واوره بیا په دې منځ کې خبره کوه ؟په ځواب کې هیبت خان غلی شو او بیا صاحب خان په خبرو پیل وکړ.

ګورئ ورونو ! لښکر به په درې برابرو برخو وویشو . یوه برخه به یې هیبت خانه ستا او د حبیب ککړ په لاسو کې وي بله برخه به یې د اسماعیل سورې په قومنده کې او دریمه برخه به یې زما سره وي.

هیبت خانه ! ته به د حبیب ککړ سره یو ځای په سورج ګړ باندې حمله کوې او په هر صورت به دهغې د ولکه کولو هڅه وکړې ، کله چې تاسې حمله وکړئ نو سلطان محمود او دهغه سالاران به دا و انګیري چې صاحب خان د خپلو ملګرو سالارانو سره یو ځای په سورجګړ باندې حمله کړې ده. په دا سې حال کې چې په خپله شیرشاه سورې د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځای کیدو ځای ته ورغلې دې. خو مونږ به دښمن په تیاره کې ساتو او په یوه شپه کې به دوه کاره تر سره کړو .

هیبت خانه ! کله چې ته د حبیب ککړ سره یو ځای په سورجګړ باندې حمله وکړې نو یاد ساته چې تر دې وخته د مونګیر د کلا په داخل کې د سلطان محمود لښکر سلامت پروت دې ، هغوې به خامخا د کلا څخه را وزی او په سورج ګړ کې به د خپلو فوځونو دمرستې او ستاسې پر خلاف د جنګ له پاره دهغه ځایه راوځي. نو د اسماعیل سورې لښکر به دهمدې لښکر پر خلاف په حرکت راځی ، هغه وخت چې ته او حبیب خان ککړ دواړه په سورج ګړ باندې یرغل وروړئ نو په هماغه وخت کې به اسماعیل سوری دخپل لښکر سره یو ځای د مونګیر د کلا او سورجګړ تر منځ په سنګر کې ناست وي او هر هغه لښکر چې دمونګیر څخه را ووزی او د سورجګړ په لور راځی نو پر هغوې به حمله کوې او دهغوې لارې به بندوي.

تر هغه چې پرما او زما د لښکر پورې اړه لری نو زه به همدا اوس او په همدې وخت کې حرکت کوم او دمونګیر د کلا تر څنګ به په کوم مناسب ځای کې ځای په ځای کیږم. هغه وخت چې ته او حبیب ککړ سورج ګړ ولکه کړئ او په دې ځای کې د دښمن د مزاحمت کونکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر مزاحمت له منځه یوسئ نو ښکاره ده چې ددې ځاې خلک به دخپلو ځانو د خوندي ساتلو په خاطر د مونګیر دکلا په لور تیښته کوي. تاسې به هغوې تعقیب کړئ. د سورج ګړ څخه را تښتید ونکي به یقینا په دې وخت کې د سورج ګړ او مونګیر دکلا تر منځ دخپلو هغوې ځواکونو سره یو ځاې کیږي چې د اسماعیل سورې سره په جګړه بوخت وي ،بیا به تاسې دواړه د اسماعیل سوری سره یو ځاې شئ او ددښمن پر خلاف به سخته حمله وکړئ ، خو د مونګیر په لور د راتلونکو لاره مه نیسئ ، ځکه کله چې ماتې خوړلې لښکر په تیښته راو تښتی او مونګیر کلا ته ورشی نو بیا تاسې درې واړه خپل راتګ ارا م کړئ ، کله چې دا بګیل فوځونه د مونګیر کلا ته د شمالې دروازو له لارې ور ننوځی نو په همغه وخت کې به زه د کلا ددروزاې ساتونکې له منځه یوسم . اودهغوې په ځاې به دخپلو لښکرو کسان و ټاکم. اوبیا به په خپله د مونګیر کلا ته ور ننوځم. زما وروسته به تاسې هم د مونګیر کلا ته را ننوځئ ، په دې توګه به په همغه یوه شپه کې مونږ د سورج ګړ سره یو ځاې د مونګیر کلا هم خپله ولکه کې راوړو .

زما دوستانو واورئ ! مونګیر داسې مستحکمه او ټینګه کلا ده چې هغه تر اوسه پورې نا قابل تسخیر انګیرل کیږی . اوپه ماضي کې هیڅ حکمران په هغې د ګنګا په دریاب باندې د ولکې کولو تر مخه ولکه نه ده کړې . په هرصورت مونږ به دا کار همدا نن شپه تر سره کوو . اوزه هیله من یم چې هغه پلان چې مونږ تیار کړې دې که چیرې پرې په پاک نیت سره عمل وکړل شی نو سورج ګړ او مونګیر به د سهار د لمر د راختلو سره سم زمونږ په ولکه کې راشی . ددې خبرو وروسته صاحب خان خاموشه شو نو هیبت خان نیا زي ، حبیب ککړ او اسماعیل سوري درې واړه په پوره ډاډ سره وخندل . تر لږه وخته پورې هغوې درې واړو په خپلو منځو کې مشورې وکړې او دکومې معاملې دحل کولو هڅې یې کولې ، دهغې وروسته هیبت خان نیازی په ډیره عاجزی سره صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه !هغه پریکړه چې تا کړې ده ،په خداې سوګند چې دهغې نه بله ښه پریکړه نه شي پیدا کیداې. مونږ به په پوره توګه ستا د پلان په عملي کولو کې قدم اخلو ، ستا د مشورې په مطابق به زه او حبیب خان یو ځاې دخپل ټول ځواک سره یو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوو . هغه کار دې چې اسماعیل سوري ته ور سپارلې دې هغه یې په ډیره ښه توګه تر سره کولې شی. ددې وروسته اوس که چیرې ته دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د مونګیر په کلا کې ور داخل شې ، نوبیا به د سهار د راختلو د مخه مونږ په ډاډمنه توګه په سورج ګړ او مونګیر کلا باندې خپله ولکه کړې وي. دهغه په دې خبره صاحب خان په پرکونکي توګه وویل:

هیبت خانه !که چیرې ته ، حبیب خان ککړ او اسماعیل سورې زما د پلان په مطابق عمل کوئ ، نو سمدستي لښکر په درې برخو وویشئ ، او دخپلو خپلو منزلونو په لور حرکت وکړئ ، ددې خبرې سره سم هغوې څلور واړه متحرک شول اولښکریې په درې برخو وویشه ،صاحب خان خپله برخه له ځانه سره واخسته او د مونګیر په لور یې حرکت وکړ ، بله برخه اسماعیل سورې له ځانه سره واخسته او دمونګیر اوسورج ګړ تر منځ دسنګر د نیولو له پاره ولاړ. او دریمه برخه یې هیبت خا ن نیا زی اوحبیب خان ککړ له ځانه سره واخسته او د سورج ګړ په لور یې حرکت وکړ.

دصاحب خان او اسماعیل سوري د تللو وروسته هیبت خان نیازي او حبیب ککړ دواړو دخپلې برخې دلښکرو سره یوځاې دشپې په تیارو کې د توپا ن په څیر سورج ګړ ته ځانونه ورسول اوپه هغه ځاې یې حمله وکړه . هلته په سورج ګړ کې د سلطان محمود لښکر ته هم خبر رسیدلې و چې صاحب خان پر هغوې د حملې کولو په تکل کې دې لورې ته را روان دې. په دې خاطر دې لښکر دا بې عقلي کړې وه چې د سورج ګړ په ځاې یې دهغې ځاې دښار نه بیرون د صاحب خان د لښکر سره د مقابلې له پاره ځان تیار کړې و . دهیبت خان او حبیب ککړ له پاره دې کار ډیره ګټه وکړه ، هغوې د سلطان محمود په دې لښکر سخته حمله وکړه اوپه څو لمحو کې یې د ټول لښکر حالت ډیر ابتر کړ. د سورج ګړ نه بیرون هیبت خان نیا زي او حبیب ککړ د سلطان محمود لښکر ته ډیره بد ه ماتې ورکړه اوکله چې د سلطان محمود پاته خوندی کسانو غوښتل د سورج ګړ د جنګ د میدا ن څخه و تښتی او ښار ته ور ننوځی نو هیبت خان نیا زي او حبیب ککړ هم د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرو سره یو ځاې هلته پسې ورغلل او ټول وسله وال ځوانان یې قتل عام کړل ، د شپې په تیارو کې یې هلته په ښار کې یو ستر وینه تویونکې انقلاب راوست ، د ښار دديوالونو دپاسه چې کوم عسکر ټاکل شوی و هغوې هم دديوالونو څخه راښکته شول اود حمله راوړونکی دښمن د مقابلې له پاره راغلل . ددې نه علاوه د ښار دننه ساتونکې فوځ هم دننه ښار ته وتښتید اودخپلو ماتې خوړلو فوځونو سره یو ځاې شول . په دې توګه په ښار کې دننه سخت جنګ ونښت ، خو هیبت خان نیازی او حبیب ککړ د ښه بخت خاوندان و چې هغوې د ښار په داخل کې هم ټول متحده لښکر ته ماته ورکړه او ډیر زیات یې ترې ووژل . دهغوې پاته شوو د سورج ګړ د ښار د جنوبې دروازې څخه د وتلو وروسته د مونګیر د کلا په لور تیښته وکړه .

دلته هیبت خان نیازی یو ډیر ستر کار دا وکړ چې خپل لښکر یې یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې حبیب خان ککړ تر قومندې لاندې پریښوله ،اوهغوې ته دنده وسپارله چې د سورج ګړ نظم ونسق سنبال کړي ، اوپه خپله یې یوه برخه له ځانه سره واخستله او دهغو لښکریانو تر شا ولاړ چې د سورج ګړ د ماتې وروسته د مونګیر په لور د تیښتې په حال کې و .

دبله اړخه دعسکرو څو ډلې د شپې په تیاره کې د مونګیر څخه ووتلې او د سورج ګړ د فوځ د مرستې له پاره هغه لورې ته وررروان و . خو هلته هغوې ته په لاره کې اسماعیل سورې تیار ولاړ و . په دې اساس د مونګیر او سورج ګړ تر منځ د اسماعیل سوری او دې لښکرو تر منځ ځاې ځاې نښتې روانې وې. اسماعیل سوری دهغوې لاره بنده کړې وه اوپه هیڅ صورت یې هغوې د سورج ګړ په لور تللو ته نه ورپریښوول. تر دې وخته پورې ددوې تر منځ همدا ډول کشمکش روان و چې د سورج ګړ ماتې خوړلې فوځ هم دلته را ورسید . کله چې دمونګیر څخه سورج ګړ ته دمرسته کونکو فوځې ډلګیو ته د سورج ګړ دماتې خبر ور ورسید او په دې وپوهیدل چې په سورج ګړ باندې صاحب خان ولکه وکړه نو دهغوې حالت ډیر خراب شو ځکه چې هغه تښتیدونکو دوې ته دا خبر هم ورکړې و چې دښمن دهغوې تر شا را روان دې ، په دې اساس هغوې د اسماعیل سورې سره خپل جنګ ختم کړ او دمونګیر په لور و تښتیدل. تر دې وخته پورې هیبت خان هم ددوې تر شا را رسیدلې و او ځان یې د اسماعیل سورې سره را یوځاې کړ اوبیا دواړو د مونګیر په لور د تښتیدونکو تر شا ولاړل.

د بله اړخه صاحب خان پخپله لا تر اوسه د مونګیر د کلا تر څنګ په یوه پټ ځاې کې سنګر نیولې و او دحالاتو څارنه یې کوله. کله چې د سورج ګړ څخه د راتښتیدونکو عسکرو لمړۍ ډله دهغه د مخې تیره شوه نو هغه هم یو نا څاپه دخپل پټنځاې څخه را ووت او د سورج ګړ نه تر مونګیز په لور راتلونکې لاره یې دخپل لښکر په واسطه وتړله .

فضا بلکل خاموشه وه ، یوازې د آسونو د ځغاستو اودهغوې دپښو د ټکار اوازونه تر لرې لرې پورې اوریدل کیده . په دې منجمدو او یخو وهلو شپو کې د خړو رڼاو په منځ کې د راتښتیدونکو د آسونو ګردونه په هوا کې لکه د وریځو په څیر پورته کیدل ، کله چې ددې را تښتیدونکو زیاتې ډلې تیرې شوې نوبیا صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د وریځو د لمړې څاڅکې په څیر په حرکت راغې . اودهمغه تښتیدونکې پسې دخپل لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورغې.

صاحب خان دهغه ماتې خوړلې راتښتیدلې لښکر سره یو ځاې د مونګیر کلا ته ورننوت . هغه تر ټولو لمړۍ د کلا د دروازو ساتونکې یو په بل پسې ووژل اوهلته یې خپل عسکر و درول. د سورج ګړ د مونګیر په لور د راتښتیدونکو تر منځ ډیره افراتفری جوړه شوې وه ، نو په دې اساس تر اوسه پورې هیڅوک په دې نه پوهیده چې دهغوې تر منځ صاحب خان هم دخپل لښکر سره یو ځاې را ننوتې دې. اوتر څنګ یې هغه په دروازه باندې خپل کسان هم ټاکلې او دروازه یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې اخستې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپلو لاسو کې د کلا د دروازې د خوندي ساتلو نه وروسته ، صاحب خان د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاې دمونګير په کلا کې د درد د نوبت ځير د يو ځپانده ترنګ ښه ځانته نيولې وه. هغه لښکر چې را تښتيدلې و او کلا ته را ننوتی و او يا تر اوسه پورې را تښتيدل او کلا ته را ننوتل ، په هغوې يې دهر څه اول را کيښودل.

دصاحب خان دا نا څاپی او ځواکمنه حمله داسې ويرونکې او خطرناکه وګرزيده چې هغه په لمحو او ساعتونو کې دغه را تښتيدلی له منځه يوړل او تر څنګ يې په کلا کې دننه موجود ساتونکې هم يو دبل پسې قتل عام کړل . کوم وخت چې صاحب خان د کلا دننه د سلطان محمود دلښکر په عامه وژنه لګيا و نو په همدې وخت کې هيبت خان نيازی او اسماعيل سوری هم دخپلو لښکرو سره يو ځاې کلا ته را ننوتل ، او د لمر د راختلو تر مخه يې دمونګير په کلا کې د سلطان محمود لښکر د تيغه تير کړې و . او په کلا باندې صاحب خان خپله ولکه کلکه کړې وه . صاحب خان ددې ټول کار د تر سره کولو وروسته حبيب خان ککړ ته پيغام ور وليږه او ورته يې هدايت وکړ چې هملته د سورج ګړ په ښار کې دې تم شي او دهغه ځاې انتظامات دې سنبال کړي ، هغه د مونګير په کلا کې اسماعيل خان سوری و ټاکه او هغه ته يې حکم وکړ چې د بل حکمه پورې همدلته په کلا کې و اوسيږي او ټول مزاحمتی ځواکونه له منځه يوسي. او په کلا باندې خپله ولکه ټينګه کړې . خو په خپله يې د هيبت خان نيازي سره يو ځاې خپل نيم لښکر واخست او دمونګير د کلا څخه را ووت او دکول دد درياب په غاړې کې پروت شيرشاه سوری په لور ورغې.

تر دې وخته پورې شير شاه سوري هم د ګنګا د درياب څخه پورې وتې و او هلته يې پټ سنګر نيولې و او د سلطان محمود د لښکر د راتلو انتظار يې کاوه.

دبنګال حکمران سلطان محمود يو نړې کتونکې انسان و . هغه د خپل عمر په بې شميره سفرونو کې ډيرې تودې سړې کتلې وې. هغه ته هم خبر ورورسيدلې و چې شيرشاه سورې په هغه د حملې کولو له پاره په ډيره ګړندۍ توګه مخته را روان دې. خو هغه ته دا خبر نه و ور رسيدلې چې صاحب خان په يوه شپه د سورج ګړ او مونګير کلا دواړه ولکه کړی دی ، دشيرشاه سوری دحملې نه مخته د بنګال حاکم سلطان محمود يو بل قدم واخست . هغه خپل لښکر په دوو برخو وويشه ، يوه برخه يې دخپل ځان سره واخسته او اراده يې وکړه چې پخپله به مخامخ د شيرشاه سورې سره ټکر کوی خو بله برخه يې دشپې په تياره کې د شيرشاه سورې په لښکر باندې د چريکې حملې له پاره هغه لورې ته واستوله.

سلطان محمود غوښتل چې دداسې دوه اړخيزه حملې په واسطه به د ګنګا دې لور ې ته دشيرشاه سورې دلښکر بيخ و تار و کاږی. شيرشاه سوری لا تر اوسه خبر نه و چې سلطان محمود خپل لښکر په دوو برخو ويشلې دې او د هغې يوې برخې ته يې حکم کړې چې پرمونږ د اړخ له خوا ناڅاپی حمله وکړي. هغه دمخامخ لورې د بنګال دحاکم د فوځ د حملې انتظار درلود .

دشپې په تياره کې د ګنګا د درياب دې لورې ته سخت وينه تويونکې جنګ و نښت ، دجنګ ميدان د چغو ، سورو اود اسونو د شړنهار څخه ډک و .تورې او ډالونه يوله بله سره جنګيدل ، د مړه کيدونکو چغې او د زخميانو اه او زاری تر لرې لرې پورې ترغوږو کيدې . په همدې وخت کې چې د جنګ تنور د اور په جوش کې پټ و چې د سلطان محمود دلښکر هغې بلې برخې د شيرشاه سورې په لښکر باندې حمله وکړه.

د اړخ له لورې د نا څاپې حملې په واسطه دشيرشاه سورې دلښکرو په ليکو کې کمزورتياوې را پيدا شوې و ه، خو شيرشاه سورې يو ډير ښه منتظم او پوه انسان و . هغه د اړخ له لورې دحملې د تم کولو له پاره دخپل لښکر يوه برخه را بيله کړه خو په همدې وخت کې صاحب خان او هيبت خان نيازي دواړه دسلطان محمود دلښکر په هغه برخه باندې يرغل وکړ چې د شيرشاه د لښکر پر خلاف يې د اړخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له لورې حمله کړې وه. شیرشاه سوری ته د صاحب خان د راتلو او حملې کولو خبر ور رسیدلی و. نو په دې اساس هغه خپله ټوله توجه مخامخ د سلطان محمود دلښکر لورې ته کړه.

اوس نو د شیرشاه سورې حوصله او همت نور هم زیات شوې و. او هغه ویره یې چې د اړخ له لارې احساسوله هغه یې هم را کمه شوه. په دې وخت کې د بنګال حاکم سلطان محمود ته هم دا خبر ور رسیدلی و چې د شیرشاه سوری نوموړې سالار صاحب خان د سورج ګړ او مونګیر په کلا باندې د ولکې کولو وروسته د هغه دلښکر په یوې برخې باندې حمله کړې ده. ددې خبر داوریدو سره سم د سلطان محمود همت له منځه ولاړ. خو تر ځنګ یې شیرشاه سورې په خپلو حملو کې ډیرښت راوست او د هغه لښکر یې د بې همتۍ او بې زړه توب په دوه لارې کې و دراوه. همدا راز صاحب خان هم په هغه اړخ کې د سلطان محمود په لښکر کې یو قیامت رامنځته کړې و او تر ډیره پورې د بنګال د حکمران د فوځ په منځ کې ور ننوتې و. او مخته راتلونکې هر فوځی یې له تیغه تیراوه. په دې توګه شیرشاه سورې او صاحب خان دواړو یو ځای د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال دحکمران سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړې وه، او هغه وخت چې لمر را پورته شو نو سلطان محمود خپله ماتې و منله او د میدان څخه په تیښته و تښتید.

۱۲

د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دد ریمې مقابلې له پاره ځان تیار کړې و، د رهتاس دکلا نه بیرون په هغه پراخه میدان کې چې پخوا تر دې په کې دشهزادګۍ د تر لاسه کولو له پاره لمړۍ او دویمی مقابلې تر سره شوې وې هملته دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دریمې مقابلې له پاره هم ځای ښایسته کړل شوې و. هلته دپخوا په څیر د خلکو ډیره زیاته ګڼه ګوڼه وه، دخلکو څخه په ډیر لږ واټن کې یې څلور اوږده بانسونه ښخ کړې و، اوبیا یې د څلور واړو پورته سرونه سره را ټول او تړلی و، اوبیا یې د همدې څلورو بانسونو په سر باندې یو بل ډیر اوږود بانس تړلې و. بیا یې ددې بانس په سر باندې یو بادې مرغ شکله انځور جوکړې و، اوشرط یې دا ایښودې و چې هر هغه برخه اخستونکې چې د امرغ شکله انځور وولې او ویې څرخوي نودهمغه بریا به ثابتیږي.

په همدې توګه پریکړه شوې وه چې هر هغه څوک چې په دې مقابله کې برخه اخلی نو هغوې ته به د پنځو په ځای درې غشی ورکول کیږي. دا ځل هم د غشو د ویشلو له پاره د راجه هرکشن وزیر چورامن ټاکل شوې و. او راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او دخپلو رانیانو او دوستانو سره هملته په هغه پورته اودنګ د لرګیو څخه جوړې شاه نشین باندې لکه د پخوا په څیر د کیناستو له پاره ور روان و.

لږ وخت وروسته راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا او رانیانو سره یو ځای را څرګند شو. اوبیا په نوبت سره په همغه شاه نشین باندې وخوت. په شاه نشین د پاسه شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار سره یو ځای کیناسته اوبیا یې خپل پلار ته وویل:

پلار جانه! زه نه غواړم په دې شاه نشین باندې کینم، زه غواړم چې هغه نقاب پوښه چې نه یې نوم پیژنم او نه یې په اړه نور څه معلومات را ته شته چې دکومه ځایه راځي، دکومو زمکو پورې اړوند دې، دکومې قبیلې څخه دې، په داسې حال کې چې هغه زما د ترلاسه کولو دوه پخوانۍ مقابلې هم ګټلې دي، نو که چیرې هغه دا مقابله بایلي هم، نو بیا به هم فتح او بریا د همغې وي، نو په دې خاطر که د مقابلې دا برخه جوړه کړل شي او که جوړه نه کړل شي، نو هغه نقاب پوشته زما د ترلاسه کولو مقابلې ګټلی دی. پلارجانه! کیدې شي چې هغه د پخوا په څیر زموږ سره د خبرو کولو اویا دخپلو کوائفو دلیکلو پرته له دې ځآیه ولاړ شي. نو په دې خاطر زه د هغه سره د خبرو کولو له پاره هملته لاندې دریږم او په شاه نشین باندې نه کینم. هملته به دخپل وزیر چورامن تر څنګ و دریږم. تر څو په مقابلې کې د برخې اخستلو وروسته کله چې هغه دخپل ادرس د ښوولو او دخپل مخ او څیرې د ښکاره کولو پرته ځی نو زه به دهغه سره خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړم ، دهغه د آس واکې به و نیسم او ورته به ووایم چې تا زما د ترلاسه کولو د مقابلو دریم پړاو هم ګټلې نو په دې اساس اوس راته خپل ځان را څرګند کړه .

راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په اوریدو سره ډېر زیات خوشحاله شو اوبیا یې خپلې لور ته په ډېره مینه اوشفقت سره وویل:

ګوره لور جانې ! تا ته بلکل په دې اړه اجازه ده . دا ځکه چې دا همستا د ترلاسه کولو مقابلې دي. ته اوس هر کار چې و غواړې دخپل طبیعت او خپلې خوښې په مطابق یې کولې شې ، او هو ! ستا دا پریکړه هم سهی ده چې که هغه نقاب پوشه دا دریمه مقابله بایلي هم نو بیا هم هغه ستا د ترلاسه کولو د مقابلو ګټونکې او ستا د ژوند د ملګرتوب حق لري. که چیرې ته غواړې دهغه سره خبرې وکړې او ته په دې ویریږې چې هغه به ستا سره دخبرو کولو پرته بیرته ستون شي نو ته بیا همدلته د چورامن تر څنګ کینه. کله چې هغه په مقابلې کې دبرخې اخستونه فارغه شي نوبیا ورسره خبرې وکړه ، ددې خبرو وروسته راجه هرکشن هملته په شاه نشین باندې کیناست خو شهزادګۍ ګنګا ترې را ښکته او د وزیر چورامن تر څنګ کیناسته.

دلږ ځنډ وروسته د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره د مقابلو دریم پړاو پیلیدونکې و . دا ځل بیا هم د مخکې په څیر د راې سین د راجه زوې سانول داس د نښې په ویشتلو پیل وکړ ، سانول داس دراجه چندرمل وزیر چورامن ته ورغې ،دهغه څخه یې درې غشی را واخستل او بیا د بانس په سر کلک کړل شوې انځوریځه مرغه یې په نښه کړ اوپه هغه ځاې کې چې ورته د نښې ویشتلو له پاره ټاکل شوې ودرید. هغه بیا بیا خپل درې واړه غشي وویشتل خو دهغه یو غشی هم په هغه مرغه و نه نښت .

دویم نوبت د میواړ د راجه د زوې شهزاده سورج مل راغې. هغه هم درې واړه غشي و ازمایل خو یو یې هم په نښه و نه لګید. دریم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه هم درې واړه غشي هسې بیکاره کړل ، ددوې وروسته د ځایي خلکو نوبت راغې ، په هغوی کې هم هر یو نښه ویشتونکې خپل بخت و ازمایه خو هیڅ یو یې هم دهغه مرغه په ویشتلو او په هوا کې د هغې په څرخولو بریالی نه شول.

د پخوا په څیر کله چې هغه وروسته نښه ویشتونکې خپل بخت وازمایه ، نو په همدې وخت کې هغه نقاب پوشه دنښې ویشتلو ځاې ته راغې. د خپل تور رنګه آس واګې یې را ښکودې ، اس یې لکه دپخوا په څیر و شنړید او په هوا کې د الف په شکل و درید. نقاب پوشه ځوان ترې په یوه ټوپ را ښکته شو ، آس یې هملته پریښود او پخپله د لرګیو د شاه نشین لاندې ناست وزیر چورامن ته ورغې . دچورامن سره نژدې ناستې شهزادګۍ ګنګا هغه تور رنګه نقاب پوشه ځوان ته په ډېر غور سره وکتل اوتر ډېره وخته پورې د هغه په لیدلو کې ډوبه وه .

کله چې هغه نقاب پوشه نژدې راغې نو وزیر چوران ورته درې غشي ورکړل ، خو هغه نقاب پوشته درې واړه غشي را واخستل ، په خپل لاس کې یې واړول را واړول ، د ټولو غشو جایزه یې واخسته ، بیا یې دهغوې څخه دوه غشي بیرته چورامن ته ورکړل ، دهغه په دې کار چورامن ډېر حیران شو او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره اجنبي ! ته ولې دغه درې واړه غشي نه ازمایې. پخپله خپل ځان د خپلې حقه برخې څخه بې برخې کوې. په مقابله کې برخې اخستونکو ټولو نښه ویشتونکو درې درې غشي استعمال کړي دي. خو دټولو بد قسمتی وه چې یو یې هم هغه بادنما مرغه په غشی و نه ویشت. ګوره اجنبي ځوانه ! دا ډېر ستونزمن کار دې. زه تاته مشوره درکوم چې درې واړه غشي واخله ،ځکه چې دد ې نه مخته دې د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره دوه مقابلې ګټلې دي اوکه چیره دریمه مقابله هم وګټې نوبیا به ستا د شجاعت ، ستا د بهادرۍ ، ستا د جرئتمندۍ او نښې ویشتلو ځواب نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره هغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت کې راغې ، خپله خوله یې چورامن ته ور نژدې کړه او ورته یې وویل چې ګوره چورامنه ! زه یو قسمت خوړلې انسان یم. درې غشی نه ازمایم ، زه به همدا یو غشې اخلم او تاته ډاډ درکوم چې زما دغه یوغشی به ددغه بادنما مرغه له پاره کافی وي ،خلک چې زما نښه ویشتل ووینی نو ټول به حیران پاته شي ، هغه ددې خبرې سره سم یو غشې را پورته کړ اودهغه ځایه شاته شو .

په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه او د راجه هرکشن د ساتونکو څخه یوه ته راغله ، هغه یې ځانته را وباله ، ساتونکې هم په یوه منډه هلته راغې. کله چې هغه شهزادګۍ ګنګا ته را ورسید نو شهزادګۍ ورته وویل:

ګوره ! ددغه نقاب پوشه اجنبی آس د قیضې څخه و نیسه او د شاه نشین په لور یې راوړه. خو ګوره ، که دغه اجنبی زما سره د خبرو کولو پرته او یا دخپل ځان اونوم د ښوولو پرته ددې ځایه ولاړ نو ته دهغه شاته ولاړشه ، هغه تعقیب کړه او دا را ډاګیزه کړه چې د ې دکومه ځایه راغی ، نوم یې څه دې اوولې ماته خپل ځان را برسیره کوي ، دشهزادګۍ د حکم سره سم هغه ساتونکې هم په حرکت راغې اودهغه نقاب پوشه اجنبی آس یې د شاه نشین لورې ته یوړ .اوهملته یې ودراوه.

دغه اجنبی نقاب پوشه یو غشې له ځانه سره واخیست او هغه ځاې کې ودرید چې دبانس دپاسه ښبلول شوې بادنما مرغه په کې په نښه کیده . هغه د خپل غشي د ویشتلو له پاره په زمکه کیناست ، خپل یو زنګون یې په زمکه کیښوده او بل یې نیغ ودراوه ، بیا یې خپل کمان سنبال کړ ، تیر یې په کې ننویست ، تر ډیره پورې یې نښه تر سترګو نیولې وه ، بیا یې خپله ساه ودروله اوخپل غشې یې په نښه ورپریښود. دهغه غشې په هماغه بادنما مرغه باندې ونښت او هغه یې په ډیره تیزۍ سره وڅرخاوه .

د اجنبی د نښې د لګیدو سره سم خلکو په میدان کې د خوشحالۍ چغې جوړې کړې. هرې لورې ته خلکو ټوپونه وهل ،خپل کالې یې په هوا کې پورته پورته غورځول او دغه نقاب پوش ته یې مبارکۍ ویلې .

دغه نقاب پوشه ځوان ددې نښې د ویشتلو وروسته ، خپل کمان په خپله شا وتاړه ، او په ډیره بیړه دهغه ځایه را پورته شو ، دشاه نشین په لور راغې اوخپل آس یې واخست. تر دې وخته پورې شهزادګۍ ګنګا هم دخپله ځایه را پورته شوې وه او ددې اجنبی نقاب پوشه څنګ ته راغلې وه . خو د رهتاس راجه هرکشن اودهغه رانیانې تر اوسه هملته په شاه نشین باندې ناست وول . اجنبی هم په ګړندیو قدمونو سره خپل آس ته ورغې او هلته ودرید ،خوکله یې چې د آس واګې واخستې نو په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه او نرمه ژبه ورته وویل:

اې اجنبی ! ته خو ډیر دښه قسمت خاوند یې چې تا زما د لاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټلې. اوس ته زما حقدار یې. اوس یوازې ته زما په جسم باندې حق لرې. ګوره ! مونږ راجپوتان یو او زمونږ د راجپوتانو روا ج دادې چې هر څوک چې د شهزادګۍ دلاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټې نو هغه څو ورځې بیا په راج محل کې د شهزادګۍ سره پاته کیږی. نو په دې خاطر زما د ترلاسه کولو ددرې واړو مقابلو د ګټلو نه وروسته چې اوس دمقابلو پایلو او حالاتو زه تا ته حواله کړې یم ، نو د راجپوتانو د رسوماتو په مطابق به اوس ته په راج محل کې له ماسره قیام کوې ، ددې قیام تر مخه ، ایا کولې شې ماته خپل نوم را وښایې . او دخپل مخ او ځیرې څخه نقاب پورته کړې تر څو زه ستا په ځیر د یوه زړه ور نښه ویشتونکې مخ او ځیره ووینم. او ستا دښځې کید و تر مخه لږه تر لږه په دې خبره شم چې زما محبت ، او زما دغوښتنو اوهیلو حقدار څوک دې. تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا غلې شوه ، خود بله اړخه ورته هغه اجنبی نقاب پوشه هم چپه خوله ولاړو. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا ورته په ډیره خوږه ژبه وویل:

اې مهربانه او فاتحه اجنبي ! تا ماته زما ددې ټولو خبرو هیڅ ځواب را نه کړ ، دهغې په دې خبره هغه اجنبي په ډیره ټیټ اواز سره وویل : ګوره شهزادګۍ ! که زه ستا ددې ټولو خبرو ځواب درنه کړم نو بیا . ددې اجنبي په د ې ځواب باندې شهزادګۍ ګنګا په زړه ماتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لهجې سره وویل: نو ته ولې ماته زما دخبرو ځواب نه راکوې ؟ خلک خو د شهزادګیو د ترلاسه کولو د دریمځلې مقابلو دګټلو سره سم د خپلې خوشحالۍ اوخپل نصیب په اړه ډېر پورته خیالات اوفکرونه لري ، او غواړې چې شهزاګۍ ورسره د یوې لمحې له پاره که هم وې خبرې وکړې. ته څه ډول اجنبی یی چې زما د خوړلنی نه ډکو خبرو ځواب هم نه شې راکولې.

اې اجنبي ! زه دومره ښایسته ، حسینه او زړه وړونکې پیغله یم چې هر څوک مې د وصل غوښتونکې دي ، خو څرنګه چې تا زما د ترلاسه کولو دریمې مقابلې هم ګټلې دی نو زه په ډېره خوشحالۍ خپل وجود ، خپل روح او خپل هر څه له تا ځاروم. اوخپل هر څه تا ته حواله کوم. وایه ته په دې اړه څه وایی ؟ددې خبرې د اوریدو سره سم هغه اجنبې دخپل اس واګې کلکې کړې او په یوه ټوپ په اس ور سپور شو او بیا د تللو په وخت کې یی شهزادګۍ ته وکتل او دپخوا په نسبت په لړ څه لوړ اواز یی په ډېره غصه او قهر ورته وویل: شهزاګۍ ګنګا ! زه له تانه کرکه کوم ، زه تا سره مینه نه کوم. ددې خبرو سره سم یی خپل آس ته لغته ورکړه او په ډېره ګړندۍ توګه د هغه ځایه ووت.

د دې اجنبی ځوان د خبرو په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا په ډېره ناخوالۍ او حسرتونو سره ، دغمونو په بهیر کې ولاړه پاته شوه . په همدې وخت کې یی د راجه هرکشن ساتونکې ته اشاره وکړه ، د اشارې سره سم هغه ساتونکې د دې نقاب پوش اجنبی تر شا و لاړ تر څو دهغه راز ځانته معلوم کړي ، تر څو وپوهیږې چې هغه څوک دي ، دکومه ځایه راغلې او چیرې درومي ؟ تر دې وخته پورې راجه هرکشن هم دخپل شاه نشین څخه را کیوتې و . هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یی تسلي او تشفی ورکړه او بیا یی ورڅخه وپوښتل هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودرید او هغې ته یی تسلي او تشفی ورکړه او بیا یی ورڅخه وپوښتل:

ګوره شهزادګۍ لورې ! هغه نقاب پوشه ستا د ترلا سه کولو درې واړه مقابلې وګټلې ، اوس هغه له تاسره د واده کولو حقدا ره دې. او د ښځې په څیر تا د خپله ځانه سره کول هم دهغې حق دې. دا چې تا دهغه سره خبرې کړې دې نو ماته هم وو ایه چې هغه له تاسره څنګه ژمنه وکړه. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډېره غمژنه لهجه وویل:

پلار جانه ! ما دهغه څخه د هغه دنوم اود هغه د ځاې د معلومولو هڅه وکړه خو هغه ډېره حیرانونکې ځواب راکړ ،هغه په خپل آس د سپرید و وروسته همدومره وویل چې هغه ما نه خوښوي ، ددې خبرې سره سم یی خپل اس په ځغاسته کړ او ددې ځایه ولاړ. خو ما ستا یو ساتونکې دهغه پسې وروسته ورولیږه تر څو هغه پرې ځان خبر کړې چې دا اجنبی دکومه ځایه راغلې ، او دکوم ځای اوسیدونکې دې او اوس چیرې روان دې. دهغې په دې خبره راجه هرکشن په ډېره عجیبه توګه ترې و پوښتل :

ګوره لورې !دا اجنبی خو ډېر عجیب انسان ښکاري ، هغه په دومره ستونزمنه توګه ستا دترلاسه کولو دا درې واړه مقابلې وګټلې ،خو زه په دې ډېر حیران یم چې هغه ستا ددریمی مقابلې د ګټلو نه وروسته بیا هم ستا لورې ته کوم رغبت او میلان و نه کړ. خلک خو زما د شهزادګۍ د کتلو ارمان کوي خو دا اجنبی له تا څخه د خپلې ناراضتیا خبره کوی ، خوګوره لورې !تا ډېره ښه وکړل چې یو ساتونکې دهغه تر شا و استاوه تر څو هغه معلومه کړې چې دا نقاب پوشه څوک دې ،دکومه راغلې او چیرته ستنیږي ، اوس راځه لورې چې د راج محل په لور ولاړ شو. هلته ولاړ نور خلک هم خپلو خپلو کورنو ته روان شوي ، په دې اساس راجه هرکشن ، شهزادګۍ ګنګا او رانیانې دخپلو نورو دوستانو سره یو ځاې د راج محل په لور ولاړل.

۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس دراجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دد ریمی مقابلې دګډولو وروسته هغه نقاب پوشه ځوان خپل آس د شرق په لور ځغلاوه خو شهزاګۍ ګنګا هم دخپل پلار د ساتونکو دډلې یو ساتونکې دهغې په تعقیب پسې روا کړې. هغه هم په لړ واټن کې دهغه نقاب پوش پسې روان و .ترڅو هغه وپوهیږي چې دا نقاب پوش څوک دې او دکومه ځایه راغلې دې.

هغه اجنبی نقاب پوش خپل اس په ګړندی توګه ځغلاوه، اوس هغه د رهتاس څخه نزدې اته میله لرې ورانو ویجاړو ته رسیدلې و. هلته د ونو د ځنګلو څخه نا څاپه درې ننبه ویشتونکې او جنګجویان را ووتل ، او دهغه لاره یې و نیوله . دغه نقاب پوش هم دهغو د کتلو سره سم په یوه ټکان سره دخپل آس واګې کش کړې او ویې دراوه.

بیا دې اجنبی نقاب پوشه د هغو لاره نیوکونکو لورې ته ورغې ویې کتل چې هغوې درې واړه ، یو د راې سین شهزاده سانول داس ، بل د میواړ شهزاده سورج مل او دریم هم د کالنجر شهزاده سورداس دې. بیا د راې سین دراجه زوې سانول داس خپل اس لږ را مختته کړ او دغه نقاب پوش ته یې وویل:

ګوره اجنبی ! مونږ نه پوهیږو چې ته څوک یې ، اود کوم ځایه راغلې یې. خو تا د هرتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو دریمی مقابلې وګټلې او مونږ درې واړه شهزادګان دې مغلوبه کړو . ، زمونږ لورې ته لږ څه په غور سره ووینه ، زه دراې سین شهزاده سانول داس یم ، زما سره څنګ کې د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس دي. مونږ درې واړه دلته په دې ورانو ویجاړو کې ستا لاره نیولې ده ترڅو مونږ تاته زمونږ ددې بې عزتۍ په را رسیدو سره سزا درکړو.

دهغوې په دې خبره دغه نقاب پوشه ترې په ډیره یخه ټنډه او نرمې ژبې سره و پوښتل چې نه خو زما او ستاسو دتر منځ کومه دښمنې شته او نه کوم عداوت ، چې تاسې درې واړو زما لاره نیولې ده او زما د وژلو نیت موکړې. دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اجنبي !تا د هرکشن د شهزادګۍ د تر لاسه کولو دریمه مقابله هم ګټلې او مونږ درې واړه دې نه یواځې مغلوب کړي یو بلکه مونږ درې واړو ته دې بې عزتي راوړې ده. په دې اساس مونږ درې واړه له تا څخه دخپلې بې عزتۍ بدله اخلو . دغه نقاب پوش یو ځل بیا په ډیرې نرمۍ سره دوې درې وا و ته وویل:

زما لاره نیونکو واورئ ! زه تاسو درې واړو شهزادګانو ته ګوابن کوم چې زما لاره پریږدئ ، زه نه غواړم له تاسې سره ټکر وکړم. او نه غواړم بې دلیله له تاسې سره په جنګ کې را و نغاړم ، یو خبره په غور سره واورئ ، که چیرې تاسې د شهزادګۍ ګنګا دترلاسه کولو دغه درې واړه مقابلې له ما څخه و نه ګټلاې شوې نوبیا په دې ویرانو کې به زما سره څه ډول مقابله وکړئ؟

دهغه په دې خبره دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

واوره اجنبی ! دمقابلو ګټل یوه خبره ده او په دې ویرانو کې زمونږ د دریواړو سره ستا دټکر خبره بیله ده . مونږ درې واړه به په تا یو ځاې حمله وکړو او ستا وجود به ټوټه ټوټه کړو . ته خو مونږ ته کوم کمذاته هندو ښکارې. او په همدې خاطر مجبور شوې یې چې خپل مخ اوڅیره پټه و ساتې. که چیرې ته دکوم اعلې ذات هندو وایې او یا دکوم ریاست شهزاده ، نوبیا به دې داسې خپل مخ او څیره په نقابو کې نه را نغاړله. او نه به دې په پټه خوله دې مقابلو کې برخه اخستله بلکه زمونږ په څیر به دې په ښکاره مخ اوڅرګنده توګه په دې مقابلو کې برخه اخستلې واې. پخوا له دې چې مونږ درې واړه له تا څخه د خپل عزت دبدلې د اخستلو له پاره پرتا خپلې تورې را سپرې کړو نو ووایه چې ته څوک یې ؟ دهغوې په دې خبره دغه نقاب اغوستونکې په ډیر قهر سره وویل :

درې واړه بې غیرته شهزادګانو ! واورئ ! که چیرې زه ستاسې د دې پوښتنو ځواب درنه کړم نو بیا به ستاسې عکس العمل څه ډول وي؟ په ځواب کې یې دا ځل د راې سین شهزاده سانول داس را مخته شو او ورته یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره اجنبي ! هغه څه چې در څخه پوښتل شوي دی که چیرې د هغې ځواب دې را نه کړ نو بیا به ته ووینې چې مونږ پر تا د شاتو د مچیو ، د پاګلو هواود تنکي ځوانانو او په غرنو کې د ورکو شویو لیوانو په څیر یرغل در وړو. ستا جسم به ټوټې ټوټې کړو. ای اجنبی ! په دې غرونو کې به مونږ تا بوټې بوټې د مرغانو دخوراک کړو خو د هر څه دمخه درته وایو چې خپل نوم دې را وښیه ، خپل وطن او ځای ځیګې ته را څرګند کړه ، ته ولې خپل نوم پټوې ، ولې د خپله مخه نقاب نه لرې کوې. دهغوې په دې خبرو باندې دا اجنبي نور هم و غرید او دپخوا څخه یې نور هم سخت ځواب ورکړ.

واورئ اې ذلیله انسانانو !تاسې درې واړه ذلیله شهزادګان یوائې وخت لرئ ، چې زه تر درې پورې شمیرم ، که چیرې هغه وخت مو هم زما لاره پرینښوده ، نوبیا یاد ساتئ چې زه به تاسې درې واړه په همدې ورانو ویجاړو کې د خسو خاشاکو په څیر و سوزوم. واورئ ! اوس هم وخت لرئ چې زما لاره پریږدئ او که نه زه به ستاسې پر خلاف انقلابي قدم واخلم.

په همدې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هغه ساتونکې چې شهزادګی ګنګا دد ې نقاب پوش دتعقیب له پاره دهغه پسې استولې و ، هم دغه ځای ته ورسید . هغه همغسې خپل وا ټن لږ څه لرې ساته ، د نقاب پوشه او ددری کسو شهزادګانو تر منځ د ترخو خبرو په وخت کې دغه ساتونکې هم هلته د ونو په ګڼه ګونه کې پټ کیناست ، او حالات یې ځارل چې څه پیښیږی. دهغې وروسته د کالنجر شهزاده سورداس را مخته شو او ددې اجنبي خبرو ته یې ځواب وایه ، سورداس هم دغه نقاب پوش ته وویل چې ګوره اجنبی ! داسې څرګندیږی چې تا زمونږ په لاسو د مرګ له پاره ځان تیار کړې دې. که چیرې ستا اراده همداسې وې نو بیا همداسې سهی ده. په همدې وخت کې دغو درې واړو شهزادګانو د کوم عکس العمل د ښوولو له پاره ځانونه جوړول چې یو ناڅاپه دغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت راغې اودخپلو کالیو څخه یې یو دروند خیجر را وویست او د راې سین دشهزاده سانولداس په سینه کې یې ورښخ کړ او دهغه کار یې ور تمام کړ.

سانولداس د زخمی کیدو نه وروسته دخپله آسه را پریوت ، دهغه په زخمی کید و باندې د نورو دواړو شهزادګانو سورداس او سورج مل اندیښنې نورې هم زیاتې شوې. په همدې وخت کې همدې اجنبی نقاب پوش خپل اس ته یو پونده ورکړه اوتوره یې را وویسته او یوځل بیا یې په دوې حمله وکړه ، د میواړ شهزاده سورج مل یوې لورې ته کوږ شو خو د کالنجر د شهزاده سورداس څټ یې دخپلې تورې په دې ګذار سره پرې کړ.

دخپلو دوو ملګرو د مرګ وروسته د میواړ شهزاده سورج داس په اس پښه واړوله ، او د هغه ځایه د تښتید و هڅه یې وکړه ،ځکه هغه پوه شوې و چې دا ډیر خطرناکه نقاب پوش دې اوشونې ده چې حالت یې ددوو نورو ملګرو په څیر شي. خو اوس ددې نقاب پوش څخه تیښته څه اسانه کار نه و. څه وخت چې د میواړ شهزاده خپل آس ته پونده ورکړه او په تیښته شو نو اجنبی هم دهغه پسې تر شا په خپل آس باندې سپورور وځغلید.

دغه نقاب پوش د میواړ شهزاده تر ډیره لرې پورې تښتید و ته پری نه ښود . اوپه هغه باندې د تورې د یوه ګذار سره ، دهغه تنه د سر نه تر پښو پورې دوه ځایه شوه. دغه اجنبی نقاب پوشه په ډیر لږ وخت کې درې واړه شهزادګان دخپلې مخې څخه لرې کړل ،بیا یې خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه بیرته را ستون کړ او د ونو دغې ګڼې ګونی ته، چیرې چې د شهزادګی ګنګا ذرې ورته پټ ناست و ، راغې.

دلته د رادسیدو سره سم دغه اجنبی خپل آس و دراوه ، دخپل شا څخه یې کمان را پرانست ، غشې یې په کې کینښود اوبیا په یوه لوړ ځای وخوت ، اوبیا یې په لوړ اواز سره په دې ګڼه ګونه کې پټ ناست کس ته ورغږ کړ او ورته یې وویل:

اې په دې ګڼه ګونه کې ناست اجنبی ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یې ، او نوم دې څه دې ؟اود څه له پاره دلته پټ ناست یې. زه تاته حکم کوم چې سمدستې ددې ګڼې ګونی څخه را ووځه ،او که نه یاد ساته چې زه تر ډیره پورې انتظار نه شم کولې اوپه تا باندې به غشي و

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروم. ته به ما پېژنې ، خو ته دا هم واوره چې زما نښه نه خطا کېږي او زما لمړۍ غشي د زړه په سر و ر ننبلي. د دې نقاب پوشه دغه ګواښ ډېر اغېزمن ثابت شو. ځکه هغه سپور د ونو د ځنګل څخه را ووت. نقاب پوش هم د دغه اجنبي څنګ ته راغي او ودرېد. په دې وخت کې نقاب پوش خپل کمان بېرته په شا و تاړه ، غشي يې ترې وويست. خپله توره يې په لاس کې واخسته ، په بل لاس کې يې ډال و نيو ، بيا يې دهغه څخه وپوښتل او ورته يې وويل چې وو ايه !ته څوک يې؟او د ونو په دې ځنګل کې ولې پټ شوې وې ؟په دې وخت کې دغه تعقيب کونکې ورته په لړزېدلی اواز سره وويل:

ته د هر څه د مخه له ما سره ژمنه وکړه چې که زه رښتيا ووايم نو ته به را ته ښښنه وکړې. دهغه په ځواب کې نقاب پوش ورته وويل: وايه ته څه ويل غواړې ، که چيرې تا رښتيا وويل نو زه درته هيڅ هم نه وايم ، دهغه په ډاډ دغه تعقيب کونکي ورته وويل:

زه د رهتاس د راجه هرکشن د ساتونکو د ډلې څخه يم. څرنګه چې تا د شهزادګۍ ګنګا سوئمبر ګټلې دې ، خو د رواج او کلتور مطابق تا د سويمبر د ګټلو وروسته د شهزادګۍ ګنګا سره خبرې هم و نه کړې او تر څنګ يې د خپل نوم او نښې د ښوولو پرته دهغه ځايه ولاړې نو شهزادګۍ ماته ستا د تعقيب کولو امر وکړ. تر څو زه هغې ته معلومات يو سم چې ته څوک يې ،او د کومه ځايه راغلې يې اود کوم رياست او سيدونکې يې. د دې اجنبي تعقيب کونکي د ځواب په اوريدو سره هغه نقاب پوشه د لږ وخت له پاره خاموشه ولاړ و ، دهغه دحالت څخه څرګنديده چې هغه مسکې مسکې کيږي ، بيا هغه وويل: چې په رښتيا چې تا سهی خبره کړې ده. ګوره ! هغه درې شهزادګانو د شهزادګۍ ګنګا د سويمبر په مقابلو کې ګډون کړې و ،نو هغوې په دې ورانو ويجاړو کې زما لاره نيولې وه. هغوې په دې خفه و چې ما هغوې نه دې پرې ايښې چې دشهزادګۍ ګنګا سويمبر وګټي. نو په دې اساس هغوې غوښتل ما ووژني. خو تا وکتل چې ما دهغوې درې واړو کار ور تمام کړ. دهغه په دې خبره هغه تعقيب کونکی وويل چې ما ټول هر څه په خپلو سترګو وکتل. هغوې په رښتيا هم د دې وړ وو چې ووژل شي. دهغه په دې خبره نقاب پوشه ورته وويل: ګوره !د دې مړو شوو درې واړو شهزادګانو اسونه له خپله ځانه سره يوسه ، او د دې ځايه بيرته ستون شه ، خو که چيرې بيا دې زما تر شا د راتللو هلې ځلې وکړې نو ياد ساته چې دهغو شهزادګانو په څير به ستا څټ هم له تنې پرې کړم. اوس له ځانه سره دا اسونه واخله او له دې ځايه ورک شه.

د دې نقاب پوش په ګواښ باندې هغه تعقيب کونکی د درې واړو وژل شوو شهزادګانو اسونه له ځانه سره واخستل او په ډيره بيړه بيرته ستون شو. خو هغه نقاب پوش هملته ولاړ او د تعقيب کونکې په لور يې د هغه ترشا کتل. ان تر دې چې هغه د هغې د سترګو څخه ورک شو. بيا يې په خپل اس ښنه واړوله او پونده يې ورکړه او دجنوب شرق په لور يې په ګړندۍ توګه خپل سفر پيل کړ.

د رهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګاا و د خپلو نورو رانيانو سره په خپل محل کې په خبرو بوخت و. په همدې وخت کې د ساتونکو د ډلې مشر دهغه ځاې ته راننوت او راجه هرکشن ته يې وويل چې: هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د هغه نقاب پوش د تعقيب پسې استولې و هغه هم بيرته راستون شوې او غواړې دشهزادګۍ سره ووينی. د ساتونکې دډلې د مشر د دې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا دخپله ځايه ټوپ کړ او را پورته شوه ، راجه هم دخپله ځايه راپورته شو او ويې ويل مونږ دواړه پلار اولور به دهغه سره خبره وکړو. د دې خبرې سره سم شهزادګۍ او پلار يې دواړه دهغې خونې څخه بيرون را ووتل.

هغه ساتونکې په لږ واټن کې خپل اس د واګو نيولې و او ولاړ و. دهغه شاته دهغو مړو شوو شهزادګانو درې واړه آسونه هم و ، شهزادګۍ هغه ته را نژدې شوه او په ډيره بې قرارۍ سره يې و رڅخه و پوښتل: ايا دهغه نقاب پوش تعقيب دې وکړ ، هغه څوک و او د کومه ځايه راغلې و او اوس چيرې ولاړ. دهغې په دې خبرو هغه ساتونکې خپل سر ټيټ اچولې و او غلې ولاړ و بيا يې شهزادګۍ ته وويل: زه ډير افسوس کوم چې ما هغه تر اخره پورې تعقيب نه شو کړاې. دهغه په دې خبره ترې شهزادګۍ په ډيره حيرانتيا سره و پوښتل چې ولې دې دهغه تعقيب و نه شو کړاې ؟هغه ساتونکې ورته په ځواب کې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ! ما دهغه نقاب پوشه تعقیب تر ډیره ځایه وکړ ، ان ددې ځایه اته یا لس میله لرې واټن کې پسې ولاړم. هغه وخت چې د ې نقاب پوش د شر ق په لورې خپل آس ځغلاوه زه هم ورپسې روان وم. خو هلته د ونو د ځنګل ځخه یو ناڅاپه ستا په سویمبر کې برخه اخستونکې درې شهزادګان هریو د راې سن شهزاده سانول داس ، د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس را پیدا شول اودهغه اجنبی نقاب پوشه لاره یې ونیوله.

تر دې ځایه ما تعقب وکړاې شو اوهلته په رسیدو سره په ونو کې پټ کیناستم او ددې ټول منظر ننداره مې کوله ، کله چې دې نقاب پوش ددې درې واړو شهزادګانو ځخه د خپلې لارې د بندولو پوښتنه وکړه نو هغوې ورته په ځواب کې وویل چې څرنګه چې دوې درې واړو ددې نقاب پوش له لاسه د شهزادګۍ سویمبر نه دې ګټلې ، او د دې شتون ددوې له پاره دماتې اوشرمیدلو سبب ګرځیدلې دې نوپه دې خاطر به اوس هغوې دا نقاب پوش ژوندې نه پریږدې. هغوې درې واړو ددې اجنبی ځخه دهغه د نوم او ځاې په اړه وپوښتل خو هغه ورته هیڅ ځواب ور نه کړ خوکله چې دغه درې واړه شهزادګان په دې نقاب پوش باندې را پریوتل نو شهزادګۍ ! هغه اجنبی یو انقلاب را منځته کړ.

هغه ډیر زیات تیز ، ډیر چالاکه او ښه ماهر تیغ وهونکې دې ، هغه د سترګو په رپ کې دراې سین شهزاده سانول داس په خپل خنجر باندې ووااهه اود آسه یې لاندې را وغورځاوه ، کله چې هغو نورو دواړو شهزادګانو دخپل ملګر ې حالت ته کتل اود ځه تصمیم نیولو هوډ یې کاوه چې په دې وخت کې هغه نقاب پوشه خپل آس ته پونده ورکړه او د کالنجر شهزاده سورداس یې را چپه کړ. دمیواړ شهزاده سورج مل چې کله دا حال وکوت نو د تیښتې لاره یې خپله کړه خو نقاب پوش هغه تعقیب کړ او د شا له اړخه یې په توره داسې وواهه چې وجود یې دوه ټوټې شو اوهملته له منځه ولاړ. او په دې توګه یې دهغوې درې واړو شهزادګانو ژوند ته د پاې ټکې کیښود.

دا زما بدقسمتی وه چې هغه نقاب پوش زه دونو په دې ځنګل کې کتلې وم ، نو هغه بیا زما لورې ته راغې ،خپل کمان یې را وویست او غشې یې په کې کیښود اوماته یې ګواښ وکړ چې زه د ځنګله ځخه را ووځم او که نه ما به دخپلو غشو نښه کړي. ما د هغه نښه ویشتل هلته ستا په سویمبر کې کتلې وو چې هغه خطا نه ځی نوپه دې خاطر زه غلې شانته د هغه پټځاې ځخه را ووتلم.

کله چې هغه زما ځخه د تعقیب کولو علت و پوښت ، نو ما ورته رښتیا رښتیا وویل ، چې زه شهزادګۍ ګنګا ستا په تعقیب پسې را استولې وم. تر څو هغې ته خبر یوسم چې ستا نوم ځه دې ، ته دکومه ځایه راغلې یې او کوم هیواد یاریاست اوسیدونکې یې ؟کیدې شې هغه زما په رښتیا ویلو باندې خوشحاله شوې وې نو ماته یې حکم وکړ چې د مړو شوو درې واړو شهزادګانو دا آسونه له ځانه سره یوسم اوبیرته ستون شم. نو ما دهغې خبره و منله او دادې بیرته ستاسې حضور ته راغلم. اودغه درې اسونه چې زما تر څنګ ولاړ دې دا دهغو درې واړو شهزادګانو اسونه دې. نو شهزادګۍ ما همدومره ویل غوښتل چې ومی ویل:

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه تعقیبونکې ساتونکې خاموشه شو ،بیا شهزادګۍ هلته ډیره ناهیلې او اندیښمنه و دریده ، تر لږه وخته پورې یې ځان سنبال کړ اوهغه تعقیب کونکې عسکر ته یې وویل: ته اوس ولاړ شه او ارام وکړه ، اندیښمن کیږه مه ، هغه کار چې تا ته در سپارل شوې و هغه دې ترسره کړې دې. د شهزادګۍ ددې عکس العمل دکتلو وروسته هغه ساتونکې په ډیره خوشحالۍ سره دهغه ځایه ولاړ. دهغه د تللو وروسته شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار راجه هرکشن په لورې ورغله اوورته یې وویل:

پلار جانه !هیڅ خبر نه شو چې دا نقاب پوشه ځه ډول انسان و. هغه ډیر ښه تیغ وهونکې ، او بې جوابه غشې ویشتونکې دې ، هغه زما سویمبر هم وګټه او ماته یې کوم اهمیت هم را نه کړ. اودتللو په وخت کې یې همدومره وویل چې زه تا نه خوښوم. پلار جانه !دا به ځه ډول انسان وي چې خپل ځان ته دومره ارزښت ورکوي اودخپل ځان په مقابله کې ما دومره بې ارزښته ګڼی. پلارجانه ! زه په دې اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې لاس په لاس نه شم کیناستلې ، زه به په هره توګه چې وي دا ډاګیزه کوم چې دا نقاب پوشه څوک دې ؟ ماته یاد دی چې زما د سویمبر ددویمو مقابلو په ورځ د کوچیانو دقبیلې مشر فدایي خان دهغه سره دخبرو له پاره دلته راغلې و.

پلار جانه ! ته ماته د فدایې خان اته پتّه معلومه کړه . اوهغه ماته را ولیږه تر څو دهغه څخه و پوښتم چې په مخ اوخیره باندې نقاب اغوستونکې دغه ځوان چې زما سویمبر یې هم ګټلې دې څوک دې . پلار جانه ! څرنګه چې هغه درې ځلې زما دتر لاسه کولو مقابلې په ښه شان سره ګټلې دي ، په دې اساس زه به په هرصورت دهغه د تر لاسه کولو هڅې کوم . هسې خو رواج او رسوم دادی چې شهزادګان تل شهزادګۍ ځانته پیدا کوی، خو زما په اړه دا ټوله خبره بلمنګه ښکاري ، زما دسویمبر د ګټلو نه وروسته هغه زما څخه خپله ناخوښي څرګنده کړې ده خو اوس به زه دخپل ضد په واسطه هغه پری نږدم. زه به په هره توګه چې شوني وی هغه پیدا کوم اودخپل ژوند ملګرې به یې کړځوم.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، راجه هرکشن په ډیره نرمۍ او محبت ورته وویلې ،ګوره لورجانې ! ته په دې اړه اندیښنه مه کوه او مه ناهیلې کیږه ، زه به دهمدا اوسه د کوچیانو دقبیلې دسردار فدایي خان په لټه کې شم ، که هغه زما لاسته راغې نو زه به یې ستا تر مخه حاضر کړم. ته به دهغه څخه وپوښتې چې ستا د لاسته راوړو د مقابلو دغه نقاب پوشه ځوان څوک دې ؟ د خپل پلار راجه هرکشن دځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ډیره خوشحاله شوه ، اوبیرته دواړه پلار اولور دمحل په لور روان شول اوهمغه ځای ته ورغلل چیرې چې پخوا ناست و.

۱۴

دشیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړولو وروسته ، د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل مرکزي ښار ګوډ په لور وتښتید . هلته ګوډ ته د وررسیدو سره سم هغه ته دا خبر تر لاسه شو چې د ګنګا د دریاب په غاړه دده د ماتې څخه وروسته شیرشاه سوری اوس غواړې د هغه یوه بله مستحکمه کلا تیلیا ګړهی هم فتحه کړي. خو سلطان محمود په هر صورت اوهر حال اراده درلوده چې د تیلیاګړهی څخه دفاع وکړی ، ځکه که د تیلیاګړهی سیمه او د اګر کلا د شیرشاه سوری لاس ته ورځی نوبیا خو په بنګال کې دسلطان محمود قدم ټینګیدل شوني نه دي.

دګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته د بنګال حاکم ته دا څرګنده شوې وه چې هغه نه په یواځې ځان د شیرشاه سورې مقابله کولې شي او نه ورڅخه بنګال خوندي ساتلې شي . نو په دې خاطر دشیرشاه سورې د یلغار د مخنیوی په خاطر هغه باید د چا څخه مرسته وغواړي ، اویا څوک دخپل ځان سره متحد وګرځوي . اوس نو سلطان محمود ته دخپلو دغو موخو د لاسته راوړو له پاره دوه لارې موجودې وې.

لمړۍ دا چې هغه د شیرشاه سوري په مقابل کې دهندوستان د شهنشاه همایون بابر څخه مرسته وغواړي ،خو څرنګه چې همایون په دې وختو کې دخپل ټول ځواک سره د ګجرات د حاکم بهارخان په خلاف په جنګ نښتې و اوپه ځای ځای ددواړو د فوځونو تر منځ خونړې جنګونه روان و .نو په دې خاطر د بنګال حاکم دا وګڼل چې که په دې حال کې د همایون څخه مرسته هم وغواړی نو همایون به دهغه څه مرسته و نه شی کولاې. ځکه همایون به هیڅکله هم د ګجرات د حاکم پر خلاف خپل کار نیمایي پری نږدی اودشیرشاه په خلاف به دده کومک ته را ونه دانګي ،نوپه دې خاطر سلطان محمود د همایون څخه د مرستې د غوښتلو پلان له نظره وویست.

دویم ځواک چې سلطان محمود د شیرشاه په خلاف د خپل ځان سره را یوځای کولې شو ، هغوې د ګوا پرتګالی فوځونه و. په همدې وختو کې دې پرتګالی فوځونوپه هندوستان کې پوره ځواک درلود. نو د شیرشاه سوري پرخلاف سلطان محمود دپرتګالیانو د ملګرتیا له پاره د ګوا د والي «نونوډا» سره اړیکې ټینګول پیل کړل. او ددې کار له پاره یې د پرتګالي بحري بیړۍ دقذاقانو یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندان و ټاکه . دغه قومندان د سلطان محمود سره دهغه په مرکزی ښار ګوډ کې بندی و . دبحري قذاقانو ددې قومندان نوم میلوجسارتی و . دا چې میلو جسارتی څه ډول د سلطان محمود په لاسو بندی شو دهغه قصه څه دا ډول ده .

په ګوا کې میشت پرتګالیان ډېره وخته راهیسې د بنګال د زمکې لاندې طبیعي سرچینو د راویستلو له پاره په کار بوختول . هغوې غوښتل چې د شرقی بنګال د اوو سیمو تر څنګ د هګلی او چټګانګ په موجوده سیمو او بندرګاه باندې ولکه وکړي . خو تر اوه سیمو پورې ورتګ اسانه نه و ځکه هغه ډیرې لرې او په داخل کې پرتې وې . په داسې حال کې چې چټه ګانګ د سمندر په غاړه پروت و .

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره دګوا پرتګالی والې نونوډا د خپلو بحري قداقانو قومندان میلوجسارتی دهمدې کار له پاره هغه لورې ته ور استولې و . اوهغه ته یی ویلی و چې هغه د ې د چټه ګانګ د بندرګاه په لور ولاړ شي اوپه بنګال کې دخپلو ګټو د تر لاسه کولو له پاره هڅې وکړی . دګوا والی نونوډا د بحری قذ اقانو دې قومندان ته ډیره ستره او قوې بحرې بیړه هم تیاره کړې وه . خو دا به د میلوجسارتی بد قسمتې وه ځکه هغه وخت چې هغه ددې کار دتر سره کولو له پاره روان شو نو د هغه ټولو بیړه د یو سمندرې توپان سره مخ شوه ، بیړه یی غرقه او خلک یی تیت و پرک شول خود هغه خپل بحری جهاز د اراکان د سمندر غاړې ته ورغې . میلو جسارتی په یوه کوچنی شانته بحری جهاز کې د چټاګانګ تر غاړو پورې ورسید خو هغه د کرن چالی دریاب په غاړه پرته بندرګاه و نه پیژند له ، ددې یو علت دا و چې د بنګال په خلیج کې نژدې پنځوس میله واټن کې دا ډول درې دریابونه را یوځای کیږي . چې دهغې ډلې څخه یو کرن چالی ، بل یی سانپ کها او دریم یی مت مهری دي .

د بحری غلو دغه کپتان میلوجسارتی اودهغه یو څو نور پرتګالی ملګری هلته په سمندر کې د څو کسه ماهی نیونکو لخوا و نیول شول . دې ماهی نیونکو هلته په خپلو سیمو کې ماهیان نیول چې ددوې بحرې جهازونه ور ورسیدل . خو هغوې ددوې د نیولو وروسته دجهازونو سره یو ځای د چټاګانګ د بندر په لور یوړل . ماهی نیونکو د میلوجسارتی جهاز د مت مهري د دریاب غاړې ته راوست ، دپرتګالیانو جهاز تر چکریا پورې ورسید . دا یو وړوکې شانته کلې و چې په هغه وخت کې د مسلمانانو د راتلو د مخه د ارکان دراجه ملکیت و .

دمت مهری دریاب تنګ او کم عرضه و . کله چې ددریاب د جزر وخت راغې نو دپرتګالیانو جهاز په کې و نښت ، د چکریا والي خدابخش ، میلو جسارتی اودهغه نور ملګرې ټول ونیول او د بحرې غلو تر نامه لاندې یی په زندان کې واچول .

پرتګالیانو یو ځل دوه د همدې میلو جسارتی تر مشری لاندې د تیښتې هڅه هم کړې وه خو دهغوې هڅې شنډې کړل شوې وې . دهغې پایلې دا شوې چې هغه یی نور هم دننه یوړ او هلته یی په زندان کې واچوه ، په همدې وخت کې میلو جسارتی ته یوه پیښه را منځته شوه دهغه یو ډیر ښایسته وراره چې د هغه سره ملګرې و ، د وهم پرسته هندوانو له اړخه دریاب ته د نذرانې په شکل ور واچول شو . ځکه هغوې د سپین خنزیر قربانی ته اړتیا درلوده او دا ځوان هم سور سپین او ښه ښایسته کړل شوې نو په دې خاطر هندو بامبړانو همدې قربانې کړ ، د چکریا والی خدابخش خان څه موده وروسته میلو جسارتی دخپله ځانه سره و ساته ، بیا یی په ۱۵۳۰ ز کال کې پنځلس سوه پونډه جرمانه کړ او په دې ترتیب یی میلو جسارتی او دهغه ملګرې د زندانا ازاد کړل . په دې توګه د قید اوبند څخه د خوشې کید و وروسته میلوجسارتی نیغ ګوا ته ولاړ .

په ۱۵۳۳ ز کال کې د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها یوځل بیا میلو جسارتی دخپل نماینده په توګه چټاګانګ ته ور ولیږه ، تر څو هغه هلته د بنګال دحاکم سلطان محمود څخه دهغه په مرکزې ښار ګوډ کې دیوې کارخانې د جوړولو له پاره داجازې او اسانتیاو د تر لاسه کولو له پاره خبرې وکړي . او تر څنګ یی دهغه سره د پرامنه تجارت د پیلولو له پاره هم اجازه واخلي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

میلو جسارتي د خپل والي د حکم سره سم یوه بحري بېړه را واخسته او دهغه ځآیه را روان شو ، دا ځل د چټاګانګ مسلمان والي هغه ته ډېر ښه ښه راغلاست ووایه ، خو څرنګه چې میلو جسارتي یو ډېر ذلیله اوبد اخلاقه انسان و ، ددغه استقبال څخه یې غلطه ګټه پورته کړه اوخپل ذلت یې همطته را ښکاره کړ. هغه خپل مال د چونګي د ورکولو پرته ښار ته دننه په غلا راوست. او دخپل جارحانه سلوک په اساس یې دچټاګانګ خلک دخپل ځان په خلاف را وپارول. په همدې وخت کې د میلو جسارتي یوه بله بدبختی هم پیښ شوه اوهغه دا سې چې د بنګال دحاکم دخوشحالولو له پاره یې هغه ته ډېر قیمتي تحایف ور ولیږل. په دې تحایفو کې یوڅه خوشبو لرونکې بوتلونه هم و. خو د خشبو دغه بوتلونه دې بحري غلو دهمدې کپتان میلو جسارتي په قومندې د مسلمانانو د یوه بحري جهاز څخه لوټ کړي و اوپه هغو بوتلونو چې د مسلمانانو مارکه پرې ښتې وه همغسې پرې اېښې وه.

کله چې دا تحایف د بنګال حاکم سلطان محمود ته وړاندې کړل شول نو هغه ته را څرګنده شوه چې دا مال ټول د مسلمانانو د جهاز څخه لوټ کړل شوې دې. د بنګال حاکم په دې خبره ډېر نا خوښه شو اوهغه د میلو جسارتي د سفیر او ورسره د راغلیو نمایندګانو د وژلو حکم وکړ. خو وروسته یې د یوه شخص په مشوره اوسپارښتنه هغوی د وژلو څخه معاف کړل خو په زندان کې یې واچول.

ددې کار سره یو ځای د بنګال حاکم سلطان محمود د چټه ګانګ والي خدابخش ته هم حکم ولیږه چې میلو جسارتي دې د خپلو ټولو انډیوالانو سره یو ځای ونیسی ، نو هماغه و چې د چټه ګانګ مسلمان والي خدابخش ، میلو جسارتي اودهغه ملګري یوه دعوت ته را وبلل.

ددعوت په وخت کې میلو جسارتي اودهغه ملګرو ته دا خبر ور ورسید چې هغه نیول کیږي. نو په دې اساس هغه جنګ ته ملا وتړله ، په دې جنګ کې دمیلو جسارتي لس کسه ملګري ووژل شول او پاته یې ژوندي ونیول شول. دمیلو جسارتي په ګډون ټول بندیان دچټه ګانګ د والي خدابخش له اړخه لاس تړلي د سلطان محمود مرکز په لور واستول شول.

کله چې میلو جسارتي ګوډ ته ورسید نو سلطان محمود هغه په زندان کې ور و غورځاوه. کله چې دمیلو جسارتي اودهغه دملګرو د نیولو خبر د ګوا پرتګالي والي نونوډا کنها ته ورسید نوهغه یو ځل دوه خپلې بحري بېړۍ دهغوې د ازادولو له پاره هغه لورې ته واستولې خو دهغه بحري بېړه هر ځل د نکامۍ سره مخ شوه ، نو په دې اساس میلو جسارتي همداسې د بنګال دحاکم سلطان محمود په بندیخانه کې قید پاته شو. خواوس سلطان محمود دهمدې میلوجسارتي له لارې غوښتل دګوا پرتګالي والي نونوډا کنها سره خبره وکړي تر څو هغه د شیرشاه سوري پر خلاف دخپل ځان سره را یو ځای کړي.

دخپلو دغو موخو د تر لاسه کولو له پاره کله چې د بنګال حاکم سلطان محمود د ګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوري څخه ماتې وخوړله اوبیرته خپل مرکز د ګوډ ښار ته را ستون شو ، نو هلته د ر اتلو سمدستې وروسته په هماغه دویمه ورځ یې دپرتګالي قذاقانو او غلو قومندان میلوجسارتي را وغوښت. هغه وخت چې میلو جسارتي د سطان دربار ته راغې نو سلطان محمود دخپله ځایه پورته شو او په ډېره ګرمه توګه یې دهغه استقبال وکړ ، اوبیا یې د خپل ځان تر څنګ کیناوه.

تر یوه وخته پورې سلطان محمود خاموشه ناست و او د میلوجسارتي په لور یې کتل ،اوبیا یې ورته وویل: ګوره جسارتي !ته پوهیږې چې دلته مې د څه له پاره را بللې یې. دهغه په دې خبره جسارتي په حیرانتیا اود هیلې په سترګو سلطان محمود ته وکتل اوځواب یې ورکړ. زه نه پوهیږم چې د بنګال حاکم زه د څه له پاره د بندي خانې څخه را ویستلې یم او دلته یې دخپل ځان سره کینولې یم. خوبیا هم زه تاسو ته ډاډ درکوم چې که چیرې تاسې زما څخه دکوم خدمت د اخستلو اړتیا لرئ نو زه به تاسو ناهیلی نه کړم. دمیلو جسارتي ددې ځواب په اوریدو سره د سلطان محمود په څیره کې خوښې را څرګنده شوه. اوبیا یې دخپل مقصد خبره راواخسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره جسارتې ! ما پرېکړه کړې چې تا د زندان څخه ازاد کړم. اوستا سره نور ملګرې هم ازادوم. خو ته به هم زما یو کار تر سره کوې.
دهغه په دې خبره میلو جسارتې ډیر خوشحاله شو اوپه ډیره نا قرارۍ سره یې خپل اړخ بدل کړ او ویې ویل: تر هر څه دمخه زه د بنګال دحاکم شکریه کوم چې هغه زما او زما دملګرو دپرېښولو اراده یې کړې ده .ددې نه اخوا به زه وپوښتم چې ته زمونږ دخوشې کولو په بدل کې څه ډول شرایط غواړې پر مونږ کیږدې. دهغه په دې خبره سلطان محمود وویل:
ګوره جسارتې !کیدې شې هلته په زندان کې تاته دا خبرونه در رسیدلی وی چې شیرشاه سورې په بهار باندې د ولکې کولو نه وروسته اوس غواړې په بنګال باندې هم حمله وکړي ، هغه یوځل ماته د ګنګا د دریاب په غاړه ماتې ر اکړې ده او زما په ښار سورج ګړ او تر څنګ یې د هغه ځای په مستحکمه کلا مونګیر باندې هم ولکه کړې ده . اوس چې کوم خبرونه را ځې دهغې په مطابق شیرشاه سورې تر څو ورځو پورې غواړی زما یو بل ستر سنګر تیلیاګړهی هم تر پښو لاندې کړي ، نوکه چیرې شیرشاه تیلیاګړهی هم سوبه کړي او په هغه ځای خپله ولکه کلکه کړي نو بیا خو به زه فکر وکړم چې هغه به په بنګال باندې هم را خپور شی ، اوهیڅوک او هیڅ ځواک به دهغه مخنیوی ونه کړای شی. زه غواړم چې تاسې پرتګالیان زما سره د شیرشاه په مقابل کې ودریږئ،
تر دې ځایه دخبرو وروسته سلطان محمود غلې شو او بیا د بحری غلو پرتګالي قومندان میلو جسارتې په خبرو پیل وکړ.
زه د بنګال حاکم ته ډاډ ورکوم ، چې له تا سره به زمونږ په یو ځای کیدو باندې په ډاډمنه توګه د شیرشاه سوری مخه و نیول شی. دبنګال حاکمه ! زه تاته دا ډاډ هم درکول غواړم چې هلته په ګوا کې دومره ستره بحری بیړه او دومره ستر پرتګالی فوځ موجود دې چې که چیرې هغوې ټول د شیرشاه سورې پر خلاف استعمال کړل شي نو په څو ورځو کې به شیرشاه سوری نه یوا ځې د بنګاله بلکه د بهاره به هم تیښتې ته اړ شی . اوپه دې لړ کې به زه ستا سره هرډول مرسته وکړم. ته اوس همدومره وکړه چې زما ملګري بیرته ګوا ته ولیږه ، زه به هغوې په ټوله خبره و پوهوم ، او په دې لړ کې به زه دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته یو لیک هم واستوم. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې لیک د ورسیدو سره سم به دهغه ځای والی نونوډا کنها نه یوا ځې بحری بیړه را ولیږي بلکه هلته شته فوځ به هم دې لورې ته را و استوي. دهمدې لښکر په کومک سره به مونږ د شیرشاه سوری په مخنیوی کې بریالی شو.
دمیلو جسارتې ددې خوږو خبرو په اساس سلطان محمود خوشحاله شو او بیا یې وویل:
ګوره جسارتې !تا ماته داسې ځواب راکړ چې زما د ډاډ او خوشحالۍ سبب وګرځید. د نن څخه نه ،بلکه د همدا اوسه ته زما ګوجی مشاور یی. په هر ځای چې زه حمله کوم نو له تا به مشوره اخلم. زما په لښکر کې به ته زما د یوه سالار په څیر اوسې. ستا د اوسیدو ټولې اړتیاوې به تاته هلته په مرکزي ښار ګوډ کې تیاریږي. هلته به تاته د اوسیدو له پاره ډیره ښه حویلۍ درکول شی.اوس ته همدومره وکړه چې زما څو کسان به له تا سره هلته بندې خانې ته ولاړ شی دهغه ځایه ټول پرتګالیان ازاد کړئ ، ته هغوې بیرته دخپل والی نونوډاکنها لورې ته و لیږه او خپل لیک هم همغوې ته ورکړه .تر څو دشیرشاه سوري سره د مقابلې کولو له پاره دګوا پرتګالی والی خپله بحری بیړه او خپل لښکر دې لورې ته راولیږي. ددې خبرې سره سم میلو جسارتې دخپله ځایه را پورته شو ، سلطان محمود خپل څو کسان دهغه سره یو ځای زندان ته ولیږل ، او هلته په ګوډ کې چې څومره پرتګالیان بندیان و هغوی یې ټول ازاد کړل ، میلو جسارتې دهغوې په لاسو یو لیک هم دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته ولیږه . دې لیک ډیرې ښې پایلې درلودې ځکه د لیک په ځواب کې د ګوا والی نه یوا ځې خپله بحری بیړه د بنګال دخلیج په لور را ولیږله بلکه د خپلو پرتګالیانو څخه جوړ شوې ستر لښکر یې هم د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ور ولیږه.

۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګا د دریاب په غاړه سلطان محمود ته دماتې ورکولو وروسته شیرشاه سوری همغسې خپل پرمختګ ته دوام ورکړ. په حقیقت کې هغه دهمایون د فراغت دمخه غوښتل په بنګال باندې ولکه وکړی او خپل ځآن مستحکم کړي.

په هغه وخت کې د بهار څخه د بنګال په لور تر ټولو لنډه لار دمونګیر، بهاګل پور او کول ګونګ څخه تیریده اود تیلیاګړهی پورې رسیده، ددې درّې د ساتنې له پاره ان د بهار تر پولو پورې دغه دتیلیاګړهی مستحکمه کلا پرته وه،. د بهار د پولو څخه دا لاره د شرقی بنګال سکری ګلی ته رسیدله. اوبیا د سکرې ګلی څخه دا لاره د ګنګا په غاړه غاړه دشرق نه تر غربه پورې بیرته را څر خیدله. اوبیا د ګنګا په غربې غاړو کې مخته تلله او د تیلیاګړهی کلا چې ددرّې په غربی څنډو کې پرته وه، او اوس یې هم کنډرې تر سترګو کیږی، د سړکونو ټولې لارې پرې را څرخیدلې وې .ددې کلا یوې لور ې ته د راج محل غرنۍ سلسله پرته ده، چې ډیر سخت او ناهمواره غرونه دي، ستر ستر ګونګونه لري. خو دجنوب په لور تر اتیاو میلو پورې د بنګال د بهیربوګ د سیمې تر بیرونیو پولو پورې پراخه پرته ده.

دهمدې سترې، غرنۍ درّې لاندې د ګنګا دریاب د شرق لورې ته ډیر تیز ګرداب جوړ کړې و، چې دهغې په اساس د تیلیاګړهی په شمال کې یو ستره کنده جوړه شوې وه.

دګنګا په هغه بله غاړه د ګړهی د درې تر څنګ د بنګال حکمرانانو او رئیسانو ان تر پوانتې پورې ډیرې زیاتې مورچې او سنګرونه جوړ کړې و. د بوانتې نه تر بنګاله پورې د ګوډ د مرکزي ښاره پورې په هغه وخت کې یوازی یو شاهی سړک جوړ شوې و.

دحرب د فنونو له آنده دا درّه داسې ګرزیدلې وه چې نه خو پرې حمله کیداې شوه او نه یې محاصره کول شونې و. ځکه په هغه وختو کې د حملې په مقابل کې ددفاع وسایل ډیر قوی او ځواکمن و. دا هماغه ځای دی چې په ۱۲۰۰ م کال کې دبنګال مهاراجه لکشمن سینګ د بختیار خلجې د لارې دنیولو هڅه کړې وه. خو بختیار خلجې ورته دوکه ورکړه او په بله لاره ولاړ. دهغې پیښې نه اوس نژدې ۳۳۲ کاله وروسته شیرشاه سوري هم د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د بختیاخلجې په څیر لوبه کول غوښتل.

په هر حال شیرشاه سوري د تیلیا ګړهي په لور کوچ وکړ. نو په هغه وخت کې دهغه دکوچ کولو نه داسې ډاګیزه کیده چې هغه غواړی تیلیاګړهي په مستقیمه توګه په خپله ولکه کې واخلي. خو د بنګال حکمران سلطان محمود ددې درې د خوندي ساتلو په خاطر، چې د بنګال دروازه هم ورته ویل کیږي، خپل او دخپلو پرتګالی ملګرو فوځونه ځای په ځای کړل. خو د بنګال حاکم سلطان محمود دشیرشاه سوری ژور جنګې چالونه درک نه شو کړاې.

د بنګال دحاکم سلطان محمود او پرتګالیانو آند داو چې څرنګه چې د شیرشاه سوری سره بحری بیړه نه شته او یواځې بحرې کشتۍ وروسره دی نو په دې اساس به هغه دګنګا دریاب استعمال نه شي کړای او نه به دبنګال مرکزی ښار ګوډ ته را و رسیږي. ځکه چې هغه به په تیلیا ګړهی کې دمتحده ځواکونو سره ټکر کوي او د تیلیاګړهي کلا او هغه ته ورتلونکې لاره به چې د ګوډ دښار په لور ورځی په ځای ځای د سنګرونو په ځای داسې مضبوطه او مستحکمه کړل شوې وه چې سلطان محمود او پرتګالیا ن پوره هیله من و چې شیرشاه سوری به په هیڅ توګه په تیلیاګړهی باندې ولکه و نه کړاې شي. او نه به د تیلیا ګړهی څخه د ګوډ په لور د تلونکې شاهراه څخه په خوندي توګه را تیر شي.

شیرشاه سوري هم په یوه وخت کې ددوو معرکو د سرکولو هڅه کوله، هغه غوښتل چې د بنګال مرکزي ښار ګوډ او د تیلیاګړهی کلا دواړه په یوه وخت کې تر لاسه کړي، هغه د همدې مقصد له پاره خپل لښکر د تیلیاګړهی څخه په لړواټن کې و دراوه. بیا یې د لښکر یوه برخه دخپل زوې جلال خان په مشرۍ کې ورکړه او دصاحب خان ورور مقرب خان یې ورته معاون وټاکه، او هغوې ته یې حکم وکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغوې دې په تیلیاګړهی باندې حمله وکړي ، او د پرتګالیانو څخه علاوه د سلطان محمود لښکر دې هم په جنګ کې را ښکیل کړي ، په دې وخت کې شیرشاه سوري غوښتل یوه بله معرکه هم سرته ورسوي ، او هغه د بنګال په مرکزی ښار ګوډ باندې یرغل و .

دشیرشاه سورې زوې جلال خان اومعاون یی مقرب خان دواړه چې کله مخته راغلل او په تیلیاګړهی باندې یی حمله وکړه اود بنګال لښکر او پرتګالیان یی د خپله ځانه سره په جنګ کې مصروف کړل، نوبیا شیرشاه سوري خپل کار پیل کړ . هغه د ګنګا په دریاب کې ولاړو کشتیو باندې ولکه وکړه ، دا هسې ساده کیشتۍ وې چې د بنګال او سیدونکو د کهلویا او رهوار په نوم باندې یادولې. شیرشا ه سورې دهمدې کشتیو په واسطه دخپل لښکر سره یو ځای متحرک شو . هغه جنګې او د خوراک سامانونه دهمدې کشتیو په واسطه ولیږل ، اوپه خپله د خپل لښکر سره یو ځای د راج محل دغرونو څخه راتیر او د جنوب د نوم ورکو سیمو په لور ورغې . دا ځایونه د غرنیو لړیو یوه برخه وه . شیرشاه سوري تر ډیره ځایه پورې په همدغه نوم ورکو ځایو کې د غرنیو لړیو تر منځ سفر وکړ ، بیا د جنوب شرق لورې ته را و ګرزید ، اود چهارکنډ ځنګلونو ته ورسید. په هغه وختو کې دا دومره ورانه ویجاړه سیمه وه چې یا په کې لاره وهونکې او لار شوکونکې بدکاران اوسیدل او یا پرې د اړیسه څخه راتلونکې مسافرو سفر کاوه . په دې سیمه کې سړک نه و . یوائې وړې وړې لارې وې چې د یخنۍ په وخت کې د انسانانو او حیواناتو له پاره د استعمال وړ وې. ځکه دد ې سیمې څخه د تیریدو په وخت کې به دې ته اړتیا وه چې شاوخوا په لاره کې ولاړ اغزی ، اوبوټې پرې کړل شي تر څولاره جوړه راښکاره شی ، تر څنګ یی تیز اوبه بهیدونکې ویالې هم په دې ورځو کې وچیدې .

د بله اړخه د شیرشاه سوری زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان دواړه یو ځای د پرتګالیانو او سلطان محمود لښکرې په جنګ کې سر ه را نغاړلې وې . دبلې لورې د کشتیو په واسطه د شیرشاه سورې له اړخه را لیږل شوې د جنګ سامان او دخوراک وسایل هم هغه ځای ته را رسیدلی و چیرې چې هغه غوښتل . بیا شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای د پوانتې څخه د ګوډ په لور تلونکې سړک باندې د هوا په څیر را خپور شوې و.

په هغو وختو کې د بنګال مرکزې ښار همدا د ګوډ ښار و . چې د مهانند ددریاب په شمال کې نژدې شپیته میله واټن کې پروت و . د مهانند دریاب د ګنګا د دریاب معاون دریاب ګڼل کیږي . اوس نو دشیرشاه سوری تر مخه تر ټولو لمړۍ د فرندوز ښار و . شیرشاه سوري غوښتل په ګوډ باندې د یرغل د مخه دفرندوز ښار تر خپلې ولکې لاندې راولې. ځکه چې که چیرې هغه ددې ښاره همداسې تیر شي او دګوډ ښار محاصره کړی نوبیا به د بنګال حاکم سلطان محمود د فرندوز څخه نظامې اوخوراکې کومکونه تر لاسه کړي اوده ته به نه تلافی کیدونکې زیان ور ورسوي.

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره شیرشاه سوری یو ځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یی دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یی د صاحب خان تر قومندې لاندې هغه ته ورحواله کړه . اوهغه یی په پوا ینټې یعنې د فرندوز په ښار د حملې له پاره و لیږه . خو په خپله شیرشاه دخپلې برخې د لښکرو سره د پوا ینټې او تیلیاګړه تر منځ په لویه لار سنګر و نیوه ، هغه غوښتل چې که چیرې د تیلیاګړه څخه د سلطان محمود اویا دهغه اتحادي فوځونه د ښار په لور را وخوزیږي نو دهغوې لاره به و نیسي.

صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځای د شپې په داسې وخت کې په ښار باندې یرغل وروست چې ټول خلک په خواږه خوب ویده و . د پوا ینټې (فرندوز) ښار ته صاحب خان اودهغه ملګري لکه د میږو په څیر ورغلل او هلته دښار په کوڅو اولارو کې د دیمک د چینجو په څیر خپاره شول . صاحب خان اودهغه ملګری په ډیره اسانۍ سره د پوا ینټې ښار ته ور ننوتل . او هلته په ښار کې چې هر څومره بنګالی او پرتګالی فوځونو ډلې موجودې وې هغوې ټول یی په همغه لمړۍ حمله کې له تیغه تیر کړل. او د پوا ینټې په ښار یی پرته له ځنډه په ډیره اسانۍ سره ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ښار باندې د ولکې کولو وروسته صاحب خان د ښار نظم ونسق سنبال کړ ، دلته یې خپل والی و ټاکه او یو کوچنې لښکر یې هم دلته په پوا ینتې کې دخپل والې د مرستې له پاره پرېښود. ددې کار دتر سره کولو وروسته یې خپل پاته لښکر له ځانه سره واخست او بیرته د شیرشاه سورې په لور ورغې. کله چې صاحب خان د پوا ینتې په ښار باند ې دولکې کولو وروسته بیرته د شیرشاه سوری سره یو ځاې شو نو بیا شیرشاه سورې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور په ډیره ګړندی توګه مخکې تګ وکړ. او دخپل لښکر سره یو ځاې هلته د ګوډ دښار په څنډو کې را ښکاره شو.

کله چې شیرشاه سورې دخپل لښکر سره یو ځاې د ګوډ ښار ته را نژدې شو نو وېی کتل چې د ګوډ ښار په ډیره مستحکمه توګه کلا بند شوې دې. دښار په څلورو اړخونو کې ستر ستر خندقونه کنل شوې دي ، اوکلا ډیر ستر ستر دیوالونه لری چې عرض یې په هیڅ ځاې کې د لسو ګزو څخه لږ نه دې. هغه وکتل چې دهغه سواره دد غو خندقونو څخه تیریدلې نه شي. اودهغه پیاده فوځ ددې خندقونو او دیوالونو څخه د میړو په څیر معلومیږي. خوشیرشاه سوري په هر صورت د بنګال د حاکم سلطان محمود د ماتولو هوډ درلود او پریکړه یې کړې وه چې د ګوډ په ښار به خپله ولکه تر سره کوي.

په همدې وخت کې دبنګال حاکم او پرتګالیانو ته همله په تیلیا ګړه کې خبر ورسید چې شیرشاه سوري دوې دخپل ځوې جلال خان سره په جنګ کې اخته کړې دی ، په داسې حال کې چې په خپله شیرشاه سوری په ګوډ دحملې له پاره هغه لورې ته تللې دې اودګوډ ښار یې محاصره کړې دې.

ددې خبر د اوریدو سره سم د سلطان محمود تر پښو لاندې زمکه و ښویده ، نو په دې خاطر یې تیلیا ګړهی هملته په خپل حال پرېښود او دخپل لښکر او د پرتګالیانو د لښکرو سره یو ځاې په ډیره بیړه د ګوډ په لور را وخو زید. دشیرشاه زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان ددوې د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره د تیلیاګړهي ستره جنګی کلا د خپلې ولکې لاندې راوسته.

هغه وخت چې د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل لښکر او پرتګالیانو سره یو ځاې د ګوډ مرکزی ښار ته را نژدې شو نو هغه ته خبر ورکړل شو چې ښار د شیرشاه سوري په محاصره کې دې. او هغه هوډ کړې چې ښار به حتما تر خپلې ولکې لاندې رواړې. نو په دې اساس هغه د شیرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره وړاندیز وکړ او هغه ته یې خپل قاصد ور ولیږه ، او د سولې او امن غوښتنه یې ترې وکړه. شونې ده چې شیرشاه سورې هم د سولې له پاره تیار و نو دهغه د سولې وړاندیز یې و مانه ، اوپه دې ترتیب د شیرشاه سوری او سلطان محمود تر منځ د سولې شرایط ولیکل شول. دهمدې شرایطو په اساس د بنګال حاکم سلطان محمود شیرشاه سوری ته د جرمانې یا نذرانې په توګه د ۱۳ لکه طلایی سکو د ورکولو وعده وکړه. او تر څنګ یې د ګوډ نه تر سکرې ګرې پورې ټوله سیمه چې نژدې ۹۰ مایله کیږی او عرض یې هم نژدې ۳۰ مایله کیږي دشیرشاه سوري په ولکه کې ورکړه.

اخر دهمدې شرایطو په بدل کې سوله وشوه او په دې ترتیب د سلطان محمود په مقابل کې شیرشاه سوری ته ډیره ښه سوبه ور په برخه شوه. ددې سوبې څخه شیرشاه سوري ته نه یواځې مالې ګټې تر لاسه شوې بلکه هغه ته سیاسی علویت هم ور په برخه شو ، ددې نه علاوه دتیلیاګړهي دره هم دشیرشاه سوري په لاسو کې ور پریوته ،او داسې څرګندیده چې د بنګال حاکم سلطان محمود شیرشاه سوری ته په دې امتیازاتو ورکولو سره په خپلو لاسو د بنګال سوبه ولیکله ، اوس نو شیرشاه سوري ته په مکمله توګه ازادي ور په برخه شوې وه چې هغه ددې درّو څخه هر وخت چې وغواړې د سلطان محمود څخه خراج واخلی او کله چې وغواړی د هغه په تخت و تاج باندې ولکه وکړي.

۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا اور قص تر څنګ ډیره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې دخوشحالیو ستر جشن لمانځل کیده .

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځای هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښي او چپ لوري ته دهغه مشیر ان او وزیران او د ریاست نور لوړ پوړي چارواکي سره راټول شوي و . ددې خلکو علاوه پنډت پروهیت هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندي ځاي په ځاي شوی و. ددوي تر څنګ د راجه هرکشن ترشا په لړ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاې کې د ورایه څرګندیده.

۱۲

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص تر څنګ ډیره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره هم ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سر ته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې د هغې خوشحالیو د لمانځلو له پاره ستر جشن جوړ شوي و.

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځای هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښي او چپ لوري ته دهغه سلاکاران ، وزیران او د ریاست نور لوړ پوړي چارواکي راټول شوي و . ددې خلکو علاوه پروهیت پنډتان هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندي ځاي په ځاي شوی و. ددوي تر څنګ د راجه هرکشن ترشا په لړ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځاې کې د ورایه څرګندیده.

ګنګا په سپین و زمه فرش باندې نڅا کوله او د نڅا په وخت کې دهغې د سپینو و ریښمینو کالیو څخه دهغې د جسم ټولې زاویې په ډیره څرګنده توګه تر سترګو کیدې. دې ننداري په کتونکو کې یو هیجان را پورته کړې و . په سازونو کې یو خوند او په سترګو کې مستۍ لیدل کیدې او دهغې د ژبې څخه د سندرې هر لفظ په اوریدونکو باندې خپل خاص اغیز شینده .ددې د نڅا او سندرو د اغیز نه هر یو نندارچي په لیونتوب اخته شوي و.

تر لږ څه وخته پورې هغې په همدې توګه نڅا وکړه اوبیا یې د لاس په اشاره خپلو ډمانو ته دتوقف اشاره وکړه ، دهغې په اشارې سره ډمانو خپل ساز او سرود بند کړ. بیا ګنګا په ډیره خوشحالۍ هلته شاه نشین ته دخپل پلار څنګ ته ورغله او ورڅخه یې وپوښتل چې پلار جانه !تاته زما نڅا او سندرې څه ډول ښکاره شوې. راجه هرکشن په صفتي توګه خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګنګا لور جانې !دغه نڅا چې تا نن د نندارچیانو تر مخ د لته په راج محل کې ترسره کړه نو ددې تر مخه ما دهیڅ یو نڅیدونکې ډمې د اسې نڅا نه وه کتلې. بګوان دې زما خبره درواغ کوی نه چې وو ایم ستا استاذانو تاته د نڅا او موزیک د اسې ښوونه او روزنه درکړې ده چې ته یې د تیرې څخه یو نایابه ملغلره و ګرځولې. په همدې وخت کې شهزادګۍ دخپل پلار راجه هرکشن په غوږ کې یو څه پټ وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه !دا خلک ته ددې ځاېه رخصت کړه ځکه زه غواړم له تاسره یوه ډېره مهمه خبره وکړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن د لاس په اشارې سره خلک دهغه ځآیه رخصت کړل او ټول وزیران ، سلاکاران او پنډتان له دې خونې څخه ووتل اوخونه یې تخلیه کړه. ددې ټولو خلکو د تللو وروسته ،بیا راجه هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ته مخ کړ او ورڅخه یې و پوښتل:

ګنګا لورې !تا ماته څه ویل غوښتل ، اوس یې ووایه. دهغه په دې خبره ګنګا وویل: پلارجانه ! ما ددې نه مخته تا ته دا خبره نه وه کړې خو اوس یې درته کول لازمی ګڼم ، ما ستا د ساتونکې ډلې سالار ته حکم کړې و چې هغه دې خپل دوه یا درې کسه ځوانان د کوچیانو دقبیلې د سردار فدایی خان د پیدا کیدو په خاطر و استوي ، پلارجانه !دې فداې خان به هرو مرو په کوم ځاې کې د خپلې قبیلې سره پړاو کړې و ي. زه غواړم ددې فداې خان سره ووینم اودهغه څخه وپوښتم چې هغه ځوان چې زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یې ګټلې دي نو دهغه سره د خبرو له پاره یو ځل فدایی خان هلته راغلې و او پټې خبرې یې ورسره کړې وې.اودا ددې خبرې ثبوت دې چې فدایی خان هغه ښه پیژني. نوپه دې خاطر زه غواړم فدایی خان را پیدا کړم. او ورڅخه وپوښتم چې هغه ځوان څوک و چې زما سویمبر یې وګاټه.

پلارجانه ! زما په برخه کې حالاتو حیرانونکې بدلون موندلې دی، په داسې حال کې چې دلته شهزادګان د شهزادګیو په لټه کې منډې ترړې وهي ، دلته ځوانان دخپلې خوښې د نجونو پسې د زمکې او اسمان تر منځ څرخکونه خوري ، خو زما حال دادې چې زه دهغه ځوان په لټه کې یم چې زما سویمبر یې ګټلې دې اوبیا یې زما پرېښودم اورا څخه همداسې ولاړ. پلارجانه !په هر قیمت چې کیږی زه به دا ځوان پیدا کوم او ژوند به ورسره پیلوم. دا په دې خاطر چې هغه زما سویمبر ګټلې دې او دا پرې زما حق ګرزیدلې دې. پلارجانه !که څه هم په اخری ځل مقابله کې هغه ماته په څرګنده توګه وویلې چې ، «زما نه خوښیږې» خو زه غواړم چې هغه را پیدا کړم او ور سره و اوسیږم اودهغه ناخوښې په خوښیو باندې بدله کړم. پلارجانه !ما په خپل ژوند کې تر اوسه پورې داسې ځوان نه دې کتلې چې هغه د دې دکومې شهزادګۍ د ترلاسه کولو مقابلې داسې ګټلې وي چې د پنځه غشو په ځاې درې واخلي اوبیا ددرې غشو په ځاې یو واخلي او هغه بادنما مرغه پرې وولی او په یو وار یې و څرخوي.

تر دې ځایه دخبرو وروسته چې کله شهزادګۍ خاموشه شوه نوبیا راجه هرکشن د لږ څه سوچ اوفکر وروسته وویل:

ګوره ګنګاجانې لورې ! زه په پوره توګه ستا تر اړخه ولاړ یم. که چیرې تا زما د ساتونکې ډلې سالارته د فدایی خان د پیدا کیدو حکم کړې وي او هغه څوکسه ځوانان دهغه د لټون له پاره هغه لورې ته استولی وی نو زه بلکل دا خبره منم چې تا ډیر ښه کار کړې دې. ګوره لورجانې !ته چې هر کار کوې نو زما تایید او ملاتړ به درته په برخه وي. که چیرې ته د سویمبر ګټونکې ځوان د لټون له پاره هوډمنه یې ، نو زه ایشورته دعا کوم چې هغه ستا دد ې هڅو په اړه بریاوې در په برخه کړي دد ې خبرو سره سم راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو ،دهغه د پورته کیدو سره سم شهزادګۍ ګنګا اودنورې رانیانې هم را پورته شوې او ټول یو ځاې د راج محل هغه بلې برخې ته روان شول.

۱۷

دبنګال د مرکز د ګوډ په ښار کې د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د سولې کولو نه وروسته شیرشاه سوری بیرته د چنار کلې ته راستون شوې و ، په همدې وخت کې ورته خبرونه را ورسیدل چې د بنګال حاکم سلطان محمود د شیرشاه سوری د ماتولو له پاره د شهنشاه همایون سره سازشونه پیل کړې دي ، او تر څنګ یې د ګوا پرتګالی والی ته هم قاصد استولې دې چې هغه دې خپل تکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ځوا کمن لښکر هلته ګوډ ته را ولیږي ، تر څو په ګوډ باندې د شیرشاه سوری د حملې په وخت کې هغه ته ماتې ورکړي او د بنګال څخه یې بیرون کړي ،

کله چې هغه ته د چنار په کلې کې د سلطان محمود د سازشونو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو ډیر اندیښمن شو ، نو په دې خاطر یې پریکړه وکړه چې دا ځل به حتما په بنګال حمله کوی او هغه ځآې به د تل له پاره په خپله ولکه کې اخلي. د چنار څخه د بنګال په لور د حرکت کولو نه مخته شیرشاه سوری خپل تیز اوګړندی مخبران د همایون د لښکر د نقل و حرکت د معلومولو په خاطر هغه لورې ته واستول تر څو د همایون او دهغه د فوځ د حرکت په اړه چې کوم معلومات تر لاسه کړي او سمدستې یې د شیرشاه لورې ته را ولیږي او بیا دهمغې معلوماتو په رڼا کې خپله راتلونکې تګلاره جوړه کړي.

خو همایون په خپله د ګجرات د حکمران بهادرشاه لښکر ته د ماتې ورکولو وروسته د خپل هیواد د دنظم و نسق د جوړولو نه نوې نوې فارغ شوې و چې په یوه بل مصیبت کې را ګیر شو . په هغو ورځو کې چې شیرشاه سورې دا ښار محاصره کړې و نو په هماغه ورځو کې د مغلو یو باغی سردار سلطان مرزا د همایون او دهغه د سلطنت په مقابل کې بغاوت وکړ. هغه د قنوج څخه را ووت او د بلګرام لورې ته راغې .او بلګران یې خپل مرکز و ټاکه ، دهغې وروسته یې خپل مشر زوې الغ مرزا جونپور ته ولیږه . هلته جونپور کې جنید برلاس د مغلو حاکم و . نوموړې ددې نه علاوه چې یو ډیر ښه سپه سالار و ، ډیر زیات شجاع او زړه ور انسان هم و . الغ مرزا نیغ په نیغه د جنید برلاس سره ټکر و نه کړ خو د جونپور په یوه سیمه کې یې ډیره تباهی خپره کړه .

باغې سردار سلطان مرزا خپل بل زوې شاه مرزا هم د مغلو یوې بلې سیمی امانت پورې ته د هغه ځاې د نیولو له پاره ور و استوه . الغ مرزا ډیر زیات زړه ور کارونه وکړل. هغه هلته په جونپور کې د لوټ او چپاول نه وروسته ، د «اود» او «بنارس» د ولکې کولو له پاره اراده وکړه اودخپلې دې ارادې د تکمیل له پاره یې دا سې لاره خپله کړه چې تر مخه یې د جونپور مستحکمه کلا چې جنید برلاس په کې موجود دهغه تر مخې خنډ نه شي ، شیرشاه سوری ته د سلطان مرزا اودهغه د زامنو دا فعالیتونه هغه وخت څرګند شول چې هغه هم د ګوډ ښار محاصره کړې و . هغه ته دا اندیښنه پیدا شوې وه چې کیدا ای شي سلطان مرزا اودهغه باغي زامن د همایون په لاسو د ماتې خوړولو نه وروسته دهغه سلطنت ته را ننوځی او هلته تباهي اولوټ پیل کړي. نو په همدې خاطر هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره سوله وکړه او په خپله بیرته چنار کلې ته را ستون شو.

همایون د سلطان مرزا اودهغه د باغې زامنو د ځپلو له پاره خپل ورور هندال مراز و ټاکه ، هندال هم دا باغیان په ډیره ښه توګه وځپل اودبدې ماتې سره یې مخ کړل. هغوې ددې ماتې وروسته د مغلو د سیمو څخه ووتل او نورو سیمو ته و تښتیدل .

همایون چې څنګه ددې بغاوت څخه فارغه شو نو خپل ورور مرزا عسکری یې په خلاف بغاوت وکړ . په دې وخت کې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د ماڼډو په سیمه کې پړاو کړې و ، په دې خاطر هغه ډیر مشوش و . مرزا عسکری په احمداباد کې د بغاوت د بیرغ د پورته کولو نه وروسته کوچ وکړ او د همایون د یوه سالارتا زی بیګ سره یې د ټکر کولو هڅه وکړه . اودخپلې پادشاهی د اعلانولو په خاطر د اګرې په لور ولاړ. همایون ددې بغاوت د ماتولو له پاره سمدستې په خپله هغه لورې ته ورغې . دا د همایون خوش قسمتی وه چې هغه دا بغاوت مات کړ ، خپل ورور مرزا عسکری ته یې بښنه وکړه او دهغه سالار هندو بیګ یې د خپله ځانه سره اګرې ته راوست. په همدې ورځو کې د مغلو ډیر ستر او زړه ور سالار جنید برلاس په جونپور کې ومړ. په دې اساس همایون دهغه په ځاې هندو بیګ هلته د جونپور والی و ټاکه.

هندو بیګ د شیرشاه سورې له پاره دجنید برلاس څخه ډیر ګټه ور وخوت ، هندو بیګ دشیرشاه سوری سره خاصه مینه وه ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری دخپل یوه قاصد په لاسو هندو بیګ ته یو پیغام ور ولیږه چې په هغه کې راغلی و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پادشاه: ما چې کومه ژمنه کړې وه ما دهغې څخه لږ مخالفت هم نه دې کړې ، ما تر اوسه ستا په سیمه کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې ، ایا ته به دخپلې مهربانۍ او لطف له مخې زما د وفادارۍ دا خبر تر شاه پورې و نه رسوې ؟ او هغه به په دې خبره راضی نه کړې چې هغه دې دې لورې ته مخ نه را اړوي ، زه خو ستاسې فرمانبرداره او وفاداره یم.»

هندو بیګ د شیرشاه سوري دا لیکنه ډیره و ستایله ، هغه هسې هم د شیرشاه سوری سره مینه درلوده نو سمدستی یی خپل یو قاصد د همایون په لور ور واستوه او هغه ته یی یو لیک ور ولیږه چې په کې راغلی و :

« شیرشاه سوري ستا وفادار دې. هغه ستا په نوم سیکې جوړوی او ستا په نوم خطبه وایی. هغه تر نن ورځی پورې زمونږ په پولو کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې او نه یی دخپلې کومې وینا او کړچار له لارې مونږ ته تکلیف راکړې دې. نو په دې اساس زما وړاندیز دا دې چې شیرشاه سوری باید په خپل حال پاته شي.»

شونی ده چې همایون به دخپل والی هندو بیګ په دې لیک سره لږ څه ډاډمن شوې وې نو په دې اساس یی د شیرشاه سوري پرخلاف د سمدستې قدم پورته کولو څخه ډه ډه وکړه.

شیرشاه سوري د همدې حالاتو څخه په ګټه پورته کولو سره په بنګال باندې د حملې کولو تکل وکړ. ځکه دا حالات دهغه له پاره ډیر مناسب و. اوس نو دهغه ځواک او قوت هم ډیرښت موندلې و ، سترو سترو افغان سردارانو چې تر اوسه یی شیرشاه سوري دخپل حاکم په څیر نه مانه ، په بنګال او بهار کې د شیرشاه سوري په فتحو اوولکو باندې دهغوې په آندونو کې هم بدلون راغلې و.

اوس نو شیرشاه سوری د افغان سردارانو د توجه مرکز ګرزیدلې و. هغو خپل پالو او مغرورو افغان سردرانو چې د شیرشاه سورې د قیادت منلو ته تیار نه و ، اوس دې ته اړ شوې و چې هغه د خپل مشر په څیر و مني. هغوې په دې ډاډمن شوې و چې د بنګال په ګوډ ښار باندې به د شیرشاه سوري ولکه کلکیږي او هغوې په دې هم پوه شوی و چې په هندوستان کې اوس یو اځې شیرشاه سوري د مغلو په مقابل کې د افغانانو د ګټو نه دفاع کولی شي.

د افغان قوم په ټولو مشرانو او سردارانو کې دشیرشاه سورې مقبولیت ډیر زیات شوې او دا مقبولیت دې حد ته رسیدلی و چې زیاتو هغه ته د اعلیحضرت په نامه غږ کاوه.

همایون اودهغه والی هندو بیګ ته د ډاډ ورکولو وروسته شیرشاه سوری د خپل لښکر سره یو ځای د برق په څیر په ګړندۍ توګه د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور مخته تګ وکړ. هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یی خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان ته ورکړه او هغوې ته یی حکم وکړ چې هغوې دې د ګوډ د ښار د شاوخوا سیمو په لور مخته ولاړ شی. هغه خپل پاته لښکر یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ،دهغوې یوه برخه یی دخپل ځآن سره و ساتله ، او بله برخه یی صاحب خان ته ورکړه. او بیا یی د لښکر دد ې دواړو برخو سره یو ځای د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور روان شو.

دشیرشاه د چنار د کلی څخه د بنګال مرکزی ښار ګوډ نزدې څلورسوه څلورشپیته میله واټن کې پروت و. شیر شاه سورې دا واټن په درې اونیو کې وواهه ، او ګوډ ته د رسیدو سره سم یی هغه ښار محاصره کړ. ددې ترڅنګ دهغه زوې جلال خان او مقرب خان هم د غرب له لورې د هغه ځای د سیمو د چورو چپاول کولو نه وروسته ګوډ ته را رسیدلی و. او په دې ترتیب یی د ګوډ محاصره کلکه کړه.

د بله اړخه د ګجرات حاکم بهادرشاه ، د همایون په لاسو د ماتې خوړولو وروسته په شپږو میاشتو کې خپل ځان بیرته راټول کړ او خپل ځواک یی غښتلې کړ. دخپل ځواک د غښتلتیا وروسته بهادرشاه په ډیره بیړه د خپلو د لاسه وتلو سیمو لکه مالوه او ګجرات د ولکه کولو له پاره را ووت او په دیر لږ وخت کې یی دا سیمی بیرته تر خپلې ولکې لاندې راوستې. ترڅنګ یی هغه دا سې هم وښوول چې هغه به په غربی هند کې دخپلې واکمنۍ اغیز د پخوا په څیر بیرته قایم کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری ته د مغلو پر خلاف د بهادرشاه د متحرک کیدو خبر هغه وخت ورسید چې هغه د ګوړ ښار تر خپلې محاصرې لاندې نیولې و. هغه ته ددې خبر په را رسیدو سره څه ارامتیا تر لاسه شوه. اودا هیله ورته پیدا شوه چې اوس به همایون ددې په لور د توجه کولو په ځای د ګجرات دحاکم بهادرشاه سره لاس و پنجه شي ، خو پخوا له دې شیرشاه سوری دد ې نه ویریده چې که چیرې همایون ته خبر ورسیږی چې شیرشاه سورې د ګوړ ښار محاصره کړې دې نو هغه به ضرور د هغه په خلاف خپل فوځونه متحرک کړي ځکه ددې نه مخته هم د بنګال حاکم سلطان محمود د همایون څخه دشیرشاه سوری پر خلاف د مرستې غوښتنه کړی و ه. خو کله چې شیرشاه سوری ته د همایون او بهادرشاه تر منځ د نښتو او دلاسه ورکړل شوو سیمو د بیرته تر لاسه کولو له پاره ددواړو خوا تر منځ د جنګ جګړو خبر را غې نو هغه پرې د ډاډ او سکون ساه واخسته.

دګجرات حاکم بهادرشاه د خپلو سیمو د ولکه کولو وروسته په دې ویره کې و چې همایون به په هرصورت چې وي دهغه پر خلاف ستر فوځی یرغل کوي ، نو دخپلې دفاع په خاطر یی دهمایون پر خلاف په ګوا کې د پرتګال والی له ځانه سره یو ځای کول غوښتل. ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره هغه په خپله د ګوا په لور وخوزید اودهمایون پر خلاف یی د ګوا د والی سره خبرې اترې وکړې. کله چې ددې خبرو اترو وروسته دګجرات حاکم بهادرشاه دخپل بحرې جهاز سره بیرته را ستنیده نو د پرتګالي بحری غلو(قزاقانو) تر حملې لاندې راغې. دهغه جهاز یی په سمندر کې ډوب کړ اوپه دې ترتیب د ګجرات حاکم د خپلو پلانونو د تطبیقولو تر مخه د نړۍ څخه و کوچید.

دبنګال د حاکم بهادرشاه د مړینی وروسته همایون ته دوه لارې تر مخه وې ، لمړۍ دا چې هغه د ګجرات دحاکم ټولې سیمې بیرته په خپله ولکه کې واخلي او دویمه دا چې په ګجرات د ولکې تر مخه د شیرشاه سورې ، چې ورځ په ورځ ځواکمن کیده او دده د سلطنت له پاره د خطر زنګ ګرزیدلې ، یو فوځی حرکت وکړي. هغه دخپلو سلاکارانو سره د مشورې اوسلا وروسته دا پریکړه وکړه چې په اوسنی حال کې د ګجرات موضوع شاته پریږدي او د شیرشاه سوري پر خلاف حرکت وکړي ، ځکه د ګجرات موضوع دومره ګواښمنه وه لکه څومره چې دشیرشاه سوری موضوع وه ، هغه ته خپلو مشاورینو دا سلا هم ورکړې وه چې که چیرې شیرشاه سورې ددې نه زیات پریښول شي نو په راتلونکو وختو کې به دده سلطنت ته سخت ستر ګواښ و ګرځي. ددې سلا اومشورو وروسته همایو ن د ګجرات موضوع شاته پریښوله ، اودخپل لښکر سره یو ځای د بنګال په لور وخوزید ، تر څو هلته د ګوړ ښار ته ورسیږی او دبنګال دحاکم سلطان محمود سره یو ځای دشیرشاه سوري مقابله وکړي

خو بنګال ته د ګوړ دښار په لور د حرکت اود شیرشاه سوري پر خلاف د سلطان محمود سره د یو ځآې کیدو د تګ په وخت کې هغه دلارې په نیمایی کې خپله اراده بدله کړه. اویو ځل بیایی د خپلو سلاکارانو سره مشوره وکړه ، ددې وروسته یی دا پریکړه وکړه چې بنګال ته د تللو اوهلته د شیرشاه سوری پر خلاف د جنګ کولو په ځای دا غوره ګڼي چې د شیرشاه سوري په نشتوالی کې دهغه په مرکزي کلا چنار باندې ولکه وکړي ، ددې ولکې په اساس به شیرشاه سوري په هیڅ ځای کې خپل قدم مستحکم نه کړای شي.

همایون هیله من و چې شیرشاه سوری به دومره ژر د بنګال په مرکزی ښار ګوړ باندې ولکه و نه کړای شي. ځکه چې دګوړ ښار ډیر زیات امنیتي تدابیر درلودل ، تر څنګ یی د ښار چا رچاپیر یو ستر خندق هم کنل شوی و. همایون غوښتل چې د شیرشاه سوری مرکزی کلا ، چنار ، د خپلې ولکې لاندې کړي او په دې توګه د شیرشاه سوري بنسټ له بیخه و کاږي ، اوبیا د چنار په کلا د ولکې نه وروسته د شیرشاه سورې په خلا ف د بنګال په لور حرکت وکړي ، هغه دا هیله هم درلوده چې تر هغې وخته پورې به د چنار د کلا د دلاسه ورکولو خبر هم شیرشا ه سوری ته ور رسیدلې وي ،په دې اساس به هغه ته یو ډول اندیښنه او زړه بداوې را پیدا شوې وي اوپه دې توګه به همایون په اسانۍ سره شیرشاه سورې ته ماته ورکړی. او دخپلو موخو په تر لاسه کولو کې به بریالی و ګرځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدې ارادو د پوره کولو له پاره همايون د بنګال په لور د تللو تر مخه د چنار د کلا په لور وخوزيد. دبله اړخه دشيرشاه سوری جاسوسانو هم دهمايو ن د لښکر کلکه څارنه کوله ،هغوې سمدستې شيرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همايون غواړې د بنګال په ځای د چنار د کلا د سوبې له پاره هغه لورې ته ولاړشي . ددې خبر د ترلاسه کولو سره سم شيرشاه سورې ډېر اندېښمن شو او خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان يې د ګوډ د کلا د محاصرې له پاره پرېښوول او په خپله يې د صاحب خان سره يو ځای لښکر واخست او د چنار کلا د ساتنې له پاره يې د ګوډ څخه هغه لورې ته کوچ وکړ.

شيرشاه سوری د ګوډ څخه د چنار کلا په لور په دومره ګړندۍ توګه او دومره سرعت سره ولاړ چې هلته دهمايون د لښکر د و رسيدو تر مخه دوې ور ورسيدل ، هغه د کلا څخه د بارودو يو ستره ذخيره اودخپلې کورنۍ ښځې اوکوچنيان وويستل او هغوې يې هلته په غرونو کې پرتې د وند ياچل بلې کوچنۍ کلا ته منتقل کړل. ددې ټولو کارونو د تکميل نه وروسته شيرشاه سوری دهمايون د راتلو تر مخه دچنار کلا دخوندي ساتلو په خاطر خپل دوه کسه سالاران هر يو جرنيل غازې سور او سلطان سروانی و ټاکل ، هغوې ته يې خپل نيمايی لښکر ورکړ اوپه خپله د صاحب خان سره يو ځای دکوهستان په وند ياچل کې د بهار کنډ د کلا په چار چاپېر کی کينا ستل ترڅو په مناسب وخت کې دهمايون په لښکر باندې ګذار وکولی شی .

همايون هم د خپل لښکر سره يو ځای د شيرشاه سوری مرکزی کلا چنار ته ور ورسيد . دچنار کلا د غره په يوه لوړه څوکه پرته ده ، دغرونو دا لړۍ نژدې ۱۵۰ فټه لوړه ده . دا کلا د مرزا پور نه د ګنګا دجنوبی غاړو پورې رسيږی ، او بنارس چې د ګنګا په غربی څنډه کې نژد ې ۱۸ ميله لرې واټن کې پروت دې ، تر دې ځايه د چنار د کلا سره يو ځای د دا يرې شکل جوړوی او بيا تر شمال پورې غځيږي.

ددې کلا اوږدوالې ، که دغره هغه څنډه هم ورسره را ونيسو نو يو نيم ميل تشکيلوي ،ددې کلا عرض په ځينو ځايو کې ۱۰۰ ګزه او په ځينو ځايو کې تر ۳۰۰ ګزو پورې رسيږي. ددې کلا درې اړخونو ته دګنګا درياب په پوره تيزۍ سره بهيږي. په جنوب کې ددې کلا څوکه په پخوانيو وختونو کې د عامی شاهراه او د غرونو سره يوځای کيده.

دا کلا په ډېر زيات ستراتيژيک اهميت کې پرته وه او دحربی اهميت له لورې دا ځای ډېر زيات وزن درلود. که چيرې همايون په هماغه لمړيو پنځلسو ورځو کې دې ځای ته د شيرشاه سورې د راتګ د مخه را رسيدلې وای نو په ډاډمنه توګه به يې کلا نيوله او دشيرشاه سوری ملا به يې ورماتوله. که چيرې همايون په خپلو راتلو کې لږڅه ګړندېتوب کړې وای نو همايون به چنار ته د شيرشاه څخه دمخه را رسيدلې وای نو په هغه وخت کې به نه شيرشاه خپلې ښځې اوکوچنيان د کلا څخه ويستلې وای او نه به يې دهغې له پاره نوره مرسته را استولې شوه ،اونه به يې د جنګ سامانونه دکلا څخه بيرون د کوهستان وند ياچل ته منتقل کړې وای او نه به يې دبهار کنډ په کلا کې ځان ځای په ځای کړې وای.

خو اوس وخت له لاسه وتلې و ، همايون د خپل غفلت په اساس د شيرشاه سوری په دام کې نښتې و. شيرشاه غوښتل چې دبنګال د سوبې د مخه دهغه هيڅ دښمن دهغه مزاحمت ونه کړي خو په چنار باندې د حملې کولو په اساس همايون دهغه دا غوښتنه پوره کيد و ته پرې نه ښوده.

همايون نژدې درې مياشتې د چنار کلا په خپله محاصره کې واخسته ، په دې وخت کې د شيرشاه سوري جرنيلانو هر يو جرنيل غازي سور او سلطان سروانی د کلا څخه دفاع کوله ، په دا سې حال کې چې په خپله شيرشاه سوری همله په وند ياچل کې په سنګر کې ناست و . شيرشاه سوری ډاډمن و چې د هغه د چنار کلا لښکر به همايون په مقابله کې خپلې دفاع ته دوام ورکړي او همايون به د محاصرې داوږدوالې څخه ستومانه شي اوبيرته به ستون شي. خودا سې و نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون په همدې وختو کې په کلا باندې د توپونو خولې ورخلاصې کړې وې، خو د هغه ډېرې حملې ناکامې وې بر عکس د مغلو مالي اوځاني تاوانونه ورځ په ورځ زياتيدل. په اصل کې د چنار دکلا د سوبې کولو ټول مسؤليت ، همايون د خپلې توپخانې د مشر رومي خان په غاړه وراچولې و. رومي خان په خپل ترک توکمه و ، د قسطنطنيې او سيدونکې و ، پخوا د ګجرات دحاکم بهادرشاه د توپخانې مشر و ،بيا يې هغه پريښوده او دهمايون لښکر ته راغې اوهمايون هم هغه ته په خپل لښکر کې د توپخانې قومنداني ور کړه. او د لښکر اعلې قومندان يې و ټاکه.

حالات داډول وو چې د غرونو د لمنو څخه نيولې ان د مغل سراې پورې د همايون د فوځ خيمې ولاړې وې او کيدې شې چې دهمدې په اساس به دهغه ځاې نوم هم مغل سراې ګرزيدلې وي ،ځکه دمغلو فوځ هملته يو ستر ښارګوټې جوړ کړې و.

د همايون قواو د وچې له لارې د چنار کلې ددرې اړخونو څخه را تاو کړې و ، تر څنګ يې د سمندر له لارې هم دهمايون د بحرې کشتيو بيړۍ چنار کلي ته د وسايلو د ور رسولو لارې بندې کړې وې.

خو د رومې خان توپخانې دخپل ښکتني خراب موقعيت په خاطر اغيزمنه بمباري نه شوه کولاې. نو په دې توګه د وخت د زياتيدو او د ناکامه بمباريو له مخې رومي خان هم سربدا اله شوې و . هغه د چنار د کلا د ولکې کولو له پاره يو بل پلان جوړ کړ ، هغه دخپل خلالت نومې غلام سره سلا مشوره وکړه او ددې مشورې نه وروسته هغه د چنار دکلا تر مخه په خپل غلام باندې د وهلو بريد وکړ. د غلام د وهلو دغه حال د شيرشاه سوري لښکر د کلا د ديوالو څخه نندار ه کاوه . کله چې هغه غلام د وهلو څخه تنګ شو نو د پخوا څخه دجوړ شوې پلان په مطابق يې دخپل ځان د خلاصون په خاطر د چنار د کلا په لور منډه کړه. کله چې هغه ساده فکره افغانانو وکتل چې د مرګ نه د خلاصون په خاطر هغه بيچاره غلام دوې ته د پناه اخستلو په خاطر د کلا دروازو ته را رسيدلې دې نو هغه ته يې د پناه د ورکولو په خاطر د ښار کوچنۍ دروازه لږ څه پرانسته او هغه ته يې کلاته د ورننوتلو اجازه ورکړه. دې غلام هم د لږ وخت په تيريدو سره دغه افغانان په خپل ځان باوري کړل. د شيرشاه سوري عسکرو پخپله غوښتل ددې غلام څخه دا معلومه کړي چې د رومې دتوپخانې سره په څه ډول مقابله شوني ده. په همدې خاطر هغوې دې غلام ته د کلا ټول پټ ځايونه ورو ښوول او دخپله ځانه د جوړشوې دفاعي پلان په اړه يې هم ورته پوره معلومات ورکړل.

په دې ټولو هر څه د پوهيدو وروسته غلام يوه ورځ په پټه توګه ووت او و تښتيد. او خپل بادار رومي خان يې دټولو هغو رازونو څخه چې د کلا په دننه کې يې تر لاسه کړې و خبر کړ ، رومې خان ددې ټولو معلوماتو د تر لاسه کولو وروسته د همايون خان څخه د کشتيو د منار د جوړولو اجازه و غوښته ، تر څو ددې لارې و توانيږي د شيرشاه سورې د لښکرو د موادو د ترسيل لارې چارې بندې کړاې شي. همايون ورته فرمان ورکړ چې هغه هر هغه څه چې ددفاع له پاره اړين ګڼي ترسره کولاې يې شي .

ددومره زياتو اختياراتو د ترلاسه کولو وروسته، رومې خان په څو مياشتو کې دکشتيو د پاسه داسې يو مينار جوړکړ چې د چنار کلې هر يو کونج ترې د ورايه ښکاريده. دمينار د تياريدو وروسته رومې خان دهمايون څخه اجازه و غوښته چې د کشتيو دا مينار کلاته را نژدې کړي ، او ترڅنګ يې دا غوښتنه هم وکړه چې همايون دې خپلو لښکرو ته په دې کلا باندې د هره اړخه ديرغل کولو حکم و کړي او تر هغې دې جنګ ته دوام ورکړي تر څو کلا په مکمله توګه فتحه شوي نه وي.

همايون همداسې وکړل ، اخر جنګ پيل شو او تر نيمې شپې پورې يې په پوره ځواک سره دوام وکړ. په دې جګړه کې نژدې اوه سوه مغل عسکر له منځه ولاړل ، او د ډيرو سختو هڅو سره سره بيا هم کلا فتحه نه کړل شوه . ددې يو علت دا و چې د شيرشاه سوري عسکرو دخپلو مورچلو څخه د کشتيو دا مينار تر اور لاندې و نيو او ددې مينار يوه برخه يې له منځه يوړه ، خو په دويمه ورځ تر سهاره پورې رومي خان هغه بيرته ترميم کړ. کله چې هلته په کلا کې د شيرشاه سوري عسکرو وکتل چې د مغلو عسکرو هوډ ځواکمن دې او يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ نه یوه ورځ به دوي په دې کلا باندې ولکه کوي نو هغوي ددې ویرې څخه همایونه ته د سولې پیغام و لیږه او د کلا دپرېښولو له پاره یې ورته شرط وړاندې کړ چې دهغې په مقابل کې به دوې ته سلامتئ او امن ورکوي.

همایون هم د شیرشاه سوري دلښکر سالارانو ته د هغوې دځانو د سلامتئ ډاډ ورکړ او په دې ترتیب یې په کلا باندې ولکه وکړه. د چنار په کلا باندې د قبضې کولو وروسته مغلو د وینو په تویولو لښتې وبیول. که څه هم هغه رومې خان ته د دې وعدې د پوره کولو حکم کړې وخو دهغې یو باوري سالار «موویدبیګ» چې ددربار یو اعلې افسر و په هغې حکم کې ردوبدل وکړ. او دا یې په کې و لیکل چې د افغانانو لاسونه دې پرې کړل شي. دد ې پایلې داشوې چې رومي خان دشیرشاه سوري ددوه زره توپچې عسکرو له ډلې څخه د اوه سوه کسانو لاسونه پرې کړل اوپه دې ترتیب د چنار په کلا باندې همایون ولکه وکړه.

دبله اړخه شیرشاه سوری هلته د چنار په کلاکې د خوراک څښاک او فوځې مواد زیاتې ذخیرې ځاې په ځاې کړې وې او د دې شیانو دخوندی ساتنې له پاره یې پوره ساتونکي ټاکلي وو او دا هیله یې درلوده چې د برسات د موسم د پیل کیدو پورې به دوې په کلا کې ددې د عسکرو او دکلا خوندي ساتنې دنده تر سره کوي. ترڅنګ یې شیرشاه سوري دا هیله هم درلوده چې که چیرې د برسات د موسم دپیل کیدو پورې ددې عسکر هملته محاصره او د یرغلګرو مقابله وکولاې شي نو تر هغه وخته پورې به هغه هم د بنګال څخه خپل عسکر را باسي او په دې ترتیب به دخپلو عسکرو ځواک هم ورزیات کړي او دهمایون په مقابل کې به یې حالت نورهم غښتلې شي او کلا به د سقوط نه و ساتي.

خو د چنار کلا ساتونکو دهغه دا هیله پوره نه کړه،په درې میاشتو کې په کلا کې د هغه سالارانو دهمایون په مقابل کې ګونډې ووهلې ، دا په داسې حال کې چې دبرسات موسم ته لا تر اوسه دوه میاشتې پاتې وې. اوس شیرشاه سوري په دې فکر کې و چې د چنار د کلا وروسته به همایون دهغه پر خلاف حرکت وکړي. د چنار دکلا د دلاسه ورکولو وروسته په څو ورځو کې شیرشاه سورې ته یو بل بد خبر ورسید چې دهغه زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان چې د بنګال د ګوډ ښار یې محاصره کړې و نو دمحاصرې په وخت کې مقرب خان په ډیرې میړانې سره د کلا د دیوالونو په لور حرکت کړې و خو هغه په هغه خند ق کې چې د کلا چارچاپیر کنل شوي ډوب او هلاک شو .دمقرب خان د مړینې خبر صاحب خان ته لکه د برق د ټکان په څیر وګرزید.د بله اړخه شیرشاه سوري هم د مقرب خا ن په مړینه او د ګوډ دجنګې مهم په نیمایی کې په پرېښولو باندې ډیر اندیښمن شو ، خو بیا هم د شیرشاه سوري زوې جلال خان دګوډ د کلا د نیولو دې پلان ته دپخوا په څیر دوام ورکړ. ترڅنګ یې شیرشاه سورې دهمایون په خلاف د رهتاس د شهزاده را جه هرکشن سره له یوه اړخه خپل اړیکې ښه کړل او د بله اړخه یې د هغه څخه کومک هم وغوښت خو راجه هرکشن دهمایون پر خلاف د جنګ څخه انکار وکړ، هماغه و چې د راجه هرکشن پر خلاف د شیرشاه سوری غصه او قهر دپخوا په نسبت نور هم زیات شو.

۱۸

درهتاس راجه هرکشن د خپل راج محل یه یوه خونه کې ځانته ناست و چې دهغې لور شهزادګۍ ګنګا دغې خونې ته ورننوتله ، دخپلې لور په کتلو سره راجه هرکشن ډیرزیات خوشحاله شو اوپه خپل څنګ کې یې ورته دکیناستو اشاره وکړه. شهزادګۍ مخکې راغله او دخپل پلار تر څنګ کیناسته. تر یوه وخته پورې دواړه پټه خوله ناست وو ،بیا راجه په ډیر غور سره خپلې لور شهزادګۍ ته وکتل او ترې و یې پوښتل:

ګوره لورجانې ! ایا د کوم ضرورې خبرې په خاطر دلته راغلې یی.اویا دې غوښتل چې هسې زما تر څنګ څو لحظې کینې.دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا مسکۍ شوه او ویې ویل: نه پلار جانه ! زه د یوې ډیرې ضرورې خبرې له پاره ستا څنګ ته راغلی یم. هرکشن ورته په ډیره مهربانۍ سره وویل چې اوس نو ووایه لورې !ته څه ویل غواړې ؟ دهغه په ځواب کې شهزادګۍ ګنګا وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه ! ستا د ساتونکې ډلې هغه ځوان چې ما د کوچي قبیلې د سرادر فدایي خان د پلټنې له پاره استولې و ، هغه بیرته را ستون شوې دې. هغه نه فدایي خان پیدا کړې او نه یې دکوچیانو د قبیلې کوم درک خرک معلوم کړې دې. په دې اساس زه غواړم له تا څخه اجازه واخلم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن ټکان شانته وخوړ او ویې ویل چې لورې څه ډول اجازه ؟ په ځواب کې ورته شهزادګۍ ګنګا وویل:

پلارجانه !ماته هغو ناکامه راستنو شوو عسکرو هم وویل چې صاحب خان چې څه موده مخته د کوچیانو دقبیلې د سردارفدایي خان غلام و او ګیدړې به یې ښکارولې او پوستکي به یې ترې ویستل او پلورل به یې. هغه نن سبا د شیرشاه سوري په لښکر کې شامل شوې دې او په دې ورځو کې د «وندهیاچل» په غرنیو سیمو کې میشت دې. شیرشاه سوري هم دخپلو لښکرو سره یو ځای په همدې ځای کې پړاو کړې دې،او اوس ورته خبر راغلې چې همایون د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا نیولې ده ، زه غواړم چې د خپلې «داسې اوما» سره یو ځای د نارینه و عسکری کالي وا غوندم او د وندهیاچل د غرنیو سیمو په لور ولاړه شم. هلته د صاحب خان سره ووینم ، اودهغه څخه د فدایي خان په اړه معلومات تر لاسه کړم. نو که چیرې زه د فدایي خان سره ووینم نو بیا به ماته معلومه شي چې هغه ځوان څوک و چې زما درې واړه «سوئمبرونه» یې ګټلي و . پلارجانه !تاته خو معلومه ده چې د وندهیاچل غرونیزه سیمه دد ې ځایه ډیر لرې نه ده او زه به د هغه ځایه ډیر ژر بیرته را ستنه شم.

کله چې شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو پلار یې راجه هرکشن ورته وویل: لورجانې ! زه تا هلته د ورتلو څخه نه منه کوم. خو په یوه شرط تاته د تللو اجازه درکوم چې ته به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکې هم وړې. د خپل پلار په دې خبره شهزادګۍ په یوه درنګ سره وویل چې: هو ، پلارجانه ! زه او اوما به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکي هم اخلو . راجه هرکشن ورته وویل:

خو ګوره لورجانې !تا پخوا هم د یوه ځل څخه زیات د صاحب خان سره بد سلوکي کړې ده ، ایا هغه به له تا سره خبرې کولو ته غاړه کیږدي ؟او ایا هغه به ستا دپوښتنې په اساس تاته دفدایي خان په اړه معلومات درکړي ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل:

پلارجانه ! ستا اندیښنې په ځای دي ، خو ته پوهیږې چې صاحب خان له ما سره ډیره زیاته مینه کوي ، زه به دهغه سره داسې نرمې او د مینی نه ډکې خبرې وکړم چې دهغې څخه به هغه ته ډیره خوشحالي ور په برخه شي.او زما د پوښتنې سره سم به ماته د فدایي خان په اړه معلومات راکړي په دې ترتیب سره به زه د خپل مصنوعي حرکاتو له مخې دهغه څخه خپلې موخې تر لاسه کړم . دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن ځواب ورکړ او ورته یې وویل:لورې ته دا کار هم وکړه او پایلې یې ووینه !ما خو تاته ویلي چې ستا په هره معامله کې به زه له تا سره ملګرې اوسم ، دخپل پلار هرکشن د دې ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ خوشحاله شوه ، بیا دواړه پلار اولور دهغې خونې څخه را ووتل. هرکشن دخپلې لور د سفر له پاره تیارې پیل کړ ، هغې ته یې دخپلو ساتونکو څخه یوه ډله ورکړه. او په دې ترتیب ګنګا دخپلې اوما سره یو ځای د دندهیاچل د غرنیو سیمو په لور و خوزیده.

۱۹

د کوهستان په «وندهیاچل» کې میشت صاحب خان یوه ورځ په خپله خیمه کې یوائې ناست و چې شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړه یو ځای ور ننوتلې. دواړو دنارینه و جنګي کالي په ځان کړي و او خپل مخونه یې په کې را نغاړلي وو ، ددوې د کتلو سره سم صاحب خان دخپله ځایه په یوه ټکان را پورته شو او په یوه درنګ یې خپله توره د تیکې رااوویسته او دوې ته یې وویل چې څوک یاست ؟ او څه ډول مو جرءت کړې چې زما خیمې ته را ننوتئ. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل دواړه لاسونه و پړکول ، دخیمې بیرون ولاړو افغان ساتونکو څخه یې یوه په منډه ځان را ورساوه. صاحب خان ترې په ډیره غضبناکه توګه و پوښتل: دا دواړه څنګه په خپل سره زما خیمې ته را ننوتي دي؟ دهغه دد ې پوښتنې په ځواب کې افغان ساتونکی په داسې حال کې چې سر یې ټیټ کړې و وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیرصیب ! دا دواړه نجوني دي، له تاسره یې کتل غوښتل. په دې خاطر ما هغوې ته ستا سره دکتلو له پاره د درتلو اجازه ورکړه ، ددوې سره څو ساتونکې هم مل دي ، هغوې مو هلته بیرون تم کړي دي ، ددې دواړو نجونو څخه یوه د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ده او بله یې دهغې داسې اوما ده. اوما ویل چې هغه تا خپل وروړ ګڼي. نو که چیرې هغه له تا سره وینې نو ناراضه کیږي به نه. کله چې دوې خیمې ته را ننوتلې نوما او زما ملګرو پرهغوې ځارنه کوله چې هسې نه چې په دوکې اوفریب سره پرتا باندې حمله وکړي.

هغه ساتونکې تر دې ځایه خبرې وکړې ، دهغه په دې خبرو صاحب خان مسکې شانته شو ، ساتونکې ته یې وویل چې ته اوس تللې شې.

زه به ددوې سره په خپله خبرې وکړم. ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړو دخپلو مخونو څخه نقاب لرې کړ.

صاحب خان شهزادګۍ ګنګا ته د کتلو پرته اوما ته مخ کړ او ورځخه یې وپوښتل:

اوما خورجانې ! ته څنګه یې ! ایا څه داسې ضروري خبره وه چې ته یې د شهزادګۍ سره یو ځای تر دې ځایه زما خیمې ته په را تللو مجبوره کړې یې ؟ دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې د اوما په ځای شهزادګۍ ګنګا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

صاحب خانه ! که ماته دخبرو کولو اجازه وي نو زه څه ویل غواړم. زه پوهیږم چې ته اوس هغه پخوانې صاحب خان نه یې . بلکه د شیرشاه سورې د لښکرو اعلې سالار یې. ته د ډیر زیات عزت او مرتبې خاوند یې. نو په دې خاطر مې د څه ویلو تر مخه له تا څخه اجازه اخستل غوښتل. ددې خبرې وروسته شهزادګۍ په ډیر غور سره د صاحب خان مخ ته کتل او بیا یې په نرم او مینه ناک اواز سره وویل:

صاحب خانه ! بې شکه چې ته به ما خپله دښمنه ګڼې. خو اوس چې ستا خیمې ته راننوتې یم نو ته ما ته د کیناستو ست هم نه کوې. دهغې په دې خبره صاحب خان ورته وویل چې نه ! هیځکله هم ! زه تا ته دکیناستو ست نه کوم. هر هغه څه چې ته یې ویل غواړې په ولاړه ولاړه یې ووایه ، زه به یې ځواب درکړم اوبیا زما دخیمې څخه وځه. د صاحب خان په دې وچ ځواب سره شهزاګۍ اندیښمنه او غمګینه شوه ، او په نیغه یې ترې وپوښتل:

ګوره صاحب خانه ! د شیرشاه سوري په لښکر کې د را ننوتلو مخته ته د کوچي قبیلی د سردار غلام وې. دهغې قبیلی د سردار نوم فدایې خان و . ما ددې فداې خان ډیره پلټنه وکړه ،خو تر اوسه مې دهغې په اړه هیڅ ډول معلومات نه دي تر لاسه کړي. زه او اوما د څو کسو ساتونکو سره یو ځای ستا دربار ته راغلو چې که ته وکولې شې او ما ته د فدایې خان په اړه څه معلومات راکړې. صاحب خان ورته په ډیرغور سره د کتلو وروسته وویل:

ستا د کوچي قبیلې د سردار فداې خان سره څه کار ؟او څه درپیښ شوي چې دهغې د پیدا کیدو په خاطر ان زما د خیمې پورې را ورسیدې؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډیره غمژنه توګه وویل چې:

ګوره صاحب خانه ! زما پلار زما د واده کولو په خاطر هلته په خپل ریاست کې درې سختې مقابلې پیل کړې وې او دا درې واړه مقابلې په درې پړاونو کې تر سره شوې . په دې مقابلو کې د راې سین ، میواړ او کالنجر شهزادګانو او تر څنګ یې ځایي اتلانو هم ګډون درلود. خو هیڅ یو یې ددې درې واړو مقابلو په ګټلو بریالې نه شو . خو دا مقابلې یو نقاب پوښه کس وګټلې ، چې تل به د مقابلې په اخري وختو کې را څرګندیده ، په تور رنګه اسپ به سپور و او ځان او مخ به یې هم تور رنګه کالو پوښلې و ، اوس نو زه یوا ځې دهماغه نقاب پوښه په لټون پسې یم. ځکه چې هغه زما درې واړه مقابلې «سوئمبر» ګټلې دې او دا دهغې حق دې چې ما دخپل ژوند تل پاتې ملګرې کړي. خو د مقابلو ددریم او اخري پړاو د ګټلو وروسته هغه ماته همدومره وویل چې« هغه ما نه خوښوي» ، او بیا ولاړ. بس صاحب خانه ! زه غواړم د فدایې خان څخه دهمدې کس په اړه معلومات تر لاسه کړم ، او په دې ځان و پوهوم چې هغه څوک دې ؟ دکوم ځای او سیدونکې دې ؟ او اوس چیرې او سیږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې ددې خبرو د کولو وروسته صاحب خان ترې په ډېرې کرکې سره وپوښتل او ورته یې وویل: ګوره د رهتاس شهزادګۍ! فدایي خان ته به څه معلومه وي چې هغه نقاب پوښ چې ستا سوئمبر یې ګټلې هغه څوک دې ؟ دکومه ځایه راغلې او بیا چیرې ولاړ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ یو دم وویل: ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې د سویمبر دویمه مقابله روانه وه نو هغه وخت فدایي خان دهغه نقاب پوښ سره د څه خبرې له پاره راغلې و. دلږ وخت له پاره یې دهغه سره خبرې وکړې او بیا ترې ولاړ. نو دهمغې څخه ماته دا ډاګیزه شوه چې فدایي خان به دا نقاب پوښ پیژني. صاحب خانه ! زه پوهیږم چې ته زما څخه کرکه کوې. دا ځکه چې ما له تاسره ښه سلوک نه دې کړې خو د انسانیت له مخې زه له تا څخه هیله کوم چې ته ماته د فدایي خان دځای ځیګي په اړه معلومات راکړې.

شهزادګۍ چې کله چپ شوه نو صاحب خان هم د څه اوږدې خاموشۍ وروسته څه فکر وکړ او بیا یې شهزادګۍ ته وویل:

ګوره ګنګا! څو میاشتې کیږي چې ما د فدایي خان قبیله پرې ایښې ده، اوس نه پوهیږم چې فداي خان به چیرې وي او په کومو زمکو کې به دخپلې قبیلې سره یو ځای قدم ږدي. ته هسې دې لورې ته راغلې یې. زه تاته د فدایي خان د ځای ځیګي په اړه هیڅ هم نه شم ویلې. اوس ته زما دخیمې څخه تللې شې. خو اوما خورې! ترهغې چې تا پورې اړه لري، نو ته چې هر څومره وخت وغواړې دلته په ډېر عزت او درنښت سره زما دخور په څیر زما سره اوسیدلې شې.دهغه په دې خبره اوما وویل:

زما درونده او قدرمنه وروره! ستا ددې وړاندیز ډېره ډېره مننه! زه به ستا په لښکر کې ځکه تم نه شم چې زه د شهزاګۍ ګنګا سره یو ځای راغلې یم اودهمدې سره بیرته تلل غوره ګڼم. دهغې په دې خبره صاحب خان د اوما څخه سترګې را وګرځولې او په شهزادګۍ یې ورونښلولې او ورته یې وویل: شهزادګۍ ګنګا! ته اوس له دې ځایه تللې شې. تا چې څه له ما څخه پوښتل، دهغې ځواب دې واورید.

دصاحب خان ددې وچ ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا د ډېره قهره خپلې پښې په زمکه و دربولې او د خپلې داسې اوما سره یو ځای دهغه د خیمې څخه بیرونه ووتله. اوبیا دخپلو ساتونکو سره یو د رهتاس په لور روانه شوه.

۲۰

شیرشاه سوري په خپله خیمه کې یواځې ناست وچې صاحب خان یې په ناڅاپه توګه په دروازه کې ودرید. په دروازه کې د دریدو سره سم یې په ډېره عاجزانه توګه د ورننوتلو اجازه و غوښته. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري په ډېره مهربانۍ او پلرنۍ شفقت سره وویل. دلته راشه او زما تر څنګ کینه، زویه! زه غواړم له تاسره په یوې ډېرې مهمې موضوع باندې خبرې وکړم. صاحب خان ور وړاندې شو او دشیرشاه سوري تر څنګ کیناست. دهغه دکیناستو وروسته شیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه! دهر څه دمخه باید تاته وواېم چې زه تاته د خواص خان لقب درکوم، ما لښکر ته هم اعلانونکې ورلیږلې دی تر څو اعلان وکړي چې له دې وروسته به تاته د صاحب خان په ځای د خواص خان په نامه غږ کوي.

خواص خانه، زما زویه، واوره! دویم دا چې زه ستا دورور مقرب خان په مړینه ډېر زیات غمګین شوې یم. داسې ونه ګڼې چې ته به په دې غم کې یواځې یې. په خداې سوګند چې زه په دې غم کې له تاسره شریک یم.

خواص خانه! دریمه خبره داده چې: ته پوهیږې چې زما زوې جلال خان د بنګال ښار تر اوسه پورې په خپله محاصره کې ساتلې دې خو تر اوسه یې کومه بریا نه ده په برخه شوې. دهمدې کشمکش په جریان کې ستا ورور مقرب خان هم له منځه ولاړ. زما زویه! زه پوهیږم چې ستا د موجودیت نه پرته دا کلا نه شی سوبه کیدې. که ستا خوښه وي نو زه به همدا اوس دخپل لښکر نیمایي برخه ستا په واک کې درکړم تر څو ته همدا نن د ګوډ په لور روان شې. اوپه ګوډ باندې حمله وکړې او هغه ژر تر ژره سوبه کړئ، زه هیله لرم چې په ګوډ به ستا دحملې په صورت کې تاسې بریا تر لاسه کړئ. خواص خانه! ما هلته همدا نن سهار څو کسه قاصدان ور استولي دي.خپل زوې جلال خان ته مې پیغام ورلیږلې دې چې خواص خان د یوه غښتلي لښکر سره یو ځای هلته ګوډ ته در رسیدونکې دې نو په دې خاطر ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندې لاندې چې کوم عسکر دې او کوم چې د خواص خان سره درځی د ټولو ستر قومندان به خواص خان وي او جلال خان به ستا د قومندې لاندې وي. دهمدې قاصدانو په لاسو ما جلال خان او د ګوډ محاصره کونکي لښکر ته هم دا پیغام ور استولې دې چې ما صاحب خان ته اوس د خواص خان لقب ورکړې دې په دې اساس ددې وروسته به صاحب خان د خواص خان په نامه یادوئ. وایه زویه ! زما ددې وړاندیزونو په اړه ته څه ویل غواړې؟

په ځواب کې خواص خان وویل:

زما محسنه ، زما پالونکیه ! زه به په ځواب کې څه ووایم ! ته چې هر څه ماته وایې نو هغه به ماته د حکم درجه لري ،ستا د وینا په مطابق به زه همدا نن د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړم او هلته د ور رسیدو سره سم به انشاءالله تاته ډیر ښه خبرونه را ولیږم. زه به د بنګال حاکم سلطان محمود ته د ساه اخستلو وخت هم ورنه کړم. تر هغه وخته پورې به پرې حملې کوم تر څو چې د ګوډ کلا نه وي سوبه شوي.

د خواص خان ددې ځواب په اوریدو باندې شیرشاه سورې ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې ورته وویلې:

خواص خانه واوره ! زه به هم ستا په نه موجودیت کې ارام نه کینم. بلکه د رهتاس په راجه هرکشن باندې حمله کوم او په هرصورت به په رهتاس د ولکې کولو کوشش وکړم. ددې کار د ترسره کولو وروسته به خپل لښکر د وندهیاچل دغرنیو سیمو او د بهارکنډ د کلا څخه ، چې هلته زمونږ ښځې او خوراکي توکي دنورو اړوندو شیانو سره یو ځای ځای په ځای شوي دي ، ټول د هغه ځایه د رهتاس کلا ته منتقل کړم. په دې اړه ستا آند څه دې؟

خواص خان ورته وویل: زما درونده شیرشاه !دا ډیر غوره نظر دې د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته مونږ ته د یوې بلې سترې کلا د پیدا کیدو اړتیا ده. د بهارکنډ کلا زمونږ اړتیاوې نه شي پوره کولې ، د سهسرام کلا هم کوچنۍ ده او زمونږ اړتیاوې نه پوره کوي ، خو په مقابل کې یې د رهتاس کلا ډیره ستره او مستحکمه ده. که چیرې په دې کلا کې مونږ محصور و او سو او د بیرون څخه کوم یرغل ګر پر مونږ باندې حمله وکړي نو زما په آند چې د هغې کلا سوبه کول به ورته دومره اسانه نه وي. شیرشاه سوري ورته وویل: خواص خانه زویه ! ستا په نه موجودیت کې به زه د رهتاس کلا سوبه کوم او په خپله ولکه کې به یې اخلم. زما په آند چې اوس به زه ستا د تللو له پاره ځان تیار کړم. له ماسره را څه ، ددې خبرې سره سم شیرشاه سوري خواص خان له لاسه و نیو او د خیمې څخه بیرون ووتل اودهغې د کوچ کولو ټول انتظامات یې مکمل کړل. لږه شیبه وروسته خواص خان د یوه درووند لښکر سره یو ځای د وندهیاچل دغرنیو سیمو څخه د ګوډ د ښار په لور کوچ وکړ.

۲۱

یوه ورځ په داسې حال کې چې جلال خان د ګوډ د ښار په چارچاپیر کې د خپل لښکر تر منځ د ماسختن د لمانځه څخه فارغ شو ، یوه ساتونکي ورته په غوږ کې وویل چې:

محترمه جلال خانه !صاحب خان چې زمونږ اقا شیرشاه سوري ورته د خواص خان لقب ورکړې دلته زمونږ پړاو ته را رسیدلې او دلږ ځنډ وروسته به له تاسره ویني. ددې خبر په اوریدو سره جلال خان سمدستې د مصلې څخه پورته شو ، مصله یې خپل یوه ساتونکې ته ورکړه او بیا یې د هغه څخه پوښتنه وکړه چې تا ته چا خبر درکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را داخل شوې دې.

د هغه د خبرې په ځواب کې دغه ساتونکي وویل چې همدا اوس اوس یو عسکر په منډه منډه راغې او هغه ماته خبر راکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را ننوتې دې. جلال خان ترې د هغه د لښکر په اړه و پوښتل هغه ورته وویل: چې نه خواص خان په یوازې ځان دلته را رسیدونکې دې. دوې لا په همدې خبرو کې مصروف وو ، چې خواص خان آس باندې سپور را ورسید او د جلال خان تر مخ په یو ټوپ د اسه را کیوت. جلال خان په ډیره بیړه ورمخته شو ، دواړو لاسونه خلاص کړل او یو بل ته ورغاړې وتل. بیا جلال خان جدا شو او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې وویل: خواص خانه ، زما مشره او زما دوسته ! زه ستا د ورور مقرب خان په مړینه ډیر زیات غمګین شوې یم، را ځه چې زه دې دهغې قبر ته یوسم. خواص خان ور سره په پټه خوله روان شو ، جلال خان هغه د پړاو یوې برخې ته یوړ ،هلته یو قبر جوړ کړل شوې و ، جلال خان ورته وویل چې دا ستا د ورور قبر دې. دلته په دریدو سره د خواص خان سترګې د اوښکو ډکې شوې ، لږه شیبه هلته ودریدل او فاتحه یې ولوسته ، او بیا بیرته شاته شو . تر لږه ځنډه پورې هلته خاموشي خپره وه، بیا یې جلال خان ته وویل زما سره راځه. جلال خان هم چپ چاپ دهغه سره یو ځاې روان شو بیا دواړه د جلال خان خیمې ته راغلل او هلته کیناستل. خواص خان غوښتل څه ووایي خو جلال خان پرې را مخته شو او ترې وی پوښتل :خواص خانه وروره !ته ځانته یې که لښکر هم درسره دې. خواص خان ورته په ډیر راز سره وویل:

ګوره جلال خانه وروره ! زه د ګوډ د ښار په شاوخوا فوځی استحکاماتو باندې ډیر ښه خبریم. زه ځانته نه یم له ما سره یو غښتلې لښکر هم شته. خو ما خپل لښکر دوه میله لرې پرې ایښې دې. لښکر هملته پړاو کړې دې ، ګوره جلاله وروره !له ما سره وخت نه شته ، ډیرې لرې ورځې دلته پاته کیږم. کیداې شې د قاصدانو په لاس تاته دشیرشاه پیغامونه را رسیدلي وي. ددې ترڅنګ تاسې ته به دا خبر هم را غلې وي چې همایون خان پر مونږ باندې یرغل کړې او زمونږ څخه یې د چنار کلا نیولې ده ، اوس زه په ګوډ باندې د ولکې په خاطر دلته راغلې یم ، زما په نه موجودیت کې به شیرشاه د رهتاس په کلا باندې برید کوي او د هغې دنیولو هڅه به کوی.

جلال خانه ! د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته له مونږه سره بله داسې مستحکمه کلا نه وه چې مونږ هلته په کې محاصره پاته شو او دهمایون خان د فوځونو مقابله وکړو . په دې اساس په رهتاس باندې ولکه کول ډیر اړین دي . خو تر هغو چې شیرشاه سوري په رهتاس باندې ولکه کوي نو تر هغې باید مونږ د ګوډ کلا هم سوبه کړې وي. دهغه په دې خبره باندې جلال خان ورته وویلې :

خواص خانه وروره ! ما په ګوډ باندې په پرلپسې توګه حملې کړې دي ، ستا مرحوم ورور هم همداسې کړی و . ما ددې کلا د سوبې له پاره هره هڅه او هرکوشش کړې دې خو هر ځل د ماتې سره مخ شوی یم. ددې یو علت دادې چې دګوډ د ښار کلابندي ډیره مستحکمه ده، دښار څلورو اړخونو ته خندقونه کیندل شوي دي او د کلا ستر ستر دیوالونه چې په زیاتو ځایو کې یې پلنوالې تر لسو مترو پورې رسیږي. دهغوې پیاده فوځ د خندق او دیوالونو څخه د میریو په څیر معلومیږي. خو دخندق څخه تیریدل او تر دیوالونو پورې رسیدل ډیر ملاماتونکې کار دې.اول خو د خندق نه تیریدل اسانه نه دي. او که چیرې څوک ترې تیر هم شي نو بیا د کلا په دیوالونو باندې ورختل شونې نه ښکاری، په دې اساس زه ناهیلې شوی یم چې مونږ دې ګوډ سوبه کړو .

د جلال خان په دې خبرو باندې خواص خان خندونې شو او ویې ویل : ګوره جلال خانه ! نا هیلې ګناه ده . زه د ګوډ د شاوخوا د استحکاماتو او ددې کلا د دیوالونو څخه ښه خبر یم. دا هر څه ما په خپلو سترګو کتلي دي ، ته اندیښنه مه کوه ، زه تاته ډاډ درکوم چې همدا نن شپه به مونږ دګوډ ښار فتحه کوو. دهغه په دې خبره جلال خان حیران شو او ترې ویې پوښتل :دا به څنګه شوني وی؟ خواص خان ورته وویل:

جلال خانه ماته غوږ شه ! زه همدا لږه شیبه وروسته له دې ځایه ځم او خپل فوځ ته ځان رسوم. زما دتلو وروسته به ته د خپل پړاو په لور مخته ولاړ شې ، دښار په دیوالونو د بمونو د ورولو تر څنګ دخندق څخه هم د تیریدو مصنوعي هڅه وکړه ، ستا په دې حرکت به د ګوډ د محصورو عسکرو سترګې ستا لورې ته متوجه شي. کله چې ته دا ډول فعالیت پیل کړې نو زه به د ګوډ پر خلاف حرکت وکړم.

جلاله خانه ! دکومې لورې څخه چې ته حمله کوې نو زه به دخپل لښکر سره یو ځاې بلکل دهغې مخالف لورې ته ورځم ، هلته به زه دښارد شاوخوا د کندل شوي خندق څخه چې د اوبو ډک دې، تیریږم اوبیا به دخپل لښکر سره یو ځاې دښار د دیوالو لورې ته ځان ور نژدې کوم ترڅو په دیوال باندې د رسیو پاتخې جوړې او پرې به د ورختلو هڅه کوم ، په دیوال د ورختلو وروسته چې د ګوډ هر عسکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې مخته راځي وژنم به يې. په ديوالونو باندې د ولکې کولو وروسته به زه ستا په لور د راتللو هڅه وکړم ، کله چې د ديوالونو له اړخه ستا پر خلاف مقاومت ختم شي نو ته به پوه شې چې په ديوالو باندې ما ولکه کړې ده ، نو ته به سمدستې او پرته له کومه خطره دخندق څخه را تير شې. دخندق نه د تيريدو له پاره ته د همدا شيبې نه وروسته ځان تيار کړه ، دلښکرو څخه څو تنه و ټاکه تر څو د لرګيو پل جوړ کړي تر څو د خندق په دواړو خواو کې د رسيو په ترلو سره ستا د عسکرو د تيريدو له پاره اسانتياوې برابرې کړي ، تر دې وخته پورې به ما د ښار په ديوالونو خپله ولکه پوره کړې وی او ستا لورې ته به دښار دروازې ته ځان ور رسوم او دروازه به درته پرانيزم. بيا به مونږدواړه د متحده لښکر سره يو ځای د ګوډ په ښار کې خپله دنده تر سره کړو ، زه هيله من يم چې همدا نن شپه به مونږ د ګوډ ښار په مکمله توګه تر ولکې لاندې راوړو.

کله چې خواص خان خاموش شو نو جلال خان ورته په ډيرې حيرانتيا سره وکتل او ور څخه يې و پوښتل:

خواص خانه وروره ! ستا دا مشوره خو ډيره اړينه او مهمه ده ، خو ماته دپلې کولو وړ نه برينبې. تر هر څه لمړی ما ته ووايه چې ته به د خندق څخه څه ډول تير شې. دهغه په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل چې ګوره جلال خانه ! دخندق څخه تيريدل دا زما کار دې ، دا چې زه ترې څنګه تيريږم دا به بيا وروسته درته ووايم ، تا ته به په خپله معلومه شي چې هغه څه چې ما ويلي ته به هم همغسې کوې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خيمې څخه را ووت ، په خپل آس سپور شو او آس ته يې قمچينه ورکړه او په تيزی سره دهغه ځايه ولاړ.

د خواص خان د تللو څخه سمدستې وروسته دشيرشاه سوري زوې جلال خان هم په حرکت راغې. خپل لښکر يې تيارسئ کړ ، بيا دخندق تر غاړې پورې راغې او دهمغه ځايه يې د ګوډ په ديوالونو باندې بمبارې پيل کړه او تر څنګ يې د خندق څخه د ښار په لور د تيريدو مصنوعې هڅې هم پيل کړې.

د ښار د ديوالونو د پاسه او د برجونو په داخل کې د بنګال دحاکم سلطان محمود لښکر چې کله وکتل چې جلال خان د معمول پر خلاف د شپې د جنګ کولو پيل کړې دې نو هغوې ډير انديښمند شول. هغوې دا فکر کاوه چې کيدې شې جلال خان د محاصرې د اوږديدو څخه په تنګ راغلې وی او کوم نوې چال چلوي. هغه به د شپې په وخت خپل لښکر د خندق څخه را تير او د کلا په ديوالونو د ورختلو هڅې به وکړي، په دې خاطر ځو مره عسکر چې دديوالو د پاسه ناست و هغوې ټولو هغې لورې ته ورمنډې کړې دکومې لورې چې جلال خان بمبارې کوله او غوښتل يې خپل عسکر په ديوالونو ور وخيژوي.

په همدې وخت کې چې جلال خان د ګوډ په ښار باندې بمباری پيل کړه نو خواص خان هم د خپل لښکر سره يو ځای په حرکت راغې ، هغه دخپل لښکر سره يو ځای اوږود چکروواهه. او دګوډ دښار دهغه لورې څخه راښکاره شو چې د جلال خان مخالف لورې يې جوړاوه. خپل لښکر او اسونه يې دخندق څخه لږ څه لرې و درول او څو ډلې يې دخپلو آسونو د خوندې ساتنې له پاره و ټاکلې. بيا د خپلو عسکرو سره يو ځای په سينه خويدونکې د خندق په لور روان شو ، دهغه ملګرو له ځانو سره د خندق څخه د تيريدو وسايل او په ديوالونو باندې د ورختلو له پاره درسيو پاتخې را خستې وې.

دخندق غاړې ته د رارسيدو سره سم خواص خان يو بل ستر مهم قدم پورته کړ ، تر ټولو لمړی يې دخپلو کوچنيو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او بيا په خپله د اواز پيدا کيدو پرته خندق ته ورکيوت ، هغه له ځانه سره د رسۍ يو سر و نيو تر څو دخندق هغه بلې لورې ته د رسيدو سره سم يې هلته و نښلوي. په دې توګه خواص خان د خندق دواړو غاړو ته دوره درې ځلې لاړ او راغې. هغه په خندق کې درې رسۍ وتړلې، بيا هغه د خندق څخه تير شو او هغه بل اړخ کې ځملاست او خپلو لښکرو ته يې ددې رسيو په وکومک سره دخندق څخه د تيريدو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خواص خان له اړخه د حکم سره سم د هغه لښکر هم د کوم شورو زوگ د پیدا کیدو پرته په سینو و خویدل او تر خندق پورې یې ځانونه ورسول او بیا یې د همغو رسیو په کومک سره د خندق نه تیرشول او د گوډ د محاصره شوې ښار د یوالونو ته یې ځانونه ورسول او هملته په زمکه څملاستل.

د شپې په تیاره کې د خندق څخه تیریدل او د گوډ د ښار دیوالونو ته ځان رسول د کامیابۍ په لور د خواص خان لمړی قدم و . هغه ددې قدم وروسته د بل قدم د اخستوله پاره ځان تیارول پیل کړل . هغه د خپل لښکر سره یو ځای د ښار د دیوالونو څنگ ته ورغې او خپل عسکرو ته یې په دیوالونو باندې د رسیو د وراچولو حکم وکړ ، د هغه د حکم سره سم د هغه عسکرو د ښار په دیوالونو باندې رسۍ ور وغورزولې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه په هغو رسیو باندې په دیوال ور وخوت. په دیوال د ورختلو وروسته خواص خان هملته د دیوال د پاسه څملاست دهغه سره نور و ملگرو هم همداسې وکړل. کله چې خواص خان وکتل چې اوس د هغه د ملگرو پوره شمیره په دیوالو را ختلې ده نو په خپلې حملې یې پیل وکړ . تر ټولو لمړی د برج په لور ورغې او په هغې یې دومره ځواکمنه حمله وکړه چې په برج کې ناست ساتونکې یې ټول له منځه یوړل او په برج یې په خپله ولکه وکړه . کله چې خواص خان وکتل چې اوس نو د هغه ټول لښکر په دیوالو راختلې دې نو هغه په خپل یلغار باند ې پیل وکړ ، هغه په ټوپونو ، ټوپونو باندې د یوه برج نه بل ته او د بل نه بل ته ځان ورساوه او ټول یې په خپله ولکه کې راوړل ، د هغه د حملې څخه یوازې هغه برخه خوندي پاته وه چې د جلال خان سره په جنگ کې را گیر وه . کله چې د سلطان محمود هغه لښکریانو ته چې د شیرشاه د زوې جلال خان سره په جنگ کې را گیر وې خبر ورسید چې د هغوې تر شا دښمن په دیوالونو را ختلې او په ښار یې حمله کړې ده ، نو د هغوې د پښو لاندې زمکه و ښویده ، او بیا کله چې دا خبر ورورسید چې د شیرشاه سورې ستر سالار خواص خان پرې حمله کړې ده او د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای په دیوالو را ختلې دې نو د سلطان محمود په لښکر و کې هغه لږ څه پاته همت او غیرت دواړه سره وخویدل. اوس هغوې د نوې حالاتو سره مخ شوې و. د سلطان محمود هغو لښکرو چې لږ د مخه یې د شیرشاه سورې د لښکرو پر خلاف بمونه او غشې ورول ،هغوې د هغې څخه را وگرزیدل اود خواص خان په لور متوجه شول . کله چې د دیوال ددې برخې څخه د جلال خان په مقابل کې مقاومت ختم شو نو هغه وپوهیده چې خواص خان په دیوال د ورختلو وروسته د شا له اړخه په دښمن باندې حمله کړې ده .

ددې سره سم جلال خان د برق په څیر په تیزۍ سره نوې حرکت پیل کړ .او هغه پل چې خواص خان ورته د هغه د تیاریدو حکم کړې و ، د هغه د لښکر نجارانو هغه په یوه د رنگ کې تیار کړ ، هغه کوچنې شانته پل و چې د خندق د پاسه یې ور وغورزاوه ، د پل دواړه سرونه یې د خندق په دواړو غاړو کې میخ کړل او بیا د جلال خان په گډون د هغه ټول لښکر پرې په ډیره بیړه تیر شول او د ښار د دیوالونو لورې ته ورغلل.

کله چې جلال خان د خپل لښکرسره یو ځای دا ټول عملیات تر سره کول نو د دیوالو څخه د هغه پر خلاف هیڅ ډول مخالفانه حرکت تر سره نه شو . په دې کار سره د جلال خان او د هغه د عسکرو حوصلې ډیرې پورته او قوې شوې. هغوې په چټکۍ سره مخ ته ولاړل او لکه څنگه چې خواص خان په دیوالو باندې د رسیو د ورغورزولو او په دیوالو باندې د ورختلو عمل اجرا کړې و په همغه توگه جلال خان هم د رسیو د پاتخو په کومک سره د خپل لښکر سره یو ځای په دیوالونو ور وخوت. او د گوډ د ښار ساتونکې چې په دې وخت کې د خواص خان سره په جگړه کې مصروف و د هغوې تر شا یې پرې حمله وکړه.

اوس نو حالات دا ډول و چې د بنگال د سلطان محمود لښکر باندې د دیوالونو د پاسه د دوو اړخونو څخه حمله شوې وه. د مخې له اړخه خواص خان د اور د بڅرکې په څیر پرې را پریوتې و او د شا له خوا پرې جلال خان د نوې جلال او قهر و غضب سره یو ځای د نیا سور اور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځولې وه. په دې ترتيب يې د ګوډ د ښار د ديوالو د ساتونکو شپه نوره هم تياره او يو په بل پسې يې له منځه يوړل او شميره يې ورته را کمه کړه.

د ګوډ لښکر د خپله اړخه ډيرې هڅې وکړ ې چې خواص خان او جلال خان بيرته د ديوالو څخه کيوتو ته اړ باسي خو دهغوي هره هڅه د ناکامۍ سره مخ شوه ، خواص خان د خپلې حملې په وخت کې يو خونړې انقلاب را وستې و ، کله چې دهغه د تيزو حملو څخه د ښار ساتونکې په شا شول نو دشا له اړخه پرې جلال خان را پريوت اودهغوي عامه وژنه يې پيل کړه . په دې ترتيب په ديوالونو ناست ټول ساتونکې دخواص خان اوجلال خان د لښکرو په لاسو له منځه ولاړل اوبيا خواص خان او جلال خان دواړه دښار دديوالونو څخه را کيوتل.

دديوالونو څخه د راکيوتلو وروسته خواص خان او جلال خان د خاص مقاومت سره مخ نه شول ،ځکه د ګوډ د ښار د ساتونکو ډيره برخه هملته په ديوال ختلې وه او هغوي ټول دخواص خان او جلال خان په لاسو باندې له منځه تللي و ، اوس نو د ښار په منځ کې چې څومره لښکر و هغوي لږ څه اخوا ديخوا مقاومت وکړ خو خواص خان او جلال خان هغوي هم يو په بل پسې په ډيره اسانۍ سره له منځه يوړل ، او په دې ترتيب کله چې دشرق څخه دبلې ورځې لمر را خوت ، خواص خان د ګوډ په ښار باندې ولکه پوره کړې وه.

د خواص خان له لورې دګوډ د ښار سوبه ډيره ستره سوبه وه چې هغه دخپلې ارادې ، عزم او هوډ په اساس تر لاسه کړه. بيا هغه د لمر د راختو وروسته د ښار ټولو برخو کې و ګرزيد او د ګوډ دښار د نظم ونسق د جوړولو کار يې پيل کړ . د ګوډ دښار د سوبې وروسته خواص خان يوا ځې څو ورځې هلته پاته شو اوبيا يې ښار د شيرشاه سوري زوې جلال خان ته حواله کړ اوپخپله بيرته دخپل لښکر سره يو ځاې د وندهياچل غرنيو سيمو ته دشيرشاه سورى سره ديو ځاې کيدو په خاطر را ستون شو .

٢٢

که له يوه اړخه په بنګال کې خواص خان په زړه پورې برياليتوب تر لاسه کړې و خو د بله اړخه شيرشاه سورى هم بيکاره نه و ناست . د بنګال په لور د خواص خان دا ستولو وروسته ، د شيرشاه سورې تر مخه تر ټولو مهمه مسئله دخپلو ښځو ، اولادونو او خزانې خوندي ځايو ته منتقلول وو . په دې ورځو کې شيرشاه سورى خپله ښځه ، خپل اولادونه ، خزانې او جنګې سامانونه ټول هملته د بهارکنډ په کلا کې ځاې په ځاې کړې و . خو له يوه اړخه دا کلا ډيره کوچنۍ وه او دبله اړخه شيرشاه سورې ته دا خبرونه هم رسيدل چې د چنار د کلا د فتحې وروسته همايون خان د بهارکنډ په کلا باندې د ولکې کولو په فکر کې دې. دبهارکنډ نه علاوه د شيرشاه سورى په ولکه کې يوه بله کلا هم وه ، چې شير ګړ نوميده او د رهتاس د کلا په شمال کې د سهسرام څخه نژدې شل ميله لرې جنوب غرب لورې ته پرته وه. خو دا کلا هم د اوږدې محاصرې له پاره مناسبه نه بريښيده. هغه د کوچنيوالې تر څنګ د ډيرې مودې له پاره دخوراکې او جنګې موادو د ذخيرو له پاره هم ځاې نه درلود.

څرنګه چې شيرشاه سورې ته د په پرلپسې توګه د همايون له اړخه د بهارکنډ په کلا باندې دحملې اويرغل ويره او انديښنه وه نو په دې خاطر يې ، خپل اولادونه ، ښځې ، خزانې او نور ټول وسايل د دې کلا څخه ويستل پيل کړې و . خو دا کار يې په ډيره پټه توګه تر سره کړ تر څو مغلو ته په دې اړه معلومات تر لاسه نه شي. هغه د دې کار د تر سره کولو له پاره دډيرو سختو لارو څخه چې د کرم ناسه او د سون ددريابونو تر منځ پرته وه کاروا خست . ددې تر څنګ يې د رهتاس په راجه هرکشن باندې د حملې اودهغې کلا ولکه کول يې هم په سترګو کې و. رهتاس ډيره ستره کلا وه چې هلته د محاصره کيدو په صورت کې شيرشاه سورې په ښه توګه د مغلو دهمايون خان مقابله کولې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رهتاس نومې کلا د بهار د ولايت د شاآباد په سيمه کې پرته وه ، د رهتاس بله کلا په پنجاب کې پرته وه چې د شرق نه تر غربه پورې نژدې څلور ميله او د شمال نه تر جنوبه پورې نژدې پنځه ميله پراخه پرته وه . دلته زمکه ډېره زياته غريزه او د سترو سترو غونډيو څخه ډکه ده . دهغې په جنوب کې د سون د درياب د غاړې مرکزي مورچل دې چې ددې لارې په اسانۍ سره کولي شي دې کلاته ور ننوځي خو دا ډيره سخته او عمودی لاره ده . په دې لاره کې د پاتخو په جوړولو سره بيا لږ څه اساني را پيدا کيږي . ددې کلا ديوالونه ډير مستحکم او تر ډيره پورې د عبور وړ نه دی او خواشا کې غرنۍ غونډۍ او سترګړنګونه دی ، په دې اساس دهغې ديوالونه د لاندې څخه کنټرول کيدای نه شي . نو په دې خاطر د توپ ګولۍ ددې کلا په ديوالونو باندې هيڅ ډول اغيز نه شيندي .

شيرشاه سوري ددې رهتاس نومې کلا د ځای ځيږي څخه په ښه توګه خبر و . هغه په دې پوهيده چې ددې کلا سوبه د سون د درياب دغاړې څخه د حملې په صورت کې شونې ده او دهمدې لارې بريا تر لاسه کيدې شي . په دې خاطر هغه خپل ټول لښکر له ځانه سره يو ځای کړ او دشپې په تياره کې يې د سون د درياب دغاړې څخه د رهتاس د کلا په لور حرکت وکړ .

تر نيمې شپې پورې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځای د سون ددرياب د غاړې څخه د رهتاس د کلا ديوالو ته ور نژدې شو . د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او دهغه عسکرو هيڅ هيله نه درلوده چې شيرشاه سوري به پرې په دې توګه يرغل راوړي، هغه په دې فکر کې و چې څرنګه چې همايون په شيرشاه سوري باندې حمله کړې ده او دهغه څخه يې دهغه د چنار کلا هم نيولې ده،او شيرشاه سوري د همايون څخه د پټيدو په خاطر د ونډهياچل په غرنيو سيمو کې پټ شوې دې، نو په دې خاطر هرکشن ته نه دهمايون له اړخه خطر موجود و او نه د شيرشاه له اړخه يې په دې اړه فکر کاوه .

شيرشاه سوري دهمدا سې موقع نه ډيره ګټه پورته کړه او د شپې له اړخه د سون د درياب د سترې مورچې له لورې يې د غرنيو لړيو د پاسه د رسيو په کومک سره خپل فوځونه د رهتاس د کلا ديوالونو ته ورسول هغه دا کار په ډيره پټه توګه تر سره کړ، ان تردې چې د رهتاس د کلا په ديوالونو او برجونو چې کوم ساتونکې ويده وو هغوې هم ددوې په راختلو باندې خبر نه شول .

د رهتاس ديوالونو ته د ورنژدې کيدو په وخت کې شيرشاه سوری خپل فوځونه په ډيره پرده کې ديوالو ته نور هم ور نږدې کړل او بيا يې ددو برجونو تر منځ د رسيو پاتخې و غځولې ، بيا د شيرشاه سوري په مشرۍ د هغه ټول لښکر پرته له کومې ستونزې ، او يا خنډ څخه په ديوالونو ور ختلې و.د ښار ديوال څو فټه پراخه و او ان تر دې چې آسونو پرې ځغاسته کولې شوه . د رسيو په پاتخو باندې دخپلو فوځونو د ورختلو وروسته شيرشاه سوري خپل فوځونه په دوو برخو وويشل. دهغوې يوه برخه يې دخپله ځانه سره و ساتله ،او بله برخه يې د هيبت خان نيازی په قومنده کې ورکړه . بيا دواړو يو ځای دا پريکړه وکړه چې شيرشاه سوري به د ديوال د پاسه په ښي لورې برجونو باندې يرغل وروړي اوهيبت خان به چپ لورې ته ، او ددې برجونو ټول ساتونکې به له منځه وړي. بيا به دواړه لښکرې يو ځل بيا يو ځای کيږي اوبيا به ښار ته د ورکيوتلو هڅه کوي . ددې پريکړې سره سم شيرشاه سوري ښي لورې ته او هيبت خان نيازي چپ لورې ته يرغل پيل کړ .

شيرشاه سوري او هيبت خان نيازي دواړو په ډير راز سره د رهتاس د راجه ټول ساتونکې له منځه يوړل ، تر اوسه لا ښار ددې حالت نه خبر نه و او نه په کې کومه غوغا او هنګامه پيدا شوې وه. ددې وروسته شيرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره يو ځای د ديوالو څخه لاندې کيوت او د سون ددرياب په لور چې په هغه ځای کې د کلا پادشاهي دروازه وه ولاړ او دهغې ځای په ساتونکو يې حمله وکړه . ددېځای د ساتونکو د له منځه وړلو وروسته شيرشاه سوري دکلا دروازه پرانسته ، او دخپلو ساتونکو په ولکه کې يې ورکړه . په همدې وخت کې دښار دننه د راجه هرکشن لښکرو ته ددې سترې حملې په اړه معلومات ورپه برخه شوې و . خو اوس وخت له وخته تير شوې و ځکه چې د ديوالو دپاسه چې دهغوې څومره لښکر و هغه شيرشاه سورې له منځه وړې و . اوس نو شيرشاه سوری د سون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددریاب پەلور د دروازې د نیولو وروسته خپل استحکامات نور هم ځواکمن کړي و. خو په دې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هم پە ډیره بیړه دخپلو لښکرو قومنداني کوله او د هغې دروازې په لور ور روان و چې شیرشاه سوري پرې ولکه کړې وه. کله چې شیرشاه سوری ته د راجه هرکشن د راتلو خبر ورسید نو هغه یوځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې هیبت خان نیازي ته ور حواله کړه. د هیبت خان نیازي برخه لښکر یې د دروازې چپ اړخ ته په سنګر کې کیناوه او حکم یې ورته وکړ چې کله هغه د راجه هرکشن سره په ټکر کې شي نو هیبت خان نیازي دې دخپل لښکر سره یو ځای د راجه هرکشن په لښکر باندې د اړخ له لورې یرغل راوړي، ترڅو جنګ ډیر اوږود نه شي او راجه هرکشن ته په اسانۍ سره ماتې ورکړل شي.

ددې پریکړې په وخت کې شیرشاه سوري د مرکزی دروازې تر څنګ پاته شو خو هیبت خان نیازي یې چپ لورې کې ورښوول شوي ځای ته ولیږه. هیبت خان نیازی هملته په مورچه کې پټ کیناست. په همدې وخت کې راجه هرکشن هم دغې مرکزی دروازې ته را نژدې شوي و. پخوا له دې چې هغه د شیرشاه سوري په عسکرو باندې برید وکړي، شیرشاه سوری پر ې په داسې حال کې چې دخپلو عسکرو حوصلې یې کلکې اوپورته وې، پرې حمله وکړه.

دشیرشاه سوري دا حمله دومره ستره او ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکرو مخکینیو صفونو د هغې تاب را نه شو وړای. شیرشاه سوري دهغود لمړي لیکو حالت ډیر خراب کړ، په همدې وخت کې د دیوال د سیوري څخه پټ ناست هیبت خان هم دخپل لښکر سره یو ځای را ښکاره شو او د هرکشن د لښکر په یوه اړخ یې حمله راوړه. دهیبت خان نیازي حمله دومره ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکر مورال یې له منځه یوړ. ددې دوه اړخیزه حملو په واسطه د راجه هرکشن د لښکر حالات اوس دکنترول نه و، هغوې د چینجو وهلو لرګیو په څیر ګرزیدلي و. تر لږه وخته پورې د رهتاس د دروازې تر څنګ د دواړو دښمنو اړخونو تر منځ سخته جګړه وشوه، هر ې لورې ته د وینو سیلابونه روان وو، هره ګړۍ د زړونو ټکان زیاتیده، او د هیلو او غوښتنو د وینو سمندر د توپان په څیر بیرون راوت.

ددې سخت جنګ وروسته د رهتاس شهزاده په داسې حال کې چې په تیښته کې و، ووژل شو، تر څنګ یې شیرشاه سوري د هغه پاته لښکر هم له منځه یوړ. لاتر اوسه شپه همغسې په خپلو تیارو کې ډوبه وه چې شیرشاه سوري د رهتاس ټول ساتونکې له منځه یوړل او کلا یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخسته.

د رهتاس د راجه هرکشن سره د جنګ د فارغیدو سمدستي وروسته شیرشاه سوري هملته ولاړ و چې یو قاصد، په داسې حال کې چې خپل آس یې په ډیره ګړندۍ توګه را ځغلاوه، ښار ته را ننوت، په دې وخت کې شیرشاه سوري دخپلو عسکرو تر منځ موجود و، هغه قاصد په خپل اس سپور د شیرشاه سوري مخې ته راغې. شیرشاه سوري او دهغه ټولو لښکریانو هغه قاصد ډیر ښه پیژاند. ځکه کله چې دشپې په تیاره کې هغه قاصد د شیرشاه سوري مخې ته را غې اودخپله اسه را کوز شو نو شیرشاه سوري هغه و پیژاند. په ډیره چټکۍ سره دهغه لورې ته ورنژدې شو او غوښتل یې دهغه څخه څه و پوښتي، خو هغه قاصد را نژدې شو اوپه ډیره خوشحالۍ سره یې وویل:

اقا! ماتاته یو ډیر ښه خبر راوړې دي. دهغه په دې خبره ترې شیرشاه و پوښتل چې ته خو د خواص خان سره یو ځای د بنګال په لور تللې وې، وایه دهغه څخه دې کوم خبر راوړې؟ دهغه په دې خبره قاصد وویل: اقا! خواص خان یوا ځې په یوه شپه کې د ګوډ کلا و نیوله او هلته د څو ورځو د تم کیدو وروسته اوس بیرته ستا لورې ته را روان دې.

اقا! تر نن سهاره پورې به هغه ستا دلښکر سره یو ځای شي. شیرشاه سوري ددې خبرې په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو. تر څنګ یې دلښکرو اوسالارانو خولې هم دخوشحالۍ نه نه راټولیدې. ددې نه وروسته شیرشاه سوري خپل لښکر ته د رهتاس د کلا څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرون د خیمو د درولو حکم وکړ . هغه د هرکشن ټوله شاهي کورنۍ بندیان کړې او د هغوې په ځاې یې د خپلې کورنۍ غړي هلته منتقل کړي و . د هرکشن د وزیر چورامن محل یې د خواص خان له پاره مختص کړې و.

د رهتاس د سوبې په اړه یو شمیر تاریخپوهان وایي چې شیرشاه سوري رهتاس ته د هغه د برهمن وزیر چورامن په لاسویو لیک ور استولې و چې دهمایون په لاسو د چنار کلا د دلاسه ورکولو وروسته اوس دهغه سره کوم خاص ځاې نه شته . په دې خاطر څو کسو افغاني مستوراتو ته هلته په عارضي توګه ځاې ورکړه ، ویل کیږي چې رهتاس ددې سره موافقه کړې وه . په همدې اساس افغاني میرمنې په ډولیو کې ناستې هلته ور ننوتې . راجه په دې خاطر چې د افغانانو ښځې د پردې لحاظ ساتي نو د ډولیو لټون یې لازم و نه ګاڼه او هغوې یې همداسې پریښول.

خو شیرشاه سوري ددې کلا د سوبې له پاره دپخوا څخه دا پلان درلود چې څنګه چې دا په ډولیو کې سپاره سپاهیان کلا ته ور ننوځی نو سمدستي دې خپلې توري را وباسي او دډولیو څخه دې بیرون را ودانګي . هغه د ښار په دروازه باندې حمله وکړه ، او هغه یې په خپل کنترول کې راوړه ، دروازه یې پرانسته ، اود هغې وروسته یې خپل ټول فوځ کلاته ور ننویست او په دې ترتیب یې راجه هرکشن ته ماتې ورکړې ، په هر صورت ، دا چې حقیقت څه دې بیله خبره ده . شیرشاه سوري هرکشن ته ډیره بده ماتې ورکړه او د رهتاس په کلا یې خپله ولکه ټینګه کړه ، اوس شیرشاه سوری ته دهمایون په مقابل کې یو ډیر ستر او مستحکم سنګر لاسه شوې و .

بل سهار شیرشاه سوري د راجه هرکشن د کورنۍ ټول بندي غړي خپل ځان ته را وغوښتل . دشیرشاه د حکم سره سم دهرکشن د کورنۍ ټول غړي د شهزادګۍ ګنګا په ګډون دهغه د خیمې تر مخه کتار و دریدل. شیرشاه سوري د راجه د کورنۍ ټولو نارینه و او ښځینه غړو ته په ډیر غور سره وکتل ، بیا یې وویل چې ستاسې څخه دې یواځې شهزادګۍ ګنګادلته په خیمه کې پاته شي او نور ټول ازاد یاست .دوې ټول کولې شي چې د پخوا په شان په رهتاس کې په پوره امن سره ژوند وکړي . د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم ټول خلک په پوره خوشحالۍ سره د خیمې څخه ووتل خو شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړه همل‍ته په خیمې کې ولاړې پاته شول.

د ټولو خلکو د تللو وروسته شیرشاه سوري د اوما په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې ګوره لورې ! ستا تر څنګ ولاړه نجلۍ په شکل او صورت کې د راجه هرکشن شهزادګۍ ګنګا معلومیږي ، نو ته څوک یې؟ دهغه په دې خبره اوما وویل چې: زه د ګنګا داسې یم ، او ستا سالار صاحب خان ما په ښه توګه پیژني . هغه ما ته خپله خور ویلې دي . دهغې ددې خبرې وروسته شیرشاه سوري نیغ په نیغه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :

ګوره ګنګا لورې ! بې شکه چې ته زما تر مخه د یوې بندۍ په څیر را وړل شوې یې . خو ته ما ته دخپلې لور په څیر یې . خو ددې هر څه سره سره زه د یوې بندۍ په توګه تا خپل سالار خواص خان ته ور سپارم. ته به دهغې سره د یوې وینځې په توګه ژوند کوې ، دا به دهغه پورې اړونده وی چې هغه تا د وینځې په څیر ساتي او که ازادوي دې. دا ټول دهغې دخوښې او غوښتنې پورې اړه لري. دهغه په دې خبره ګنګا په احتجاجي توګه وویل:

زه نه پوهیږم چې تا ما څه ډول وګڼې ته ورسپارې ،هغه څوک دې ؟ او ته ولې ما هغه ته ورسپارې؟ او ولې ما هغه ته د وینځې او خدمتګارې په څیر ور سپارې ؟ اوس خو تا ماته خپله لور ویلې دي ایا د یوې لور په څیر ته ما د خپلې کورنۍ د ښځو سره یو ځاې نه شې ساتلاې؟ ترڅو زه دخپل پلار د مړینې وروسته په ډاډمنه توګه خپل ژوند ته دوام ورکړم . دهغې په دې خبره شیرشاه سوری ورته وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما د پخوا څخه په دې اړه پریکړه کړې وه چې زه به تا خواص خان ته د وینځې په څیر ورسپارم. اوس به ستا د قسمت په اړه همغه پریکړه کوې. په ځواب کې ورته شهزادګۍ وویل چې زه خواص خان پیژنم نه ، چې څوک دې ؟نو زه به بیا ولې دهغه سره د وینځې په څیر ژوند کوم . په ځواب کې ورته شیرشاه سوري څه ویل غوښتل چې په همدې وخت کې خواص خان هم دهغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیمې ته را ننوت. شهزادګۍ ګنګا یوځل خواص خان ته په ډیر غور سره وکتل او ما یې هم به کتلو سره خوشحاله شوه. هغه وخت چې خواص خان خیمې ته را ننوت نو شیرشاه سوري ورپورته شو او مخې ته ورغې او ښه راغلاست یې ورته وو ایه ، هغه ته یې غاړه ورکړه او د هغه تندې یې ښکل کړ. ورته یې وویل:

خواص خانه زویه ! زه تاته د بنګال د ګوډ ښار د سوبې په اړه د زړه له کومي مبارکي وایم. خواص خان ورته وویل چې:

زما محسنه شیرشاه سوری صاحب! زه هم تاته د رهتاس د کلا د سوبې په اړه مبارکي وایم. ددې خبرو وروسته شیرشاه سوري خواص خان له لاسه و نیوه او خپل څنګ کی یې کیناوه او ورته یې وویل:

ګوره خواص خانه زویه ! ما ستا د راتلو تر مخه د شهزداګۍ ګنګا او اوما سره ستا په اړه خبرې کولې. ما د هرکشن ټولې کورنۍ ته بښنه کړې او ازاد کړې مې دي ، خو د شهزادګۍ ګنګا په اړه مې پریکړه کړې چې هغه به تاته د وینځې په څیر در سپارم. اوس دا ستا په لاسو کې ده ، ستا خوښه چې له ځانه سره یې ساتې او که ازادوی یې. بیا شیرشاه سوري د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل:

شهزادګۍ !دا خواص خان دې چې زه دې ورته د وینځې په څیر ور سپارم. ددې پخوانې نوم صاحب خان دې خو ما صاحب خان ته یو نوې لقب ورکړې او خواص خان مې ترې جوړ کړې دې. اوس دې یوائې زما د فوځ ستر سالار نه دې زما زوې هم دې. دا د رهتاس په جنګ کې شامل نه و ، همدا اوس اوس د بنګال څخه را ستون شوې دې او د بنګال مرکزي ښار ګوډ یې سوبه کړې دې. ددې وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل:

خواص خانه زویه !ما ستا خیمه دخپلې خیمې تر څنګ درولې ده. شهزادګۍ ګنګا تاته د یوې وینځې په څیر در سپارم.ته اوس ستړې ستومانه یې، خپلې خیمې ته ولاړ شه او ارام وکړه ، زه به بیا وروسته درسره تفصیلي خبرې وکړ م. شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما هم له ځانه سره یوسه. ځکه چې ګنګا اوس ستا وینځه ده او څرنګه چې اوما د ګنګا وینځه ده نو هغه به هم هملته ورسره وي. اوس ولاړ شئ او ارام وکړئ

ددې خبرې سره سم خواص خان دخپله ځایه پورته شو او دخپلې خیمې په لور روان شو ،ګنګا دخپلې خولې څخه یو لفظ هم و نه ویست او د خپلې اوما سره یو ځاې په پټه خوله د خواص خان تر شا روانه شوه.

٢٣

د خواص خان خیمه د شیرشاه سوري د خیمې تر څنګ درول شوې وه ، دهغې پراخوالې او جوړښت بلکل دشیرشاه سوري د خیمې په څیرو ، ترڅنګ یې کوم ضروري شیان چې دشیرشاه سوري په خیمه کې ایښودل شوي و په دې خیمه کې هم موجود وو. کله چې خواص خان خپلې خیمې ته راننوت نو شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خیمې په دروازه کې تم شوې، خواص خان دخپلې خیمې تر نیمایې پورې رسیدلې و چې تر شا یې وکتل چې شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه هملته په دروازه کې ولاړې دي. خواص خان دوې دواړو ته په ډیره عجیبه توګه کتل او بیا یې ورته وویل چې ګوره ګنګا دا زما خیمه ده او ته ماته شیرشاه د وینځې په څیر را کړې یې. اوس نو ته د خیمې په دروازې کې ولې ولاړه یې ؟را ننوځه ، دا خیمه پر تا حق لري. شهزادګۍ ګنګا ورته هملته په درېدو سره وویل:

ګوره خواص خانه !اوس چې وخت او حالاتو زه ستا په لمن کې د رغورځولې یم او شیرشاه سوري هم زه تا ته د وینځې په توګه در کړې یم نو ما ته ووایه چې زه به په دې خیمه کې په کومه توګه او څه ډول ژوند تیروم.

خواص خان تریوه وخته پورې د شهزاګۍ ګنګا ځواب ور نه کړ خو په ډیر غور سره یې ورته کتل ، هغه وکتل چې ګنګا بې چاره اوس داسې ورانه ویجاړه او حیرانه ده لکه یوه مرغۍ چې د نیمې شپې په تیارو کې باران وهلې او لاره ورکه سرګردانه ناسته وي او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهیږی چې کومې لورې ته والوزي. دهغې د هوسۍ په څېر سترګې اوس د زمکې د خړ بدن په څېر ګرزېدلې وې. د وجود غوړوالې يې له منځه تللي او په يوې ژيړې لويدونکې پاڼې باندې بدل شوې و.

خواص خان دا هم وکتل چې شهزادګۍ ګنګا د يوې بې وزرو مرغۍ په څېر چې جاله او د جالې ډکې يې ټول له منځه تللي وی او په نرۍ لښته باندې ځانته ناسته او ويرکوي ،بدله شوې ده. داسې بریښېده چې دهغې د ژوندانه دمستيو ټول هغه وختونه د ورانو ويجاړو او غمونو ، حسرتونو او دربدريو باندې بدل شوي دي. هغې به کله کله په ډېره عجيبه توګه د خواص خان لورې ته کتل ، داسې څرګندېده چې هغه په پټه ژبه خواص خان ته ډېر څه ويل غواړي. خو د مناسبو الفاظو نه پيدا کېدو دهغې ژبه د دې کار نه منه کوله.

خواص خان تر ډېره وخته پورې شهزادګۍ په همدې توګه ولاړه کتله ، نو شهزادګۍ ګنګا هم دخواص خان په لور وکتل او بيا يې ورته وويل: زه پوهيږم چې ته اوس زما ډېر بد دښمن يې. خو زه په دې هم پوهيږم چې يو وخت تا له ما سره د زړه له کومې مينه او محبت کاوه خو اوس ته له ما سره دهغه خو برابره زياته کرکه او نفرت کوي. خو بيا هم ما چې له تا څخه کومه پوښتنه کړې ده دهغې ځواب زما حق دې چې را يې کړې. دهغې په دې خبره خواص خان وويل :ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته د اوما سره يو ځاې همدلته په خيمه کې کينه ، زه ځم اوبيرته د راستنيدو وروسته به تاته ددې خبرې ځواب ووايم ، او په دې به دې پوه کړم چې ته زما په خيمه کې زما د وينځې په څير څه ډول ژوند بايد تر سره کړې. ددې خبرې وروسته خواص خان دخپلې خيمې څخه ووت. دهغه د وتلو وروسته شهزاګۍ ګنګا په حرکت راغله او دخپلې اوما سره يو ځاې دخيمې منځنۍ برخې ته ولاړه او همدلته په ګدۍ باندې کيناسته.

په خيمې کې د کيناستو نه وروسته شهزادګۍ ګنګا او اما دواړو تر ډېره پورې د خواص خان انتظار وکړ. شهزادګۍ به هره ګړۍ د دروازې په لور کتل ځکه هغه د خواص خان له لورې دخپلې پوښتنې د ځواب او يا دهغه د عکس العمل منتظره وه. خواص خان خيمې ته راغې ، دهغه په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خپلو ځايو څخه پورته شوې. خواص خان هغوې ته رانژدې شو او په ډېره نرمه ژبه يې ورته وويل:

ګورئ شهزادګۍ او اوما ! تاسو دواړه کينئ ، زما د راتلو په خاطر تاسو ته ددريدو اړتيا نه شته. اوما ، ما خو تاته د پخوا څخه خپله خور ويلي دي او اوس هم ته زماد خور په څير يې ،پرتا هيڅ بنديز نه شته ، ته ازاده يې ، هر چېرې چې دې زړه غواړي تللې شې. او که چيرې ته د شهزادګۍ ګنګا سره يو ځاې اوسيدل غواړې نو هم ستا خوښه ! دهغه په دې خبره اوما سمدستي ور ټوپ کړ او ورته يې وويلې:

خواص خانه وروره ! تر ټولو لمړۍ خو زه تاته ددې مبارکي درکوم چې ته د شيرشاه سورې دلښکر ستر سالار يې، دهغه زوې يې ، او تا ته يې د صاحب خان په ځاې د خواص خان لقب درکړې دې ، او ستا د کړچار په مقابل کې يې ته ډېر ښه ستايلې يې. خو زه د خپل ژوند په اړه تا ته بايد ووايم چې زه به د ژوند تر اخرې ګړۍ پورې د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ واوسيږم. چيرې چې هغه اوسي نو همدلته به زما ځاې هم وي.

دهغې په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل:

ګوره اوما ! ما هم دستا په څير د ځان ځارونکې او ميړنۍ پيغلې څخه دهمدا سې ځواب هيله درلوده. ته کولې شې په پوره خوشحالۍ سره د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ و اوسيږې. ددې خبرو وروسته خواص خان تر لږه دمه خاموشه پاته شو اوبيا يې په ډېره نرمه ژبه شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل:

ګوره ګنګا ! زه پوهيږم چې ته شهزادګۍ وې او ته اوس هم زما په سترګو کې همغسې شهزادګۍ يې. په دې کې شک نه شته چې لږه شيبه مخکې شيرشاه سورې ته ما ته د يوې وينځې په څير را حواله کړې بې. خو زه به تاته دا ډاګيزه کړم چې څرنګه چې زه پخپله يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت غلام و م نو په دې خاطر د وينځې او غلام د په احساساتو ښه پوهيږم. ګوره شهزادګۍ ګنګا ! لمړی خبره داده چې ما ته ازاده کړې يې. اوس ته زما وينځه نه يې ، ته د پخوا په څير شهزادګۍ ګنګا ، او يوه ازاده پيغله يې. ته دخپلې خوښې مالکه يې ، چيرې چې غواړې ولاړه شې اويا و اوسيږې ، دا ټول هر څه په تا پورې اړه لري. په تا باندې به هيڅ ډول بنديز نه وي.

دخواص خان دې خبر و ښايسته او ښکلې شهزادګۍ دخوبونو د خوشحاليو د ډوب سمندر په څپو کې ور وغورځوله. دخواص خان خبرو دهغې دسرو شونډو هغه سورو الې يو ځل بيا د تازه ا وبو ډک کړ او دهغې په ښايست او حسن کې يې تلپاتې والې راوست.

تر ډيره پورې يې د ستورو په رڼا کې درا نغاړلې راز په څير په خندانه توګه د خواص خان په لور کتل ، ځکه دخواص خان ددې نيک سلوک په خاطر دهغې دښکلې څيرې حسن کې نوره هم ځلا راټوکيدلې وه ، او داسې بريښيدله لکه د ګلابو کالې يې چې په ځان کړې وي او يا يې د لمر وړانګې ترخپل ځان را چاپيره کړې وي.

تر لږه وخته پورې شهزادګۍ ګنګا دخوشحاليو په څپو کې ډوبه روانه وه لکه د هغې په لاسو کې چې د کيميا کوم کتاب ورغلې وي. او يا دا چې دخپلې شوق د سجدې له پاره يې کومه استانه موندلې وي. لږ څه وړاندې دهغې حالت مړاوې او د يخ مړکړل شوي نغرې په څير بې اوره او بې نوره وخو اوس د خواص خان خبرو هغه د سهار د سلام کونکو مرغانو او د وريښمو د نرمو تارونو په څير ښايسته او نرم ګرځولې و.

تر ډيره پورې شهزداګۍ ګنګا په همدې خوشحاليو او خوبونه کې مسته او ډوبه وه او بيا يې دهمدې خوشحاليو نه په ډک اواز خواص خان ته وويل : خواص خانه ! زما مهربانه ، زما مربي ، زما محسنه او زما پالونکيه، تا پخوا هم زما د عزت د ساتلو په خاطر پر ما احسان کړې دې ،او نن دې يو ځل بيا پر ما دويم ځل احسان وکړ او زه دې د وينځېتوب څخه خلاصه کړم او ازادي دې راکړه او بيرته دې همغسې شهزادګۍ و ګرځولم. په دې خاطر زه ستا ددې احساناتو د زړه له کومې منننه او شکريه کوم. تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ،نو خواص خان په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل :

ګوره شهزادګۍ ! بله خبره چې ما غوښتل تا ته يې وکړم هغه داده چې ته که غواړې چې ددې ځايه ولاړه شې نو درهتاس په ښار کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړل شي. په همغه ستا د پلار په محل کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير مناسب او اعلې ځاې درکول شي خو که چيرې د رهتاس د کلا نه بيرون تلل غواړې او هيله لرې چې په بل کوم ځاې کې و اوسيږې نو هلته به هم ستا دخوښې په ځاې کې ستا له پاره مناسب او اعلې انتظام وکړل شي. خو که چيرې ته دخطر احساس کوې او فکر کوې چې څرنګه چې ته پخوا شهزادګۍ وې او يو شمير خلک به ستا عزت ته زيان ورسوي نو ته دلته زما په لښکر کې تر هغې چې ستا زړه غواړي اوسيدې شې ، ستا د ځان ، عزت او ابرو دخوندې ساتنې له پاره به هر ډول امکانات برابر کړل شي. زه چې همدا اوس د خيمې څخه ووتلم او ولاړم نو هغه په همدې خاطر و چې ستا د اوسيدو له پاره ټول امکانات برابر کړم او بيا له تاسره په دې موضوع باندې خبرې وکړم

کله چې خواص خان غلې شو نو شهزادګۍ يو ځل بيا په پوره خوښۍ سره په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل:

ګوره خواص خانه ! زه يو ځل بيا ستا ډيره منننه کوم او ستا نه هيله او غوښتنه کوم چې ايا داسې به شونی نه وي چې زه همدلته ستا د خيمو په ښار کې واوسيږم او ته زما دلته د تم کيدو په وخت کې زما سره يو بل کومک هم وکړې ، دهغې په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ويې وپوښتل چې څه ډول کومک؟ شهزادګۍ ګنګا ورته وويل:

زما درونده خواص خانه ! زه يو ځل مخته هم دخپلې اوما سره ستا حضور ته راغلې وم او يوه غوښتنه مې درڅخه کړې وه او زه هغه غوښتنه يو ځل بيا تکراروم. ما تاته ويلې و چې يو چا زما د خپلولو درې واړه مقابلې ګټلې دي اوس همغه زما د ځان ، زما دجسم او زما دمينې خاوند دې او زه غواړم خپل هر څه همغې ته ور حواله کړم ، هغه زه همداسې پريښې يم. خو ما په هر صورت دهغه د لاسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړلو عزم کړې دې. هغه زما د خپلولو په مقابلو کې پټ مخ برخه اخستې وه نو ځکه یې زه نه پیژنم چې هغه څوک دې ، دکومه ځایه راغلې و او اوس چیرې دې. خود کوچیانو د قبیلې سردار د فدایي خان چې ته یې هم ډیر ښه پیژنې ، هغه اجنبي نقاب اغوستونکې ډیر ښه پیژني. زه له تا دا هیله لرم چې په اوسني وخت کې ته ماته په خپل لښکر کې یو خیمه را کړې ، زه به په همغې کې د خپلې اوما سره اوسیږم. تر څنګ یې پر ما دا احسان هم وکړه چې زما له پاره د فدایي خان لټه وکړه او څنګه یې چې درک درته معلوم شي نو را و یې ښایه ترڅو دهغه څخه دا وپوښتم چې زما دخپلولو په مقابلو کې هغه نقاب اغوستونکې برخه اخستونکې ځوان څوک و ؟ که ماته معلومه شي نو زه به په همغه وخت ستا دلښکر د خیمې څخه ووزم اودهغه ځوان په لورې به ورشم. دهغې وروسته به ستا له پاره د زحمت ، ستونزو اومشکلاتو سبب نه ګرزم. ځواب کې ورته خواص خان وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا: ترهغو چې دلته ستا د اوسیدو پورې اړونده ده ، نو تر هغو چې ته غواړې زما د لښکرو په خیمه کې اوسیدلې شې ، خو تر هغې چې دفدای خان د لټون پورې اړه لري نو زه له تاسره ژمنه کوم چې زه به په هر صورت هغه راپیدا کړم او تاته به یې په اړه معلومات درکړم. بیا ته دهغه څخه دخپل ځان د ګټونکې په اړه معلومات تر لاسه کولې شې، اوس ته او اوما دواړه له ماسره یو ځای راځئ تر څو ستاسې د اوسیدو ځای ځیرې درته په ګوته کړم. د خواص خان ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه په ډیره خوشحالۍ سره د خواص خان تر شا روانې شوې.

خپلې خیمې سره نژدې خواص خان هغوې د یوې خیمې مخې ته ودرولې ، بیا دخیمې د دروازې ترڅنګ خواص خان ودرید او دخیمې ددننۍ برخې په لور یې اشاره وکړه او ویې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا او اوما ! دا خیمه ستاسو د دواړو له پاره درول شوې ده ، په دې کې به تاسو دواړه اوسیږئ ، په دې خیمه کې ستاسې د اړتیاو هر څه ایښول شوي دي او لکه څنګه چې د شیرشاه سوري اوزما دخیمې تر مخه پیره ولاړه وي نو په همدې توګه به ستاسې دخیمې تر مخه هم پیره ولاړه وي. اوهیڅوک به هم ستاسو اوستاسو د ساتونکو د اجازې پرته ستاسو خیمې ته نه ننوځي. دا ساتونکې به ستاسو د ځانو او مالو پوره پوره خوندي ساتنه کوي خو شهزادګۍ ! په دې خیمه کې د اوسیدو په وخت کې به دوه خبرې یادې ساتې. لمړۍ دا چې هیڅکله به هم زما خیمې ته د راتللو هڅه نه کوئ ، ځکه اوس ما ته ا زاده کړې یې اوزما اوستا تر منځ هیڅ ډول اړیکې نه شته. ته اوس دخپلې خوښې خاونده یې ، چیرې دې چې زړه غواړي تللې شې. زه تا خپلې خیمې ته د راتللو څخه په دې خاطر منه کوم چې خلکو ته زمونږ د اړیکو په اړه بدګماني را پیدا نه شي.ځکه زه نه غواړم په داسې بدګمانیو کې ځان را لتاړ کړم.

شهزادګۍ ګنګا ! زما دویمه خبره داده چې مونږ د رهتاس کلا نیولې ده نو که چیرې دلته د اوسیدو په وخت کې ته د بدلې اخستلو هڅه وکړې ، پرما یا شیرشاه سوري باندې برید وکړې نو یاد ساته چې داسې کار کول به ستا حماقت او بې عقلي وي. که چیرې دې کله هم دداسې کولو هڅه وکړه نو خپل ځان به له لاسه ورکړې. بس همدا دوه خبرې وې چې ما غوښتل تاته یې وکړم ، اوس که ته پخپله د عقل او فکر خاونده یې نو خپله ښیګڼه به په خپله احساس کړې.

تر دې ځایه دخبرو وروسته ، خواص خان دلږ څه تم کیدو وروسته بیا وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته اوس د خپلې اوما سره یو ځای دې خیمې ته ور ننوځه ،او په همدې خیمې کې و اوسیږئ ، ددې خبرې سره یو ځای خواص د خپل جیب څخه د نغدو پیسو یوه کڅوړه را وویسته او د شهزادګۍ په لاس کې یې کیښوده او ورته یې وویل: ګنګا ! اوس به ستا لاسو کې څه نه وي ، او له تاسره به همدا کالي چې په غاړه کې دې دي نور کالي هم نه وي.دا نغدې پیسې دروا خله ، په دې کڅوړه کې ما دومره پیسې اچولي دی چې ته د خپلې اوما سره یوځای پرې خپل ژوند ښه جوړولې شې. د نغدو پیسو کڅوړې د اخستلو سره سم شهزادګۍ ګنګا لږ څه و ریږدیده اوپه ډیره عجیبه توګه یې خواص خان ته وکتل ، ځکه خواص خان هغې ته د نغدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسو دا کځوړه په زوره په لاسو کې ایښې وه ، ددې وروسته خواص را وګرزید او دخپلې خیمې په لور روان شو . بې چاره او غمژنې شهزادګۍ هم د نغدي پیسو هغه کځوړه له ځانه سره واخستله او د خپلې اوما سره یو ځای ټیټ سر خپلې خیمې ته ورننوتله .

۲۴

شیرشاه سوري دا فکر کاوه چې همایون خان به د چنار د کلا د نیولو څخه وروسته دهغه نورې سترې سترې کلاګانې لکه بهارکنډ ، شیرګړه اویا سهسرام باندې هم دیرغل کولو هڅې کوي ، هغه دهمدې ویرې په اساس د رهتاس دکلا د نیولو څخه وروسته د خپل لښکر یوه برخه هملته په رهتاس کې پرېښوده او پاته لښکر یې د وندهیاچل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ د کلا په لور راولیږه. خود شیرشاه سوري د هیلو او امیدونو پرخلاف همایون د چنار کلا د سوبې څخه وروسته یو څو ورځې هلته تم شو او بیرته د بنارس په لور راستون شو .

بنارس ته د رارسیدو سره سم همایون هملته د خپل لښکر سره قیام وکړ او دهغې سیمې په شاوخوا کې یې خپلې خیمې ودرولې ، او د پخواني بادشاه «اشوک » په یادګاریې غونډۍ یې یو چوتره جوړه کړه . تر دې وخته پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای هملته د بهارکنډ دکلا تر څنګ موجودو. هغه هلته په دې خاطر تم شوې و ترڅو ووینې چې دهغه په اړه د همایون اراده څه ډول ده .

بنارس ته په ور رسیدو سره همایون ته خبر ورسید چې د شیرشاه سوري ډیر ستر سالار خواص خان بنګال سوبه کړې دې . او اوس په بنګال باندې دشیرشاه سوري بیرغ رپیږي . حکمراني یې هم د شیرشاه سوري د زوي جلال خان په لاسو کې ده . ددې خبرې د اوریدو سره سم همایون ډیر په غضب شو او په دوو پښو و درید چې اوس به نو د شیرشاه سوري په بهارکنډ ، شیرګړه او رهتاس کلاګانو باندې هم یرغل وروړی او ترې نیسي به یې. اوددې کلاګانو د نیولو وروسته به د بنګال په لور ځي او هغه به هم ترې په خپله ولکه کې اخلي .

د بنارس څخه د وندهیاچل دغرنیزو سیمو او هلته د بهارکنډ د کلا د سوبې په لور د حرکت کولو تر مخه همایون دخپلو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او ددې مشورې وروسته یې خپل یو باوري کس فضل خان د شیرشاه سوري په لورې د قاصد په توګه را و استاوه ، ترڅو دجنګ نوبت را و نه رسیږي او دوې په خپلو منځو کې په سولې سره پریکړه وکړي .

فضل خان د بهارکنډ د کلا سره نژدې د شیرشاه سوری دربار ته حاضر شو او دهمایون دا پیغام یې ورته و رکړ چې هغه شاهې خزانه او نور شاهې لوازمات چې شیرشاه سوری هلته په بنګال کې په خپلې ولکې کې اخستي دې هغه دې پرته له ځنډه د همایون په لور ور ولیږي ، ددې په بدل کې به همایون نه شیرشاه سوري ته دهغه د خوښې کومې کلا ، چنار او یا بلې کلا ، د پرېښولو ژمنه کوي .

فضل خان شیرشاه سوري ته دا وړاندیز وکړ خو شیرشاه سوری ورته په ځواب کې وویل چې هغه نه غواړی بنګال د خپلې ولکې څخه و کاږي . ځکه چې هغه د بنګال د نیولو له پاره پنځه شپږ کاله هڅې کړې دي او دهغه زیات شمیر عسکر ددې سیمې په نیولو کې له منځه تللي دي ، نو اوس به هغه ولې بنګال پریږدي .

شیرشاه سوري د همایون سفیر ته وویل چې :

که چیرې پادشاه د بنګال د نیولو اراده پریږدي نوزه به ورته په بدل کې د بهار کلا ور وسپارم ، او همایون چې په دې اړه هر چا ته حکم وکړی نو د بهار کلا به همغه ته ورحواله کړم . ددې ترڅنګ به د بهار او بنګال پولې هم همغه وي چې ددې نه مخته د سلطان سنکندر د حکومت په دوران کې وې .

شیرشاه سوري وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددي نه علاوه به زه ټول شاهي نښې لکه چتر ، تخت او ...نور ټول شيان د همايون دربار ته ور وليږم او همدا را زد بنګال څخه هر کال لس لکه روپۍ ورکوم. خو دا ټول په دې شرط چې همايون بيرته اګرې ته ستون شي ، له ماسره جنګ و نه کړي او تر څنګ يې په بنګال باندې د حملې د نه کولو ژمنه وکړي.

فضل خان د شيرشاه سوري پيغام دهمايون مخې ته راوړ او هغه ته يې په دربار کې واوراوه. همايون ددې پيغام په اوريدو سره تر يوه حده پورې خوښي ښکاره کړه اوفضل خان يې بيرته د شيرشاه سوری لورې ته و استاوه ، ترڅنګ يې شيرشاه سوري ته دخپله اړخه يو آس او خاص خلعت هم ور وليږه. دغه سفير ته يې دا لارښوونه هم وکړه چې دهغه ټول شرايط مونږ منلي دي نو په دې اساس دې شيرشاه ژر تر ژره په دې عمل وکړي. فضل خان د همايون بابر دا پيغام واخست او يو ځل بيا د وندهيا چل غرنيزې سيمې کې پرتې د بهارکنډ کلا ته ور روان شو.

د سفير د تللو نه څو ورځې وروسته د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر سره يو ځای په بنارس کې د همايون دربار ته ورغې. هغه ډير سخت زخمي و او د وجود په ځاي ځاي يې پټۍ تړلې وې . د همايون په دربار کې د حاضريدو سره سم هغه دا عرض وکړ چې د شيرشاه سوري اعلې سالار خواص خان د هغه څخه د بنګال د ګوډ ښار ولکه کړې دې خو پاته سيمه لا تر اوسه پورې هم دهغه په ولکه کې ده . هغه همايون ته دا هم وويل چې د شيرشاه سوري په هيڅ ژمنه باندې باور و نه کړي بلکه فوځ ته پر هغې دحملې کولو له پاره د کوچ حکم وکړئ ، او پخوا له دې چې شيرشاه سوري په ټول بنګال باندې ولکه وکړي دهغه دغه لږ پاته فوځ بايد بيرته د بنګاله را وويستل شي ، او که نه شيرشاه به دهمايون پر خلاف دا سې بغاوت وکړي چې بيا به يې ماتول دهمايون له پاره شوني نه وي.

دبنګال حاکم سلطان محمود همايون ته دا ډاډ هم ورکړ چې که چيرې همايون د شيرشاه سوري پر خلاف باندې په بنګال يرغل وکړي نو پخپله سلطان محمود به هم د خپل ټول لښکر سره يو ځاي دهمايون تر څنګ وي او په دې توګه به دوا ړه يو ځاې شيرشاه سوری د بنګاله تيښتې ته مجبور کړو. دبنګال د حاکم سلطان محمود ددې حال په کتلو او سلاګانو سره همايون سمد ستې ، د نه څه کتلي نه ليدلي په څير ، دوه حکمه صادر کړل.

لمړی دا چې خپل لښکر ته يې د بنګال په لور د کوچ کولو حکم وکړ او دويم دا چې هغه خپل سالار خان خانان يوسف خيل او څه نورو برلاسي سردارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې د يوه لښکر سره يو ځاې د بهارکنډ په لور وخوزيږي، هلته دې په شيرشاه سوري باندې حمله وکړي او هغه د ماتې وروسته يا ووژني او يا دې بندي له ځانه سره راوړي.

دهمايون ددې ارادو په اړه شيرشاه سوري ته هم خبر ورکړل شوي و نو په دې خاطر يې دهمايون په ژمنو باندې باور له منځه ولاړ. هغه د همايون سفيرته دخداې پامانۍ سوغاتونه او تحفې ورکړې او رخصت يې کړ او د راتلونکو خرابو حالاتو د رامنځته کيدو په اړه يې په ډيره اند يښنه کې انتظارپيل کړ.

همايون د بنګال دحاکم سلطان محمود د وينا په اساس په بنګال باندې په داسې وخت کې ديرغل اراده وکړه چې دخپل باوري سفير له لارې يې دشيرخان سره د پيل شوې خط وکتابت پايلې هم ځانته معلومې نه کړې. نو په دې اساس د بنګال په لور د فوځونو د کوچ کولو دحکم په وخت کې هغه ته دا ډاګيزه شوې نه وه چې شيرشاه سوري به دهغه شرايط منلي وي او که نه. خو همايون يو ځل مخالفانه قدم پورته کړې و نو که بيا يې دشيرشاه سوری د معقوليت د حدودو څخه د اوښتو شرايطو تصديق هم کړې و نو بيا هم په کې د سولې ځاې نه پاته کيده.

دهمايون دارادو په بدلون کې د شيرشاه سوري له اړخه انکار او نه منل مطرح نه و ، بلکه د سولې دپلان د شنډيدو په اړه ټول مسؤليت د همايون خان په غاړه پريوځي. دهمايون په دربار کې لا تر اوسه پورې هم دا وړانديز تر غور لاندې و چې شيرشاه سوری ته کوم کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځايونه ورکړل شي، خو بيا هم د سلطان محمود په سلا هغه خپل فوځ ته د کوچ کولو حکم وکړ ، په دې اساس اوس هغه د شيرشاه سوري له اړخه پر هر وړانديز باندې د غور د نه کولو هوډ کړې و.

ډاګيزه ده چې همايون په خپل شيرشاه سوری د جنګ له پاره را وګماره. او په خپله يې د خپلې بې عقلۍ په اساس د باعزته سولې ټولې شونتياوې له منځه يوړې. دا په داسې حال کې چې هغه په تيرو وختو کې د شير شاه سوری همت او وړتياوې په ښه توګه کتلې وې، او هغه وخت چې هغه د شيرشاه سوري څخه د چنار کلا سوبه کړه نو شيرشاه سوري ددې کلانه ډيره ستر او مستحکمه ، د رهتاس کلا سوبه کړه ،ددې نه علاوه همايون په هيڅ توګه شيرشاه سوري نه شو مجبورلاې چې هغه دې پراخه ميدان ته د جنګ له پاره راودانګي او د همايون په مقابل کې دې خپل زور ازميښت کړي. او نه د شيرشاه سوری سره داسې کوم فوځي مرکزيت موجود و چې د هغې ځاې د نيولو وروسته د هغه فوځي ځواک له منځه ولاړ شي ، د هغه د نقل وحرکت څخه داسې ډاګيزه کيده چې هغه په ډيره سختو لارو اوغرنيزو سيمو کې شاتلو ته تيار دې چې د هند تر نيمايي برخې پورې خپرې شوې دي، د هغه د لاسه د چنار د کلا د وتلو سره سره بيا هم شيرشاه سوري ته په همايون باندې د څو اړخونو څخه برلاسې ور په برخه و.

په اصل کې هرد علم اوپوهې خاوند ته د شيرشاه سوری په معتدل مزاجۍ او د مطيعې رويې باندې افرين ورکول په کار دي ، د هغه د خط و کتابت څخه دا ډاګيزه کيده چې هغه د همايون ټول شرايط منلي دي،خو يو اځې د بنګال د ولکې د پريښولو څخه يې انکار کړې و ، هغه په دې خبره هم راضی شوې وچې د بنګال د سلطان شاهی نشان ، چتر او تخت د څو نورو مهمو شيانو سره يو ځاې همايون ته تسليم کړي، هغه د بهار سيمه هم چې د رهتاس نوې سوبه شوې کلا هم په کې شامله وه ،همايون ته د ورتسليمولو له پاره تيار و ، اودا ټول هغه څه و چې همايون په خپلو سوله ليک کې ياد کړي و. ددې نه اخوا د بنګال په اړه هم د هغه شرايط معقول و ، هغه د همايون د باج ورکونکي په څير ، هغه ته د لس لکو روپيو ورکړې ته هم تيار و ، لنډه دا چې هغه د همايون د سلطنت څخه ډير لرې په يوه کونج کې اوسيدو ته تيارشوې و او هلته هم د خپلو اکه په څير نه بلکه د همايون د لاس لاندې او د هغه د باج ورکونکي په څير. ان تر دې چې هغه د همايون سره هيڅ ډول جنګ ته تيار نه و .

همايون د بنګال په لور خپل فوځونه و خوځول ،نو د شيرشاه او همايون ترمنځ جنګ يو بل شکل و نيوه ، تر هغو چې د همايون اراده د شيرشاه د ځواک تر ځپلو پورې وه نو په دې اراده کې هغه په حقه ښکاريده. ځکه چې د مغلو سلطنت د خوندي ساتلو له پاره دا ډول قدم اړين ګڼل کيده خو د همايون دا مقصد هغه وخت پوره کيداې شو چې شيرشاه سوری د هغه اطاعت کړې وې ، او د زمکې لويشت لويشت ، چې همايون د خپل سلطنت برخه ګڼله هغه ته د بيرته ورکولو له پاره تيار وې.

نو که چيرې شيرشاه سوری په بنګال کې يو ا زاد اوخپلواکه حکومت جوړ کړې هم واې نو بيا به هم همايون ته د هغه پر خلاف د فوځ د راستولو او د بنګال څخه د هغه د ويستل به يوه بانه او عذر واې ، خو د همايون د ټولو شرايطو د منلو سره سره د هغه پرخلاف د فوځ ورليږل ددې خبرې دليل دې چې همايون غوښتل په هر قيمت چې شونې وی هغه وځپوی او له منځه يې يوسي.

يا په بل ډول دا سې هم ويل کيدې شي چې هغه جنګ چې شير شاه سوری د همايون په مقابل کې و کړ په هغې کې نه د هغې مقصد د ا زاد حکومت جوړول و او نه خپل سلطنت ته پراختيا ورکول ،بلکه هغه په پوره توګه د خپلې سلامتيا او خوندی ساتلو په خاطر باندې و جنګيد اودا ټول د همايون د رويې په اساس وشول ، هغه بې صبري چې همايون د خپل سفير د خبرو اترو د پايلو د معلومولو تر مخه و ښوله نو د هغې څخه ډاګيزه کيږي چې هغې خپل شرابط منل نه غوښتل بلکه هغه نه غوښتل چې د چنار يا جون پور کومه سيمه شيرشاه سوری ته پريږدي. که چيرې همايون په بنګال باندې يرغل نه واې کړې نو شيرشاه سوري به د هغه مطيع اوفرمانبرداره واې او ددې نه اخوا دا چې شير شاه سوری نه غوښتل چې د خپل ژوند تر اخره پورې د دهلي پادشاه و اوسي . هغه يو اځې او يو اځې غوښتل د بنګال

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیم واکې حکمران و او سي او په همدې باندې قناعت وکړي ، خو کله چې هغه یوځل د همایون پر خلاف د جنګ میدان ته را کیوتو ته مجبور کړل شو نو دهغه وړتیا په خپله مخته راغلې ، او کله چې هغه په دې و پوهیده چې دهغې وړتیا د همایون بابر څخه زیاته ده نو بیا هغه دخپلې دې وړتیا څخه پوره پوره ګټه پورته کولو پریکړه وکړه.

۲۵

دبندهیاچل د غرنیزې سیمې د بهارکنډ په کلا کې چې کله شیرشاه سوري ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د نیولو له پاره یو ستر لښکر اخوا ور استولې دې نو هغه سمدستي دخپلو سالارانو غونډه را وبلله ، هغه په دې غونډه کې پریکړه وکړه چې پخپله به دخواص خان سره یو ځای د سپرو د څو ډلګیو سره د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، خو نور لښکر دې همدلته د بندهیاچل په غرنیزو سیمو کې د یوڅو ورځو له پاره تم شي ، په دې وخت کې دې دوې د همایون د لښکرو د حرکاتو څارنه کوي ، خو کله چې دا خبره پخه شي چې دهمایون ټول لښکر د بنګال په لور خوزیدلې دې نو د لښکر پاته برخه دې هم د بندهیاچل څخه ووځي او د رهتاس په کلا کې ځانونه محصور کړي ، ځکه که چیرې د بنګال نه وروسته همایون د رهتاس دکلا په لور را وخوزیږي نو دوې دې ټول ددې کلا څخه دفاع وکړي.

شیرشاه سوري د خپل ځان نه وروسته هیبت خان د لښکرو سالار و ټاکه اوهغه ته یې د شهزادګۍ ګنګا اودهغې د اوما د خاصې پاملرنې په اړه تاکیدوکړ . شیرشاه سوري هیبت خان نیازی ته دا حکم کړې و چې کله چې هغه دخپل فوځ سره درهتاس کلا ته ور داخلیږی نو د شهزادګۍ ګنګا څخه دې وپوښتې چې ایا هغه غواړي د شاهي محل په هغې برخه کې و اوسیږي چې یو وخت په کې د خپل پلار سره یو ځای اوسیدله او یا بل کوم ځای کې اوسیدل غوره ګڼي .

هیبت خان نیازي ته ددې ټولو لاربښوونو وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د پنځه سوه سپرو سره یوځای د وندهیاچل د غرنیزو سیمو څخه دشپې په تیاره کې ووت.

همایون ته هم دشیرشاه سوری په اړه دا خبر راغلی و چې هغه د پنځه سوه سپرو او خپل سالار خواص خان سره یو ځای د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور روان شوي دي نو په دې خاطر هغه دخپل لښکر یوه برخه دشیرشاه سوري د تعقیبولو په خاطر ور ولیږله ، خو شیرشاه سوري د خپل عقل اوپوهې په اساس د همایون له اړخه ددوې پسې د ورلیږل شوي فوځ شاته ولاړ اوبیا د هغه ځایه د سهسرام غرنیو لړیو کې ور ننوت. دهمایون له اړخه د تعقیبونکې فوځیانو دا فکر وکړ چې شیرشاه سوري دهغوې نه مخته په منډو دې نوهغوې هم خپل حرکت ګړندې کړ او د سون ددریاب دغاړې یوه کلي منیز ته ورسیدل. هغوې همدلته پړاو وکړ او دشیرشاه سوري د لښکر د رارسیدو په انتظار کې کیناستل.

څو ورځې وروسته همایون پخپله هم دخپل پاته لښکر سره یوځای دمنیز سیمې ته ورغې. دلته د بنګال حاک سلطان محمود یو ځل بیا د همایون په دربار کې حاضر شو ، همایون یو ځل بیا ددغه بدنصیبه سلطان سره په ډیره ښه توګه او خوشحالۍ سره دهغه د بنګال د تخت د بیرته اخستلو وعده وکړه.

دهمایون لښکر د منیز ددې سیمې د شرقې برخو سره پوره نابلده و. ددې نه علاوه هغوې ته د شیرشاه سورې دځای ځیګې او درک په اړه هم معلومات نه و نو په دې خاطر د مخته تللو په وخت کې یې د ډیرې هوښیارتیا څخه کار واخست. همایون خپل څو کسه باوري سرداران چې په دې ډله کې معیدبیګ او جهانګیر بیګ هم شامل و د خپل لښکر د یوې ډلې سره د لمړنی عسکری ډلې په څیر ور ولیږل او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې هغوې دې د پاته لښکر څخه لس اته میله لرې اوسي او دشیرشاه سوری د لښکر څارنه دې کوي . ددې ترڅنګ همایون خپل وررور مرزا بندال ته حکم وکړ چې هغه دې دخپل لښکر سره یو ځای د منیز د سیمې څخه دګنګا ددریاب څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر اوددې دریاب په بله غاړه دې د پټنې په لور ولاړ شي . دلښکر ددې ویش څخه د همایون اراده دا وه چې ددوی له اړخه په بنګال باندې د حملې په پایلو کې به د ګوډ څخه د شیرشاه سورې دلښکر وګړي حتما تیښته کوي ،نو په دې خاطر باید دهغوی د تیښتې ټولې لارې بندې کړل شي او ترڅنګ یې د شیرشاه سوری په دې پاته لښکر هم حمله وکړل شي او له منځه دې یوړل شي ترڅو په راتلونکې کې شیرشاه سوري ددې جوګه نه وي چې دهمایون په مقابل کې د جنګ له پاره ځان و ښندې .

دشیرشاه سوری مخبرانو به د همایون دلښکر د هر قدم خبر شیرشاه سوري ته ور رساوه ، په دې خاطر شیرشاه سوري یوځل بیا د سهسرام دغرنیو سیمو څخه راووت اودهمایون د لښکر تر شا روان شو . شیرشاه سوري غوښتل چې دهمایون دلښکر څخه دمخه بنګال ته ځان ورسوي او په دې توګه هلته خپل میشت فوځ د مشکلاتو په وخت کې یاري کړي.

دبنګال د ښار ګوډ په لور د تللو له پاره هغه دا سې یوه لاره ونیوله چې د مغلو دلښکر تر څنګ تیریده خو مغل ددې لارې څخه خبر نه و. په دې لارې د تللو په اساس شیرشاه سوری یوځل بیا دهمایون دلښکر د لمړنیو ډلګیو څخه مخته ووت . اوبیا خبره دې ځای ته راغله چې دهمایون دغه لمړنیو ډلګیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري همدلته چیرې نژدې دې اوددوی تر مخه روان دې . کله چې همایون دخپل لښکر سره یو ځای پټنې ته ورسید نو هغه دخپلو لمړنیو ډلګیو څخه نژدې اته میله لرې و او لا تر اوسه خپل ټاکل شوي ځای ته نه و رسیدلې چې د هغه یو خبررسونکې یوه کلي ته راغې ، هلته یې وکتل چې یو څو اسونه په ونو پورې تړلي دي ، کله یې چې ددې آسونو په اړه د کلي دخلکو څخه وپوښتل نو هغوې ورته وویل چې په دې باغ کې شیرشاه سوری اودهغه سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې و .

کله چې د همایون د لښکرو دغو لمړنیو ډلو دشیرشاه سوری په اړه دا خبر واورید نوهغوې حیران دریان شول او په دې اړه ورسره اندیښنې را پیدا شوې خو هغوې ددې پوښتنه هم ونه کړه چې اوس به دشیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان سره څومره لښکر شتون ولري. هغوی وویریدل اودویرې په خاطر بیرته راستانه شول اوپه دې اړه یې خپل سالار معید بیګ ته اطلاع ورکړه.

معید بیګ فکر وکړ چې شیرشاه سوری د جنګ کولو په خاطر دلته پړاو کړې دې نو په دې خاطر یې خپل یو کس دهمایون په لور ور ولیږه تر څو دهغه څخه هدایت واخلی خو پخپله چې په کوم ځای کې وه هملته تم شو . هغه د شیرشاه د درک د معلومولو له پاره خپل جاسوسان ورولیږل. خو تر دې وخته پورې شیرشاه سوری هغه ځای پرې اینبې و او دمونګیر په لور روان شوې و .

شیرشاه سوری د خپل پلان په مطابق د همایون د لښکر د لمړنیو ډلګیو تر مخه د بنګال د ګوډ ښار ته ور ورسید. هلته د ور رسیدو سره سم هغه خپل زوې جلال خان دخپلو کوچنیو سالارنو حاجې خان پټنې او نورو سردارانو سره یو ځای دخپل ټول هغه لښکر سره یو ځای چې هلته په بنګال کې مقیم و د تیلیاګړهي د درې د خوندي ساتنې په لور ور ولیږه . هغه خپل زوې جلال خان او ورسره نورو سردارانو ته حکم وکړ چې درې ته ورغلې ټولې لارې دې بندې کړي او خپل توپونه په دومره پورته ځایو باندې نصب کړئ چې دهمایون په لښکر کې ویره او ترهه را پیدا کړي ، ددې ترڅنګ هغه ددې خبرې تأکید هم وکړ چې په هیڅ قمیت نه د درې نه شاته ولاړشئ او نه همایون ته د جنګ کولو فرصت ورکړئ.

همایون هم په ډیره ګړندۍ توګه د خپل لښکر سره یو ځای سفر کاوه ، او دګنګا جنوبي برخې ته دتیلیاګړهي څخه دیرش میله لرې ورسید. بیا هغه دجهانګیر قلي بیګ په مشرۍ یو لښکر و لیږه او هغوې ته یې لارښوونه وکړه چې د تیلیاګړهي په درې باندې ولکه وکړي ترڅو دهمایون فوځ ددې درې څخه خوندي تیر شي او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ لورې ته ځان ورسوي.

خو کله چې دمغلو لښکر وکتل چې ددوی نه مخته په دې ځای دشیرشاه سوری زوې جلال الدین د خپل لښکر په مټو ولکه کړې ده ، او په ټولو لوړو او پورته ځایو باندې یې توپونه نصب کړې دي ، نو دهمایون دې لښکر په ډیره ناخوالۍ سر دشیرشاه په دې لښکر یرغل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته خو په دې جنګ کې د شیرشاه سوری زوې جلال خان د همایون دې لښکرو ته ډېره بده ماتې ورکړه او په دې ترتیب د همایون دا لښکر د تیلیاګړهي څخه بیرته په تیښته و تښتید.

د همایون دې ماتې خوړلي لښکر د دري څخه لږ څه شاته په تیښتې سره همدلته خپلې خیمې و درولې او همدلته یې پړاو وکړ ، د بله اړخه جلال خان هم اراده وکړه ترڅو د همایون په دې لښکر باندې یرغل وکړي، خو نورو سالارانو هغه په دې خاطر د دې کار نه منعه کاوه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه د دې درې د خوندي ساتنې له پاره ټاکل شوې دې نه د جنګ او یرغل له پاره. خو جلال خان د هغوې خبره و نه منله ، هغه زرکسه سواره د درې د ساتنې له پاره پریښوول او نور پاته لښکر یې له ځانه سره واخست او د همایون په دغه لښکر باندې یې یرغل ور ووست. د درې نه بیرون د دواړو لښکرو ترمنځ سخت جنګ ونښت خو په دې جنګ کې جلال خان د همایون لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه. کله چې همایون ته د خپل لښکر د ماتې په اړه معلومات ورسید ، نو هغه د دې لښکر د ملاتړ له پاره څه نور تازه عسکر راولیږل چې بله ورځ سهار وختي هغه ځاې ته را ورسیدل چې جلال خان په کې جنګ پیل کړې و .دغه نوې راغلي لښکر د خپل لښکر اسونه وتړل ، خپل زرې کالي یې راپرانستل ، د اسونو څخه یې زینونه هم را ښکته کړل ځکه هغوې د سفر په خاطر پوره ستومانه شوي و ، نو په پوره بې خبرۍ سره په خواږه خوب ویده شول. خو د دې برعکس جلال خان ماسپښین یو ځل بیا د درې څخه راووت او د همایون په دغه نوي راغلي لښکر باندې یې یرغل راووست ، د همایون څو کسه عسکرو چې د خپلو اسونو سره نژدې و خپل ځانونه د جنګ له پاره تیار کړل خو ډیرو یې د دې ناڅاپې جنګ د ویرې په تیښته لاس پورې کړ ، جلال خان په دې جنګ کې هم د همایون لښکر ته ډیره سخته ماتې ورکړه او د دې لښکر ټولې خیمې ، آسونه ، جنګي وسایل ،خوراکي مواد ، فیلان او هرڅه چې ترې پاته شوې وو هغه یې له ځانه سره راوړل. په دې جنګ کې جلال خان د یو څو تښتید لو عسکرو نه پرته پاته نور ټول د تیغه تیر کړل.

که څه هم جلال خان ته د همایون په لښکر باندې سوبه د خپل پلار شیرشاه سوري د حکم د خلاف ورزۍ په خاطر تر لاسه شوې وه ،خو په اخلاقي توګه یې ډېر زیات اغیز شیندلې و . د شیرشاه سوري د لښکرو دغه لمړنې بریالیتوب د هغوې همت او میړانې کې نور هم زیاد ښت راووست. اوس نو د هغوې په سترګو کې نه یوازې دا چې د همایون د فوځ غلبه له منځه تللې وه بلکه د همایون ویره یې هم د زړونو څخه وتلې وه .

۲۲

هغه ورځ چې شیرشاه سوري او خواص خان د وندهیاچل د غرنیو سیمو څخه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت وکړ ، د همدې ورځې په سهار شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو د سهار چاې خوړ چې د خیمې بیرون د ساتونکو ډډلې څخه یو ساتونکې د خیمې د دروازې لورې ته راغې ، شهزادګۍ ګنګا په ډېر غور سره د هغه په لور وکتل او ورته یې وویل چې ایا زمونږ سره څه کار لرې ؟ د هغې د دې پوښتنې په مقابل کې ساتونکې وویل چې یو کس غواړې د شهزادګۍ ګنګا سره ووینې ، هغه وایې چې نوم یې فدایی خان دې. د فدایی خان د نوم د اوریدو سره سم شهزادګۍ د خپله ځایه راپورته شوه او د هغه ساتونکې په لور یې وکتل او ورته یې وویل: فدایی خان هلته مه تم کوئ سمد ستي یې دلته زما خیمې ته را ولیږئ. د دې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته د کوچیانو د قبیلې مشر فدایی خان د خیمې په دروازې کې راښکاره شو ، هغه خپل سر د درنښت له پاره ښکته کړ او ویې ویل چې: شهزادګۍ ماته اجازه شته چې خیمې ته درننوځم. شهزداګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو چې کله د فدایی خان غږ واورید نو دواړه را پورته شوې او ودریدې. شهزادګۍ په خندا سره د فدایی خان په لور وکتل او ورته یې وویل: زما درونده فدایی خانه ! ته هلته په دروازې کې ولې ولاړ یې ! دلته راشه او زما ترمخ کینه. زه غواړم له تا څخه ډېر څه وپوښتم ، د هغې په دې خبره فدایی خان ورمخته شو ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او اوما دواړه بیرته په خپلو ځایو کې کیناستې ، فدایی خان هم دهغوی تر مخه کیناست. بیا نو فدایی خان په خپله د خبرو پیل وکړ.

شهزاداګۍ ګنګا ! دخواص خان دعسکرو یوه ډله ماته راغلی وه اوماته یې دا پیغام راوړې و چې شهزاداګۍ ګنګا د خواص خان په لښکرو کې ده او غواړي په کومه ډیره مهمه موضوع له ما سره خبرې وکړي .په دې خاطر زه دلته حاضر شوې یم . دهغه ددې خبرو وروسته شهزاداګۍ ګنګا ورځخه و پوښتل چې:

فدایی خانه !ته پوهیږې چې زما دتر لاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. دهغې په دې خبره فدایی خان وویل چې: هو ! شهزادګۍ ماته معلومه ده چې ستا د ترلاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. شهزادګۍ ترې بیا وپوښتل چې ته پوهیږې چې زما د ترلاسه کولو په دې مقابلو کې یو نقاب پوښه انسان هم ګډون کاوه ، فدایې خان په ډیر غور سره د شهزادګۍ په لور وکتل او ورته یې وویل: هو ! شهزادګۍ ، ماته پوره پوره معلومه ده او شونې ته چې ته به له ما داپوښتنه هم کوې چې هغه نقاب پوښه انسان څوک و چې ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یې په ډیره ښه توګه وګټلې ؟ اوددریمې مقابلې د ګټلو وروسته چې ترې تا د نوم ، ادرس او د اوسیدو د ځای په اړه پوښتنه وکړه نو هغه ددې خبرې په ویلو سره له تا نه رخصت شو چې « زه دې نه خوښوم » ایا همدا خبره ده ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه ډیرې غمژنې شانته شوې او ویې ویل چې هو ، همداسې ده. فدایی خانه خبره همداسې ده او ته به په دې هم خبر یې چې ته زما دتر لاسه کولو د مقابلو په دویمه ورځ هلته پنډال ته راغلې اودهغه نقاب پوښ سره دې پټې خبر ې وکړې. فدایی خان ورته وویل چې هو ! بلکل مې ورسره خبرې کړې دي ، نو اوس تاسو له ما څخه څه غواړئ ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا ورته وویل:

فدایی خانه ! زه نه پوهیږم چې هغه نقاب اغوستونکې څوک و چې درې ځلې یې زما دترلاسه کولو مقابلې (سویمبر) وګاټه. ما دهغه دنوم د پیدا کولو او د هغه ددرک د لګولو له پاره ډیرې هڅې وکړې خو هغه ماته هیڅ ونه ویل اونه یې راته کوم معلومات راکړ ، خو ددریمې مقابلې دګټلو وروسته یې د تللو په وخت کې همدومره راته وویل « چې زه دهغې نه خوښیږم » . نو فدایی خانه !څرنګه چې ته زما د تر لاسه کولو د مقابلې دغه نقاب پوشه ګډون کونکې پیژنې نوپه دې خاطر ما غوښتل ستا څخه معلومات تر لاسه کړم چې هغه څوک دې ؟ دهغې په دې خبره سمد ستې فدایی خان ځواب ورکړ چې شهزادګۍ ! ستا دتر لاسه کولو ددرې واړو مقابلو ګټونکې همدا صاحب خان دې .چې اوس د خواص خان په نامه یادیږي. صاحب خان چې یو وخت زما غلام و او زما د کوچیانۍ قبیلې غړې و ، هغه خواص خان چې یو وخت یې ګیدړې وژلې او دهغوې څخه به یې څرمنې ویستلې او خپله ګیده به یې پرې پاللـــه ، شهزادګۍ دا هغه خواص خان دې چې یو وخت یې له تاسره ډیره زیاته مینه کوله. خو تا دهغې مینه مسترد کړه اوهغه دې بلې لورې ته ورټیل واهه. هغه دې په خوله په څپیړه وواهه اودیو انسان په څیر دې هغه ددې ورو نه ګاڼه چې هغه هم تا ته د رانژدې کیدو وړتیا لري.

شهزادګۍ ګنګا ! ته خو دا خبره منې چې خواص خان ستا د تر لاسه کولو له پاره درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې ، ستر ستر ښښه ویشتونکې او ماهرین یې په ډګر کې په ډیره اسانۍ سره مات کړل، ستا د ترلاسه کولو د مقابلو له پاره برخه اخستونکو د راې سین شهزاده ، د میواړ شهزاده او دکالنجر شهزاده ، درې واړو خواص خان په خپل مخکې یو خنډ ګاڼه ، نوپه دې خاطر د خواص خان په لاسو د ماتې وروسته کله چې خواص خان بیرته خپل ځای ته ستنیده ،نو هغوې درې واړو دهغه مخه ونیوله اوغوښتل یې خواص خان له منځه یوسي. خو خواص خان په ځانته ځان دهغوې درې واړه مقابله وکړه او درې واړه یې د مرګ کندې ته ورکیوستل. دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل چې: فدایی خانه ! زه ددې ټول حال څخه خبره شوې یم ځکه چې ما د خواص خان تر شا څوکسه ساتونکې ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

استولي و ترځو هغوې ماته خبر راکړي چې دا څوک دې او د کومه ځایه راغلې دې. خو په ناهیلۍ سره باید ووایم چې زما د سویمبر ددرې وارو مقابلو ددغه نقاب پوشه انسان په اړه هغوې هم ماته سهې معلومات را نه کړای شول.

فدایي خان په پریکنده توګه وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا! اوس چې ته په ډیره ښه توګه په دې پوه شوې یې چې ستا سویمبر کوم شهزاده نه دې ګټلې بلکه خواص خان په څیر یو معمولي وګړي تر لاسه کړی دې، نو زه اوس نه پوهیږم چې ستا آند او ستا احساسات به په دې اړه څه ډول وي خو شهزادګۍ زه تاته همدومره ویل غواړم چې د خواص خان په څیر یو میړنې، بهادر، مخلص او ځان ځارونکې ځوان کله کله پیدا کیږي. شهزادګۍ! ایا ته له ماڅخه نور څه معلومات هم غواړې و پوښتې او که څنګه؟ شهزادګۍ ورته په ډیره غمژنه او اندیښمنه توګه وویل: نه! هغه څه چې ما غوښتل په اړه یې معلومات تر لاسه کړم هغه مې تر لاسه کړل. دهغې دد دې خبرې سره سم فدایي خان را پورته شو او ویې ویل چې زه به ولاړ شم، ددې خبرې سره سم را پورته شو او د خیمې څخه را بیرون شو.

د فدایي خان د تللو وروسته په خیمه کې یو ډول چپه چپتیا خپره شوه، خو وروسته بیا اوما دا چپتیا ماته کړه او شهزادګۍ ګنګا ته یې وویل: ګوره شهزادګۍ! اوس چې تا ته معلومه شوه چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي، دا همغه خواص خان دې چې ستا بدې راځې او کرکه ترې لرې. خو دا همغه خواص خان هم دې چې ته یې یو وخت د زړه له کومې د ځان له پاره غوښتلې خو اوس د زړه له کومې له تا څخه کرکه لري اوس ووایه چې ددې هر څه د ډاګیزه کید و وروسته ستا احساسات څه ډول دي؟ ایا اوس هم ته خواص خان یو ذلیل او حقیر انسان ګڼې؟ ایا ته اوس هم په خپلې هغې خبرې باندې ولاړه یې چې ته یوه شهزادګۍ یې او هغه د ګیدړو ښکارکونکې یو معمولي انسان دې چې له تا سره د محبت او مینې کولو هیڅ ډول حق او وړتیا نه لري.

تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته اوما د لږ څه وخت له پاره تم شوه، خو د لږ ځنډ وروسته یې بیا دخبرو لړۍ واخسته او ویې ویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا! زه غواړم په دې و پوهیږم چې اوس ته دخواص خان په اړه څه فکر لري! ته ترې اوس هم نفرت او کرکه کوې، اوس هم ته هغه ددې وړ نه ګڼې چې هغه له تا سره محبت وکړي، ستا سره دخپلې مینې څرګندونه وکړي، شهزادګۍ ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اوما! اوس حالات بدل شوي دي، اوس خواص خان یو معمولي انسان نه دې. په دې کې هیڅ شک نه شته چې یو وخت هغه ګیدړې ښکارولې او خپل ژوند یې ددې لارې تمویلاوه، په دې کې هم هیح شک نه شته چې ما دهغه څخه نفرت او کرکه کوله. هغه مې بې عزته کړې و او هغه مې په خوله په څپیړه وهلې و. خو اوس دا ټول هر څه بدل شوي دي، اوس خواص خان ګیدړې نه ښکاروي بلکه هغه د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار دې بلکه دا سې یې وګڼه چې هغه ته اوس شیرشاه سوری خپل زوې ویلې دې. اوس نو هغه په هیڅ ډول یو معمولي او کمتر انسان نشي تصور کیدې.

دهغې ددې خبرو وروسته اوما یو ځل بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا! ما له تاڅخه دا نه دې پوښتلې چې هغه کمتر انسان دې او که برتر. ته به خبره شوې یې چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي، او له دې هم خبره شوې یې چې خواص خان ستا د سویمبر په ګټلو کې ډیرو سترو سترو نښه ویشتونکو، ځواکمنو پهلوانانو ته ماتې ورکړه، نو اوس د همدې خواص خان په اړه ستا آند، احساسات، او جذبات څه ډول دي؟

دهغې ددې پوښتنو په مقابل کې شهزادګۍ تر لږه ځنډه پورې چپه خوله وه خو وروسته یې بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

ګوره اوما! تر ټولو لمړۍ خبره داده چې ته اوس زما وینځه نه یې بلکه زما خور یې. او خواص خان هم تاته خپله خور ویلې دي. په همدې خاطر زه هم تاته خپله خور وایم، خو تر هغې چې ستا د پوښتنې پورې اړه لري، دا چې زما احساسات او جذبات څه ډول دي؟ نو زه به همدومره درته ووایم چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کې هیڅ شک نه شته چې زما د سویمبر د ګټلو نه مخته خواص خان چې هغه وخت صاحب خان و ما نا غوره انسان ګاڼه. هغه وخت چې هغه د شیرشاه سورې د وسله والو ځوانانو څخه زما عزت خوندي وساته ، نو په هغه وخت کې که څه هم هغه پر ما ډیر زیات احسان کړې و اوزه دهغې ددې احسان ممنونه او شکر کونکې وم خو کله یې چې زه ځانته ځاې ته یوړم او له ما سره یې دخپلې مینې څرګندونه وکړه نو زه ډیره و قهریدم او دهغه سره مې ډیر ناروا سلوک وکړ، هغه وخت ما په ریښتیا سره دهغه څخه کرکه کوله ،ځکه چې هغه وخت هغه هیڅ حیثیت نه درلود ، هغه ګیدړې ښکارولې اوخپل ژوند یې پرې تیراوه او هغه وخت ما هغه ډیر کمتر انسان ګاڼه. هغه وخت د یوې شهزادګۍ په توګه زما تصور اوخیالات تر ډیره حده پورې بې لارې شوې و.

خو ګوره اوما خورجانې ! اوس نو معامله بدله ده.اوس د صاحب خان څخه خواص خان جوړ شوې دې او دشیرشاه سور ي د لښکرو اعلې سالار اوقومندان دې ، یواځې دانه بلکه شیرشاه سوری هغه د خپل زوې په څیر منلې دې . اوددې ټولو څخه اخوا هغه زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې هم د یوه نقاب پوشه انسان په بڼه کې په پوره میړانه ګټلي دی. زه پخپله دهمدې نقاب پوشه انسان د پیدا کولو په لټون کې وم. که څه هم هغه زه ځوځلې دخپلې مخې څخه ایسته و غورزولم خو دهغه دبریالیتوب په اساس ما په غایبانه توګه هغه دخپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، دهغه په مینه کې را نښتې یم ، خو ګوره ددې معلوماتو وروسته هم چې زه په دې پوه شوم چې زما د سویمبر ددرې واړو مقابلو ګټونکې خواص خان دې ، بیا هم زما په مینه او محبت کې کوم کمښت نه دې راغلې ، ګوره اوما خورې !اوس نو زما د مینې او محبت مرکز پخپله همدا خواص خان ګرزیدلې دې.

اوما خورې ! زه به تا ته په ډاګیزه توګه ووایم چې خواص خان زما د سویمبر د درې واړه مقابلو په ګټلو سره زما د کبر او لویی ټول بتان مات کړي دي، اوس همغه ګیدړې ښکارونکې صاحب خان د انساني عظمتونود امین په څیر د عزت خاوند دې.

اوما خورجانې ! اوس نو خواص خان زما دپیغلتوب خوشبوې ، زما د وجود سیورې ،اوزما ادراک او وجدان ګرزیدلې دی ، هغه زما دعمر روان سمندر دې ، اوس هغه زما د بندو شونډو نطق ، زما دمحبت څخه ډک راز ، اوزما د ځان د رګونو وینه ده. اوس به نوماته دهغه پرته ژوند کول داسې وي لکه د ګلابو څخه محروم فصل ، لکه دکتاب څخه بې برخې فکر او فن ، لکه د سهراب څخه بې برخې صحرا ،لکه د خوب څخه بې برخې سترګې ،لکه د ځواب پرته کوم لیک ، لکه دحجاب څخه دبې برخې کومې پیغلې حیا . اوس نو زما د آندونو پیمانې بدلې شوي دي ، زما د احساساتو د لمس لذتونه اوخوندونه بدل شوي دي. ما د درواغژنې خپل غرضۍ ګنډې را سپړودې دي ،اوس زه په دې پوهیږم چې خواص خان زما د جذبو دبې وسیو او د غمونو دلرې کولو یواځنې مسیحا دې او زما په تیارو کې دیوه روښانه چراغ په څیر دې.

تردې ځایه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګاخاموشه شوه. اوما ورته په ډیره خوشحالونکې توګه کتل ،اوما دا و انګیرله چې دد ې ټولو خبرو کولو وروسته شهزادګۍ خپل رنګونه لکه د تیتلیو ، دخاصو او نه پیدا کیدونکو لیکنو ، دخوشحالیو په نوې خپرې شوې لمن کې سره را ګنډل. په دې وخت کې اوما دخبرو لړۍ بلې لورې ته یوړه اوشهزادګۍ ګنګا ته یې وویل:

ګوره ! زما درنې ګنګا خورجانې ! زه په دې خبره ډیره زیاته خوشحاله شوې یم چې ته اوس زما د ورور خواص خان څخه کرکه نه کوې بلکه برعکس دهغه محبت ستا په زړه کې ناست دې ، او په دې دې هم اقرار کړې دې چې دهغې محبت او مینه ستا د جذباتو په سمندر کې داسې ور ننوتې چې دهغه په واسطه ستا د خپل غرضۍ او کبر بت ورمات شوې دې. خو ګوره خورې ! یو وخت حال داسې و چې صاحب خان یعنې اوسنې خواص خان له تا سره د لیونتوب تر پولو مینه کوله ،خو تا دهغه په مخ څپیړه ورکړه اودهغه څخه دې خپله کرکه ډاګیزه کړه ، اوس ماته داسې بریښې چې دهغه دغه انتهایی محبت په انتهایی نفرت اوکرکې بدل شوې دې ، اوس نو چې ته دهغه مخې ته ورځې اودهغه تر مخ د خپلې مینې څرګندونه کوې نو زه ویریږم او اندیښمنده یم چې هغه به ستا دمینې ځواب درنه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوما ددې خبرو او اندېښنو په اساس شهزادګۍ ګنګا د لږ څه وخته پورې ددود کونکی اور په څير، د اندېښنو په تور سيورې او د يوائيتوب په دښتو کې ، د بيګانه کوهيانو په څير ورانه ويجاړه شوې وه. خو هغه په خپل ځان باندې کنترول وموند ، څادر يې په سر کړ او دخپلې څيرې څخه يې د اندېښنو دغه تور سيورې لرې او په ځاې يې خندا او خوشحالې را وړه او بيا يې وويل:

اوما ! زه پوهيږم چې اوس به زه د خواص خان له اړخه دهمغه ډول سلوک سره مخ کيږم ،خو زه به خپله حوصله له لاسه نه ورکوم.اوس خو به زه په هر صورت خواص دخپل ځان له پاره ترلاسه کوم. ځکه چې هغه زما دمحبت او مينې مرکز دې ، زه به دهغه سره د نژدې او سيدو هڅه وکړم اودهغه خدمت کې به ځان مصروف کړم اودهغه په زړه کې به دخپل محبت او مينې ولولې بيرته ځپانده کړم ، دهغه په زړه کې به دخپل محبت ګلونه کيږدم ، زه هيلمنه يم چې په دې خپل مقصد کې به بريالۍ شم.

تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته ،شهزادګۍ ګنګا د خپله ځايه راپورته شوه او داوما په لور دکتلو سره يې وويل:

ګوره اوما جانې ! ته همدلته اوسه ، زه يواځې د خواص خان خيمې ته ورځم اودهغه د پخلا کولو هڅه کوم.زه به د خواص خان په پښو کې پريوځم او دهغه څخه به ښښنه وغواړم اودهغه تر مخه به لاسونه وروغځوم ، په هره توګه چې زه وتوانيږم دهغه دراضي کولو هڅه به وکړم. په دې خاطر ته همدلته اوسيږه ، له ما سره مه ځه ، ځکه ستا په خاطر به زه د شرم او حجاب په اساس دهغه څخه په سهي توګه ښښنه و نه شم غوښتلې. اونه به ترې په سهې توګه التجا وکړاې شم. دشهزادګۍ ددې خبرو په کولو سره اوما دخندا نه شنه شوه. او ورته يې وويل چې ته بلکل سهي خبره کوې ،ورځه ورشه ، وخت له لاسه مه ورکوه ، ځکه هيڅ ثرګنده نه ده چې ددې وروسته به حالات کوم لورې ته اوړي. زه له تاسره په دې آند کې شريکه يم چې ته سمدستې اوپه همدې وخت کې د خواص خان نزديوالې تر لاسه کړې. کله چې شهزادګۍ ګنګا ددروازې په لور ور روانه شوه نو ددروازې تر څنګ دخيمې ساتونکې را ثرګند شو ورته يې وويل چې شهزادګۍ ګنګا !د لښکرو سالار هيبت خان غواړي له تاسره ووينې.

ددې ساتونکې دخبرو سره سم شهزادګۍ د خپلې اوما په لور په حيرانتيا سره وکتل او ورڅخه يې وپوښتل چې اوما خورې ! ددې هيبت خان به له ما سره څه کاروي؟ دا ولې غواړي چې له ما سره ووينې؟ نه هغه ما پيژني اونه زه دهغې په اړه څه معلومات لرم. نو بيا ولې له ما سره کتل غواړي ؟ په همدې وخت کې د خيمې څخه بيرون يو اواز راغې. «شهزاګۍ ګنګا ! زما خورې ! زه هيبت خان ستا دخيمې نه بيرون ددروازې تر څنګ د پردې ترشا ولاړ يم. او غواړم له تا سره خبرې وکړم. کله چې هيبت خان شهزداګۍ ګنګا ته دخور په نوم غږ کړ نو دهغه په دې خبره شهزاګۍ ډيره خوشحاله شوه ،رامخته شوه او دخيمې دپردې ترشا ودريده ،اوما يې هم تر څنګ په لږ څه واټن کې ودريده. بيا شهزداګۍ ګنګا وويلې: هيبت خانه وروره ته څه ويل غواړې ؟هيبت خان ورته وويل:

زما ګنګا خورې ! لږ څه وروسته به زمونږ لښکر له دې ځايه کوچ کوي ،مونږ به درهتاس د ښار په لور ورځو. ما غوښتل له تانه و پوښتم چې رهتاس ته درسيدو وروسته به ته همدلته په خپل قصر کې قيام کوې اوکه بل کوم چيرې دقيام کولو نيت لرې. دهيبت خان ددې خبرو څخه ګنګا ته يوډول اندېښنه راپيدا شوه ، هغې په حيرانونکې توګه اوما ته يوځل بيا وکتل بيا يې ددروازې تر څنګ د دريدو سره سم وپوښتل:

هيبت خانه وروره ! ايا ته ماته ويلې شې چې په خپله خواص خان چيرې دې او ايا زه دهغه سره کتلاې شم. دهغې په دې خبره هيبت خان ورته وويلې چې: شهزادګۍ ګنګا ، زما خورجانې ! شيرشاه سوري اوخواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره يوځاې دشپې په تياره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوړ په لور تللي دي ، ايا دتللو په وخت کې امير خواص خان له تا سره نه و کتلي ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډيره بې وسۍ سره وويلې چې نه ! هيبت خان يوډول وضاحت وکړ او ورته يې وويل چې خورجانې ، کيداې شي هغوې په بيړه کې و چې له تا سره يې نه دي کتلي. او که چيرې له تا سره يې کتلې واې نو کيداې شي چې تا هم دهغه سره يو ځاې د تللو اراده کړې واې او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه هغه په يوه ستونزه کې را نښتې واې. ګنګا خورجانې ! زه پوهيږم چې امير خواص خان له تاسره د هغه وخته مينه کوي چې هغه زمونږ فوځ کې نه وراشامل شوې.

ګوره ګنګا خورې !ددې ځايه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور د کوچ کولو نه مخته شيرشاه سوري ماته ستا په اړوند څه حکمونه کړي دي. اوس چې دلته کوم لښکر پړاو کړې دې ددې لښکر عمومي قومندان زه په خپله يم. اقا شيرشاه سوري د بنګال په لور د کوچ کولو نه مخته ماته حکم کړې چې زه ستا او د اوما دواړو ډير ښه خدمت وکړم. ماته اقا د څو ورځو له پاره دلته د تم کيدو حکم کړې دې ، بيا يې ويلي دي چې زه د رهتاس په لور ولاړ شم. اوس نو زه غواړم د خپل لښکر سره يو ځاې همدا ګړۍ کوچ وکړم نو په دې خاطر ما غوښتل له تاسې نه وپوښتم چې ته به هلته چيرې اوسيدل غواړې ، ځکه چې اقاشيرشاه سوري دتللو په وخت کې ماته ويلي و چې که چيرې شهزادګۍ ګنګا په خپل پخواني قصر کې قيام کوي نو د محل په کومه برخه کې چې هغه قيام کول غواړې همغه برخه ورته خالي کړئ او که چيرې هغه په بل کوم ځاې کې اوسيدل غواړي نو همدلته ورته د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړئ.

د هيبت خان ددې خبرو په اساس شهزادګۍ ګنګا تر يوه وخته پورې په فکرونو کې ډوبه وه ، بيا يې د هيبت خان څخه وپوښتل:

هيبت خانه وروره ! زه دا منم چې خواص خان د کوچيانو د قبيلي څخه راووت او په لښکر کې شامل شو ، هغه ددې مخته هيڅ معلوم ځاې ځيګې نه درلود خو اوس هغه د شيرشاه سوري په لښکر کې سپه سالاردې. نو هغه خو به خپل ټول ژوند په خيمه کې نه تيروي ، د هغه له پاره به هم کوم خپلواک ځاې ورکول شوي وي ، د هغې په دې خبره هيبت خان وويلې :

ګنګا خورې ! ستا دا خبره سهي ده ، شيرشاه سوري د خواص خان له پاره د اوسيدو د ډير ښه ځاې د ورکړې انتظام کړې دې. ګنګا ترې په ډيره بې صبرۍ سره وپوښتل چې: شيرشاه سوري د خواص له پاره د اوسيدو دڅه ډول ځاې انتظام کړې دې ؟هيبت خان ځواب ورکړ او ويې ويل:

ګنګا خورې ! ستا دپلار د براهمن وزير چورامن محل شيرشاه سوري اوس خواص خان ته ورکړې دې ، نو خواص خان به د امن په وخت کې همدلته اوسيږي ، ګنګا سمدستي ځواب ورکړ او ورته يې وويل:

هيبت خانه وروره ! که چيرې شيرشاه سوري خواص خان د براهمن وزير چورامن محل ورکړې وي نو بيا به زه همدلته د چورامن په محل کې و اوسيږم ، ځکه چې هغه ځاې اوس دخواص په ملکيت کې دې او شيرشاه سوري زه په خپله خواص خان ته ور تسليم کړې يم. هيبت خان يو ځل بيا ځواب ورکړ چې ګوره خورې ! ته چې څنګه وايې همغسې به کيږي. اوس زه ځم ، لږه شيبه وروسته به لښکر ددې ځايه کوچ کوي ، تا او اوما ته به همدلته د چورامن په محل کې د اوسيدو له پاره بهترين انتظام کيږي. ددې خبرې سره سم هيبت خان د هغه ځايه ولاړ، شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه بيرته د خيمې منځنۍ برخې ته ورغلې او همدلته کيناستې ، شهزادګۍ ګنګا ډيره انديښمنه او په غمونو کې ډوبه معلوميده ، اوما ته يې مخ کړ او ورته يې وويلې :

اوما خورې ! ما هيڅ فکر نه کاوه چې د شپې په تياره کې به شيرشاه سوري او خواص خان د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور کوچ وکړي ، اوس څرګنده نه ده چې خواص خان به د بنګال څخه بيرته څه وخت را ستنيږي او نور به تر څه وخته پورې زه د هغه په محبت او مينه کې سوزيږم. معلومه نه ده چې حالات کومې لورې ته درومي ، دا هم څرګنده نه ده چې خواص خان به زما مينې ته دومره ارزښت ورکړي او که نه. اوما ورته ډاډ او تسکين ورکاوه او ورته يې وويل چې: خورجانې !ته انديښنه مه کوه ستا په دې کار کې به زه ستا پوره پوره ملاتړ کوم او زه هيلمنده يم چې زه به وتوانيږم چې خواص خان له تاسره بيرته راضي کړاې شم. د اوما دځواب په اوريدو سره شهزادګۍ ګنګا لږ څه ډاډمنه شانتې شوه ، بيا دلږې شيبې وروسته لښکر د هغه ځايه خپل پړاو پورته کړ او د رهتاس په لور يې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون تر او سه پورې دخپل لښکر سره هملته د تیلیاګړهی درې سره نژدې پړاو کړې و. ځکه چې د درې لاره د شیرشاه سوري زوې جلال خان بنده کړې وه نو په دې خاطر همایون نه شو کولاې په اسانۍ سره د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ځان ورسوي.

د بله اړخه شیرشاه سوري چې د ۱۵۳۸ ز کال د مئې د میاشتې په شاوخوا کې دبنګال دمرکزګوډ ښار ته رسیدلې و په خپلو کارونو کې مصروف و. هغه د ګوډ په ښار کې د اوسیدو په وخت دخپلې تاج پوشۍ مراسم تر سره کړل او لکه څنګه یې چې په خپلې سیکې باندې لیکلې شوې عبارت ډاګیزه کوي ، دتاج د په سرکولو د مراسمو نه وروسته یې خپل ځان د فرید الدین ابو المظفرشیرشاه سوري په لقب وناموه.

د دهلې سره د بنګال د وسلولو پخوانې یواځنې پادشاه سلطان التمش و او دهغه د وخت نه پوره درې سوه کاله وروسته شیرشاه سوري ته لمړۍ او اخر دا امتیاز ور په برخه شو چې هغه په عربی او هندې دواړو ژبو باندې خپل نوم په خپله سیکه ولیکه. څرنګه چې شیرشاه سوري د همایون د لښکر د رارسیدو تر مخه غوښتل د ګوډ ښار خالي کړي نو په دې خاطر یې د تاج دپه سرکولو مراسم هم مخته تر مخته ترسره کړل.

دتاج د په سرکولو موضوع د سیاسې اړخه ډیره اړینه ګڼل کیده . ځکه دتاج دپه سرکولو څخه دا ډاګیزیده چې په بنګال کې د سلطان محمود حکومت عملا له منځه تللې دې ، اودهغې د له منځه تللو څخه چې کومه سیاسې خلا را منځته شوې وه هغه دشیرشاه سورې دهمدې عمل له مخې له منځه ولاړه. ترڅنګ یې دبنګال اوسیدونکې ددې کار سره عادې شوي و چې د تخت د ترلاسه کولو له پاره چې هرڅومره خلک ووژل شي ، یا کورنې انقلاب راشي خو په هیڅ صورت باید دګوډ تخت خالي پری نه ښول شي. دپه تخت د کیناستو په هماغه دویمه ورځ شیرشاه سوري د ښار د خالي کولو حکم وکړاو ترڅنګ یې دخپل لښکر ټول حربي الات ، مالونه او وسایل سره را ټول کړل.

د ګوډ په ښار کې یې دخپلې ورتیا د ټولو شیانو د راټولو اورا غونډولو وروسته شیرشاه سوري د خواص خان سره یو ځاې د ښاره ووت. د ښار څخه د وتلو سمدستي وروسته شیرشاه سوری اوخواص خان دواړو د شیرپور په لور حرکت وکړ ، شیرپور د بنګال د اوسنې قاسم بازار څخه نژدې شپاړس میله غرب لورې ته پروت . د شیرپور په لور د خوځیدو سره سم شیرشاه سوري خپل زوې جلال خان ته هم یو پیغام ورواستوه ،چې هغه دې هم د تیلیاګړهې څخه را ووزي او دشیرپور په لور دې ځان را ورسوي. دشیرشاه سوري ددې حکم سره سم جلال خان د تیلیا ګړهي دره خالي کړه اودخپل پلار سره د یو ځاې کیدو له پاره شیرپور ته ورسید.

کله چې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د ګوډ ښار خالي کړې دې او دهغه زوې جلال خان هم د تیلیاګړهي ددرې څخه وتلې دې نو بیا یې خپل لښکر ته حکم وکړ چې د تیلیاګړهې ددرې څخه دې په چټکۍ سره ووځي او دبنګال مرکزي ښار ګوډ ته ځانونه ورسوي. شیرشاه سوري دخپل زوې جلال خان او خواص خان سره یو ځاې تر څو ورځو پورې هملته په شیرپور کې پاته شو او د حالاتو څارنه یې کوله. کله چې دهغه جاسوسانو هغه ته دا خبر ورکړ چې همایون دخپل لښکر سره یو ځاې ګوډ ته را رسیدلې دې نو بیا شیرشاه سوري د جلال خان او خواص خان سره یو ځاې د شیرپور څخه راووت اودبهارکنډ د لارې څخه یې بیرته خپل ځان د رهتاس کلا ته ورساوه.

۲۸

اوما په منډه منډه باندې هغه محل ته ور ننوته چې یو وخت د برهمن وزیر چوران داوسیدو ځاې و ،خو اوس هغه دخواص خان ملکیت ګرزیدلې و . دهغې دغه حال ته په کتلو سره ګنګا د یوې کمرې څخه په بیړه راووتله او دمحل څخه بیرون باغچه کې یې د اوما لاره ونیوله . په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا دا هم وکتل چې دمحل نه بیرون د ساتونکو سالار پخوانې ساتونکې لرې کول او په ځاې یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوي کسان ګمارل ، خو د اوما دې ستو مانه منډو شهزادګۍ ورخطا کړې وه ، شهزادګۍ ګنګا غوښتل د هغه څخه ځه وپوښتې چې اوما په خپله په خپلې ساه اخستو کنترول پیدا کړ او په ډېرې زیاتې خوشحالۍ سره یې وویل:

ګنګا ګنګا ! خورجانې ! ماتاته د خوشحالۍ یو ډېر ښه خبر راوړې دې ، شهزادګۍ ګنګا ور ته وویلې چې: ګوره اوما خورې ! ما ته ددې پرته د خوشحالۍ بل خبر نه شي پیدا کیدې چې خواص خان له ماڅخه راضي شي ، له ما سره د خپلې مینې او دخپلې غوښتنې څرګندونه وکړي ، که چیرې کله هم هغه دا سې وکړي نو زه به وپوهیږم چې زه هم په خپل ژوند کې دښه نصیب خاونده شوې یم. دهغې په دې خبره ور ته اوما وویلې: زه تا ته همدا سې یو خوشحاله ونکې خبر د ځانه سره لرم.او هغه دا چې اقاشیرشاه سوري او خواص خان دواړه د بنګال څخه بیرته را ستانه شوي دي ، ما په خپلو سترګو شیرشاه سوري او دهغه بد رګه فوځ ښار ته د راننوتلو او شاهي محل ته د ورتللو په وخت کې وکوت. ګنګا ترې سمد ستي په ډېرې نا ارامۍ او ډېرې بیړې سره وپوښتل چې: خواص خان چیرې دې ؟ دهغې په دې خبره ورته اوما په غوږ کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هسې دلته نه یم راغلې ، کله مې چې وکتل چې شیرشاه سوري دخپلو ساتونکو سره یو ځاې د شاهي محل په لور ولاړ نو ما دخواص خان پلټنه هم پیل کړه . ما د یوه عسکر څخه وپوښتل چې خواص خان چیرې دې ؟ هغه راته وویل چې هغه لښکر چې دشیرشاه سوري او خواص خان سره یو ځاې د بنګال په لور تللې و هغوې دښاره بیرون پړاو کړې دې ،شیرشاه سوري ترې دخپلو ساتونکو سره یو ځاې د شاهي محل په لور ولاړ او خواص خان همدلته د لښکر تر منځ په خپله خیمه کې تم شوې دې .

دهغې په دې خبره ګنګا په ډېره غمجنه او اعتراض کونکې توګه وویل: ګوره اوما خورې !کله چې شیرشاه سوری خواص خان ته دغه محل ورسپارلې دې او اوس دا ځاې دهغه ملکیت دې نو بیا خو هغه ته همدلته دې محل کې تم کیدل په کار و ، هغه ولې د بیګانه او اجنبیانو په څیر د ښار نه بیرون په خیمه کې قیام وکړ. دهغې دد ې خبرې په ځواب کې اوما د ډېرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې خورجانې په دې اړه به زه تاته څه ووایم. دا د خواص خان خوښه ده چې په خیمه کې او سیدل غواړي او یا بل ځاې ، دلته په راتلو خو دهغه څخه ځوک پوښتلې هم نه شي. دهغې ددې خبرې په اړه ګنګا په ډېره پرېکونکې توګه ځواب ورکړ چې:

اوما !ته همدلته اوسه. زه همدا اوس او په همدې وخت کې د رهتاس څخه بیرون دلښکر ترتمځایه ځم او د خواص خان سره وینم، تر څو هغه همدلته له ځانه سره راوړم. دهغې ددې خبرې کولو سره سم ترې اوما په ډېره عجیبه توګه وپوښتل چې:که چیرې خواص خان له تا سره یو ځاې دلته د راتلو څخه ځان وژغورې نو بیا ؟ ګنګا په ډېر هوډ سره وویل چې: ګوره اوما جانې !دا ورو ستۍ خبره ده . لمړۍ خو زه غواړم په هره توګه چې شوني وې خواص خان ته ورځم ، هغه له ځانه سره پخلا کوم او دخپله ځانه سره یې یو ځاې دلته راوړم. ددې خبرې وروسته ګنګا د اوما سره بله خبره و نه وکړه. خپلې خوني ته ولاړه ، دلږ ځنډ وروسته را ووتلله او د نارینه و جنګي لباس یې په غاړه کړې و ، د آسونو د تم ځاې په لور ورغله ،هلته یې په یوه آس باندې زین کیښود ، بیا پرې سپره شوه او په آس سپره دمحل څخه ووتله او آس یې د ښار د مرکزي دروازې په لور په ځغاسته کړ.

په آس سپره شهزادګۍ د لږ واټن د وهلو وروسته د فوځ تمځاې ته ورسیده او بیا د خیمو نه په تیرید و سره د پړاو په منځنۍ برخه کې د یوې خیمې خواته راغله ، دخپل آس واګې یې را ښکودې او آس یې و دراوه . د آس نه دکیوتلو سمد ستي وروسته دخیمې دروازې ته راغله ، هلته د دروازې دواړو غاړو ته ساتونکي ولاړو و ، شهزادګۍ یوه ساتونکي ته را نژدې شوه او ترې وی یې پوښتل چې: ایا امیر خواص خان په خیمې که شته ؟ زه غواړم دهغه سره ووینم. کیدې شي چې تا زه پیژندلې اوسم. ساتونکې ورته وویل:

شهزادګۍ ګنګا !بې شکه چې تا د نارینه و جنګې لباس په تن کړې دې خو دد ې سره بیا هم ماته و پیژندلې. امیر خواص خان په خیمه کې شته خو ارام کوي ، که ته یې بده نه ګڼې نو زه به ورشم او ترې به وپوښتم چې په دې وخت کې هغه له تا سره کتل غواړي او که نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بيا يې وويل :ته ورشه او ترې وپوښته ، که هغه له ماسره کتل غواړي او که نه ،خو زه غواړم ورسره ووينم، ځکه زه دهغه سره ډېر ضروری کار لرم. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې دننه ولاړ او شهزادګۍ بيرون په ډېره نا ارامۍ سره منتظره ولاړه وه. لږه شيبه وروسته هغه ساتونکې بيرته راستون شو ، سرېې ټيټ کړې و اوشهزادګۍ ګنګا ته يې وويلې. ګوره شهزادګۍ ! اميرخواص خان خو اوس ويده دې اونه غواړې اوس له تاسره ووينې. امير خواص خان وايي چې که چيرې ګنګا له ماسره کوم ډېرضروري کار لري نو ولاړه دې شي اوخپلې اوما ته دې يې وو ايې ، امير خواص خان به دهغې څخه وپوښتې. په دې خبره ګنګا په ډېره نا ارامۍ سره هغه ساتونکې ته وکتل او ورته يې وويل :

ګوره وروره !له ماسره اوس هيڅ وسيله نه شته. کومه وسله هم نه لرم. او تاته معلومه ده چې زه اقا شيرشاه سوري خواص خان ته د يوې وينځې په څير ورسپارلې يم اوس خو زه د امير خواص خان خدمتګاره او وينځه يم ،دهغه څه له پاره چې زه اوس دامير خواص خان سره کتل غواړم ،هغه دومره مهم دې چې زه بايد همدا اوس او په همدې وخت کې دهغه سره ووينم ،زه خيمی ته ننوځم ،اميرخواص خان به له تا نه خفه کيږي ، که هغه خفه کيږي نو له ما څخه به خفه کيږي. که چيرې له ما څخه خفه هم شي نو زه به يې د زغملو له پاره تياره يم. تاته به کوم زيان نه در رسيږي. زه به ورته وايم چې ساتونکې زه منه کولم خو زه پخپله دلته دننه را ننوتم. ددې خبرو سره سم ، د ساتونکې دعکس العمل دکتلو پرته ، هغه خيمې ته ور ننوتله.

کيدې شی چې خواص خان د خيمې نه بيرون د ساتونکې او شهزادګۍ تر منځ دغه خبرې اترې اوريدلې وي،کله چې ګنګا دننه ور ننوتله نو ساتونکې د خيمې دننه يو نظر و ځغلاوه، ويې کتل چې خيمې ته د ورننوتلو سمدستې وروسته خواص خان دخپله ځايه راپورته شو اوکيناست ، نو ساتونکې ډاډه شو او يوې لورې ته څنګ و دريد.

ګنګا په کلاره کلاره روانه وه اوکله چې دخواص خان خواته ور ورسيده نو خواص خان په ډېرې غصې او غضب سره ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل :ګوره ګنګا ! کله چې ما نه غوښتل تا ووينم نو بيا ته ولې زما خيمې ته را ننوتلې ، ايا زما دساتونکې خبرو په تا هيڅ اغيز و نه شنيده. که چيرې تا دکوم ډېرضرورې کار په لړ کې له ماسره ليدل غوښتل نو هغه خبرې چې ته يې کول غواړې ، ټولې به دې اوما ته کړې وې نو اوما به په خپله راغلې وه او ماته به يې ويلې و. دهغه په دې خبره ګنګا په ډېرې بې وسۍ سره په ژړا کې وويل: ايا تا ته له ما څخه اوما ډېره مهمه او اغلې ده ؟ خواص خان ورته وويلې چې هو ! اوما زما خور ده او ته زما ډېره بده دښمنه. ددې خبرې په اوريدو سره د ګنګا رنګ تک ژيړ شو اوبيا يې په ژړا کې په ډوب شوی اواز سره وويل: راځه همدا سې لکه ته يې چې وايې سهي ده. خو ددې هر څه سره بيا هم زما له تاسره کتل ډېر اړين و. ځکه چې ما غوښتل له تاسره په ډېره يوه مهمه موضوع باندې ځانته خبرې وکړم .خواص خان ورته په ډېره ناخوالې سره وويل چې:

ګوره ګنګا ! زما اوستا تر منځ هيڅ مهمه اوخاص معامله نه شته. او نه زما او ستا تر منځ کوم اړيکې شته. ګنګا ورته وويل چې: هر څه چې ته وايې همغسې سهي دي. خو ما تاته دا ويل غوښتل چې کوم کسان چې تا د فدايي خان د پيدا کولو له پاره استولې و نو دهغوې په کومک باندې فدايي خان راغې او له ماسره يې وکتل ،تر هر څه دمخه زه ستا ډېره زياته ممنونه او مشکوره يم چې زما د وينا په اساس دې فدايي خان را پيدا کړ ،خو فداېې خان ماته هغه کس و ښود چې زما د ګټلو د سويمبر مقابلې يې ګټلې وې. ددې خبرې په اوريدو سره خواص خان يو ځل بيا خپله ناخوالې وښوده. او ورته يې وويل:

د فداېې خان په اړه تا ته ددې ضرورت نه شته چې زما څخه ممنونيت ثرګند کړې. هغه ستا کار و او ما درته وکړ. دا چې ته وايې چې ماته معلومه شوه چې ستا سويمبر چا ګټلې دې نو دا له ماپورې هيڅ اړه نه لری. هر هغه چا چې ستا سويمبر ګټلې دې ورځه همغې پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړه شه ، دلته دې د راتلو څه اړتیا وه ؟ دهغه په دې خبره ګنګا په خپل اواز کې لږ څه ځواک پیدا کړ او ویې ویل: زه خو اوس همغې کس ته چې زما سویمبر یې ګتلې راغلې یم.

خواص خان په دې خبره ډیر په غصه شو او ویې ویل:

ګوره ګنګا ! زه ددې سره هیڅ سرو کار نه لرم چې ستا سویمبر چا ګټلې و او ته اوس دچا پسې راغلې یې. اویا د چاپسې ورځې.خو زه درته همدومره ویل غواړم چې په راتلونکې کې زما خیمې ته په خپل سر اودداسې را ننوتلو هڅه ونه کړې. ګنګا سمدستې د خواص خان خبره پرې کړه او ورته یې په لږ څه تیز غږ کې وویل: څنګه د راتلو هڅه ونه کړم. زه خو ټولو رواجونو ستا په لمن کې را غورځولې یم ،ځکه چې تا زما د سویمبر درې واړه مقابلې ګټلي دي. زه وخت تا ته حواله کړې یم.د رهتاس دکلا د سوبې وروسته شیرشاه سوري زه تاته د وینځې په څیر درکړې یم...په دې وخت کې خواص خان سخت په قهر شو او ورته یې وویل چې: ډیرو خبرو کولو ته اړتیا نه شته، تا ته معلومه ده چې ته ما د وینځیتوب څخه ازاده کړې یې. ګنګا هم په همدې وخت کې ورته وویل : خو زه نه غواړم چې ستا د وینځیتوب څخه ازاده شم. زه غواړم همستا د وینځې په څیر له تا سره ژوند وکړم. او د یوې وینځې په څیر ستا خدمت وکړم.ځکه زما سویمبر هم همتا ګټلې دې نو د هغې د ګټلو وروسته که ته نه غواړې ما دخپل ژوند تلپاتې ملګرې کړې او له ما سره مینه اومحبت نه لرې ، نو لږ تر لږه خو ما د وینځې اوخدمتګارې په څیر ومنه. په دې توګه به زه ستا په پښو کې پرته اوسم ،په دې به تاته څه زیان در ورسیږي ؟

دګنګا په دې خبرو باندې خواص خان نور هم قهریدلې شو او په ډیره بده لهجه یې ګنګا ته وویلې چې:ګنګا ! ته څومره پسته او ذلیله ښځه یې ، ما خو ته نه وې پیژندلې چې ته به دخپل مطلب په خاطر زما په پښو کې تر پریوتو پورې ځان سپک او ذلیله کړې ، ایا تاته ستا هغه خبرې در په یاد نه دي چې تا زما تر مخه کړې وې ، تا ته به یاد وې چې هغه وخت چې ما د ځنګل په منځ کې ستا عزت خوندي و ساته اوستا د عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما پلار له منځه ولاړ. خو کله چې ما ستا تر مخ ستا د مینې دترلاسه کولو غوښتنه وکړه نو تا په ډیر قهر اوغضب سره زه په څپیړه ووهلم اوودې ویل چې تا څنګه جرأت کړې چې زما سره د مینې اومحبت څرګند ونه کوې او دا دې هم وویلې چې تا څنګه فکر کړې چې زما د وصلت له پاره زما سره د رانژدې کیدو هڅې وکړې ! خواص خان تر دې ځایه دخبرو وروسته لږ څه تم شو خو وروسته یې بیا خپلې خبرې پیل کړې او ویې ویل:

ګوره ګنګا !تاته به په ډاډمنه توګه خپلې خبرې در په یاد وي ، تا ماته په چیغو چیغو وویل چې: ته د سپیو په لوښو کې اوبه څښونکې او په خاورو اوایرو ککړ انسان یې، زما اوستا تر منځ دومره توپیر موجود دې لکه د شنو لمحو د بدن او په سوزیدونکې اور کې نڅاکونکې خوشبو او بې عکسه خدو خال ، او یا لکه د شبنم د اوربښت او د عذاب او درپه درۍ حالت.

ګوره ګنګا ! تا ماته د شهزادګۍ په صفت دا هم وویلې چې: زه د یوه کوچي قبیلې سره تړاو لرم اوترڅنګ یې زه دهمدې کوچیانۍ قبیلې د سردار غلام هم یم ، په ځنګلونو کې دګیدړو د ښکار اودهغوې دپوستکو دپلورلو په واسطه خپل ورځنې ژوند تیروم. زما پلار هم همدا کار کاوه ، په خپلو اوږو به یې ناولې پوستکې اچولې و اوستاسو په ښار کې به یې پلورل. تا دا هم ویلې و چې که په راتلونکې کې دې زما سره په دې موضوع باندې دخبرو کولو هڅې وکړې نو په یاد ساته چې خپلو ساتونکو ته به ووایم چې ستا څټ در مات کړي. او اخر کې دې راته د «ددې ځایه ورک شه» الفاظ وویل او دا دې راته هم وویل چې نه دې دلته اوسیدل غواړم او نه دې بیا شکل کتل.

ګنګا ددې الفاظو په اړه هیڅ هم ونه ویل. دهغې بې چاره څټ د شرم او خجالت نه ټیټ شوې و. بیا یې په نرې ژړغونې شانته اواز کې وویل: خواص خانه ! زما اقا ! ایا ته ماته د لته د کیناستو بلنه نه راکوې ؟ ترڅو دهغو خبرو په اړه چې تا همدا اوس وکړې زه لږ څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځرګندونه وکړم. دهغې په دې خبره خواص خان سمدستي وويل چې: نه ! زه تاته دلته د کیناستو بلنه نه درکوم. اونه زه له تا ځخه د کومې خبرې وضاحت غواړم. ستا له پاره به ډېره غوره داوي چې سمدستي اوپه همدې شیبه کې له دې ځایه ولاړه شې، اوپه راتلونکې کې نه له ما سره د کتلو هڅه وکړې او نه په دې موضوع دبحث له پاره زما لورې ته بیا راشې.

دخواص خان ددې خبرو په اوریدو سره ګنګا بې چاره د لږ وخت له پاره دقبر دتیرو شوو لمحو ،په قبر باندې د ورشنیدل شوو مړاو ګلانو په ځیر مړاوې اود اخرې شپې د را غورزیدلو پاڼو په ځیر نښتې نښتې او خوره وره ولاړه وه. بیا یو ناځاپه ور مخته شوه ،او ورښکته شوه اودخواص خان پښې یې و نیولې او ورته یې وویل: د رب ، بګوان او ایشور په خاطر ماته بښنه وکړه . دخپل خداې اودخپل رسول په خاطر ماته زما دهغو خطاګانو په اړه چې له ما ځخه شوي دي بښنه وکړه. زه له تا ځخه د بښنې غوښتنه کوم. زه له تاسره مینه اومحبت کوم ،تا غواړم او له تاسره مینه کوم. غواړم ټول عمر ستا دمینې اومحبت د وینځې په ځیر دلته له تاسره و اوسیږم . که چیرې ته له ماځخه مخ اړوې ، که له ماځخه دکرکې ځرګندونه وکړې خوبیا به هم زه د یوې یخې چینې ، وچ غملړلې دریاب ، اویا په تالابونوکې دمنجمد عکس په ځیر دلته و اوسیږم.

دګنګا په دې حرکت سره خواص خان خپلې پښې کش کړې او هغه یې لرې وغورځوله ،ګنګا په زمکه پریوته اوبیا یې ځان راټول کړ اوبیرته را پورته شوه ، دهغې بې چاره ځڅ یو ځل بیا ټیټ شو اودخواص خان تر مخ د سو زیدونکې لمر دتور سیوري په ځیر وچه کلکه و دریده. خواص خان ورته تر لږه وخته کتل اوبیا یې ورته وویل:

ګوره ګنګا !ته خبره هسې اوږدوې ، په یاد ساته چې ته دخپلې رویې اوسلوک ،دخپل کبر او خپل ویاړ ، اود خپلې کبر نه ډکې پورته غړانګې په واسطه زما له پاره دګرد توپان ، د اورد شغلو لمبې ، د اور دیوال ،د تیږو اورونکې لمحه او دصلیب وینه ثابته شوې یې. تا زما سره ډېره بده وضعه کړې ده او زه دې یوه کرکجن انسان و ګرځولم. هغه وخت چې ما ګیدړې ویشتلې اوخپل ژوند مې د دې لارې تر سره کاوه او ته یوه شهزادګۍ وې نو هغه وخت را یاد کړه چې ما ستا عزت خوندي وساته ، ستا ژوند مې له خطره خوندي کړ ، زه دا منم چې ما دهمغه وخته له تاسره مینه کوله چې تا د کوچنیوالي ځخه بلوغ ته ټوپ کړ. هغه وخت ورځ چې ما ستا عزت او ستا ژوند وساته نو په همغه ورځ ماته له تاسره په ځانته ځاې کې دخبرو کولو موقع تر لاسه شوه ، او ما په پوره جرءت سره ستا تر مخه د خپلې مینه ځرګندونه وکړه. دا په داسې حال کې چې زه دمحبت په معامله کې ډېر کمزوري ثابت شوې یم. ددې په ځاې چې تا زه دمحبت ددې ځرګندونو په اړه لږ څه په ځنډ کې غورزولې وې اوزما سره دې نیکه رویه او ښه سلوک تر سره کړې وې اوبیا دې زما دمحبت مخ بلې کومې لورې ته ګرځولې وې او راته دې ویلې وې چې ته د بل کوم چا سره مینه لرې. که چیرې همداسې نه و نو بیا خوبه تا دمحبت ځواب راکړې و، خو ګنګا ! واوره چې: ددې هر څه په ځاې دې زه په خوله په ځپیړه ووهلم اوداسې الفاظ دې راته ویلی دی چې د یوه دروند اوشریف انسان له پاره د زغم وړ نه و.

ګنګا واوره ! زه اوس ستا دهمغې سلوک په خاطر یو کرکجن انسان ګر زیدلې یم. ما ستا تر مخ د خپل زړه دښار د مینې اومحبت ټولې دروازې بندې کړې دي ، ستا د ناروا کړچار ، ستا دکبر اولویې او ستا دخراب فعل په اساس ، ګنګا ! ، اوس ته ماته د بدلو لاروغبار ،دخزان تیاره شپه ، او د زیړې پاڼې په ځیر ګرزیدلې یې ، ورځه اوددې ځایه وځه. ته اوس د غم نه ډک یو داستان یې. زه نه غواړم له تاسره کوم ډول اړیکې وساتم ، ګنګا !ما ته د غمژنو وختونو کیسه ، زړه ازارونکې غوښتنه ، او خزان وهلې میوه ګڼلې یې او هیسته مې غورزولې یې. واوره !که چیرې ته زما د زړه خبره اوریدل غواړې نو له ځانه سره یې ولیکه:

ته یوه ډېره غلیظه ، پسته ، او ذلیله پیغله یې. او زه په هیڅ صورت نه غواړم چې دخپل وجود برخه دې وګرځوم. زما سره د بدکړچار دکولو تر مخه ته زما په سترګو کې ډېره عزتمنده د وقار او درنښت خاونده وې ، خو اوس ته زما په سترګو کې د زمکې د ټغر نه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپکه او ذلیله یی. ګوره ګنګا ! پخوا له دي چې زما له خولې څخه ددې نه هم زیاتې غلیظې خبرې واورې له دې ځایه دې قواره ورکه کړه. اوکه نه زما غصه ددې نه زیاته شوه نوویریږم چې زما لاس به ستا په خلاف پورته شي ، په دې خاطر ته همدا اوس او همدا شیبه زما دخیمې څخه بیرون شه ،که چیرې ته داسې ونه کړې نو زه به ساتونکې ته حکم وکړم چې تا په راښکودو سره دخیمې څخه بیرون کړي

ګنګا ورته په ژړا اوسلګیو سره وویل چې: خواص خانه ! تا ته به دهغې اړتیا پیښه نه شي زه پخپله ستا دحکم په مطابق ستا دخیمې څخه وځم خو د تللو څخه دمخه زه یوه غوښتنه لرم. داسې وګڼه چې دا به اخری غوښتنه وي.ددې وروسته به زه تا ته دهیڅ ډول تکلیف د پیدا کیدو سبب و نه ګرځم ، خواص خان ورته په ډیره ناخواله توګه وویل چې: وایه ، څه ویل غواړې. په ځواب کې ورته ګنګا وویل: هغه وخت چې تا دخپل لښکر سره یو ځای د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پړاو کړی و اوبیا دهغه ځایه د شپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور روان شوې ،نو ستاسو د تګ نه وروسته لښکر هلته څو ورځې نور هم قیام وکړ. خوکله چې لښکر د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړ ، نو هیبت خان نیازي زما خواته راغي او له ما څخه یی و پوښتل چې ایا زه د رهتاس د محل په هغه برخې کې قیام کول غواړم چې پخوا په کې اوسیدم او یا په بل کوم ځای کې د اوسیدو له پاره تیاره یم. خو ما د هیبت خان څخه ستا د اوسیدو د ځای په اړه پوښتنه وکړه. هغه ماته ډاګیزه کړه چې اقا شیرشاه سوری تاته زمونږ د چورامن وزیر براهمن محل درکړې دې. نوما هیبت خان نیازي ته وویل چې زه غواړم په همغه محل کې چې خواص خان ته ورکړل شوې قیام وکړم. اوس زه ستا دمحل په یوې څنډې کې د خپلې اوما سره یو ځای اوسیږم، زه له تا نه همدومره غواړم چې ما ته دخپلې اوما سره یو ځای په همدې محل کې د اوسیدو اجازه راکړې. زه ژمنه کوم چې ستا له پاره به د هیڅ ډول ستونزې د راپیدا کیدو سبب نه ګرځم. خواص خان ورته وویل چې: ورځه ، ته هملته په همدې محل کې اوسیږه ، هیڅوک به له تا څخه په دې اړه ونه پوښتي. دخواص خان په دې خبره ګنګا بې چاره خپلې اوښکې وچولې اودخیمې څخه را بیرون شوه.

۲۹

لږه شیبه وروسته ګنګا د رهتاس دپخواني وزیر چورامن محل ته ورننوتله ،آس یی په تبیله کې و تړه ، دآس د پښو د اواز په اوریدو سره اوما هم بیرون را وتلله. هغې وکتل چې ګنګا ډیره خفه او غمګینه دآسونو دتبیلې څخه بیرون را وځي،کله چې هغه را نژدې شوه نو اوما ترې په ډیره مینه و پوښتل چې: ګنګا خورې خواص خان درته څه وویل: دهغې ددې خبرې په ځواب کې ګنګا بې چاره په ژبه څه و نه شو ویلای خو مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وته ، او د کوچنیانو په څیر یی په زوره زوره و ژړل. اوما د لاسو څخه و نیوله او خپلې کمرې ته یی یوړه. تر لږه وخته پورې یی ورته ډاډ ورکاوه کله چې ګنګا ځان سنبال کړ نوبیا ترې اوما یو ځل بیا وپوښتل.

ګوره ګنګا ! ته ولې داسې ژاړې. ماته خو ریښتیا خبره وکړه چې څه درپیښ شوي دي ، ایا خواص خان ته ورغلې وې. ایا هغه درته څه بد رد ویلي دي ؟دهغې په دې خبره ګنګا ورته وویل چې: اوما خورجانې ! ستا خبرې سهي دي ، زه خواص خان ته روغلم ، اول خو یی زما سره کتل نه غوښتل ، خپل ساتونکې ته یی وویل چې هغې ته ووایه چې زه ورسره کتلې نه شم. خوبیا زه په زوره خیمې ته ورننوتلم ،هغه زما په دې کار سخت نا راضه شو او په خبرو خبرو کې یی زه ډیره سپکه کړم ،ماته یی بیا بیا هغه خبرې را یادولې چې ما هغه ته د ځپیړې ورکولو په وخت کې کړې وې،خو هغه وخت زه شهزادګۍ وم او هغه له ما سره د محبت او مینې څرګندونه کړې وه. ګوره اوما ! زه دا منم چې هغه زما ستره غلطي وه او ما د خپل غرور او لویی په اساس د خواص خان سره دومره ناروا سلوک کړې و نواوس زما همغه بد سلوک زما د بدقسمتۍ او بد فالۍ سبب وګرزیدلې دې. ګوره اوما خورې ! خواص خان هم په دې اړه ملامته نه دی ، ځکه ماته د یوې شهزداګۍ په څیر نه و په کار چې دهغه سره داسې بد ه وضعه وکړم. هغه زما عزت خوندی کړې و ، هغه زما د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتونکې ګرزېدلې و نو که په دې وخت کې هغه زما څخه د مینې او محبت غوښتنه کوله نو بايد چې هغه مې زغملې وې خو ما هغه ته بدې طعنې ورکړې ، هغه ته مې د ګيدړو ښکارکونکې وو ايه ،بيا په يوه بل وخت کې هغه زمونږ خيمې ته راغې ، زما پلار ماته وويل چې د هغه څخه ښښنه وغواړم خو زما څټ د کبر څخه دومره لوړ شوې و چې ما هيڅ هم تر لاسه نه کړای شول. نن هغه زما ټول هغه خواره واره الفاظ او زما له اړخه د هغه سره شوې بد سلوکئ يو ناڅاپه زما تر مخ و درول.

ګوره اوما جانې ! خواص خان هم زما سره يو وخت محبت کاوه ، خو اوس هغه له ما څخه ډيره سخته کرکه کوي ، هغه ماته ډيره پسته او ذليله نجلۍ وويله. ان تر دې ځايه راغې چې زه يې تهديد کړم چې د خيمې څخه ووځم او که نه ساتونکې به ما پـه راښکودو سره د خيمې څخه بيرون کړي ، خو ګوره اوما ! ما د هغه څخه دا اجازه راخستې او راغلې يم چې ماته به د اوما سره يو ځای په دې محل کې د اوسيدو اجازه راکوي او هغه دلته د اوسيدو اجازه راکړه.

تر دې ځايه د خبرو وروسته شهزادګۍ لږ څه غلې شانته شوه او بيا يې په ډيره بې وسۍ سره د اوما پـه لور وکتل او په خبرو يې پيل وکړ او ويې ويل:

اوما جانې خورې ! زه به يو ځل دوه بيا هم د خواص خان د خوشحاله کولو هڅې کوم، اوما زه به تاته دا ډاګيزه کړم چې اوس زه خواص خان د خپل ځان څخه هم زيات عزيز ګڼم ، او د هغه سره محبت او مينه کوم ،د هغه پرته د ژوند کولو په اړه فکر هم نه شم کولې. خو که چيرې د دې سره سره بيا هم هغه ماته ښښنه و نه کړه نو بيا به زه دا محل پريږدم ، د هغې په دې خبره اوما پرې ور ټوپ کړ او ورته يې وويل چې: ته به چيرې ځې ؟ ګنګا ورته وويل چې:

ګوره اوما جانې ! درهتاس په ښار کې يو زيارت دې ، زه به هملته ورشم او د ژوند پاته شپې او ورځې به د بيلتون په سوزيدونکو لمحو کې را تاوې تيرې کړم. اوما ورته سمد ستې وويل:

زه هم د هغه زيارت څخه خبره يم. هلته به ته څه ډول ژوند وکړې ، ځکه هلته ټولې کونډې ښځې او سيږې. په داسې حال کې چې ته کونډه شوې نه يې. ګنګا ورته وويل چې: زما څخه به بله ستره کونډه څوک وي ،ګوره خواص خان زما سويمبر وګټه ، نو د رواياتو او رواج په مطابق بايد زما واده د خواص خان سره تر سره شوې وې. اوس چې خواص خان زه و شړلم ، په کار خو دا و چې هغه اوس زما ميړه وای ، نو هغه د ميړه کيدو په ځای زه رټلم او ويې شړلم ، نو زه چې اوس کونډه نه او سم نو څه به يم ؟

ګوره اوما جانې ! زه هملته د غه زيارت ته ورځم. او خپل پاته ژوند به هملته د بيلتون د اور پـه لمبو کې تيروم ، د هغې د دې خبرې په اړه اوما وويل:

اوس خو د هغې زيارت حالت ډير زيات خراب شوې دې ،څومره کونډې چې هلته اوسيږي هغوې ټولې هلته په ښار او نږدې کليو او کورونو کې خير خيرات را ټولوي او په همدې توګه خپلې شپې سبا کوي . د دې زيارت دربار هم پـه همدې خير خيرات باندې چليږي. ګنګا ورته د ډيرې بې وسۍ او بې چارګۍ په حال کې وويل چې :

ګوره اوما ! که چيرې هلته اوسيدونکې ټولې کونډې خير خيرات را ټولوي او خپل ژوند پرې سبا کوي نو زه خو د هغوې نه کمه نه يم زه به د هغوې سره يو ځای خير خيرات را ټولوم او شپې به پرې سبا کوم، زه خو د اسمان څخه را ښکته شوې فرښته نه يم ، په دې خاطر لکه څنګه چې نورې کونډې په دې زيارت کې شپې سبا کوي نو د همغوې په څير به زه هم د خپل ژوند پاته برخه دلته تيروم .

د ګنګا د دې خبرو د اوريدو وروسته اوما لږ څه په فکر کې ډوبه شوه بيا يې د ګنګا پـه لور وکتل او رته يې وويل:

ګوره ګنګا خورې ! که چيرې ته غواړې نو زه به په دې لړ کې د خواص خان سره خبره وکړم. ګنګا سمد ستې د هغې په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره اوما ! هيڅکله هم داسې کار و نه کړې. ما ته ډاګيزه شوه چې خواص خان له ما څخه ډيره زياته کرکه کوي ، ان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې چې هغه زما د مخ د کتلو حوصله هم نه لري ،بس دا سې یې و ګڼه چې هغه ما د یوې ذلیلې ،پستې او کبرجنې نجلۍ په څېر پېژني ، که چیرې ته د هغه سره زما د سپارښتنې له پاره خبرې وکړې نو زه ویریږم چې زما په څیر به له تا څخه هم خواص خان کرکه وکړي ، تر نن پورې خو هغه تا ته خور وایي خو بیا به هغه تا هم زما په څیر د خپل ځان دښمنه ، پسته او ذلیله ګڼي . خو زه نه غواړم دا سې څه تر سره شي ، او اوما جانې ! بیا به زمونږ د دواړو ژوند دلته په دې محل کې ستونزمن وګرځي . په دې خاطر زه له تا څخه هیله لرم چې په هیڅ وخت کې هم د خواص خان سره زما په اړه کومه خبره اتره و نه کړې.

کله چې ګنګا چپ شوه نو اوما ورته وویل:

ګوره ګنګا خورې ! ما د خپل ژوند یوه برخه له تا سره تیره کړې ده ،نو که چیرې حالات دومره زیات خراب شول نو زه به په هر صورت ستا ملګرتیا کوم . که چیرې خواص خان ستا د ټولو هڅو سره بیا هم تا ته ښننه و نه کړي نو بیا به دد ې ځایه ووځو او هملته هغه زیارت ته به ولاړې شو ، خو وا اوره چې زه به هم له تا سره همغه زیارت کې او سیږم او ستا خدمت به کوم.

د اوما د دې خبرو د اوریدو سره ګنګا بې چاره لږ څه شاته شوه ، یوځل بیا د اوما سره ور غاړې وتله ، ښه یې د زړه د خلاصه وژړل ، د اوما سترګې هم د اوښکو ډکې وې ، دواړه تر یوه وخته پورې یو بل ته ور غاړې وتلې وې او ژړل یې . بیا یې ځانونه سنبال کړل ،بیا هغوې دواړو بې چارګانو د خپلې ډوډۍ له پاره تیارې پیل کړ.

۳۰

یوه ورځ ماښام په دا سې حال کې چې ګنګا د خواص خان د حویلۍ په پخلنځای کې د ډوډۍ په تیارولو کې مشغوله وه ویې کتل چې له یوه اړخه اوما په منډه منډه د دې لورې ته را ځغلي ، هغه ډیره خندانه او خوشحاله وه ، ګنګا د هغې څخه د دې خوشحالۍ په اړه وپوښتل او ورته یې وویل چې:

اوما خورې ! ایا کومه غیر معمولې پیښه شوې چې دا سې خوشحاله یې . اوما ورته ځواب کې وویل چې هو ! ګنګا خورې ! ته یې غیرمعمولې خبره وګڼه. ګنګا ورته په ژورو سترګو وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: نو بیا یې ما ته ولې نه وایې ؟ اوما ورته مخ کړ او ویې ویل چې: د خوشحالۍ خبره خو دا ده چې خواص خان د لښکر د خیمو د منځ څخه خپله خیمه لرې کړه او دلته حویلۍ ته را غلې دې. هغه د حویلۍ د ښې لورې د کوټو څخه په یوه کې میشت شوې دې . ما پخپله هغه خپلې کوټې ته د ورننوتلو په وخت کې وکوت. د هغه سره یې ساتونکې هم ملګري دي. د هغه د کوټې تر مخه اوس د هغه ساتونکې په پهره ولاړ دي . د هغې په دې خبره ګنګا یو ځل بیا د ناهیلۍ په بڼه وویل چې :

ګوره اوما خورې ! په دې کې د خوشحالیدو څه دي . که چیرې ته په دې خوشحاله یې چې خواص خان دلته حویلۍ ته راغلې دې نو دا خبره زمونږ له پاره څه نوې نه ده . هغه خو زمونږ له پاره دلته نه دې راغلې ، شیرشاه سورې دا حویلۍ او محل هغه ته ورکړې دې نو په دې ځای ته د هغه راتګ د هغه خپل حق دې. د هغې په خبره اوما وویلې:

ګوره ګنګا خورې ! زه تا ته یوه ډیره مخلصانه مشوره درکوم . د ډوډۍ د پخولو نه وروسته ته خواص خان ته ډوډۍ تیاره کړه او دا ډوډۍ هغه ته پخپله یوسه ، هغه ته ډوډۍ کیږده ،په دې ترتیب زه هیلمنه یم چې که چیرې د هغه په زړه کې تا ته لږ څه مینه هم پاته وي نو هغه به ستا د لاسو څخه دا ډوډۍ واخلي او وبه یې خوري ، تر څنګ به یې له تا سره چې کوم خفګان راغلې هغه به هم له منځه یوسي او راضي به شي .

د اوما په دې مشورې سره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې ځواب ورکړ چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! زه به ستا د وینا په مطابق خواص خان ته ډوډۍ یو سم خو که چیرې هغه یو ځل بیا زما سره د پخوا په څېر سلوک وکړي او یا یې زما دلاسو څخه ډوډۍ وانه خسته ، اویا یې زه دخپلې کمرې څخه راوویستلم..دهغې په دې خبرو ورته اوما په پریکنده توګه وویل چې :

واوره ګنګا ! که چیرې دا ځلې هم خواص خان ستاسره همغسې رویه او سلوک وکړ او ستاسره یې د مصالحت هڅه ونه کړه ، او ستا د لاسو ډوډۍ یې هم ونه خوړله نو بیا واوره !چې د راتلونکې سهار د مخه په تیارې کې به مونږ ددې ځایه وځو او د رهتاس همغه زیارت ته به ورځو ، هیڅوک به په دې خبره نه خبریږی چې مونږ دواړه چیرې تللي یو. دا وما ددې ځواب په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او ویې ویل:

اوما خورې ! ستا دا وړاندیز په ځای دي خو دخواص خان څخه به زما لرې والې ماته د زغم وړ نه وي او زما دمرګ سبب به وګرځي . اوما ورته یې په زیږه توګه وویل چې ولې به دد زغم وړ نه وي. کله چې خواص خان له تا سره مینه نه کوي ، تا نه خوښوي ، د خپل زړه څخه یې ستا مینه ، محبت او غوښتنه لرې کړې اوتا په خپله مینه کې له ځانه سره نه شریکوي نو بیا به دهغه څخه لرې والې تاته ولې د زغم وړ نه ګرځی او یا به تا د اندیښنو په دریاب کې لاهو کړي.

ګوره ګنګا خورې !ته همغه یې چې یو وخت دې د خواص خان څخه د زړه له کومې کرکه کوله ، زه پوهیږم چې که چیرې خواص خان ستا خپلول و نه غواړي نو په خپل زړه کې دې همغه د نفرت د جهنم اور را تا زه کړه چې پخوا دې دخواص خان سره درلوده. دهغې په دې خبرو ګنګا بې چاره د ډیرې بې وسۍ ځرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې :

اوما خورې !کاشکې مادا سې کولاې شول ، کاشکې ما هغه کرکه او نفرت بیرته راوستلاې شوې چې دخواص خان په اړه مې درلودل، هغه وختو چې هغه صاحب خان و او ګیدړې یې ښکار کولې. خو اوس زما په ژوند کې یو انقلاب راغلې دې.

اوما جانې !غوږ شه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ما دصاحب خان څخه ډیره زیاته کرکه درلوده، او تا ته معلومه ده چې ما دهغې کرکې ځرګندونه هم کړې وه ، اوهغه وخت مې خواص خان په خوله په څپیړه هم وهلې و ،خو هغه وخت هغه صاحب خان و . هغه هم په داسې حال کې چې هغه په ما احسان کړې و او زما د ځان او ابرو ساتنه یې کړې وه. خو دد ې هر څه سره بیا هم ما دهغه څخه ډیره سخته کرکه درلوده ، ان تر دې چې ما دهغه احسان هم له یاده وویست او دهغه پر خلاف مې لاس پورته کړ خو دهغې وروسته زما په ژوند کې یو انقلاب راغې.

ګوره اوما خورې !کله چې زما د ترلاسه کولو له پاره د سویمبر تر نامه لاندې مقابلې پیل شوې او خواص خان د یوه نقاب پوشه په لباس کې زما ددې سویمبر درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې نو په هغه وخت کې هم ما د صاحب خان څخه کرکه کوله ، دهغه له پاره زما په زړه کې هیڅ ډول مینه او محبت ځاې نه درلود ،خو څه وخت چې د ې نقاب پوشه زما د سویمبر درې واړه مقابلې وګټلې نو دهغه بریا ، دهغه میړانه ، دهغه ښه ویښتلې او دهغه د تورې د وهلو هنر زه په خپله دهغه لورې ته را ښکودم. خو زه نه پوهیدم چې ددې نقاب پوشه په لباس کې خواص خان را نغښتې دې.

بیا د سویمبر ددریمې برخې د ګټلو نه وروسته چې کله دغه نقاب پوشه زما دخپلولو په ځاې ماته ډاګیزه کړه چې هغه له ما څخه نفرت لري ، اوبیا ولاړ . دهغې وروسته چې کله هغه د سویمبر ددرې واړو مقابلو د ګټونکو شهزادګانو سرونه وریږې کړل نو بیا زه نوره هم دد ې په مینې کې ور ونښتم په دې اساس مې ژمنه وکړه چې زه به په هرصورت دغه نقاب پوشه پید ا کوم او دخپل ځان له پاره به یې تر لاسه کوم، دا ځکه چې همدغه نقاب پوشه زما د مینې او محبت اخري پولې ته رارسیدلې و ،هغه زما د ژوند انه تر ټولو لویه کمزورې ګرزیدلې ده نو په دې خاطر ما دهغه د ترلاسه کولو له پاره هڅې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! دلته دراتلو وروسته چې فدایي خان ماته خبر راکړ چې هغه نقاب پوشه په اصل کې همدغه خواص خان دې نو ګوره خورجانې ! دخواص خان له پاره چې زما په زړه کې کومه کرکه مودجوده وه هغه له منځه ولاړه ، اوڅومره مینه او محبت مې چې د سویمبر د مقابلو اخري ګړیونکې ته په زړه کې را پیدا شوې و هغه ټوله مینه ، ټول محبت او ټوله غوښتنه دخواص خان د ذات په لور باندې منتقله شوه . اوس همغه خواص خان چې یو وخت زما له پاره د ډیرزیات دنفرت وړ و ، اوس راته ډیر زیات نادر او نایابه ګرزیدلې دې. واوره ! څومره چې ترې ما کرکه کوله ، اوس ورسره دهغې څخه په سلونو واره زیات محبت او مینه کوم. اوما خورې ، زه فکر کوم چې دخواص خان پرته به زما ژوند د جهنم د اور په څیر وي ، داسې فکر کوم چې د خواص خان پرته به هلته په هغه (اشرم) زیارت کې زما ژوند څه ډول تیریږي. ما خو غوښتل چې په همدې حویلۍ کې و اوسیږم ،او کله کله په پټه توګه خواص خان ووینم ، اودخپل زړه دمینې اور دهغه په کتلو سره مړ کړم. خو کله چې زه ددې ځایه ولاړه شم او په هغه زیارت کې و اوسیږم نو اوما خورې ، زما ژوند خو به دخاورو سره خاورې شي.

ددې خبرو څخه وروسته چې کله شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو اوما ددې ټولو خبرو ځواب ورکړاو ورته یې وویل:

ګوره زما ګنګا خورجانې ! زه ستا د مینې او محبت انقلاب په ډاګیزه توګه کتلې شم. که چیرې ته په رېښتنې توګه د خواص خان نه پرته ژوند نه شې کولاې اودهغه څخه د لرې پاته کید و زغم هم نه لرې. نو بیا خو هغه دخپل ځان په لور د مایل کولو له پاره یوه بله طریقه هم شته. ګنګا ترې سمدستې وپوښتل چې ، هغه کومه یوه ده. اوما ورته وویل:

واوره ګنګا ! اوس خو ته دخواص خان له پاره ډوډۍ له ځانه سره واخله او ورشه ، که چیرې هغه ستا دلاسو ډوډۍ وخوړه او ستا سره یې په ښه توګه خبرې اترې وکړې نو بیا خو به ټولې ستونزې په خپله هواري شي ، خو که چیرې داسې ونه شول نو بیا راځه او سهار وختي به دهمغه زیارت په لور ورځو ، ما تاته مخکې هم ویلي و چې په او سنیو حالاتو کې د هغه زیارت د لنګر اقتصادي حالات ښه نه دي ، په دې خاطر هلته چې څومره کونډې ښځې اوسیږي هغوې د خیر خیرات د راټولولو له پاره بیرون را وځي اوپه همدې توګه هغوې هملته په هغه زیارت کې خپلې شپې سبا کوي ، ګوره ګنګا خورجانې ! ته هم دهمغو ښځو سره د خیرخیرات له پاره را وځه ، زه به هم درسره په همغو کونډو ښځو کې اوسیږم او دخیر خیرات د را ټولولو له پاره به دلته دخواص خان حویلۍ مخې ته را ځو. دخیر غوښتنې په وخت کې به ته خپل بدن په ډیره ښه توګه پټ ساتې اوپه خپل مخ به هم نقاب اچوې ، زه پوهیږم چې خواص خان ډیر همدرده او ځان ځارونکې انسان دې ، هغه به هیڅ کله هم له تاڅخه نفرت نه وې کړې خو هغه سلوک چې تا دهغه سره کړې دې نو دهمغې په اساس له تاسره دهغه محبت په ډیره زیاته کرکه اونفرت باندې بدل شو.

ګوره ګنګا ! ته به یې منې اوکه نه ،هغه وخت چې هغه ګیدړې ښکار کولې نو هغه وخت هغه ته د زړه له کومې د خپل ځان له پاره غوښتلې ، هغه نه غوښتل ستا نه پرته ژوند وکړي خو کله چې تا هغه په خوله په څپیړه وواهه ، هغه دې بې عزته کړ ، اوبیا چې کله ستا پلار هغه خپلې خیمې ته راوباله اوهلته هم تا هغه توهین کړ. نو بیا هغه له تاسره خپل محبت په نفرت او کرکې باندې بدل کړ. اوس به ستا کار دا وي چې هغه نفرت بیرته په محبت او مینې باندې را واړوې

ګوره ګنګا !لکه څنګه چې خواص خان په نقاب کې ستا د سویمبر مقابلې وګټلې اوستا له پاره یې خپل نفرت په محبت اومینه باندې واړاوه ، اوس به ته هم دخواص خان دخپلولو له پاره همدا ډول طریقه استعمالوې ،ته به هم خپل جسم را ونغاړې اوپه مخ به نقاب راخپور کړې او دخیر خیرات د غوښتلو له پاره به دلته راځې ، په ځانګړې توګه هغه وخت چې خواص خان بهر ووینې. ته به دخپل سلوک او رویې اوخبرو په واسطه خواص خان دخپل ځان په لور را مات کړې ،ماتاته ویلي دی چې هغه ډیر د خدایه ویریدونکې ،نیک اوهمدرده انسان دې ، زما په فکر که چیرې ته دشهزادګۍ په توګه هغه دخپل ځان له پاره نه شې را ماتولې نو دیوې کنډې په څیر خو یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خامخا تر اغیز لاندې راوړې شې اوهغه په خپله مینه کې را نغاړلې شې ،که چیرې ته داسې وکړاې شې نو زه به په دې پوه شم چې تا دخپل ژوند ډیره ستره معرکه تر سره کړې ده .

داوما په دې مشورې د ګنګا پـه مخ کې د خوښۍ نښې را وځلیدې ،تر لږه وخته پورې یې پـه شوخو سترګو د اوما پـه لور کتل اوبیا یې ورته وویل: اوما خورجانې ! ستا د امشوره ډیره غوره ده اوزما پـه فکر چې عملي کیداې هم شي . که چیرې پـه ریښتیاتوګه خواص خان زما څخه راضي نه شو او له ما سره یې دشهزادګۍ پـه توګه دخپلو اړیکو د سمولو هڅه و نه کړه نو زه به د کونډې پـه څیر د هغه د مینې د تر لاسه کولو هڅې وکړم. اوما جانې ! خواص خان زما سویمبر ګټلې دې ،اوس پـه نړۍ کې همدا یواځنې ځوان دې چې زما د تن ، روح اوعزت مالک ګرزیدلې دې ، زه په دې پوهیږم چې تر هغې چې خواص خان ماته تر لاسه نه شي نو زما روح ، او زما د وجود هره برخه به نیمګړې وي ، زه به د یوې کونډې په څیر د خواص خان دخپلولو هرډول هڅې وکړم ،اوس به زه ستا دمشورې په مطابق دخواص خان له پاره خوارک څښاک له ځانه سره یوسم . بیا به ووینم چې دهغه عکس العمل څه ډول دې . دد ې خبرې سره سم ګنګا پورته شوه ، او دخوراک څښاک ټول شیان یې په لوښو کې سره را یوځاې کړل ، هر څه یې راواخستل اودهغې کمرې پـه لور ور وخوزیده چې خواص خان پـه کې میشت و .

۳۱

دخواص خان دې ماڼۍ ته د راتلو وروسته ،ښایسته او زړه وړونکې شهزاداګۍ ګنګا د ستورو پـه څیر ځلیدونکې دخواص خان خونې ته را ننوتله ، هغو ساتونکو چې دکمرې نه بهر یې پهره کوله هغوې هم شهزاداګۍ ګنګا د دننه د ورتلو څخه منه نه کړه ، ځکه ټول په دې خبرو چې هغه د شیرشاه سورې له اړخه خواص خان ته د وینځې پـه توګه ورکړل شوې وه.

کله چې دخوراک څښاک د سامان سره یوځاې شهزداګۍ ګنګا د خواص خان خوني ته ور ننوتله نو ویې کتل چې د خونې په یوه برخه کې خواص خان سترګې پټې کړې وې او ناست و ، دګنګا پـه ور ننوتلو هغه یو ټکان وخوړ ، سترګې یې پرانستې او کله یې چې وکتل نو ګنګا دد رننبت په خاطر دښه راغلاست له پاره خپل ځان ټیټ کړ اوبیا یې په خپل خواږه اواز سره د حقیقت نه ډک الفاظ دملغلرو پـه څیر خپاره کړل اوویې ویل:

زه تاته دې ماڼۍ ته پـه راتلو سره مباکي وایم. ما ستا له پاره خوراک راوړې دې ، زه هیله لرم چې ته به پخواني خفګانونه او نارضایتونه یوه اړخ ته کړې ، ځکه چې شیرشاه سورې زه تاته د یوې وینځې په څیر درکړې یم اودد ې نه اخوا تا زما د سویمبر پـه ګټلو سره هم زما د تر لاسه کولو حق ثابت کړې دې.

خواص خان تر یوه وخته پورې شهزداګۍ ګنګا ته په ډیر غور او دقت سره کتل. خو شهزادګۍ د خوراک لوښي پـه خپلو لاسو کې نیولي و اوهملته ځاې په ځاې ولاړه وه. دلږځنډ وروسته د خواص خان دقهر او غصې نه ډک اواز را پورته شو او ویې ویل:

ګوره ګنګا ! ایا ته ما د یوه تور ، له منځه تللي او پخواي چینجووهلي لرګي پـه څیر انسان ګڼې ،کوم چې هرې لورې ته وغواړې و څرخوې. واوره ! زما له تا سره هیڅ ډول اړیکې نه شته ، همدا اوس او پـه همدې شیبه کې زما دخونې څخه بیرون شه. اوکه په راتلونکې کې دې زما له پاره د خوړو د راوړو هڅه وکړه اویا زما خونې ته دې د راننوتلو هڅه وکړه نو یاد ساته چې زه به تا ډیره بې عزته کړم ، ستا ښګینه په همدې کې ده چې تر هغې چې ته د اوما سره یو ځاې دلته اوسیدل غواړې په پټه خوله و اوسیږې اوکله چې هم دد ې ماڼۍ څخه تلل غواړې نو هیڅوک به هم ستا لاره و نه نیسي، بس ، زه دد ې نه اخوا نور څه درته نه وایم.

دخواص خان دد ې خبرو څخه داسې بریښیده چې د شهزادګۍ بې چاره پښې د زمکې څخه ښویدلي دي ، هغه دومره مړژواندې شوه چې پښو یې حرکت نه شو کولاې ،دهغې دد ې حالت پـه کتلو سره ورته خواص خان یوځل بیا وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره ګنګا ! ته اوس زما له پاره یو تیاره ښارګوټي ، د ګرد او غبار نه ډکه شپه او د خیرن زړه د افق په څیر ګرځیدلې یې. یو وخت ته ماته زما د غوښتنو سمندر وې ، خو اوس ته ماته زما د غوښتنو دعذاب څخه هم بدتره یې. ورځه او په آینده کې د ې لورې ته د راتلو هڅه مه کوه.

دخواص خان په دې خبرو شهزاداګۍ بې چاره د غمژنو لمحو قصه او د تیرو شوو وختو د ویجاړو په څیر و ګرځیدله. دهغې د وصل ګمان د هجر او بیلتون په یقین بدل شوې و. تر لږه وخته پورې هغه بې چاره چپ چاپ په درانه خوب ویده او د منجمدو ساعتو په څیر ولاړه وه ، دهغې دحالت څخه داسې بریښیده لکه چې دهغې د بدن څخه د عمر تپ وتلې وي اویا پرې چا دهغې ساه اخستل بند کړي وي ، په خپل ځای ولاړې شهزداګۍ تر یوه وخته پورې خپلې شونډې چیچلې ،دهغې سترګې د اوښکو څخه ډکې شوې وې اوبیا یې د سترګو څخه د اوښکو سیلاب را روان شو ،ددې نه وروسته هغه په ډیره بیړه را وګرځیده او د خوراک سامان یې له ځانه سره راواخست او په منډه دهغه ځایه را ووتله.

هغه بیرته هغې خونې ته ورننوتله چې اوما یې ورته په کې په ډیره بې صبرۍ سره انتظار کاوه ، شهزادګۍ ګنګا ، د خوراک لوښې یوې لورې ته کیښودل اوبیا په یوه ځای کې کیناسته او دکوچنیانو په څیر یې په ژړا لاس پورې کړ، په چغو چغو یې وژړل ، اوما ور مخته شوه او دهغې سره ور غاړې وتله او ورڅخه یې وپوښتل چې ګنګا خورې ! څه در پیښ شوي دي ، ایا خواص یو ځل بیا له تاسره بدتمیزي کړې ده ، دهغې په دې خبره ګنګا خپل ځان سنبال کړ اوپه ژړغونې اواز سره یې وویل چې:
اوما خورجانې ! خواص خان زه را وشړلم ، ماته یې سپکې سپورې وویلې اودخپلې خونې څخه یې راته د تللو حکم وکړ. اوما ! دخواص خان د کرکې په اساس خو اوس زه دخپل ځان له پاره هم سراب ګرځیدلې یم ،اوس زه بې حسه او خالي لاس اودهغه ډال په څیر یم چې نه شاخونه لري او نه لمن ، اوما دخواص خان پرته زه د توری تیارې شپې دهغه توپان په څیر ګرځیږم چې په مقدر کې یې غم او له منځه تلل لیکل شوي دي. اوما خورجانې ! ما خو خواص خان د کلونو کلونو د پانګې قطره قطره ګڼلې او محبت مې ورسره کړې دې ، خورجانې ! زه خو خپل محبت او مینې د مار په څیر چیچلې یم. خو اوس هم زما په زړه کې دخواص خان محبت دبې لمسه څیرې په څیر روان دې. خو اوما خورجانې ! داسې بریښې چې د خواص خان سره زما دمحبت لمر نور په ډوبیدو دې. ویریږم ، او زړه مې لړزیږي چې دخواص خان پرته اودهغه په بیلتون کې به د پیړیو په څیر دا اوږدې شپې او دکلونو په څیر دا ورځې به څه ډول تیروم.
د شهزادګۍ ګنګا د دې خبرو په ځواب کې اوما ترڅو لمحو پورې چپه ناسته وه ،بیا دیوه هوډ سره راپورته شوه او ویې ویل چې: ګنګا خورې ! سمدستې راپورته شه ،مونږ دواړه خویندې به همدا اوس اوپه همدې ګړۍ کې د هغه زیارت په لور ورځو ، که چیرې خواص خان ته را شړلې یې نو دهغه د ترلاسه کولو له پاره به مونږ همغه لاره نیسو چې پخوا مو پرې خبرې کړې دي. د اوما په دې خبرو باندې شهزادګۍ ګنګا په ډیره عجیبه توګه د هغې لورې ته وکتل ، لږ څه مسکۍ شوه اوبیا یې ورته وویل چې: را پورته شه خورجانې ! زه تاته ډاډ درکوم چې اخر به بریا زمونږ په برخه کیږي ، ددې خبرې سره سم دواړو خپل سامانونه را ټول کړل او دخپلې خونې څخه را ووتلې.

٣٢

بله ورځ چې خواص خان دخپلې خونې څخه را ووت نو دماښۍ نه بیرون ساتونکې ورته را نژدې شو او ورته یې وویل چې: امیر خواص خانه !دلته په ماڼۍ کې اوسیدونکې شهزداګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه دشپې وختې ددې ځایه څخه ووتلې ، ته هغه وخت ویده وې اومونږ نه غوښتل تا دخوبه بیدار کړو نو ځکه مو خبر درنکړای شو ، خواص خان دهغه خبره په ډیره بې پروایی سره واخستله اوبیا یې ترې وپوښتل چې هغوې چیرې ولاړې ؟ ساتونکې ورته وویل چې: کله چې هغوې د ماڼۍ څخه ووتلې نو ماترې وپوښتل چې هغوې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شپه کې چیرې ځي ؟ شهزادګۍ ګنګا راته وویل چې هغه له اوما سره یو ځای دیوه دوست او خپلوان کورته ورځي، نو په دې خاطر یې ما لاره و نه نیوله او هغوې دواړه ولاړې. خواص خان ورته وویل چې ډیر ښه شول چې تا د هغوې لاره نه ده بنده کړې ،ددې خبرې سره سم خواص خان د ساتونکې خبرته د کوم اهمیت د ورکولو پرته د آسونو د تبیلې خواته ورغې.

۳۳

شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو هملته درهتاس دښار د (ودهوا اشرم) د زیارت په لنګرځاې کې ځانته د اوسیدو ځایونه پیدا کړي و او هملته اوسیدې. دواړو په همغه دویمه ورځ په خپل فعالیت پیل وکړ اود دې لنګرخانې دنورو کونډو ښځو سره یو ځای یې درهتاس په ښار کې د خیر خیرات غوښتل پیل کړي و . هغوې نورې ښځې هم له ځانه سره راواخستې ا و د خواص خان دحویلۍ په لور یې د سوال کولو له پاره له ځانه سره راوړې. خو په دې ورځ هغوې د خواص خان سره و نه شو کتلاې. هغوې د ماڼۍ نه بیرون د سوال کولو له پاره غږ پورته کړ ، ساتونکو لږ څه ورکړل او د هغې ځایه یې بیرته لرې کړې . په همدې توګه به هره ورځ شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما د نورو کونډو ښځو سره یو ځاې ددې ماڼۍ شاوخوا دخیر خیرات دغوښتلو په بهانه چکر واهه. خو ددوې به دخواص خان سره لیده کاته نه کیدل او همغه پهره دارانو به لږ څه ورکول اودوې به بیرته ناکامه او نا مراده ستنیدې.

یوه ورځ هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما د نورو کونډو سره یو ځاې دخواص خان حویلۍ ته راغلې نو اوما وکتل چې خواص خان په خپل آس سپور او د آسونو دتبیلې څخه بیرون را وتلې اوتر بیرونۍ دروازې پورې را رسیدلې دې. دهغه د لیدلو سره سم یې تر خپل څنګ روانې شهزادګۍ ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: زما خورې ! داسې بریښې چې ستا برخلیک را ویښ شوې دې ، وګوره هغه دې خواص خان د آسونو دتبیلې څخه په آس سپور د ماڼۍ مرکزي دروازې ته را روان دې ، ته په منډه دروازې ته ولاړه شه او دخیرغوښتلو له پاره غږ وکړه . داوما په دې خبره ګنګا خوشحاله شوه خو اوما ته یې هیڅ ځواب ورنه کړ ، ډیره په چټکۍ سره مخته ورغله ، اوما هم د نورو کونډو سره یو ځاې دهغې ترشا په بیړه هغه لورې ته ور روانه وه. اوما او ګنګا دواړو د نورو خیر غوښتونکو کونډو ښځو په څیر سپین کالي په غاړه کړي و ، یوازېنې توپیر یې داو چې ډیره کم ښځو کومه ځانګړې پرده نه درلوده مګر دوې دخپل ځان تر څنګ خپل مخونه هم را نغاړلي و. دوې دواړو په خپلو مخونو باندې سپین نقاب راخپور کړې و ، اوما د نورو ښځو تر منځ پاته شوه خو ګنګا مخته راغله او دخواص خان د حویلۍ په دروازه کې و دریده او دخیر غوښتلو غږ یې وکړ . دآسونو د تبیلې څخه را روان خواص خان دهغې دا غږ هم اوریدلې و ، تر دې دمه نورې ښځې هم هلته ور ورسیدې اوهغوې هم د شاوخوا کورونو څخه د خیر غوښتلو اوازونه پورته کول.

د لمړنۍ غږ وروسته چې کله ګنګا دخیر غوښتنو له پاره دویم ځل خپل اواز پورته کړ نو هغه وخت خواص خان مرکزي دروازې ته را رسیدلې و ، دګنګا په لور په کتلو سره هغه دخپله آسه را ښکته شو اوپه ډیره نرمه او مینه ناکه توګه یې د ګنګا څخه وپوښتل چې: ته څوک یې او ولې خیر غواړې ؟ اودا چې ستا په څیر په لباس کې را نغاړلې نورې ښځې خیر غواړي هغوې څوک دي ؟ دهغه دخبرو په ځواب کې ورته ګنګا وویل چې: مونږ ټول د هغه زیارت د لنګر اوسیدونکي یو ،ځکه چې هغه د کونډو ښځو د اوسیدو او پناه ځاې دې ، دا کونډې ټولې هملته اوسیږي ، او هره ورځ دخیر غوښتنو له پاره بیرون راوځي او په دې توګه خپل ژوند سبا کوي ، دخیر غوښتل زمونږ د کونډو ورځني ژوند دې. دهغې په دې خبرو ترې خواص خان په یوه ډول مرغوبیت او پلټنې سره و پوښتل چې:

ته خو همدا اوس دخپل اواز او دخپل جسماني جوړښت څخه ځوانه معلومیږې ، نو ته څنګه کونډه شوې یې او چا کونډه کړې یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زما نوم ګیتا دې ، داسې وګڼه چې د غمونو ګیتا ، زما مور او پلار مړه شوي دي او دیوه کس سره زما کوژده وشوه ، لا تر اوسه پورې زما رخصتې نه وه شوې چې هغه زه پریښودم ، هغه ډیر بدمعاش او اوباشه انسان و ، د کوڅه ډبو نجونو سره به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرزیده را ګرزیده نو په دې خاطر ما هم دهغه سره د یوځای ژوند د تیرولو څخه انکار وکړ. څرنګه چې زما هیڅ بل د اوسیدو ځای نه و نودلته مې په دې لنګرخانې کې د پناه غوښتنه وکړه ، بس اوس خیر خیرات غواړم اوخپل ژوند پرې سبا کوم. ددې سره سم د غمنو او مصیبتونو په اساس د ګنګا بې چاره پـه سترګو کې اوښکې راغلې ، هغه نقاب یې چې پـه مخ را خپور کړې و پـه اوښکو لوند خیشت شو ، دهغې د حالت په کتلو سره خواص خان ویلې ویلې شو .

تر لږ ځنډه پورې خواص خان همـلته خاموشه ولاړ و خوبیا یې پـه ډیره مینه ترې وپوښتل چې: ایا تاته کوم تکلیف دي اویا دې هلته پـه لنګر ځای کې څوک تنګوی؟ ګنګا ورته په ژړغوني اواز کې وویل چې: غم خو زمونږ د کونډو مقدر ګرزیدلې دې. څرنګه چې زه اوس هم ډیره ځوانه او تنکۍ یم نو په دې خاطر هر څوک راته په غلطو سترګو ویني ، زما د ژړا علت د کوم چا له اړخه دتکلیف ، غم او یا ګواښ د راپیدا کیدو په خاطر نه دې، بلکه ستا د دغو دوو درې خوږو جملو په ویلو سره زما زړه ویلې شو او ما ته ژړا راغله، تراوسه هیچا له ما څخه د همدردۍ په توګه نه دي پوښتلي چې نوم دې څه دې ؟ ته څنګه دلته لنګر ځای ته راغلې یې اویا پر تا څه تیر شوي دي ؟ دګنګا په دې خبرو سره خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، ان تر دې چې تر ډیره یې خپل څټ ټیټ کړې و اوبیا یې وویل:

ګیتا ! که زه تاته یو څه ووایم نو ته به یې ومنې ، ګنګا ورته سمد ستي وویل چې: حتما یې منم ، ولی به یې نه منم. ته وایه ما ته څه ویل غواړې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خپلو کالیو څخه څو سیکې را وویستلې اودګنګا په لور یې لاس ور وغځاوه ، ګنګا دخپل اړخ دڅپټې پلو ورته را واړاوه او خواص خان په هغې کې دغه سیکې ور واچولې. بیا ورته خواص خان وویلې چې: ګوره ګیتا ! ته به سبا همدا وخت دلته دروازې ته راشې او دخیر غوښتلو غږ به وکړې زه به ستا انتظار کوم ، زه به دومره څه درکړم چې ته پرې خپل ژوند په ښه توګه سبا کړې.

اوس ته ورځه. ستا نورې خیر غوښتونکې ملګرې درڅخه لرې ولاړې هسې نه چې ځانته پاته شې. ددې خبرې سره سم خواص خان پـه خپل آس سپور شو. دخواص خان سره دخبرو نه ګنګا ډیره ډاډمنه او خوشحاله وه ، بیا بیرته ستنه شوه او په ډیرې بیړې سره د نورو ښځو سره یو ځای شوه ، خواص خان هم په خپل آس سپور او په کومې لارې ولاړ.

کله چې ګنګا دنورو کونډو تر څنګ را ورسیده نو اوما په ډیره بیړه ور وړاندې شوه او ترې ویې پوښتل چې: ګنګا جانې ! ته ډیره بختوره وې چې نن دې د خواص خان سره وکتل ، تا له هغه سره څه وویل: ګنګا ورته په ډیره پټه توګه ټوله قصه وکړه ، اوما دهغې په خبرو باندې ډیره خوشحاله شوه اوبیا یې ورته وویل: ګنګا خورې ! داسې بریښې چې ستا دبرخلیک او ستا دنیک بختۍ ټولې دروازې پرانستل کیږې او هغه مقصد اومنزل چې دې دشهزادګۍ په توګه نه شو تر لاسه کولې اوس یې د یوې نقاب پوشته پیغلې په توګه تر لاسه کوې. څرنګه چې خواص خان ته سبا بیا را بللې یې نو ته به سبا خامخا په همغه وخت راځې ،بیا به زه ووینم چې هغه تاته څه ویل غواړې. ددې خبرو وروسته دواړه چپه خوله روانې شوې اود نورو کونډو سره یو ځای دخپل لنګر ځای په لور مخته ورتللې.

بله ورځ ، دتیرې ورځې په څیر ، ګنګا په خپل وخت خیرخیرات غوښتنې له پاره د خواص خان دحویلۍ دروازې ته روغله او د خیر غوښتو اواز یې وکړ. دهغې د لمړي غږ سره سم خواص خان د خپل میلمستون څخه نژدې په منډه منډه راغې اودګنګا په لور په کتلو سره یې وویل ، ګیتا ! ما هلته په میلمستون کې په ډیره بې صبرانه توګه ستا انتظار کاوه ، دهغه په دې خبره ګنګا په ډیره مړژواندې توګه وویل چې: تا په همدې وخت کې را بللې وم ،نو دادې زه راغلم. خواص خان تر لږه وخته پورې هغې ته په ډیر غور سره وکتل ، همغه پروني لباس دهغې په تن و ،بلکل سپین دشیدو په څیر کالي ، هغې دهمدې کالیو په واسطه خپل جسم او خپل مخ را نغاړلې و ، دتیرې ورځې په څیر نورې کونډې هم د شاوخوا کورنو ته د خیر غوښتنې له پاره ورغلې وې. دخواص خان په خاموشه پاته کیدو سره ګنګا ترې وپوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په راغوښتلو زه دادې راغلې یم ،خو زما څخه یوه بې عقلي شوې ده ، چې پرون ما له تاسره ډیرې خبرې وکړې خو ما ستا څخه ستا نوم ونه پوښته ،دهغې په دې خبره خواص خان ورته مسکې شو او ویې ویل چې ګیتا ! زما نوم خواص خان دې او د شیرشاه سوری دلښکرو ستر سالار یم ، ګوره ګیتا ! ما ته پرون دد ې له پاره را بللې وې چې ما ستا له پاره څه شیان اخستې دي،که چیرې ته یې بده و نه ګڼې،نو هغه د خپله ځانه سره یوسه او د خپلو اړتیاو له پاره یې وکاروه. ګنګا ترې سمد ستي وپوښتل چې: څه ډول شیان دي مهاراجه ! خواص خان ځواب ورکړ ،کوم خاص څه نه دي بلکه ستا د ژوندانه دورځني اړتیاو دپوره کولو له پاره دي ،که ته یې بد ه نه ګڼې نو ولاړه شه او زما په میلمستون کې کینه ،خو که چیرې ته نه غواړې زما حویلۍ ته ورننوځې نو زه به ټول شیان دلته را وغواړم ،ګنګا بې چاره په ډیره بې وسۍ اویو ډول مړژواندې اواز کې وویل چې: ګوره مهاراجه !دننه په تللو کې کومه ستونزه نه شته ځکه ته ماته د شکل او صورت له اړخه ډیره شریف النفسه انسان ښکارې ،خو زه له تاسره حویلۍ ته دننه ولاړه شم او هلته په میلمستون کې کینم نو زما سره د راغلیو کوڼو ته به شک پیدا شي چې زه د څه له پاره حویلۍ ته تللې وم ،هغوې به زما په کړچار باندې هم شکمنې شي او زما په اړه به ډول ډول خبرې پیل کړي او ستا په نامه به ما خلک بدنامه کړي ، دهغې په دې خبره خواص خان ورته سمد ستې وویل چې نه ، هرګز نه ، ته همدلته اوسه ، زه تا همدلته پریږدم ، ماته ستا عزت تر هر څه زیات معتبر دې. په حقیقت کې چې پرون تا ماته خپله کومه زړه ماتې قصه وکړه، هغې پرما ډیر زیات اغیز وکړ ، ته همدلته ولاړه اوسه ،کوم شیان مې چې ستا له پاره راوړي دی هغه به درته همدلته را وغواړم، ددې خبرې سره خواص خان خپل یوه ساتونکې ته ورغږ کړ، هغه په منډه منډه راغې ، خواص خان ورته وویل چې:

دننه حویلۍ ته ولاړ شه ، هلته چې څومره ساتونکې دي ټولو ته ووایه چې دلته مرکزي دروازې کې راټول شي. اوهغه بوجۍ چې هلته په میلمستون کې پرته ده هغه هم له ځانه سره ماته راوړه ، هو ! اول هغه بوجۍ راوړه بیا ساتونکو ته ووایه چې دلته راټول شي . هغه ساتونکې منډه کړه او دمیلمستون څخه یې هغه بوجۍ راواخسته او خواص خان ته یې را ورسوله ، خواص خان هغه راپورته کړه اودګنګا په لور یې ور اوږده کړه او ورته یې وویل چې: د رواخله یې. په دې بوجۍ کې ستا د ورځنیا وړ سامانونه دي ، ګنګا ورته وویل چې ایا زه دا پرانستې شم تر څو ووینم چې په دې کې څه شیان دي. خواص خان ورته وویل چې: هو ته دا کتلې شی ، ګنګا په دا سې حال کې په زمکه کیناسته چې د خواص خان په لور یې شا را اړولې وه ، هغه بوجۍ یې پرانسته ، ویې کتل چې په هغې کې ډیر زیات قیمتې کالي دي ، دسرو زرو اوسپینو زرو بنګړي او ګوتې په کې دي او دښایست او زینت هر ډول سامانونه په کې پراته دي. ګنګا دا بوجۍ همدا سې پرانستې په زمکه پریښوده اوبیا یې دخواص خان په لور په کتلو سره وویل چې:

تاخو پر ما دومره بوج را بار کړې دې چې زه یې دپورته کولو جوګه نه یم. تر هغوې چې دکالیو پورې اړه لري زه به هغه له ځانه سره یوسم او هلته په لنګرځاې کې به یې استعمالوم. د سپینو زرو بنګړي به هم زه له ځانه سره یوسم. خو د سرو زرو بنګړي له ځانه سره نه شم وړې ، خواص خان ترې سمدستي وپوښتل چې: هغه ولې ؟ګنګا بې چاره په لړزیدلې او ژړغوني اواز سره وویل چې: مهاراجه !زه په خپل کورکې نه بلکه د زیارت په لنګرخانې کې اوسم. اوهلته د غل غدو ویره هم شته ، نو کله چې زه دومره قیمتې شیانو استعمالوم نو په دې به هم هغه خلک زما په اړه ډول ډول خبرې کوي او وایې به چې معلوم نه ده چې زه دخیر غوښتلو په وخت کې د کومو خلکو ځایو ته ورځم. د سپینوزرو بنګړې د زغم وړ دي ځکه زیاتې کوڼې یې په لاسو کې اچوي ، د کالیو څخه به هم زه څه ډیرې ساده شانته جامې له ځانه سره واخلم خو کوم چې ډیر قیمتې دی هغه له ځانه سره نه شم وړلې ، په حقیقت کې زما دا ستان د غمونو نه ډک دې ، زه د خپل ذات او نامه سره نور الزامات نه شم اخستلاې. په ځواب کې یې خواص خان غوښتل څه ووایې چې د حویلۍ ټول ساتونکي هلته را ټول شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان هغوي ټولو ته وويل چې : دې کونډې ته په غور سره ووينئ ، کله چې هم دا دلته زما دحويلۍ دروازې ته راشي اود خير غوښتلو اواز وکړي نوخالي لاس يې مه ليږئ ،که چيرې زه په خپله په حويلۍ کې وم نو زه به په خپله هغې ته يو څه ورکوم اوکه په حويلۍ کې نه وم اودې اواز وکړي نو واورئ چې: دا به خالي نه پريږدئ. که چيرې داسې مو وکړل نو ستاسو څخه به يو هم و نه بښم.

بله خبره داده چې داکونډه چې د رهتاس دزيارت په لنګر خانې کې اوسيږي که کله هم دکوم فرياد سره دلته راشي او يا ورته کومه ستونزه پيدا شي اويا د چا پر خلاف کوم شکايت وکړي نو په همغه وخت کې يې شکايت رفعه او اړتياوې پوره کړئ ،په دې کار کې به لږ څه ځنډون هم نه کوئ، ددې کونډې نوم ګيتا دې ،دا ډيره محتاجه ده ، اوس تاسې ټول ورځئ ، اوپه خپلو خپلو کارونو کې مصروف شئ ، ددې حکم سره سم ټول ساتونکې دهغه ځايه ولاړل ، خواص خان يو ځل بيا ګنګا ته وويل چې :

ګيتا !ددې بوجۍ څخه چې هر شې ستا خوښه يې او له ځانه سره يې وړل غواړې جدا يې کړه او له ځانه سره يوسه يې. پاته شيان به دلته په حويلۍ کې ستا د امانت په څير ايښې وي ، کله چې هم ورته احتياج پيدا کړې نو يا يې له ماڅخه اويا که زه نه اوسم نو د کوم ساتونکې څخه يې وغواړه. زه به هغوې ته په دې اړه تفصيلي خبره وکړم. ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې: مهاراجه ! ايا ته کومې لورې ته ځې؟ دهغې په دې خبره خواص خان په خندا کې وويل چې: ګوره ګيتا ! ماتاته پخوا هم ويلي دي چې زه د شيرشاه سوري دلښکر ستر سالار يم ، د تيرې په څير خو په يوه ځاې کې نه شم پريوتلې ، زه نن دلته يم ، کيداې شي سبا بلې کومې لورې ته ولاړشم. کوم محاذ ته د جنګ په لور ولاړ شم. هسې هم کيداې شي چې څو ورځې وروسته زه ددې ځايه کوچ وکړم. دا چې زه به کومې لورې ته ولاړ شم را ته معلومه نه ده او نه زه اوس تاته په دې اړه څه ويلې شم ، په هر صورت زه به ساتونکو ته ووايم چې هر کله چې ستا دکوم شي له پاره اړتيا وي ، دلته حويلۍ ته راځه نو تا ته به ستا د اړتيا وړ هر شې تر لاسه کيږي. اوس ته ولاړه شه. ستا نورې ملګرې ښځې به تاته انتظار کوي.

ګنګا د اړتيا وړ شيان له ځانه سره واخستل ، او نور شيان يې هملته پريښول اود هغه ځايه ولاړه ، خواص خان تر لږه وخته پورې هملته په دروازې کې ولاړ و ، ګنګابه هم بيا بيا شاته راکتل ، دهغې په دې کار باندې خواص خان هم خندوني اومسکې ولاړ و ،کله چې ګنګا ولاړه او دنورو کونډو ښځو سره يو ځاې شوه نوبيا هغه پاته سامان خواص خان له ځانه سره واخست او دننه حويلۍ ته ولاړ.

۳۴

هغه وخت چې شيرشاه سوري اوخواص خان د بنګال مرکزي ښار ګوډ خالي کړ نو همغه وخت (۱۵۳۸زکال د جولاې مياشت کې) همايون دبنګال دې ښار ته ور ننوت. هلته د ګوډ په ښار کې همايون تر ټولو لمړۍ کار دا وکړ چې دښار د بيا جوړولو اوپاکيدو حکم يې وکړ تر څو د جنګ د تباهيو ټولې نښې نښانې له منځه ولاړې شي. افيون خوړونکې همايون ته د ګوډ ښار دومره ښايسته ښکاره شو چې ددې ښار نوم يې بدل کړ او د جنت اباد په نامه يې و نوماوه. هغه هلته دخپلو تم کيدو په وخت کې دبنګال ولايت دخپلو اميرانو او سالارانو په منځ کې وويشه ، هغه هلته نژدې نهه مياشتې په ډير عيش اوعشرت کې تيرې کړې او داسې به په نشې کې ډوب و چې په مياشتو به يې هم دخلکو سره دکتلو فرصت نه شو تر لاسه کولې.

شيرشاه سوری هملته درهتاس په کلا کې اډانه اچولې وه. کله چې هغه وکتل چې همايون دخپل فوځ سره يو ځاې هلته د بنګال د ښار په ګوډ کې تم شوې دې او هملته يې د اوږدې مودې د تيرولو هوډ کړې دې نو هغه د همايون په ولکه شوو سيمو باندې د بيرته ولکې کولو له پاره پلان جوړ کړ. هغه دبرسات په موسم کې د رهتاس او سهسرام اونور کلا ګانو څخه د فوځونو د برتې کولو له پاره کار پيل کړ، هغه په خپل ځواک او فوځ کې ډير زيات ډيرښت راوست ، دبرسات د موسم د پاې ته درسيدو سره سم هغه خپل فوځونه هملته درهتاس د کلا تر مخ را ټول کړل تر څو دهمايون پر خلاف عسکري عمليات پيل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغلو په خلاف د عملياتو د پيل کيدو له پاره شيرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو باندې وويشه ، يوه برخه يې دخواص خان تر قومندې لاندې پريښوده ، په دا سې حال کې چې هيبت خان نيازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني يې د خواص خان معاونين و ټاکل ، د فوځ بله برخه شيرشاه سوري دخپله ځانه سره وساتله او دخپلو زامنو نه علاوه يې حاجي خان پټني ، اوبرهم جيت هم له ځانه سره واخستل. شيرشاه سوري خواص خان ته دا کار وسپاره چې هغه به د ټول بهار دخارنې مسؤليت په غاړه لري. خو هغه به پخپله دهمايون په سلطنت باندې يرغل وروړي ، داخبرونه به خامخا هلته ګوډ کې پروت همايون ته ور رسيږي ،نو همايون به سمدستي دخپل لښکر سره يوځاي د ګوډ دښار څخه را بيرون شي او دبهار دلارې به دشيرشاه سوري سره د ټکر دکولو هڅه وکړي ، شيرشاه سوري غوښتل چې په بهار کې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاي دهمايون سره ټکر وکړي اودهغه لاره ونيسي او پرې يې نږدې چې دشيرشاه سوری په لور ور مخته شي. په دې ترتيب به شيرشاه سوري ته دهمايون په سيمو باندې د ولکې کولو فرصت تر لاسه شي اودا ډير غوره پلان و چې شيرشاه سوری د همايون د ماتولو له پاره جوړ کړي و.

ددې ټول پلان د جوړولو نه وروسته شيرشاه سوری د همايون د سيمو د ولکې کولو له پاره ور ووت. په همدې وخت کې خواص خان هم د همايون د خطر څخه د مخنيوي په خاطر د رهتاس د کلا څخه کوچ وکړ.

درهتاس د کلا څخه د وتلو وروسته شيرشاه سوری د بحر د سطحې د لړزانده امواجو په نځا کې دهمايون د سيمو په لور ور مخته شو او هر هغه ځواک به يې چې مخې ته راته هغه به يې د مخې سره لکه د سيلاب په څير له منځه يوړ.

شيرشاه سوری دخپل لښکر سره يو ځاې تر ټولو لمړی د بنارس په لور مخه وکړه، که څه هم تر دې وخته پورې د شيرشاه سوری ټينګه او قوي دچنار کلاد همايون د لښکرو په واک کې وه . خو په دې چنار کلا باندې مغلو ډيره ځواکمنه ولکه کړې وه. دچنار دکلا د محاصره کولو سره سم ، شيرشاه سوري نه غوښتل خپل ډير وخت په محاصرې باندې له لاسه ورکړي ، په دې اساس يې فکر کاوه چې که د چنار د کلا تر څنګ اوشاوخوا نورې سيمې د مغلو د ولکې څخه بيرون کړي نو دچنار کلا به په خپله دهغه په منګولو کې پريوزي. هغه دهمدې فکر په اساس د چنار کلا دلمړی حملې څخه شاته پريښوده اودبنارس په لور و خوزيد.

بنارس په دې ورځو کې د مغلو د ځواک ځانګړې مرکزو . هغوې ددې ښار ددفاع له پاره يو ځواکمن لښکر هم ځاې په ځاې کړې و . خو دمغلو دا ځواک دشيرشاه سوري ديرغل په مقابل کې تم نه شو ، شيرشاه سوري په بنارس باندې داسې يرغل وروست چې دمغلو موجود لښکر يې د ډيرې بدې ماتې سره مخ کړ. په دې ترتيب شيرشاه سوری په بنارس باندې ولکه وکړه ، دهغه ځاې مغلی والي ميرفضلي يې د جنګ په وخت کې ووا ژه ،دهغه تر قومندې لاندې چې دمغلو څومره لښکر و هغه يې ټول له تيغه تير کړ، په بنارس د ولکې کولو او په هغه ځاې باندې دخپل ځواک د ټينګولو نه وروسته شيرشاه سوری دجونپور په لور مخه کړه ، جونپور يې محاصره کړ ، دلته دهمايون د اړخه بابا بيګ جالير چې دجونپور حاکم و او ددې ځاې دجنګې کلا د ساتنې له پاره يې هم ډيره ښه انتظام درلود ،د شيرشاه سوري سره کلکه مقابله وکړه. په همدې وخت کې د جونپور د لښکرو د کومک له پاره د بهرايچ څخه هم فوځ را ورسيد. بهرايچ په «اوده» کې يو مشهور ځاې دې چې د فيض اباد څخه اويا ميله شمال لورې ته پروت دې ،کله چې د جونپور ته د بهرايچ څخه د مغلو ځواکونو ته فوځې کومک او خوارکې توکې را ورسيدل نو د جونپور محاصره اوږده شوه. شيرشاه سورې ددې حالت په کتلو سره لږ څه انديښمند شو ،په دې خاطر يې دخواص خان په لور قاصد و استوه تر څو هغه د خپل لښکر سره يو ځاې په بهرايچ باندې يرغل يوسي. ترڅو دهغه ځايه نور نوي فوځونه د جونپور د کومک له پاره را نشي. دشيرشاه سوری دحکم د ورسيدو سره سم خواص خان په پوره ميړانې سره د بهرايچ په لور وروخوزيد اودشپې په تياره کې يې په دې سيمې باندې حمله وکړه ، او هلته ميشت د مغلو لښکر يې لکه د بارودو د دود په څير د خپلې مخې څخه لرې کړ. او په بهرايچ باندې يې ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د جونپور محاصره اوږدیږي او دجونپور مغلي فوځونو ته دیوې لورې او بلې لورې بسپنه ور رسیږي، نو هغه د دې محاصرې دپایې ته رسید و له پاره انتظار کول بې ځایه وګڼل ، هغه د جونپور نه اخوا د قنوح په سیمه کې چې هر څه وو هغه یې په خپله ولکه کې واخستل.

دجونپور د سیمې تر جنګ پورې چې دهمایون هر یو والي یا دجنګ کولو هڅه کړې او یا یې د مزاحمت کولو له پاره پیښې را بهر وهلې وی هغوې ټول د شیرشاه سوری له اړخه له منځه یوړل شول ، اویا هغوې په خپله خپلې سیمې پریښودې او دهغو څخه یې پښې په تیښته سپکې کړې. که څه هم په ځینو ځینو ځایو کې د مغلو جنرالانو پوره پوره مقابله وکړه خو د محاصرې په واسطه به هغوې خامخا د ناکامۍ سره مخکیدل. په دې ترتیب شیرشاه سوری دجونپور نه علاوه په شاوخوا نورې ټولې سیمې باندې خپله ولکه کلکه کړه.

شیرشاه سورې د قنوج په سیمه کې د غارت او چور کولو مخه و نیوله او هلته یې د یوه خپلواک پادشاه په څیر عمل وکړ، په هره سیمه کې یې خپل افسران و ټاکل اودهمغوې په واسطه یې د مني او ژمې د فصلونو د حاصلاتو محصول تر لاسه کاوه.

په دې ټولو جنګونو کې د حیرانولو خبره داوه چې شیرشاه سوري هیڅ ښار ګوټې تباه او برباد نه کړ ، هغه خپلو لښکریانو ته په کلکه حکم کړې و چې دهقانانو او ښاریانو ته هیڅ ډول زیان ور ونه رسیږي. دشیرشاه سوري قهر او غصه تر مغلو پورې وه ، هغه د دهقانانو اوښاریانو سره څه سرو کار نه درلود ، ځکه دې خلکو په زور او جبر سره د مغلو اطاعت منلې و. شیرشاه سوري به ویل چې دهقانان بې قصوره دي ،ځکه هغوې د واکمنو اطاعت کوي.

خواص خان د بهار په سیمه کې خپریده او ځارنه یې کوله چې کله چیرې د بنګال څخه کوم لښکر په شیرشاه سوری د حملې له پاره راشي نو دهغوې لاره تم کړي ، ترڅنګ یې شیرشاه سوری هم خپلو فتوحاتو ته دوام ورکاوه، اوس نو دهغه تر مخه دوه ځایونه پاته و چې د چنار کلا او دجونپور سیمه و. شیرشاه سوري ددې ځایو د نیولو او ولکه کولو له پاره هم عسکری پلانونه جوړ کړي و.

هلته په بنګال کې چې کله همایون ته د شیرشاه سوری او خواص خان د فتوحاتو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو هغه لمړۍ په دغو خبرونو باندې دومره باور ونه کړ ، خو کله چې ورته سوکه معلومات ور کړل شو او باور یې پرې راغي نو په قهر او غصې سره یې وویل چې شیرشاه سوري دداسې کولو جرءت څنګه کړې دې. په هر صورت همایون سمدستې د بنګال څخه د اګرې په لور د کوچ کولو پریکړه وکړه.

همایون ددې مقصد له پاره د خپلو سالارانو یوه غونډه راوبلله ، اوپه دې اړه یې غور وفکر وکړ چې ددې وروسته د بنګال مسؤلیت چاته پریږدي . دهمدې خبرو په جریان کې زاهد بیګ دهمایون له اړخه د بنګال حاکم و ټاکل شو. زاهد بیګ دهمایون دملکې بیګا بیګام دخور میړه و. کله چې زاهد بیګ ته په دې اړه معلومات ورکړل شو نو د زړه حمله پرې راغله او بې هوشه پریوت. اود بیرت د هوش کیدو په وخت کې یې همایون ته وویل:

ایا د شهنشاه په فکر دلته په بنګال کې زما دذبح کولو وخت را رسیدلې دې ؟ په حقیقت کې د زاهدبیګ ددې خبرې څخه مقصد داو چې همایون غواړي په خپلو لاسو هغه د مرګ کندی ته ور ورغورځوي.ځکه زاهد بیګ په دې پوهیده چې د بنګال څخه د همایون د فوځ دکوچ سره سم به شیرشاه سوري اویا دهغه سپه سالار خواص خان په بنګال باندې حمله کوي اودده لښکر به ټول له منځه وړي په دې خاطر هغه نه غوښتل دبنګال د حاکم په څیر و ټاکل شي .

هغه وخت چې همایون زاهدبیګ د بنګال د حاکم په څیر را وړاندې کړ ،نو زاهدبیګ د بنګال دحاکمیت څخه انکار وکړ ، همایون د زاهدبیګ ددې کاره دومره په غصه شو نو زاهدبیګ ته یې ددې کار په خاطر دسختې سزا د ورکولو هوډ وکړ. خو ددې کار په تر سره کولو سره به حالات نور هم د ویجاړیدو په لور تللې. نو همایون د چپ پاته کیدو پریکړه وکړه . زاهدبیګ هم دهمایون ددې فکر څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت په ویره کې و. هغه دهمایون ددوه سالارانو حاجي محمد او جهاندار بیګ دخپل ځان سره ملګري کړل او هغوې یې بغاوت ته را وپارول. بیا هغوې درې واړه یو ځای شول او د بنګال څخه اګرې ته وتښتیدل.

اګرې ته په ور رسید و سره هغوې درې واړو د همایون ورور مرزا هندال هم له ځانه سره ملګرې کړ او ورته یې وویل چې هغه دې پخپله دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړي، دهمایون ورور مرزا هندال هم ددې درې کسانو د اغیز لاندې راغې.

هلته په اګره کې دهمایون یو ډیر نژدې دوست او خیر غوښتونکې شیخ بهلول حاکم و . هغه د همایون د ورور مرزا هندال او دهغه دملګرو لخوا ووژل شو ، د زاهدبیګ په ترغیب باندې میرزا هندال هم دبغاوت بوې واخست او په دې توګه یې دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړ. په خپل نوم یې خطبه ولوسته او جونپور ته یې چې د شیرشاه سوري له اړخه تر محاصرې لاندې و، دنورو ځواکونو د ور استولو په ځای یې د دهلي په لور کوچ وکړ او ښار یې کلابند کړ.

۳۵

بله ورځ د زیارت دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره یو ځای ګنګا د خواص خان د حویلۍ په لور ورغله ، هغه حویلۍ ته یوا ځې ورننوته ، په داسې حال کې چې اوما اود هغې سره نورې ښځې د پخوا په څیر هملته په نژدې ځایو کې دخیر غوښتلو په تمه ولاړې وې. ګنګا د حویلۍ دروازې ته د رارسیدو سره سم دخیر غوښتلو اواز وکړ ، دهغې په لمړي غږ څوک را معلوم نه شو خو دهغې په دویم او دریم غږ باندې دخواص خان په ځای دهغه یو ساتونکې بیرون رااووت. د ساتونکې په کتلو سره ګنګا داسې وګمارله چې شونې ده چې خواص خان به چیرې تللې وي. ددې فکر سره سم هغه داسې وګرزیده لکه د چا د هیلو او غوښتنو سپوږمۍ چې ډوبه شوې وي ، د وجود هر رګ اوریشه یې د وچیدو په درشل کې شوه ، او دبدن هډوکې یې ماتیدل. خو کله چې هغه ساتونکې را نژدې شو نو ګنګا خپل ځان سنبال کړ اودهغه څخه یې غوښتل وپوښتي چې په دې وخت کې هغه ساتونکې په خپله را وړاندې شو او څو سیکې یې دهغې په پلو کې ورواچولې ، ګنګا د نقاب لاندې خپلې سترګې هغو سیکو ته متوجه کړې او بیا یې د ساتونکې په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

داسې څرګندیږې چې نن مهاراج خواص خان دلته په حویلۍ کې نه شته. ساتونکې ځواب ورکړ چې:

ګوره خورې ! ستا آند سهي دې ، خواص خان تیربه ورځ د خپل فوځ سره یو ځاې د بهار په لور کوچ کړې دې. پخپله شیرشاه سوری هم دبنارس په لور ولاړ ، د رهتاس دکلا څخه دتللو په وخت کې شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله له ځانه سره دبنارس په لور یوړه او بله برخه یې دخواص تر قومندې لاندې ورکړه او هغه یې د بهار په لور ولیږه. که چیرې ستا کومه اړتیا وي نو ماته یې ووایه ، ځکه چې ستا په اړوند امیر خواص خان مونږ ته سخت تاکید کړې دې او ویلي یې دي چې دهغه په نه موجودیت کې هم تاته کوم تکلیف یا ستونزه پیدا نه شي.

دبهار د منځنۍ برخې په لور د خواص خان د کوچ د خبر د اوریدو سره سم ګنګا بې چاره ورانه ویجاړه شوې وه. تر لږه وخته پورې هغه هملته بې هوشه شانته ولاړه وه. خو بیا یې ډیر ژر خپل فکر ځای ته راوست او د هغه ساتونکې څخه یې وپوښتل.

ګوره وروره ! ستا څخه ډیره ډیره مننه ، چې تا زما دغسې خدمت وکړ. خو ایا ته ماته ویلې شې چې مهاراج خواص خان به کله د جنګه بیرته راستون شي، دهغې په دې خبره ورته هغه ساتونکې وویل چې ګوره خورجانې ! زه په مشخصه توګه په دې اړه څه نه شم ویلې. شوني ده چې جنګ په لږ وخت کې پاې ته ورسیږی او یا دوام و مومي ، نو زه به څه ډول وړاند وینه وکړم چې خواص خان به دغه یا هغه وخت بیرته حویلۍ ته راستون شي. خو خورې یوه خبره به درته وکړم چې کله چې هغه بیرته راستون شي نو زمونږ له اړخه ورته شکایت و نه کړې ، او که نه هغه به زمونږ پوستکې را وباسي. ګنګا ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره وروره ! زه به ولې ستاسو څخه شکايت کوم ، په داسې حال کې چې د مهاراج په نه موجوديت کې هم تاسې زما د يوې خور په څير پالنه وکړه. نو ولې به هغه ته شکايت کوم. ساتونکې ورته وويل چې: خورجانې ! ستا ډير ممنون يم. د دې خبرو څخه وروسته ګنګا بيرته شاته ستنه شوه. د هغه ځايه په بيړه بيړه ولاړه ،اود نورو کونډو سره يو ځاې اوما ته را غله ، اوما وکتل چې هغه ډيره انديښمنه ، غمژنه او په فکرونو کې ډوبه ده. اوما ترې په ډيره نرمۍ سره وپوښتل چې:

ګنګا خورې ! څه خبره شوې ده ، نن ته ډيره غمژنه او انديښمنه يې. ايا خواص خان وپيژندلې ؟ اوله تاسره يې ناروا سلوک وکړ ؟ګنګا ورته وويلې چې:

اوما خورې ، هيڅ داسې خبره نه ده شوې هغه بې چاره خو هلته په حويلۍ کې هم نه و. کله چې ما دخير غوښتو له پاره اواز وکړ نو دحويلۍ يو ساتونکې بيرون را ووت او ماته يې دا څو سيکې راکړې ،کله چې ما دهغه سره خبرې وکړې نو ما ته ډاګيزه شوه چې خواص خان دخپل لښکر دبرخې سره يو ځاې دبهار منځنيو برخو ته کوچ کړې دې ،اوشيرشاه سورې پخپله هم د خپلې برخې د لښکر سره يو ځاې د بنارس په لور ورغلې دې.

اوما يو ځل بيا د ګنګا په لور په ډير غور اودقت سره وکتل ، بيا يې وويل چې: ښه شول چې اوس دې په غمژن کيدو او انديښنو باندې و پوهيدم. ګوره ګنګا جانې !ته انديښنه مه کوه ، بس اوس به ته د ګيتا په نامه دخواص خان سره قدم په قدم ور نژدې کيږې. هيله ده چې يوه ورځ به داسې هم راشي چې خواص خان به تا د ګيتا په څير خپله دمينې محبوبه وګرځوې ، اوکله چې مونږ ووينو چې خواص خان په رښتيا هم له تاسره د ګيتا تر نامه لاندې مينه او محبت کوي نو بيا به په کوم مناسب وخت کې ته دخپل اصلې څيرې سره دهغه تر مخه ځان را ډاګيزه کړې اوزه هيلمنه يم چې دهغه دغه مينه اومحبت به د ګيتا نه بيرته ګنګا ته ور واوړې. هغه ورځ به ستا د برياليتوبونو او خوشحاليو ورځ وى، ګنګا ورته په مسکا سره وويل چې: بګوان دې وکړي چې همداسې هم پيښ شي. د دې خبرې سره سم هغوې د نورو کونډو سره يو ځاې مخته ولاړې

۳۲

دقنوج په پراخه سيمه باندې د ولکې کولو وروسته شيرشاه سوري داګرې په لور کوچ کړې و. خو کله چې هغه ته خبر ورسيد چې همايون د بنګال د مرکزي ښار ګوډ څخه را وتلې او د اګرې په لور روان شوې دې نو شيرشاه سوري خپل مخکې تګ تم کړ.

خو کله چې همايون ته دخپل ورور ميرزا هنډال د بغاوت او د خپل خاص سلاکار شيربهاول د وژلو خبر ور ورسيد نو هغه دځنډه پرته دبنګال په لور کوچ وکړ. دا پيښه په ۱۵۳۹ ز کال کې را منځته شوه. د مغلو لښکر چې هلته په بنګال کې په خپلو تمځايو کې نور د ارام کولو نه ستړي شوي و او خپل ځانونه يې درانه شميرل ، په دې خوشحاله و چې اوس به چې کله هم د دشمن سره د ټکر کولو فرصت راځي نو دغنيمت د مالونو څخه به ښه ډير تر لاسه کوي.

هلته په بنګال کې هيڅوک هم دې حاضر نه و چې دهغې ځاې د والي په څير کار وکړي ، نو په د ې خاطر همايون خپل ډير ميړنې ، وفاداره او نمک حلاله سالار جهانګير قلي د بنګال د حاکم په څير و ټاکه ، تر څنګ يې هلته په ګوډ کې دهغه د قومندې لاندې يو لښکر هم ورکړ. خو دشيرشاه سوري د پرلپسې يرغلونو له امله همايون ډير محتاط معلوميده ، هغه د بنګال څخه د راستنيدو په وخت کې د ګنګا د شمال د لارې دخوندي توب له پاره ډير ښه انتظام کړې و ځکه شيرشاه سوري د دې ځايه خپل خواره واره فوځونه را ټول او د بهار په لور يې سوق کړي وو. هغه دوه ډوله اقدامات وکړل.

لمړی دا چې خپل ورور ميرزا عسکري يې د بهاګلپور سيمې کې د کول کانګ د ولکې کولو له پاره و استاوه ، هغه ته يې د دې کار د ترسره کولو له پاره يو درونډ لښکر هم ورکړ تر څو ميرزا عسکري په کول ګانګ باندې د ولکې کولو نه وروسته دشيرشاه سوري په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرونه هم تر لاسه کړي ، او دا ډاګیزه کړي چې هغه اوس چیرې دې او څه پلانونه لري . او تر څنګ یې د مونګیر څخه د په شا شوو لښکرو باندې د شیرشاه سوري یرغل ته هم ځاې پاته نه شی .
همایون یو بل قدم هم واخست او هغه دا چې خپل ځانګړې باوري سلاکار خان خانان ته یې د مونګیر په لور د ورلیږلو حکم وکړ . او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې د همایون د لښکر د ور رسیدو پورې دې خان خانان هملته به مونګیر کې میشت وي .
د فوځي ستراتیژۍ له مخې مونګیر د ځانګړې اهمیت خاوند ه سیمه وه . او د دې سیمې د لاسه ورکولو سره ډیر زیات خطرات مخته را تلل .
لمړۍ دا چې د دې ځایه د میرزا عسکری په خلاف د کول کانګ د لویو لارو څخه یرغل کول شوني و . دویم دا چې د ګنګا څخه د تیرید و په وخت کې همایون ته دبیرته را تللو په لاره کې خنډونه را پیدا کیداې شول . په دې خاطر میرزا عسکري همایون ته خبر ورکړ چې شیرشاه چې تر اوسه پورې یې د جونپور او چنار کلابندی جاري ساتلې ده او ترڅنګ یې د قنوج ټوله سیمه په خپله ولکه کې اخستې ده او بیا یې د اګرې په لور وراندې تګ کړې و ، اوس خپل ټول لښکر بیرته په شا کړي ، هغه خپل ټول لښکري ځواکونه بیرته د رهتاس د کلا تر څنګ را ټولول پیل کړي دي .
د میرزا عسکري له اړخه د دې خبرو په را رسیدو سره همایون ته لږ څه ډاډ راپیدا شو ، هغه مطمئن شو چې د ګنګا په شمالي غاړه دد ښمن ځواکونه په هیڅ ځاې کې شتون نه لري . نو په دې خاطر یې خپلو ځواکونو ته د وړاندې تګ حکم وکړ او د مونګیر د سیمې پورې را ورسید. اوس حالات دا سې وو چې د ګنګا په یوه اړخ کې د مونګیر سیمه پرته وه او بلې لورې ته همایون د خپلو لښکرو په لور ور رسیدلې و.
میرزا عسکري د هغه بلې لورې راغې او د همایون سره یې لید ه کاته وکړل . هلته د میرزا عسکري د را رسیدو سره سم ، او د دې خبر سره چې لارې ټولې خوندي دي ، همایون ډیر خوشحاله شو او خپل ټول سلاکاران او وزیران یې را وبلل تر څو سلا ورکړي چې د بیرته ستنیدو له پاره د ګنګا د دریاب څخه په کوم ځاې کې تیرشي .
د همایون د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ټول سرداران په دې باندې متفق شول چې لښکر د ګنګا د شمالي غاړې تر څنګ وړاندې ولاړ شي او بیا د ګنګا څخه تیر شي . یوازې د همایون یو ډیر ځانګړې سلاکار موید بیګ د دې آند سره مخالفت وکړ او همدا د همایون په آند باندې اغیز کونکې و . هغه د همایون د ټولو سلاکارانو او وزیرانو د راې سره مخالفت وکړ او همایون ته یې وویل چې :
« ته د هند شاهنشاه او د عظیم الشان مرتبې خاوند یې . تا ته په کار دي چې د کومې لارې څخه را غلې یې د همغې لارې څخه بیرته ستون شې او که نه بیا به شیرشاه سوري وایي چې همایون د هغه له ویرې اصل لاره پریښوده او د تیښتې او پټښو سپکولو لاره یې و نیوله او د خپل فوځ سره یو ځاې و تښتید»
په همایون کې یوه کمزوري دا وه چې ډیر وخت به یې خپلې پریکړې نورو ته پریښودې ، هغه د موید بیګ دا سلا و منله ، او پایلې یې دا شوې چې د مغلو لښکر د مونګیر په سیمه کې د ګنګا څخه پورې وت. په دې دوران کې نه کومه پیښه را منځته شوه او نه د شیرشاه سوري د فوځ او لښکر کوم څرک را څرګند شو. د بله اړخه خان خانان هملته په مونګیر کې د خپل لښکر سره یو ځاې د همایون د ور رسیدو منتظر و . خو همایون د خپل ځانګړی سلاکار موید بیګ په مشوره بله لاره نیولې وه.
د ګنګا د دریاب څخه د تیریدو وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د اګرې په لور مخته ولاړ ، د بله اړخه تر هغې چې د همایون لښکر د ګنګا د دریاب د شمالي خنډو څخه د اګرې په لور مخته روان و نو شیرشاه سوری نه غوښتل چې یا د هغوې سره ټکر وکړي او یا د هغوې په لاره کې بندیزونه راپیدا کړي . د همایون لښکر په درې برخو باندې ویشل شوې و ، یوه برخه یې د همایون په لاسو کې وه بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې د وروړ میرزا عسکری ترقومندې لاندې او دریمه یې په مونګیر کې د خان خانان تر قومندې لاندې وه. تر څنګ یې د همایون د حرب سامان او خوراکي توکي د ګنګا د دریاب په غاړه په کشتیو کې بار کړل شوي و او دا کشتۍ هم د ګنګا د دریاب په غاړه په همغې لارې تللې چې همایون پرې د خپل لښکر سره روان و . د ګنګا د دریاب په غاړه د سفر کولو په دوران کې همایون د پټنې ښار ګوټې ته روسید خو خان خانان د خپل لښکر سره یو ځای همله په مونګیر کې منتظر پاته و ، هغه لا تر اوسه په دې خبر شوی نه و چې همایون د بلې لاې د ګنګا د دریاب څخه تیر شوې او د پټنې په لور یې د خپل فوځ سره یو ځای کوچ کړی دې. اویا دا هم شونې وه چې همایون په خپله نه وې غوښتی هغه ته په دې اړه اطلاع ورکړي،د هغه آند دا و چې خان خانان همله د مونګیر په کلا کې پاته شي تر څو د بنګال په لور د شیرشاه سوری د لښکرو د وړاندې تګ مخنیوی وکړي.

همایون په ډیره چټکۍ سره د خپلو لښکرو سره یو ځای د پټنې په لور وړاندې تګ وکړ ، هغه د خپلو کشتیو د سامانونو ،د جنګي بیړیو ، او د لښکر د مستوراتو ټولو سره یو ځای پټنې ته نژدې وررسید. ټول سامانونه او مستورات یې د کشتیو څخه را ښکته کړل او د دریاب په غاړه یې میشت کړل ، همایون همتله د فوځ له پاره خیمې هم ولګولې . په دې توګه یې هر شې خیمو ته منتقل کړ ، همایون د خپلو لښکرو او جنګي سامانو نو او مستوراتو سره یو ځای په ډیره خوندي توګه د داناپور هغه سیمې ته ور رسیدلی و چې د سون دریاب د ګنګا سره په کې را یو ځای کیږي.

شیرشاه سوری په دې ویره کې و چې هسې نه چې همایون د خپل فوځ سره یو ځای د رهتاس په کلا باندې یرغل را نه وړي نو په دې خاطر یې خپل ټول فوځ د سون د دریاب په پورتنۍ غاړه د بهار په لور سره راټول کړ. خو کله چې هغه خبر شو چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای وړاندې را روان دې او اوس د چنار او غازي پور په لور را خوزیدلی دې نو د شیرشاه سوري حوصله زیاته شوه او په مغلو یې د یرغل پلان جوړ کړ .

شیرشاه سوری د دې حالاتو په کتلو سره د خپلو سالارانو او سردارانو غونډه را وبلله ، دې غونډې ته د وینا په وخت کې شیرشاه سوری وویل چې :

د همایون لښکر په دې وخت کې ډیر وارخطا او نا هیلې شوي دي، هلته په اګرې کې هم د بغاوت نښې نښانې را ولاړې شوې دي که چیرې داسې نه وې نو همایون به د بنګال څخه د راوتلو سمدستي وروسته پرمونږ باندې یرغل راوړې وې خو په اګره کې د بغاوت په اساس همایون ماته شا را ګرځولې ده.

زما زامنو ، زما ملګرو او زما ورونو !د الله تعالي په فضل سره زما حال د پخوا په نسبت ډیر مستحکم او پایداره دې. که چیرې تاسې ټول دوستان ، زامن ، او ملګري له ما سره لاس یو کړئ نو زه د مغلو په خلاف خپل قسمت ازمویلې شم.

زما دوستانو واورئ ! د دې نه مخته ما دلته په هندوستانو کې پوره زخمونه خوړلي ، بنګال ته د همایون د ورتللو د مخه ما هغه ته د کلنې خراج د ورکولو ژمنه هم وکړه ، شرط دا و چې هغه به بنګال ماته را سپاري ، همایون له ما سره ژمنه هم وکړه خو د بنګال د سلطان د سفیر د ور رسیدو نه وروسته یې خپله وعده ماته کړه اوس ما د بهار او جونپور څخه د همایون لښکرې ویستلې دي او په دې اساس زما او د همایون ترمنځ د سولې دروازې بندې شوې دې. اوس زه په دې حال کې یم چې زه د همایون پر خلاف فوځې یرغل پیل کړم.

تر دې ځایه د خبرو ، شیرشاه سوري لږ څه تم شو ، فکر یې وکړ او یو ځل بیا یې خپلو سالارانو او سردارانو ته په وینا کې وویل چې: په دې وخت کې ماته ستاسو د مشورو اړتیا ده ، وواياست ، تاسې څه مشوره راکوئ ؟ په ځواب کې ټولو سالارانو اوسردارانو په خپلو منځو کې سلا مشورې پیل کړې.ټولو خپل خپل نظر خواص خان ته ووایه ، اوبیا خواص خان شیرشاه سوري ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ درونده مشره ، زمونږ لاربشوده ! هغه آند چې تاسې ځرګند کړې دي ، زه او زما ټول سالاران او سرداران ورسره په پوره توګه موافق دي. په يقين سره چې همايون زمونږ سره د سولې ټول چانسونه له لاسه ورکړي او زمونږ او د هغوي ترمنځ د سولې ټولې لارې يې پخپله تړلې دي، هغه وخت همايون په داسې حال کې و چې زمونږ پر خلاف يې عمليات کولې شول او مونږ يې تابع کولو ته مجبورولې هم شو ،خو اوس به مونږ همايون دغه حالت ته راورو ، او ډير ژر به هغه وخت راځي چې مونږ به يې تعقيبوو او همايون به د خپلو فوځونو سره يو ځاي د هندوستان څخه په تيښته تښتي.

شيرشاه ! زمونږه مشره ! هره پريکړه چې ته وکړې نو مونږ ټول به په ډيرو خرابو حالاتو کې هم د خپل ځان ځنګ کې ووينې. د خواص خان د ځواب په اوريدو سره شيرشاه سوري ډير ډاډمن او خوشحاله شو اوبيا يې وويل چې:

واورئ زما دوستانو او ملګرو ! اوس چې زمونږ او ستاسو ترمنځ د آندونو يو والې موجود دي نو زه غواړم چې يو دوه ورځې همدلته د خپلو فوځونو سره قيام وکړم ، د هغې نه وروسته به د دې ځايه خپل پړاو پورته کړو او د همايون د لښکر تعقيب به پيلوو . مونږ به د ټولو ترمخه د همايون په فوځ باندې شپيني وينه تويونکي عمليات کوو ، د دې موخې د ترلاسه کولو له پاره فوځ په دوو برخو باندې ويشو ، يوه برخه به يې زما سره وي او بله برخه به يې د خواص تر قومندې لاندې خپل کار پيلوي .

خواص خان به د همايون د فوځ په اړخ باندې يرغل کوي ،او کله چې همايون او د هغه سالاران د اړخ د حملې په لور متوجه کيږي نو زه به پرې د شا له اړخه حمله کوم ،په دې توګه به مونږ د مغلو د لښکرو ځواک په څو برخو باندې وويشو او نه جبران کيدونکي زيان به ور واړوو. او زه هيلمن يم چې د دې شپيني وينه تويونکې عمليا تو له مخې به مونږ ډير ستر بريا ليتوب تر لاسه کړو. د لښکر ټولو سالارانو يو ځل بيا د شيرشاه د دې آند سره توافق ځرګند کړ. د دې وروسته شيرشاه سوري غوښتل د غونډې د پاي ته د رسيدو اعلان وکړي چې د خيمې بيرون پهره کونکي سپاهي د ننه خيمې ته راننوت او شيرشاه سوري ته يې وويل:

اقا ! بيرون يو مخبر راغلې او غواړي يو ډير مهم خبر تاسې ته درکړي. د دې خبر سره سم شيرشاه سوري او د هغې ټولو سالارانو په ډيرې انديښنې سره د دروازې په لورې په کتلو شول ، شيرشاه هغه ساتونکې ته وويل چې مخبر د ننه را وليږه ، ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته هغه مخبر د ننه راننوت، د هغه په کتلو سره ،شيرشاه سوري ترې وپوښتل چې :

څه خبر دې له ځانه سره راوړې دې ؟ ايا د همايون په اړه دې کوم ښه يا بد خبر له ځانه سره راوړې ؟ مخبر په ځواب کې ورته وويل چې :

اقا ! له ما سره د همايون په اړه هيڅ خبر نه شته ، ځکه چې همايون د ګنګا د درياب څخه د تيريدو وروسته د پټنې په لور وړاندې روان دې ، خو اقا ما يو بل بد خبر له ځانه سره راوړې دې، د شيرشاه سوري ټول سالاران ډير په انديښنه کې ولاړ و ، شيرشاه سوری هم ترې په ډيره انديښنه کې و پوښتل چې: څه ډول خبر دې راوړې ؟ مخبر ورته وويل چې:

اقا ! په تيرو وختو کې يو کس د بهار او بنګال د پولو سره د غلا ، لوټ او غارت کولو يو توپان جوړ کړې و ، هغه کس مهارت نوميده ، يو وخت هغه د بنګال د سلطان محمود له پاره هم سردرد ګرزيدلې و ،سلطان محمود د هغه د نيولو او د له منځه وړلو ډيرې هڅې کړې وې خو د غه مهارت د هغې په ولکه کې ورنه غې. خو په بهار او بنګال باندې زمونږ د يرغل څخه لږ څه مخته د غه مهارت په نوم ورکې کې پروت و او خلکو فکر کاوه چې هغه به په کومه پيښه کې له منځه تللې وي، خو حقيقت داسې نه و.

حقيقت دا و چې په دغو وختو کې دغه مهارت هلته په غرنيو لړيو کې چيرې د خپل ځان له پاره ديوه مضبوط سنګر په جوړولو کې مصروف و. هغه د وخت نه په ګټې اخستلو سره خپل ملګري ډير زيات کړي دی ، اوس اوريدل کيږي چې هغه د يوه ستر لښکر خاوند دې. او د همدې لښکر سره يو ځاي هغه زمونږ په سيمو باندې بريد کړې او هلته يې په اوسيدونکو کې ډيره ويره او دهشت پيدا کړې دې، اقا ! ما تاته همدا بد خبر له ځانه سره درلوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخبر ددې خبرې په اوريدو سره شيرشاه سوری د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب شو اوبيا يې مخبر ته مخ کړ او ورځخه يې وپوښتل:

څه فکرکوې چې د مهارت سره به ټول څومره کسان ملګري وي؟ مخبر ورته وويل چې تر هغې چې ماته څرګنده شوې ده، دهغه سره يو ستر لښکر دې اودهغې لښکر سره ټکر کول څه اسانه کار نه برېښي. هغه خلک چې مهارت اودهغه ملګري پيژني نو هغوی وايي چې مهارت اوس د يوه نوي ځواک او لښکر سره راوتلې دی ، دخلکو خبره دا هم ده چې مهارت اوس خپل ځان نه تسخيريدونکې ګڼي ، اوهغه اراده لري چې په بنګال اوبهار دواړو باندې ولکه وکړي او په دې ترتيب هلته خپل سلطنت جوړ کړی.

مخبر ددې خبرو وروسته غلې شو ، شيرشاه سوری ورته وويل چې:

مخبره ! ستا ډيره مننه چې ما ته دې دا خبر را ورساوه ،ته ولاړ شه ارام وکړه اوبيا دوباره په همدې کار پسې شه ،دمخبر د تللو وروسته شيرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه ! داسې برېښي چې قدرت يو ځل بيا تا ازمايي . ددې نه مخته ما غوښتل چې خپل ټول لښکر دوه ځايه کړم اودهمايون پر خلاف فوځې عمليات پيل کړم خوداسې برېښي چې قدرت ته داسې منظور نه وي په دې خاطر زويه ! زه غواړم په خپلې پريکړې کې بدلون راوړم.

شيرشاه ددې خبرې وروسته بيا لږ څه غلې شانته شو ، څه فکر يې وکړ اوبيا يې خپله پريکړه واوروله.

خواص خانه زويه ! لښکر به د پخوا په څير په دوو برخو ويشل کيږي. هيبت خان نيا زي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني به له تاسره اوسي ، ترڅنګ به يې د لښکر نيمايي برخه ستا تر قومندې لاندې وي ، خو بله برخه به يې زما تر لاس لاندې وي، زه به دخپلې نيمايي برخې سره يو ځاې سبا يا بل سبا ددې ځايه کوچ کوم ،اودهمايون تر شا به ورځم. زما زويه ! هغه وخت چې زه له دې ځايه کوچ وکړم نو په همغه وخت کې ته هم زما سره يو ځاې ددې ځايه کوچ وکړه خو ته به دهمايون په لور نه بلکه د مهارت په لور به کوچ کوې. زه ډاډ من يم چې که يواځې ته په مهارت باندې يرغل يوسې اود ميړانې ، بهادري او جرأت سره دهغه مقابله وکړې نو هغه ته ماتې ورکولې شې. ګوره خواص خانه ! زه پوهيږم چې دهغه مهارت حوصله به اوس ډيره پورته وي ځکه چې هغه په خپل ځواک او قوت کې ډيرښت راوستې دې او ددې ترڅنګ به دهغه په ذهن کې دا خيال هم وی چې څرنګه چې زما اود همايون تر منځ اوس جنګ پيليدونکې دې نو په دې خاطر به هغه دخپلې خوښې د پادشاهۍ د جوړولو جوګه اوسي. خو زويه ! مونږ به هغه خپلې دې خوښې ته هيڅکله هم پرې نه ږدو. زه هيلمن يم چې ته به ډير ژر ددې مهارت کار ورختم کړې اوبيرته به دهمايون پر خلاف زما کومک ته را ورسيږې

دشيرشاه سورې د خاموشۍ سره سم خواص خان ورته په ډير خلوص او مينه ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې:

شيرشاه ! زما دروندہ مشره ! ته په دې اړه هيڅ انديښنه مه کوه ، ډير ژر به واورې چې ما مهارت ته هغه درس ورکړې دې چې ددې نه مخته يې داسې درس نه و زده کړې. کله چې زه دهغه سره مخ شم نو زه به هغه ته د بغاوت کولو ټولې سزا وې ورونبيم او تر څنګ به يې ملګري ټول د تيغه تير کړم. دخواص خان د ځواب په اوريدو سره د شيرشاه سوری په مخ کې خوشحالي را څرګنده شوه. اويو ځل بيا يې وويل:

ګوره خواص خانه زويه ! زه به نن نور مخبران هم ورواستوم تر څو دا ډاګيزه کړې چې مهارت په دې ورځو کې د خپل لښکر سره يو ځاې چيرې پروت دې. همدا مخبران به تاته خبر درکړي چې دمهارت د پړاو ځاې چيرې دې ، په دې اساس به تاته په هغې د حملې کولو له پاره اسانتياوې برابرې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرې سره يو ځاې شيرشاه سورى هغه غونډه پاې ته ورسوله، دوه ورځې وروسته شيرشاه سورى د خپل نيمايي فوځ سره يو ځاې د همايون د فوځ په تعقيب وروو‌ت ، او خواص خان د نور نيمايي فوځ سره يو ځاې د مهارت د ځپلو له پاره د شمال غرب په لورې ولاړ.

۳۷

سخته باراني شپه وه ، ماښام د ډکو ويالو د امواجو په څير دشپې په تياره کې ځان ورکاوه. تيارو اوبارانونو د زمکې په ختو کې هر شې د خپله ځانه سره را لتاړ کړې و . هلته د زيارت په لنگر ځاى اودهغې په شاوخوا سيمو کې شونډې د دعاوو له پاره پرانستې وې ،هرې لورې ته د يخ وهلې ويالې په څير خاموشې خپره وه. او د لوټ کړل شوې خيمه ځاې او دمفلس د وينو په څاځکو باندې د رنگين شوې لمن په څير سکوت حاکم و.

دلنگرځاې هغه کوچنۍ شانته خونه ، چې شهزادگۍ گنگا اودهغې اوما په کې ميشت شوې وو ، په هغې کې گنگا او اوما د ماښامي د تيارولو اوخوړلو وروسته په خپلو خپلو بسترو کې پرتې وې ، چې چا دهغوې دروازه ور وټکوله. اوما د گنگا په لور په سواليه توگه وکتل اوله ځانه سره يې وويل چې په دې وخت کې څوک دي چې زمونږ د کمرې دروازه را ټکوي. ددې سره سم اوما پورته شوه ، دروازه يې پرانسته ويې کتل چې ددروازې ترشا دپوخ عمر يوه ښځه ولاړه وه ، يوڅرمنيز څادر يې په سر اچولې و ، شونې ده چې دا به د باران څخه دخوندي پاته کيد و په خاطر و . خودا سې ځرگنديد ه چې هغه لنگرځاې ته د بيرون څخه راغلې ده. هغې په خپلو لاسو کې له ځانه سره د څرمنې يو بل اضافي څادر هم درلود ، کله چې اوما ورته دروازه پرانسته نو هغې عمر تيرې ښځې په ډير محبت او نرمۍ سره ترې وپوښتل چې: گوره لورجانې !د گيتا نومې يوې کونډې سره غواړم ډيره مهمه خبره وکړم. ما دلته په لنگرځاې کې پوښتنه وکړه او راته وويل شو چې هغه په همدې کمرې کې اوسيږي ، ايا زه دننه کوټې ته در ننوتلاې شم.

ددې ښځې په دې خبرو باندې گنگا دخپله ځايه راپورته شوه اود اوما د ځواب تر مخه يې وويل چې هو !دننه را ځه ، همدا زه گيتا يم ، ته له ما سره څه کار لرې ؟ دگيتا د نوم د ويلو سره سم د گنگا زهن د خواص خان په لور ولاړ ، هغه ښځه دننه را ننوتله ، اوما دپخوا په څير دروازه بيرته وتړله. د څرمنې هغه څادر چې دې ښځې په سر اچولې و هغه لوند شوې و ، هغه يې هملته ددروازې سره يو ځاې را ځوړند کړخو د څرمنې هغه څادر يې چې په لاسو کې نيولې و هغه يې د گنگا په بستره باندې کيښود ، اوبيا د گنگا تر مخه کيناسته او ويې ويل چې:

گوره گيتاجانې لورې !زه د يوې ډيرې مهمې خبرې له پاره ستا خواته راغلې يم. که د شيرشاه سورى ستر سالار خواص خان تاته د څه کار کولو په اړه ووايې نو ته پرې باور کولې شې. دهغې په دې خبره گنگا سمدستې وويل چې:

گوره ترورجانې ! زه نه پوهيږم چې ته څوک يې ؟خو زه به تاته يوه خبره وکړم چې خواص خان هغه موجود دې چې که چيرې ماته سترگې پټې کړې او په اور کې مې هم ور واچوي نوبيا به هم زه دهغه دحکم په اساس په اور کې ځان ور وغورزوم. ايا تا ماته د خواص خان له لورې کوم پيغام راوړې دې ؟هغه زړې ښځې ورته وويل چې:

گوره گيتا لورې !ستا آند سهي دى ، زه به تاته په تفصيل سره ووايم چې زه دخواص خان په حويلۍ کې کار کوم ، زه يې څو اونۍ مخته هملته له ځانه سره دکار له پاره ملازمه کړې يم. زما لورجانې ! زه همدا اوس خواص خان په تاپسې را استولې يم او دا پيغام يې را کړې چې زه تا له ځانه سره راوړم . که چيرې ته پر ما او خواص خان باندې باور کولې شې نو همدا اوس پورته شه اوزما سره روانه شه. اودخواص خان حويلۍ ته را سره ولاړه شه. هغه ته غوښتې يې اوپه ډيره بې صبرۍ سره ستا انتظار کوي. گنگا ورته په اصرار سره وويلې چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره تروري ! خواص خان خو دشیرشاه سوري سره یو ځاې دهمایون پر خلاف د جنګ کولو له پاره د ګنګا ددریاب په لور ورغلې دې. دهغې په دې خبره هغه ښځې وویل چې ستا اندازه سهي ده ، شیرشاه سوری پخپله دهمایون سره د ټکر له پاره ور روان دې. خو خواص خان یې د بلې کومې دندې د اجرا له پاره بلې لورې ته استولې دې. خو دتللو دمخه خواص خان هلته رهتاس ته راغې ،هغه ددې ځایه دخپل فوځ له پاره خوراکې او فوځې توکې له ځانه سره اخستل غوښتل ، زه فکر کوم چې سبا یا بل سبا به هغه ددې ځایه دخپل فوځ سره یو ځاې کوچ کوي خو دکوچ کولو نه مخته ګیتا هغه له تاسره یو ځل کتل غواړي. ګوره لورجانې ! په دې کې زور زیاتې نه شته. که چیرې ته زما سره تللو ته تیاره یې نو ما دا د څرمنې څادر تا ته له ځانه سره راوړې دې ، دا په سر واچوه او له ماسره روانه شه ، ځکه بیرون سخت باران اوري ، خو که چیرې ته اوس له ماسره تللو ته تیاره نه اوسې نو زه به بیرته ولاړه شم او خواص خان ته به وو ایم چې ګیتا را تللو ته تیاره نه وه. دهغې په دې خبره ګیتا سمد ستې وویل چې نه ! زه له تاسره تللو ته تیاره یم ، که دشپې په دې وخت کې خو پرېږده ، که خواص خان ماد سیلیو اوتوپانو او یا اوریدونکي اور په څپو کې هم دځان له پاره وغواړي نو زه به ضرور هغه ته ورشم. ددې خبرې سره سم ګیتا دخپله ځایه پورته شوه او د اوما څنګ ته راغله او هغې ته یې په غوږ کې څه وویل :

اوما ته همدلته اوسه ، زه به د ګیتاودهوا په بڼه دخواص خان په لورې ورشم او دپخوا په څیر به خپل وجود او مخ را ونغاړم خو که چیرې ته له ماسره ولاړه شې نوخواص خان به تا و پیژني نو زما ټوله ډرامه به دناکامۍ سره مخ شي او بیا به زه یو ځل بیا دخواص خان د کرکې او نفرت سره مخ شم. په دې خاطر به زه یواځې ددې ترور جانې سره هلته ورشم ، اوما ورسره په دې خبره اتفاق وکړ. ګنګا سمد ستې پورته شوه ،خپل کالي اولباس یې تبدیل کړ ،دهغې دپاسه یې سپین رنګې څادر را اغوست ، مخ یې په سپین رنګه نقاب کې را پټ کړ ،بیا په خپلې بسترې پروت هغه څادر چې دې عمر تیرې ښځې ورته له ځانه سره راوړې و په سر را واچاوه او ویې ویل چې : ترور جانې ! اوس نو درځه چې ځو. زه له تاسره تللو ته تیاره یم. ددې خبرې سرم سم ګنګا او هغه زړه ښځه دواړه د کمرې څخه را ووتلې ، کرارکرارد لنګرځاې څخه مخته راغلې او دخپل منزل په لور روانې شوې.

دهغه زړې ښځې سره ګنګا بېچاره لږ واټن وهلې و چې یو نا څاپه پرې دوه ځوانانو حمله وکړه ، یوه دهغه خوله بنده کړه او بل په بیړه بیړه دهغه لاسونه تر شا وتړل ، دهغې پښې یې هم ور وتړلې ،بیا یې په ډیره چټکۍ سره ګنګا پورته کړه او لږ څه ښې لورې ته ولاړل ، هلته یوه بګۍ ولاړه وه ، ګنګا یې پورته کړه اوپه هغه بګۍ کې یې ور واچوله ، دبګۍ پردې یې را پریښودې ، دهغوې څخه یو د بګۍ په داخل کې کیناست تر څو ګنګا د کنترول لاندې ونیسي ، په داسې حال کې چې هغه بل مخته ورغې او د آسونو په زغلولو یې پیل وکړ. هغوې لږه شیبه کې د ښاره ووتل او د غرنیو لړیو په لور یې ګاډۍ ور ځغلوله.

۳۸

دغه بګۍ چې ګنګا بې چاره یې په کې بار کړې وه ټوله شپه مزل وکړ، بې وسې او بیچاره ګنګا همدلته په بګۍ کې اوده شوه ، کله یې چې سترګې و غوړیدې نو ویې کتل چې د بګۍ دپردو په خوزیدو سره د رڼا څرک دننه را ځي ددې نه دا ډاګیزه کیده چې شپه پاې ته رسیدلې او ورځ شوې ده ، لمر راختلې دې او باران دریدلې دې. هغې هڅه وکړه چې دخپله ځایه را پورته شي او په خپله ځاې کې کیني . نو و نه توانیده ځکه د بګۍ په یوې برخې پورې یې ددې لاسونه او پښې تړلې و ، شونې ده چې دهغې تښتونکې به ویریدل چې هسې نه چې دشپې په تیاره کې ګنګا د بګۍ څخه و نه تښتي. هغې سترګې را پورته کړې او مخته یې وکتل ، ویې کتل چې دهغې د تښتونکو څخه یو د بګۍ اسونه ځغلوي او هغه بل یې دهغه تر څنګ په خواږه خوب ویده شوې دې. څرنګه چې ددې خوله یې په ټوټه تړلې وه نو په دې اساس یې خبرې نه شوې کولې. نو په دې خاطر هغې خپلې پښې او لاسونه په زوره وخوځول او په دې ترتیب یې بګۍ ټوله و خوځوله ، هغه کس چې بګۍ یې ځغلوله هغه شاته و کتل او بیا یې په خپل لاس کې لښته باندې خپل ویده ملګرې وواهه اودخوبه یې را ویښ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

. کله چې هغه را وېښ شو نو بګۍ ځغلونکې وویل چې: شهزادګۍ ګنګا ته ووینه ، هغه لاسونه او پښې خوځوي چې څه غواړي ؟ د هغه په دې خبره هغه خوبې ملګري وویل چې : هغه به لوږې اخستې وي . که ته وايې نو زه به يې لاس او پښې پرانځم . د خولې څخه به يې هم هغه ټوټه لرې کړم او د خوراک څښاک څه به ورکړم . دهغې وروسته به يې بيا پښې او لاسونه سره وتړو ، دهغه دې خبرې سره د بګۍ ځغلونکې توافق وکړ ، هغه دخوبه را وېښ شوې دخپله ځايه پاڅيد او دبګۍ دیوې برخې څخه يې داوبو مشکيزه را واخسته ،بيا يې دهغې څخه لږ څه اوبه راواخستې اوخپله خوله او مخ يې پرې پريمنځه ، بيا يې مشکيزه دبګۍ يوې برخې کې را زوړنده کړه او خپل لاس او مخ يې وچ کړل بيا يې دلمړې دشهزادګۍ ګنګا لاسونه پرانستل او بيا يې دهغې دخولې څخه هغه ټوټه هم لرې کړه .
ګنګا بېچاره تر لږه وخته پورې خپل لاسونه سره خوځول او خپله خوله يې ځپوله ، په دې وخت کې هغه هلته ټيټ سره ناسته وه ، بيا يې په خپل مخکې ناست کس څخه وپوښتل چې: تاسې څوک ياست او ولې مو ما ته فريب راکړ او را ومو تښتولم، هغه ښځه څوک وه چې ماته يې دروا غ وويل او زه يې د لنګرځاې څخه په درواغو را وويستم،دهغې د دې خبرو سره سم هغه کس يو ځل بيا دخپله ځايه پورته شو د اوبو مشکيزه يې را واخسته او د ګنګا په لور يې ور اوږده کړه او بيا يې ورته وويل چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا !ته زمونږ له پاره د ډير زيات عزت او درنښت خاونده يې . ته لمړۍ خپل خوله او لاسونه پريمنځه بيا به درته ووايم چې مونږ څوک يو او ته مو ولې له ځانه سره را وړې يې او ولې مو د زيارت د لنګرځاې څخه را وويستلې . دهغه په دې خبرو باندې ګنګا خاموشه ناسته وه ، هغه کس ورته د مشکيزې څخه اوبه ور تويولې ، تر څو ګنګا پرې خپل مخ او لاسونه پريمنځي، او بيا يې په همغه لباس باندې ځان وچ کړ چې د مخکې څخه يې په کې ځان رانغاړلې و. بيا يې هغه کس ته وويل چې : اوس راته ووايا ست چې تاسې څوک ياست چې زه مو د زيارت د لنګرځاې څخه را پورته کړې يم او چيرې مو له ځانه سره بوځئ.
هغه شخص ورته وويلې چې : ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، په ريښتيا هم مونږ له تاسره دوکه کړې ده، خو دا پخپله زمونږه مجبوريت و ، هغې ښځې چې ته يې د زيارت د لنګرځاې څخه را وويستلې هغه زمونږ يوه پيژندګلوې وه چې مونږ دهمدې کار له پاره استعمال کړه. زه غواړم تا د مهارت له پاره يوسم. اوتا به خامخا دا نوم اوريدلې وی؟ دهغې په دې خبره ګنګا بې چاره ورته وويلې چې : هغه مهارت چې څو کاله مخته يې د بنګال او بهار په پولو کې لوټمار او غلاکوله او هلته يې تباهي خپره کړې وه. دهغې په دې خبره هغه کس ورته وويل چې هو ګنګا ! ستا آند سهي دې. مونږ تا همغه مهارت ته له ځانه سره بوځو. دهغوې په دې کار باندې ګنګا سخت احتجاج وکړ ، چې ولې ، هغه بيرته ځواب ورکړ چې:
ګوره ګنګا ! خبره داده چې مهارت په تا مېين دې، هغه له تاسره په ړانده محبت او مينه کې راښکيل شوې دې، هغه ستا د لاسته راوړو په خاطر ستا په سويمبر کې هم برخه اخستې وه خو دهغه بختي داوه چې هغه دا مقابله ونه ګټله . برعکس ستا هغه سويمبر يو نقاب پوشه وګټلې ، دبهار او بنګال حکمرانان مهارت يو باغي سرکشه انسان ګڼي ، څرنګه چې هيڅوک هم هغه د مخ له رويه نه پيژني نو په دې اساس به دغه مهارت کله کله ستا دکتلو له پاره دخپلو څو نورو دوستانو سره هلته ستاسې راج محل ته درته. هغه ورځ چې تا د غزلو او نڅا کورس سر ته ورساوه ، اوته هلته په راج محل کې ښه و نڅيدې نو په هغه ورځ هم مهارت د يوه پنډت سره يو ځاې موجود و . هغه ستا د نڅا د کتلو وروسته دا هوډ کړې و چې هغه به په هرصورت تا دخپل ځان له پاره تر لاسه کوي. همدا علت و چې هغه مونږ دواړو ته دا دنده را وسپارله چې مونږ چې په هر ډول کيږي تا دهغه لورې ته يوسو . مونږ دواړه د مهارت کسان يو ، او مونږ دهماغه مهارت د وينا په اساس په رهتاس کې قيام وکړ خو دا زمونږه بده برخه وه چې په همدې وخت کې شيرشاه سوری په رهتاس باندې يرغل راوست او دغه کلا يې په خپله ولکه کې راوسته ، په دې يرغل کې ستا پلار اود رهتاس راجه هم ووژل شول اوته شيرشاه سوری و نيولې او خپل لښکر ته يې بوتلې او هلته يې دخپل لښکر د سپه سالار خواص خان وينځه وګرځولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان داسې بې پروا ، داسې بې شوقه او بې ذوقه انسان دې چې هغه ته د وینځې په څیر هم دخپل ځان له پاره و نه منلې . زه پوهیږم چې دا دخواص خان له لوري له تاسره دپوره بې عزتۍ او سپکوالي نه نور څه نه و . بلکه داسې یې وګڼه چې دا د یوې شهزادګۍ سپکوالې اوتوهین و چې هغه یې د یوې وینځې په څیر هم و نه منله . دهغه په دې خبره باندې ګنګا سمد ستې را ټوپ کړ او ورته یې وویلې:

دخواص خان په اړه نور څه و نه وایې. دا چې خواص خان زه ولې دخپلې وینځې په څیر و نه منلم ،دا زما او دهغه تر منځ ذاتي معامله ده . دهغې په دې خبره دغه کس یو ځل بیا وویل چې: زه پوهیږم چې هغه څه ډول او څنګه معامله ده . دهغه په دې خبره باندې ګنګا هغه ته په ډیر غضبناکه توګه وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې ته په څه پوهیږې ؟ هغه ورته په ځواب کې وویل چې :

ګوره ګنګا جانې ! ما تاته وویل چې مهارت ته دخپل سویمبر دمقابلو څخه د مخه د خپل ځان له پاره غوښتلې ، له تاسره یې مینه کوله ،په همدې خاطر هغه ستا د سویمبر په مقابلو کې برخه واخستله . دا دهغه بد قسمتي وه چې هغه په دې مقابلو کې بریالې نه شو ،بیا هغه مونږ دواړه ستا د ځارلو په خاطر او په کوم مناسب وخت کې ستا د تښتولو له پاره وګمارلو . په دې خاطر دلته په رهتاس کې د اوسیدو په وخت کې مونږ ستا هر قدم ځارلې دې ، په دې دوران کې مونږ وکتل چې ته په ډیره بیړه سره دهغه نقاب پوشته په لټون پسې یې چې ستا د سویمبر مقابلې یې ګټلې دي . اود مقابلو دګټلو وروسته یې د تللو په وخت کې درته وویل چې « زما نه خوښیږې».

بیا یې کله چې ته د وینځې په څیر د خواص خان تر مخ وړاندې کړې نو تا دخواص خان څخه د کوچیانۍ قبیلې د سردار فدایې خان د را پیدا کید و غوښتنه وکړه ، فدایې خان له تاسره وکتل اودهغه له اړخه تاته دا معلومات درکړل شو چې ستا د سویمبر دمقابلو اصلي ګټونکې همدغه خواص خان دې چې ددې نه مخته یې نوم صاحب خان و . هغه به هغه وخت ګیدړې ښکار کولې او خپل ژوند به یې پرې تیراوه او له تاڅخه یې سخته کرکه اونفرت کاوه . دا ستا بد قسمتي ده چې ته د خواص خان سره د زړه له کومې مینه کوې ، ځکه هغه وخت چې خواص خان له تاسره محبت او مینه کوله نو هغه وخت تا د خواص خان سره د مینې په ځای د کرکې څرګندونه وکړه نو هغه هم ستا د منلو څخه مخ واړاوه ، بیا تا د درواغو څخه کار واخست او د زیارت په لنګر ځای کې دې دیره ځای جوړ کړ . په داسې حال کې چې د رهتاس په ښار کې د راجه هرکشن دوژلو وروسته دهغه ډیر زیات خپلوان اودوستان اوسیږي او تا کولې شول د هغوی سره یو ځای واوسیږې. خو ستا له پاره ډیره سخته او اړینه داوه چې دخواص خان محبت او مینه دې په هیڅ توګه دخپل زړه څخه نه شوه ویستلې .

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! د رهتاس په ښار کې مونږ دواړو ستا ډیره کلکه ځارنه کړې ده . اومونږ به ټول وخت ستا په تعقیب او ځارنه کې وو . هلته د زیارت په لنګر ځای کې د اوسیدو وروسته تا یو بل ستر قدم واخست اود یوې کونډې په څیر دې دخواص خان د بیرته خپلولو هڅې پیل کړې . هغه وخت چې ته دلنګرځای د نورو کونډو ښځو سره یو ځای را ووتلې نو تا خپل لمړنې د خیر غوښتلو غږ دخواص خان د حویلۍ تر مخه پورته کړ ، تر یو څو ورځو پورې ته ناهیلې معلومیدې ،خو یوه ورځ ته هغه وخت په خپلې موخې کې بریالۍ شوې چې خواص خان په خپله ستاته غږ ته ځواب وو ایه. بیا هغه له تاسره د زړه خواله پیدا کړه ، ځکه چې تا هغه ته خپل حالات واورول ، دهغه په مخکې دې و ژړل او په مصنوعي توګه دې دهغه په مخکې خپله بې وسې ډاګیزه کړه ، ستا ددې خبرو څخه خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، دهغې وروسته بیا تا په پرلپسې توګه د خواص خان د حویلۍ تر مخه د خیر خیرات د غوښتلو غږ پورته کاوه اودهغه زړه له تاسره نور هم را نژدې کید ه ان تردې چې کله دویمځلې ته هلته ورغلې نو هغه تاته دا اړتیا و ډیر وسایل هم درکړل او ترڅنګ یې خپلو ساتونکو ته وویل چې کله هم چې کوم شي ته ستا اړتیا پیښیږي نو ستا هغه اړتیا به پوره کوي او ستا د شکایت په اړه به پوښتنه کوي، داسې وګڼه چې دخواص خان هغه مینه او محبت چې د یوې شهزادګۍ په توګه تا تر لاسه نه شو کړې اوس یې ته د یوې کونډې په څیر غواړې ددې لارې تر لاسه کړې ، خو اوس دغه ټوله لوبه بې کاره ده ،ځکه چې مونږ اوس تا له ځانه سره د مهارت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور وروړو او هغه به تا د خپلې میرمنې په څیر خپله کړي. ګنګا ډیره په غصه شوه او ورته یې وویل چې: تاسو هسې چټیات وایی، زه د مهارت سره هیڅ سروکار نه لرم. واورئ ! زه نه پوهیږم چې تاسو څوک یاست او یا مو نومونه څه دي ؟ خو دا خبره په یاد لرئ چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان له پاره پیدا شوې او د همغه له پاره ځان ځار کړي، دغه کس په طنزي توګه وویل چې: ایا د هغه خواص خان له پاره چې یو وخت د صاحب خان په نامه یې ګیدړې ښکار کولې اوتا ورځخه ډیره زیاته کرکه کوله. ګنګا ورته ترکي په ترکي ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

ګوره انسانه !تا ته زما په کورني ژوند کې د مداخلې کولو هیڅ ضرورت نه شته، دا چې ما په کومه مرحله کې د صاحب خان یا خواص خان سره محبت کاوه او یا مې ترې کرکه کوله،دا زما شخصي کار دي، خو اوس هغه زما د ژوند انه منزل دي او زما د جسم روح دي، په دې اړه زه دې څخه نور زیات څه نه وایم. داځل هغه سړي موضوع بدله کړه او ترې وې یې پوښتل چې ایا ډوډۍ خورې؟ په ځواب کې ورته ګنګا په ډیرې کرکې سره وویل چې: نه، زه ستاسو ډوډۍ نه خورم.

که چیرې ته ډوډۍ نه خورې نو بیا به زه ستا خوله پرانستې پریږدم خولا سونه به دې ترم او یوه خبره په یاد ساته چې ستا د لاسونو د تړلو وروسته زه بیرته خپل ملګري ته ورځم او د همغه سره کینم، که چیرې تا د شور کولو هڅه وکړه او یا دې د کومک له پاره اواز پورته کړ نو زه به دې څټ در پرې کړم، او دا هم په یاد ساته چې په کومې غریزې لړۍ کې چې مونږ همدا اوس ور داخلیږو دلته به هیڅوک هم ستا د کومک له پاره لاس را اوږود نه کړي ځکه چې په دې غرنۍ لړیو باندې زمونږ د سردار مهارت ولکه ده.

ګنګا د دې سړې د خبرو هیڅ ځواب ور نه کړ. بیا هغه د پخوا په څیر د ګنګا دواړه لاسونه د شا څخه و تړل او پخپله ولاړ او د خپل آس ځغلونکي ملګري تر څنګ کیناست. بګۍ په دغو غرنیو لړیو کې په پرلپسې توګه سفر کاوه، ان تر دې چې د دې غرنیو لړیو د ورانو ویجاړو څخه د تیریدو وروسته د یوې سترې دروازې تر مخ ورسیده. بګۍ د غې دروازې کې ور ننوتله چې د غرنۍ لړۍ څخه تراشل شوې او جوړې کړل شوې وه، ګنګا وکتل چې په دې غرنیو لړیو کې ډیر ښه کلا شکله هستوګن ځایونه جوړ کړل شوي دي، د ننه تر ډیره پورې د اوسیدو کورونه دي او تر څنګ یې یو بازار هم شته، د دې کورنو او بازار څخه د تیریدو بګۍ د یوه پخواني جوړ شوي محل تر مخه ودریده.

د بګۍ د دریدو سره سم هغه وګړي چې پخوا تر دې یې د ګنګا سره خبرې کړې وې په حرکت راغې، د ګنګا لاس وپښې یې ور پرانستې او بیا یې ګنګا ته د بګۍ څخه د راښکته کیدو له پاره وویل. ګنګا هم چپ چاپ د بګۍ څخه را کیوتله، دغه سړي یو ځل بیا ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! زه یو ځل بیا تا ته ګواښ کوم چې دلته د شور او غوغا جوړولو هڅې و نه کړې او که نه زیانمنه به شې. دا زما د سردرا مهارت حکم دي، راځه چې زه دې اوس همل ته وروړم، هر هغه څه چې ته غواړې و وایې د همغه په مخکې یې ووایه . ګنګا ورته په ځواب کې هیڅ هم و نه ویل، د همغه وګړي سره چپ چپ روانه شوه، هغه د همدې کلا شکله محل د مختلفو برخو څخه تیریده او بیا د یوې داسې کمرې تر مخه ودریده چې یوه کس یې پهره کوله، دغه سړې ور مخته شو او د هغه پهره دار په غوږ کې یې څه وویل، د خبرې په اوریدو سره هغه ساتونکې هم ډیر خوشحاله شو او بیا په یوه منډه هغه کمرې ته ور ننوت.

دلږ ځند وروسته هغه ساتونکې د کمرې څخه بیرته راووت او هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره راوړې وه ته وویل: ورځه چې سردار غوښتې یې. د دې خبرې سره سم دې شخص د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما سره را ځه ،ګنګا په خوله هیڅ هم و نه ویل ،بس چپ چاپ د هغه سره روانه شوه. هغه کس هم ګنګا له ځانه سره یو ځای د خپل سردار مخې ته ور ننویستله.

ګنګا وکتل چې د دې کمرې په مخکینۍ برخه کې د پادشاه د کیناستو له پاره یو تخت جوړ کړل شوې دې. په همدې تخت یو کس چې ډیر پرقیدلې او ذرقیدلې کالي یې په غاړه و ناست و، عمر یې هم د څلویښتو کالو په شاوخوا کې و ،مخ یې زخمي شوې و، چې د دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې ګواهي يې ورکوله چې هغه ډېر جنګجويانه ژوند تر سره کوي. کمرې ته د ورننوتلو وروسته دغه کس ګنګا ته په غوږ کې وويل چې: ګوره ګنګا ! دغه مخامخ ناست کس زمونږ سردار مهارت دی، ته به د هغه سره په احتياط او ادب سره خبرې کوې. بيا هغه شخص په کمرې کې په تخت ناست سردار مهارت ته په ډېر ادب سره وويل چې: سردره ! هغه پيغله چې له ما سره راغلې ده هغه ته د پخوا څخه پيژني ، د هغه د خبرې په ځواب کې مهارت په ډېر بد غږ سره وويل چې هو ! زه يې د کلونو کلونو راهيسې پيژنم. دا د رهتاس شهزادګۍ ګنګا ده ،دا به څوک و نه پيژني ! اوس ته ولاړ شه او زما د خونې د باندې ودرېږه او زما د عکس العمل انتظار کوه. ددې حکم سره سم هغه کس بيرون ووت ، خو کله چې ګنګا هم بيرون ته د وتلو له پاره روانه شوه نو مهارت پرې غږ کړ چې: « ته مه ځه ، همدلته ودرېږه» د هغه په دې خبره ګنګا و دريده او په ډېره بې وسۍ سره يې د مهارت په لور مخ را واړاوه. ددې کس د وتلو نه وروسته چې کله د کمرې دروازه بنده کړله شوه نو بيا مهارت ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! زما کسانو به تا ته ويلي وي چې ته يې ولې دلته راوستې يې. ګوره ګنګا ! ما د يوه اجنبي او نا څرګنده وګړي په توګه ستا د سويمبر په مقابلو کې هم برخه اخستې وه. خو دا زما بد قسمتي وه چې ما هغه سويمبر بايلود. که څه هم زما ملګرو به تا ته ويلي وي خو زه يو ځل بيا خپله خبره تکراروم چې ما ستا په سويمبر کې د برخې اخستلو څخه ډېره مخکې له تا سره مينه کوله ،بس يو ځل مې هلته د رهتاس په ماڼۍ کې ستا مخ کتلې و اودهغې وروسته داسې يې وګڼه چې زه همستا شوم. زه اوس خپل ځان ډېر خوش قسمته ګڼم چې ته زما تر مخه ولاړه يې. واوره ګنګا ! زه غواړم چې ته همزما اوسې، او ددې له پاره زه غواړم ستا د خولې څخه يو ځواب واورم

.

کله چې مهارت خاموشه شو نو ګنګا لږ څه فکر وکړ او بيا يې وويل چې:

ګوره مهارته ! ستا له اړخه د يوې لورې دمحبت او غوښتنې څخه څه نه جوړېږي او بيا داسې وګڼه چې هغه مال چې يو ځل پلورل شوي وي او يا نيلام شوې وي او دهغې وروسته د هغه له پاره يو ډېر ښه بل اخستونکې پيدا کيږي نو د هغه څخه به څه تر لاسه شي ، نو مهارته ! د دنړۍ په بازار کې هم داسې وګڼه چې زه هغه شې يم چې يو ځل پلورل شوې يم او دويم ځلي نه شم پلورل کيدې. داسې وګڼه چې زه د زمانې له اړخه د يوه چاپه خولۍ کې ور اچول شوې يم او زه غواړم په همغه خولۍ کې پاته شم . شونې ده چې ته به زما د جسم ، زما دشتمنۍ اويا زما ښکلا په محبت او مينې کې را لتاړ شوې يې خو تا ته زما د تيرشوې تاريخ په اړه هيڅ ډول معلومات نه دي درکول شوي.

دګنګا ددې خبرو سره د مهارت په خوله باندې د طنز نه ډکه خندا راغله او بيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګوره ګنګا ! زه ستا د تيرو حالاتو په اړه پوره پوره معلومات لرم ، دا چې ته ځانته يو پلورل شوې يا ليلام شوې شې وايې،دا په دې خاطر چې ته د شيرشاه سورۍ د سالار خواص خان سره مينه کوې ، واوره ! زه په دې هم خبر يم چې خواص خان پخوانې صاحب خان دی چې ګيدړې به يې ښکار کولې ، او له تا سره يې مينه او محبت کاوه ، خو تا د هغه مينه او محبت له يوې مخې مسترد کړل ، چې زما په فکر اوس هغه په همدې اساس له تا څخه کرکه کوي، هغه نقاب په مخ کړ اوستا د سويمبر په مقابلو کې يې ګډون وکړ ، هغه ظالم د سويمبر ټولې برخې وګټلې ، اوکله چې تا د سويمبر د برۍ شوې کس په اړه لټون وکړ نو هغه خواص خان وخوت. او بيا هغه ته مسترد کړې ، ستا څخه يې د کرکې څرګندونه وکړه ، وو ايه چې زه سهي خبره کوم؟ د همدې کرکې په اساس ته د شهزادګۍ ګنګا څخه د يوې کونډې په ښه ولاړې او د زيارت په لنګر ځاې کې دې پناه واخسته. زما مخبرانو په دې ټولو حالاتو کې ستا پوره څارنه کړې ده،ما هغوې د همغه لمړۍ ورځې څخه ستا د څارنې له پاره ګمارلي و او ورته مې لارښوونه کړې وه چې په کوم مناسب وخت کې تا د ځانه سره را پورته کړې او دلته دې راولي. نو نن زما دا مخبران بريالي شول او ته نن زما تر مخه ولاړه يې. ګنګا ورته وويلې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره مهارته ! خپله دا بريا هم خپله ناکامي وګڼه ، ځکه چې تاته به زما د ذات څخه څه ګټه تر لاسه نه شی. که چیرې تا په زور زما دخپلولو هڅه وکړه نوبیا یاد ساته چې ته به یوائې زما لاش ومومې. زما روح به له تا سره نه وي. دګنګا ددې ځواب څخه مهارت لږ څه اندیښمن شو ،فکر يې وکړ او بيا يې په ډیره همدردۍ او مینې سره ورته وويل چې:

ګوره ګنکا ! اوس خو خواص خان هم تا نه خوښوي اونه درسره مينه او محبت کوي ، نو ته بيا ولې دهغه په ياد کې د تيرشوي پسرلي د مړاو شوو غنچو په څير مړژوانده ژوند تيرول غواړې. ګوره ګنګا ! يو هغه خواص خان دې چې ته يې هيسته غورځولې يې او نه درته کوم اهميت درکوي اوبل زه يم چې د شپې دخوب په ځاې ستا په خيالونو او فکرونو کې لږ په اغزنو بوټو خپل ژوند تيروم. زه خو تا د غمونو او انديښنو د نا ارامو خوندونو څخه را باسم او منزل ته د ورسيدو اود محبت او مينې دڅپو د سمندر په لور دې له ځانه سره وړم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره ځنډ وکړ او د لږ څه فکر کولو وروسته يې يوځل بيا يې په خبرو پيل وکړ:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ترڅو به ته د کونډې په بڼه د سترو او ناکامو ستورو په څير دغمونو نه ډک اود مسخه شوي منزل په څير ژوند سبا کوې. تا ولې د خپله ځانه خامخا کونډه جوړه کړې ده ؟ په داسې حال کې چې تا له هيڅا سره (اورنه اوه ځلې دګرزيدو) پيرې هم نه دې تر سره کړې ، دهغه په دې خبره ګنګا ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې:

ګوره مهارته ! ته به دا څرګنده نه وي چې زه دخواص خان څومره ژوره مينه کوم ، دخواص خان پرته زه خپل شتون نه شتون ګڼم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب و او بيا يې وويل چې: ګوره ګنګا ! ته ولې بې لارې لارې روانه يې. زه خو تاته عزت ، توقير او ترڅنګ يې ستا خوندي ساتنه او درنښت درکوم. خو ته په خپله خپل ځان په زمکه باندې پريباسې او دپستۍ او ذلت په لور منډې وهې ، دهغه چا سره چې ته مينه کوې هغه ته هيسته غورځولې يې. ته اوس داسې يو فصل يې چې مالک نه لري ، داسې فصل چې هر څوک چې و غواړي ريبلې يې شي. دا سې د ګلاب ګل ، چې هر څوک يې بويولې شي. دهغه په دې خبره ګنګا وويل چې: ګوره مهارته ! دا ستا ذاتي فکر اوخيال دې. نه خو زه بې مالکه فصل يم او نه دبيابان د ګلاب ګل. ياد ساته چې تر اوسه پورې داسې څوک شته چې زما دمحبت او مينې په خاطر نا ارامه دې. دهغې په دې خبره مهارت ورته وويلې چې: هو ! زه پوهيږم چې ته د خواص خان په لورې اشاره کوې ،ځکه چې د يوې کونډې په څير به تا په ډاډ منه توګه د خواص خان محبت او مينه تر لاسه کړې وي خو کله خواص خان ته دا څرګنده شي چې د هغې کونډې په لباس کې ته همغه ګنګا يې ، نوستا پر خلاف به دهغه همغه لمړنۍ کرکه به بيرته را ستنه شي. هغه به تاته هيڅ هم درنه کړي او ستا په لمن کې به د کرکې او نفرتونو نه اخوا نور څه در زيات نه کړي. ګنګا ورته وويلې چې: نه ! داسې نه ده ، مهارته ! ته چې څه ډول آند کوې همغسې يې کوه ، خو زه به دخواص خان پرته بل څوک د ژوند ملګرې و نه ګرځوم. دا زما اخري پريکړه ده ،که څه هم ته زما څټ را پرې کړې ، خو زه به د خپلې دې پريکړې څخه و انه وړم.

دګنګا ددې ځواب څخه مهارت تر يوه وخته پورې خاموشه و ، اوپه فکر کې ډوب شوې و. بيا يې په زوره لاسونه و پړکول، دهغې د لاسونو دپړکار په واسطه دهغه همغه دوه کسه ملګري ، چې ګنګا يې را تښتولې وه ،دننه خوني ته را ننوتل. بيا هغوې دواړو ته مهارت مخ کړ او ورته يې وويل چې: تاسو يو کس ګنګا ددې کمرې څخه بيرون وباسئ ، اوبل دلته پاته شئ اوزما خبره په غور سره واورئ ، ددې خبرې سره سم دهغوې څخه يو کس ګنګا د کمرې څخه بيرون وويستله ،کله چې ګنګا بيرون کړل شوه نو مهارت خپل هغه بل ملګري ته وويل چې: زما نژدې دوسته ، واوره ! ما ډيره هڅه وکړه چې ګنګا دې خبرې ته راوړم چې خواص خان هير کړي او زما سره د واده کولو له پاره تياره شي خو هغه ددې هر څه سره بيا هم دې کار ته غاړه نه ږدي ، داسې بريښې چې هغه دخواص خان سره د ړندو سترګو محبت کې رالتاړه شوې ده. ګورئ چې په هغې باندې کوم زور زياتې و نه کړل شي، زه غواړم چې دهغې سره ډيره ښه اونيک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلوک وکړل شي تر څو د نیک سلوک له لارې دهغې محبت را خپل کړم اوبیا یې خپل ځانته واده کړم. تاسې په دې اړه څه وایاست؟
دمهارت ددې پوښتنې په ځواب کې دهغه ملګرې وویل چې:
ګوره کلو! ستا خبره سهي ده، که چیرې مونږ پر ګنګا باندې زورزیاتې وکړو نو زما ذاتي تجربه او خیال دادې چې ګنګا به مرګ ته غاړه کیږدي خو تا به دخپل ژوند ملګرې و نه ګرځوي، خو که چیرې هغه همدلته وساتل شي او د احساناتو او میلمستیاو د بار لاندې راشي نو زما په آند چې هغه به ممنونه او شکر کونکې اوسي او بیا به تا هم دخپل میړه په څیر و مني. مهارت په دې خبره ډیر خوشحاله شو او ویې ویل چې: ګوره دوسته، زه هم همداسې غواړم. اوس ته ولاړ شه اوزما ددې کمرې تر څنګ چې کومه کمره ده، هغه دېخوا څخه ښایسته کړل شوې ده، ما غوښتل دا کمره د واده نه وروسته دګنګا سره یو ځای استعمال کړم خو اوس ګنګا په دې کمره کې ځانته ور واچوئ، هغه به همدلته میشت وي، دهغه د اړتیاو د پوره کولو هڅه وکړئ او نیرمل نومې ښځه چې دد ې کمرې په پاکولو اوښایسته کولو دنده په غاړه لري، دګنګا دخدمت له پاره و ټاکئ او ورته ووایاست چې نوموړې هروخت دهغې سره یو ځای واوسیږي. هغې ته دا هم ووایاست چې هڅه وکړي چې ګنګا زما سره په واده کولو باندې وهڅوي. اوس ته ورشه، اوما چې درته څه وویل همغسې اقدام وکړه. ددې خبرې سره سم د مهارت هغه ملګرې دهغه ځایه ووت.
کله چې دمهارت دا ملګرې بیرون را ووت نو ویې کتل چې هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره بیرون را ویستلې وه د ګنګا سره یوځای همهلته ولاړ دې، خپل ملګرې ته یې خاصه اشاره وکړه، هغوې دواړو ګنګا له ځانه سره واخسته اوهغه تر څنګ کمرې ته یې یوړه، بیا دهغوې څخه یوه یې ګنګا ته وویل چې: ګوره شهزادګۍ دا ستا د اوسیدو خونه ده. اوس که ته نه غواړې چې مهارت دخپل ژوند ملګرې کړې نو مه یې کوه. څو ورځې همدلته په دې خونه کې واوسه، دهغې وروسته به مونږ لکه څنګه چې ته په خوندي توګه د رهتاس څخه راوستې یې بیرته به دې په همغه توګه رهتاس ته یوسو اوهلته به دې د زیارت په لنګرځای کې ورخوشې کړو. ددې خبرې سره سم یې ګنګا همهلته په هغه خونه کې یواځې پریښوده اودوې دواړه ترې په شا ولاړل.
ګنګا مخته ولاړه، په همدې خونه کې کیناسته، هغه بې چاره په ژورو فکرونوکې ډوبه وه، هغه ډیره بدحاله، اندیښنو کې ډوبه او سرګردانه وه، هغه تر اوسه پورې همداسې ناسته وه چې یو نیم عمر خوړلې ښځه یې خونې ته ور ننوتله. دهغې د کتلو سره سم ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه، هغه ښځه ور مخته شوه اوګنګا ته یې وویلې چې: ګوره ګرانې! ته ولې زما د راتګ سره سم ماته د خپله ځایه پورته شوې. زه خویوه وینځه یم، ماته حکم وکړه چې زه ستا څه خدمت وکړم. ددې ښځې د وینا وروسته ګنګا بیرته په خپل ځای کیناسته، دا ښځه نوره هم مخته ورغله اودګنګا په پښو کې کیناسته، دهغې په را نژدې کیدو سره ګنګا سمدستي دخپله ځایه پورته شوه، هغه یې د لاسو څخه ونیوله اوپورته یې کړه اوپه خپل څنګ کې یې کینوله او ورته یې وویلې: لاندې مه کینه، بېشکه چې ته به وینځه یې خو زه دمالک او وینځې تر منځ کوم توپیر نه محسوسوم. ته همدلته له ماسره یو ځای کینه، او دا راته ووایه چې ته دکوم غرض په خاطر دلته زما خواته راغلې یې.
دګنګا په دې خبرو باندې هغه ښځه حیرانه شانته شوه، وارخطا شوه، خوبیا هم دګنګا تر څنګ کیناسته او ورته یې وویلې چې: زه یې ستا دخدمت له پاره ټاکلې یم، اوس به زه هروخت ستا تر څنګ اوسم، ستا خدمت به کوم او ستا د اړتیاو د پوره کولو هڅې به کوم.
ګنګا ترې وپوښتل چې دوې زما په اړه تاته څه ویلې دي؟ هغې ښځې ورته وویل چې ګوره درنې! ماته یې ستا نوم ګیتا ښوولې دې، خو زما نوم هم واوره، زما نوم نیرمل دې. زه یې هم د کوم ځایه را پورته کړې یم او دلته یې په زور راوړې یم، په دې اساس اوس زما د اوسیدو بل کوم ځای ماته نه دې پاته. په دې خاطر زه دلته په اوسید و مجبوره یم. ماته یې ستا په اړه دا هم ویلې دي چې ته یوه کونډه یې اود رهتاس د زیارت په لنګر ځای کې اوسیدې، مهارت له تا سره مینه کوله نو ته یې دهغه ځایه په زور را وستې اودلته یې ځای د ر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ ،اوس چې ته دهغه سره واده کول نه غواړې نو هغوي تا بيرته رهتاس ته استوي ، نو ترڅو چې ته دلته اوسيږې زه به ستا په خدمت باندې ماموره يم.

کله چې نيرمل خاموشه شوه نو گنگا تر يوه وخته پورې د فکرونو په ټالونو کې ځنگل، دهغې وروسته يې په ډير غور او دقت سره نيرمل ته وکتل او ورته يې وويل چې:

گوره نيرملې ! ته خو زما د مور په ځاې يې. زه ضرور کونډه يم خو ما تر اوسه د چا سره واده نه دې کړې. دهغه چاسره چې زما کوژدن شوې وه نو دا سې يې وگڼه چې هغه زه پريښې يم ،څرنگه چې ما دهغه سره مينه کوله نو په دې اساس ما خپل ځان کونډه وگڼه او هلته د زيارت په لنگر ځاې کې د کونډو په پناه ځاې کې ديره شوم ،گوره نيرمل ! زه يو غمژنه پيغله يم او ته زما د مور په ځاې يې. زه له تا څخه هيله لرم چې له ماسره به درواغ نه وايې. هره هغه خبره چې زه يې کوم دهغې سهي ځواب راکړه ، ځکه چې ته پخپله هم غمژنه يې او د يوې غمژنې پيغلې په غم او مصيبت باندې ډيره ښه پوهيږې،دهغې په دې خبره نيرمل دخپله ځايه پورته شوه، خونې دروا زه يې وتړله ، اوبيرته راغله او دگنگا تر څنگ کيناسته او رته يې وويلې چې: گوره گيتاجانې زمالورې ! اوس راته ووايه چې ته څه ماته څه ويل غواړې ؟گنگا ورته يو ځل بيا وويل چې:

گوره نيرمل ! زه دې خلکو په زوره د رهتاس د زيارت د لنگر ځاې څخه را تښتولې يم، زه دشيرشاه سوري د يوه سالار خواص خان سره ډيره مينه کوم، هغه هم ماخوښوی،خو دې خلکو زه په زور سره دلته راوستې يم ، دوې زما اود خواص خان تر منځ بيلتون غواړې،ريښتيا راته ووايه چې دلته د اوسيدو په صورت کې به زما د ژوندان پايلې څه ډول وي؟

دگنگا ددې پوښتنې په ځواب کې ورته نيرمل په ډير راز سره وويل چې: گوره پيغلې ! ستا په اړه ماته دا لارښوونه هم شوې ده چې زه هره ورځ له تا سره خبرې وکړم او په خبرو خبرو کې تا ته د مهارت په لور مايله کړم. ترڅو ته دهغه سره واده ته تياره شې. دهغوې آند دا هم دې چې دلته د قيام په دوران کې له تا سره ډيره ښه سلوک او کړچار و کړل شي ،پرتا باندې د مهربانيو او خوږلنيو باران وکړل شي تر څو ته تر اغيز لاندې راشې اود مهارت سره واده ته تياره شې. دهغې په دې خبرو باندې گنگا په ډيره غصه شوه او ويې ويل چې: که چيرې دا خلک ټول عمر همداسې وکړي بيا به هم دوې ما د مهارت سره د واده کولو له پاره تياره نه کړاې شي، نيرمل ورته په ويره ويره او راز سره وويل چې:

گوره گيتا ! زه اوس تا د خپلې لور ، دخپلې بچۍ په څير گڼم ، زه پوهيږم چې ته په غمونو کې ډوبه يې. او ته يې په زور دلته را تښتولې يې. زه به ديوې مور په څير ستا خدمت کوم. او واوره ! ماته چې هر خدمت وي نو حتما يې ماته ووايه. ته اوس همدلته کينه ، زه به ولاړه شم اوتا ته به خوراک څښاک غم وکړم. گنگا همدلته کيناسته ، نيرمل ورته خوراک څښاک راوست، گنگا هغه هم له ځانه کينوله او ډوډۍ يې سره يوځاې وخوړله. نيرمل دگنگا څخه ډيره خوشحاله شوه ، په همدې توگه به ورځې تيريدې اوگنگا به ورځ په ورځ د نيرمل محبت او مينه ځانته را ماتوله.

يو وخت نا څاپه گنگا بې چاره د شپې خوب کې وويريده او را کيناسته. خپل شاوخوا ته يې وکتل ، هغه زړه نيرمل چې هر وخت به په همدې کمره کې ويده کيده ،په خپله بستره کې نشته ، حال دا چې هغه به د ماښام په وخت کې په خونه کې څملاسته خو اوس يې بستر خالي پروت و .

گنگا د بيرون څخه راتلونکې د وحشت او ويرې غږونه اوريدل ، هغه داسې احساسول چې بيرون اور لگيدلې او هر څه د ځنگله د اور په څير په خپل ځان کې را نغاړي ، گنگا بې چاره ددې ټولو وحشي اوازونو او شورو غل سره په پوره ويره کې همدلته په خپله خونه کې ناسته وه. هغه هيڅ په دې نه پوهيده چې په دې شپه د مهاراج په دې فوځي تمځاې باندې څه توپان را نازل شوې دې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا دپلټنې او دځان دخبرولو په خاطر دخپلې بسترې څخه راپورته شوه ،خپل کالي یې درست کړل ،دکمرې د دروازې په لور ولاړه ، دروازه یې لږ شانته پرانسته اوبیرون یې وکتل ، هغه ډیره حیرانه شوه چې وسله وال ځوانان اخوا دیخوا منډې او چیغې سورې وهي ، ګنګا ډیره وارخطا شوه ، اود وارخطایی او ویرې له لاسه یې دروازه بنده کړه او بیرته خپلې بسترې ته را ستنه شوه اوهملته کیناسته.

لږه شیبه وروسته هغه زړه نیرمل هم په منډه او ساه نیونکې هغې کمرې ته را ننوتله اود ګنګا څنګ ته راغله او په پوره بدحواسۍ کې کیناسته ، او بیا یې په یوه ساه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې :ګوره ګیتا لورې !دلته اوس یو ډول انقلاب راغلې دې ، داسې بریښې چې ددې مهارت اودهغه دملګرو شپې نورې شمیرل شوې دي، ګنګا ترې په ډیره نا ارامۍ سره وپوښتل چې: نیرمل ته څه وایې ، ژر یې راته ووایه. نیرمل ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره ګیتا لورې !په مهارت باندې حمله شوې ده ،ګنګا ترې سمدستې وپوښتل چې حمله چا کړې ده ؟ نیرما خپله ساه کلکه کړه اود ګنګا په لور یې په غور سره وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګیتا لورې !دا حمله ستا هغه کړې ده . نیرما په دې خبرو باندې ګنګا بیچاره لږ څه وخندل او بیا یې ورته وویل چې ووایه نیرما ، ته څه ویل غواړې ؟زما چا دلته یرغل راوړې دی ؟ نیرمل بیا ځواب ورکړ چې:

ګوره ګیتا لورې !دشیرشاه سوري سپه سالار خواص خان د مهارت په دې ځاله باندې یرغل راوستې دې، لږ څه دمخه د مهارت مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې چې دشیرشا ه سوری ستر سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې په ډیره بیړه دمهارت په دې ځاله باندې یرغل کونکې دې ،مهارت دخپلې دې ځایه بیرون ولاړ او هلته یې د خواص خان سره د ټکر کولو اراده وکړه ،مهارت داسې ګمان کوې چې د خواص خان سره به لږ فوځ وي، په داسې حال کې چې دهغه په دې تم ځاې کې چې دهغه ځومره ملګري موجود دي یو اځې دهغوې شمیره دخواص خان د فوځ دوه هومره کیږي ،په دې خاطر مهارت دخپل تم ځاې څخه دشپې په تیاره کې دخواص خان سره د جنګ له پاره ووت او همملته بیرون د جنګ کولو اراده لري. اوس به ووینو چې ددې جنګ پایلې به څه وي ، ګوره لورې ! ته څه فکر کوې؟ ایا خواص خان به ددومره کم لښکر سره ددومره سترو لښکرو لرونکي کنترول کړاې شي . ګنګا ددعا په شکل خپل دواړه لاسونه پورته کړل او ویې ویل چې : ګوره نیرما !که بګوان وغواړی نوزما خواص خان به په دې مهارت باندې بریالې کړي،ګوره نیرملې ! خواص خان ددې څخه مخته هم ډیر داسې میدانونه سوبه کړي دي اوتل د خپلو دښمنانو په مقابل کې بریمند راوتلې دې ، اودلته هم زه تاته ډاډ درکوم چې که چیرې دشپې په تیاره کې مهارت دخواص خان سره دټکر کولو هڅه وکړه نو زما زړه وایې چې دشپې په همدې تیاره کې مهارت د خواص خان په لاسو نیست اونابود شي . ګوره نیرملې ! زه تاته یوه خبره کوم چې په هغې به خامخا عمل کوې ،نیرمل ورته وویل چې لورې ته څه وایې ژر یې راته ووایه. ګنګا ورته وویلې چې:

ګوره نیرملې ! زه ډاډه یم چې مهارت به دخواص خان په لاسو د ماتې او شکست سره مخامخ کیږي خو که چیرې د ماتې خوړلو وروسته مهارت چیرې د تیښتې هڅه وکړي نو زه په خپله هلته دخواص خان څنګ ته ورځم اوکه چیرې مهارت بیرته خپل تمځاې ته راستون شو او زه یې هم له ځانه سره چیرې بوتلل غوښتل نو په دې حال کې نیرملې ، خامخا خواص خان ته ورشه اوهغه ته ووایه چې درهتاس د زیارت دلنګرځاې یوه کونډه چې ګیتانومېده ، او هلته به ستا د کور مخې ته کله کله د سوال له پاره را تلله ، هغه کونډه دمهارت دوه کسو بدمعاشانو له ځانه سره را و تښتوله او دلته یې راوړې ده او اوس مهارت په زور ورسره واده کول غواړي، خو هغه ګیتا نومې ښځه وایی چې هغه یواځې اویواځې خواص خان خوښوي اودمهارت سره نه غواړي چې واده وکړي ، خو دماتې خوړلو وروسته مهارت یو ځل بیا هغه له ځانه سره په زوره بوتله ، نیرملې ،زه تا ته ډاډ درکوم چې په داسې وخت کې به خواص خان ضرور دمهارت پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته ولاړشي او ما به دهغه دلاسو څخه را خلاصه کړي. که چیرې همدا سې دې وکړل نو زه به ستا احسان په ټول ژوند کې هم هیر نه کړم.

نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګیتا لوري ، ته فکر مه کوه که چیرې حالات همدا سې شول لکه ته یې چې وایې نو زه به ستا پیغام حتما خواص خان ته ور سوم او هغه ته به ووایم چې هغه تا ته د مهارت د لاسو څخه نجات درکړي ، د نیرمل دد ې ځواب د اوریدو سره ګنګا ډیره خوشحاله شوه او بیا دواړه هر یوه په خپله خپله بستره کیناستې او د حالاتو څارنه یې پیل کړه.

۳۹

خواص خان تر اوسه پورې د مهارت دد ې تمځای څخه لرې و چې د مهارت مخبرانو مهارت ته خبر ورکړ چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د هغه په دې عسکري تمځای باندې یرغل کونکې دې. اودخپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه دې لورې ته را روان دې. ددې اطلاع سره سم مهارت هم و خوزید او خپل لښکر یې دخپلو تمځایو څخه بیرون راوویست اودشپې په تیاره کې یې خپل ټول لښکر په پټو مورچو کې ځای په ځای کړ ترڅو دخواص خان د لښکر د راتلو سره سم دخپلو همدې پټو سنګرونو څخه په هغوې یرغل یوسي او هغوې مات او بیرته شاتللو ته و هڅوي.

دبله اړخه خواص خان هم په ډیره بیړه مخته روان و ،هغه هم خپل مخبران تر لرې لرې پورې خپاره کړي و خو دهغه مخبران په دې نه و توانیدلي چې د مهارت دپټځایو په اړه ژور معلومات تر لاسه کړي ،په دې خاطر کله چې خواص خان د مهارت تر پټځایو پورې را ورسید نو مهارت یو ناڅاپه دخپل سنګر څخه راووت او د یوه توپان په څیر یې دخواص خان په لښکر باندې را باندې کړل. د خواص خان لښکر ددې ناڅاپې یرغل څخه د پوره ستونزو سره مخ شو دهغوې لمړنۍ لیکې ګډوډې شوې ، او عسکر یې خواره واره شول خو خواص خان په ډیره بیړه او تدبر سره بیرته خپل عسکر سره را ټول او دمهارت د عسکرو د مقابلې له پاره یې په دا سې حال کې چې خونړې جنګ روان و بیرته منظم کړل.

خواص خا پخوا تر دې هم د ژوند ډیرې سرې تودې تیرې کړې وې ، په دې اساس که د مهارت نا څاپې یرغل دهغوې دلښکرو لمړنۍ لیکې له منځه وړې وې، خو بیا یې هم خپل ځان ډیر ژر سنبال کړ. مهارت دا و انګیرله چې خواص خان ماتې وخوړه او اوس د تیښتې په فکر کې دې نو په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم تیزې کړې خو اوس خواص خان هم خپل ځان تیار کړې و ، دشپې په تیارو کې سخت خونړې جنګ و نښت ، خواص خا ن دخپلو فوځونو حوصلې ور کلکولې اودهغوې دلیکو د ټینګښت له پاره یې دفاعي جنګ پیل کړې و .

خو ددې وروسته خواص خان خپل اصلي ځواک را څرګند کړ ، هغه خپله ماتې په ډیر ځواکمن بری باندې بدلول غوښتل ، هغه د غلیم د لښکرو د ماتولو له پاره د خپل هوډ ښکارونه کوله ، هغه د همد ې احساساتو سره یو ځای د تکبیر اواز پورته کړ ، دهغه د تکبیر د اواز سره دهغه لښکر هم د تکبیر نارې پورته کړې ، ددې تکبیرونو څخه دا سې ډاګیزه ده چې د سهار د اذانو لړۍ پیل شوي وې، دهمدې عمل په واسطه خواص خان د دفاعي حالت څخه ووت او د جارحیت په پړاو کې ور ننوت او د مهارت په لښکرو کې لکه د تیزو غوڅونکو اوسپنیزو اغزیو ، د تیزو توپاني څپو په بڼه کې ور ننوت.

مهارت چې څو لمحې مخته یې خپله سوبه ډاډمنه ګڼله دخواص خان ددې حملې څخه ډ یر وارخطا شو او شاته تګ یې پیل کړ ، دخواص خان ددې نا څاپې یرغل هغه ته دا ډاګیزه کړې و چې دهغه د پښو لاندې ځمکه چا را ښکودې ده . د لږ څه ځنډ وروسته د سخت جنګ په جریان کې خواص خان مهارت ته د اښوولې و چې نه هغه او نه دهغه لښکر د هغه سره په دې مقابله کې دپښو د ټم کیدو توان لري ، اوس نو خواص خان چپ او ښې لورې ته او هم مخامخ خپلې حملې ته دوام ورکړ ، خو مهارت کرار کرار شاته روان و ، شونې ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغه به غوښتل خپل عسکري تمځاې ته ور ننوځی او هلته خپله دفاع وکړي خو خواص خان هم د هغه د مکارۍ څخه پوره پوره خبر و په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم ګړندۍ کړې، تر هغه وخته پورې چې مهارت خپل عسکري تمځاې ته په شا روان نو خواص خان د جنګ د ځایه څخه تر د مهارت ددې ځایه پورې د هغه لښکر د نیمايي څخه هم زیات را کم کړې و. مهارت چې کله دا حال وکوت نو مخ یې وا ړاوه او د تیښتې لار یې خپله کړه. خو خواص خان هغه پسې واخست، کله چې مهارت خپل د اوسیدو ځاې ته ورسید نو خواص خان یو ځل بیا خپل اصلي رنګ کې را څرګند شو او د مهارت هغه پاته لښکر یې هم د نیمايي څخه زیات د تیغه تیر کړ. مهارت د خپلو ساتونکو سره یو ځاې به ډیره ستونز منه توګه دغرنیو لړیو دغې هستونګنځې ته ور ننوت خو خواص خان خپل لښکر د هغه د همدې تمځاې څخه بیرون تم کړ. خو خپل عسکر یې د ناڅاپي یرغل په خاطر تیار و ساته، تر څو د مهارت د بیرته را وتلو په وخت کې د هغه د ناڅآپې یرغل په مقابل کې ښه مقابله و کړاې شي. اوس خواص خان غوښتل چې دورځې په رڼا کې دغه هستوګنځاې ته ور ننوځي او مهارت باندې خپل اخری مرګوني ګذار وکړي.

خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې د مهارت د هستوګنځې نه بیرون پړاو کې و چې د هغه یو عسکر ورته په منډه منډه راغې او ورته یې وویل چې: امیره ! یوه زړه بوډۍ ښځه غواړې له تا سره ووینې. د هغه په دې خبره خواص خان هغه خبر راوړونکې ته په غور سره وکتل او ور څخه یې وپوښتل چې ایا هغه ښځه خو به جاسوسه نه وي او یا دا چې د مهارت له پاره خو به کار نه کوی، هغه عسکر ورته وویل چې نه، امیره ! مونږ هغه ښکته پورته وکتله، هغه بیچاره وایی چې غواړې له تا سره یوه خبره شریکه کړي، خواص خان ورته وویل چې که داسې وي نو هغه سمدستې ما ته را ورسوئ. ددې خبرې سره سم هغه عسکر د هغه ځایه ولاړ او د لږ ځنډ وروسته یې دغه هندوه نیرمل نومې زړه ښځه له ځانه سره راوړه کومه چې د مهارت له اړخه د ګنګا د خدمت له پاره مقرره شوې وه. خواص خان ترې په ډیر درنښت سره وپوښتل چې:

ګوره ادې ! زما نوم خواص خان دې، ما ته خبر راغې چې ته ماته کومه خاصه خبره کول غواړې؟ نیرمل ورته په ډیره منیه او شفقت سره وویل چې: ګوره زویه ! زه تاته یوه ډیره مهمه خبره کول غواړم، ایا ته کومه داسې کونډه پیژنې چې د رهتاس د زیارت په لنګرځاې کې اوسیدله او نوم یې ګیتا و. د نیرمل په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ویې پوښتل چې ادې ! ته یې څنګه پیژنې؟ هو ! زه د رهتاس د زیارت د لنګرځاې ګیتا ډیره ښه پیژنم. او هغه هم ما پیژني، نیرمل ورته وویل چې: ګوره زویه ! ګیتا همدا اوس ستا کومک ته اړتیا لري، خواص خان ترې په ډیر بیړه وپوښتل چې:

ادې ! ته څه ډول خبرې کوې، ګیتا ماته څه اړتیا لرې؟ هغه خو د رهتاس د زیارت په لنګرځاې کې ده، ددې خبرې سره سم نیرمل خواص خان ته د رهتاس د زیارت د لنګر ځاې څخه د مهارت د دوو کسانو په لاسو د ګیتا د راتښتولو پیښه بیان کړه او دا یې هم ورته ډاګیزه کړه چې هغه څه ډول دلته د مهارت هستونګنځاې ته راوستل شوه او بیا دلته مهارت څومره هڅه وکړه چې هغه د خپل ځان سره واده کړي خو ګیتا ترې څه ډول انکار وکړ او دا چې هغه یوا ځې او یوا ځې د خواص خان سره د مینې څرګندونه کوله او... دا ټولې خبرې یې ورته په ډیر تفصیل سره بیان کړې.

د شیرشاه سوري د کتاب دریمه برخه

۳۹

تر او سه پورې خواص خان د مهارت ددې تمځاې څخه لرې و چې مهارت ته د هغه مخبرانو خبر ورکړ چې د شیرشاه سوری ستر سالار خواص خان پر هغه د یرغل له پاره په ډیره چټکه توګه مخته را روان دې. ددې خبر سره سم مهارت هم لاس و پښې وهل پیل کړل او خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول فوځونه يې د فوځ دتمځاي څخه بيرون وويستل ،پخپله هم د شپې په تياره کې دخپلو فوځونو سره يو ځاې ووت او هلته په يو سنګر کې پټ کيناست. هغه په دې آند و چې کله چې خواص خان هغه ځاې ته راورسيږي نو مهارت به د خپل ټول ځواک سره پرې پټکي حمله وکړي او په دې توګه به هغه بيرته وځغلوي.

خو د بله اړخه خواص خان هم په ډيره بيړه د مهارت پر فوځي تمځاې باندې دحملې کولو له پاره را روان و. هغه خپل مخبران هرې لورې ته خپاره کړي و خو دهغه مخبران د مهارت د پټنځايو د معلومولو په اړه ناکام شوي وو . په دې اساس کله چې خواص خان د مهارت دغه پټنځاې ته را نژدې شو نو مهارت په ناڅاپي توګه د خپله سنګر څخه راووت او د توپان په څير مخته راغې او دخواص خان په لښکر باندې را پريوت. دهغه دغه نا څاپي حملې د خواص خان د لښکرو لمړنۍ ليکې د ستونزو سره مخ کړې، داسې ښکاريده چې د مهارت دغه ناڅاپي يرغل دخواص خان لښکر ته نه تلافي کيدونکې زيان ور اړولې دې.

خو خواص خان هم داسې ژر ناهيلې کيدونکې نه و . هغه د ژوند تودې سړې ډيرې کتلې وې،که څه هم دغې ناڅاپي يرغل دهغه د لښکرو لمړنې ليکې د ستونزو سره مخ کړې وې خو هغه ډير ژر بيرته خپل ځان را جوړ کړ او بيا دخپل لښکر سره يو ځاې لږ څه شاته ولاړ ، دهغه د شاته تګ څخه مهارت داسې و انګيرله چې خواص خان ماتې و خوړه او اوس د تيښتې په هڅه کې دې نو په دې خاطر هغه خپله حمله نوره هم چټکه کړه خو تر دې وخته خواص خان بيرته خپل لښکر سره را يوځاې او منظم کړې و . او په پوره توګه دخپلې دفاع له پاره تيار شوي و. دشپې په دې تياره کې يو ځل بيا ددواړو فوځونو تر منځ خونړې جنګ و نښت ، مهارت هم په پوره ځواک سره خپلو حملو ته دوام ورکړ. خو خواص خان دخپل فوځ او لښکر د حوصلو د پورته کولو اودهغوې په منظمولو کې په پوره چټکتيا سره مصروف و ، اما تر ځنګ يې دخپلې دفاع جنګ هم جاري ساتلې و.

د لښکرو د نظم و نسق نه وروسته خواص خان دخپل ځان دښوولو پريکړه وکړه او هوډ يې وکړ چې خپله دغه لمړنۍ نا څاپي ماتې په بريا باندې بدله کړي

مهارت چې لږ ترمخه يې خپل بريا حتمي ګڼله ، دخواص خان ددې حملې څخه ډير زړه خوړينې شو او د شاته تلو هڅه يې پيل کړه ، دخواص خان ددې ناڅاپي يرغل څخه هغه داسې شو لکه چا يې چې د پښو لاندې خپور فرش را کش کړې وي. تر لږه وخته پورې د جنګ اړخ بدل شو او خواص خان د مهارت لښکرې د ډير بد او ويجاړونکي حالت سره مخ کړې وې، خواص خان مخته ور روان وپه داسې حال کې چې مهارت دخپلو لښکرو سره يو ځاې شاته دخلاصون لاره لټوله. کيدې شي چې هغه به غوښتل خپل سنګر ته تر شا شي او بيا دهغه ځايه خپله دفاع وکړي. خوخواص خان هم دهغې دغه مکاري درک کړې وه په دې خاطر يې په خپلو حملو کې ډيرښت راوست،کله چې مهارت د شاتلو په وخت کې خپل سنګر ته ورسيد نو د جنګ د ميدان څخه ان د هغه تر سنګره پورې دهغه دلښکر د عسکرو لاشونه هرې لورې ته خپاره پراته وو ، کله يې چې دا حال وکوت ، نو سمدستي يا شاته منډه کړه او و تښتيد . خو خواص خان هم دهغه تر شا ولاړ اودهغه دلښکر د پاته برخې څخه يې نيمايي د تيغه تير کړل. مهارت دخپلو ساتونکو سره يو ځاې په ډيره ستونزمنه توګه کوهستاني درو ته ځان ورساوه ، په داسې حال کې چې خواص خان دهغه پسې ان تر هغه ځآيه ولاړ او هلته دهغه مخې ته ودريد. اما تر ځنګ يې خپل فوځ ته دناڅاپي يرغل په مقابل کې د تيارسي حکم کړې و . ځکه ګمان کيده چې مهارت به يو ځل بيا د رامخته کيدو او يا د خواص خان په لښکرو باندې د شبخون دکولو لپاره ځان چمتو کوي. خواص خان اراده درلوده چې د ورځې په رڼآ کې دمهارت پر خلاف پريکنده حمله وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان لا همدلته ولاړ و چې په دې وخت کې دهغه يو ساتونکي په ډيره بيړه دهغه خواته راغې او ورته يې وويل چې: اميره !دلته يوه زړه ښځه ده اوغواړي له تاسره سمد ستي ووينې. خواص خان دهغه ساتونکي لورې ته په عجيبه توګه وکتل اوبيا يې په ډوب شوي اواز وويل چې: هسې نه چې دا ښځه د مهارت جاسوسه وي؟ هغه ساتونکي ورته وويل چې: نه !اميره !مونږ هغه و چيړله ، خو بيچاره وايي چې له تاسره کومه ضروري خبره لري. خواص خان ورته وويل چې که خبره همداسې وي نو سمد ستي يې دلته راوړئ ددې خبرې سره سم هغه ساتونکي ولاړ اوبيا يې دخپله ځانه سره د خواص خان دربار ته يوه نيرمل نومې هندوه ښځه راوړه. دا همغه ښځه وه چې مهارت د ګنګا دخدمت له پاره ټاکلې وه. کله چې نيرمل دخواص خان مخې ته راوړل شوه نو خواص خان دهغې د درنښت په خاطر د ځايه پورته شو اوبيا يې ورته وويل چې:

ګوره ميرمنې !زما نوم خواص خان دې او ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته ما ته څه ويل غواړې. نيرمل ورته په ډيره مينه او شفقت سره وويل چې: ګوره زويه ! زه تاته يوه ډيره مهمه خبره کول غواړم. اياته داسې کومه کونډه ښځه پيژنې چې د رهتاس د زيارت په لنګر خانې کې يې ژوند کاوه ، اوهغه ګيتا نوميده. دنيرمل په دې خبره باندې خواص خان ټکان وخوړ او ورته يې وويل چې: ميرمنې !ته يې څنګه پيژنې؟ هو !تر هغې چې ما پورې اړه لرې زه درهتاس د زيارت په لنګر ځاې کې اوسيدونکې ګيتا ډيره ښه پيژنم. اوهغه هم ما پيژنې. نيرمل ورته وويل چې: ګوره زويه ! همغه ګيتا ستا کومک ته اړتيا لري. خواص خان ترې په ډيره بې قرارۍ سره وپوښتل: ميرمنې ! دا ته څنګه خبرې کوې؟ ګيتا ماته څه اړتيا لري؟ هغه خو هلته درهتاس د زيارت په لنګرځاې کې ده. بيا ورته نيرمل په ټول تفصيل سره هغه قصه وکړه چې څه ډول ګيتا د مهارت د دوو کسانو لخوا دهغه ځايه را تښول شوې اوبيا دلته د مهارت د اوسيدو ځاې ته راوړل شوې او بيا ترې مهارت د واده غوښتنه وکړه چې ګيتا يې غوښتنه و نه منله اود مهارت تر مخه يې دخواص خان سره د خپلې مينې ښکاره هم وکړه. بيا ورته نيرمل دا هم ووېل چې ګيتا د مهارت په وړاندې د خپلې مينې څرګندونه کړې ده.

کله چې نيرمل خبرې خلاصې کړې نو خواص خان دهغې د خبرو سره علاقه پيدا کړه او ورڅخه يې وپوښتل چې: ګوره ادې جانې !دا ستا ډيره مهرباني ده چې تا ماته د ګيتا په اړه په پوره تفصيل سره خبره وکړه ، تا ددې خبرې په کولو سره زما په ځولۍ کې د خوښيو انبار وا چاوه. زه ددې نه مخته په دې نه پوهيدم چې ګيتا هم ما خوښوي خو ستا د اوسنيو خبرو څخه زما زړه ډير خوشحاله او ډاډمن شو ،په ريښتيا هم ګيتا ددې وړ ده چې هغه د خپل ژوند ملګرې وګرځوم. هغه يوه غمژنه او غم وهلې پيغله ده. خو دا را ته ووايه چې ولې مهارت هغه د رهتاس د زيارت د لنګرځاې څخه دلته را وتښتوله. دهغه په دې خبره نيرمل ورته وويل چې:

ګوره خواص خانه !دګيتا بيچاره ګۍ بد قسمتي دا ده چې هغه ډيره زيات ښايسته او ښکلې ده ، دهغې وجود دومره د راښکود نه ډک دې چې اندازه لګول يې شوني نه دي ، مهارت هغه دغه زيارت کې د پناه اخستو تر مخه چيرې کتلې وه ، او هغه پرې دهمغه وخته راهيسې ځان ځاروي، هغه غوښتل دهغې سره واده وکړي خو ګيتا نه غوښتل دهغه سره واده وکړي، ګوره زويه ! زه غواړم تاته دا ووايم چې: دمهارت دخلکو په واسطه د ګيتا د راتښتولو وروسته هغوې ګيتا همدلته بندي کړې ده ، او غوښتل يې چې هغه په هر صورت چې کيدې شي واده ته تياره کړي. خو ګيتا ورته په ډاګه ددې کار څخه انکار کړې دې. او ورته يې ويلي دي چې هغه به يوائې او يوائې دشيرشاه سوري د سپه سالار خواص خان سره واده کوي او بس. ځکه چې هغه د خواص خان سره د ژوند د اخري سلګيو پورې مينه کوي او که چا په زور ورسره د واده کولو هڅه وکړه نو بيا به د هغه لاش ووينې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره زويه ! زه تاته په دې خاطر مبارکي درکوم چې دشپې په تياره کې تا مهارت ته ډېره بده ماتې ورکړه . او دهغه لښکر دې له منځه يووړ . اوس نو مهارت دخپلو پاته څو کسانو سره د شرق په لور تښتيدلې دې او هغه غواړې د شرق له لورې د غرنۍ لړيو څخه بيرون شي او خپل بل کوم ځاې کې ځاې په ځاې شی . زويه !د شرق په لور د تيښتې په وخت کې هغه له ځانه سره ګيتا هم و تښتوله ، اوس زه له تا غواړم چې د مهارت د لاسو څخه ګيتا ازاده کړې . تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته نيرمل خاموشه شوه ، نو خواص خان خپله پريکړه اعلان کړه چې :

ګوره ادې جانې ! هغه څه چې تا وويل ، ماته هغه ټول رينښتيا ښکاريږي ، ستا دعمر څخه هم دا سې څرګنديږی چې ته به دروا غ نه وايې . هغه تفصيل چې تا ماته د ګيتا په اړه ووايه هغه ټول حقيقت ته نژدې دې ، خو دد ې سره به زه د احتياط څخه کار اخلم تاته به انعام درکوم خو که چيرې له ما سره دې دوکه او فريب کړې و نو ځېټ به دې در پرې کړم . دد ې خبرې پريکړې سره سم يې هغه ساتونکې ته چې نيرمل يې خواص خان ته له ځانه سره راوړې وه حکم وکړ چې نيرمل هملته په فوځ کې له ځانه سره وساتي ، او ښه پالنه يې وکړي ، دد ې خبرې وروسته خواص خان خپل لښکر په دوو برخو باندې وويشه ، يوه برخه يې هملته پرېښوده او بله برخه يې له ځانه سره واخستله دهمغه غرنۍ لړۍ شرقي برخې ته روان شو کومې لور ې ته چې مهارت دخپلو عسکرو سره تښتيدلې و .

خواص خان په دې ټوله سيمه کې ډېره ښه بلد و .ددې غرنۍ لړۍ شرقی برخې کې ، يعنې هغه ځاې کې چې دا غرنۍ لړۍ پاې ته رسيږې او ميدانی سيمه پيليږي ، هلته يو ځل بيا خواص خان خپل فوځ په دريو برخو باندې وويشه دهغوې دوه برخې يې د درې په ښي اړخه کې و ټاکلې او هغه پاته بله برخه يې له ځانه سره واخسته او ددرې مخکينې برخې کې ځاې په ځاې شو .

بله ورځ هغه وخت چې لمر دشرق نه سر را پورته کړ او دتيارو په ځپو دلمر وړانګې را خپرې شوې نو مهارت دخپلو پاته شوو لښکرو سره يو ځاې ددرې څخه د راوتلو وروسته ميدانې سيمو ته ور ننوت ، نو خواص خان دخپلې برخې د لښکر سره يو ځاې دهغه مخه و نيوله . مهارت خپلو عسکرو ته د تم کيدو اشاره وکړه او خپل يو کس يې مخته ور وليږه تر څو معلومه کړې چې دا خلک څوک دي او ولې يې ددوې مخه و نيوله . دهغه يو عسکر په منډه منډه راغې او د لږ ځنډ وروسته بيرته را ستون شو او مهارت ته يې خبر ورکړ چې لاره بندونکې پخپله خواص خان دې او هغه دجنګ له پاره تيار ولاړ دې . په دې وخت کې مهارت ګيتا هم دخپل ځان سره يو ځاې په آس کينولې وه ، کله چې هغه عسکر مهارت ته دخواص خان په اړه خبر ورکړ نو د ګيتا سر د خوشحاليو نه را بورته شو ، هغه مسکۍ وه . په همدې وخت کې مهارت خپلو ملګرو ته وويل چې :

ګورئ زما ملګرو ! زه په دې ډاډمن يم چې دشيرشاه سوری سالار خواص خان خپل مرګ تر دې ځايه راوړې دې . هغه د خپلو څو کسو ساتونکو سره زما لاره بنده کړې ده ، کيداې شي چې هغه دا انګيرې لی وې چې هغه زما ټول فوځی ځواک له منځه وړې دې او زه د يو څو ملګرو سره يو ځاې خپل ځاې ته ورغلې وم ، زما سره همدا اوس هم دهغه لس هومره زيات وسلوال ملګري موجود دې . په د ې اساس به دهمدې درې تر څنګ زه خواص خان ته ډير ه بده ماتې ورکوم او دهغه ځټ به پرې کوم . په دې ترتيب به دخواص خان دوژلو وروسته زه خپله دغه ناکامي په بريا بدله کړم .

ددې خبرو وروسته مهارت شاته وکتل او دخپل آس په شا سپره ګنګا ته يې مخ ور واړوه او ورته يې وويل چې :ګنګا !ته ښکته شه او په کوم خوندي ځاې کې کينه ، زه به ددې خواص خان کار ور ختم کړم ،خو ګوره که په دې غرنۍ دره کې خواص خان پر ما غالب شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا خو به ستا برخليک د خواص خان سره تړلې وي خو که چيرې ما ددې جنګ په جريان کې د خواص خان څټ ور پرې کړ نوبيا به ته د تل له پاره زما دژوندانه ملګرې اوسې. اوس ته زما د آسه ښکته شه ، ګنګا د مهارت دغه سلا د خپل زما له پاره ښه فرصت وګاڼه او سمدستي يې دآسه لاندې راټوپ کړ او منډه يې کړه او په ښې لورې کې په يوه ستره تيږه کيناسته.

مهارت د خپل ټول ځواک سره يو ځاې په خواص خان باندې د حملې له پاره مخته راغې. ګنګا هم د احتياط څخه کار واخست او خپل ځاې يې بدل کړ او د مهارت د سترګو څخه دپټيدو په خاطر د غرنۍ لړۍ د يوې غونډۍ په سر وخته او هلته کيناسته ، هغه نه غوښتل چې دهغې د ناستې د ځاې په اړه مهارت ته معلومات تر لاسه شي ، هغې همدا راز غوښتل دهغه پورته ځاې څخه ددواړو لښکرو تر منځ د ټکر ننداره هم په خپلو سترګو ووينې

مهارت ددې آند سره چې دهغه د ملګرو شميره ډيره ده ، په داسې حال کې چې د خواص خان چې وسلوال ځواونان دي دهغوې شمير ه ددې د ځواکونو د شميرې څخه لس هومره لږه ده نو د ډير فخر او تکبر سره يې خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او د وينې تږيونکو ليوانو په څير يې په خواص خان باندې حمله وکړه.

تر اوسه دد ې جنګ دپيلامې څخه لږ څه وخت نه و تيرشوې چې ددرې په ښې لورې کې چې خواص خان کوم عسکر ځاې په ځاې کړې و ، نا څاپه را پيدا شول او د تکبير د اواز دپورته کولو سره يې د مهارت په لښکر رودانګل.

مهارت ددې حالاتو په کتلو سره ډير انديښمن شوې و ، هغه دا فکر هم نه شو کولاې چې خواص خان د ې دهغه د ماتولو له پاره ددرې په ښې او چپ لورې کې خپل عسکر ځاې په ځاې کړي وي. تر اوسه هغه په دې هڅه کې و چې دخواص خان ددې لښکر له پاره دخپلو ځواکونو يو ډله بيله کړې چې دخواص خان د لښکر هغه دريمه پټه ناسته ډله هم دخپلو سنګرو څخه را ووتله او دمهار ت په ځواکونو لکه د اسماني تندر را پريوتل. اوس نو دمهارت له پاره ددرې واړو اړخونو څخه يو وينه تويونکې توپان را پورته شوې و.

دهغه تر مخه په خپله خواص خان په پوره ځواک سره جنګيده او د ښي او چپ لورې هم دخواص خان تازه ځواکونو د مهارت په لښکر رڼا ورځ توره تياره کړې وه. په دې درې کې جنګ څه ډيروخت دوام و نه کړ ، خواص خان دخپل لښکر ددرې واړو برخو سره مهارت او دهغه ملګرو ته د شنه اسمان ستورې ور وښول او دډير لږ وخت وروسته يې دهغه او دهغه دلښکر کار پاې ته ورساوه. دهغه په ګډون يې دهغه ټول ملګري يو په بل پسې له منځه يوړل ، او په دې توګه يې مهارت چې د شيرشاه سورې تر لاس لاندې سيمو کې د چور و چپاول او بغاوت او سرکشۍ اساس ګرزيدلې و په مکمله توګه د سيمې څخه پاک کړ او سيمې ته يې امن و امان را ګرځاوه.

دمهارت او دهغه د لښکر د له منځه وړلو وروسته اوس خواص خان د ګنګا په فکر کې ډوب و. هغه خپل لښکر ته هملته د تم کيدو امر وکړ او پخپله په خپل آس باندې سپور شو او مخته ورغې تر څو دګنګا لټون وکړي. هغه په خپل ځغلنده آس باندې سپور مخته روان و چې د غونډۍ دپاسه ناسته ګنګا دخپله ځايه را پورته شوه. خواص خان هغه وکتله ، هغې همغسې خپل ځان په سپين پړونې کې را نغښتلې و او سپين کالې يې په ځان کې و. همدا راز يې خپل مخ هم په سپين رنګه نقاب کې راپوښلې و. دغونډۍ د سر څخه ګنګا په بيړه لاندې را کيوته او دخواص خان په لور را روانه شوه. خواص خان هم دهغې په کتلو سره د آسه را ښکته شو. کله چې ګنګا ورته را نزدې شوه نو خواص خان غوښتل هغې ته د زړه له اخلاصه څه ووايي خو ګنګا پرې را مخته شوه او ورته يې وويلې چې: زما ډير درونده

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه ! زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر کونکې یم چې تا زه د مهارت په څیر د یوه شیطان څخه وژغورلم. او که نه معلوم نه ده چې هغه به له ما سره څه کول. خواص خان ورته په ډیر نرم او د مینې نه ډک غږ سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! هغه ښځه چې د مهارت په هستونګنځې کې له تا سره یو ځای وه او نیرمل نومیده ،همغې ماته ستا په اړه به بوره تفصیل سره خبره کړې ده ، او دا یې راته هم ویلي و چې ته د زیارت په لنګر ځای کې د پناه اخستو د مخه هغه چیرې کتلې وې او ډیره یې خوښه شوې وې. په دې خاطر یې د خپلو خلکو په لاسو ته د هغه ځایه را و تښتولې او دلته خپل هستونګنځې ته یې راوړې یې. ګوره ګیتا ! زه په دې خاطر ستا ممنون یم چې...ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې: په کومه خبره خواص خان ؟ خواص خان لږ څه تم شو او بیا یې وویل چې:

ګوره ګیتا ! نه به دروا غ وایې او نه به را څخه څه پټوې. ماته خو نیرمل وویل چې ته ما سره مینه کوې او ما غواړې. ایا دا حقیقت دې ؟ ګنګا سر ټیټ کړ ، او تر ډیره وخته پورې یې څه فکر کاوه او بیا یې سر را پورته کړ او خواص خان ته یې مخ کړ او ورته یې وویل چې: که چیرې دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو ستا عکس العمل به پرې څه ډول وي ؟ خواص خان سمد ستي ځواب ورکړ چې:

و اوره ګیتا ! که دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو بیا به زما عکس العمل هم همدا ډول وي چې زه هم تا د زړه له کومې خوښوم او د خپل ژوند د تلپاتې ملګرې کیدو اراده دې لرم. او س وو ایه چې ایا دا حقیقت دې او که زما د ژوندانه خوب او سراب دې ؟ ګیتا ورته وویل چې: نه زما محترما ! زا یو حقیقت دې. ته لمړنې شخصیت یې چې ما ور سره په خپل ژوند کې د زړه له کومې مینه کړې ده. ته لمړنې ځوان یې چې ما د رسره د زړه په پیوندونو کې خپل محبت را نغاړلې دې. که ته ما خپلوې او که نه مې خپلوې ، زه به د خپله زړه له کومې ستا بندګې کوم، خواص خان خپل دو اړه لاسونه ور او رږده کړل او د ګنګا نرم او ملایم لاس یې په خپلو لاسونو کې و نیوه او بیا یې ورته وویل چې:

و اوره ګیتا ! د نن نه وروسته ته هم زما یې. ګوره ګیتا ! اوس چې مونږ دواړه یو د بل شو او یو بل مو خوښ کړل نو اوس خو د خپل مخ څخه دا نقاب لرې کړه ، تر څو زه ستا د غه ښایسته مخ او څیره ووینم او ستا د ښایست ، ستا د جمال او ستا ښکلتیا څخه زړه خوشحاله کړم. ګنګا لږ څه لړزیده او د شرم نه یې سر ټیټ کړې و ، خواص خان ته وویل چې:

زما محبوبه ، خواص خانه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې زه همستا یم او ټول ژوند به همستا او سم.او له تا سره ژمنه کوم چې زه به تا د خپل ژوند د سفر ملګرې کوم. خو ما د یوه کار په لړ کې سوګند کړې دې ، نو کله چې هم زما هغه کار تر سره شي او زما هغه سوګند او قسم په ځای شي نو بیا به زه د خپله مخه د غه نقاب لرې کوم ، او دا مې هم سوګند کړې دې چې تر څو چې زما هغه کار نه وي شوې زه به د خپل مخ نه دا نقاب نه لرې کوم. نو په دې خاطر زه هیله لرم چې ته به ما زما د دې کار د پوره کولو پورې د خپل قسم ماتولو ته اړ نه کړې. کله چې زما هغه کار تر سره شي نو زه به ستا مخې ته راځم او د خپل مخ نه به دا نقاب لرې کوم، زه هیله لرم چې هغه وخت به ته زما د خپلو لو څخه مخ و انه ړوې. خواص خان ورته په ډیره نرمه ژبه ځواب ورکړ چې:

ګوره ګیتا ! که اوس نه غواړې د خپل مخ څخه نقاب لرې کړې ، اویا دې د کومې خبر ې په لړ کې د دې نقاب د نه لرې کولو سوګند کړې وي نو زه له تا سره ملګرې یم ،خو دومره را ته وو ایه چې ته چیرې او سیدل غواړې ، خو یو خبره د رته کوم چې ګیتا : زه نه غواړم ته بیرته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهتاس د مندر په لنګرځاې کې و اوسیږې. هلته په رهتاس کې زما یو کور شته ، نو که ته غواړې زه به دې همځله د اوسیدو انتظام وکړم. ګیتا ورته د ویرې څخه وویل چې:

زه به هلته ستا په نه موجودیت کې څنګه خپلې شپې سبا کوم . ځکه چې ته خو اوس په جنګونو کې مصروفه یې ، نو که چیرې هلته ځانته اوسیږم نو لکه څنګه چې د مهارت ملګرو زه د هغه لنګرځاې څخه را وتښتولم،نو په دې توګه به مې ستا دحویلی څخه څوک و تښتوي او زه به دخپله ځانه هیڅ دفاع و نه شم کولې . اوس خو دلته ته په ډېر ښه وخت کې زما د کومک له پاره را ورسیدې، همدا علت و چې مهارت ماته هیڅ ډول زیان و نه شو را رسولې او که نه هغه بدبخته او شیطان خو زما د عصمت او عفت پسې را خستې وه. خواص خان تر یوه وخته به فکر کې ډوب و او بیا یې ترې وپوښتل چې:

ګیتا ! که ته نه غواړې هلته په رهتاس کې زما په حویلی کې و اوسیږې نو بیا ته ماته ووایه چې ته چیرې غواړې و اوسیږې ؟ګنګا ورته وویل چې: ما په داسې ځاې کې وساته چې زه ستا د متهو لاندې خوندي و اوسم .امیر خواص خان ورته وویل چې: نو بیا خو د جنګ په وخت کې داسې ځاې زما خیمه ده . که ته غواړې په هغې کې اوسیدې شې . دهغه په دې خبره ګنګا خپل سر ټیټ کړ او ورته یې وویلې چې:

ستا خیمه زما دپاره ډیره غوره او ښه خوندي ځاې دې خو اوس او په دې وخت کې زه ستا په خیمه کې هم ځانته نه شم اوسید لې. دا کار زما او ستا دواده نه وروسته شوني دې. که چیرې په همدې حال کې زه ستا په خیمه کې پاته شم نو بیا خلک زما او ستا تر منځ د اړیکو په اړه ډول ډول خبرې کوي او زه نه غواړم چې زما په خاطر ستا په ذات باندې کوم داغ ولګیږي ، خواص خان ترې په ډیره اندیښنه توګه و پوښتل چې: ددې نه اخوا به زه ستا دخوندي ساتلو او هستونګنځې په اړه څه ډول اقدام و کولې شم. ګنګا ورته مشوره ورکړه چې:

دجنګ په وخت کې شیرشاه سوري هم دخپل حرم ښځې دخپل ځان تر څنګ ساتلې او د نورو سالارانو ښځې به هم دهغوې سره وې. خواص خان ورته وویل چې هو همدا سې وه . بلکه د شیرشاه سوري ښځې به دجنګ په دوران کې هم دهغه سره یو ځاې اوسیدلې ،دهغوې له پاره به پړاو کې څو خیمې ځانګړې کیدې ، دهغه په دې خبره ګنګا سمدستې ورته وویل چې: ایا دا شوني نه ده چې د پړاو په وخت کې زه هم دهمغو ښځو سره یو ځاې و اوسیږم. هغه زړه ښځه چې نیرمل نومیږې او زما په اړه یې تاته پوره تفصیلي معلومات هم درکړې و هغه به هم په همغه زنانه خیمو کې له ما سره یو ځاې اوسیږي هغه به زما ډیره ښه دوسته او ښه خدمت کونکې اوسي. همدا راز به د اړتیا و په وخت کې زما او ستا تر منځه د قاصد رول هم ادا کوي. ځکه د ښځو په خیمو کې دا وسیدو په وخت کې به کله چې هم زما زړه وغواړی له تا سرهووینم نو دهمدې لارې به درسره کتلاې شم. خواص خان خپله پریکړه وکړه او ویې ویل چې : ماته ستا دا سلا منظور ده. زه به د ښځو په خیمو کې ستا او د نیرمل د اوسیدو له پاره انتظام وکړم. اوس را ځه چې ددې ځایه ولاړ شو ، ددې خبرې سره سم خواص خان د مهارت د وژل شوو ملګرو په یوه اس باند ې ګنګا سپره کړه او ددښمن نور آسونه یې دخپله ځانه سره را مخته کړل اودخپل لښکر دهغه دویمې ډلې په لور ور روان شو.

دغې ډلې ته هم دخواص خان د عملیاتو په اړه پوره پوره خبر ور رسیدلې و ، هغوې ددې څخه هم خبر شوي چې خواص خان د مهارت مخه نیولې او هغه ته یې سخته ماتې ورکړې ده. په دې خاطر کله چې خواص خان دخپل لښکر دغې دویمې برخې ته ورستون شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوي د تکبير او الله اکبر په چغو هغه بدرگه کړ. هغوي په ډېره توګه د خواص خان او د هغه د ملګرو ښه راغلاست وکړ. کله چې خواص خان د خپل لښکر د هغې ډلې ته را ورسيد نو حکم يې وکړ چې هغه زړه نيرمل راوړئ. هغوي هم نيرمل د خواص خان مخې ته راوړه ، د نيرمل په کتلو سره خواص خان وويل چې :

ګوره ادي ! زه ستا ډېر زيات ممنون او شکر کونکې يم چې تا ماته د ګيتا په اړه په سهي وخت کې خبر راکړ . او س زه غواړم ګيتا په خپل لښکر کې له ځانه سره يوسم . ګيتا به هلته د ښځو به خيمه کې قيام کوي ، ايا ته هم د ګيتا سره يو ځاې تلل غواړې ؟ او يا د هغې سره يو ځاې او سيدل غواړې ؟ ګيتا غواړي چې ته ور سره يو ځاې و اوسيږې ، نيرمل سمد ستي وويل چې : که چېرې دا سې وی نو دا خو به زه خپله نيک بختي و ګڼم

د نيرمل په دې ځواب سره نه يوازې ګيتا بلکه خواص خان هم خوشحاله شو ،بيا خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې د مهارت د غه د غرنيو لړيو په هستونګنځې کې ور ننوت، د هغې ځاې هر څه يې سره را ټول کړل او بيا د خپل لښکر سره يو ځاې د شيرشاه سوري سره د يو ځاې کيدو په خاطر را روان شو .

۴۰

د مهارت په لور د خواص خان د کوچ څخه وروسته شيرشاه سوري هم د خپلې برخې د لښکر سره يو ځاې د همايون سره د ټکر په لور و خوځيد.د شپې په تورو تيارو کې هغه وخت چې د همايون لښکر په دغو ورانو ويجاړو سيمو کې پرمختګ کاوه ،شيرشاه سوري په ناڅاپي توګه د همايون د لښکر تر شاه را څرګند شو ، په دې وخت کې شپه پوره تياره شوې وه . ټوله فضا د پوره خاموشۍ سره مخ وه ، هر څو په خپل ځاې بې حرکته ولاړ و ، په همدې وخت کې شيرشاه د خپلو لښکرو سره يو ځاې د همايون دلښکرو په وروستنۍ برخه باندې د شپې د تيارو په دې توپان کې حمله وکړه . دشيرشاه سوري دا حمله دومره ځواکمنه ، او وينه توپونکې وه چې د همايون د لښکر د وروستۍ برخې ليکې يې سره ګډې وډې کړې ، د هغوي بې شميره عسکر يې له تيغه تير کړل ، دشپې د دې تيارو په لړيو کې د همايون د لښکر شاتنۍ برخه د دود د سيورې په څير د تباهۍ سره مخ شوې وه .

د شا له اړخه د حملې په واسطه نه يوازې شيرشاه سوری د همايون لښکر د عامې وژنې سره مخ کړ بلکه د هغوي خوراکي سامانونه او جنګي وسايل يې هم ترې په ولکه کې واخستل ، تر څنګ يې هغه توپونه او نور عسکري مواد چې په کشتيو کې بار د همايون دلښکر سره روان و په هغوې هم شيرشاه سوري ولکه وکړه . په دې توپونو کې هغه توپونه هم شامل و چې د هغې په کومک سره شيرشاه سوری د چنار کلا سوبه کړې وه.

د همايون په لښکر د شپينې وينه توپونکې عملياتو نه وروسته ، شيرشاه سوري د شپې په تياره کې ځان يو نامعلوم ځاې ته وويست. بله ورځ چې د چوسه په سيمه کې همايون د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو وکړ نو هلته هغه ته خبر ورسيد چې د شپې په تياره کې شيرشاه سوری د لښکر په شاته برخه باندې خونړې يرغل راوستې دې ، هغه د خبر د تر لاسه کولو سره سم حکم وکړ چې د لښکر يوه برخه د شيرشاه سوري د تعقيبولو پسې و ليږئ. دوې لا تر اوسه پورې په همدې خبرو او سلاو کې مصروف وول چې د شرق له لورې يې پورته کيدونکې خاورې او بادونه تر سترګو شول. همايون سمد ستې خپلو مخبرانو ته حکم وکړ تر څو ډاګيزه کړي چې د خاورو او بادونو دغه وريځې د چا د لښکرو په واسطه را پورته شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږځنډ وروسته دهمایون مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې شیرشاه سوري د یوه پریکنده جنګ سره دلته را رسیدونکې دې. هغوې ورته دا هم وویل چې د خاورو او دوړو دغه وریځې چې د غرب له لورې پورته کیدې هغه په دې خاطر وې چې هغه وخت د شیرشاه سوري لښکر د چوسه په غرب کې د توراندي د غاړې څخه راتیریدل. د ګردونو او خاورو د پورته کیدو د وریځو په کتلو سره همایون ته یو ډول تذبذب او اندیښنه را پیدا شوې وه. هغه ته خو یو اځې دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری دهغه د لښکر تر شا یرغل راوړې و، ځکه چې هغه برخه د کرمناسه ددریاب په لورو، نو که چېرې د کرمناسه د لورې د خاورو او دوړو د پورته کیدو نښې موجودې وای نو بیا به همایون دومره په اندیښنه کې نه پریوته. ځکه هغه ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری د هغه د لښکر تر شا یرغلونه کوي، خو اوس دا سې ډاګیزه کیده چې شیرشاه سوری د چوسې په لور چې د کرمناسه شرق لورې ته را روان دې.

په دې خاطر هغه دد ې هڅه کوله چې ځانته ډاګیزه کړي چې دغه د وریځو په څیر پورته کیدونکې ګرد د چا دلښکر د ې، همایون په د ې شک او شبه کې ککړ و چې شونې ده چې د شیرشاه سوري د لښکرو ستر سالار خواص خان د شیرشاه د بسپنې له پاره دهغه سره را یوځای شوې وی. ځکه همایون ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری خواص خان د مهارت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ا ستولې و، ددې ترڅنګ همایون په دې شک کې هم پریوتې و چې شونې ده چې دهغه د ورونو څخه به کوم یو دهغه دبسپنې له پاره د جونپور څخه دې لورې ته راغلې وي. په هرصورت دهمایون مخبرانو هغه ته دا خبر ورکړ چې شیرشاه سوري دهغه د لښکر شاتنۍ برخه پری ایښې ده او اوس د غرب په لور د خپل ټول ځواک سره د تورانو مې دلدل د غاړې څخه را تیریږې او دهمایون دلښکر ترمخه د خیمې وهلو اراده لري

دشیرشاه سوری د راتلو دخبر سره سم همایون خپل ټول فوځې سلاکاران را وبلل او دهغوې ترمخه یې دا پوښتنه کیښوولو، چې اوس په دا سې حال کې چې شیرشاه سوری خپله سینه ډال کړې او غوا ړی دهمایون دلښکر سره د جنګ له پاره تیارې ښیی، نو دهمایون له اړخه باید څه ډول عکس العمل وښوول شی. دهغه په دې خبره دهمایون دلښکرو د سالارانو څخه یو سالار قاسم حسین سلیمان ورته وویل چې:

درونده شاهنشاه! شیرشاه سوری زمونږ دلښکرو د تعقیب پسې دومره ستومانه سفر کړې دې او اوس دلته رارسیدونکې دې، په دې اساس به دهغوې آسونه ستړې شوی وې او د سپرلۍ حیوانات به یې د جنګ کولو قدرت نه لری، په دې اساس زمونږ له پاره به دحکمت نه ډکه لاردا وی چې مونږ په همدا سې وخت کې د شیرشاه سوری په لښکرو باندې یرغل وکړو. ددښمن د ستومانتیا څخه به مونږ ته په اسانه توګه برې را په برخه شي او شیرشاه سوری به دماتې سره مخ شي.

همایون د خپل سالار قاسم حسین سلیمان له اړخه دغه مشوره ډیره خوښه کړه خو په دې وخت کې دهمایون ډیر دوست او ملګری سلاکار مویدبیګ را ټوپ کړ، هغه همایون ته مشوره ورکړه چې په جنګ کې بیړه ښه کار نه دې، ځکه شونې ده چې مونږ دماتې سره مخ شو، مونږ ته په کار دې چې په ډیره ښه توګه د خپل فوځ لیکې سمې کړو اوبیا د شیرشاه سوري په خلاف باندې حرکت وکړو. همدا سې وشول، شیرشاه سوری هم را ورسید اودخپل لښکر سره یو ځای یې همله پړاو وکړ، هغه سمد ستې یو تیز تلونکې قاصد د خواص خان په لور ور ولیږه، او هغه ته یې دا پیغام ور ولیږه چې د همایون سره د یوه پریکنده جنګ کولو له پاره دې ژر تر ژره دلته زما خواته ځان را ورسوی. ددې نه وروسته شیرشاه سوري په ډیره پټه توګه خپل لښکر متحرک کړ او د کرمناسه ددریاب څخه اخوا ورتیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو . اوس نو هغه خپل لښکر د کرم ناسه او ګنګا د دریابونو تر منځ تم کړ او په دې ترتیب یې د همایون د لښکرو له پاره د کومک رسولو ټولې لارې بندې کړې.

دلته د شیرشاه سوری د پړاو ځو ورځې لا تیرې شوې نه وې چې خواص خان هم د خپل لښکر سره یو ځای د هغه سره را یوځای شو . د هغه په را رسیدو شیرشاه سوري ډیر زیات خوشحاله او ډاډمن شو ، اوس نو په یوه ډول سره د هغه ټول ځواک را یوځای شوی و . او کولې یې شول چې هر وخت چې وغواړي د همایون په لښکرو باندې مرګوني یرغل وکړي. کله چې شیرشاه سوری ته د خواص خان د ور رسیدو خبرورکړل شو نو هغه د خپلو ساتونکو سره یو ځای د خپل پړاو څخه را ووت او د خواص خان د ښه راغلاست له پاره بیرون راغې .

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خپلو خپلو آسونو څخه را ښکته شول ، یو بل ته ورغاړې وتل ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری وکتل چې د خواص خان تر شاه یو نجلۍ هم په آس سپره ده چې خپل مخ او ټول وجود یې په سپینو کالیو کې را نغاړلې و ، شیرشاه سوري د غه نجلۍ او د هغې سره ملګرې هغه زړې ښځې ته وکتل ، او بیا یې په پوښتنه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

خواص خانه زویه ! دغه پیغله او ورسره دغه زړه ښځه دا څوک دي؟ د هغه د دې پوښتنې په ځواب کې ورته خواص خان د ګنګا او نیرمل په اړه تفصیلي معلومات ورکړل . شیرشاه سوري د هغه د ځواب د اوریدو نه وروسته خاموشه و درید او بیا یې په مسکا سره وویل چې خواص خانه زویه ! د خدای شکر دې چې تا خو ځانته کومه پیغله خوښه کړه . خو که دا نجلۍ د خپلې کومې غوښتنې په لړ کې له تا سره سمدستي واده کول نه غواړي او د خپل مخ څخه نقاب هم نه لرې کوي نو سهی ده ، هغه د ښځو خیمو ته ور واستوئ، تر هغو چې دوې وغواړي هملته دې او سیږي او کله یې چې وکتل چې سوګند یې پوره شوې دې او تر څنګ یې ستا تر مخ د خپل مخ څخه د نقاب د لرې کولو اراده وکړي نو بیا به زه ستاسو د دواړو د واده کولو پروګرام جوړ کړم . وروسته بیا په تلو تلو کې شیرشاه سوری د ګنګا څنګ ته را نزدې شو او په پلرني شفقت سره یې ورڅخه وپوښتل چې :

ګوره ګیتا لوري ! زه له تا څخه ډیره ممنون یم چې تا زما زوی خواص خان د خپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، زه تا ته او له تا سره یو ځای دغه زړې نیرمل ته دلته په را تلو باندې ښه راغلاست وایم . د دې خبرې سره سم شیرشاه سوري خپلو ساتونکو ته حکم وکړ چې ګیتا او نیرمل دواړه په پړاو کې د ښځو خیمه ځای ته یوسې او د دې دواړو له پاره ډیرې غوره او ښه خیمې ولګوي ، ګیتا او نیرمل د همدې ساتونکو سره یو ځای روانې شوې ، د هغوی د تللو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان په لور وکتل او رته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! اوس وخت راغلې چې مونږ د همایون پر خلاف اخري او پریکنده حمله وکړو ، همایون همدا اوس د چوسې په سیمه کې د خپل لښکر سره پړاو کړې دې ، د دې نه مخته ما د تورا د ویالې څخه د تیریدو وروسته د ګنګا په غاړه پړاو کړې و خو همایون د هغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او د چوسه سیمې ته ولاړ . اوس ما دلته د کرم ناسه او ګنګا تر منځه ځکه پړاو کړې دې چې د همایون د لښکر له پاره د کومک ټولې لارې وتړم . او بیا په هغه د اسې خونړۍ حمله وکړم چې هغه زما تر مخه بې وسه شي ، ایا ستا په آند ما دا کارونه په ښه توګه کړي او که نه ؟ خواص خان ورته په خندا کې وویل چې :

درونده شیرشاه سوری ! زه پوهیږم چې کرم ناسه او ګنګا دواړه هغه ځایونه دي چې په دې ځایو کې د پړاو په واسطه مونږ د همایون په مقابل کې ډیر په ګټه کې یو . د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ډیر خوښ شو او ورته یې وویل چې : زویه ! که خبره همدا سې وي نو ته هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

همد لته د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو وکړه . پريږده چې لښکر لږ څه دمه شي او بيا دهغې وروسته په همايون باندې د پريکنده ګذار له پاره ځان تيار کړو . ما ته خو مخبر خبر راوړې چې تا مهارت ته ډيره بده ماتې ورکړې ده او دهغه ټول هستونګنځې دې له ځانه سره راوړې دي ، په ځواب کې ورته خواص خان وويل چې : دهغه د هستونګنځې څخه ماته ډيره څه تر لاسه شوي دي، په هغې کې خوراکې توکې او جنګې سامان هم شته . او دا به ټول دهمايون پرخلاف په جنګ کې استعمالوم. شيرشاه سوري خواص خان ته د مهارت په ماتولو او ځپلو باندې مبارکي ورکړه، بيا دواړو لښکر له ځانه سره واخست او د پړاو په لور روان شول او دخواص خان د برخې لښکر هم هملته دکرم ناسه او ګنګا تر منځ د شيرشاه سوري دلښکر سره يو ځاې پړاو وکړ.

۴۱

دسنګم او ګنګا د دريابونو تر منځ د پړاو په وخت کې د شيرشاه سوري او خواص خان مدافعانه سلوک خپل کړې و ، هغوې خپل لښکر او خپل ټول ځواک په دې باندې باوري کړې وچې په دې وخت کې دې د همايون د فوځونو لاربنده کړي تر څو دکرم ناسه دد رياب څخه تير نه شي. دبله اړخه دوې دهمايون د لښکر د بسپنې د وررسيدو ټولې لارې بندې کړې وې اوهغوې ته هيڅ ډول دخوراک څښاک او فوځې سامان نه وررسيده . همايون هم ددې حالاتو څخه په تنګ راغې او دچوسه څخه يې دبلې کومې لورې په لور د کوچ کولو اراده وکړه. هغه غوښتل چې يا خو اګرې ته ولاړ شي اويا هم د چنار کلا ته مخه کړي. خو په هر حال هغه بايد د کرم ناسه ددرياب څخه دخپل لښکر سره يو ځاې واوړي، ډاګيزه وه چې شيرشاه سوري په يوه ډول همايون دخپلې کلابندۍ لاندې راوستې و. دهغه تر مخه بله کومه داسې ستره لاره اويا ګودر نه و چې دهغې په واسطه شيرشاه سوري ته دوکه ورکړي او دهغې لارې خپل ځان د شيرشاه د کلابندۍ څخه بيرون کړي. ترڅنګ يې د باران موسم هم مخته را روان وچې په طبيعې توګه يې همايون د سترو سترو ستونزو سره مخ کاوه.

دبله اړخه کله چې همايون دا محسوس کړه چې هغه د شيرشاه سوري له اړخه يو ډول کلابند شوې دې نو د شيرشاه سوري په پړاو يې سپکې او وړې حملې پيل کړې ترڅو شيرشاه سوری د سنګم او ګنګا د دريابونو تر منځ دپړاو څخه شاته تللو ته و هڅوي ، اوپه دې توګه همايون د خپل لښکرسره يو ځاې د چوسې څخه ځان وکاږي.

شيرشاه سوري هم دهمايون څخه کم نه و ، هغه خپل لښکر دهمايون د حملو څخه خوندي ساتلو په خاطرهر وخت تيار ساته ، بلاخره جنګ داسې بڼه خپله کړه چې د همايون لښکرو به بيا بيا د کرم ناسه ددرياب څخه د تيريدو هڅې کولې ، چې په دې هڅو کې به هغوې ته کله کله ډير زيات زيان هم ور رسيده . ځکه کله به چې هم هغوې دا ډول هڅې کولې نو دشيرشاه سوري په حکم به خواص خان په هغوې وينه تويونکې حمله کوله او هغوې به يې دماتې خوړلو وروسته تر ډيره پورې تعقيبول . په دې ترتيب دهمايون دغه يرغل کونکي فوځ ته ډير زيات زيان ورسيد.

دبيا بيا زيانونو د پورته کولو په اساس دهمايون د فوځ حوصلې نورې پاې ته رسيدلې وې ، نژدې يوه مياشت دغسې وړې غټې پيښې روانې وې. او ددواړو اړخونو څخه به يو شمير عسکر له منځه تلل. خو په دې جنګونو کې همايون ته تر شيرشاه ډير زيان رسيده. ځکه چې شيرشاه سوري تر ډيره ځايه دفاعي جنګ ته ملا تړلې وه. بيا يو بل افت راغې او د برسات د موسم سخت بارانونه پيل شول ، اوبه دومره زياتې شوې او ددرياب دغاړو څخه را ووتلې چې دشيرشاه سوري د پړاو ځايونه يې هم لاندې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دشیرشاه سوري سره د ګنګا د دریاب په دغه لاندینیو زمکو کې د پړاو نه پرته بله لاره هم نه وه. شیرشاه سوري هلته په دوو علتونو په پړاو کولو مجبور و . لمړی دا چې هغه ددې ځایه دکرم ناسه ځارنه کولاې شوه ، ځکه دهمایون لښکرو بیا بیا ددې ځایه د تیرید و هڅې کولې ، دویم دا چې د غازي پور او بنارس څخه دهمایون دلښکرو له پاره د راتلونکې کومکونو ځارنه یې هم کولاې شوه، ځکه د همایون د فوځونو له پاره دکومک درسولو یواځنۍ لاره همدا پاته وه .

دسیلاب د راتلو په خاطر شیرشاه سوری دهغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او لږ څه لوړې سیمې ته یې منتقل کړ. ترڅو دهماغه ځایه دهمایون د لښکر خوزښتونو تر ځارنې لاندې ونیسي. د ګنګا او سنګم د دریابونو تر منځ چې څومره په تیزۍ سره سیلاب راته نو همغومره په تیزۍ سره به بیرته کیناسته . هغه وخت چې شیرشاه سوری خپل لمړی پړاو واخست او لوړې سیمې ته یې منتقل کړ نو د همایون د فوځونو له پاره د دریاب غاړو ته د راتلو له پاره څه اساني پیدا شوې وه. هغوې ته دا هیله هم را پیدا شوې وه چې که چیرې په پرلپسې توګه د شیرشاه سوری سره همدغسې کوچنیو حملو ته دوام ورکړي نو په دې به و توانیږي چې ددریاب د ګودر څخه به د تیریدو له پاره ورته لاره هموار ه شي .

دڅو ورځو را پدیخوا همایون ته داګرې او دهلي څخه چې کوم خبرونه رارسیدل ، هغه د ډیرې ناهیلۍ او اندیښنو وړ وو ، هغه وخت چې همایون د بنګال څخه کوچ کړې و نو په همغو ورځو کې دهغه کوچنی ورور بهندال دهغه پر خلاف بغاوت کړې و ، په داسې حال کې چې هغه خپل بل ورور مرزا عسکري د بهندال د بغاوت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ور استولې و . خو اوس حالات بل منګه شوي و. مرزا بهندال د خپل لښکر سره یو ځاې دهلی ته راغلې و په داسې حال کې چې مرزا عسکري دخپلې برخې دلښکرو سره یو ځاې هلته په اګره کې پړاو کړې و.

کله چې دې دواړو ورونو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري د همایون دلښکرو لارې بندې کړې او هغه یې تر کلابندۍ لاندې راوستې دې او اوس د همایون پرخلاف د یوه پریکنده جنګ له پاره ځان تیاروي نو دې دواړو ورونو هم خپل ځانونه وځنډل .

مرزا بهندال همله په دهلي کې پاته شو او هیله یې کوله چې همایون به د شیرشاه سوري په لاسو مات شي ، نوکه چیرې ددې ماتې په پایلو کې همایون له منځه ولاړ نو دهغه دمړینې وروسته به هغه هملته په دهلي کې خپله شهنشهاهي اعلان کړي.

د بله اړخه دهغه هغه بل ورور مرزا عسکري ته چې کله د مرزا بهندال د فکرونو او هیلو خبر ور ورسید او دا چې شیرشاه سوری غواړې دهمایون پر خلاف خپله اخري حمله وکړي نو سمدستي دخپل لښکر سره یو ځاې ددهلي په لور را وخوزید او ددهلي څخه بیرون یې دخپل لښکر سره یوځاې پړاو وکړ . ترڅنګ یې دحالاتو ځارنه هم کوله . مرزا عسکري هم هیله درلوده چې دهمایون په برخه کې د هر بدخبر د اوریدو سره سم به په دهلی حمله کوي ، مرزا بندال به له منځه وړي او دهمایون په ځاې به دهندوستان پادشاه ګرځي. په هر صورت په دې سخت وخت کې دهمایون دواړه ورونه مرزا عسکري او مرزا بهندال دهمایون مرګ ته تږي او دهغه د ځاې ناستې له پاره منتظر پاته شول.

په چوسه کې میشت همایون اودهغه لښکر ته دا ډول خبرونه په پرلپسې توګه ور رسیدل. همایون او دهغه لښکر ته دداسې ناامیده کونکو خبرونو د ور رسیدو طبیعې پایلې دا وې چې دهغوې تر منځ هم یو ډول زړه بداوې را پیدا شو ، په همدې خاطر همایون یو ګړندې قاصد دهلي ته ولیږه او خپلو دواړو ورونو مرزا بهندال او مرزا عسکري ته یې پیغام ولیږه چې هغوې دې دخپلو لښکرو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوځاې دهرې لارې چې شونې وې دلته چوسې ته ځانونه راورسوي تر څو په يو ځاې د شيرشاه سوری د لښکرو مقابله وکړاې شو . په دې توګه به هغه و توانيږي چې ددريابونو دمنځه د شيرشاه سوری پړاو ختم کړي، په دې لړ کې به په خپله همايون د شيرشاه سوری پر خلاف يرغل وروړي او هغه به د ګنګا او سنګم ددريابونو دمنځنۍ سيمې څخه بيرونه کاږي او تر هغې به يې تعقيبوي تر څو شيرشاه سوري دهندوستان پريښوولو ته اړ شي.

کله چې دهمايون داپيغام دهغه د قاصدانو په واسطه مرزا بهندال اومرزا عسکري ته ورسيد نو دواړه ورونه سمدستي دهمايون د بسپنې له پاره تيار شول ، ددواړو ورونو تر منځ دخبرو اترو وروسته دا سې پريکړه وشوه چې مرزا بهندال دې دخپلو لښکرو سره يوځاې همدلته ددهلی څخه دد فاع په خاطر پاته شي او مرزا عسکري دی دخپلو لښکرو سره يوځاې د ګنګا او سنګم ددريابونو دمنځنيو سيمو په لور ولاړشي او د شا له لورې دې په شيرشاه باندې ير غل يوسي . هغوې به دخپلو قاصدانو په لاسو همايون ته داپيغام وليږي تر څو همايون د هغې لورې دشيرشاه په لښکر يرغل راوړي او په دې ترتيب د شيرشاه سور ي کار د تل له پاره پاې ته ورسوي

هغه وخت چې د اګرې اودهلی خلک په دې خبر شول چې مرزا عسکري دخپل ورور همايون د کومک له پاره تيار شوې دې نو خلک ډير زيات خوشحاله شول او حوصلې يې لوړې شوې ، ددې نه علاوه د مرزا عسکري اومرزا بهندال په لشکرو کې چې کوم پخوانی تجربه لرونکې فوځيان موجود وو هغوې هم ددې کاره ډيره راضي شول او بيړه يې کوله چې ډير ژر بايد د همايون مرستې ته وروداندګي، خو يو شمير نمک حرامه اوبد مستو سلاکارانو يوبل ډول سلا ورکړه ، هغوې په پټه پټه د مرزا عسکری غوږونه ور ډکول ، هغوې ورته وويل چې چوسې ته په ورتللو سره اوهلته د همايون سره دکومک کولو معنې داده چې پادشاه ازاد شي ، دښمن بربادشي او مونږ ټول په يوه دام کې را ونښلوي. هغوې مرزا عسکري ته دا سلا ورکړه چې که چيرې د شيرشاه سوري په مقابل کې يې داځل دپادشاه سره مرسته وکړه اوهمايون لاس برې را ووت نو دشيرشاه سورې د ځپلو وروسته به هغه حتما د مرزا عسکري د ځپلو له پاره ملا تړي. هغه به مرزا عسکري ته هلته چوسې ته د ناوخته ور رسيدو سزا ورکوي او بهندال ته به دبغاوت په اړه ناوړه سزا ټاکي .

د همايون ورور دخپلې بېعقلۍ او بې تجربګۍ په اساس په جال کې را ونښت او ددغې غدارانو او نمک حرامو مشوره يې مناسبه وګڼله او دهمايون د کومک له پاره د وتللو څخه يې د ډډې کولو له پاره بهانې لټولې

د بله اړخه کله چې همايون ته خبر ورسيد چې دهغه ورونه دهغه د کومک له پاره را تللو ته تيا ر نه دي ، نو مجبورا يې د شيرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره تيارې و ښود.ددې کار له پاره همايون د خپل لښکر يو مشر ، شيخ خليل د شيرشاه سوري په لور وا ستاوه او هغه ته يې سپارښتنه وکړه چې شيرشاه سوري سولې ته تيار کړي . شيخ خليل د شيخ فريدشکر ګنج د کورنۍ څخه و او خلکو يې ډير زيات عزت او درنښت کاوه.

شيخ خليل د شيرشاه سوري په لور ورغي اودهغه سره يې دهمايون او دده تر منځ د سولې خبرې پيل کړې. په پيلامه کې شيرشاه سوری هم نه غوښتل د همايون سره په جنګ کې را لتاړ شي. هغه هم دا غوښتل چې که دهمايون سره د سولې کومه لاره پيدا شي نو همغه به ښه وي ، په دې خاطر شيرشاه سوری شيخ خليل ته وويل چې هغه په دې شرط سولې ته حاضر دې چې د چنار کلا اودهغې شاوخوا ټولې سيمې همايون بيرته هغه ته حواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوري ددې ځواب په اوریدو سره شیخ خلیل ډیر زیات خوشحاله شو ، هغه ته دا هیله را پیدا شوې وه چې همایون به د چنار کلا اودهغې شاوخوا سیمې بیرته شیرشاه سورې ته ور پریږدي ،په دې اساس هغه په ډیره خوشحالۍ سره د شیرشاه سوري د لښکر څخه را ووت اود همایون د لښکر په لور راغې. هلته یې همایون ته هغه شرط وو ایه چې د شیرشاه سوري له اړخه ورته د سولې دکولو په خاطر ویل شوې و. خو دهمایون په شاوخوا کې چې کوم نالایقه او بدمسته نمک حرامه سلاکاران را ټول شوي و هغوي ټولو همایون ته په یوه خوله وویل چې شیرشاه سوری ته د چنارکلا ور حواله کول مناسب نه دي ، ځکه شیرشاه سوري به هلته په چنارکلا کې خپل ځان نور هم ځواکمن کړي او به راتلونکې کې به دهمایون له پاره د سر درد وګرځي. دخپلو دغو نا اهلو سلاکارانو د سلا وروسته همایون د شیرشاه سوري دغه شرط و نه مانه اوپه دې توګه ددواړو اړخونو تر منځ د سولې په ځاې جنګ ته لاره هواره شوه.

۴۲

زړه نیرمل په خپلې خیمې کې دیوه سره تر بله پورې تله را تله ، دهغه دحالاتو څخه داسې انګیرل کیده چې هغه ډیره اندیښمنه ده، په همدې وخت کې ګنګا هم خیمې ته را ننوتله ، دهغې په کتلو سره سم نیرمل دهغې لورې ته ورغله او ورته یې وویل چې: ګیتا لورې !ته چیرې تللې وې زه د ډیره وخته ستا په انتظار کې وم ، ماته اندیښنې را پیدا شوې وې چې هسې نه چې ته بیا په کوم مصیبت کې را لتاړه نه شې. دهغې په دې خبرو ګیتا د خیمې په یوه کنج کې کیناسته او ویې ویل چې: نیرمل ! دلته دخواص خان تر څارنې لاندې به څنګه زه په کوم مصیبت کې را لتاړه شم ، په ځواب کې ترې نیرمل و پوښتل چې:

خو ګوره ګیتا لورې !ته اوس چیرې تللې وې ، زه د ډیره وخته راهیسې په خیمه کې ځانته ناسته وم اوستا انتظار مې کاوه ، زه خو هسې د لږ ځنډ له پاره بیرون تللې وم اوبیا ته زما په غیاب کې له دې ځایه پسې ډیره اوږده ولاړې. ایا ته دخواص خان خواته ورغلې وې؟ګنګا ورته وویلې چې: نه زه خو د خواص خان لورې ته نه وم ورغلې، نیرمل ترې بیا وپوښتل چې بیا نو ته چیرې ورکه وې ؟ د لږ څه فکر او غور وروسته ورته ګنګا په ډیره مینه وویل چې:

ګوره نیرمل !زه غواړم تاته خپل یو راز ووایم. زه همدا اوس د شیرشاه سوري اودهغې د حرم د ښځو سره دکتلو وروسته دلته راغلم. ما هغوې ټول دخپل راز ملګري ګرځولې دي. نیرمل په ډیره عجیبه توګه ګنګا ته وکتل اوبیا یې ترې و پوښتل چې: لورې څه ډول راز ؟ ګنګا ورته وویل چې:

ګوره نیرمل ! زما اصلي نوم ګیتا نه دې بلکه ګنګا دې .ددې وروسته ورته ګنګا خپله ټوله تیره شوې قصه په تفصیل سره وکړه ،کله چې ګنګا خپله ټوله قصه خلاصه کړه نو نیرمل ورته په شکایت کونکې توګه وویل چې:

ګوره ګنګا لورې ! تا ماته د همغه لمړۍ ورځې څخه ولې دا ټول حال نه وایه ، چې ته د رهتاس د راجه چندرمل شهزادګۍ ګنګا یې. ما خو ته تر اوسه پورې ته د رهتاس د زیارت په لنګر ځاې کې اوسیدونکې ګیتا ګڼلې. دا داسې انګیرله چې دکونډتون نه مخته ته مهارت کتلې وې ، هغه غوښتل تا خپله کړي نو په دې خاطر یې دهغه ځآیه ستا د راتښتولو له پاره خپل کسان درولیږل. ګوره لورې !ما فکر هم نه کاوه چې ته به یوه شهزادګۍ یې. په هر صورت ستا شکل و صورت ، ستا ښکلا اوښایست او ستا جسماني جوړښت ماته ویل چې ته به حتما دکومې سترې کورنۍ پورې اړونده یې. ځکه ستا په څیر ښایسته پیغلې ما ډیرې کمې کتلې دي. اوس چې زه ستا ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال څخه خبره شوم چې ته ګیتا نه یې بلکه شهزادګۍ ګنګا یې. نو اوس را ته ووایه چې تا شیرشاه سوري او دهغه د کورنۍ غړي د کوم راز په اړه د خپل ځان ملګری کړي دي. ګنګا ورته وویل چې:

ګوره نیرمل ! ته هیڅکله هم د خواص خان تر مخ دا خبره نه ډاګیزه کوې چې زه شهزادګۍ ګنګا یم. ددې ټول راز د پوهیدو نه وروسته هم ته دا وګڼه چې زه همغه ګیتا یم او یوه پاته شوې کونډه یم. بس نیرمل لکه څنګه مې چې تا ته خپل ټول احوال بیان کړل نو د ګنګا به نوم را څخه خواص خان کرکه کوي خو د یوې کونډې په څیر زه د هغه د مینې په لاسته راوړو کې بریالۍ شوې یم. اوس به زه د هغه تر مخه د ګنګا په ځای همدا ګیتا اوسم. ددې تر څنګ به زه د ګنګا سره د هغه دغه نفرت او کرکه هم په مینه بدلوم. نیرمل پرې اعتراض وکړ او ترې ویې پوښتل چې:

دا به څه ډول شوني وي ؟ ګنګا ورته په خندا کې وویل چې: اوس خو دا ډاګیزه شوې ده چې ما د یوې کونډې په څیر د خواص خان مینه او محبت تر لاسه کړې دې خو زه ویریږم چې هسې نه چې داسې کوم وخت راشي او خواص خان ته دا څرګنده شي چې زه ګیتا نه یم بلکه ګنګا یم نو زه ویریږم چې د هغه کرکه به بیا را وپاریږي، ځکه چې ما د ګیتا په لباس کې هغه ته دوکه ورکړې ده. ګوره نیرمل ! خواص خان ډیر پاک زړې او نرم مزاجه انسان دې، نو زه غواړم چې تر هغو چې هغه د ګیتا سره مینه کوي د ګنګا سره هم خپله کرکه را کمه کړي ، او که چیرې هغه سمدستې د هغې سره مینه و نه کړ ي نو لږ تر لږه خو د هغه کرکه په همدردۍ او مینه باندې بدله کړل شي. که چیرې همدومره وشي نو زه به بیا د خپل مخ څخه نقاب لرې کوم او د خواص خان تر مخه به را څرګند یږم او بیا به هغه د خپل اصلیت څخه خبر کړم . بیا خو به زما هیله وي چې هغه به زما څخه د ګنګا به بڼه کې کرکه و نه کړي. او کله چې هغه ته دا خبره ورسیږي چې ما د ګیتا په بڼه کې نه یوازې د هغه مینه تر لاسه کړې بلکه هغه به ما د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې خپله کړي. ګوره نیرمل ! کله چې هم داسې موقع او فرصت تر لاسه شي نو بیا به زه ووایم چې دا زما د ژوندانه طلایي وخت دې.

د ګنګا په خاموشه کیدو سره نیرمل په خبرو پیل وکړ او ویې ویل چې:

ګوره ګنګا لورې ! ستا ډیره مهرباني ده او زه ستا شکریه ادا کوم چې تا ما ته خپل زړه را وسپړود او زه دې د خپلو رازونو څخه خبره کړم . خو دا را ته ووایه چې د شیرشاه سوري او د هغې د کورنۍ سره دې څه خبرې کړې دي؟ ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره نیرمل ! ما هغوې ته دا ډاګیزه کړه چې زه په اصل کې ګیتا نه یم بلکه همغه شهزادګۍ ګنګا یم، شیرشاه سوري خو ما د پخوا څخه پیژني ، ځکه کله چې هغه د رهتاس ښار سوبه کړ نو زه هم د یوې بندۍ په توګه د هغه تر مخ را وړل شوې وم او بیا هغه زه د یوې وینځې په څیر خواص خان ته ور حواله کړم ،خو خواص خان زه ازاده کړم ، هغه زما څخه دومره زیاته کرکه کوله چې زه یې د وینځې په څیر هم له ځانه سره قبوله نه کړم.

د شیرشاه سوري او د هغه د کورنۍ د خپل دغه راز د را ښکاره کولو وروسته ،ما هغوې ته دا هم ویلي دي چې زه به د ګتیا د بڼې تر څنګ د ګنګا په بڼه کې هم د خواص خان مینه او محبت تر لاسه کوم او د همدا ډول بڼې په بدلون سره به زه په خواص خان باندې برې تر لاسه کوم. او که نه زما له پاره به ستونزې نورې هم زیاتې شي. ځکه که د خواص خان په زړه کې د ګنګا له پاره همغسې نفرت او کرکه پاته وي، نو کومه ورځ چې زه د هغه تر مخه د خپل مخ څخه نقاب لرې کړم نو زه ویریږم چې هسې نه چې په هغه ورځ د ګیتا محبت د ګنګا سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکې باندې بدل نه شي او که چیرې ، نیرمل ، دا سې وشول نوبیا به هغه ورځ زما د ژوند انه اخري ورځ ثابته شي او د هغې وروسته به زه د خپل ځان ژوندي پاته کیدل غوره و نه ګڼم .

ما د شیرشاه سره او هم د هغه د کورنۍ سره دا خبره غبرګه کړې ده چې زه به د خواص خان د زړه ځخه د ګنګا په اړه کرکه لرې کوم او هغه به په مینه او محبت باندې بدلوم. ځکه چې ما خپله پخوانۍ خدمتګاره چې اوس زما خورلڼه ده او هلته په رهتاس کې او سیږې د هغه ځایه د لته را بللې ده . زما د وینا سره سم شیرشاه سوري خپل دوه کسه استازي هلته د رهتاس د زیارت لنګرځای ته استولي دی او هغه قاصدان به له خپله ځانه سره او ما هم د لته را وړي ، ما هغو استاذو ته دا ټوله قصه کړې ده تر څو هغوې او ما ته زما په اړه وو ایی او بیا او ما زما د داستان په مطابق دلته راشي او دخواص خان دربار ته وړاندې شي. هغه به خواص خان ته دا وو ایی چې د خواص خان دحویلۍ ځخه د وتلو وروسته او ما او ګنګا د ګنګا د یوه خپلوان کره تللې وو. هلته یو څو کسه بدمعاشانو ګنګا تنګوله ، دا بدمعاشان د ګنګا پیژندونکې او د هغې لرې خپلوان وو . او ما به خواص خان ته دا هم وو ایی چې ګنګا د زړه له کومې د هغه سره مینه لرې او په همدې خاطر هغې د ټول عمر له پاره د واده د نه کولو اراده کړې ده. او ما به خواص خان ته دا هم وو ایی چې کله چې د رهتاس په ښار ګوټې کې د غو بدمعاشانو ګنګا ډیره تنګه کړه نو یوه شپه د او ما په مشوره ګنګا د خواص خان حویلۍ ته بیرته راستنه شوه ترڅو د هغو بدمعاشانو د شر نه ځان خوندي کړي او تر څنګ د خواص خان مینه او محبت هم بیرته تر لاسه کړي، او که نه بیا به خپل ځان له لاسه ورکړي. همداسې ډیرې نورې خبرې به هم او ما د خواص خان تر مخ بیان کړي ، زه هیله لرم چې او ما به د رهتاس ځخه په راتلو دلته لمړی ما ووینې ، او زه به هغه نوره هم په ټولو خبرو پوهه کړم. هغه به په دې توګه کله کله د خواص خان سره وینې او د ګنګا په اړه به یې په فکر کې د بدلون هڅې کوي ، هغه به خواص خان د دې خبرې له پاره هم تیار کړي چې هغه د ې همدلته په لښکر کې زما او ستا سره یو ځای پاته شي . په دې توګه زه هیلمنه یم چې او ما به د خواص خان په آند کې بدلون راوړې او د ګنګا له باره به یې په زړه کې د محبت او مینې له پاره ځای را پیدا کړي. خواص خان په او ما ډیر باوري دې او هغې ته یې خپله خورویلې ده . اوس را ته نیرمل ته وو ایه چې زما دا ټول پلان څه ډول وینې ؟ نیرمل په خوشحالۍ سره ورته وویل چې :

ګوره ګنګا لورې ! زه تا ته ډاډ درکوم چې که چیرې او ما ستا د دې پلان په مطابق عمل وکړي نوبیا خو هغه ورځ لرې نه ده چې خواص خان به د ګیتا تر څنګ د ګنګا سره هم محبت او مینه پیدا کړي. ګنګا لورجانې ! دا به زما په ژوند کې ډیره ستره او د خوشحالۍ ورځ وي ، چې ته د خواص خان تر مخه د خپل مخ نه د غه نقاب لرې کړې او خواص خان تا د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې قبوله کړي.

د نیرمل د دې خبرو په ځواب کې ګنګا څه نور ویل غوښتل چې بیرون ساتونکي د خیمې دروازه را وټکوله ، کله چې ګیتا هغه ته د راننوتلو حکم وکړ نو هغه د ننه راغې ، ساتونکې د دې دواړو له پاره خوراک ښناک له ځانه سره راوړې و . هغه د غه غذا هملته د دوې تر مخ کیښوده او بیرته ووت. د دې ساتونکې د تللو وروسته ګنګا نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! له ما څخه ډیره غټه خبره ، چې باید پخوا مې تا ته کړې وې ، هیره شوې وه . نیرمل په حیرانتیا سره ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې : هغه څه ډول خبره ده ، تا خو ما ته د شیرشاه سوري او د هغه د کورنۍ سره ټولې پټې خبرې بیان کړې دی ، اوس څه ترې پاته دي ؟ ګنګا ورته وویل چې : هغه خبره چې زه یې اوس تا ته کول غواړم هغه د دې ټولو څخه ستره ده . او هغه دا چې ما اسلام قبول کړې دې . اوس زه هندوه نه بلکه مسلمانه یم . شیرشاه سوري او د هغه کورنۍ زما په مسلمانیدو باندې ډیر زیات خوشحاله شوي دي. هغوې په همدې مناسبت زما له پاره د یو ډیر ستر دعوت د تیارولو پلان درلود ،خو ما د دې کار ځخه منع کړل. خو همدومره مې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل چې خواص خان په دې خبر کړي چې ګيتا اسلام قبول کړي دې او اوس مسلمانه ده. زه هيلمنه يم چې خواص خان به ددې خبرې دخبريدو سره سم دلته زمونږ خيمې ته راځي، دګنګا په دې څرګندونې باندې نيرمل تر يوه وخته پورې خاموشه ناسته وه او څه فکر يې کاوه، بيا يې ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې: ګوره ګنګا! اوس چې ته د اسلام په دايره کې را ننوتې يې نو بيا خو زه هم ستا په لاره قدم ږدم. ګنګا! زه هم ستا په څير اسلام قبلوم، اوله تا څخه غواړم چې ماته هم ددې نوي دين په اړه معلومات راکړې. دهغې په دې خبره ګنګا ډيره زياته خوشحاله شوه او ورته يې وويل چې: ګوره نيرمل! د اسلام د منلو وروسته اوس زه هره ورځ د شيرشاه سوري د کورنۍ لورې ته ورځم او دهغوې څخه دخپل دغه نوي دين په اړه ضروري معلومات تر لاسه کوم، ته هم زما سره ځه، نو ددې ټول تفصيل څخه به خبريږې، نيرمل ورسره اتفاق وکړ او بيا دواړو يو ځاې د ډوډۍ په خوړلو شروع وکړه.

۴۳

د سولې هغه خبرې چې د شيخ خليل په واسطه د شيرشاه سورى او همايون تر منځ پيل شوې وې هغه د همايون د غلطيو او د شيرشاه سوري ته د چنار دکلا د نه ورکولو په اساس په خپل ځاې ټپې و دريدې. شيرشاه سورى هم ژمنه کړې وه چې اوس نو دهغه تر مخه دهمايون پر خلاف د پريکنده جنګ پرته بله لار نه شته. هغه هوډ کړې و چې په هرصورت به د جنګ پايلې دهمايون د لاسو څخه باسي او په خپله ولکه کې به يې راوړي. شيرشاه سوري دخپلو همدغو موخو د تر لاسه کولو له پاره هڅه وکړه چې همايون اودهغه لښکر په يو ډول دوکه کې واچوي. شيرشاه سوري ددې مقصدله پاره تبليغاتي جنګ پيل کړ اودا يې خپره کړه چې د مهارت د ځپلو له پاره خواص خان ورغلې و خو مهارت د خواص خان لاسو ته نه دې ورغلې، ځکه مهارت د خپل لښکر سره کوم داسې ځاې ته تښتيدلې چې د شيرشاه سورى مخبران دهغه د درک د څرګندولو څخه عاجز پاته شوي دي. هغه دا خبر هم خپور کړ چې اوس مهارت د شيرشاه سوري په لښکر باندې د ناڅاپي يرغل په فکر کې دې او غواړي شيرشاه سوري ته ماتې ورکړي. کله چې شيرشاه سوري، خواص خان او دهغه نورو سالارانو دا خبره عامه خپره کړه نو دشيرشاه سوري خپل لښکر هم په دې خبره باندې باور پيدا کړ.

اوس نو شيرشاه سورى ته دا يو ورځنې کار ګرزيدلې و چې هره ورځ د خپل لښکر څو ډلګۍ دمهارت تر ولکې لاندې سيمو په لور تر درې څلور ميلو واټن پورې واستوي، او دا به يې هم ډاډګيزه کوله چې هغه دخپلو عسکرو سره يو ځاې دمهارت د لټون له پاره ورځي. خو هر ماښام به دوې بيرته خپلو ځايو ته راستنيدل او ويل به يې چې تر اوسه پورې دمهارت په اړه معلومات ورته نه دې تر لاسه شوې.

تر پنځو وروځو پورې شيرشاه سورى دغه ډول تمرينات کول، خو دې کار په مغلو باندې دومره ژور اغيز وکړ چې نور يې نو خپل ځآنونه د شيرشاه سوري د حملو څخه خوندي ګڼل، هغوې ډاډمن شوي و چې د شيرشاه سورى د فوځ دغه حرکت اوخو زښت دهغوې پر خلاف نه بلکه د مهارت د نيولو اوځپلو له پاره تر سره کيږي نو په دې اساس دشيرشاه سورى د حملې څخه مغل خوندي دي.

۴۴

يوه ورځ سهار وختي شيرشاه سوري خواص خان ته دخپل لښکر نيمايي برخه ورکړه او د خپل پړاو نه يې رخصت کړ، خو هيڅا هم په دې خبره سر و نه ګراوه، هرچا دا ګمان کاوه چې د خواص خان لښکر د مهارت د ځپلو له پاره ور ځي، خو شيخ خليل ته لږ څه شک پيدا شوې و، هغه سمدستې ددې کار په اړه همايون ته خبر ورکړ، خو همايون دخواص خان دې عسکري خوزښت ته کوم اهميت ور نه کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري ورځې وروسته د نیمې شپې څخه لږ مخته شیرشاه سوری دخپلو عسکري سالارانو یوه غونډه را وبلله او د معمول په مطابق یې دهغوې تر مخه دهمایون پرخلاف یوه تنده او تیزه وینا وکړه. هغه دې غونډې ته وویل چې زمونږ وعده ماتونکې دښمن په خپل مخکې د سولې ټولې دروازې تړلې دي، کله چې د شیرشاه سوری دغه جنګې شورا دهغه سره په ټولو خبرو کې اتفاق وکړ نوبیا شیرشاه سوری پر همایون باندې دحملې کولو اراده رامخته کړه.

ددې غونډې د پاې ته درسیدو نه مخکې ، شیرشاه سوری خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې ژر تر ژره خپل ټول عسکر د جنګ له پاره په لیکو کې منظم کړي. کله چې د شپې یوه برخه پاته شوه نود شیرشاه سوری د حکم په مطابق ټول لښکر د مهارت د سیمې په لور ډیر نژدې ورغلې و.

د همایون څخه دفوځ د دغه نقل وحرکت د پټ ساتلو په خاطر ،شیرشاه سوري د شپې د خپل پړاو څخه نژدې پنځه میله واټن جنوب اړخ ته تللې و ، دلته ورته خواص خان هم دکرم ناسه ددریاب په غربي غاړه دخپل لښکر سره یو ځاې منتظر و. خو شیرشاه سوري هم په ناڅاپې توګه خپل تګلورې بدل کړ او دکرم ناسه ددریاب څخه تیر شو او دهغې په شرقې برخو کې د خواص خان سره یوځاې شو. اوس نو دغه متحده لښکر د کرم ناسه د دریاب څخه تیر شوې و او ددې دریاب شرقي خوا و ته ور رسیدلې و. دهغه ځایه چې دوې ددې دریاب څخه تیرشوې و ، هغه مقام دوشاخه نومیږی چې دهمایون د فوځونو د پړاو څخه په پنځه میله واټن کې پروت دې. تر اوسه پورې شیرشاه سوری اوخواص خان د همایون پر خلاف د جنګ ټوله نقشه دخپلو ځانو سره پټه ساتلې وه. دکرم ناسه ددریاب څخه د تیریدو وروسته شیرشاه سوري یوځل بیا خپل جنګې شورا را وبلله ، چې په کې دخواص خان تر څنګ نورو جنګې سالارانو هم ګډون درلود ، شیرشاه سوری په همدې جنګې شورا کې دخپل جنګ ټوله نقشه د سالارانو تر مخ کیښوده اوبیا یې خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! مونږ به همدا نن شپه د همایون په فوځ باندې حمله کوو ، خو ګوره زویه ! مونږ لښکر په دوو برخو باندې ویشو ، یوه برخه به یې ستا تر قومندې لاندې کار کوي ،خو د لښکر دغه بله برخه به یې زما سره وي. هیبت خان نیازی ، جلال خان جالو ، او سرمست خان سروانې به ستا تر لاس لاندې کار کوي ، خو حاجې خان بټني اوبرهم جیت به زما تر څنګ وي.

ګوره خواص خانه زویه ! دجنګ پلان به داسې وي ، چې ته به د خپل لښکر سره یو ځاې دشپې په تیاره کې مخته ورځې او دمغلو په لښکر به شپیني خونړې ګذار کوې. ستا ددې یرغل څخه به دښمن داسې وګڼې چې شیرشاه کوم لرې ځاې کې دې ، هغوې یو اځې دمهارت سره د جنګ نه د ناکامه راګرزیدو وروسته دخواص خان په لاسو زمونږ په فوځ برید کړې دې ، په دې توګه به دمغلو ټول لښکر ستا تر مخ ودریږي تر څو تا مات کړی ، کله چې حالات دې ځاې ته را ورسیږی نو زه به دشا له اړخه دمغلو په فوځ باندې را پریوزم، زه هیله لرم چې دشپې په دې تیاره کې به مونږ دواړه وتوانیږو دمغلو فوځ په خپل مخکې بې وسې کړو.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شیرشاه سوری لږ څه تم شو اوبیا د لږ څه فکر او غور وروسته خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه !ددې پلان په اړه ته څه ډول انګیرې ؟خواص خان په پوره ډاډ او خوښۍ سره ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

زما محترمه ، شیرشاه سوري ! هغه پلان چې ستا دې هغه دخواص خان هم دې ، ته هیڅ فکر مه کوه ، زه به د شپې په تیاره کې دد دې ځایه حرکت کوم اودمغلو دلښکرو په یوه اړخ باندې به داسې وینه تویونکې ګذار کوم چې دهغوې ټول لښکر سره په لړزه کې راشي. زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیلمن یم چې نن شپه به دمغلو د لښکرو له پاره د ماتې اخري شپه ثابته شي . دخواص خان دځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوري په مخ کې دخوشحالیو رڼا را وځلیده ، تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و او بیا یې وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چې تا ته څرګنده ده چې دهمایون لښکر دد ې ځایه په پنځه مایله واټن کې پروت دې ، مونږ هم لږ څه وروسته ددې ځایه خوزیږو اودهمایون د لښکر څخه به درې مایله لرې واټن کې پړاو کوو. ته خواص خانه ، دهغه ځایه حرکت وکړه اودهمایون په لښکر باندې ناڅاپي شپیني یرغل یوسه ، تر دې وخته پورې به زه هم هلته په سنګر کې یم او د همایون لښکر ته به د ورتږدې کیدو هڅې وکړم. که دشپې په تیاره کې مې وکتل چې دهمایون ټول لښکر ستا پر خلاف ولاړ دې نو بیا به زه پرې د شا له خوا حمله وکړم او دهغوې ټول زور به مات کړم.

ګوره زویه ! داسې یې وګڼه چې نن شپه زما اوستا د ازمیښت شپه ده ،که چیرې په همدې نن شپه مونږ دهمایون فوځ مات کړ اوخپل مقصد مو حاصل کړ نو بیا خو زه هیلمن یم چې دمغلو ټول ځواک به ډیر ژر زمونږ په مخ کې په ګونډو شي .

دشیرشاه سوري ددې خبرو په ځواب کې خواص خان وویلې چې :

زما محترمه ، زما مهربانه ، شیرشاه ! ته ډاډمن اوسه ، ته به ووینې چې زما دغه ناڅاپې یرغل به د مغلو دلشکرو د لمړیو لیکو څخه تر اخري لیکو پورې ټول په لړزه کې واچوي ، زه هیلمن یم چې د شپې په همدې تیارو کې به زه دمغلو لښکر د ویرې او دهشت په بوګنونکې حالت کې ورواچوم.

شیرشاه سوري د خواص خان ددې ځواب په اوریدو سره د ډاډ او اطمینان ساه واخسته ،بیا یې خپله جنګې غونډه پاې ته ورسوله او د لږ ځنډ وروسته یې خپل لښکر ته د کوچ کولو حکم وکړ. هغوې د کرم ناسه ددریاب تر څنګ کوچ وکړ او دمغلو دلښکر درې میله واټن کې یې دوباره پړاو وکړ.

ددې نقل وحرکت تر څنګ شیرشاه سوری خپل مخبران او جاسوسان ان تر پنځه میله پورې لرې لرې خپاره کړي و او هغوې ته یې حکم کړې و چې هر چیرې چې دمغلو کوم جاسوس یامخبر ووینې سمدستي دی یې ووژني ، تر څو دشیرشاه سوری دلښکر ددغه وړاندې تګ او د خواص خان له اړخه د شپیني ناڅاپې یرغل دپلان څخه خبر نه شي ، دشیرشاه سوری مخبرانو او جاسوسانو خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کړه ، همدا علت و چې هغه وخت چې شیرشاه سوری د مغلو سره نژدې درې میله واټن کې پړاو وکړ تر هغه وخته پورې مغلو ته دشیرشاه سوری او خواص خان دپلانونو په اړه هیڅ ډول معلومات نه و تر لاسه شوي.

ددې نه وروسته خواص خان د خپلو لښکرو سره یو ځاې دشپې په تیاره کې نوم ورکې شپې په توګه مخته ولاړ او د همایون لښکر ته یې په سینه خویدو باندې ځان را نژدې کړ او بیا یې د همایون په لښکرو باندې دتیزو تندو ځپو په څیر حمله وکړه.

دشپې په تیارو کې خواص خان دهمایون د لښکر په اړخ باندې داسې سخته یرغل یوړ چې دهمایون د لښکر ټول نظام یې د ټولو وسایلو سره خاموشه کړ. خواص خان په دغه شپینۍ ناڅاپي یرغل سره دهمایون دلښکرو مخکښۍ لیکې له منځه یوړې او د همایون دلښکر څخه یې دهغوې د ځواک ولکه به خپلو لاسو کې واخسته . هغه د مغلو دلشکر ددې برخې د له منځه وړلو وروسته هڅه کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د مغلو د لښکر په منځ کې ور ننوځي. د خواص خان د دې میړانې په کتلو سره د هغه لښکر هم ډېر ګړندي شوې و په دې خاطر هغوې د شپې په دی تیاره کې د خواص خان تر څنګ پوره بهادري و ښودله او د مغلو په لښکر کې یې عامه وژنه پیل کړه.

تر لږه وخته بورې همایون او د هغه سالاران هم ګوته په خوله پاته و . ځکه همایون ته خبر ورکړل شوې و چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د مغلو په لشکرو باندې حمله کړې ده، د دې خبر سره سم همایون په خپله هم خپله وسله را واخسته او د خواص خان سره د مقابلې له پاره تیار شو ، تر څنګ یې خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځاې د خواص خان مقابلې ته تیار شي. هغه دا حکم هم وکړ چې خواص خان ژوندې یا مړ باید و نیول شي ، د همایون د حکم سره سم د هغه ټول سالاران متحرک شول او د خپلو برخو د لښکرو سره یو ځاې یې د خواص خان پر خلاف یرغل پیل کړ.

خو خواص خان په ډېر تدبیر سره خپل کار مخته بوته. اوس نو هغه لږ لږ شاته روان و . ځکه هغه په دې پوهیده چې لږه شیبه وروسته شیرشاه سوري د مغلو په خلاف د شا له لورې حمله کونکې دې. نو په دې خاطر د هغوې حوصلې لوړې وې.

د بله اړخه مغلو دا فکر کاوه چې شیرشاه سوري چیرې لرې کوم ځاې کې دې او خواص خان د هغه د وینا او حکم په اساس پر دوې حمله کړې ده، تر څو د دوې تر منځ ویره او دهشت را پیدا کړي. خو دا د هغوې غلطی او بی عقلي وه ، ځکه چې شیرشاه سوري هم د چیچونکې مار په څیر په سنګر کې ناست و او په مناسبه موقع کې یې د خپلې حملې په واسطه په مغلو قیامت جوړولاې شو.

لږه شیبه وروسته ، کله چې د همایون لښکرو دا و انګیرله چې اوس نو هغوې په پوره توګه د خواص خان په لښکر را خپاره شوي دي نو د شپې په تیاره کې د چوسې څخه بیرون د جنګ په میدان کې یو وینه تویونکې انقلاب را پیدا شو. شیرشاه سوري د خپلو لښکرو سره د خپلو پټنځایو څخه بیرون را ووت او د همایون په لښکر یې لکه د توري تیارې د توپان په څیر یرغل راوست ، د کومې لورې چې هغه د همایون په لښکر باندې حمله کړې وه د هغه لورې د همایون لښکر د پوره له منځه تلو سره مخ شوې و . ترڅنګ یې د شیرشاه سوری او خواص خان د دې ناڅاپی یرغلونو په اساس د همایون لښکر د پوره زړه بد والې سره مخامخ شوې و. ډاګیزه وه چې د دې څخه لږ مخته همایون او د هغه سالاران د خواص خان د نیولو او د هغه د له منځه وړلو په هڅو کې و خو کله چې پرې شیرشاه سوری د شاه له اړخه یرغل راوست نو د مغلو لښکر یې د پوره وار خطایی سره مخ کړ. په دې خاطر هغوې د خواص خان د نیولو ټول پلان په خپل ځاې پریښود او د همایون د وینا په اساس د هغه سالارانو خپل لشکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان په لور او بله یې د شیرشاه سوري سره د مقابلې له پاره و ټاکله.

کله چې په خواص خان باندې فشار کم شو نو هغه په خپلو حملو کې نور هم ډېر ښت او تیزوالې راوړ او د دښمن فوځ یې شاته تللو ته مجبور کړ. ترڅنګ یې شیرشاه سوري هم د مغلو لښکر ته د تم کیدو اجازه نه ورکوله او هغوې یې په وینو کې لمبیدلې شاته پورې وهل
.

د چوسې نه بیرون په میدانو کې د جنګ ټول الات په پوره ځواک سره استعمالیدل ، د وینې لښتې روان و، مرګونې جسدونو نخاوې کولې ، ژوند د تباهیو سره مخ و ، مرګ د وینه تویونکې خوب په څیر یو شمیر خلک د ستونې تیرول ، بلکل داسې لکه د ماښام په تعقیب چې د سبا سهر د انتظار د پاې ته رسیدو لمحې شمیري. د جنګ په میدان کې د چغو او سورو یو توپان را پورته کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چوسې په میدانوکې دسهارد لمر دراختو پورې دشیرشاه سوری اودمغلو تر منځه سخت جنګ روان و خو د سهار په وختو کې د مغلو ماتې او شکست نښې نښانې را څرګندې شوې وې. همایون په ډیره میړانه ، بهادرۍ او ځان ځارنې سره په دې جنګ کې و جنګید ، خو دهغه دغه میړانې ، بهادرۍ او ځان ځارنې دهغه لښکر د ماتې او تیښتې څخه نه شو راستنولی. په دې جنګ کې د همایون ښې مټ هم زخمي شوې و ، عسکرو دخپل زخمي شاهنشاه په کتلو سره نور هم خپل جرأت له لاسه ورکاوه او تیښتې ته یې ښه ډېر را وهلې .

کله چې د ۱۵۳۹ ز کال د جون په ۲۲مه د چوسه په سیمه باندې لمر خپلې وړانګې را غځولې نو تر دې وخته پورې د شیرشاه سوري لښکر دهمایون لښکرې د پوره ماتې سره مخامخ کړې وې، اودهمایون لښکرو دخپلو ځانو دخوندی ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځآیو کې پناه اخسته. خو همایون تر دې وخته پورې هم په پوره میړانه او بهادرۍ سره دخپل لښکر دیوې برخې سره دجنګ په میدان کې جنګیده ، خو شیرشاه سوري اوخواص خان هڅه کوله چې هغه کلابند کړي او ژوندی یې ونیسي.

دهمایون د ژوندي نیولو د ویرې دهغه ساتونکو دهغه آس د قیضې څخه ونیوه او دجنګ د میدان څخه یې وویست اود ګنګا ددریاب په لور یې بوت. کله چې همایون و کتل چې دهغه لشکر ډیره بده ماتې وخوړه او لښکر ټول خور اور شوې دي اوپاته یې هم دخپلو ځآنو دخوندي ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځایو ته تښتي اودا چې شیرشاه سوری او خواص خان دهغه د نیولو له پاره په پوره تیزۍ سره دهغه تر شا را روان دي ،نوپه همدې وخت کې همایون له ځانه سره یو ستره پریکړه وکړه.

همایون دخپل ځآن دخوندي ساتلو په خاطر خپل آس د ګنګا په دریاب کې وروغورځاوه خو د آس نه د راپریوتو په اساس نژدې و هغه خپل ژوند له لاسه ورکړي او همدلته په دریاب کې ډوب شي،مګر یوحبشي چې نظام نومیده اوپه دغه وخت کې یې د مشکونو په واسطه ددریاب څخه د تیریدو هڅه کوله ، پر همایون ورپیښ شو او همایون یې د ډوبیدو څخه وژغوره او دګنګا هغه بلې لورې ته یې ورساوه.

خو دا د همایون بدقسمتي وه چې د هغه دحرم ټولې ښځې او دپړاو په ټولو سامانو باندې دشیرشاه سوری ولکه کلکه شوې وه ، په تاریخ کې داسې نا څاپي یرغل دومره بریالیتوب نه و تر لاسه کړې لکه دشیرشاه سوری اوخواص خان دې یرغل چې تر لاسه کړ. اوس نو دشیرشاه سوري په ولکه کې دهمایون د شاهي کورنۍ ټولې ښځې او د نورو سالارانو او سترو کورنیو ښځې ټولې د شیرشاه سوری په لاسو کې وې. په دې جنګ کې شیرشاه سوري او خواص خان دواړو د همایون دلښکر په زرګونو وګړي له تیغه تیر کړل ، تر څنګ یې په زرګونو نور دګنګا ددریاب په څپو کې لاهو شول.

شیرشاه سوري دهمایون اودهغه د سالارانو د مستوراتو او کوچنیانو سره چې ددې په ولکې کې راغلي وو ډیر زیات ښه سلوک وکړ. د شهنشاه همایون ملکه ،چې حاجي بیګم نومیده ، اود نورو سردارانو مستورات چې کله د شیرشاه سوري تر مخ را حاضر کړل شول نو شیرشاه سوري دهغوې د عزت اودرنښت په خاطر دخپله آسه را ښکته شو ،هغوې ته یې ډاډ ورکړ او دهر ډول بسپنې کولو ژمنه یې ورسره وکړه ،هغه دخپل لښکر منادي کونکې را وغوښت او ورته یې حکم وکړ چې په ټول لشکر کې اعلان وکړي چې هیڅ لښکری دې د مغلو کومه ښځه او یا کوچنې له ځانه سره نه بندي کوي بلکه دوې ټول هلته خیمه ځاې ته را ورسوئ ، مونږ ددوې له پاره همدلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب انتظام کړې دې. دد ې سره سم هغه د خیمه ځاې په لور ولاړ هلته یې دد ې ښځو او کوچنیانو له پاره خاص ځاې جوړ کړ او بیا یې دهمایون د کورنۍ په ګډون د ټولو سالارنو بیبیانې او کوچنیان هملته سره راټول او په ډیر عزت او درنښت سره ځاې په ځاې کړل.

۴۵

د چوسې جنګ او دشیرشاه سوري په لاسو د همایون دلښکرو ماتې دمغلو په سلطنت باندې ډیر زیات بد اغیز وکړ، ددې جنګ اغیز همدومره و لکه د سورج ګړ جنګ چې د بنګال په ریاست باندې کړې و. اوس نو دشیرشاه سوري د غوښتنو افق هم ډیر پراخه شوې و ، که څه هم هغه نژدې دولس میاشتې مخته غوښتل په بنګال کې د مغلو دباج ورکونکي په څیر ارام ژوند وکړي خو اوس هغه دخپل برخلیک په یوه ټوپ سره دبنګال او بهار د سیمو څخه اخوا د جونپور د مسلمان ریاست خپلواکې حکمران هم ګرځیدلې و. اوس نو هغه د دهلي دشهنشاه سره دهمعصرۍ اوبرابرۍ دعوا کولې شوه ، تر څنګ یې دشیرشاه سوری په څیر زړه ور اوښه تدبیرکونکي له پاره دهلی هم ډیر لرې نه و.

دګنګا په دریاب کې د ډوبیدو څخه دخوندي را وتلو وروسته همایون دخپل ماتې خوړلې فوځ څخه لمړۍ د غازي پور او بیا د بنارس او چنار په لورو تښتید. ځکه چنار تر اوسه هم د همایون د فوځونو په ولکه کې و . همایون دخپل همدې ماتې خوړلي لښکر سره یوځاې د چنار کلا ته ورننوت. اوهلته یې درې ورځې قیام وکړ.

همایون دا انګیرلې وه چې دشیرشاه سوري دلښکرو په لاسو د ماتې وروسته به دشیرشاه سوری دلښکرو حوصلې ډیرې پورته وي نوپه دې خاطر به د چوسې د سوبې وروسته اوس هغوې د چنار کلا باندې د حملې کولو هڅې کوي. ځکه چې چنار دهغه ډیره خوښیده ، همایون دا انګیرله چې شیرشاه به په هرصورت باندې د چنار کلا په خپله ولکه کې اخلي. هغه دهمدې حالاتو د مطالعې وروسته خپل هغه پاته لښکر هم د چنار کلا څخه را وویست ، اودګنګا په جنوبي غاړو باندې یې قدم کیښود ، هغه د ګنګا په غاړه په سفر کولو سره د ګنګا او جمنا ترمنځ د دې دواړو دریابونو د رایوځاې کیدو ځاې ته راورسید. خو هغه هلته د رارسیدو سره سم ډیر حیران شو او په دې نه پوهیده چې په څه ډول دد ریاب څخه تیر شي. په دې وخت کې ورسره کیشتۍ هم نه وې او دکشتیو پرته نه پخپله اونه یې لښکر په دې توانیده چې دد ریاب دې غاړې ته را واوړي.

هغه وخت چې همایون د ګنګا او جمنا د یو ځاې کیدو په سیمه کې په ډیره بده ورځ کې پروت و نو په همدې وخت کې د اریل راجه ، بیربهان ، دهمایون دکومک له پاره را وځغاستل ، بیربهان د اریل راجه و ، دا سیمه داله باد سره نښتې ده ، څرنګه چې په تیرو وختو کې همایون دهغه سره ډیر احسانات کړي و نوپه دې خاطر هغه هم ورته د مصیبت په وخت کې را ورسید. په دې وخت کې دهمایون لښکرې د څلورو پنځوورځو راهیسې په پوره لوږه او تنده کې پرتې وې. راجه هغوې دخبله ځانه سره خپلې سیمې ته یوړل ، هلته یو بازار پرانست اودهمایون اودهغه دلښکرو له پاره یې دخوراک څښاک انتظام وکړ ، ددې نه اخوا یې هغوې ته د اوسیدو ځایونه برابر کړل اودهغوې اسونو او نورو حیواناتو ته یې ګیاه او وابښه برابر کړل. په دې توګه د شیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، دلږ څه وخت د ارام کولو له پاره همایون د خپل دغه لښکر سره هملته د اریل د راجه بیربهان په ځاې کې پناه واخسته.

۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون او دهغه لښکر ته د چوسې په سیمه کې د شیرشاه سوري لخوا د ماتې ورکولو وروسته ، شیرشاه سوری دهغه دلښکر په ټول پړاو باندې ولکه کړې وه او دهغه ټول وسایل او سامانونه یې په خپله ولکه کې اخستې و او بیا یې هغه ټول په خپل فوځ باندې ویشلې و ، په دې اساس دهغه دفوځ حوصلې چې د همایون دلښکرو دماتې وروسته لوړې شوې وې ددې مالونو په ویش باندې نورې هم تازه او غښتلې شوې.

دجنګ نه وروسته هغه وخت چې شیرشاه سوری په خپله خیمه کې ځانته ناست و نو د خیمې دروازې ته خواص خان راغې او ودرید او دشیرشاه څخه یې پوښتنه وکړه او ورته یې وویل چې: تاسې زه دکوم کار په خاطر را بللې وم. شیرشاه سوري پر خپل څنګ کې خالې ناست ځاې ته اشاره وکړه او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! را شه او دلته زما تر څنګ کینه. ما ته دځو مهموکارونو دکولو په خاطر را بللې یې. دهغه په دې خبره خواص خان مخته راغې اود شیرشاه سوري تر څنګ کیناست. هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوري خیمې ته ورغې نو په همدې وخت کې اوما هم د ګنګا خیمې ته ور ننوتې وه. په دې وخت کې د ګنګا تر څنګ نیرمل هم ناسته وه ، دخپلې خیمې په دروازې کې یې د اوما په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره خوشحاله شوه ، دخپله ځایه راپورته شوه ،او په یوه منډه مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وتله. بیا یې هغه د خیمې منځته راوړه او نیرمل ته یې ور وپیژندله. بیا درې واړه یو دبل تر څنګ کیناستې ، په دې وخت کې اوما په ډیرې اندیښنې سره ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! هغه وخت چې دبرسات په موسم کې هغه زړې ښځې ته را وبللې او بیا ته ټوله شپه رانه غلې او ما په انتظار کې هغه ټوله شپه لکه د اور په سکروټو تیره کړه. که څه هم ماته ډاډ پیدا شوې و چې ته به دخواص خان په لور ورغلې یې خو کله چې بله ورځ هم را نغلې نو زه د خواص خان حویلۍ ته ورغلم هغلته را ته ساتونکو وویل چې دګنګا په نوم هیڅ یوه نجلۍ دیخوا نه ده راغلې ، نودې خبرې زه نوره هم په اور کې ودرولم. خو هیڅ مې هم د لاسه نه کیدل. ما ټول رهتاس په تاپسې ولټوه خو هیڅ درک دې راته معلوم نه شو. په ځواب کې ورته ګنګا بې چاره د زیارت دلنګرځاې څخه د راتښتولکیدو او بیا د مهارت د هستونګنځي پورې د راوستلو او بیا دخواص خان په واسطه دمهارت څخه د خلاصون ټوله قصه په تفصیل سره وویله.

اوما ددې ټولې قصې په اوریدو سره مسکۍ شوه ، بیا یې دخپل فکر په څرګندولو سره وویل چې: ګنګا ! زه خوشحاله یم چې پر تا باندې په پرلپسې توګه احسان کونکې بل څوک نه بلکه پخپله ستا خواص خان دې. خو اوس راته دا ووایه چې ستا اود خواص خان اړیکې څه ډول دي. ګنګا په خندا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې ګوره اوما ! خواص خان خو ډیر نیک او د ښه خویې خاوند انسان دې ، ډیر مینه ناکه او محبت کونکې شخص دې ، اوس یې ته داسې و انګیره چې هغه له ما سره ډیره زیاته مینه او محبت کوي. اوما ورته وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه تاته ستا په دې بریالیتوبونو مبارکې وایم ، اوس زما په فکر چې ته باید دخپل مخ څخه نقاب لرې کړې او دپوره اصلیت سره دخواص خان مخې ته راشې. او هغه ته دا حقیقت روښانه کړې چې ته ګیتا نه بلکه شهزادګۍ ګنګا یې. دهغې په دې خبره ګنګا اندیښنه و ښووله او ورته یې وویل چې:

نه اوما خورې ! هیڅکله هم نه ! داسې نه دې په کار. که زه داسې وکړم نو ویریږم چې خواص خان به دا کار یوه دوکه او فریب و ګڼي ، هغه به دا و انګیرې چې ما دهغه محبت په فریب او چل ول سره خپل کړې دې. یعنې هغه کار چې ما دګنګا په حیثیت سره و نه شو کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، هغه مې دګیتا په حیثیت سره تر سره کړ. اوما خورې ! زه غواړم چې دګنګا له پاره هم دخواص خان په زړه کې ځاې پیدا کړم. دهغې وروسته به بیا زه خپل نقاب لرې کړم اودخواص خان مخې ته به راشم. بیا به هغه وخت ماته کومه اندېښنه نه وي ، ځکه چې هغه وخت به خواص خان دګنګا او ګیتا دواړو سره یو شان مینه کوي. او زه چې ورته په هره بڼه را مخته شم نو له ماسره به مینه کوي ، اوما ترې وپوښتل چې: خورجانې !دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره اوما خورې ! ما ته دلته دهمدې له پاره را غوښتې یې او تا ته مې دا خبر هم درکاوه چې زه اوس دخواص خان په لشکرو کې خوندي ژوند کوم ، په دې اساس ته زما په اړه کومه اندېښنه او فکر مه کوه. اوما !دګنګا له پاره چې دخواص خان په زړه کې دمحبت د راپیدا کولو له پاره ما کوم پلان تر تیب کړې دې نو دهغې په اړه ما ته دشیرشاه سوري له اړخه پوره ملاتړ تر لاسه دې. بلکه دهغه دکورنۍ غړي هم زما سره په دې پلان کې را ګډ شوي دی او ټول زما ملاتړي او راز داره دي. اوس چې زه درته څه وایم هغه ته په پوره غور اودقت سره واوره. هغه وسله وال عسکر چې ستا درا وستلو له پاره درغلي و هغوې هم ما دشیرشاه سوری دحکم په مطابق در استولي وو. اوس به د لږې دمې وروسته ته دخواص خان په لور ورځې. اوهغه ته به دا وایې چې ګنګا د لیونتوب تر پولو پورې له تاسره مینه اومحبت کوي، نن سبا هغه په خوارۍ او ذلت کې شپې او ورځې تیروي ، ته به دګنګا په اړه نورې قصې او داستانونه هم له ځانه سره جوړ کړې او ورته به یې ووایې. هغه ته به دا هم ووایې چې اوس خو هغه بیچاره دخلکو د ازار ورسولو نه تنګه شوې او ستا په حویلۍ کې یې پناه اخستې ده. زاړه او شکیدلی کالي یې په ځان دي او .... په اخر کې به ورته دا هم ووایې چې ګنګا سوګند یاد کړې دې چې په ژوند کې به یو اځې اویو اځې خواص خان دخپل ژوند ملګرې ګرځوي او که نه مړینه او په قبر کې ښخیدل ځانته غوره ګڼي. هو ! ته به دخپله ځانه څخه دګنګا په اړه دخوارۍ ، ذلت ، لوږې ، تندې ، زړو کالیو ... او .. داستانونه جوړ او خواص خان ته به یې واوروې

کله چې ته زما د مظلومیت دغه ډول داستانونه خواص خان ته واوروې نو خواص خان به ګنګا درهتاس څخه دلته را وړولو ته تیار شي ،ګنګا تر دې ځایه خبره کړې وه چې اوما یې خبره ور غوڅه کړه او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګاجانې !کله چې زه خواص خان ته ستا دمظلومیت دا ټولې قصې وکړم او ورته ووایم چې هغه په رهتاس کې اوسیږي او اوس هغه دخلکو د ظلمونو څخه تنګه شوې او ستا حویلۍ کې یې پناه اخستې ده او بیا خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا د رهتاس څخه راوړي او ما هلته ور ولیږي نوبیا به ترې څه جوړ شي ؟دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې: تا خو زما خبره وانه وریده ، په اصل کې ما درته همدا خبره کوله چې:

ګوره اوما !کله چې خواص خان دې ته تیار شي چې ګنګا درهتاس څخه دلته را وړي نو هغه ته وایه چې د ګنګا د را وستلو په خاطر به ته هم دخواص خان سره هلته ورځې. دخیمې څخه د راوتلو وروسته به ته سمد ستې دلته زما خوا ته راشې اوما ته به ټوله قصه وکړې ، ما تاته مخته هم ویلي و چې مونږ دا ټول پلان د شیرشاه سوری په ملاتړ پلې کوو. بیا به شیرشاه سوري له ما سره څه ساتونکې ولیږي ، او هغوې به ما ډیره ژرپه رهتاس کې دخواص خان حویلۍ ته ور ورسوي ، ستا کار به دا وي چې زما د تللو وروسته به ته دخواص خان سره په ډیره ارامه توګه هغه لورې ته راځې. ځکه چې که زه هلته رهتاس ته سهار سهار ورسیږم نو ته او خواص خان هلته ماسپښین یا ماښام را ورسیږئ. په دې لړ کې شیرشاه سوري ددې احتیاط څخه کار اخلي چې ددې ځایه د شیرشاه سوری دحویلۍ له پاره نوې ساتونکې ور استول کیږي او هغوې ته زما په اړه ځانګړې لارښوونې ورکول شوې دي ، نو که چیرې خواص خان دهغوې څخه زما په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتې نو هغه ته به څه شک او شبه نه پیدا کیږي. ګوره اوما ! اوس خو ته په ټوله خبره ښه وپوهیدې. اوس له ماسره راشه تر څو ساتونکې در سره کړم هغه به دې د شیرشاه سوری دخیمې په لور بوځي.

څرنګه چې اوما په ټوله خبره ښه پوه شوې وه، په خندا راپورته شوه، ګنګا له ځانه سره د خپلې خیمې دروازې ته راوسته، هلته چې کوم ساتونکې و هغه ته وویل شول چې اوما د خپله ځانه سره دشیرشاه سوري دخیمې په لور بوځي، ساتونکې هم په پټه خوله د اوما سره د شیرشاه سوری دخیمې په لور روان شو، ګنګا دخندا نه شنه، بیرته په خپله خیمه کې د نیرمل په لور را و ګرزیده اودهغې تر څنګ کیناسته.

دبله اړخه کله چې خواص خان د شیر شاه سوري تر څنګ کیناست نو شیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما ته ددوو کارونو له پاره دلته راغوښتې یې. لمړی دا چې ماته زما مخبرانو خبر راکړې دې چې په چوسه کې دماتې خوړلو وروسته همایون اوس د اریل دراجه بیربهان په ځاې کې پناه اخستې ده. ویل کیږي چې بیربهان په تیرو وختو کې د همایون د احسانونو د بوج لاندې دې. په هر صورت د اریل راجه بیربهان ته باید همایون ته دپناه د ورکولو په خاطر سخته سزا ورکړل شي، خوګوره خواص خانه ! ما خپل مخبران خپاره کړي دي تر څو دهمایون د هغه دورونو اودهغه د لښکر په اړه سهي معلومات راټول کړي ،ددې وروسته به بیا زه دهمایون او دهغه د ورونو پر خلاف خپل لښکر متحرک کوم ترڅو په هیڅ ځاې کې دهغوې قدم ټینګښت و نه مومي.

خواص خانه ! دا خو یو کار و، بل کار ستا د ذات او شخصیت په اړه دې. دهغه په دې خبره خواص خان یو دم دشیرشاه سوري په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما دذات په اړه به څه کار وي ؟شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! ته خو پوهیږې چې لکه څنګه چې زه دخپلو زامنو اولوڼو سره مینه او محبت کوم همغسې محبت او مینه له تا سره هم کوم. ګوره زویه ! زه غواړم ستا کور هم اباد شي. او ستا اولادونه او بچیان پیدا شي، خواص خانه ! ما خو د رهتاس شهزادګۍ ګنګا تاته حواله کړې وه، که څه هم ما هغه د یوې وینځې په توګه تاته درکړې وه خو ما غوښتل چې ته به ګنګا دخپل ژوند ریښتونې ملګرې وګرځوې، ځکه چې پخوا تا هغه دخپل ځآن له پاره غوښتله.او هیله دې درلوده چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړې، ګوره زویه ! ما خو ګنګا دهمدې آند له مخې تا ته درکړه تر څو دهغې سره د ډاډ اوسکون ژوند تر سره کړې.

ګوره زویه ! ما خو تر اوسه پورې ستا په ذاتیاتو کې هیڅ نه دي ویلي، خو اوس به زه خاموشه نه پاته کیږم. ګنګا داسې یوه نجلۍ ده چې زه پوهیږم چې ما تر اوسه پورې په خپل ژوند کې داسې ښایسته اوښکلې نجلۍ نه ده کتلې. که چیرې ته هغه دخپل ژوند ملګرې کړې نو زه په ډاډ سره ویلې شم چې تاسې دواړه به ډیر دښه برخلیک خاوندان وګڼل شئ، دهغه په دې خبره خواص خان وویل چې:

زما مشره او اقا شیرشاه سوري ! ستا وینا بلکل سهي ده، خو ته به په دې هم خبر شوې یې چې په تیرو وختو کې ګنګا زما ډیره بې عزتي کړې ده. اودهمغې بې عزتۍ په اساس ما دهغه مینه اومحبت دخپل زړه څخه ویستلې دې. اوس دهغې سره مینه ماته نفرت ښکاري. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه ! په ژوند کې سړې تودې، ښکته پورته.. هرڅه شته، خو زویه، دداسې کارونو په واسطه هغه څه چې انسان غواړي هغه ته په زړه کې نفرت نه راټوکوي. خواص خان تر یوه وخته پورې خاموشه و اوبیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاید چې ته به خبر شوې یې چې ما ګیتا دخپل ژوند دملګرتوب له پاره غوره کړې ده ،زه د هغې سره ډیره مینه لرم اوهغه هم له ما سره همدا سې مینه لري. خو هغې د یوه کار دپوره کیدو له پاره سوګند خوړلې دې او تر څو یې چې هغه سوګند نه وي پوره شوې تر هغې دخپل مخ نه نقاب نه لرې کوي او نه له ما سره واده کولو ته تیاریږي ، زما په آند ،کله چې هم دهغې دا سوګند پوره شي نو هغه به دخپل مخ نه نقاب هم لرې کړي او زما د ژوند ملګرتوب ته به هم غاړه کیږدي. دروند ه شیرشا ه ! که څه هم ما تر اوسه د ګیتا مخ نه دې کتلې خو زړه مې وایې چې هغه به ډیره ښایسته او نا زنینه نجلۍ وي ،په تیر وختو کې پر هغې ډیر ظلم او تیرې شوې دې او زه غواړم چې دهغې سره واده وکړم تر څو پر هغې دپخوانیو تیریو او ظلمونو ازاله وکړای شم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره زویه ! دا خو ډیره ښه خبره ده چې ته ګیتا خوښوې او غواړې چې دهغې دپخوانیو ترخو بدله ورکړې نو بیا ته دګنګا د پخوانیو ترخو اذاله ولې نه کوې. ګوره زویه !دا سهي ده چې په پخوا وختو کې د ګنګا څخه څه تیرې شوې دې خوبیا هغې دخپلو دغو تیریو په اړه ستا څخه ښښنه غوښتې ده ، ما ته خو تر دې ځآیه هم معلومات شته چې هغه دښښنې له پاره ستا پښو کې پریوتې وه ، یعنې په یوه ډول سره یې ستا په محبت او مینه کې ځان ډیر خوار او ذلیل و ګرځاوه .دا ځکه چې هغې په هر صورت غوښتل تا دخپل ځان کړي ، غوښتل یې په هرصورت چې وې ستا محبت په خپله لمن کې راټول کړی خو ما اورید لې دی چې تا هغه نوره هم ذلیله او سپکه کړې ده اوهغه دې په ټیل وهلو سره دخپلې خیمې نه بیرون را ویستلې ده . زویه ! دا ښه خبره نه ده ، زه اندیښمن یم چې هغه نجلۍ به اوس ،معلوم نه ده ، چې چیرې به اوپه کومو ځایو کې به د ستونزو نه ډکې شپې او ورځې تیروي . خواص خان غوښتل څه ووایې چې یو ساتونکې را ننوت او ورته یې وویل چې اقا ، اوما نومې یوه نجلۍ غواړي د خواص خان سره ووینې. ددې خبرې د اوریدو سر ه سم خواص خان دخپله ځایه راپورته شو او ویې ویل چې: شیرشاه سوری ، زما اقا ! زه به ددې نجلۍ سره دکتلو وروسته بیرته ستا دربار ته راحاضر شم ، دا اوما هغه نجلۍ ده چې یو وخت هلته په رهتاس کې د شهزادګۍ ګنګا وینځه وه ، دا بیا دګنګا سره یو ځای زما دحویلۍ څخه ووتله اوبیا را ته ځرګند ه نه شوه چې دواړه کومې لورې ته تللې وې. زه به دهغې څخه وپوښتم چې نن سبا چیرې اوسي او په څه حال کې دي. شیرشاه سوری ورته وویل چې: نه خواص خانه ! ته همدلته په خپل ځای کینه ، زه به اوما دلته را وغواړم او ترې به معلومه کړم چې هغه اوګنګا ستادحویلۍ نه دوتلو وروسته چیرې تللې وې او دا چې نن سبا ګنګا په څه حال کې او چیرې ده .

دشیرشاه سورې دوینا سره خواص خان بیرته په خپل ځای کې کیناست ، بیا شیرشاه سوري هغه راغلي ساتونکې ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: د اوما نومې نجلۍ نوم چې تا واخست ،هغه سمد ستې زما خیمې ته را وړه. هغه ساتونکې بیرون ولاړ او د لږځنډ نه وروسته بیرته د اوما سره یو ځای راغې. شیرشاه سوري اوما ته حکم وکړ تر څو دهغه تر مخه کیني ، اوما چپ چاپ په ډیره کراره توګه مخته ورغله او دشیرشاه سوري تر مخ کیناسته ، خواص خان ورته وکتل اوبیا یې تر ې وپوښتل ، زما خورجانې !ته څنګه یې ، اوما بې چاره ورته د شکونو او شکایت په توګه په ژړغونې اوا ز سره وویل چې:

خواص خانه !تا خو ما ته خور ویلې و ، نوبیا ته څه ډول ورور یې چې دخپلې خور خبر هم نه شې اخستلې. خواص خان ورته مخ کړ چې: ګوره !ګیلې قصې به وروسته کوو ، خو دارا ته ووایه چې ته او ګنګا چې زما دحویلۍ څخه ووتلئ نو بیا تاسې دواړه چیرې ولاړئ. په ځواب کې ورته اوما د ډیر فکر او سوچ وروسته وویل چې: ګوره خواص خانه ! زما اود ګنګا د مظلومیت داستانونه ډیر اوږده او دعبرته ډک دي ، هغه وخت چې اقا شیرشاه سوری ګنګا تاته د یوې وینځې په توګه در وسپارله نو هغه وخت زه ډیره خوشحاله وم ، ما فکر کاوه چې اوس به ته ګنګا دخپل ژوند ملګرې و ګرځوې. او زه به هم ستا سې ددواړو تر څنګ دلته اوسیږم او ارام ژوند به ترسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم. ځکه چې تا ماته خپله خور ویلي و. خو ستا په خاطر زماد ټولو هیلو غوټۍ مړاوې شوې ، تا ګنګا دنظره وغورځوله حال دا چې ددې نه مخته تا ګنګا دخپل ځان له پاره خوښوله اودهغې سره دې ډیره زیاته مینه اومحبت کاوه . هغه بیچاره بیا بیا ستا ځای ته راغله او منت او زاري یې درته وکړې اوبښنه یې درنه وغوښتله ، ان تر دې چې ستا پښو ته درو غورزیده ، لاسونه یې درته جوړ کړل ، منتونه یې درته وکړل اودخپلو غلطیو په اړه یې د رڅخه عفوه و غوښته ، خو تا هر ځل دهغې دغه عذر او زاري په ډیره سپکه توګه مسترد کړه ، په دې اساس هغه ستا دحویلۍ څخه ووتله او زه یې هم د خپله ځانه سره را وویستلم.

ګوره خواص خانه وروره ! ما خو د ګنګا سره د یوې وینځې په څیر د خپل عمر زیاته برخه تیره کړې ده ، دهغه کړچار ، خوې او عادت مې ډیر خوښیږي ، اوبیا دخپل مور اوپلار د مړینې وروسته خو دهغې ځآنته پریښول په کار نه و . هغه دخپل ښایست ، اوځوانۍ له اړخه هم د ټولنې د اوباشو ځوانانو له خوا تر تهدید لاندې ده نوپه دې خاطر زه هم د هغې سره یو ځای ولاړم.

خواص خانه وروره ! مونږ ځکه ته په دې مسئله باندې خبر نه کړې چې تا دګنګا سره نه کومه مینه درلوده اونه کومه همدردي. زه او ګنګا هملته په رهتاس کې ستا دحویلۍ څخه د تللو وروسته دګنګا د یوه خپلوان کور ته ولاړو .مونږ هلته په یوه ډول پناه واخسته . د ګنګا او زما اراده دا وه چې مونږ به هملته د ژوندانه تر اخري ورځو پورې خپلې شپې سبا کوو . ما ګنګا ته دا هم وویلې چې څرنګه چې هغه ډیره ښکلې ده ، ښایسته نو هر څوک غواړي چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړي خو هغې ویل چې هغه سوګند کړې چې هغې په خپل ژوند کې یواځې اویواځې د یوه کس سره د زړه له کومې مینه کړې او هغه کس خواص خان دی. نوپه دې خاطر اوس هغه د خواص خان نه پرته بل څوک دخپل میړه په بڼه لیدو ته تیاره نه ده . ګوره خواص خانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ګنګا بېچاره ستا په یاد کې اوستا په بیلتون کې ټوله شپه بې خوبه وی او ژاړي. که څه هم ما هغې ته ډیره تسلي او ډاډ ورکړې خو دهغې په حال باندې رحم کول په کار دي. ستا دحویلۍ نه دوتلو وروسته چې مونږ دګنګا دکوم خپلوا ن کره پناه اخستې وه نو هلته خو مونږ یو څو ورځې په ارامۍ سره تیرې کړې خو دهغې وروسته مونږ د ستونزو او مسکلاتو لاري پرانستل شوې او بدنامیو اوبدبختیو یو توپان زمونږ تر مخ را پورته شو ، دهغې په دې خبره خواص خان ترې سمد ستې وپوښتل چې :

ستا او دګنګا له پاره څه ډول توپانونه را مخته شول ؟ په ځواب کې یې ورته اوما وویلې چې:

خواص خانه وروره ! ګنګا زما سره یو ځای دخپل دوست په کور کې پناه اخستې وه ، خو هغوی یو ځوان زوې درلود ، کله چې هغه د ګنګا ښایست او ښکلتیا وکتله نو هغه په دوو پښو و درید. حال دا چې هغه ددې نه مخته هم ګنګا د شهزادګۍ په بڼه کې کتلې وه خو به هغه وخت کې هغه دګنګا په لور د سترګو دپورته کولو جرأت هم نه شو کولې. هغه په دې پوهیده چې که چیرې د شهزادګۍ په لور سترګې پورته کړي نو د سختې سزا سره به مخ شي. خو کله چې ګنګا د یوې بې اسرې ، مجبورې ، او بې کوره پیغلې په څیر د هغوی کره پناه واخسته نو بیا دغه ځوان هم خپل ځان جوړاوه اوپه ګنګا کې به یې سترګې ور ټومبلې وې. هغه خپل مور اوپلار ته هم ویل چې غواړي ګنګا خپله کړي.

خو خواص خانه وروره ! ګنګا دهغه ځوان مور و پلار ته دا ډاګیزه کړې ده چې دهغې د سویمبر مقابلې تر سره شوي دي اوکوم چا چې دهغې د سویمبر مقابلې ګټلې دی اوس هغه دهمغه کس سره ډیره زیاته مینه اومحبت کوي او دهغه کس نوم خواص خان دی. ګنګا په خپلو خبرو کې دا هم ډاګیزه کړې ده چې د څو نا ببره حالاتو په خاطر هغه دخواص خان څخه لرې او سیږي اوکه نه هغه دخواص خان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوخواص خان دهغې سره ډېره زياته مينه لري او ډېر ژر به هغه دخواص خان سره د واده کولو له پاره دهغه ځاې ته ور ستنه شي . هغې دهمدې ډول خبرو په څرګندولو سره غوښتل دهغوې د لاسو څخه ځان خوندي و ساتي او هم يې دهغوې زوې ته دا څرګندوله ترڅو په زور باندې دهغې دخپلولو هڅې و نه کړي. ګنګا بې چاره ستا نوم په دې خاطر اخلي چې هلته د رهتاس په خلکو کې ستا دنامه سره ويره او دهشت خپور شوې دې ، او رهتاس خلک تا د شيرشاه سوری د ستر سالار په څير پيژني نو ګنګا په همدې خاطر چې دخلکو د شرنه يې ځان ساتلي وي ستا نوم بيا بيا استعمالوي، او خلکو ته دا ډاګيزه کوي چې که چيرې هرڅوک په ګنګا باندې زور زياتې وکړي نو د خواص خان دلاسو څخه خوندی نه شې پاته کيدې . دهغه وخته چې ګنګا هغوې ته ستا نوم اخستې نو هغوې بيچاره ګان هم غلي شوې دې ، خو هغه هلک چې د ګنګا سره بې حد ه مينه او محبت کوي او د ګنګا د ښکلا او ښايست څخه ډېر زيات اغيزمن شوې دې په هر صورت غواړې دګنګا نژديکت ځانته پيدا کړي ، هغه دا اراده هم کړې وه چې که چيرې ګنګا هغه ته په دوديزه توګه ورنکړل شي نوبيا به هغه د ګنګا په بې ابرو او بې عزته کولو هم تم نه شي.

ګوره خواص خانه ! ددې ځوان د ارادو اونيت په کتلو سره ګنګا ډېره انديښمنه شوې ده . په دې اساس مونږ بيا د ګنګا د دې خپلوان دکوره را ووتلو او يوې بلې حويلۍ ته منتقل شوو. ددې حويلۍ اوسيدونکې هم دګنګا پخوانې خپلوان دي خو بيا ګنګا ته هلته هم ډيرپاته کيدل په برخه نه شول ، ځکه هغه ځوان خبر شو چې ګنګا دلته پناه اخستې ده نو هغه د خپلو څو کسو اوباشو ملګرو سره يو ځاې دګنګا د تر لاسه کولو له پاره دې حويلۍ ته راغې او ګنګا ته يې هر ډول ګواښونه کول پيل کړل. هغوې ورته وويل چې ګنګا بايد په هر صورت چې کيدې شي ددې ځوان سره دې واده وکړی ا و که نه په زوريې ددې ځايه اخلو اويا يې دې دخپلو وژلو انتظار وکړي. مونږ دلته په دې حويلۍ کې هم يوڅو شپې په ډيرې بې خوندۍ سره تيرې کړې ، ان تر دې چې ګنګا اراده وکړه چې خپل ځان ووژني او په دې ترتيب د ژوند د ستونزو څخه ځان خلاص کړي.

تر دې ځايه دخبرو پورې د اوما اواز نور کيناست. دهغې په سترګو کې اوښکې راغلې ، تر لږه وخته پورې يې ځان سنبال کړې و ، دهغې ددې حال په کتلو سره خواص خان هم ډېر عمګين شوې و ، دلږ څه خاموشۍ او سکوت نه وروسته اوما يو ځل بيا وويل چې:

زما خواص خانه وروره ! هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا د ځان وژلو اراده وکړه نو ما ورته وويل چې ته به په هيڅ توګه ځان نه وژنې.ما هغې ته مشوره ورکړه چې ددې ټولو ستونزو اومشکلاتو د حل لاره دا ده چې زه او هغه بيرته ولاړې شو او هلته دخواص خان حويلۍ کې و اوسيږو . ځکه چې په دې حويلۍ کې ساتونکې شته ، او بيا مو هلته اوباشان نه شې تنګولې . ګنګا هلته ستا حويلۍ ته د ورتللو له پاره تياره نه وه ، هغې ويل چې څرنګه چې خواص خان له ماسره د زړه له کومې نفرت کوي نو که چيرې هغه خبر شي چې زه بيرته دهغه حويلۍ ته را ستنه شوې يم نو ما به ډېره بې عزته اوذليله کړي اوبيرته به مې دخپلې حويلۍ څخه را وکاږي. خو ما ورته ضمانت ورکړ چې له ماسره ولاړه شه اوهلته اوسه ، اودا چې خواص خان ته به زه وواېم ترڅو له تاسره بد سلوک و نه کړي. ګوره خواص خانه وروره ! اوس يې نو که ته ښه ګڼې اويا بده . ما ستا څخه د اجازې اخستلو پرته ګنګا ستا حويلۍ ته راوستې ده ، زه دهغې سره څو ورځې هملته پاته شوم.او هغې ته مې ډاډ او اطمينان ورکړ ، اوس ما هغې ته ويلي دې چې زه ځم او دخواص خان سره وينم ترڅو ددې ستونزې له پاره د حل لاره پيدا کړم. خواص خانه وروه ! تا خو ماته خور ويلي دي نو دخور په ښه چې زه تاته کومه خبره کوم هغه په حقيت ولاړه او ستا په خير ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه وروره ! د گنگا په څير ښکلې اوښايسته پيغله به تاته په بل ځاې کې تر لاسه نه شي. په دې کې شک نه شته چې په پيلامه کې هغې له تاسره ناروا سلوک کړې و خو دهغې په ځواب کې تا هم د هغې سره يو ځل نه بيابيا ناروا سلوک کړې دې اوبيا د ټولو ستره خبره دا چې هغه ستا په پښو کې پريوته. هغه د شهزادګۍ په څير ځو ځلې له تا څخه ښښنه وغوښتله. زما وروره ! زما هيله داده ، داسې وګڼه چې يوه خور ستا تر مخه لاسونه غوځوي چې ګنګا ته ښښنه وکړه ، ځکه چې هغه د زړه له کومې تا دخپل ژوند ملګرې کول غواړي ، هغې اراده کړې ده چې د خواص خان په انتظار کې به د ژوند ټولې شپې سبا کوي ، په دې خاطر ، زما وروره ! زه يو ځل بيا له تا غواړم چې د ګنګا خطاوې وبښې اودهغې سره پخلا شې، يووخت داسې و چې تا د زړه له کومې هغه دخپل ځان له پاره غوښتله ،هغه دې خوښوله ، ليکن اوس هغه بيچاره ، در په در ټکرې خوري، که چيرې ته کله هم دهغې دا حالت ووينې نو زړه به دې پرې وسوځي. دهغې وجود په پيوندې اوشکيدلو کاليو کې را پټ شوي دي. خواص خانه وروه ! ددې نه مخته چې هر چا شهزادګۍ ګنګا د شهزادګۍ په کاليو کې کتلې وه،نو که چيرې هغوې هغه په اوسني حال کې ووينې نو د اغيز پرته به پاته نه شي. نو په دې اساس يو ځل بيا له تا هيله لرم چې ته دهغې سره خپل خفګان ختم کړه ، په خپله رهتاس ته ولاړ شه او هغه له ځانه سره پخلا کړه اوبيا يې له ځانه سره همد لته لښکر ته راوړه اوکه نه ياد ساته چې دهغې بيچاره عزت او ناموس په رهتاس کې خوندي نه پاته کيږي ، دلته له تاسره به په لشکر کې د اوسيدو په وخت کې لږ تر لږه خپل ځان خوندي احساسوي. اوبيا هر وخت چې ته وغواړې دخپل ژوند ملګرې يې ګرځولې شې.

اوما تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته خاموشه شوه ، خواص خان هم دڅه ويلو پرته په پوره سوچ او فکر کې ډوب ناست و ، په همدې وخت کې شيرشاه سوري په ډير غور سره د خواص خان په لورې وکتل اوبيا يې ورته وويل چې:

خواص خان زويه ! هغه څه چې اوما وويل ټول سهي دي. ګوره زويه ! په مينه او محبت کې ښکته پورته خامخا راپيدا کيږي ، که چيرې يو وخت ګنګا له تاسره ناروا سلوک کړې و نو بيا خو هغې بيچارګۍ دښښنې له پاره ستا پښې ونيولې. په دې خاطر زه تا ته د يوه زوې په څير مشوره درکوم چې: هر هغه څه چې اوما درته وويل پر همغې عمل وکړه ، ګوره زويه ! اوس چې ګنګا ستا په خاطر ټول عمر د واده د نه کولو کوم هوډ کړې دې اوستا يادونه يې د سينې سره نيولې او خپلې شپې پرې سبا کوي نو زه پوهيږم ، زويه ، چې که په دې وخت کې ته دهغې سره پخلا نه شې نودا خو به ستا له لورې ډير تيرې وي. زه غواړم چې ته همدا نن دد ې ځايه درهتاس په لور ولاړ شې اودهغه ځايه ګنګا دخپله ځآنه سره دلته راوړې. ترڅو هغه همدلته په لشکر کې د ښځو په خيمو کې قيام وکړي نوبيا دا تا پورې ده چې څه وخت چې غواړې دهغې سره واده وکړې او خپله دژوند ملګرې يې و ګرځوې اوخپلې خيمې ته يې راوړې. اوکله چې د جنګونو دا لړۍ پاې ته ورسيږي نو ته دهغې سره په تل پاتې توګه په يوه ښه محل کې ژوند وکړې، زويه ، ايا زما په خبرو باندې کومه نيوکه لرې ؟

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووای چې اوما پرې خوله را خلاصه کړه او ورته يې وويل چې: خواص خانه وروره ! له ما څخه يوخبره چې بايد درته مې کړې وې ، هيره شوې وه ،حال دا چې هغه ډيره با ارزښته خبره ده اوهغه دا چې ګنګا اوس اسلام قبول کړې دې او مسلمانه ده. هغه د هندوانو درم پريښې دې. اوما ددې څرګندونو په اساس خواص خان ټکان شانته وخوړ داوما لورې ته يې وکتل اوبيا يې په پريکنده توګه وويل چې:

ګوره اوما ! زه ستا خبرې منم او رهتاس ته دتللو له پاره تيار يم اودې ته هم تيار يم چې ګنګا دهغه ځآيه له ځانه سره دلته لښکر ته راوړم خو زه تاسې ته د هر څه دمخه دا خبره کول غواړم چې ما دخپل ځان له پاره يوه بله پيغله انتخاب کړې ده چې ګيتا نوميږي ، هغه به ډيروخت هلته په رهتاس کې زما حويلۍ ته دخير غوښتلو په خاطر را تلله ، ما هغه دهمدې خيرغوښتلو په وخت کې وپيژندله ، اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ما خوښوي او زه يې هم د زړه له کومې خوښوم ،بيا کله چې زه دخپل لښکر سره دی لورې ته راغلم نو دا دهغه بدقسمتي وه چې دمهارت عسکرو هغه د زيارت دلنګرځای څخه راوتښوله او دمهارت هستونګنځي ته يې له ځانه سره راوړه. خويو ځل بيا دا دهغې خوش قسمتي وه چې په همدې ورځو کې ما مهارت په دې هستونګنځي باندې حمله وکړه اوهغه مې دهغوې د لاسو څخه ازاده کړه. اوس دغه ګيتانو مې نجلۍ همدلته په لشکر کې له ما سره اوسيږي اوما هوډ کړي چې هغه به دخپل ژوند ملګرې ګرځوم. خو ګيتا دخپل کوم کار په لړ کې سوګند ياد کړې دې چې ترڅو چې هغه کار يې و نه شي نو هغه به زما ترمخه دخپله مخه نقاب نه لرې کوي. ګوره اوما خورې ! ما تر ننه پورې د ګيتا مخ او څيره نه ده کتلې خودهغې جسماني جوړښت وايي چې هغه تازه پيغله اودښه ښکلا اوښايست خاونده ده. خوکه چيرې هغه ښکلتيا و نه لری نوبيا هم ما دهغې سره د واده کولو له پاره هوډ کړې دې.

ګوره اوما ! زه خوبه د ګنګا سره خپل خفګان ختم کړم اودخپل ژوند ملګرې به يې هم وګرځوم ، خو ايا هغه به ما سره دګيتا موجوديت ومني .ګوره اوما ! که چيرې ګنګا ، ګيتا زما د ښځې په څير له ما سره ونه مني نو زه تاته دا خبره د همدا اوسه ډاګيزه کوم چې بيا به زه دګنګا سره واده نه کوم. ځکه چې زه ګيتا ته په ګنګا باندې غوره والې ورکوم. دهغه په دې خبره اوما ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې :

خواص خانه وروره ! زه تاته ډاډ درکوم چې ګنګا به ستا دغه دويمه ښځه په هرصورت مني ، هغې ته به ستا په دويم واده باندې هيڅ ډول اعتراض نه وي.خو ايا زه دا پوښتلې شم چې که چيرې ګيتا ستا دا کار خوښ نه کړي چې ته دې دګنګا سره هم واده وکړې نوبيا ؟ خواص خان ورته د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې:

ګوره اوما ! زه به په دې لړ کې د ګيتا سره خبرې وکړم او هغه به دې ته تياره کړم چې هغه دې ګنګا هم زما دښځې په توګه له ما سره قبوله کړي ،اوزه هيلمن يم چې ګيتا به زما په دې خبره باندې کومه نيوکه ونه کړي ځکه چې هغه ډير غمځپلې پيغله ده اوزه دهغې څخه همدا سې هيله کوم چې هغه به زما په هيڅ دا ډول اقدام باندې اعتراض و نه کړي.

د خواص خان په دې خبرو باندې شيرشاه سوری او اوما دواړه ډير خوشحاله شول ، بيا ورته شيرشاه سوری وويل چې: خواص خانه زويه ! تا په خپله دې خبره زه ډير خوشحاله کړم ، اوس ته ډير ژر څوکسه وسلوال کسان له ځانه سره واخله اورهتاس ته ولاړ شه ،اوما لورې ! ته هم غواړې چې دهغه سره يوځاې ولاړه شې؟ اوما په تيزۍ سره ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې: هو ! اقا ! زه هم غواړم دخواص خان سره ملګرتوب وکړم ، او دګنګا په را خستلو سره به بيرته دې لورې ته راشم او دلته به د ګنګا سره يو ځاې و اوسيږم .دهغې په دې خبره شيرشاه سوري ورته وويل چې: ګوره اوما لوري ، کله چې ته ګنګا له ځانه سره دلته راوړې نو بيا به ستا واده هم دخپل لښکر دکوم سالار سره وکړم ، تر څو ته هم دخپل ژوند باته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړې . په دې وخت کې اوما نوې موضوع ته مخه کړه او ويې ويل چې:

خواص خانه وروره ! زه مخته د لښکرو دښځو ځاې ته تللې وم ، هلته مې لږه دمه وکړه او ډوډۍ مې هم وخوړه ، ما هلته د ګيتانو مې نجلۍ سره هم وکتل ،هغه هر وخت خپل مخ په نقاب کې پټ ساتي ، ما د هغې سره خبرې هم وکړې ، ما ته خودا سې بريښې چې هغه ډيره دپراخې سينې خاونده او د ښه کرچار مالکه ده . ښايسته هم ده . زه هيلمنه يم چې هغه به ګنګا د خپلې بنې په څير قبوله کړي ، داوما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبره خواص خان په حیرانتیا سره دهغې لورې ته وکتل اوترې ویې وپوښتل چې : ایا دهغې سره دې د ګنګا په اړه هم خبرې وکړې ؟ هغې ورته وویل چې زه به ددې ځایه دبیرته ستنیدو په وخت کې دهغې سره دګنګا په اړه تفصیلي خبرې کوم.

هلته په خیمه کې تر یوه وخته پورې چپه چپتیا وه ،خو د لږ ځنډ وروسته خواص خان په خوشحاله طبعه وویل چې: ګوره اوما خورې !د ګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته ،هغې ته ووایه چې هغه دې زما خیمې ته یوځل راشي ترڅو زه هم ورسره په همدې لړ کې خبرې وکړم. دهغې سره د خبرو وروسته به بیا زه له تا سره یو ځای د ګنګا درا وستلو په خاطر رهتاس ته ولاړشم ، اوما سمدستي دخپله ځایه پورته شوه او ویې ویل چې : زه به اوس د لښکر د ښځو تمځاې ته ورشم، هلته به زه د ګتیا سره تفصیلي خبرې وکړم، دهغې وروسته به ،خواص خانه وروره ، زه ګیتا ستا دخیمې په لور درولیږم. ددې خبرې سره سم اوما دخپله ځایه پورته شوه او د شیرشاه سوري د خیمې څخه بیرون ووتله

داوما د تللو وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه !ته اوس خپلې خیمې ته ولاړشه او د رهتاس په لور د خپل کوچ له پاره ځان تیار کړه خو زما دا خبره په یاد ساته چې د رهتاس څخه به ژر بیرته راستنیږې ، ځکه چې مونږ باید دهمایون پر خلاف اخري ځپونکې وار له پاره ځان تیار کړو ، خواص خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې : ته اندیښنه مه کوه ، زه به دګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته ددې ځایه رهتاس ته ځم او بیرته به ډیر ژر خپل لشکر ته راستنیږم. شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه ، رهتاس د تللو تر مخه له ما سره یو ځل ووینه. ځکه زه غواړم د ګنګا له پاره څه شیان ورولیږم. خو ګوره ، اوس چې دې د ګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته رسولې ده او دهغې سره د واده له پاره هم تیار شوې یې ، نو ددې له مخې ګنګا زما لور ده ، په دې خاطر زه څه شیان ور لیږم چې هغه پرې خوشحاله شي . د شیرشاه سوری په دې خبرو خواص خان هم ډیر خوښ شو ،مسکې شو اوبیا هغه هم دشیرشاه سوری دخیمې څخه بیرون ووت.

اوما د لږڅه درنګ نه وروسته د ګنګا خیمې ته ورغله ، ګنګا دهغې په کتلو سره دخپله ځایه را پورته شوه ،تر څنګ یې نیرمل هم را پورته شوې وه . دا سې څرګندیده چې ګنګا او نیرمل دواړه د ډیره وخته په ډیره ناارامۍ سره د اوما د بیرته ورتللو انتظار کاوه .ګنګا مخته ورغله او اوما یې له لاسه و نیوله ، په خپل څنګ کې یې کینوله اوبیا یې ترې و پوښتل چې : اوما خورې !دخواص خان سره دې په څه اړه خبرې وکړې که لږڅه احوال راکړې. په ځواب کې ورته ټول هغه څه چې دشیرشاه سوری په خیمه کې تیر شوې په تفصیل سره وویل ، په دې خبرو باندې ګنګا دومره خوشحاله شوه چې هغې لکه د لیونیو په څیر اوما په خپله غیږه کې را ونغاړله. هغه یې په خوله او مخ باندې ښکل کړه اوبیا یې ورته وویل چې اوما خورې !تا خو زما ټولې ستونزې اسانه کړې ، نو که چیرې د ګنګا په بڼه له ما څخه خواص خان خوشحاله شي او را سره پخلا شي اوما دخپل ژوند ملګرې کړي نوبیا به ، اوما خورې ! زه و پوهیږم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم دلاسه نه دې ورکړي. ما ته به ډاګیزه شي چې زما د ارام او ډاډمن ژوند ورځې په پیلید و دي او زما دهجر، بیلتون او فراقت شپې او ورځې په ختمید و دي.

د ګنګا د خوشحالیو او بیا دهغې دخبرو دخلاصیدو وروسته اوما دخبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې: ګوره ګنګا خورې !په دې لړ کې پخپله شیرشاه سوری ډیر زیات ښه کرچار تر سره کړې دې ، شیرشاه سوری زما په شتون کې خواص خان ته د ګنګا دومره ستاینه کړې چې زما په آن کې هم نه راتله او خواص خان ته یې وویل چې دګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته ورسوي اودهغه دخپل ژوند ملګرې کړي ، داسې څرګندیږي ، ګنګا خورې !لکه چې ستا او دشیرشاه سوری تر منځه په دې اړه پخوا هم څه پریکنده خبرې شوې وې. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبرو باندې ګنګا وویل چې: ګوره اوما خورې ! په دې لړ کې چن نن شیرشاه سوري خواص خان خپلې خیمې ته ورغوښتې و ، دا ټوله خبره مونږ مخته پخه کړې وه . هغه ساتونکې چې ته یې له ځانه سره را وړې وې دهغوې د ډلې څخه یې یو کس ته دلته د ښځو تمځاې ته راوستې اوبل یې نیغ ولاړ او شیرشاه سوري ته یې ستا د راتلو خبر ورکړ . نوپه دې اساس شیرشاه سوری هم سمدستې خواص خان خپلې خیمې ته را وباله . اوما خورجانې ! زه خو ستا ډیره ډیره مننه کوم چې دخواص خان تر مخه دې زما دمظلومیت داستان په ډیره ښه توګه بیان کړې دې. دهغې په دې خبره اوما لږ څه اندیښمنه غوندې شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! ایا څه شکیدلې اوپیوندي کالې له ځانه سره لرې ؟ ګنګا په زوره زوره وخندل او ورته یې وویل چې: که نه وي هم ، نو څه کالي به و شکوو او له ځانه سره به یې یوسو . څه خبره ده ، ته څه ویل غواړې؟ اوما ورته وویل چې: ما دخبرو په دوران کې خواص خان ته وویل چې: ګنګا هلته ستا په حویلۍ کې تم شوې ده ، خو دومره بې وسې او مظلومه ده چې پخوانۍ پیوندي او شکیدلې کالی یې په ځان کې دی، دهغې په دې خبره ګنګا په خندا شوه او ویې ویل چې :ته اندیښنه مه کوه ، زه به دداسې کالیو د تر لاسه کولو له پاره هم انتظام وکړم. بیا یې ورته وویل چې: که چیرې همداسې ده ، نوبیا خو ورځه اودخواص خیمې ته ولاړه شه.ځکه کله چې زه د شیرشاه سوری دخیمې څخه بیرون را وتلم نو خواص خان راته وویل چې ګیتا دهغه خیمې ته ور ولیږم ، تر څو هغه له تا سره خبرې اترې وکړې.

ګنګا سمدستې دخپله ځایه پورته شوه اوخپل وجود یې په سپین ځادر کې را وپوښه ،مخ یې هم په نقاب کې را ونغاړه بیا یې نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: نیرمل ، زما ډیرې ښې مورجانې ! زما دکالیو څخه کومه زړه جوړه وګوره او هغه وشکوه او بیا ورته پیوندونه ولګوه ، خو دا کار باید دخواص خان دخیمې څخه زما دراستنیدو پورې تر سره شوې وي. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان دخیمې په لور روان شوه.

په سپین لباس کې را پوښل شوې او په نقاب کې را نغاړل شوې ګنګا چې کله د خواص خان دخیمې دروازې ته روسیده نوپه ډیره نرمه او خوږه ژبه یې خواص خان ته وویل چې: تا زه دلته رابللې یم. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې هو !ګیتا ! ماته دلته رابللې یې. راځه دلته نژدې راشه او زما تر څنګ کینه . ګنګا پرته له ځنډه ورمخته شوه او د خواص خان مخې ته کیناسته. خو پخوا تر دې چې خواص خان په خبرو پیل وکړي ګنګا ورته وویل چې:

لږه شیبه وړاندې لښکر ته یوه نجلۍ راغلې وه چې اوما نومیده ، هغې هلته دښځو په تمځاې کې ستا په اړه پوښتل ، نو په دې خاطر ما ورسره اړیکه ونیوله او بیا مې خپلې خیمې ته یوړه ،هغې ماته دخبرو په دوران کې وویل چې تا هغه دخپلې خور په څیر منلې ده. نو په دې خاطر ما هغه له تا سره د کتلو له پاره د یوه ساتونکې په لارښوونه ستا خیمې ته دروا ستوله ، زما په آند چې ته هغه وخت په خیمه کې نه وې ،او دشیرشاه سوری خیمې ته ورغلې وې. اوبیا هغې هملته له تا سره کتلې دي. کله چې هغه بیرته زما خیمې ته راستنه شوه نو ماته یې پیغام راکړ چې تا له ما سره څه خبره لرې. ددې تر څنګ هغې ماته د رهتاس د شهزادګۍ ګنګا په اړه هم یو لوې داستان بیان کړ. اوس راته ووایه چې ته ماته څه ویل غواړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان د لږ څه فکر او غور وروسته وویل چې:

ګوره ګیتا ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ته زما ډیره زیاته خوښیږې ، زه له تا سره مینه کوم ، اوغواړم تا د خپل راتلونکې ژوند ملګرې کړم. په دې اړه ته څه فکر کوئ؟ دهغه په دې خبره ګنګا ورټوپ کړ او ورته یې وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې خو زما خوب همدا دې چې زه له تاسره مینه لرم ، تا خوښوم او غواړم همته زما د ژوند ملګرې اوسې ، دا چې په دې لړ کې به ستا آند څه ډول وي ، زه نه یم خبره . دګنګا په دې بې باکانه خبرو باندې خواص خان د زړه له کومې وخندل و بیا یې ورته وویل چې :

ګوره ګیتا جانې ! اوما به تاته ویلي وی چې د ګنګا سره زما لیدنه په کومو حالاتو کې شوې وه ،ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې هو ! اوما ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده . دا چې په لښکر کې د شاملید و تر مخه تا دګنګا سره مینه کوله خو هغې ناپوهه نجلۍ ته ونه منلې . خو وروسته چې تا دهغې د سویمبر مقابلې وګټلې نو بیا هغې ته دخپلې غلطۍ احساس پیدا شو اود زړه له کومې یې له تاسره مینه پیدا کړه خو تا څو ځله تیرې کړې او هغه دې دخپله ځایه په عزتۍ سره شړلې ده او د مینې په ځای ورڅخه کرکه څرګنده کړې ده . خو اوس هغه ګنګا چې یو وخت شهزادګۍ وه ، اوس په رهتاس کې د ذلت او خوارۍ شپې او ورځې سبا کوي، زما په خیال چې اوما به له تاسره همدا خبرې کړې وی او له تا څخه به یې غوښتې وي چې ته ګنګا را خپله کړه ، تا غوښتل همدا خبره ماته وکړې که نه ؟ خواص خان ورته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل چې : هو ! ما له تاسره همدا ډول خبري کول غوښتل او تر څنګ می یی دا هم ویل چې که چیرې زه ګنګا له تاسره یو ځای خپله ښځه وګرځوم نو ایا ته به په دې لړ کې کوم اعتراض ولرې؟ خو په دې لړ کې زه یو شرط ږدم او هغه دا چې زه به لمړۍ له تاسره واده کوم او بیا به دګنګا سره .

دخواص خان په دې خبرو باندې ګنګا په مصنوعي توګه خپل سر زوړند کړ او تر لږه ځنډه پورې په فکر کې ډوبه شوه او بیا یی وویل چې : ګوره خواص خان ! زما محبوبه !زه په دې لړ کې د ډیر پراخه زړه او سینې خاونده یم . زه خو هسې هم ستا ممنونه او مشکوره یم چې تا ماته دلته پناه راکړې ده ، زه خو هغه بې وسه اومجبوره پیغله وم چې دخپل تریخ ژوند هره ګړۍ مې د رهتاس په لنګرځاې کې تیروله . دا خو زما بخت و چې دخیر غوښتلو په وخت کې مې له تاسره اشنایی پیدا شوه ، تا له ماسره ډیره نیکه رویه وکړه ، پر ما دې رحم وکړ. خواص خانه ! زه هغه نجلۍ یم چې په خپل ژوند کې مې له تا پرته د بل چا سره مینه او محبت نه دې کړې ، زه په دې ویاړم چې زه دخواص خان په څیر د یوه ځوان ښځه کیږم . تر هغوې چې دګنګا پورې اړه لري نو زما په آند چې ګنګا له ماڅخه زیاته ستا دمینې وړتیا لری ، ځکه چې ما خپل ژوند د زیارت په لنګرځاې کې دخیر خیرات په غوښتلو تیراوه او په دې ترتیب مې له تاسره اړیکې پیدا شول خو دګنګا معامله بلکل بدله ده . تا دهغې د سویمبر مقابلې ګټلې دي نو په دې خاطر ګنګا زما څخه زیاته حقداره ده . نو په دې خاطر ، خواص خانه ، که ته زما سره یو ځاې ګنګا هم دخپل ژوند ملګرې وګرځوې نو په خداې سوګند ، چې ماته به هیڅ ډول خفګان را پیدا نه شي . بلکه زه به ډیره خوشحاله شم او زه به په دې هم ویاړم چې زما دمیړه خواص خان یوه ښځه یو وخت د رهتاس شهزادګۍ وه .

دګیتا ددې خبرو په اوریدو سره خواص خان دومره خوشحاله شو چې تر یوه وخته پورې یی او از دخولې نه راووت .بیا یی خپل ځان کنترول کړ او ویی ویل چې :

په خداې سوګند ګیتا ! چې زما له تاڅخه په دې اړه دهمدا سې ځواب راکولو هیله وه . ته په رښتیا هم ډیره پراخ زړه او د پراخې سینې خاوند وختلې ، ګیتا واوره ! زه همدا نن دخپلو څو کسو ساتونکو سره یو ځاې درهتاس په لور ورځم ترڅو ګنګا هغه ځایه راوکاږم او دلته یی لشکر ته له ځانه سره راوړم. په دې خبره ورته ګیتا وویل چې : تاسې ضرور ولاړشئ خو زما یوه خبره په یاد لره ، خواص خان ورته سمدستي وویل چې هغه څه ؟ګنګا ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړی دا چې ته به هلته په رهتاس کې اوړود نه پاته کیږې. زه به په ډیره ناارامه توګه ستا د بیرته راستنیدو له پاره انتظار کوم ،بله دا چې ګنګا به دلته د راوستلو نه وروسته په خپله خیمه کې نه ساتې بلکه هلته به یې زما خیمې ته رالیږي. تر څو له تاسره د واده کولو نه مخته مونږ دواړه خوښدي په خپلو منځو کې په خوږ بوې بلدې شو. دهغې په دې خبرو باندې خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه ، ګوره ګیتا ! زه او ما هم د خپله ځانه سره بوځم ، کله چې ګنګا دلته راوړم نو هغه به دا وما سره یو ځای نیغه ستا خیمې ته در شي. زه به ګنګا ته هم دا ډاګیزه کړم چې: تر یوه وخته پورې به ته او ګیتا دواړه یو ځای و اوسیږئ، او کله چې دګیتا د مخ څخه دهغې د سوګند دپوره کیدو وروسته نقاب لرې کړل شي نو تر ټولو لمړی به زه دګیتا سره واده کوم اوبیا د ګنګا سره. نور ووایه ، که څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته په ډیره خوشحالۍ سره وویل چې ، اوس نو نور څه ویل نه غواړم. بس ، اوس به زه ستا د تللو نه وروسته ستا د بیرته راستنیدو په انتظار کې ساعتونه او ورځې شمارم.ددې خبرې سره سم ګنګا دخپله ځایه راپورته شوه او ویې ویل چې: ماته اجازه ده چې زه ولاړه شم. خواص خان ورته وویل چې هو !ګیتا ، ته تللې شې. خو اوما را ته را ولیږه تر څو زه دهغې سره یو ځای د هتاس په لور د سفر کولو له پاره ځان تیار کړم. دد ې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان د خیمې څخه ووتله.

شیرشاه سوري په لوړ غږ سره دخپلې خیمې څخه بیرون یو ساتونکې را وباله ، دشیرشاه سوري په غږ باندې دا ساتونکې په منډه خیمې ته راننوت. دهغه په کتلو سره ورته شیرشاه حکم وکړ چې سمدستې ولاړه شه او برهم جیت زما خیمې ته راولیږه. د برهم جیت نه وروسته دښځو تمځای ته ولاړ شه او دهغه ځایه ګیتا نومې نجلۍ ماته را ولیږه. شونې ده چې هغه به دا وخت دخواص خان په خیمه کې وي. ځکه خواص خان دهغې سره په یوه ډیره مهمه موضوع باندې خبرې کول غوښتل.اوس ته ولاړ شه ، لمړی ورشئ او برهم جیت را ته را ولیږئ ، ددې خبرې سره سم دوه کسه ساتونکې زوړند سرونه دشیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووتل.

لږه شیبه وروسته دشیرشاه سوري د فوځ سالار برهم جیت دهغه خیمې ته ور ننوت. شیرشاه سوري خپل څنګ ته راوغوښت او په ډیره خوږه لهجه یې ورته وویل چې:

برهم جیته !د جنګ په دوران کې چې کومو لښکرو ستا تر قوماندې لاندې کارکاوه ، هغوې همدا اوس له ځانه سره واخله او د همایون په تعقیب پسې ووځه ، او دد ې څارنه وکړه چې همایون د اریل دراجه بیربهان په ځای کې دپناه اخستو وروسته څه کوي ؟ خو ګوره برهم جیته ، ته به نه د چاسره جنګ کوې او نه به د چاسره په کومه لانجه کې ځان را لتاړوې. کله چې همایون د اریل دراجه بیربهان له ځایه را ووځي او بلې لورې ته وخوزیږي،نو بیا به ته بیرته دلته راځې او ماته به په دې اړه معلومات راکوې.تر هغه وخت پورې به زه او خواص خان هم د مخکې تګ له پاره تیار شوي یو. خواص خان نن د یوه ډیر مهم کار د تر سره کولو له پاره روان دې او ستا دبیرته را ستنیدو تر وخته پورې به خواص خان هم بیرته را ستون شوې وي ،د هغې وروسته به بیا زه په پوره ډاډ او اطمینان سره د همایون دلښکرو تر شا ولاړ شم.

زما به آند ، ته به په هغه څه پوه شوې یې چې ما درته وویل ، اوس ته ورشه اودخپل کوچ له پاره ځان تیار کړه. ددې خبرې سره سم برهم جیت د شیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووت.

په همدې وخت کې ګنګا هم د شیرشاه سوری دخیمې دروازې ته را ورسیده. هغې سرټیټ کړې و او ویې ویل چې: اقا ، تاسې زه دلته رابللې یم. دګنګا په کتلو سره شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو او ویې ویل چې هو ! ګنګا !ته ما را بللې یې. را څه دلته زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکته راشه ، له ما سره یوځای کینه . ګنګا هم مخته ورغله او دشیرشاه سوري مخې ته کیناسته . شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې :

ګوره ګنګا ! زما په آند چې ته خواص خان ورغوښتې وې او تا به ورسره خبرې هم کړې وي، ګنګا ورته په خندا کې وویل چې هو ، زه خواص خان ورغوښتې وم او ما ورسره په پوره تفصیل سره ټولې خبرې کړې دي، دهغې د خیمې نه دوتلو وروسته زه خپلې خیمې ته روانه وم چې ستا له لورې خبر راغې تر څو ستا خیمې ته راستنه شم . په هر صورت ما دخپل کوچ له پاره ځان تیار کړې دې. په ځواب کې ورته شیرشاه سوری وویل چې ګوره لورې ! که چیرې تا خپل د تګ اوسفر له پاره ځان تیار کړې وي نو د ښځو د تمځاې هغه عسکرې ډله چې له تاسره په دې سفر کې هلته کوچ کوي هغوې هم تیار دي ، دد ې خبرې سره سم شیرشاه سوري دخپله ځایه راپورته شو او دخیمې څخه راووت ، ګنګا هم دهغه تر شا راووتله .

شیرشاه سوري او ګنګا دواړه د ښځو دتمځاې په لور راغلل. ګنګا خپلې خیمې ته ورننوتله او خپل ټول سامان یې تیار او له ځانه سره یې واخیست ، دهغې وروسته شیرشاه سوري دهغې سره یوځاې وسلوالو عسکرو ته ورغې . اوبیا ګنګا پرته له ځنډه ددې وسلوالو ځوانانو سره یو ځاې د رهتاس په لور وخوزیده.

دګنګا د تللو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راستون شو. دهغه دراستنیدو سره سم خواص خان او اوما هم دشیرشاه سوري خیمې ته را ننوتل. او هلته دشیرشاه سوري تر څنګ کیناستل . بیا خواص خان د شیرشاه سوری په لور وکتل او ورته یې وویل چې: اقا ! زه درهتاس په لور کوچ کولو ته تیار یم ، اوما هم له ما سره په دې سفر کې ملګرتیا کوي. شیرشاه سوری تر لږه وخته پورې غلې ناست و ، دهمدې وقفې په دوران کې یې خواص خان دستر ګو لاندې څاره. بیا یې دنصیحت په توګه ورته وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! ددې ځایه د رهتاس په لور دکوچ کولو نه مخته زه تا ته یوه خبره کوم چې: هلته به دګنګا سره تیرې او زیاتې نه کوې. ګوره زویه ! هغه اوس ډیره بې وسې ، او په غمونو کې ډوبه نجلۍ ده . ترڅو به هغه بیچاره دحالاتو د غم په دې بهیر کې لاهو اوسي. ګوره زویه ! هغې ستا د تر لاسه کولو له پاره خپل ځان په اخری ذلت او خوارۍ کې ور غورځولې دې ، نو په دې اساس زویه ، ته به اوس دهغې قدر او درنښت کوې . که چیرې ته د هغې درنښت وکړې نو هغه به ټول عمر ستا په خدمت کې تیروي او هغه به دخپل ځان له پاره ویاړ ګڼي. په ځواب کې ورته خواص خان وخندل او ورته یې وویل چې: ته اندیښنه مه کوه ، زه به هیڅکله هم تا ناهیلې نه کړم. زه به دګنګا سره د پخوا په څیر سلوک و نه کړم که چیرې هغې زما په خاطر دومره ستونزې ګاللې دی نو ز ه به دهغې ددې ځان ځاریو درنښت کوم ، اوس ماته اجازه راکړئ چې د اوما سره یوځاې دهتاس په لور وخوزیږم

شیرشاه سوري ورته وویل چې: ما ستا د راتلو نه څو لحظې مخته برهم جیت د خپل لښکر سره یو ځاې ولیږه تر څو دهمایون او دهغه دلښکر څارنه وکړي ، ما هغه ته دا هم ویلي دی چې هر کله چې همایون د اریل د راجه بیربهان دځایه بلې کومې لورې ته کوچ وکړي نو سمدستی دې راشي او ماته دې په دې اړه معلومات راکړي ، زه هیلمن یم چې تر هغې وخته پورې به تا هم د ګنګا معامله یوې لورې ته کړې وي اوبیرته به درهتاس څخه راستون شوې یې. دهغې وروسته به مونږ د متحده لښکر سره یوځاې ددې ځایه کوچ وکړو . اودهمایون په تعقیب پسې به ولاړ شو .خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : ته اندیښنه مه کوه زه هلته په رهتاس کې ډیر نه ځنډیږم ، هره وخت چې زه هلته ورسیږم نو ګنګا له ځانه سره را خلم او سمدستې بیرته دې لورې ته راستنیږم . اوس اجازه راکړئ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ځايه کوچ وکړم. شيرشاه سوري دخپله ځايه راپورته شو دخواص خان او اوما سره يو ځای دخپلې خيمې څخه بيرون راووت، دخيمې نه بيرون هغه وسلوالو ډله چې خواص خان او اوما يې تر رهتاسه پورې بدرګه کوله تياره ولاړه وه. بيا خواص خان او اوما دواړه دهمدې عسکري قشلې سره يوځای د رهتاس په لور روان شول.

۴۷

يوه ورځ خواص خان د اوما او د خپلو ساتونکو سره يوځای د رهتاس په ښار کې خپلې حويلۍ ته ور ننوت. کله چې هغه دحويلۍ مرکزي دروازې ته ور ننوت نو دهغه ځاې ساتونکو د هغه ښه راغلاست وکړ او ور منډه يې کړه او د خواص خان دآس واګې يې په لاسو کې واخستې. خواص خان هم دخپله آسه راکيوت، اوما هم د آسه راکيوته. خواص خان ددروازې ساتونکو ته وويل چې دواړه آسونه تبيلې ته يوسي او هغوې ته خوراک څښاک ورکړي، ددې وروسته خواص خان دخپلو ساتونکو ملګرو په لور وکتل او ورته يې وويل چې:

تاسې ټول هم خپل آسونه هلته په تبيلې کې و تړئ. هغوې ته ښه خوراک څښاک برابر کړئ او پريږدئ چې ښه دمه شي، ځکه کيدې شي چې همدا نن مونږ د لښکر په لور بيرته ستانه شو. دخواص خان ددې لارښوونو په اساس هغوې ټولو خپل آسونه د تبيلې په لور يوړل. دهغوې د تللو وروسته خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته يې وويل چې:

اوما خورې! اوس نو ما د ګنګا ځای ته ورسوه، ورځه چې زه ووينم چې هغه ځانته دلته په حويلۍ کې څه مصروفيت لري. اوما چپ چاپ دحويلۍ ددننه برخې په لور ورغله او خواص خان يې هم ترشا شا روان و. څرنګه چې د حويلۍ په پخلنځای کې د خيرنو او ناولو لوښو يو امبار لګيدلی و نو اوما تر هر څه لمړی خواص خان پخلنځای ته يوړ، کله چې هغه پخلنځای ته ورغې نو خواص خان حيران پاته شو. هغه وکتل چې ګنګا بيچاره چې زاړه او شکيدلي کالی يې په غاړه کې و او په کاليو کې يې څو څو پيوندونه لګيدلي و او هلته په پخلنځای کې ناسته وه او ناولي لوښي يې پريمنځل. څرنګه يې چې خواص خان هلته راتلونکې وکوت، ټوپ يې کړ او دخپله ځايه راپورته شوه او دختيو هغه لوښي چې هغې د پريمنځلو له پاره په خپلو لاسو کې نيولي و هغه ترې لاندې پريوت او څو ټوټې شو. خواص خان تر يوه وخته پورې په ډير غور سره ګنګا ته کتل، په دې وخت کې د ګنګا بيچاره حالت ډير ماښيجن ګرزيدلی و. تر لږه وخته پورې پوره خاموشي خپره شوه، او بيا ګنګا خواص خان ته مخ کړ او ورته يې وويلې چې:

زما محترمه، خواص خانه! زه ستا د اجازې پرته دلته ستا په حويلۍ کې د قيام کولو په خاطر مجرمه يم. خو دا کار ما د اوما د وينا په مطابق ترسره کړې دې. زه له تا نه هيله لرم چې ما به ددې ټولو خلکو په مخکې بې عزته نه کړې او بيا به مې ددې ځايه و نه شړې. ما يو څو ورځې همدلته پريږده. ترڅو زه دهغو ځناورو څخه يوڅو شپې دلته ارامې تيرې کړم، خو که چيرې ته ما له دې ځايه ويستل غواړې نو بيا خو يو څو ورځې مهلت راکړه ترڅو زه دلته په رهتاس کې دخپل ځان له پاره د هستوګنې بل کوم امن ځای پيدا کړم.

زما درونده خواص خانه! دلته په رهتاس کې د اوسيدو په وخت کې زما حالت دهغو لمدو شوو مرغيو په څير شوې دې چې د الوت څخه وتلې دي، ددې رهتاس دخير وشر هر کس زما له پاره يو څيرونکې حيوان ګرزيدلی دې، هر څوک ماد خپل انګړ د سروزرو غوا ګڼي او غواړې ما دخپلې ابرو او عزت څخه بې برخې کړي. اوس خو زما حال د هغه وچ شاخ د زيړو پاڼو په څير دې چې هر وخت دتباهۍ کندې ته د لويدو په لور روانې وي. خواص خانه! يو وخت زه په دې رهتاس کې شهزادګۍ وم. او هيچاته هم زما په لور د بد نظر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته کیدو جرءت نه وو ر په برخه. خو اوس ما ډیر د ر په د ره ژوند تر سره کړ، هر څوک زما په لور په ډیره بې عزتۍ سره وینې ، هر څوک ددې هڅه کوي چې له ځانه سره مې پورته کړې او په څو لمحو کې مې بې ابرو کړي ، په دې خاطر زه له تاغواړم چې دیو څو ورځو له پاره ما دلته په دې حویلۍ کې پریږدې چې واوسیږم نو شونې ده چې زه به په دې وختو کې د ځان له پاره بل کوم مناسب د اوسیدو ځای پیدا کړم.

دګنګا د حالت په کتلو سره خواص خان لا دمخه د ډیر زیات اغیز لاندې راغلې و ، خو اوس چې ګنګا کو مې خبرې وکړې نو هغې خبرو خواص خان بلکل بې حاله کړ.دهغه په تندي باندې د خولو څاڅکي راپیدا شول ، تر لږه وخته پورې هغه خاموشه ولاړ و . بیا یې د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا !ته اندیښنه مه کوه. ته چې تر څو وغواړې په همدې حویلۍ کې ژوند کولې شې. د اسې یې وګڼه چې اوس دا حویلۍ همستا ده. خو ګوره ګنګا ! که چیرې زه تا له دې ځایه و کاږم اولښکر ته دې د ځانه سره یوسم نو ستا ځواب به څه وي ؟ که چیرې زه پخوانۍ ترخې خاطرې هیرې کړم او د نفرتونو مرۍ ورماته کړم نو ستا عکس العمل به څه وي ؟

ګنګا چې ددې مخته ډیره اندیښمنه او عمژنه ولاړه وه د خواص خان په دې خبرو باندې داسې را وغوړیده لکه دشبنم څاڅکي چې د ګل په شونډو باندې ور پریوځي. هغه دومره په خوشحالیو کې ډوبه شوه چې تر ډیره ځنډه یې خواص خان سره خبرې نه شوې کولې. بیا یې په لړزیدلې اواز سره وویل چې:

خواص خانه ، زما محترما ! زما په خپلو غوږونو باندې باور نه شته چې زه څه اورم. ایا زما په اوریدو کې څه ستونزه راپیدا شوې ده اویا په ریښتیانۍ توګه تا داخبرې وکړې چې ما واوریدې. دګنګا په دې انداز باندې خواص خان مسکې ولاړ و اوبیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! ستا د اوریدو په سیستم کې کومه غلطي نه ده راپیدا شوې ، زه د اوما تر مخه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه له تا څخه کرکه نه کوم ، او زه تاته دا هم ویل غواړم چې زه د اوما سره یو ځای دلته ستا له ځانه سره د بوتلو په خاطر راغلې یم. ایا ته ما سره هلته په لښکر کې اوسیدې شې ؟ هلته زمونږ په لښکر کې دښځو یو تمځای دې ، ته به هلته دیوې بلې نجلۍ سره یو ځای اوسیږې. په دې وخت کې به زما اوستا تر منځ ټولې ترخې خاطرې له منځه ولاړې شي . اوبیا به ګنګا ته همزما یې. ته به زما د ژوندانه ملګرې یې. د خواص خان په دې خبرو باندې د ګنګا په مخ باندې ډیره زیاته خوشحالي راپید ا شوه ، دهغې دشونډو څخه دهغې د موتیو په څیر سپین غاښونه د ورایه را څرګند شوي و ، هغې په واز ه خوله خندا وویل چې: خواص خانه !له ما سره داسې ټکي نه شته چې زه یې ستا ددې پریکړې له پاره د شکریې په توګه ادا کړم. خو داسې یې وګڼه چې تا زه د ټول عمر له پاره د یوې وینځې په څیر دخپل خدمت له پاره واخستم. ته پوهیږې چې ستا دې خبرو زما د ټول عمر غمونه او ستونزې په یوه وار له منځه یوړې. زه په ډیره خوشحالۍ سره له تا سره تللو ته تیاره یم. او زه په خوشحالۍ سره هلته د لښکرو د ښځو په تمځای کې قیام کولو ته تیاره یم. او دا چې ته ما دخپل ژوند ملګرې کوې نو زه به وګڼم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم له لاسه نه دې ورکړي. او داسې به وګڼم چې زما منزل چې زما د سترګو څخه غیب شوې و ماته بیرته تر لاسه شو.

ګنګا چپ شوه نو خواص خان ورته وویل چې: خو ګوره ګنګا ! ستا سره د ناخوښۍ په وخت کې ما د یوې بلې نجلۍ سره مینه پیل کړې ده ،هغه بیچاره کونډه او ډیره بې وسه ده. دا سې وګڼه چې ماته لمرۍ دهغې سره همدردي پیدا شوه خو وروسته مې ورسره مینه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپیدا شوه ،هغه یووخت دلته د رهتاس دښار د زیارت په لنګرځاي کې اوسیده ، ددې نه وروسته خواص خان ګنګا ته د ګیتا په اړه ټول معلومات ورکړل ،اوپه اخر کې یې ګنګا ته دوینا په حال کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! که له تاسره یو ځاي زه ګیتا هم دخپل ژوند ملګرې کړم نوتاته خو به کوم اعتراض نه وي . په ځواب کې ورته ګنګا سمدستي وویل چې: خواص خانه ، زما محترما ! په کومو حالاتو کې چې ته او ګیتا یوبل ته سره را نژدې شوي یاست اوتا هغه په خپله مینه باندې لمانځلې ده ،نوزه پوهیږم چې ګیتا به په ریښتیانې توګه ستا دمینې وړ وي ، زه به په هیڅ صورت کې په دې خبره باندې اعتراض ونه کړم چې ته هغه هم دخپل ژوند ملګرې کړې. که چیرې زما سره یو ځاي ته ګیتا هم دخپل ژوند ملګرې کړې نوزه تاته ډاډ درکوم چې ستا دا پریکړه به ماته دخوشحالۍ سبب وګرځي. په دې توګه به زه او ګتیا دواړه یوځاي په ښه توګه ستا خدمت وکولاي شو. زه به د ګیتا سره ستا په واده باندې ډاډمنه او خوشحاله اوسم. دګنګا په دې ځواب باندې خواص خان ډېر زیات خوشحاله شو او بیا یې ګنګا ته وویلې چې:

ګنګا ! ستا دې ځواب خو زما په خوشحالیو کې نور هم ډیرښت راوست اوس نو ته هم ځان تیار کړه . خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته یې وویل چې خورې ! ته همدلته اوسه ، زه به دهغو ساتونکو په لور ورشم ځکه شیرشاه سوری د دغو ساتونکو په لاسو ګنګا ته څه شیان را لیږلي دي،هغه په یوې ټوکرۍ کې ایښي و ،کیدې شي چې په هغې کې د ګنګا له پاره داغوستن کالي وې ، زه به ورشم او هغه به له ځانه سره راوړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دهغه ځایه راووت.

بیا نو ډېر په پټه توګه اوما د ګنګا په غوږو کې وویل چې: ګنګا خورې ! څومره په مهارت سره دې خواص خان خپلې لورې ته رامات کړ. زما خورجانې ! زه تا ته مبارکي وایم ،ځکه چې ته به اوس د ګیتا ترڅنګ د ګنګا په ښه کې هم دخواص خان دمحبت مرکز یې. ګوره ګنګا ! هومره ستونزې چې تا تیرې کړې دی ، نو اوس به دهغې نه زیات راحتونه او اسانتیاوې ستا ترمخ نځا کوي،اوس نو ستا منزل ستا په موټی کې دې.

ګنګا او اوما په خپلو منځو کې په خبرو کې وې چې خواص خان بیرته راستون شو ، دهغه په لاسو کې یوه ټوکرۍ وه ، هغه یې ګنګا ته ورکړه اوورته یې وویل چې:

ګنګا ! په دې ټوکرۍ کې څه داغوستن کالي دي چې شیرشاه سوری تاته رالیږلي دي ،ګنګا ! ته خپل دا شکیدلې اوپیوندي کالي لرې کړه اوددې ټوکرۍ څخه کوم مه جوړه ښه اوښایسته کالي را واخله او وای غونده. او دا راته هم ووایه چې لږه شیبه وروسته ته زمونږ سره د لښکر په لور د تګ له پاره تیاریدې شې. ګنګا ورته سمدستي وویل چې:

لږه شیبه نه ، بلکه زه خو همدا اوس او همدا ګړۍ له تاسی سره دنړۍ تر اخری کنج پورې هم تللو ته تیاره یم. دهغې په ځواب کې خواص خان ورته وویل چې:ګوره ګنګا ! ددې ځایه دتللو وروسته به هلته په لشکر کې ته د لښکر دښځو په تمځاي کې د ګیتا او نیرمل نومې زړې ښځې سره اوسیږې.اوما به هم له تاسره هملته اوسیږي، په دې توګه به تاسې څلور واړه په یوې خیمې کې اوسئ. ګیتا د خپل یوه کار په لړ کې خپل مخ په نقاب کې پټ کړې دې ،خو کله چې دهغه کار تر سره شي او دهغه سوګند پوره شي نو دهغه به دخپله مخه دغه نقاب لرې کوي نوبیا به همغه وخت زه تا او ګیتا دواړه دخپل ژوند په ملګرتوب کې راوړم، ګنګا ! ژر خپل کالي بدل کړه او نوې لباس واغونده اوزما مخې ته راشه. ګنګا د کالیو هغه ټوکرۍ را واخسته اودیوې بلې خونې په لور ولاړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شیبه وروسته ګنګا هغه زوړ لباس وویست او نوې د زرق وبرق لباس یې واغوست او بیرون را ووتله. خواص خان یې په کتلو ویلی ویلې شو. اوس نو په ریښتیا سره هغه د رهتاس شهزادګۍ وه ، دهغې په کتلو باندې خواص خان د ویاړ اوفخر احساس کاوه ، ورته یې وویل چې: ګنګا ! ته لږ څه همدلته ارام وکړه ، وروسته به بیا ددې ځایه کوچ وکړو . په دې خبره ترې ګنګا وپوښتل چې ته نو چیرې ځې ؟ خواص خان ورته وویل چې زه به دخپل ساتونکو په لور ولاړشم. تاسې دواړه خویندې یوځاې په کومې خونه کې ارام وکړئ، دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې ایا داسې شونې نه ده چې : زه ، ته او اوما درې واړه په یوې خونه کې کینو او خپل منځې خبرې وکړو. اوبیا ددې ځایه کوچ وکړو . خواص خان ورته په خوشحالۍ سره وویل چې که چیرې ته همداسې غواړې نو دا خو به ماته د نورې خوشحالۍ سبب وګرځي ،دهغه په دې خبره ګنګا د لږ څه بې باکۍ څرګندونه وکړه ،هغه ور مخته شوه او دخواص خان لاس یې په خپل نازکه لاس کې ونیو ،بیا یې خواص خان او اوما له ځانه سره یوځاې خونې ته یوړل.

تر لږه وخته پورې درې واړه په یوه خونه کې سره ناست و اودمینې اومحبت نه ډکې خبرې یې کولې ، اوبیا خواص خان له ځانه سره ګنګا او اوما دواړه را واخستې او دخپلو ساتونکو سره یوځاې درهتاس څخه دخپل لښکر په لور را وګوچید.

دخواص خان بیرته لښکر ته د رارسیدو څو ورځې وروسته ، برهم جیت هم د خپلو لښکرو سره دلښکرو تمځاې ته را ستون شوې و . هغه شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون دخپل پاته لښکر سره یو ځاې داریل دراجه بیربهان په ځاې کې د څو ورځو د تیرولو وروسته داګرې په لور خوزیدلې دې . ددې خبر د اوریدو سره سم شیرشاه سوری خپل لښکر متحرک کړ اود همایون ترشا ور وخوزید. همایون هم د اریل دراجه بیربهان دځاې څخه د وتلو وروسته دخپل پاته لشکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه غاړه د کالسې په لور روان و. هغه تر اوسه پورې دا سیمه خپله ګڼله. خوشیرشاه سوری په ډیره بیړه او تیزۍ سره دهغه تر شا ورخوشې شوې و.

دخپلې کورنۍ څخه بې برخې او حالاتو اوشرایطو وهلې همایون دخپل لښکر سره یوځاې نژدې دوه اونۍ دشیرشاه سورې مخکې په تیلو تیلو روان و. شیرشاه سورې همایون ان تر اله باده پورې تعقیب کړ ،بیا شیرشاه سورې دا وانګیرله چې اوس نوهمایون دهغه له پاره خطرناک نه دې. نوپه دې خاطر یې دهغه د تعقیبولو څخه لاس واخست ، دشیرشاه سورې ددې پریکړې په اساس همایون دډاډ او اطمینان ساه واخسته. اوداګرې په لور یې مخه کړه او دوه اونۍ وروسته اګرې ته ورسید.

دلته د شاهې کورنۍ دښځو سړو اوسیلیو ، او تودو ژړاګانو دهغه ښه راغلاست وکړ. په دغسې ناڅاپې راتګ سره دهغه دورونو خوبونه له منځه ولاړل. ځکه دهغه ورونو دا انګیرله چې همایون به دشیرشاه سورې په مقابل کې مات شې او همایون به له منځه ولاړ شې نو دوې به دهندوستان پادشاهان وګرځي. خو کله چې همایون سهې اوسلامت اګرې ته ورسید نو دهغوې ټول خوبونه بې تعبیره شول ، خو ددې سره سره یې یو ځل بیا دهمایون دخوشحالولو په خاطر دهغه غوړه مالې پیل کړه .

دپرلپسې ذهنې ستونزو ، جسمې ورانو ویجاړو ،او دخپل حرم د ښځو څخه بیلتون اودهغه یادولو دهمایون په روغتیا یې حالت باندې ډیر منفې اغیز وکړ، ددې حتمې پایلې داشوې چې همایون په پرلپسې توګه په تبګۍ باندې اخته شو ، خو دبله اړخه شیرشاه سورې دهغه د تعاقب څخه لاس واخست اوخپله ټوله توجه یې د بنګال په لور ور وګرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اله اباده پورې دهمايون د تعقيب اودهغې وروسته د تعقيب دپرېښولو په خاطر شيرشاه سوری دهمايون په اړه يو ډول بې غمه شوې معلومېده ، په دې خاطر يې دهمايون پر خلاف داخري گذار دکولو د مخه يې دبنگال دحالاتو په لور توجه وکړه . هغه دا انگېرله چې ځرنگه چې دبهارولايت د پخوا ځخه د هغه په ولکه کې دې نو اوس به بنگال هم په مکمله توگه په خپله ولکه کې راوړي. هغه غوښتل په دې دواړو ولايتونو کې دخپل ځان له پاره دحالاتو د جوړولو وروسته ، دبنگال ځخه رابېرون شي او پر همايون يوځېلې گذار وکړي.خو په دې وخت کې په بنگال باندې ولکه کول ځه اسانه کار نه و. ځکه هلته په بنگال کې دهمايون له اړخه يو ډېر پوه ،مدبر او مېړنې سالار حاکم ټاکل شوی و . هغه جهانگير قلي خان نومېده. بيا د بنگال او بهار په پولو د مونگير نومې کلاکې او هم د هغه ځاې ښارکې د همايون اعلي سالار خان خانان حاکم و ، دهغه اصلي نوم دلاورخان و چې ديوه ستر لښکر سره يو ځاې هلته د مونگير په کلا کې ځاې په ځاې شوی و . هغه وخت چې همايون د بنگال ځخه د اگرې په لور حرکت وکړ، نو هغه دخپل لښکر يوه ډېره ستره برخه د خان خانان يعنې دلاورخان په واک کې ورکړه. او هغه ته يې حکم کړی و چې هلته مونگير ته ولاړشي او هملته دی قيام وکړي.تر ځو د بنگال ځخه د اگرې په لور د تللو په وخت کې که شيرشاه سوری پرې کوم يرغل وکړي نو دلاورخان خان خانان دې دهغه مقابلې ته راودانگي . خو د اگرې په لور د تللو په وخت کې همايون د مونگير لاره بدله کړه او د يوې بلې لارې دگنگا درياب ځخه پوريوت، په داسې حال کې چې دخپلې لارې دبدلون په اړه يې خان خانان ته هيڅ ډول خبر نه و ورکړې نو په دې خاطر دلاورخان تر دې وخته پورې هملته د مونگير په کلا کې دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړی و .

شيرشاه سوری د بنگال د نيولو له پاره بايد ددوو ځواکونو سره ټکر کړې وې ، لمړی دلاورخان خان خانان چې هملته په مونگير کې دخپل يو ستر لښکر سره ځاې په ځاې شوی و او دبل د بنگال حاکم جهانگير قلي خان اودهغه د لښکرسره . په داسې حال کې چې د جهانگير قلي خان مېړانه او بهادری مغلو او افغانانو ټولو ته ډاگيزه شوې وه .

ددې حالاتو سره د مقابلې له پاره شيرشاه سوری خپل لښکر په درې برخو ووېشه ، يوه برخه يې په خپله دخپل ځآن سره وساتله او هملته دگنگا د درياب په غاړه يې پړاو وکړ. بله برخه يې خپل سالار خواص خان ته ورکړه او هغه ته يې حکم وکړ چې هغه دې دمونگير د مضوبطې کلا په لور ورشي. او هلته دې په خان خانان باندې يرغل وکړي. هغه ته دې ماتې ورکړي او د مونگير کلا دې په خپل واک کې واخلي. مونگير هغه کلا وه چې يو ځل مخته پرې هم خواص خان حمله کړې وه او په خپله ولکه کې يې اخستې وه. شيرشاه سوري د لښکر دريمه برخه خپل بل سالار حاجي خان بټني او جلال خان جالو ته ورکړه او هغوې دواړو ته يې حکم وکړ چې هغوې دې بنگال ته ورشي او هلته دی په جهانگير قلي خان باندې حمله وکړي. او بنگال دې ترې ولکه کړي. خو شيرشاه سوری همدلته دگنگا د درياب په غاړه قيام وکړ ، هغه غوښتل چې که په دې وختو کې دهمايون له ا ړخه کوم حرکت ووينې نو هغه و ځپوي ، خو د لښکر نورې برخې دخپلو خپلو دندو د اجرا کولو په خاطر هغو لورو ته روانې شوې.

خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره يو ځاې په ډېره چټکۍ سره دمونگير دکلا اوښار په لور ورروان و. دخواص خان ددې وړاندې تگ په اړه د مونگير حکمرانان خان خانان دلاورخان ته هم خبر ورکړل شوی و . هغه ته دا خبر هم رسيدلی و چې د چوسې په سيمه کې شيرشاه سوری همايون ته ډېره سپکه ماتې ورکړې او همايون ددې ماتې خوړلووروسته د اگرې په لور تللی دی. دد ې نه علاوه خان خانان ته دهغه مخبرانو دا خبر هم ورکړی و چې خواص خان د لښکر ديوې برخې سره دهغه په لور ورروان دی. ددې ترځنگ دشيرشاه دلښکر بله برخه د حاجي خان بټني او جلال خان جالو په مشرۍ د بنگال د حکمران جهانگير قلي خان د ځپلو له پاره هغه لورې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلي دي. ددې حالاتو په رڼا کې خان خانان د مونګیر په کلا کې د کلابند کیدو په ځای په خلاص میدان کې د خواص خان سره د مقابلې ټینګ وواهه. هغه دا وانګیرله چې که چیرې په خلاص میدان کې دخواص په لاسو دماتې سره مخ شو نو په جنګ جنګ کې به داګرې په لور ولاړ شي اوهمایون ته به ځان ور ورسوی. خو که چیرې په دې میدانو کې یې خواص خان ته ماتې ورکړه نو بیا به داګرې په ځای دګوډ په لور ورځي او هلته به د جهانګیر قلي خان په ملاتړ دشیرشاه سوری د سالارانو حاجي خان بټني او جلال خان جالو مقابلې ته وردانګي. خان خانان دهمدې فکرونو په اساس د مونګیر د مضوطی اومستحکمې کلا څخه را ووت اودکلا دغرنیو لمنو په میدانو کې یې دخپل لښکر سره پړاو وکړ. ځکه په هغه لاره چې خواص خان دخپل لښکر سره سفر کاوه هغه لاره دهمدې غرنیو سیمو دلمنو څخه تیریدله چیرې چې خان خانان د خپل ستر لښکر سره یو ځای پړاو کړې و.

کله چې خواص خان دخپل لښکر سره یوځای په ډیره چټکۍ سره مخته راغي او دغو سیمو ته را ورسید نو ویې کتل چې خان خانان دلاور خان دخپل لښکر سره یوځای دخواص خان لاره نیولې ده ،په دې اساس خواص خان هم مجبور شو چې هملته په همدې کوهستاني سیمو په لمنو کې دخان خانان دلاور خان دلښکرو تر مخه پړاو وکړي.

دخواص خان د لښکرو په کتلو سره د خان خانان اودهغه د لښکرو مورال نور هم پورته شو ، هغوې وکتل چې دهغوې لښکر دخواص خان دلښکر دوه هومره زیات دې. خان خانان هیلمن شو چې هغه به خواص خان ته غرنیو سیمو په دې ژورو لمنو کې ډیره بده ماتې ورکوی اودهغې په بیرته ځغلولو به بریمند یږي. نژدې دوه ورځې دواړه لښکرې یو دبل مخې ته پرتې وې او ارام یې کاوه . بله ورځ سهار وختې دخان خانان په لښکرو کې دجنګ ډول ووهل شو ، او دا ددې څرګندونه کوله چې خان خانان د جنګ پیلونکې دې . کله چې دجنګ د ډول اواز خپور شو نو خواص خان هم دخپل فوځ لیکې سره جوړې کړې.

د خان خانان دلاور خان په لښکرو کې د جنګ ډول تر یوه وخته پورې و دربول شو. خو وروسته بیا چوپه چوپتیا شوه . خواص خان داسې وانګیرله چې خان خانان دجنګ پیلونکې دې اودخواص خان دا انګیرنه سهي ثابته شوه ځکه چې د لږ ځنډ وروسته د خان خانان لښکرو خپله لمړنی حمله پیل کړه او د خواص خان په لښکرو باندې لکه د اسماني کاڼو په څیر را پریوتل.

خواص خان هم د خان خانان ددې حملې ځواب همغسې ورکړ ، هغه دفاع ونه کړه بلکه په همغه پیل کې یې په جاریحیت لاس پورې کړ. او د خان خانان په لښکر باندې لکه د سرو مچیو په څیر ورو غورزید .

دمونګیر دکلا او ښار نه بیرون دغرنیو لمنو دغه لوړې ژورې او ډاګونه د دواړو لښکرو دټکر په اساس د جنګ میدان او دنړۍ د امن دنفرتونو مرکز وګرزید . دمرګ او ژوند لوبې روانې وې ، د وینو سیلابونه اود زخمیانو چغې اوسورې او د نیم ژونده جسدونو نڅاوې هرې لورې ته تر سترګو کیدې

په لمړیو کې خان خانان به ډیره بې حمۍ سره او په ډیره تیزۍ سره هڅه کوله چې خواص خان اودهغه لښکر په شا تلو ته و هڅوي خو خواص خان د خان خانان په وړاندې د اوسپنې غر ثابت شوې و ، داسې غر چې جرړې یې ترلرې پورې خپرې شوې وې.دلاور خان خپل ټول کوشش وکړ ، خپلې ټولې حربې یې استعمال کړې خو ونه توانید خواص خان شاتګ ته مجبور کړي.

دبله اړخه خواص خان هم په دومره چټکۍ او هوډ سره خپلو حملو ته دوام ورکړ چې دخان خانان د لښکرو لیکې یې یو په بل پسې ګډې وډې کړې. کله چې خواص خان په دې پوه شو چې دخان خانان د لښکرو لمړۍ لیکو کې درز راغلې دې نو بیا یې په خپل یرغل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هم جوش او خروش راپیدا کړ اوپه داسې بې باکۍ سره یې خپلې حملې پیل کړې چې دهغوې د لښکرو لیکي یې په مکمله توګه له منځه یوړې. او سمدستې یې په اخري لیکو باندې حملې ته دوام ورکړ.د خواص خان ددې بې باکانه او شجاعانه حملو په واسطه د هغه دلښکرو مورال هم ډیر راپورته شوې و اوهغوې هم دخواص خان په څیر د خان خانان په لښکرو کې ورخپاره شول. د لړې شیبې د روند جنګ نه وروسته د خان خانان لښکر دخواص خان په لاسو مات شوې و ، اودهغوې دلښکرو ډیره برخه دخواص خان په لاسو د مرګ سره مخ شوې وه. پاته یې بندیان کړل ، اوخان خانان پخپله هم دخواص خان په لاسو ژوندې ونیول شو.

د بله اړخه دخواص خان په څیر حاجې خان بټني او جلال الدین جالو دخپلو لښکرو سره یو ځاې دبنګال دګوډ د مرکزي ښار په لور تللي وو ، ترڅو هلته دهغه ځاې په حاکم جهانګیر قلي خان باندې حمله وکړي او هغه له منځه یوسي. لکه څنګه چې وویل شول جهانګیر قلي خان ډیر زړه ور او میړنی حاکم و او د پوهې او تدبر وړ شخصیت ګڼل کیده . هغه ته هم خبر ورسید چې د شیرشاه سوری سالاران حاجې خان بیټني او جلال الدین جالو د خپلو لښکرو سره یوځاې د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته را روان شوي دي او هر وخت چې وغواړې په دوې ناڅاپي یرغل کولاې شي .

په دې نازکه وخت کې جهانګیرقلي خان د ډیر تدبر څخه کار واخست ، هغه د ګوډ ښار پریښود ، دخپل لښکر سره یو ځاې دهغه ځایه ووت اود بنګال او بهار د پولې په لور د مونګیر خواته روان شو ، هغه دا فکر کاوه چې هغه به هلته د خان خانان دلاور خان خواته د مونګیر په کلا کې ځاې په ځاې شي ،نو هغه وخت چې جلال الدین جالو او حاجې خان بیټني د خواص خان سره یوځاې د مونګیر په پخې کلا باندې برید وکړي نو هغه به پخپله هم د خان خانان سره یو ځاې شی او د مونګیر د کلا اوښار څخه به دفاع وکړي ، دا جهانګیر قلي خان له اړخه ډیره ښه پریکړه وه ، خو داسې بریښیده چې قدرت دهغوې په خلاف پریکړه کړې وه .

کله چې حاجې خان بیټني او جلال الدین جالو ته خبر ور رسید چې د بنګال حاکم جهانګیر قلی خان ښار پریښې او دخپل لښکر سره یو ځاې دمونګیر دکلا په لور خوزیدلې دې نو هغوې په ډیره بیړه دجهانګیر قلي خان په تعقیب پسې را ستانه شول او جهانګیر قلي خان یې د مونګیر او ګوډ تر منځ سیمې کې را ګیر کړ.

کله چې جهانګیر قلي خان وکتل چې حاجی خان بیټني او جلال الدین جالو دهغه په تعقیب پسې را روان دي او اوس ورته ډیر نژدې راغلي دي نو هغه خپل لښکر ته په ډاګ میدان کې د تم کید او هملته د جنګي لیکو د جوړولو حکم وکړ. دهمایون د ماتې خوړولو وروسته دحاجې خان بیټني او جلال الدین جالو حوصلی ډیرې سترې اوځواکمنې وې ،هغوې پریکړه کړې وه چې جهانګیر قلي ته په ورنږدې کیدو سره به دهغه په لشکرو باندې یرغل کوي.

د بله اړخه جهانګیر قلي خان هم همداسې پریکړه کړې وه . هغه وخت چې د جلال الدین جالو او حاجې خان بیټني ځواکونه د جهانګیر قلي خان لښکرو ته را نژدې شول نو جهانګیر قلي خان پرې د یوه ستر عذاب په توګه را نازل شو او وینې تویونکي حمله یې پرې وکړه .

حاجې خان بیټني او جلال الدین جالو په پوره میړانه او جرءت سره د جهانګیر قلي خان مقابله وکړه خود جنګ د اوږدیدو سره سم هغوې دا و انګیرله چې جهانګیر قلي خان دهغوې څخه ډیر تجربه لرونکې او میړنی عسکر دې ، ځکه چې د هغه په حملو کې داسې زور ، داسې میړانه او د اسې جذبه وه چې د جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني لښکر یې د ټولو خوا و څخه تر سخت خونړې برید لاندې راوستې و . د جهانګیر قلي خان حملې دومره سختې وې چې جلال الدین جالو او حاجې خا بیټني یې په مخ کې ددریدو وړتیا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه ورکړې وه ، ددې پایلې دا شوې چې د لږ څه جنګ څخه وروسته جهانګیر قلي خان د جلال الدین جالو او حاجې خان بیټني دلښکرو حالت د ډیرې بدحالۍ سره مخ کړې و . خو جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني هم په خپلو منځو کې پریکړه و کړه او د جنګ اړخ یې په خپل لورې د بدلیدو له پاره په خپلو حملو کې نور زیادښت راوست. خو بیا هم جهانګیر قلي خان د هغوې دواړو ټولې حملې او پلانونه د ناکامۍ سره مخ کول او ددواړو دلښکر پښې یې د جنګ د ډګر څخه وویستلې ، د جهانګیر قلی خان د همدې حکمت په واسطه و چې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنی دواړو دجنګ په ډګر کې ماتې وخوړله او د خپل پاته لښکر سره یو ځای و تښتیدل .

د ماتې خوړلو وروسته جلال الدین جالو اوحاجې خان بیټنې د جنګ د ډګر څخه ښو میله لرې ولاړل ، خو بیا یې هم په خپلو منځو کې سلا وکړه تر څو د جهانګیر قلي خان پر خلاف د بله اړخه نوې حمله پیل کړي، په دې وخت کې جهانګیر قلي خان دخپل لشکر سره یو ځا ید یوه فاتح په څیر د مونګیر په لور روان شو . په همدې وخت کې خواص خان چې د مونګیر د سوبې څخه را خلاص شوې دجهانګیر قلي خان په لاره کې ودرید .

د مونګیر په چاپیریال کې دخان خانان لښکرو ته د ماتې ورکولو او د خان خانان د ژوندې نیولو وروسته خواص خان دخپل لښکرسره یو ځای د بنګال د ګوډ دښار په لور مخه کړې وه ، تر څو د حاجې خان بیټني او جلال الدین جالو مرسته وکړې شي خو هغه ته په لاره کې د جهانګیر قلي خان په لاسو ددې دواړو د ماتې خوړلو خبر ور ورسید. د دې تر څنګ هلته د ګنګا د دریاب په غاړه پروت شیرشاه سوری ته هم د حاجی خان بیټني او جلال الدین جالو د ماتې خوړلو خبر ورسیدلې و په دې خاطر هغه هم په ډیره بیړه د بنګال په لور کوچ کړې و.

په خپل مخکې دخواص خان په کتلو سره جهانګیر قلي خان همغه لمړنۍ طریقه استعمال کړه. لکه څنګه یې چې په حاجی خان بیټني او جلال الدین جالو باندې ناڅاپی یرغل کړې و په همدې توګه یې نه وخت وکوت او نه حالات او د خواص خان پر خلاف یې ناڅاپی خونړې یرغل پیل کړ . خو خواص خان دجلال الدین جالو او حاجی خان بیټني څخه بدل شخصیت و . هغه په ډیره مدبرانه توګه د جهانګیر قلي خان لمړۍ حمله په شاو تمبوله اوبیا یې خپله ځوابي حمله وکړه. جهانګیر قلی خان سل ځله هڅې وکړې چې د خواص خان حملې تم کړي خو و نه توانید ، ځکه دخواص خان سره دا ډول کړچار شونې نه و. که څه هم د جهانګیر قلي خان حوصله جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني ته د ماتې ورکولو وروسته ډیره ځواکمنه شوې وه خو دبله اړخه همدا ډول حوصله د خواص خان لښکروته هم وربه برخه شوې وه. ځکه هغې لښکرو هم د مونګیر نه بیرون خانه خانان دلاورخان ته ماتې ورکړې وه او هغه یې له ځانه ژوندې نیولې و. نو په دې اساس دخواص خان لښکر هم دپخوا څخه زیات په مستۍ کې جنګیده . د جنګ ډګر د دواړو فوځونو تر منځ د وینو په رنګ تک سور ګرزیدلې و . څو ساعته پرلپسې جنګ نه وروسته کله چې خواص خان وکتل چې د جهانګیر قلي خان لښکر ې په شا روانې دې نو نوریې هم په خپلو حملو کې ډیرښت اوتیزوالې راوست ، دخواص خان ددې حملو څخه د جهانګیر قلي خان ځواکونه نور د لیونتوب تر محلې پورې رسیدلې و په همدې اساس جهانګیر خان دخواص خان په مقابل کې ډیر تم نه شو او د خپلو پاته لشکرو سره یو ځای یې د تیښتې لاره خپله کړه.

خواص خان په ډیره بیړه د تښتیدونکو ځواکونو په تعقیب پسې ووت ، ددې تعقیب په دوران کې نه یوازې دا چې د جهانګیر قلي خان ټولې لشکرې له منځه ولاړې بلکه پخپله جهانګیر قلي خان په کې هم ووژل شو. خواص خان د جهانګیر قلي خان دلښکرو په ټولو وسایلو باندې ولکه وکړه اوبیا یې همدلته دخپل فوځ سره یوځای پړاو وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې جلال الدين جالو او حاجى خان بيټني ته هم خبر ورغلې و چې خواص خان د مونګير د کلا څخه بيرون خان خانان دلاور خان ته ماتې ورکړې او اوس د مونګير څخه را وتلې او د جهانګير قلي خان لاره يې نيولې ده. په دې خاطر هغوې هم په ډيره بيړه بيرته د جنګ د ډګر په لور ور وخوزيدل. خو د هغوې تر راتلو پورې خواص خان د جهانګير قلي خان لښکر په مکمله توګه ځپلې و او هملته په خپل پړاو کې پروت و . کله چې جلال الدين جالو او حاجى خان بيټني د خپلو لشکرو سره يو ځاې هلته ور ورسيدل ، نو هملته يې خپل لښکر ته د پړاو حکم وکړ اوبيا دوې دواړه دخواص خان خيمې ته ورغلل اودهغه سره يې وکتل . او هغه ته يې دجهانګير قلي خان او خان خانان دلاور خان په مقابل کې دبرى او سوبې مبارکي ورکړه.

په همدې ورځ ماښام شيرشاه سوري هم دخپل لښکر سره هغه ځاې ته ورسيد چيرې چې خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و ، خواص خان د شيرشاه سوري د راتلو دخبر سره سم دخپل پړاو څخه را ووت اود هغه ښه راغلاست يې وکړ. دخواص خان دکتلو سره سم شيرشاه سورى دخپله آسه را ښکته شو ، او ورمنډه يې کړه اوخواص خان يې په غيږ کې و نيوه ، هغه يې په تندي باندې ښکل کړ اوبيا يې ورته د ډيرې زياتې خوشحالۍ په حال کې وويل چې:

خواص خانه زويه ! ستا د ميړانې ، بهادرۍ او جرءت نه ډک خبرونه ماته هملته د ګنګا په غاړه رارسيدل ، زه تا ته د مونګير د ښار او کلا نه بيرون د خان خانان په ماتې ورکولو اودهغه په ژوندي نيولو باندې د زړه له کومي مبارکي وايم، او تر څنګ يې زه تا ته د بنګال دحاکم جهانګير قلي خان په ماتولو اودهغه او دهغه د لښکر په له منځه وړلو باندې هم مبارکى وايم. خواص خانه ! ته په يقين سره ماته دهغو ځوانانو څخه يې چې دشګو په غونډيو ،د غرنيزو ديوالو په ځګرونو ، دتندو توپانې هواګانو په وزرونو ، په غوريدلې وريځو او کړکيدونکو بريښناګانو باندې هم دخپلې سوبې نښې پريښودې شی.

خواص خانه ! ته په يقين سره دهغو اتلو بچيانو څخه يې چې زما په دښمنانو د وريځو د تور سمندر او د سور انتقامي اور په څير را پريوتې. خواص خانه ! زويه ، ستا په ميړانه ، ستا په جرءت او ستا په زړه ورتيا وياړم او ستا دې پاک احساس ته سلام او درنښت وړاندې کوم. ددې خبرو وروسته شيرشاه سورى د خواص خان سره ځانته شو ،هغه خپل لښکر ته هملته د پړاو کولو حکم وکړ ، بيا يې خواص خان ته يوځل بيا مخ کړ او ورته يې وويل چې: زويه ! متحده لښکر به نن شپه همدلته قيام او ارام وکړي ، بيا به په بله ورځ ماسپښين له دې ځايه د بنګال د ګوډ دښار په لور روانيږو ، خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې: محترما ! ما ته د خان خانان دلارو خان دلښکر د ماتې وروسته د مونګير د کلا څخه ډير زيات د خوراک څښاک په ګډون فوځي سامان تر لاسه شوې دې، همدا راز دجهانګير قلي خان دلښکرو د ماتې وروسته هم زمونږ لاسته ډير څه راغلي دي..دخواص خان دخبرې نه وروسته شيرشاه سورى ورته په ديره مينه وويل چې: خواص خانه زويه ، دا ټول سامان او وسايل په خپله خوندي کړه، سبا به د تللو په وخت کې دهغو په اړه تصميم و نيسو . اوس ته ولاړ شه اوپه خپله خيمه کې ارام وکړه ، دهمدې خبرې وروسته دواړه شيرشاه سورى اوخواص خان خپلو خپلو خيمې ته د ارام کولو له پاره ولاړل.

خواص خان په خپله خيمه کې ځانته ناست و چې د خيمې په دروازه کې ګنګا را ښکاره شوه ، هغې د زرق وبرق په څير لباس په ځان کړې وې اوبلکل لکه د ښاپيريو په څير په نظر راتله . دروازې ته د راتللو وروسته ګنګا هملته تم شوه اوبيا يې په خيمې کې ناست خواص خان ته ورغږ کړ او ورته يې وويل چې: زه دننه راتللې شم ؟ دګنګا په غږ سره اوا ز خان يوټکان وخوړ . دهغه په شونډو باندې زړه وړونکې خندا راپيدا شوې وه . بيا يې په لوړ اواز وويلې چې ګوره ګنګا ! اوس خو تاته زما خيمې ته د راتللو او را ننوتلو د اجازې ضرورت نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. تر پرته له پښه نیولو زما خیمې ته را ننوځه ، اوس خو دا خیمه همستا ده. دخواص خان دې خبرو دګنګا زړه ډېر خوشحاله کړ ،په ډیره خوشحالۍ سره خیمې ته را ننوتله او نیغه ولاړه او دخواص خان تر څنګ کیناسته . تر لږه وخته پورې دواړه چپه خوله و خو وروسته پرې ګنګا خوله راپرانسته او ورته یې وویل چې:

ګرانه او زړه ته را نژدې خواص خانه ! که دیوې خبرې په اړه و پوښتم نو بده خو به یې نه ګڼې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې ګوره ګنګا ! اوس خو تاته زما د خفګان په اړه باید هیڅ ډول اندیښنه را پیدا نه شي. ځکه چې ته خو اوس زما دذات یوه برخه یې. زه به تا هیڅکله هم او په هیڅ خبره هم خفه نه کړم. ګنګا ترې په ډیره زړه ورتیا او بې باکۍ سره وپوښتل چې: ایا اوس هم ستا په زړه کې زما له پاره لږ څه کرکه شته او که ټول محبت او محبت ګرزیدلې دې ؟

د ګنګا په دې پوښتنې باندې خواص خان تر یوه وخته پورې په خندا و اوبیا یې ورته وویل چې: ګوره ګنګا ! یو وخت تا هم زما څخه د کرکې څرګندونه کړې وه . خو وروسته ستا محبت او ستا مینه او ستا غوښتنې زه را ونغاړلم، نوکه چیرې همدا پوښتنه زه له تا څخه وکړم نو ته به څه ځواب راکړې ؟ ګنګا تر یوه وخته پورې سر ښکته کړې و او په څه فکر کې ډوبه وه. بیا یې د خوب د راویښ شوو لمحو او په ډیره یخه ټنډه د مینې نه ډک اواز کې وویل چې: زما څخه ولې پوښتنه کوې ،زما د وجود هر بند ستا په محبت او مینه کې را ښکیل شوې دې. ما خو دهغې شهزادګۍ غاړه ورماته کړې ده چې له تا څخه یې یو وخت د کرکې غږ کړې و . اوس خو ستا تر مخه ستا ګنګا ناسته ده. که چیرې ته په ډاګیزه توګه زما څخه اوریدل غواړې نو زه تا ته تر دې ځایه ویلې شم چې:

ته ماته زما د سر ستورې ، زما د وجود ځواک ، زما د نژدیکت ښایست او جمال ، زما دذات رڼا او زما شپې د تیارو سهار ، ستا محبت زما په وجود کې نوې خوش بویي او نوې احساس را پیدا کړې دې.

دګنګا ددې خبرو په اوریدو سره خواص خان ډېر زیات خوشحاله شوې و . او ویې ویل چې ګوره ګنګا !تا زما څخه د شکریې د اداکولو اړتیا نه شته. اوس خو ته زما مینه او زما محبت یې. مونږ دواړو یو ځاې هغه وخت دفن کړ چې زمونږ ددواړو تر منځ یې نفرت او کرکه را ټوکولې وه او زمونږ تر منځه یې د بیلتون دیوالونه درولې و. اوس خو مونږ دواړه یو وجود یو او دنړۍ هیڅ ځواک به موهم یو د بل څخه بیل نه کړي. په ډېر نژدې وخت کې به زه له تا او ګیتا دواړو سره دواده په پاکه لومه کې را ونښلم. او خپله دشوق او مینې ژوند به له تاسې دواړو سره پیل کړم. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خواص خان تم شو نو ګنګا ورته په ویلو پیل وکړ.

هو ! ماخو په خبرو خبرو کې اصل موضوع له یاده وویسته. ما غوښتل تاته دخان خانان دلاور خان او جهانګیر قلي خان دلښکرو د ماتولو په اړه د زړه له کومې مبارکي ووایم ، ګنګا ورته په تیزو سترګو وکتل او ورته یې وویل چې: یو اځې مبارکي نه وه بلکه ستا سره کتلو او له تاسره دخبرو له پاره دلته راغلې وم. دګنګا په دې خبرو خواص خان نور هم دخوشحالۍ نه راوغوړید ، بیا کیدې شې چې هغه ته کومه د یاده وتلې خبره را په زړه شوې وي نو په دې خاطر یې ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګا ! ته ولې ځانته راغلې یې ، ګیتا به دې هم له ځانه سره راوړې وي. ګنګا تر یوه وخته پورې په ډېر غور سره دخواص خان په لور وکتل ، بیا یې په ځواب کې ورته وویل چې: دروند ه او ګرانه خواص خانه ! د شیرشاه سورې دحرم د ښځو څخه د یوې روغتیاې حالت ښه نه و نو په دې خاطر ګیتا دهغې سره دهغې دخدمت له پاره هملته پاته شوه . نوکه چیرې هغه راتلاې نو زه باید هملته پاته شوې واې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې زمونږ د دواړو ځخه به یوه دلته تاته ، ستا د کتلو په خاطر راتلله. په دې خاطر ګیتا هملته پاته شوه او زه یې ستا د کتلو له پاره دلته را واستلوم. هغې هم تا ته ستا د دې سترو فتوحاتو په اړه مبارکي را لیږلې ده.

د ګنګا د دې خبرو وروسته خواص خان لږ څه خاموشه شو ، او په څه فکر کې ډوب شو ، نو ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:

خواص خانه ! زما محبوبه ، زه له تا څخه یوه بله پوښتنه هم کول غواړم. زه هیلمنه یم چې ماته یې ریښتونې او په حقیقت ولاړ ځواب راکړې. خواص خان ورته وویل چې: وایه ، څه پوښتل غواړې. ګنګا ورته وویل چې:

خواص خانه ! اوس چې زه او ګیتا ستا د ژوند دوه اړخونه یو نوکه زه له تا و پوښتم چې د ګنګا او ګیتا دواړو څخه کومه یوه درته ډیره نژدې ده نو ستا ځواب به څه وي ؟ د ځواب ورکولو د مخه خواص خان لږ څه فکر وکړ او بیا یې ګنګا ته و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! د خپلو دواړو لاسونو ورغوي دې ماته را نژدې کړه . د خواص خان د خبرې د منلو سره سم ګنګا خپل دواړه نازک او ښایسته ښکلي لاسونه د خواص خان په لور ور وغځول ، بیا خواص خان د خپل ځنګ ایښې کځوړې څخه دوه هم وزنه سیکې را وویستلې او د ګنګا د لاسو په دواړو ورغیو کې یې کیښودې او بیا ورته وویل چې: ووایه ګنګا ! د دې دواړو سیکو څخه کومه یوه درته وزنې ښکاري. ګنګا ورته په همغه درنګ وویل چې دواړه یو شان دي. خواص خان ورته هم بې له ځنډه وویل چې بیا خو تاسو دواړه ماته همداسې یو شاه یاست . زه له تاسو دواړو سره مینه کوم ، د خواص خان د دې ځواب په اوریدو سره ګنګا یو ناځاپه ور کړه شوه او د خواص خان سره ورغاړې وتله . خواص خان د مینې او محبت په فضا کې د هغې په شا باندې لاس راښکود ، د هغې وروسته ترې ګنګا جدا شوه او ورته یې وویل چې: زما ګرانه خواص خانه ! په پاک خدای سوګند چې ماته ستا د خولې څخه د همدا ډول ځواب هیله وه.

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووایې چې د خیمې د دروازې ته یو ساتونکې راغې او خواص خان ته یې وویل چې: امیر ! شیرشاه سوری خپلې خیمې ته ور بللې یې. کید ې شي چې هغه له تا سره د سبا ورځې د کوچ په اړه سلا مشوره وکړي. د هغې په د ې خبره خواص خان د خپله ځایه پورته شو او ګنګا ته یې وویل چې ته همدلته اوسه . زه شیرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته بیرته همدلته راځم ، د ماښام ډوډۍ به مونږ دواړه همدلته په خیمه کې یو ځای وخورو . ګنګا د خواص خان د دې وړاندیز سره اتفاق وکړ او بیا خواص خان د شیرشاه سوری د خیمې په لور رهي شو.

د لږ څه ځنډه وروسته خواص خان بیرته راستون شو او ګنګا ته یې وویل چې ګوره ګنګا ! سبا به دا متحده لښکر د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، شیرشاه سوری به یو ځل بیا هلته په ګوډ کې د خپل تخت د کیناستو جشن لمانځې ، د هغه په اند چې تیر ځل د ګوډ د لاسه د وتلو وروسته به د هغه ځای د خلکو په فکرونو کې بدلون راغلې وي، نو په دې خاطر د بیا ولکې نه وروسته هلته یو ځل بیا د تخت د کیناستو مراسم باید و نمانځل شی ،ما هم د هغه د دې وړاندیز سره موافقه کړې ده ، اوس به لښکر سبا سهار وختې له دې ځایه کوچ کوي ،د دې خبرې وروسته خواص خان بیرون را ووت ، او خپل ساتونکې ته یې د ډوډۍ د راوړلو حکم وکړ. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې ډوډۍ راوړه. دواړو یو ځای ډوډۍ وخوړه. بیا ګنګا د شپې تر ډیره ناوخته پورې د خواص خان تر څنګ ناسته وه او د خپل راتلونکې په اړه یې ورسره خبرې کولې ،بیا پورته شوه او د ښځو د تمځای په لور ورغله ،بله ورځ متحده لښکر هم د دې ځایه خپل پړاو ختم کړ او د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور یې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبنګال مرکزي ښار ګوړ ته د رسيدو سمدستي وروسته شيرشاه سوری ددويم ځل له پاره د خپل تخت ناستې مراسم په پوره جوش او ولولې سره تر سره کړل. دشيرشاه سوري د لمړي ځل د تخت ناستې مراسم همدلته د ګوړ په ښار کې نژدې يو کال دمخه هغه وخت تر سره شوي و چې دهمايون توپونو يې تر شا ګولۍ ويشتلې. هغه د تخت ناستې مراسم په ډيره بيړه او عجلې سره تر سره شوي و ،په دې اساس يې د بنګال خلک د سياسي او ټولنيزو پايلو څخه بې برخې پاته شوي وا و د شيرشاه سوري دتللو وروسته او دمغلو دراتلو سره سم يې همغه مغل خپل اصلي حکمرانان وګڼل.

په دې خاطر شيرشاه سوری ته ددې اړتيا احساسيدله چې دخپل تخت ناستې مراسم يوځل بيا په پوره شان و شوکت او دبدبې سره و نمانځي اوپه دې توګه دخپل نظام د حاکميت او مشروعيت له پاره په تبليغاتي توګه هم کار وکړي.

ويل کيږی چې د تخت ناستې د مراسمو د پيلولو دمخه ، دخپلو دغو مراسو د اجرا په خاطر د بنګال د مشورو ستورو پيژندونکو او نجوميانو څخه يو مشهور نجومي د ساعت سعد نه د مراسمو د پيليدو په اړه مشوره واخسته. دا چې شيرشاه سوری په نجوم باندې باور درلود او که نه ، خو هغه په دې پوهيده چې کله کله د يوه حکمران له پاره د خپلو خلکو د توهمپرستۍ او دهغوې دبې عقله کولو په خاطر دغسې يو کار اړين ګڼل کيږي. په هر صورت هغه وخت چې د تخت د کيناستو مراسم پيل شول ، شيرشاه سورې د پراخ زړه او فياضۍ څخه کار واخست.

د ګوړ په ښار کې نژدې اوه ورځې د تخت ناستې د جشن د مراسمو ډولونه او نغارې درزيدې. دهر افغان قبيلې څخه به د ځوانانو ډلې ډلې دشيرشاه دربار ته راتللې او دافغاني رسم ورواج په مطابق به يې نڅاوی اوخوشحالۍ کولې . شيرشاه سوري هم ډمانو او سندرغاړو ته د زړه داخلاصه تحفې او انعامونه ورکړل اودهغه درباريانو د نڅونکو په سرونو باندې د مشکو ، عنبرو ، زعفرانو او د ګلابو داوبو په شيندلو باندې ددې خوشحاليو مجلسونه نور هم خوشبويه کړې و. په دسترخوانو باندې به ډول ډول غذا ګانې پرتې وې ، هر ډول هضم راوړنکې شربتونه هرې لورې ته ايښوول شوی و ، چې د شراب طهور (پاکوشرابو) په نامه يې يادول. نه يواځې دلته بلکه هر هغه کور ته چې د شيرشاه سوري د فتحې ليک ور رسيدلې و همدغه ډول جشونه نيول.

په بنګال کې دخپل حکومت د مستحکم کيدو نه وروسته شيرشاه سوری هلته ډيره موده پاته نه شو او نه يې هلته په بنګال کې د ضرورت نه زيات فوځ پريښود . خو د غربي بنګال په چټاکانګ اونورو بندرونو باندې يې خپله ولکه ډيره کلکه کړه ، تر څو د پرتګاليانو د حملو څخه يې خوندي وساتي. دهغه اصول دا و چې هغه به د ځای حکومتونو له پاره دهمغه ځايو خپل خلک ټاکل ، او ځای مسلمانانو او هندوانو ته به يې په خپل حکومت کې کار ورکاوه. تر څو د نيول شوو سيمو خلکو ته د خپل حکومت د بدلون په اړه معلومات ور په برخه وي.

شيرشاه سوری نه غوښتل هلته په بنګال کې اوږود پاته شي. هغه په دې انديښنه کې و چې هسې نه چې دهغه په غياب کې همايون يو ځل بيا خپل ځواکونه راټول او دهغه په کلاګانو او ولکه شوو سيمو باندې ديرغل کولو هڅه وکړي. نوپه دې اساس هغه غوښتل ژر تر ژره دبنګاله را ووځي او دهمايون حرکات دخپلې څارنې لاندې و نيسي. دهمدې فکرونو په بنسټ شيرشاه سوری دخپل لښکر سره يو ځای دبنګاله را ووت، خو د را وتلو تر مخه يې هلته په بنګال کې يو کس خضرخان دخپله اړخه د بنګال حکمران و ټاکه. ويل کيږي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خضرخان ترکې نژاد و او پلار او نیکونه یې دیوه وخته راهیسي هلته په بنګال کې میشت شوي و. په دې اساس شیرشاه سوري دخضرخان د ټاکلو وروسته دخپل لښکر سره یو ځای دهغه ځایه کوچ وکړ.

تر اوسه پورې شیرشاه سوري په مکمله توګه د بنګال څخه نه و تللي چې خبر ورته ورسید چې پرتګالیانو دهغه په ولکه شوو سیمو باندې دیرغل اودهغو سیمو د ولکه کولو له پاره پلان جوړ کړې دې. پرتګالیانو دمهارت د پاته شونو فوځیانو سره یو ځای، چې د خواص خان د حملې څخه اخوا دیخوا تښتیدلي و ، له ځانه سره را یو ځای کړي و او پخپله دمهارت یو سالار یې ددې متحده لښکر مشر ټاکلې و چې پالامو نومیده. پالامو د مهارت د پاته شونو اوپرتګالیانو څخه یو ستر لښکر جوړ کړ او د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور یې حرکت پیل کړی و.

کله چې شیرشاه سوری ته دا خبر ورسید نو هغه خپل کوچ هملته تم کړ ، بیا یې خواص خان را وغوښت ، هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوری خیمې ته را ننوت ،نو ویې کتل چې هلته دشیرشاه سوري د کورنۍ دغړو نه علاوه ګنګا هم ناسته ده. شیرشاه سوری خواص خان له ځانه سره کیناوه ، او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما غوښتل دلته زما د تخت ناستې د جشن د مراسمو په ترڅ کې ستا او دګنګا تر منځ دواده مراسم هم ادا کړم. ما په دې اړه دګنګا سره هم خبرې کړې وې او هغه مې په دې راضي کړې وه خو زما د کورنۍ غړي وایي چې دخواص خان د واده مراسم باید ددې تخت ناستې د مراسمو څخه نور هم په ډیره خوشحالۍ او جوش سره و لمانځل شي. په دې خاطر هغوې ته د لږ څه وخت اړتیا وه ، په دې خاطر ما دلته په بنګال کې ستا د واده مراسم و ځنډول. ګوره زویه ! ددوې نه علاوه ګنګا هم دلته ناسته ده خو هغه وایي چې لمړۍ دې خواص خان د ګیتا سره واده وکړي دهغې وروسته دې له ما سره. وو ایه په دې اړه ستا آند څه ډول دې ؟

دشیرشاه سوري دخبرو وروسته خواص خان خواږه ګنګا ته وکتل بیا یې په مړاوې شانته اواز وویل چې: دروند شیرشاه ! دا خو دګنګا د سینې پراخوالې دې ، د هغې اخلاقي لوړ مقام دې چې دخپله ځانه ګیتا ته زیات اهمیت او درنښت ورکوي. د شهزادګۍ په بڼه چې هغې خپل ځان دومره بدل کړې دې ، نو زما مهربانه ! زه پوهیږم چې ګنګا په سهي معنا باندې ددې وړ ده چې زما د ژوند ملګرې و ګرځي. او زه پوهیږم چې کله چې ګنګا زما د ژوند ملګرې و ګرځي نو زما د ژوند انه ټول کمښتونه به پخپله له منځه ولاړ شي.

دخواص خان دخاموشه کیدو وروسته شیرشاه سوری یوځل بیا په خبر و پیل وکړ او ویې ویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زما ټوله کورنۍ ستا او د ګیتا ، او ترڅنګ یې دګنګا د واده دمراسمو په برابرولو کې شپه او ورځ کار کوي ، هغوې ستا نه علاوه د ګنګا اوګیتا له پاره هم پریمانه کالي او نور ضروري شیان تیار کړي دي ، زما دکورنۍ غړي په دې آند دی چې څرنګه چې ماتاته خپل زوې ویلي دي اودخپلې کورنۍ غړې مې ګرزولې یې نو په دې خاطر به له تا او ستا ددواړو ښځو سره د لوّړو او زامنو په څیر سلوک کیږي. اوتاسو ته به ټول هغه څه تیاریږي چې ما دخپلو زامنو او لوڼو له پاره دهغوې په ودونو کې تیارکړي و ، ګوره خواص خانه ! زه اراده لرم چې څه وخت چې دا ټول کارونه تکمیل شي نو لمړۍ به ستا واده د ګیتا سره اوبیا د ګنګا سره وکړم. ګوره زویه دا خو یوه موضوع وه ، اوس دبلې موضوع په لور راځم.

بله خبره داده چې تاته ډاګیزه ده چې دمهارت یو ملګرې چې پالامو نومیږي، دپرتګالیانو سره یوځای شوې او ډیر ستر لښکریې جوړ کړې دې او اوس دغه لښکر د ګوډ په لور را روان دې او غواړې په ګوډ باندې حمله وکړي، زویه ! ما خپل لښکر په دوو برخو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویشلي دي ،یوه برخه به همستا تر قومندې لاندې وي، هغه به له تاسره یو ځای وي ، او ته به دپالامو د مقابلې له پاره مخته ورځې . او هغه به دګوډ په لور دپرمختګ څخه منه کوي. زه هیلمن یم چې ته به په ډیره اسانه توګه پالامو ته ماتې ورکړې. خو دلښکر بله برخه به زه له ځانه سره واخلم او د ګنګا ددریاب غاړې غاړې ته به مخته ولاړشم اودهمایون په حرکتونو اوخوزښتونو باندې ځارنه کوم. او دا به ځانته ډاګیزه کړم چې هغه اوس زما په اړه څه فکر کوي ، وو ایه چې په دې اړه ته څه ویل غواړې ؟

خواص خان تر لږه وخته پورې څه فکر کې ډوب و اوبیا یې وویل چې: زما محترما شیرشاه ! دغه پریکړه چې تا کړې ډیره مناسبه او برابره پریکړه ده. زما په آند چې مونږ باید همدا نن حرکت وکړو او ته هم دخپل نیمایي برخې لښکر سره یو ځای د ګنګا د دریاب په لور ولاړشه. زه به دخپل لښکر سره یو ځای د ګوډ په لور ولاړشم اودپالامو د لارې د بندولو هڅه به وکړم. شیرشاه سوری ورته وویل چې په دې اړه ته دخضر خان څخه هم مرسته تر لاسه کولې شې. خو خواص خان ورته وویلې چې :

نه ، درونده شیرشاه ! زه دا سې کول نه غواړم. زه غوره ګڼم چې خضرخان دخپل لښکر سره یو ځای هملته په ګوډ کې و اوسیږي ،او زه به په یو اځې ځان دخپل لښکر سره یو ځای د پالامو مقابلې ته ور ودانګم، دا په دې خاطر چې که زه د پالامو سره و نښلم اوپالامو دخپل لښکر کومه برخه په ګوډ د حملې له پاره را ولیږي نوپه هغه صورت کې به خضرخان دهغوې په مقابل کې موجود وي. خو که چیرې زه خضرخان دخپله ځانه سره یو ځای د پالامو مقابلې ته یوسم نوبیا به د ګوډ څخه دفاع کول شوني نه وي. که چیرې دښمن په ګوډ باندې ولکه وکړي نوبیا به ماته ستونزې اومشکلات نور هم زیات شي، زه به مجبور یم چې هغوې کلا بند کړم اودا کلابندي کیدې شي چې میاشتې میاشتې دوام وکړي،نو په خاطر غواړم چې خضر خان هملته په ګوډ کې واوسیږي، او زه په یو اځې ځان دپالامو کارورختم کړم . هغه او د هغه لښکر ته دا سې سزا ورکړم چې بیا د بنګال په لور د راتلو هڅه هم ونه شي کولاې.

کله چې خواص خان خبرې بندې کړې نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! زه ډیر خوښ یم چې ستا اراده ډیره ځواکمنه او ډیره پېښخه ده. البته په دې اړه زه له تاسره یوه بله خبره هم شریکوم. او هغه دا چې دلته ستا د راتلو تر مخه ګنګا له ماسره خبرې کولې ،هغې ویل چې دا ځل هغه هم غواړي د خواص خان سره یو ځای جنګ کې ګډون وکړي. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې :

که چیرې هغه له ماسره دلته په لښکر کې ژوند کول غواړي ،نومحترم شیرشاه ! زه به یې په خوښۍ سره ومنم. اودا به دخپل ځان له پاره نیکبختي و ګڼم ، خو زه نه غواړم چې په دې جنګ ګنګا له ماسره و اوسي ، ځکه ماته معلومه نه ده چې زه به دپالامو په خلاف کومو کومو ځایو کې مورچې او سنګرونه نیسم اویا به دکومو سختو حالاتو سره مخ کیږم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دپالامو سره د جنګ په وخت کې ګنګا هم له ماسره یو ځای په ورانو ویجاړو او ګړنګونو کې د ستونزو اوتکلیف وخت تیر کړي ، درونده شیرشاه ، دپالامو سره د ټکر وروسته ، زه غواړم چې ډیر ژر هلته د ګنګا د دریاب په غاړه له تاسره یو ځای شم. تر دې ځایه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یې دګنګا په لور وکتل او هغې ته یې نیغ په نیغه وویل چې :

ګوره ګنګا ! زه هیلمن یم چې ته به زما ددې وړاندیز مخالفت ونه کړې، ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې دهغې وخت حالاتو مونږ دواړه یو بل ته حواله کړي یو ،که څه هم په تیرو وختو کې زما اوستا ترمنځه د بیلتون ترخې لمحې تیر شوې دي خو قدرت ته دا منظوره چې زه اوته بیرته سره یوځای او دیوه ژوند ملګری شو. ګوره ګنګا ! ته زما په دې پریکړه باندې مه خفه کیږه . زه دا ټول هر څه ستا دا ارام او اسانتیاو په خاطر کوم، ځکه چې دپالامو په مقابل کې ماته ډیرې منډې تړړې او ستونزمن حالات په مخ کې دي. ددې ترڅنګ زما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر کې بله کومه ښځه هم نه شته نو ځانته زوند به خوند در نه کړي او د ویرې احساس به کوي نو په دې اساس زه تاته وړاندیز کوم چې اوس زما سره په تللو باندې اصرار مه کوه. ګنګا ورته په ډېره نرمه او دمینې ډکه ژبه وویل چې:

زه ګنګا دد ې جرءت نه لرم چې ستا وړاندیز ټال کړم ،که چیرې ته دا مناسبه ګڼې چې زما تګ له تا سره مناسب نه دې نو زه له تا سره د تللو له پاره اصرار نه کوم. او څنګه چې ته وایی همغسې به وکړم. ځکه چې ستا هره پریکړه ماته د حکم معنې لري. دګنګا دځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله اوډاډمن شو ، دد ې نه وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخیمې څخه را ووتل ، لښکریې په دوو برخو باندې وویشه ، خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره دپالامو د ځپلو له پاره روان شو ،په داسې حال کې چې شیرشاه سورې دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای د ګنګا ددریاب غاړې ته کوچ وکړ.

۵۰

دبله اړخه دهمایون حالات چې په چوسې کې دماتې خوړلو وروسته دیر خرا ب شوي وا و لښکریې خپل مورال له لاسه ورکړې و بیرته ښه کیدو ته را نژدې شوی و. همایون د څلو یښت شپیني ناروغتیا څخه هم روغ رمټ راوتلې و او ترڅنګ یې اندیښمنو زړونو ته د امید او هیلو یوه روښنایی تر سترګو کیده. همایون د چوسې ماتې په غټ زړه او پوره حوصلې سره وزغمله ، دهغه ورونو چې دهغه په غیاب کې کوم ناوړه سلوک کړې و هغوې پرې اوس ډیر زیات پښیمانه وو ،همایون هم د زړه له کومې دخپلو ورونو دغه غلطۍ ور وبښله ، او بیرته دخپلې مینې په غیږ کې را ټول کړل ، خو د شیرشاه سوري په لاسو د چوسا په سیمه کې دمغلو ماتې دتیموری کورنۍ د یووالې جذبه پوره ګډه وډه کړې وه.

مغلو د افغانانو څخه د زړه له کومې کرکه کوله. هغوې په دې آند و چې دد ې نه مخته هغوې افغانان په سلونو ځله د جنګ په میدان کې ماتې کړي او تیښتې ته یې اړ کړي دي. هغوې ته دا آند چې اوس به افغانان پر هغوې غالبیږي د منلو او زغم وړ نه و . پایلې یې دا شوې چې د سخت نه سخت باغي مغل هم د همایون څنګ ته راغې او دهغه سره یو ځای شو ، د مغلو ستر ستر سرداران چې دد ې نه مخته د همایون سره په ټکر کې و هغوې هم خپلې بسپنې دهمایون په واک کې ورکړې او د خپلو وفاداریو په اړه یې ژمنه وکړه. په همد ې وختو کې هلته په اګره کې دهمایون په شاوخوا کې یو لک فوځ را ټول شوې و ، دد ې نه علاوه دهغوې سره یو ډیره ستره او ځواکمنه توپخانه هم ملګرې وه چې قومندانې یې درومي خان زوې کوله.

په دې ورځو کې چې همایون د شیرشاه سوری پر خلاف په اګره کې خپل ځواکونه سره را ټولول او لښکرو جنګې تمرینات کول دهمایون په ژوند کې یوه بله غمناکه پیښه را منځته شوه، همایون ډیر شریف او منلې حکمران و ، نور مغروره او متکبر پادشاهان دهغه دخوې پر خلاف و ، خو هغه دهغو خلکو څخه نه و چې د ناادنا خلکو دخدمتونو اعتراف کوي او د نورو خلکو غلطۍ او ګناهونه وربښې.

هغه لوبه چې د همایون په دربار کې پیل شوې وه ،هغه څه داسې بیا ن شوې ده چې: د چوسا په جنګ کې دماتې خوړلو نه وروسته ، هغه وخت چې همایون په ګنګا کې ډوبید و ته ورنژدې شوې و نو هغه وخت یو حبشي چې نظام نومیده دخپلو مشکونو په واسطه دهغه ځان او ژوند و ساته. هغه وخت چې نظام همایون د ګنګا څخه را وویست او ددریاب غاړې ته یې راوستنو هغه وخت همایون د نظام سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژمنه کړې وه ، چې څرنګه چې هغه ورته په اوبو کې دغرقیدو څخه نجات ورکړې دې ، نوپه دې خاطر به ورته درې ورځې پادشاهي ورکوي.

اوس چې همایون روغ رمټ شوې و ، او د ناروغتیا څخه خلاص شوې و، نوپه دې خاطر یې غوښتل چې خپلې ژمنې ته عملی بڼه ورکړي ، هغه نظام هلته اګرې ته را وباله اوپه خپل موجودیت کې یې په تخت کیناوه او ټولو امیرانو ته یې دهغه د ادب کولو حکم وکړ . کله چې نظام شهنشاه شو نو تر درې ورځو پورې هغه چې څوک غوښتل مالا مال کړ او انعامونه یې ورکړل ، تر درې ورځو پورې د شاهي نظام ټوله واکمني دهمغه سره وه ، دهمایون ورور مرزا پهنډال په دې وخت کې دلته موجود نه و. دهغه نه علاوه پاته ټول وزیران او رئیسان او سلاکاران همهلته په اګره کې موجود وو. دهغوې هریوه د نظام اطاعت او فرمانبرداری کوله.

په اګره کې له یوه اړخه دمغلو په دربار کې دخوشحالۍ جشنونه وو خو دبله اړخه د سازشونو جالونه هم خپریدل. او دد ې کار له پاره دا اخري ورځ وه ، څکه چې نظام ته یې دپادشاهۍ په ورکولو سره خوشحالي ګانې کولې.

همایون دخپلې خوش مزاجۍ به اساس دخپلې کورنۍ ټول غړي خوشحالول خو دهمایون خپل ورور کامران په خپله دهمایون پر خلاف د سازشونو دغه جال خپراوه. همایون کامران ته دد هلي دتخت نه علاوه نور هر څه ورکړي و اوپه اخر کې د خپلې پیرزونیې له مخې هغه ته د جاګیر کاغذونه هم ورکړل خو دهمایون دغې ټولو نیکیو اوپیرزوینو دهغه زړه و نه نیو.

هغه په څرګنده توګه د همایون وفاداره و او ډیرې لافې به یې هم وهلې اوویل به یې چې هغه په یواځې ځان د شیرشاه سوری د وهلو له پاره بسنه کوي ، خو په حقیقت کې دهغې په ویناو کې هیڅ ریښتونولي نه لیدل کیده . په دې ورځو کې کامران مرزا په ناڅاپی توګه ناروغه شو او هغه ته دا شک پیدا شو چې دهغه مشر ورور همایون ورته زهر ورکړې دي. دهمایون په څیر د نیک سیرت خاوند ورور په اړه داسې شک پیدا کول پخپله د کامران مرزا ذلالت او جهالت باندې دلالت کاوه.

هغه وخت چې د اګرې په دربار کې دا ډول پیښې روانې وې نو په همدې ورځو کې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د خپل لښکر سره د ګنګا د دریاب غربي څنډې ته را رسیدلی دې او د جنګ له پاره تیار دې. کله چې د شیرشاه سوری د مقابلې له پاره همایون دخپل هر ورور څخه د فوځ د را استولو غوښتنه وکړه نو کامران مرزا ورسره دهر ډول تعاون او کومک څخه ډډه وکړه.

په دې وختو کې همایون د کامران مرزا پورې ډیرې هیلې تړلې وې ، څکه کامران دکابل حکمران و. په همدې وخت کې همایون کامران مرزا ته په برګه وویل چې خپل یوشمیر فوځونه او سرداران له ماسره کومک ته پریږدي،خو کامران دهغه پر خلاف سلوک خپل کړ او تر اخري حده پورې یې هڅې وکړې چې خپل ټول خلک له ځانه سره بیرته یوسي . هغه په پوره ظالمانه توګه دهمایون غوښتنه رد کړه او خپل ټول فوځ یې له ځانه سره واخست. په دې وخت کې چې همایون دهغه تعاون ته سخته اړتیا درلوده کامران په ډیره بې حیا یی سره د اګرې څخه کوچ وکړ او د لاهور په لور رهي شو .

دیو شمیر تاریخپوهانو وینا ده چې د لاهور په لور دکامران مرزا کوچ کول د ډیرې ناپوهۍ اوغلطیو سره ملګری و ، دهغوې په آند چې کامران مرزا داعمل د چغتایی دورپای ته رسیدل او دشیرشاه سوری د عروج له پاره بنسټ وګرزید. یوشمیر په دې آند هم دی چې که چیرې کامران مرزا داسې نا پوهه قدم نه وې پورته کړې نو شیرشاه سوری به هیڅکله هم د تخت او تاج خاوند شوې نه و. خو دا ټول د خیالاتو الوت دې ، حقیقت دادې چې یو کامران نه و چې دشیرشاه سوری مخه یې نیولې وې ، بلکه که دهغه په څیر څو درجنه کامرانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم را پیدا شوي وې نو بیا به یې هم دشیرشاه سوری مخه نه وې نیولې او نه به یې هغه دخپلو مخو څخه را ګرځولې وې. که چیرې کامران د اګرې څخه لاهور ته نه وې تللې نو توپیر به یو اځې همدومره و چې جنګ به لږ څه نور هم اوږود شوې و.

د اګرې څخه دلاهور په لور د کامران مراز کوچ او بیا دهغه ځایه کابل او قندهار ته دهغه ورتګ پخپله د مغلو له پاره ډیره ګټور وګرزیدل ،ځکه هغه وخت چې کامران مرزا د لاهور څخه کابل ته وخوزید نو په همغه ورځو کې دا یران شهنشاه طهنماسب هم په حرکت راغې اوغوښتل یې په قندهار او کابل باندې ولکه وکړي نو که چیرې همداسې شوي وې نو بیا خو به دکامران مرزا حالت د دوبې د سپې په څیر ګرزیدل چې نه به چا په کور کې پریښوده او نه به یې په بیدیا کې شپه تیریده. ددې خبر په اوریدو سره کامران مرزا په ډیره بیړه د لاهور څخه کابل ته ولاړ ، هلته یې خپل فوځونه منظم کړل او بیا یې د قندهار په لور حرکت وکړ ،کله چې د ایران پادشاه ته خبر ورسید چې دهمایون ورور کامران لکه د توپان او سیلۍ په څیر دکابل څخه د قندهار ددفاع له پاره را روان دې نو هغه د جنګ کولو څخه شاته شو ، په دې توګه دکامران مراز لاهور ته اوبیا دهغه ځآیه کابل ته راتګ اوبیا د خپل فوځ سره دقندهار په لور کوچ کولو په اساس قندهار دایرانیانو د ولکې څخه په امن کې پاته شو.

دکابل او قندهار په لور دکامران مرزا د تللو وروسته همایون خپل زړه نه و تش کړې ، هغه تر ۱۵۴۰ کاله پورې خپل ځان تیار کړې و ، دډیرو ستر و سترو ستونزو سره سره بیاهم همایون دشیرشاه په مقابل کې دیر ستر فوځ برابر کړې و ، دهغه دتوپ خانې ځواک د شیرشاه سورې د توپخانې څخه څو برابره قوي و ، هغه خپل تجربه لرونکې افسران را مخته کړل ، بیا همایون دخپل همدغې ستر ځواکمن لښکر سره یو ځاې د تلوج په لور کوچ وکړ ، شیرشاه سوری هم په همدې سیمه کې پړاو کړې و .

داګرې څخه د کوچ کولو وروسته دهمایون لښکر ګنګا ته د ورسیدو له پاره تر ټولو نژدې لاره خپله کړې وه ، دغه لاره اوس د فرخ اباد او شمس اباد د سیمو څخه تیریږی او دبوجپور سیمې ته رسیږي. چې شیرشاه سورې د خپل لشکر سره همدلته پروت و.

شیرشاه سوری هم ډیر محتاط انسان و ، هغه هم دجنګ پیلامه کول نه غوښتل ، هغه په دې آند و چې تر هغو چې دهغه سالار خواص خان د بنګال څخه راستون نه شي نو د همایون سره باید ټکر ونه کړي. هغو غوښتل چې دهمایون په خوزښتونو باندې څارنه وکړي. خوکله چې همایون دخپل لشکر سره یو ځاې بوجپور ته را ورسید نوبیا شیرشاه سوری خپل شاته تګ بیغرتې و انګیرله نو په دې خاطر د جنګ کولو له پاره تیار شو.

دبوجپور په سیمه کې دواړه لښکرې یو بل ته مخ په مخ و دریدې ، د شپاړسمې پیړۍ د غیږې دا ډاګ دګنګا د دریاب په غربې برخه کې پروت و ، خو اوس ددریاب د بهید و دبهیر دبدلیدو په اساس شرقی غاړې ته راغلې دې. په هغه وخت کې به ددې ګودر څخه ډیرې قافلې تیریدې ،دا ځاې د اوسنې فرخ اباد څخه اته میله لرې جنوب شرق او د قنوج دښاره دیرش میله لرې شمال غرب کې پروت دې.

شیرشاه سوری د پخوا څخه خپل فوځ د ګنګا ددې غاړې څخه لرې کړې و ، دهغه پلان دا و چې هغه به د قنوج په سیمه کې تر هغو همایون ددریاب څخه تیریدو ته نه پریږدي ترڅو چې په ستراتیژیکې توګه حرب دده په ګټه نه وي تمام شوي. هغه ددې مقصد له پاره په دریاب کې شته ټولې کشتۍ و نیولې او ټولې یې د ګنګا په شرقی برخه کې سره را ټولې کړې ، دبله اړخه هلته په ګنګا کې به دشیرشاه سوری د کشتیو بیړۍ په پرلپسې توګه تلې راتلې او په غربې څنډو کې پرتو افغان فوځونو سره به یې اړیکې جوړول. همدې بیړۍ د بهوجپور څخه تر هانګر بورې د ټولو ګودرونو څارنه کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات دا سې شوې و چې د دریاب په یوې غاړه باندې همایون د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و ،په دا سې حال کې چې د دریاب په بله غاړه باندې شیرشاه سوری په همدې ګودر د خپلو لښکرو سره پړاو کړې و. همایون د شیرشاه سوری د ځواک د معلومولو له پاره د خپل لښکر یوه برخه د شپینی عملیاتو له پاره هلته ور ولیږله. د همایون د عسکرو دغې ډلې د شپې له اړخه د ګنګا دریاب په پورتنۍ برخه کې تر پښو لاندې کړا وبیا یې د شپې په تیاره کې د شیرشاه سوری په لښکر باندې عملیات وکړل. خو شیرشاه سوری هم بیدار و ، هغه دا عملیات په شا وتمبول او د همایون دغه ډله چې د شیرشاه سوری د ځواک د معلومولو له پاره راغلې وه په تیښته و تښتیدل.

د بهوجپور په سیمه کې د شیرشاه سوری په لاس د همایون د دې چریکې ډلې د ناکامۍ نه وروسته ، همایون خپل جنګي پلان بدل کړ ، اوس نو د هغه په لښکرو کې د شیرشاه سوري څخه ویره او د هشت را پیدا شوې و ، په دې خاطر د هغه لښکر کرار کرار د دریاب د غاړې څخه په تللو پیل وکړ. هغوې اراده درلوده چې منزل په منزل تر قنوج پورې ځانونه ورسوي.

د قنوج په لور د تللو په وخت کې د دریاب په غاړه همایون ته د شیرشاه سوری څو کیشتۍ تر سترګو شوې ، همایون په هغو باندې د ډزو کولو حکم وکړ ، د دې ډزو په پایلو کې د شیرشاه سوری یوه ډیره ستره کیشتۍ په اوبو کې غرقه شوه . اوپه دې توګه همایون د خپلو لښکرو سره یو ځا ې د دریاب په غاړه غاړه تر قنوج پورې ورسید.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم د مغلو دلښکرو سره یوځاې د دریاب په بله غاړه باندې په کرار کرار روان و . قنوج ته د رسیدو سره سم د دواړو خواو لښکرې یو د بل په مقابل کې سره و دریدې. د همایون د لښکر تر مخه چې د ګنګا د دریاب کومه برخه وه نو د هغې شاته د قنوج ښار ګوتې پروت و. د همدې ځآیه همایون ته د خوراک څښاک او جنګ وسایل رارسیدل. د قنوج ښار چې څه موده د ګنګا په غاړه اباد شوې و اوس د دریاب څخه پنځه میله لرې په غربې برخه کې پاته و .

په دا سې حال کې چې د دریاب په هغه بله غاړه د شیرشاه سوری لښکرو پړاو کړې و ، دا سیمه د بلګران سره نږدې پرته وه او شیرشاه سوری غوښتل د بلګران سیمه د خپل ځواک او قوت مرکز وګرځوي. په دغه سیمه کې چې شیرشاه سوری پړاو کړې و د جونپور څخه تر شمال شرق پورې شپږ میله واټن لرې او د قنوج څخه یې هم واټن همدومره ویل کیږي.

همایون د خپل لښکر سره یو ځا ې د ګنګا په غربې سیمه کې پړاو کړې و په دا سې حال کې چې شیرشاه سوري د همدې ګنګا په شرقې برخه کې پروت و. په دې توګه دواړو لښکرو په خپل منځ کې دریاب پوله ټاکلې وه او ارام پراته و . نه همایون او نه شیرشاه ، یوهم د دریاب څخه تیریدو ته تیار نه و. او تر څنګ یې هیڅ اړخ نه غوښتل چې د جنګ په وخت کې یې دریاب شاته وي. په دې خاطر دواړه د دې منتظر وو چې کوم یو به لمړی د دریاب څخه د راتیریدو هڅې کوې.

د میاشتو میاشتو انتظار نه وروسته همایون د دریاب څخه د راتیریدو هڅې پیل کړې هغه غوښتل چې د جنګ پیلامه پخپله وکړي ترڅو څه پایلې تر لاسه کړي خو د بله اړخه به شیرشاه سوری د دریاب څخه د همایون د فوځونو د راتیریدو هره هڅه شنډوله.

په حقیقت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د همایون سره په دې وخت کې لاس وپنجه شي ، هغه ته د خواص خان له اړخه د کوم خبر د راتلو اوپخپله د خواص خان د راتګ هیله وه . هغه غوښتل چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې دلته را ورسیږي نوبیا به د همایون پر خلاف پریکنده جنګ ته ملاتړي. په همدې خاطر دواړو لښکرو د ګنګا د دریاب په دواړو غاړو باندې پړاو کړې و او میاشتې میاشتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته پراته و. همایون به چې کله هم د دریاب څخه د تیرید و هڅه کوله نوشیرشاه سوری به د هغه وړاندې تګ شنډاوه ،تر څو خواص خان ورسره را یوځای شي.

۵۱

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړۍ خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځای د حاکم حضرخان سره خبرې وکړې او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځای تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپي یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودۍ کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر دد ې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړي او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځای د ګوډ د ښار په لور را روان دي ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمي وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او دبنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایي لښکر سره یو ځای پرې ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یې خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځای د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو د مخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره دپالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین دکیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبڅرکو په څیر حمله وکړه . پالاموخواص خان له لورې دداسې ناڅاپي حملې اویرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې اوخواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دګوډ په شار کې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان ددې ناڅاپي حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او دهغوې د منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل .

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او د هغوې دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه و ښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکې یې د فنا سره مخ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنيو ليکو څخه شاتنيو ليکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنۍ ليکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډير وارخطا شو خو سمدستې يې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف يې خپله وينه تويونکې حمله پيل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زيان وررسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زيان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډيرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي يرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو يې کوم خاص اغيز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې يو دبل پر خلاف خپلو وينه تويونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تيارو کې د بنګال زمکې دمړو او وينو دبهير نمونې وګرزيدې

دشپې په تيارو کې د پيل شوې دغه جنګ په پايلو کې خواص خان پالامو ته ډيره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر يې په عامه توګه د تيغه تير کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بيغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شيانو او وسايلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بيا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره يو ځاې ، دجنګ ټول لاسته راغلې آسونه او دسپرلۍ نور حيوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددرياب هغه لورې ته يې دخبل فوځ سره يو ځاې کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چيرې چې ورته شيرشاه سوری انتظار کاوه

۵۲

کله چې شيرشاه سوری ته خبر ورسيد چې دهغه ستر سالار خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې دهغه پړاو ته رانژدې شوې دې ،نوهغه سمدستې همايون ته خپل قاصد ورواستوه ، هغه قاصد د همايون سره ددرياب په هغه غاړه يو ځاې شو او همايون ته يې د شيرشاه سور ي داپيغام ور ورساوه چې : اوس نو ستا خوښې پورې اړه لری چې ايا ته ددرياب دې غاړې ته راپوريوځې او که زه ددرياب هغه غاړې ته در پوريوزم او له تاسره و جنګيږم او که ستا دفوځ د راتلو له پاره ګودر پريږدم تر څو ستا لښکر د جنګ له پاره دې لورې ته را واوړي. همايون بيرته دهمدې قاصد په خوله شيرشاه سوری ته ځواب را وليږه چې شيرشاه سوری بايد د درياب څخه د تيريدو په خاطر ګودرونه خالي کړي تر څو زه دخپل لښکر سره يو ځاې ددرياب څخه تير اود جنګ نغاره همله تهو ټنګوم. شيرشاه سوري د همايون ددې وړانديز سره موافقه وکړه او خپل لښکر يې د ګنګا ددرياب دغاړې څخه درې څلور ميله واټن لرې تر بلګران پورې نژدې ورورساوه اوهملته يې پړاو وکړ.

بلګران ته په وررسيد و سره شيرشاه دخپل لښکر د دفاع له پاره خندقونه وويستل اوهغه يې هملته کلابند کړ ، ددې خندقونو شاته يې خپله توپخانه نصب کړه او په هغې يې تجربه لرونکې ماهرين و ټاکل او ورته يې حکم وکړ چې د جنګ په وخت کې ملاتړلې ولاړ وي.

هغه وخت چې شيرشاه سوری د درياب ګودر پريښود او شاته تر بلګرامه پورې ولاړ نو بيا دهمايون دحکم له مخې ددرياب څخه دتيريدو له پاره يو پول جوړ کړل شو اوهمايون پرې دخپلو لښکرو سره يو را تيرشو . ددرياب څخه د راتيريدو وروسته چې همايون دخپل لښکر سره يو ځاې په کومه سيمه کې پړاو کړې و ، دهغه ځاې ښې اړخ ته يوه ناله وه. دا ناله به د برسات په موسم کې د اوبو ډکيده او اوبه به يې د ګنګا په درياب کې ور پريوتې. همايون هم دپړاو د ځاې څخه دشيرشاه سوری په څير يو ستر خندق وويست ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپونه یی دهغې شاته نصب کړل او نوې مورچې یی جوړې کړې. همایون د شیرشاه سوری په مقابله کې د جنګ له پاره همغه طریقه خپله کړه چې څه موده مخته د پاني پت په میدان کې بابر د ابراهیم لودهي په مقابل کې استعمال کړې وه.

دګنګا د دریاب څخه د تیرید و وروسته، پر هغه ځای چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې هغه یو پاک ډاګ او پراخه میدان و. هلته به په بارانو کې او به راتللې. دې ځای د بلګرانه نږدې دریمیله واټن درلود. څرنګه چې همایون د اپریل په میاشت کې دګنګا د دریاب څخه تیر شوې و او هملته یی پړاو کړې و تر څو دشیرشاه سوری سره و جنګیږي.هغه په دې ډاډمن و چې د بارانونو موسم لرې دې او په ګنګا کې هم د کلني سیلاب د راتلو شونتیاوې کمې دې.

نږدې یو ه میاشته شیرشاه او همایون یو بل ته مخامخ پراته و. هیڅ لورې د جنګ د پیلامې له پاره لمړیتوب نه کاوه. تر دې وخته خواص خان هم دشیرشاه سوري سره را یوځای شوې و، اوس نو شیرشاه سوري هم ډاډمن شوې و ځکه چې د هغه متحده لښکر د جنګ کولو له پاره هره ګړی تیار ولاړ و.

د بارانونو موسم لا تر اوسه پورې ډیر لرې و .خو داسې څرګندیده چې د همایون ستورې په څرخیدو وې، ځکه د ۱۵۴۰ ز کال د مئ په میاشت کې دبادونو، ګرمیو او توپانو له کبله دوخته مخته بارانونه پیل شول. او دګنګا په دریاب کې د سیلاب د راتلو په اساس د مغلو دلښکرو پړاو د اوبو لاندې راغې. په دې خاطر همایون خپل پړاو د مخکنی ځای څخه پورته کړ او لږ څه پورته ځای ته یی یوړ.

د پړاو ددې انتقال نه وروسته همایون د شیرشاه سوری سره د ټکر کولو له پاره هوډ وکړ. ددې هوډ سره سم یی په خپلو لښکرو کې د جنګ نغاره و ټنګوله، دشیرشاه سوری لښکر هم ددې نغارې په مقابل کې خپل ډول وواهه. په دې توګه دواړه لښکرې د جنګ له پاره په لیکو کې تیارې شوې.

همایون خپل لښکر په پنځو برخو وویشه، د لښکر منځنۍ برخه یی د خپلې قومندې لاندې پریښوده، ښې اړخ له پاره یی خپل یو باوری سالار و ټاکه او د چپ اړخ له پاره یی هم خپل ورور مرزا عسکري قومندان و ټاکه، دلښکرو په لمړنۍ ډله باندې یی خپل بل ورور مرزا بهنډال قومندان و ټاکه، او دلښکرو پنځمه برخه یی دخپل کاکا زوې ناصر مرزا تر قومندې لاندې ورکړه. ددې پنځمې برخې عسکرو ته یی دا دنده هم ور وسپارله چې هغوې به دلښکرو د شا له اړخه دوه کارونه تر سره کوي، لمړی دا چې هغوې به دلښکرو د پړاو ساتنه کوي اودویم دا چې د شا له اړخه به څارنه کوي چې دښمن پرې د شا له اړخه حمله ونه کړي او په دې ترتیب لښکر ته زیان و نه رسیږي.

دبله اړخه شیرشاه سوری خپل لشکر د پنځو په ځای په څلورو برخو وویشه. منځنۍ برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سر و ساتله تر څنګ یی هیبت خان هم له ځانه سره ملګرې کړ. دښې اړخ قومنده یی جلال الدین جالو ته ورکړه او دهغه سره یی یو شمیر نور سرداران او سالاران دمعاونینو په توګه و ټاکل. دچپ اړخ قومنده یی دخپل مشر زوې عادل خان ته ورکړه او برهم جیت او څو نور سالاران یی ورسره معاونین وټاکل، خو دلښکرو لمړنۍ ډله یی دخواص خان دقومندې لاندې ورکړه، په دې ډله کې د شیرشاه سوری د جنګ د ډګر ډیرغښتلې او تکړه زړه ور عسکر او سالاران ورګډ شوي و.

همایون د جنګ پیلامه وکړه. دهغه ورور مرزا بهنډال لمړنې کس و چې جنګ یی پیل کړ. هغه دهمایون دلښکرو دلمړنۍ مخکښې ډلې قومندان و، مرزا بهنډال یو اوږود چکر و خوړ او بیا یی د شیرشاه سوری د فوځ په چپ اړخ باندې ګذار وکړ، دشیرشاه سوری د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې برخې قومنده د جلال الدین جالو په لاسو کې وه . د مرزا بهندال د حملې نه وروسته دهغه ورور مرزا عسکری هم په فعالیت پیل وکړ ، هغه هم د جلال خان جالو په لښکرو ور پریوت . دواړو مرزا عسکری او مرزا بهندال دا انګیرله چې که چیرې دواړه په یوه وارد شیرشاه سوري د عسکرو په دې برخه چې د جلال خان جالو تر قومندې لاندې دې حمله وکړي او هغوې له منځه یوسي نو سوبه به یې ډاډمنه شي .

خودا دمرزا عسکري او مرزا بهندال بې عقلي ثابته شوه ، ځکه هغه وخت چې مرزا عسکری او مرزا بهندال د جلال الدین جالو د قومندې لاندې عسکرو باندې ور پریوتل نو په همدې وخت کې خواص خان هم د یوه توپانې حرکت په اساس دهمایون د فوځ په اخري برخې باندې یرغل ور وست او دمغلو د لښکرو په اخري برخه چې قومندانې یې د همایون د کاکا زوې ناصر خان مرزا کوله تر خپل خونړی او ناڅاپې برید لاندې راوست . خواص خان په ډیره کمه موده کې د ناصر مرزا برخه لښکر وځپاوه ، دهغه لښکر یې دتیغه تیر کړ او پخپله ناصر مرزا و تښتید اودهمایون په زړه کې ورننوت . د ناصر مرزا د لښکرو د تباهۍ وروسته خواص خان د مغلو دلښکر ښې لورې ته چې د مرزا عسکري د قومندې لاندې یې حملې کولې ورغې ، خو لمړی یې د مرزا بهندال دلمړنیو جنګیدونکو ډلو تر شا حمله وکړه ، دهغه دا حمله دومره سخته او خونړۍ وه چې دهمد ې حملې له مخې دشیرشاه سوری دغه ستر قومند ان خپل ځانته د فتحې ټولې دروازې پرانستلې

مرزا بهندال د جنګ په پیلامه کې ډیره ستره غلطی کړې وه ، هغه ته په کار و چې دخپلو لمړنیو مخکښو جنګې کسانو سره یې دخواص خان حرکات تر څارنې لاندې نیولې وې، هغه یې دخپل ځان سره مشغول کړې وې او پری ایښې یې واې چې د لشکر و نورې ډلې یو دبل سره ټکر وکړی اودهر څوک دخپل برخه لیک څخه په ښه توګه خبر شي.

خو داسې و نه شول ، هغه وخت چې مرزا بهندال چکر وخوړ او بیا یې د جلال الدین جالو په لشکرو باندې را کیښودل نو مرزا عسکري هم دهغه سره ملګرې شوې و او دشیرشاه سوری دمیمنې اړخ په ریښتنې توګه ددې دواړو دمقابلې کولو توان نه درلود او وروسته تللو ته اړ شوې و ، خو د مرزا بهندال ددې غلطیو څخه خواص خان ډیره ګټه پورته کړه اودهمایون په ډیرې کمزورې برخې باندې یې حمله وکړه او دا کمزورې برخه د لښکرو شاتنۍ برخه وه چې قومنده یې دمرزا ناصر په لاسو کې وه ،خواص خان دمغلو دلښکرو دا برخه دسترګو په رپ کې له منځه یوړه.

د مغلو دلښکرو د شاتنۍ برخې د له منځه وړلو وروسته کله چې خواص خان د مغلو دلښکر په لمړنۍ مخکښې برخې او دهغوې په میسره باندې یرغل وروست نو دهمایون د لښکر زړه هم دهغې ددې ناڅاپې حملو څخه اغیز من شوې و ،ددې حتمي پایلې دا شوې چې ددې برخې لښکر هم د خواص خان حملو د هیبت څخه د تیښتې لارې خپلې کړې او د پناه په خاطر یې دخپل لشکر منځنۍ برخې ته ځانونه ور رسول.ددې برخې قومنده پخپله دهمایون په لاسو کې وه . په دې توګه د همایون دلښکر هغه برخه چې په منځ کې پرته وه هغه ددې را تښتیدلو عناصرو دبیروبار په اساس نه مخته تللې شوه او نه یې چپ او ښې لورې ته قدم اخستلې شو ، اونه د هغوې له وجې توپخانې خپل کار پیلولې شو ،که څه هم دهغوې په مقابل کې دښمن پروت و خو هغوې د خپلو راتښتیدلو دهجوم په واسطه مات رامات شوي و.

۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځای د حاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې د ښمن پرې د حملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځای تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ . په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته د شپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپي یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودۍ کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر د دې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځای د ګوډ د ښار په لور را روان دي ، او د هغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان د دښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمې وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او د بنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان د خپل نیمایی لښکر سره یو ځای پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته د دې موقع ورنه کړه چې پالامو ته د هغه په لاره کې دخواص خان د کمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او د دې نه یې خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځای د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه د کمین نیولو د مخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته د خواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره د خپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و ، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبځرکو په څیر حمله وکړه . پالامو دخواص خان له لورې د داسې ناڅاپي حملې او یرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره یو ځای د ګوډ په ښار کې د هغه د حملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان د دې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې د پالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او د هغوې منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . او په دې ترتیب یې د پالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او د هغوې د منځنیو لیکو د ماتولو وروسته خواص خان ، د هغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه و ښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکی یې د فنا سره مخ کړې. هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډېر وارخطا شو خو سمدستې يې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف يې خپله وينه تويونکې حمله پيل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زيان ور رسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زيان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډېرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي يرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو يې کوم خاص اغيز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې يو دبل پر خلاف خپلو وينه تويونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تيارو کې د بنګال زمکې دمړو او وينو دبهير نمونې وګرزيدې

دشپې په تيارو کې د پيل شوې دغه جنګ په پايلو کې خواص خان پالامو ته ډېره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر يې په عامه توګه د تيغه تير کړ. د سهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بيغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شيانو او وسايلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بيا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره يو ځاي ، دجنګ ټول لاسته راغلي آسونه او د سپرلۍ نور حيوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددرياب هغه لورې ته يې دخبل فوځ سره يو ځاي کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چيرې چې ورته شيرشاه سوري انتظار کاوه

د غم او مصيبت په دغه ډک ساعت کې ، يعنې هغه وخت چې خواص خان دهمايون فوځ په ډېره بده ورځ اخته کړې و نو شيرشاه سوري هم دمغلودلښكرو په ميسره باندې حمله وکړه، دمغلو ددې ځاې لورې قومندان مرزا عسکري و. د شيرشاه سوري دا چال ډېر پريکنده و ځليد ،ځکه د مغلو لښکر په ميسره کې د شيرشاه سوري تر مخ ټينګ نه شو اوهغوې هم د لښکرو زړه ته ور وتښتيدل. په دې توګه ،کله چې ددرې واړو خواو څخه د مغلو د لښکرو ماتې خوړلې د لښکر زړه ته را ټوليدل نو دهمايون دغه منځنې لښکر په خپله بې کاره و ګرزيد. دهمايون په لښكرو کې دهمدې را تښتيدلو عناصرو په واسطه يوډول بې نظمې راپيدا شوه ، دبله اړخه خواص خان د ښخوا څخه د همايون د لشکر شاتنۍ برخه له منځه وړې وه اودهغې د له منځه وړلو وروسته خواص خان دهمايون د لښکر په زړه او ميسره دواړو باندې يرغل وروستې و ، په همدې خاطر هغه خپله ټوله توجه د همايون دلښکر هغه مخکښې ډلې لورې ته را وګرځوله چې قومنده يې د مرزا بهنډال په لاسو کې وه. شيرشاه سوري هم د همايون دلشکر منځنۍ برخه په دې خاطر د نظر و غورځوله چې د نورو ځايو څخه د ماتې خوړلو عسکرو د راتښتيدو په اساس دهغوې حرکت محدود شوې و ،شيرشاه سوري د همدې وخت نه په ګټې اخستو سره دميسرې په لور مخه کړه ، اوس خو حالات داسې شوي و چې دهمايون دلښکر منځنۍ برخه د حرکت نه وتلې وه ، تر څنګ يې دخواص خان په حملې دهغوې شاتنۍ برخه هم دمرګ او تيښتې سره مخ شوي واو جلال الدين جالو اوشيرشاه سوري دواړو د ميسرې د لښكرو د له منځه وړلو له پاره خپلې تورې کارولې. همدا راز د همايون دلشکرو ميمنه کې دشيرشاه سوري مشر زوې عادل خان په پوره ميړانه جنګيده او غوښتل يې چې دهمايون د لښکرو دميمنې لورې ته هم ماتې ورکړي.

د لړې شيبې درونډ وينه تويونکې جنګ نه وروسته همايون ډېره بده ماتې وخوړه اودخپل لښکر سره يو ځاې و تښتيد ، دهمايون ټول لښکر دګنګا دهغه پول په لور و تښتيد چې همايون ددرياب څخه د تيريدو په خاطر ځه موده مخکې جوړ کړې و . په دې وخت کې درياب د جنګ د ميدان څخه په پنځه ميله واټن کې پروت و. دماتې خوړلو وروسته دهمايون په لښکر کې منډې ترړې پيل شوې وې. ددې پايلې دا شوې چې په پول باندې دخلکو د ډېرښت په واسطه ، پول په منځ کې دوه ځايه شو ، او په هغه باندې تيريدونکې ډېر خلک يا هملته تر پښو لاندې شول او يا دګنګا په درياب کې ژوندي ډوب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پول مات شو نو همايون هم دخپل فيل سره يو ځاې دپول د پاسه تيريده . په دې اساس همايون هم دخپل فيل سره يو ځاې په ګنګا کې ور ولويد ، خو په درياب کې د لويدلو وروسته فيل په مکمله توګه همايون خوندي و ساته او په لامبو يې دهغه ځايه بلې غاړې ته يوړ.

کله چې دهمايون فيل غاړې ته ورسيد نو دهمايون يوه سالار همايون ته آس را وړاندې کړ ، په دې وخت کې همايون لوڅ سر او لوڅې پښې و . هغه خلک چې د جنګ ځخه را تښتيدلې و اودهغه خوا ته را رسيدلي و دهغوې سره يو ځاې د ليونې په څير د اګرې په لور روان شو . کله چې دهمايون قافله د اګرې او قنوج تر منځ د بهوګاو ته نژدې ور ورسيده ، نو دشاوخوا وسله و الوجټانو بد معاشو دهقانانو چې ډيره کې يې غله او داړه ماران و د همايون سره ډيره بده وضعه وکړه او هغه ته يې د ډوډۍ او خوراک د ورکولو ځخه انکار وکړ. دد ې نه علاوه يې دهمايون هغه عسکر چې اخوا ديخوا را تښتيدلي و او همايون غوښتل هغوې بيرته له ځانه سره را يو ځاې کړي ، له منځه يوړل.

کله چې همايون ته خبر ورسيد چې د ې بدمعاشو جټانو دهغه د لښکرو په وژلو پيل کړې دې نو هغه خپل ورور مرزا بهنډال ، مرزا عسکرى او دکاکا زوې مرزا ناصر ته حکم وکړ چې د ې ګستاخو او سرکشو جټانو ته سزا ورکړي. مرزا عسکرى نه غوښتل د همايون دا حکم و مني. پايلې يې داشوې چې دمرزا عسکري او مرزا ناصر تر منځ بحث ګرم شو او خبره تريخوالې ته ورسيده. ناصر مرزا عسکري د اس په قمچينه وواهه. مرزا عسکري ولاړ او همايون ته يې دخپل کاکا د زوې ناصر ميرزا ځخه ګيله وکړه خو کله چې همايون دخپل کاکا د زوې ځخه په دې اړه پوښتنه ګرويزنه و نه کړه نو بيا مرزا عسکري ناراضه شو اودخپل جاګير په لور سنبل او مراد اباد ته ولاړ.

د مرزا عسکري د تللو وروسته مرزا بهنډال او ناصر مرزا دواړه دد ې جټانو دځپولو له پاره ولاړل. خو دا جټ غله او داړه ماران پوره وسلوال و او شميره يې هم کمه نه وه . په د ې خاطر هغوې دهمايون دد ې پاته تښتيدلي لشکر سره دجنګ له پاره تيار شول. ددواړو خواو تر منځ ښه جنګ وشو خو په اخر کې دهمايون لښکرو دې غلو جټانو ته ماتې ورکړه اوهغوې هم د تيښتې لار و نيوله. دجټانو عادت دا و چې تل به د مصيبت وهلو په مخ کې د وحشي حيواناتو په څير دريدل خو کله به چې دکوم ځواکمن سره مخ کيدل نو بيا به د امن شامتولې ګرزيدې.

د جټانو سره د جنګ او جدل وروسته همايون دخپل پاته عسکرو سره د بهوګاو ځخه دغرب په لورې روان شو . او دريمه ورځ د لمر پريوتو د مخه اګرې ته نزدې ور ورسيد. دګنګا سره نزدې دشيرشاه سورى د لاسو ځخه دماتې خوړلو وروسته همايون دومره زړه بدې او ستومانه شوې و چې داګرې کلا ته د ننوتلو ځخه يې هم ډه ډه وکړه . بلکه ديوه کس شيخ رفيع الدين په کور کې يې ديره جوړه کړه . دلته د اوسيدو په وخت کې شيخ رفيع الدين ورته مشوره ورکړه چې لاهور ته ولاړ شي او دشيرشاه سورى په مقابل کې دې يو ځل بيا د خپل برخليک له پاره و جنګيږي .

په اګرې کې د اوسيدو په وخت کې همايون په فکري اړخه ډير خپور وور معلوميده . په دې وختو کې يې هيڅ ډول پريکړه نه شواې کولې . دلته د اوسيدو په وخت کې يې خپل ورور مرزا بهنډال ته حکم وکړ چې هغه دې دشاهي حرم پورې اړونده ښځې د کلا ځخه را وکاږي .په دې ښځو کې دهغه خور ګلبدن هم شامله وه . همايون غوښتل دغه ټولې ښځې په خپلو لاسو ووژني تر څو دهغوې برخليک د شيرشاه سورى لاسو کې و نه لويږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دمرزا بهنډا ل دهمايون په دې حکم باندې نيوکه وکړه او ژمنه يې وکړه چې هغه به تر لاهوره پورې ددې ټولو ښځو د خوندی وړلو دنده په غاړه اخلی. همايون هم ځو ورځې په اګره کې پاته شو او بيا يې اګره پخپله خپل برخليک ته پريښوده او ترې ولاړ. هغه دفتح پور سيکرې سيمې ته چې د اګرې څخه شل ميله واټن کې وه ولاړ. دا د هندوستان څخه د مغلو د هجرت پيلامه وه. هر لورې دحشر دورځې په څير غم خپور و. داسې ځرګنديده چې داسرافيل شپيلۍ پوکې کړې وي ځکه هرې لورې ته چغې ، سورې ، ژړاوې او واويلاوې وې. خو دهغه رذيل خوې هغه تر اخره پورې نه پريښود. دهمايون په خپلو ملګرو کې تر اوسه پورې غداري موجوده وه ، د فتح پورسيکر کې يو ناځرګنده کس همايون په غشي وويشت ،خو همايون خوندي پاته شو خو يو ملګرې يې زخمې شو.

همايون دخپلو ملګرو سره هلته په فتح پور سيکر کې يوائې يوه ورځ تم شو اوبيا د اوسني بهرت پور شمالي برخې ته دکاما نومی غرنۍ لړۍ څخه تيرا و دريواړې سيمی ته ورسيد.

دبله اړخه شيرشاه سوری هم عجيب اوغريب حالت درلود. ځکه هغه ته د هغه دخوب اوخيال نه بيرون بې شميره مال او دولت په لاس ورغلې و. يوائې په يوه ځرک کې هغه ته دومره آسونه ، فيلان ، جنګې سامانونه او مالې غنيمتونه تر لاسه شوې چې دهندوستان د سوبې له پاره يې هيڅ کمې نه کاوه. هغه د چنګيزخاني مغلو په څير د انسانانو دکپريو څخه منار جو ړ نه کړ او نه يې پرې دخوشحاليو جشن و لمانځه ، بلکه د ستر خداې تر مخه يې دخپلو دغو فتحو له پاره دشکرانې عبادت وکړ.

د جنګ په دويمه ورځ شيرشاه سوری د خپل فوځ سره يو ځاې د ګنګا ددرياب څخه پورې ووت. هلته په قنوج کې تم شو ، دهغه ځايه يې خپل سالار برهم جيت ته د لشکر يوه برخه ورکړه اوهغه يې وليږه تر څو دجنګ د ميدان څخه د تښتيدونکي همايون په تعقيب پسې ولاړشي. دخپل لښکر يوه بله برخه يې دخپل يوه بل سالار ناصر خان په قومنده کې ورکړه تر څو سنبل او مراد اباد ته ولاړ شی اوپه دې ځايو باندې حمله وکړي اوپه خپله ولکه کې يې واخلي. اوپخپله شيرشاه سوری د اګرې په لور ولاړ.

همايون دخپل پاته شوې لښکر سره يوځاې د جنګ د ميدان څخه تښتيدلې و او د اګرې په لور تللې و. په دې خاطر همايون په هيڅ ځاې کې دشيرشاه سوری د تعقيبونکي لښکر سره مخ نه شو ، مغل چې په هره سيمه کې و ، د سختې ويرې او دهشت سره مخ شوې و. هغوې ټول د اګرې او ډهلي په لور په تيښته کې و ، دهمايون او مغلو د تعقيبولو له پاره دخپلو عسکرو د ليږلو څخه د شيرشاه سوری مقصد دا و چې هغوې يو ځل بيا د جنګ له پاره په کوم ځاې کې سره د را ټوليدو جوګه نه شي. خو ددې څخه يو بل مقصد هم و او هغه دا چې دشا تلو په وخت کې همايون دخپلو پاته لښکرو سره يوځاې دهندوستان درالسلطنت دتباهيو سره مخ نه کړي.

دګنګا د غاړې څخه د روانيدو وروسته شيرشاه سوری کرار کرار د اګرې په لور مخته روان و اودخپل عادت له مخې به يې هره سيمه چې سوبه کوله نو دهغې سيمې نظام به يې هم خپلو کسانو ته ورسپاره ، په دې وخت کې دشيرشاه سوری سره دهغه سالاران خواص خان اوهيبت خان نيازی هم وو. په داسې حال کې چې برهم جيت يو ورځ مخته دهمايون په تعقيب پسې ر وان شوې و او اګرې ته نژدې ور رسيدلې و. هغه د همايون څخه يومنزل لرې و ، په همدې خاطر همايون هم په بيړه د جنوب په لور د فتح پورسيکرې سيمې ته وتښتيد ، حقيقت دا و چې همايون نه غوښتل چې شيرشاه سوری اودهغه لښکر دهغه په درک خرک باندی وپوهيږي.

هغه وخت چې برهم جيت دخپلو عسکرو سره يو ځاې اګرې ته نژدې ور ورسيد نو هغه هغه بې وسلې کسان چې دهمايون د فوځ څخه شاته پاته اوجدا شوې و بې دريغه ووژل ، داګرې په لور د تللو په وخت کې دمختلفو سيمو د انتظام د جوړولو تر څنګ شيرشاه سوری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډير زيات احتياطي تدابير د ا هم نيول چې که په راتلونکې کې کله هم د همايون سره جنګ کيږي نو هغه د خپلو ولکه شو و سيمو حالات مستحکم کړي ، قنوج ته د ور رسيدو وروسته هغه د کلا بند ښار د جوړولو بنسټ کيښود ، چې د شيدګړ په نامه يې و نوماوه . په همدې توګه کله چې هغه د بهوجپور څخه پورته د شمس اباد په لور راغې نو دلته يې هم يو نوې ستر کلې اباد کړ او ترڅنګ يې يوه کلا هم جوړه کړه چې د رسول پور په نامه يې ونوموله.

کله چې هغه د خپل لښکر سره يوځاې او د خپلو سالارانو خواص خان او هيبت خان نيازي په ملتيا اګرې ته را ورسيد او په دې خبر کړل شو چې برهم جيت ډير بې ګناه وګړي وژلې دي نو شيرشاه سوري په ديره کلکه توګه برهم جيت د لعنت او ملامتيا وړ وګرځاوه او اراده يې وکړه چې په راتلونکې کې به هيڅ وخت هم برهم جيت په يواځې ځان قومندان نه ټاکې او نه به يې د نورو لښکرو د تعقيب پسې ځانته ور استوی.

۵۲

په اګرې کې د اوسيدو په وخت کې يورځ د ماښام څخه لږ دمخه د شيرشاه سوری تمځاې ته راغې . په دې وخت کې شيرشاه سوری ځانته ناست و ، د خواص خان د کتلو سره سم يې هغه ته مخ کړ او ورته يې وويل چې: خواص خانه زويه !دلته راشه او له ما سره څنګ کې کينه. خواص خان ورته وويل چې: تاسې زه را بللې وم ، خيريت خو دې ؟ شيرشاه سوری ورته مسکې شو او ورته يې وويل چې خيريت دې، فکر مه کوه . يوځل خو دلته زما خواته کينه ، په دې وخت کې په خونه کې هيڅوک نه و . د خواص خان د کيناستو وروسته ورته شيرشاه سوري په پلرني شفقت او مينه وويل چې:

خواص خان زويه ماته د يوه دير مهم کار د ترسره کولو له پاره رابللې يې ، داسې کار چې هغه د زما د فرايضو څخه شميرل کيږي ، دا ډيره مهمه او اړينه دنده ده او زه غواړم چې همدا نن يې تر سره کړم. ځکه زه د دوو او نيو څخه زيات دلته په اګره کې نه تم کيږيم او غواړم چې د دهلي په لور ولاړ شم.

ګوره خواص خانه زويه ! لکه څنګه چې ته پوهيږې چې ما هوډ کړې دې چې په راتلونکې نژدې وختو کې به برهم جيت د سالار په توګه هيڅ ځاې ته و نه ليږم. ځکه چې هغه ډير وخت غير مسؤلانه کارونه تر سره کوي ، زه غواړم چې له دې وروسته تا د مغلو د ځواکونو د تعقيب کولو پسې وليږم. برهم جيت به له تا سره ستا د معاون په څير د رومي . خواص خان تر يوه وخته پورې د شيرشاه سوری خبرې په ډير غور او دقت سره اوريدلې ،بيا يې شيرشاه سوري لورې ته وکتل او ورته يې وويل چې: ته د کومې دندې د اجرا کولو په لور اشاره کوې ؟د شيرشاه سورې په شونډو باندې نرۍ شانته خندا را پيدا شوه او بيا يې خواص خان ته وويل چې:

ګوره خواص خانه !ته دلته زما سره زما د زوې په څير يې ، په داسې ګنګا او ګيتا زما د لوڼو په څير دي. خواص خانه زه همدا نن بلکه داسې يې وګڼه چې همدا اوس ستا د واده کولو غوښتونکې يم ، ستا د واده د مسؤليت نه د خلاصون څخه وروسته به زه وپوهيږم چې ما خپله دنده تر سره کړې ده . ګوره زويه ! زه غواړم چې په يوه وخت کې د ګنګا او ګيتا دواړو سره ستا واده جوړ کړم ، ما دد ې مقصد له پاره ګنګا او ګيتا دواړه را بللې دي ، فکر کوم چې تر لږې شيبې پورې به هغوې دواړه را ورسيږي د هغوې سره به د لښکرو قاضی هم ملګرې وي او ستا د نکاح اهتمام به وکړي وو ايه چې ايا په دې اړه تا ته کوم اعتراض شته ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان ترلږه ځنډه پورې خاموشه ناست و بیا یې په خندانه خوله وویل چې: زمادرونده شیرشاه ! ماته به ولې په دې باره کې کوم اعتراض پیدا کیږي. زه خو بې دهغې هم د ګنګا او ګیتا دواړو سره واده کوم. نو که چیرې ته ماته دا واده همدا اوس او په همدې شیبه کې کول غواړې نو ماته په دې اړه هیڅ اعتراض نه شته. دخواص خان له اړخه د ځواب په اوریدو سره شیرشاه سوری ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم ووایي چې په همدې ګړۍ کې دلښکرو قاضي او ترڅنګ یې ګنګا، اوما، دشیرشاه زوې، او یو بل ځوان کمرې ته را ننوتل. ټول راغلل او دشیرشاه سوری تر مخه کیناستل. ګنګا د ګیتا په څیر خپل ټول وجود رانغاړلی و. په دې وخت کې د لږ څه وخت له پاره خاموشی خپره وه. بیا شیرشاه سوري د خواص خان په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې: واوره خواص خانه زویه ! زه غواړم ستا د واده سره یو ځای د اوما واده هم وکړم. څرنګه چې تا اوما ته خور ویلي دی نو ددې اړخه دا هم زما لور ده. دغه ځوان چې زما د بچیانو سره یو ځای دلته راغلي دې غواړم د اوما سره یې واده وکړم، نو په دې توګه به زه خپل هغه فرایض چې زما په اوږو پراته دي ترسره کړم. د شیرشاه سوري ددې پریکړې څخه خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم ووایي چې خواص خان پرې را مخته شو او ویې ویل چې:

زمادرونده شیرشاه ! ګنګا چیرې ده، دا خو یواځې ګیتا دلته ناسته ده. د خواص خان ددې پوښتنې په اساس دشیرشاه سوری نه پرته نورو ټولو وخندل. بیا شیر شاه سوری ځواب ورکړ چې:

خواص خانه زویه ! په اصل کې ستا سترګې دوکه خوري، ته نه ګورې چې ستا تر مخه ګنګا او ګیتا دواړه ناستې دي، خواص خان لږ څه اندیښمن شانته شو او ویې ویل چې تاسې څه ډول خبرې کوئ؟ زه خو په خپل مخکې یواځې ګیتا وینم. دهغه په دې خبره شیرشاه سورې په خپله مخکې ناستې ګنګا ته وویل چې: ګنګا لورې تا خو بلکل خپل ځان را نغاړلی دې، اوس نو دخپله مخه نقاب لرې کړه، ګنګا د حکم سره سم په حرکت راغله، په خپل لاسونو یې لمړی مخ او بیا نور بدن را ښکاره کړ، خواص خان حیران پاته شو، هغه د ګیتا په شکل کې په خپله ګنګا وه. خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر تعجب سره ګنګا ته کتل او بیا یې وپوښتل چې که چیرې دا ګنګا وي نو بیا ګیتا چیرې ده؟ شیرشاه اوما ته وکتل او ورته یې وویل چې: اوما لورې ! خواص خان ته ټوله قصه وکړه تر څو د ګیتا په اړه دهغه غلطه انګیرنه له منځه ولاړه شي، دشیرشاه سوري دحکم سره سم اوما ټوله قصه په پوره تفصیل سره ژر ژر بیان کړه او ورته یې وویل چې په څه ډول هغوې د حویلۍ څخه ووتلې او بیا د ګنګا سره یو ځای د زیارت لنګر ځای ته ورغلو، بیا ګنګا خپل لباس تبدیل کړ او د خیر غوښتونکې په کالیو کې یې خپل ځان د ګیتا په نامه واړاوه. بیا یې د مهارت په لاس د راتښتولو او ان تر خواص خان پورې د رارسیدو ټولې پیښې ورته په تفصیل سره وویلې.

دټولې قصې په اوریدو سره خواص خان هم دخندا نه شین و، دهغه ددې حالت په کتلو سره د ګنګا په مخ باندې هم خوشحالیو څپې وهلې، بیا یې په همدې خونه کې دخواص خان او ګنګا تر منځ د واده رشته وتړله، په داسې حال کې چې اوما هم په همدې ورخ واده کړله شوه.

۵۳

نیرمل په لښکر ځای کې ځانته ناسته وه چې یوه نجلۍ دهغې خیمې ته ور ننوته. دغه ډیره دښایسته صورت لرونکې، دګلونو په حیر دښکلې شکل لرونکې په څیر زړه راښکونکې وه. کله چې نیرمل هغه په خیمې کې وکتله نو دهغې دکتلو سره سم د خپله ځآیه راپورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه ، هغه نجلۍ مخته راغله او د نیرمل څخه یې وپوښتل چې ایا زه دې و پیژندلم ، نیرمل په دې وخت کې ډیره خوشحاله معلومیده بیا یې وویل چې هو ! ماته و پیژندلې ، ته د مهارت ملګرې او د عزیز پالامو خور کملاوتي یې. راځه او له ما سره نژدې کینه. زه تاته زما خیمې ته په راتلو سره ښه راغلاست وایم . هغه نجلۍ چې نوم یې نیرمل کملاوتي و وایه مخته راغله ، نیرمل له ځانه سره یو ځای کینوله او پخپله هم کیناسته . بیا مخته له دې چې نیرمل د کملاوتي څخه څه وپوښتې ، پخپله کملاوتي په خبرو پیل وکړاو ویې ویل چې : ګوره نیرمل ! زه نه غواړم پر تا باندې کوم احسان بار کړم خو له تا څخه پوښتنه کوم چې ایا زما کورنۍ پر تا باندې د اسې کوم احسان کړې دې چې تا ته د یارګار په توګه په ذهن کې پاته وي . د هغې په دې خبره نیرمل تر یوه وخته پورې غور وکړ او بیا یې د کملاوتي په لور د کتلو وروسته وویل چې :

کملاوتي زما خبره واوره ! زه په ریښتوني توګه ستا د کورنۍ ممنونه یم ، هغه وخت چې زه یې را وتښتولم او د مهارت د او سیدو ځای ته یې راوړم ، نو هلته به په ریښتیا توګه زما عصمت او عزت لوټېدونکې و خو ستا مور زما له پاره مددګاره وګرزیده او هغې زه د یوې وینځې په څیر د خپل ځان سره وساتلم ، دهمدې کار له مخې هلته د مهارت په هستونګځای کې زما عزت او عصمت خوندي پاته شو نو په دې خاطر کملاوتي ! زه ستا د کورنۍ ډیره احسان منده یم.

د نیرمل په دې خبرو سره د کملاوتي په مخ باندې د خوشحالۍ نښې رابربنډې شوې ، تر لږه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، او بیا یې په خبرو پیل وکړاو وویې ویل چې :

نیرمل ! واوره ! چې په ډیره ستونزمنه توګه مې ستا درک پیدا کړې دې او په دې خیمه کې مې له تا سره دغه ځانته لیدنه د ډیر صبر او زغم نه وروسته تر لاسه شوې ده ، او س خو د شیرشاه سوری په خیمه کې د ګنګا او خواص خان تر منځه د نکاح کولو پروګرام روان دې، ما هم د همدې وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا خیمې ته راغلم ، او په هغه موضوع چې ما له تا سره خبرې کول غوښتل هغه د ځانته والې غوښتنه کوي ،ګوره نیرمل ! که زه تاته د کوم کار له پاره ووایم نو ایا ته به هغه کار زما له پاره وکړې ؟نیرمل ورته وویل چې : کملاوتي ! زه به تر خپله وسه پورې د هغې کار په کولو کې بیړه وکړم ځکه چې ستا کورنۍ پر ما ډیر زیات احسان کړې دې او زه د هغې څخه انکار نه شم کولې ، وو ایه چې ته له ما څخه د څه ډول کار د کولو غوښتنه کوې؟کملاوتي د څه ویلو د مخه لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! تا ته به یاد وی چې په بنګال کې زما وورور پالامو د پرتګالیانو سره یو ځای یو ګڼ لښکر تیار کړې و ، هغه غوښتل د خپل دوست مهارت بدله واخلي او غوښتل یې د شیرشاه سوري لښکر ته ماتې ورکړي ، شیرشاه سوري د هغه د مقابلې له پاره خواص خان ور واستوه ، دا زما د وورور پالامو بدقسمتي وه چې د هغه ګڼ لښکر ماتې وخوړه ، دهغې لښکر هر هر سپاهي د مرګ کومې ته ورغې او زما وورور پالامو پخپله د خواص خان په تورو باندې پرې پرې کړل شو . واوره نیرملې ! زه غواړم د خواص خان څخه خپله بدله واخلم. ایا ته په دې لړ کې له ما سره کومک کولې شې ؟

نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه او په فکر کې ډوبه شوې وه ، بیا یې ترې و پوښتل چې څنګه ملګرتیا ؟کملاوتي ورته وویل چې :

واوره نیرملې !دې خواص خان زما د وورور پالامو تر څنګ مهارت هم وژلې دې ، په دې خاطر زه غواړم د خواص خان څخه د دې دواړو د وژلو بدله واخلم او هغه ووژنم . دلته د شیرشاه سوري تر لښکره پورې له ما سره دوه کسه ساتونکې راغلې و ، خو ما هغوې بیرته و

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیرل ، ما په دې باور درلود چې ته به زما دخبرې څخه مخ نه اړوې. ګوره ! زه غواړم چې همدلته په لښکر کې له تاسره یو ځاې و اوسم ، کرار کرار د خواص خان نژدیکت تر لاسه کړم ، هغه دخپلې مینې په جال کې را ونغاړم، اوکله چې ما ته داسې فرصت تر لاسه شو نو بیا به زه د وخت او ځاې په کتلو سره هغه له منځه یوسم او له دې ځایه به و تښتم. واوره نیرمل ! ایا ددې کار په اړه به له ماسره بسپنه وکړاې شې. زه غواړم چې همدلته ستا په خیمه کې پاته شم ، د واده څخه وروسته به ګنګا دخواص خان خیمې ته ورځي ، ستا دهغې بلې ملګرې اوما هم واده تر سره شوې دې نو په دې اساس به هغه هم د خپل خاوند خیمې ته ورځي. ته به ځانته پاته کیږې نو په دې خاطر زه غواړم له تاسره واوسیږم. او دا چې کله شیرشاه سوری خپل لښکر اخوا دیخوا وړي او ته هم دهغوې سره ځې نو زه به هم له تاسره اوسم او ستا دخیمې ملګرې به یم. او په دې توګه به زه خواص خان ته خپل ښایست او خپل جسم را برښډوم او دخپلې مینې په لومو کې به یې را نغاړم او کله چې زه پر هغې بریالۍ شم نو هغه به له منځه یوسم او بیا به ددې ځایه خپلې پښې سپکې کړم. اوس راته ووایه چې ستا ځواب څه ډول دې ؟

که چې کملاوتي خبرې بس کړې نو نیرمل سر ټیټ کړ او تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، بیا یې کملاوتي ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

واوره کملاوتي لورې ! ایا داسې به شوني نه وي چې د اخري پریکړې له مخه ته ماته د فکر کولو له پاره یو څو ورځې مهلت راکړې ؟تر څو زه په دې اړه فکر وکړم ، که چیرې زه ستا د کار به کولو باندې تیاره شوم نو په مکمله توګه به له تاسره و دریږم او که چیرې خپل ځان مې ددې کار له پاره تیار و نه کوت نو په څرګنده توګه به درته ځواب ووایم چې دا کار زما په وس کې نه دی. په دې وخت کې ترې کملاوتي وپوښتل چې: په دې ورځو کې به زه چیرې اوسیږم ؟ زه به په ډیره بې صبرۍ سره ستا دځواب انتظار کوم. نیرمل ورته وویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه. ته به همدلته زما په خیمې کې اوسیږې. زه به ستا د ټولو اړتیاو په اړه قدم اخلم او ستا له پاره به دکالیو او خوراک ډیرښه انتظام کوم. او کله چې ګنګا اوخواص له ماڅخه ستا په اړه و پوښتې نوزه به ورته وایم چې دا زما دیوه دوست لورده چې زما دکتلو له پاره راغلې ده او غواړي څو ورځې دلته زما تر څنګ واوسیږي.

دنیرمل د ځواب په اوریدو سره کملاوتي خوښمنه شوه ، مخته ورغله اونیرمل یې په غیږ کې و نیوله او په تندي یې ښکل کړه. ګوره نیرمل ! زه ستا ډیره زیاته مننه کوم چې تا ماته په خپله خیمه کې داوسیدو ځاې راکړ. په همدې توګه زه هیله لرم چې دهغه کار له پاره چې زه راغلې یم په هغې کې هم له ماسره بسپنه او مدد وکړې او د فکر کولو نه وروسته به زما په حق کې پریکړه وکړې. نیرمل غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایې چې په همدې وخت کې ګنګا او اوما هم خیمې ته را ننوتلې.دهغوې تر شا خواص خان او د اوما خاوند هم را روان وو. ګنګا ورته مخته شوه او غوښتل یې نیرمل ته څه ووایې چې نیرمل ورته په خبرو پیل وکړ.

دغه نجلۍ چې دلته یې تاسې له ماسره وینئ ددې نوم کملاوتي دې ، دا زما د یوه دوست لورده چې په ډیره ستونزمنه توګه یې زما ځاې پیدا کړې اودلته راغلې ، دا غواړي دلته څو ورځې له ماسره و اوسیږي، دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې: دا خو نوره هم ډیره ښه خبره شوه ، ګوره نیرمل ! ما او خواص خان پخپلو کې واده وکړ او او اوما هم واده شوه ، اوس نو تر هغې چې لښکر دلته په اګره کې وي نو زه به دخپل میړه خواص خان سره په خیمه کې یوځاې اوسم ، شیرشاه سوری زمونږد اوسیدو له پاره یو تعمیر ځانګړې کړې دې ، اوما به هم دخپل میړه سره یو ځاې وي خو ته به همدلته په دې خیمه کې اوسیږې ، پخوا مو ستا په اړه اندیښنه درلوده خو ددې پیغلې کملاوتي په راتلو سره داسې وګڼه چې زمونږه هغه ستونزه حل شوه. اوس به ته یواځې والې نه احساسوې او کله چې خواص خان دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر سره یو ځاې کومې لورې ته کوچ کوی نو زه به هم ورسره یم او ته به هم زمونږ سره یو ځاې کوچ کوې ، ستا له پاره د ځانته خیمې له پاره انتظام کیږی. که چیرې ته غواړې نو کملاوتي پیغله هم له ځانه سره بوتللاې شې تر ځانته والې دې له منځه ولاړ شي.

په ځواب کې کملاوتي ګنګا ته په نیغه توګه وویل چې : ستا سې د راتللو څخه دمخه نیرمل له ما سره همستاسې په اړه خبرې کولې ،ګوره ګنګا ! ستا سره په لیدلو باندې زه ډیره زیاته خوشحاله شوم او ماته نیرمل ویلي و چې ته د رهتاس د راجه شهزادګی یی، زه تا ته ستا په واده باندې مبارکي وایم، بیا کملاوتي دخواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: ستا د راتلو تر مخه نیرمل ماته ستا ډیره ستاینه کړې ده . هسې خو هم ما ستا په اړه ډیرې زیاتې قصې اوریدلې دي ، د شیرشاه سوری د سپه سالار په ځیر خلک ستا ډیره ستاینه کوي ددې نه اخوا د هندوستان په زمکه باندې ستا د میړانې او بهادرۍ ډیرې خبرې خپرې شوې دي، مهارت چې دهیچا له لاسه یې ماتې نه خوړه ، همتا ماتې ورکړه او له منځه دې یوړ ، د مهارت ملګرې اوخپلوان پالامو چې دپرتګالیانو سره یې ګډ فوځ جوړ کړې هم ستا په لاسو مات او وژل شو ددې نه علاوه ، تا د شیرشاه سوری په مشرۍ کې ډیرو سترو سترو لښکرو ته ماتې ورکړې او له منځه دې وړې دي . زه به په دې خبره کې هیڅ ډول شرم احساس نه کړم چې ووایم چې زه ستا د زړه ورتیا ، جنګي پوهې او بهادرۍ ډیره ستاینه کونکې یم. کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو خواص خان ورته په نرې شانته اواز سره وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ډیره مننه کوم چې تا په داسې ټکو کې زما ستاینه وکړه او زما د بهادریو او میړانو صفت دې وکړ ، ددې اړخه زه یو ځل بیا ستا ممنون یم ، دخواص خان ددې خبرو څخه داسې معلومیده چې دکملاوتی حوصله او عزم نور هم ستر شوې وي ، هغې سمدستي په خبرو پیل وکړ او ویې پوښتل چې: د شیرشاه سوری ستر جرنیله ، محترمه او پیاوړې خواص خانه ! که اجازه راکړئ چې کله کله ستا او د ګنګا سره د کتلو له پاره درشم. ایا زما درتګ خو به بد نه ګڼئ ؟دخواص خان څخه ګنګا را مخته شوه او ویې ویل چې : په دې کې د بدو منلو څه خبره ده ! ته چې کله هم وغواړې زمونږ ځاې ته راتللې شې . ستا تر مخه به هیڅ ډول خنډ اوځنډ نه وي. دګنګا په دې خبرو کملاوتي نوره هم و غوړیده ، او په ځواب کې یې هیڅ هم ونه ویل ، ګنګا یو ځل بیا د نیر په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

نیرملې ! زه او اوما خپل څه ضرورې شیان ستا د خیمې څخه اخلو ،که چیرې تا ته دکوم ځیز اړتیا وي نو ووایه . نیرمل ورته وویل چې په خیمې کې هر څه شته . ما ته هیڅ نه دې په کار . تا سې دواړه خویندې خپل شیان را ټول کړئ او دخپلو نوو ځایو په لور ولاړې شئ ، زه دعا کوم چې الله ستا سې د دواړو ژوندونونه کامیاب اوبریالې وګرځوي .ددې وروسته ګنګا خپل ټول ضروري شیان راټول کړل اودخواص خان سره یوځاې دهغه ځایه ووتله. اوما هم خپل سامان راټول کړ اود خپل میړه سره یو ځاې روانه شوه.

۵۴

شیرشاه سوری د خپل لښکر سره هلته په اګره نژدې دوه اونۍ قیام وکړ ، دهغې وروسته یې خواص خان ته دخپل لښکر برخه ورکړه او هغه یې دهمایون اودهغې ددوستانو دتعقیبولو پسې واستوه. د خواص خان سره یې یوځاې برهم جیت دهغه د نایب په ځیر ورولیږه. تر دې وخته پورې شیرشاه سوري ته دخپل سالار ناصر خان په اړه هم پوره معلومات تر لاسه شوې و .ناصر خان سنبل او مراد اباد فتحه کړې و او د دهلي په لور خوزیدلې و ، په دهلي یې هم ولکه کړې وه. شیرشاه سوری ددې خبرې د اوریدو نه سمدستي وروسته د دهلي په لور روان شو خو دهلي ته د تللو مخکې یې د اګرې له پاره ډیره ښه انتظام وکړ ، ددې انتظام وروسته هغه داګرې څخه ولاړ . هغه د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانۍ لارې څخه چې د جمنا د شرقي برخې څخه د فيروز اباد تر څنګ تيريږي سفر و نه کړ. بلکه هغه دا سفر د مترا له لارې چې ګڼ ځنګلونه لري او د بدمعاشو او مجرمو خلکو ځاې دي ، تر سره کړ.

هغه لاره چې د مترا څخه تيريده هغه د اګرې او دهلي ترمنځه ډيره نژدې او ګړندۍ لاره وه. دد ې لارې د سفر کولو څخه د شيرشاه سوری مقصد داو چې خلکو ته وښيي چې اوس نو دا لاره د اګرې اودهلي تر منځه خطرناکه نه ده . همدا لاره بيا وروسته يوستره شاهراه وګرزيده. او د ګړندۍ تړانګ نوم ورکړل شو .

دبرسات دموسم د پيليدو دمخه شيرشاه سوری دهلی ته ورسيد اود برسات ټول موسم يې هملته تير کړ ،خو پنجاب ته د تللو دمخه شيرشاه سوری غوښتل په دې اړه لږ څه سوچ اوفکر وکړي ، شايد چې هغه د هندوستان هغه پخوانې سياست کوت چې په هغه کې ويل شوي چې انسان ته هغه وخت قدم اخستل په کار دي چې دخپل بل قدم د اخستو له پار د پښو لاندې زمکه وتلي ، په دې اساس شيرشاه ته هم دبرسات په موسم کې د پنجاب په لور دتللو دمخه يوځل نه شايد څو ځله فکر کړې وي .ځکه چې هغه ته د پنځه دريابونو څخه اخوا تلل و چې لږه ترلږه ددوو لکو مغلو د اوسيدو ځاې و . او هغوې هلته يو ځل بيا د خپلې وروړګلوۍ ريښې را تازه کولې.

ددې نه اخوا هغه ته د ستلج ددرياب تر څنګ هم د نورو دښمنانو سره ټکر کول ترمخه وو . ځکه هغه ويريده چې دهغې دغه دښمنان هر وخت چې وغواړي په دې باندې حمله کولې شی . دهغو په لمړي سر کې د مالوې ملوخان و چې اوس ورته د قادرشاه لقب ورکړل شوي و ، ددې نه علاوه د جودپور راجه مادیو و ، هغه ته د ګجرات څخه هم ويره وه ،خو په دې ورځو کې په ګجرات کې يوډول کورنې جنګ پيل شوې و نوپه دې خاطر ورته د ګجراته سمدستې کوم ګواښ نه و متوجه.

شيرشاه نه غوښتل چې د ستلج درياب څخه تير شي او په پنجاب کې پښه کيږدي ،ځکه که شيرشاه سمدستي د ستلج څخه تيرشوې وې نو مغلو به دخپلو ځانو دخوندي ساتلو په غرض يو بل ته لاس ورکړې وې اود شيرشاه سوری پر خلاف به يې داسې جنګ پيل کړې وې لکه چيتا چې مجبور شي او په جنګ پيل وکړي. شيرشاه سوري دډير صبر او زغم څخه کار اخست ،هغه په دې پوهيده چې په مغلو کې صبر او زغم تر ډيره نه پاته کيږي اود هغې وروسته هغوې يوځل بيا دنفاق او اختلاف ښکار ګرځي .

د هندوستان دحکمران په څير دهلي ته دهغه ورننوتل شيرشاه سوری د کوچينوالي دخوبونو تعبير و . دهلي چې په سهسرام کې دهغه د ذاتي شتمنۍ او ملکيت څخه ډير لرې و اوس دهغه د قدمونو لاندې و ، دا د شيرشاه سوري د زاړه عمر اخري پسرلې و . حال دا چې دهغه د سياسي ژوند له پاره دکمال وخت و . هغه وخت چې شيرشاه سوری دهلي ته را ننوت نو په دارالسلطنت کې دهغه په وياړ ستر جشن جوړ کړل شو .

هغه وخت چې شيرشاه سوری دخپل لښکر سره يو ځاې دهلې ته راننوت نو د دهلي يوې کمزورې ښځې ددې خبرې په ويلو سره ددهلي دهر وګړي ترجمانی وکړه: « بالاخره دهلي ته خپل (ميړه) خاوند پيدا شو »

دغې زړې ښځې د شيرشاه سوری په اړه دا خبرې دهغه تر شا کړې وې ، د شپاړسمې پيړۍ د دغې زړې په ذهن کې د ميړه « خاوند» انځور دکوم نمايشي خاوند (ميړه) په څير نه و بلکه دمنځنيو پيړيو د ډير ځواکمن ميړه په څير و ، داسې ميړه چې دخپلې ښځې ساتنه وکړاې شي ، دهغې پالنه وکړي او تر څنګ يې دځواک له مخې مرمت هم وکړي. دا د داسې يوه ميړه انځور و ، دا چې هغه ځوان وی يا عمر تيری ، دښه صورت او شکل خاوند وي او يا بدشکله ،خو منصف مزاجه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو که چیرې د هلي د شیرشاه سوری په راتلو سره جشن جوړ کړې و ، د شیرشاه سورې ستاینه یې کوله نو دا کوم د حیرانتیا وړ خبره نه وه . په دې خاطر چې د دهلی خلک د شیرشاه سوري د سیرت څخه پوره پوره خبر و و . هغوې هیلمن و چې شیرشاه سوری به د دهلی د ښیا رغونې او ښایست او تر څنګ یې د دې ښار د او سیدونکو د رفاه او ښیګڼې له پاره کار کوي.

دهلي ښار ته دشیرشاه سوری د ورننوتلو په وخت کې د دهلي ستر شاعر اعظم جائیسي هم شیرشاه په خپلې هندې شاعرۍ کې ډیرستایلې دې ، که څه هم اعظم جائیسي د شیرشاه سوري د دربار شاعر نه و او د دنیاوې مسایلو څخه بې نیازه و خو هغه شیرشاه سوری د منصف مزاج خاوند سخت جلیل القدره حکمران یادې کړې دې ، دا سې معلومیږي چې د جائیسي په شاعرۍ کې د هندوستان روح ور پوه کړل شوې دې ، هغه شیرشاه سوري ته په خطاب کې وایی چې: (پادشاه توجگت گـۓ ، جگت تمارا محتاج)

دشیرشاه سورې له پاره جایسي دا سې ستر او اعلې شاعر وګرزید لکه څنګه چې په راتلونکې وختونو کې د اکبر له پاره دتلسي داس په څیر بې مثاله شاعر تر لاسه شو . په هر حال شیرشاه سورې د اکبر له پاره د شهرت او عظمت بنسټ کیښود. په همدې توګه جایسي هم دتلسي داس له پاره په(اودي ژبه کې) د شاعرۍ لاره پرانسته . پایلې یې دا شوې چې په راتلونکې وختو کې په هندې ژبه باندې د اودي ژبې غلبه وکړه.

د بله اړخه خواص خان هم دبرهم جیت سره یو ځای دمغلو په تعقیب کې روان و ، دخواص خان او برهم جیت تر مخه د مغلو یوشمیرکورنیو دوابه ، دهلي او اګره پریښودل اودخپلو ځانو دخوندې ساتلو په خاطر د تیښتې په لور روانې وې. دا مغل بې چارګان چیرې د پټیدو هم نه و.ځکه چې هغوې په هندوستان کې بیګانه و ، تر څنګ یې دهغوې شکل او شباهت هم ډیر حیرانونکې و . هغوې دخپلو خاصو ږیرو او ننوتو سترګو له مخې هر چیرې پیژندل کیده . په همدې خاطر هغوې ته ګواښ و چې و به نیول شي او له منځه به ولاړ شي.

ډلې ډلې مغل د مختلفو ښارونو او کلیو څخه راوتل او تښتیدل. د دوې ډیره کو د راجپوتانه په لور ولاړل. اویو شمیر نور بې د همایون د ورور هندال د قافلې سره یو ځاې شول ، هغوې د مغلو ښځې او کوچنیان د الور له لارې لاهور ته رسول.

لاهور ته د تللو لاه پاره مرزا هندال هغه لاره خپله کړه چې د اګرې او الور تر منځه د جټانو د سیمې څخه تیریده ، دا سیمه د ځنګلونو څخه ډکه وه ، په دې لاره کې وحشي او بد معاشو جټانو په مرزا هندال باندې حمله وکړه، مرزا هندال د هغوې سره دا سې مقابله وکړه اوداسې سخته یرغل یې پرې وروست چې هغوې د یوې مخې د نشت سره مخ کړل . د دې راجپوتانو او جټانو د له منځه وړلو وروسته هغه په تیزۍ سره د لاهور په لور وخوزید.

دبله اړخه همایون هم دخپل لښکر سره یوځای ریواړي ته ورسید. هلته ریواړې ته د وررسیدو سره سم هلته تم شو او فکر یې و کړ او بیا یې پریکړه وکړه چې دخپل ورور مرزا هندال پسې وروسته دلاهور په لور ولاړشي، د ریواړي څخه د لاهور په لور دتللو په وخت کې همایون د رهتک په لور وخوزید ، رهتک د دهلي څخه دغرب په لور څلویښت میله واټن لري، همایون هلته د مئ په میاشت کې ور ورسید. رهتک دهمایون په ولکه کې نه و بلکه دهریانه د ولایت یوه برخه وه چې همایون د شهنشاه په توګه دیوې قصیدې د انعام په بدل کې خپل ورور مرزا کامران ته وربښلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون رهتک ته د ورسيدو سره دا هيله درلوده چې ځرنګه چې دا سيمه دهغه د ورور مرزا کامران پورې اړونده ده نوپه دې خاطر به خلک دهغه دروند استقبال وکړي. خو هغه هغه وخت حيران شو چې درهتک خلکو ښار ته دهغه د راننوتلو څخه مخنيوي وکړ او دهغه تر مخه يې د شهرپناه دروا زه وتړله. همايون د خپل لښکر سره يو ځاي د رهتک د ښاره نه بيرون پړاو وکړ ،په همدې وخت کې دهمايون ورور مرزا هنډال هم د الور څخه رهتک ته را ورسيد. درهتک دخلکو د عکس العمل په کتلو سره همايون په رهتک دحملې کولو حکم وکړ او دښار ساتونکې ډلې يې و نيولې او ښار يې په خپله ولکه کې واخست ، ددې حملې څخه دا هدف نه و چې همايون غوښتل په دې ښار کې تم شي بلکه هغه دا کار دخپل عزت او ابرو د خوندي ساتلو په خاطر وکړ .

په رهتک کې دڅو ورځو د تمکيدو وروسته همايون ددې ځايه کوچ وکړ او د سرهند په لور روان شو ،همايون به هره ورځ شل يا پنځه ويشت ميله واټن سفرکاوه . په دې لړ کې سرهند ته ورسيد ، سرهند ته د ورسيدو له پاره هغه هغه لاره خپله کړه چې د سمانې او پټيالې څخه تيريده .همايون د خپل لښکر سره يو ځاې څو ورځې هلته په سرهند کې تم شو ،اوبيا يې ددې ځايه هم کوچ وکړ ،خپل ورور مرزا هنډال يې د خپل لښکر سره هلته د ستلج ددرياب په غاړه و ټاکه ترڅو خواص خان پرې دهغه لورې حمله ونه کړي. ځکه همايون ته خبر ورغلې و چې شيرشاه سوری خواص خان ته حکم کړې دې چې هغه دې يو اځې او يو اځې همايون تعقيب کړي خو حمله دې پرې نه کوي.

دخپل ورور مرزا هنډال د ټاکلو وروسته همايون په ډيره ارامۍ سره د ستلج ددرياب څخه تير شو او جالندهر ته ورسيد .دلته يې قيام وکړ او د بياس ددرياب په غاړه يې دخپل ورور مرزا هنډال انتظار پيل کړ .

اوس نو شيرشاه سوری هم دخپل لښکر سره د پرلپسې سفرونو وروسته لاهور ته را رسيدلې و ، هلته دلاهور ښار هم په دې ورځو کې په ډير عجيبه کيفيت کې پروت و . مغل د هرې لورې دې ښار ته را روان وو ، د لاهور ښار دهمدې ليږد کونکو له پاره يو ډول کيمپ ګر زيدلې و. ځکه هر مغل ، دوست ، دښمن ، ليونې او سپلني ټول د لاهور په لور را تښتيدل. مرزا عسکری او مرزا کامران چې په تيرو وختو کې دهمايون څخه خفه شوي و هغوې هم دخپلو خپلو لښکرو سره يو ځاې د همايون سره د کتلو له پاره لاهور ته راغلی وو.

دهمايون او دهغه د لښکر د رارسيدو سره يو ځاې د لاهور دښار فضا هم ډيره بدله معلوميده. همايون او دهغه ورونه چې پخوا له دې يو دبل څخه خفه خفه معلوميدل ، نوو حالاتو دهغوې تر منځه يووالې او اتحاد را پيدا کړې و. لاهور ته په را رسيدو سره هر چا سولې او مصالحت خبرې کولې . لاهور ته د همايون د رارسيدو نه يوه اونۍ وروسته ، دمغلو د را يوځاې کيدو او ددوې تر منځ د اتحاد او يووالې له پاره د همايون تر مشرۍ لاندې يوه ستره غونډه جوړه شوه . په دې غونډه کې همايون خپل شاهی اختيارات همدې غونډې ته ورحواله کړل.

ددې غونډې جريان هم ډير عجيب او غريب و ، دمغلو دا غونډه د پښتنو د جرګې په څير نه وه چې پريکړه يې په هر خاص و عام باندې لازمه وي ، که څه هم هغوې ددې پريکړې سره موافق وی او يا مخالف. ددې غونډې دپيل دمخه يوه اعلاميه د اتفاق او اتحاد تر نامه لاندې وليکل شوه ،په دې اعلاميه باندې د ټولو مغلو سردارانو ، دهمايون او دهمايون د ورونو لاسليکونه شوي وو. ددې نه وروسته همايون دغې غونډې ته خپل وينا وکړه . ددې وينا لنډيز دا سې دې چې مغلو ته د شيرشاه سوری په لاسو د ماتې ورکولو وروسته خپل منځې اتحاد او اتفاق بايد له لاسه ورنکړل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې همایون خپله وینا پای ته ورسوله نو د همایون د ورونو او نورو سالارانو تر منځه هماغه پخوانۍ بې اتفاقي بیرته راوګرزیده. دهغوی ژبې خلاصې شوې اوهر یوه هڅه کوله چې په غونډه کې دې دهغوی وړاندیزونو باندې بحث وشي ، اوهمغوی ته دې اهمیت ورکړل شی اودهمدوی خبرې دې ومنل شی. کله چې د همایون ورور مرزا کامران دا وړاندیز وکړ چې هغه به دکورنۍ ټولې ښځې هلته په کابل کې پرېږدی اوبیرته تر به د یوه لښکر سره یو ځای راستونیږي ،نو تر هغې دې همایون او دټولو مغلو سرداران دخپلو لښکرو سره یوځای دغرونو په پناه ځایو کې دهغه د بیرته راستنیدو پورې انتظار وکړي. ټولو دمرزا کامران ددې وړاندیز مخالفت وکړ ،هیڅا نه غوښتل چې ښځې دې یې د نارینه و څخه جدا و اوسي. په دې وخت کې مرزا هنډال د هندوستان د بیرته سوبې کولو له پاره یو ډیر ښه وړاندیز وکړ ، هغه وویل چې شیرشاه سوری د جنګیدو اراده شاته کړې ده. تر ټولو دمخه د سیند یو شمیر سیمې دې و نیول شی او څه لښکرې دې په ګجرات باندې ولکه وکړي ،همدلته انتظار وکړئ تر څو د حملې کولو له پاره کومه ښه موقع تر لاسه نه شی.

د همایون یو بل ښې لاسټې دوست مرزا حیدرا وړاندیز وکړ چې هغه خلک چې په کشمیر کې ددوې سره دیو ځای کیدو له پاره تیار دي او پخپله کشمیریان یې غداران ګڼي دهغوی په واسطه هم کشمیر فتحه کیدای شي ترڅو د اړتیاو په وخت کې د مغلو ټول وګړي هملته پناه یوسي. هغه وویل چې د مغلو ټولو سردارانو د سارنګ څخه نیولې تر سرهنده پورې په ټولو دروازو اوغرنیو سیمو باندې ولکه کول په کار دي.او هملته سکونت باید اختیار کړل شي. شیرشاه سوري ته به ددې غرنیو سیمو په لور د راتلو له پاره څلور میاشتې وخت په کار وي. هغه به و نه توانیږي چې دې سیمې ته خپل توپونه راوړي، اودا توپونه دهغه ځانګړې وسله ده ، په دې توګه به مغلو ته د شیرشاه سوري په مقابله کې دځان دتیارولو له پاره څه د سکون او ډاډ وخت تر لاسه شی.

دهمایون ورور مرزا کامران دهغه دا وړاندیز ناکاره و ګاڼه او ویې ویل چې په دې توګه به دوه لکه کورنۍ د تباهۍ سره مخ شی. دبله اړخه مرزا هنډال د سیند د سوبې کولو خوبونه کتل. تر څنګ یې مرزا عسکري دخپل ورور مرزا کامران دآند سره موافقت و ښود ، په داسې حال کې چې همایون د خپل ښې لاسې مشاور سالار مرزا حیدري وړاندیز ډیر خوښ شوې و. بلاخره د ډیرو خبرو اترو وروسته دا غونډه پای ته ورسیده. دغونډې وروسته دمغلو اودهغوی د سردارانو تر منځ کشمکش د پخوا څخه زیاد ښت وموند او هر چا دخپلې لارې دپیدا کولو هڅې پیل کړې. په همدې دوران کې د همایون رعب او دبدبه دخپلو ورونو او سردارانو په مقابل کې د نشت سره برابره شوه ، په دې اساس هغه نور هم ډیر غمژن او ناښاده وګرزید.

په همدې حالاتو کې همایون د شیرشاه سوری داخري ځل له پاره د سولې د رامنځته کیدو هلې ځلې کولې. هغه ددې کار د تعقیبولو له پاره مظفربیګ ترکمان او قاضی عبدالله و ټاکل ، همایون دوې دواړه د شیرشاه سوری په لور ور واستول ، او هغه ته یې دا پیغام ور ولیږه چې شیرشاه سوري دې د همایون له پاره لږ تر لږه د سرهند اخوا د پنجاب سیمه پریږدي.

شیرشاه سوری د دهمایون د رالیږونکو خبرې په ډیر غور او درنښت سره واوریدې ، او تر یوه وخته پورې یې دهغوی سره خبرې اترې وکړې او په اخر کې یې خپله پریکړه همایون ته داسې و لیږله.

« ما ستا له پاره کابل پرې ایښې دې هملته ولاړ شه.»

د شیرشاه سوري له اړخه دې ځواب همایون ډیر زیات ناهیلې کړ نو په دې خاطر یې د لاهور څخه د کوچ کولو هوډ وکړ ، کله چې همایون دا پریکړه وکړه نو دهرې لورې یو توپان را پورته شو او دقیامت ورځ جوړه شوه. خلکو خپل کورونه او ملکیتونه چیرې چې و هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېښودل او څه ډول يې چې کولې شو خپله نغدي پيسې او زيورات يې له ځانو سره را واخستل ، بلاخره د اکتوبر په مياشت کې د مغلو ددوولکو کسانو يوه ستره قافله په توپانې توګه د راوي ددرياب څخه تيره شوه او د غرب په لور په پوره نامعلومه حالاتو کې روانه شوه .

دا دردونو او کړاونو ډک حال و . خو دهمايون ناسکه ورور مرزا کامران بيا هم دخپلو بدکاريو او ناروان کړچار څخه وانه وښت. هغه ددې تېولو هرڅه د بايليدو وروسته هم دخپل حماقتونو ښرګندونه کوله . دچناب ددرياب غاړې ته د ورسيدو وروسته هغه دخپلو عسکرو او دوستانو سره يو ځاې د همايون څخه جدا شو او په ډيره بيړه د بهيرې په لور وخوزيد.

بهيره په دې ورځو کې ډير مهم ښار ګڼل کيږ ي ، ددې ځايه درې سړکونه مختلفو لوريو ته تلل. يو د پېښور څخه تيريده او کابل ته رسيده . بل يې د جنوب له لارې د کوهاټ څخه تيريده ، او دريم يې د کشمير جنوبي پولو ته ور رسيده .

ددې سفر په دوران کې همايون لا تراوسه پورې خپله اخري پريکړه نه وه کړې ، که څه هم هغه يو ځل نيم ويلي و چې هغه د لاهور څخه د تللو وروسته د بدخشان په لور ورځي ،کامران په دې شک چې هسې نه چې همايون د هغه ځايه په کابل باندې ولکه وکړي د هغه ددې وړانديز سخت مخالفت وکړ. همايون د خپل ورور په شک باندې و پوهيده . بيا هغه هيڅکله هم د خپلې دغې خبرې يادونه ونه کړه. هغه د بابر د اسې يو نيک طبيعته اولاد و چې هغه ته دا د زغم وړ نه وو چې هغه څه چې د هغه پلار د هغه دغه کوچنی ورور ته ورکړي و و د هغه څخه بيرته واخلي . هغه دومره ايمانداره انسان و چې هر هغه څه يې چې يو ځل په ښې لاس چاته ورکول نو دهغې د بيا بيرته اخستلو په اړه يې فکر هم نه کاوه. خو دهمايون په مقابل کې کامران په ډيره غلطه توګه شک کاوه.

کامران د همايون څخه څو ورځې مخته بهيرې ته ورسيد ، همايون هم بهيرې ته د ورسيدو سره سم د کشمير په لور د تللو اراده وکړه ، هغه ددې مقصد په خاطر خپل څو کسان کشمير ته ولېږل تر څو د هغه ځاې حالات و څيړي او د د ه له پاره يې مناسب وګرځوي .هغوي ته يې دا هم وويل چې هغوي دې د پونچهـ په درې کې د هغه له پاره انتظار وکړي. دهمايون ورور کامران مرزا د همايون دا دواړه قاصدان ووژل او په دې توګه يې د کشمير په لور د همايون د ورتللو هڅې هم شنډې کړې. کله چې همايون ته دخپلو ملګرو د وژل کيدو خبر ور ورسيد نو هغه نور هم غمژن شو اودا کار يې خپل سپکاوې و ګاڼه. په دې وخت کې دهمايون څو ملګرې په قهر او غضب شول او د کامران د وژلو اراده يې وکړه. نو که چيرې همايون د خپل دغه ناسکه ورور سره د وروړګلوۍ بلکه د پلارولۍ په څير د شفقت نه ډک کړچار نه واې کړې نو په دې نازکه وخت کې به دهمايون حالات دغسې ناوړه نه ګرزيدل

د ورونو دهمدې کړچار او دخپل منځې جګړو په اساس دهمايون همت نور ځواب وايه. دهغه دماغ تراوسه پورې د تذبذب په حال کې و . دکامران په اړه دهمايون نرمې رويې او په دې اړه دمخکې وروسته والي په خاطر دهمايون بل ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا صبر تر پوزې راغلې و ، بلاخره همايون دهغوي وړانديز په مات زړه و مانه او د سيند په لور د تللو له پاره تيار شو .

ددې مقصد له پاره همايون د جهلم دشرقي څنډو څخه د تيريدو او ملتان ته د ورسيدو په خاطر د جنوب لاره خپله کړه ، ناصر مرزا او مرزا هنډال هم تر يوه واټنه پور ې دهغه دسفر ملګري و و خو وروسته دواړو د بې وفايي ښرګندونه وکړه اودهغه څخه بيل شول. په همدې وخت کې همايون ته خبر را ورسيد چې د شيرشاه سوری يو لښکر دهغوي په تعقيب پسې را روان دې ،په دې حالاتو کې دهمايون سره ددې پرته بله لاره نه وه چې د غرب په لور و تښتي او دجهلم ددرياب څخه تيرشي او د ې لورې ته راشي، دخپلو ورونو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکا د بې وفايي څخه د په تنګيدو وروسته هغه د خوشاب په لور په ډيره ګړندۍ توګه سفر وکړ. خوشاب د بهيړې غربي لورې ته پروت او ددې ځايه يې نژدې ځلوينبت ميله لرې واټن درلود. همايون غونبتل خوشاب ته په رسيدو باندې د امن او سکون ساه واخلي خو د هغه ورور مرزا کامران هم په ډيره بيړه خوشاب ته ور روان و. کامران د همايون څخه يو يا دوه ورځې مخته خوشاب ته ور رسيدلې و او دلته يې په ناڅاپې توګه د همايون سره ليدنه وشوه. خود هغوې تر منځه د اختلافاتو واټن نور هم زياتيده اود کامران بدنيتۍ نوره هم مخته راغله.

د سيند په لور د نه تللو وروسته کله چې همايون د غرب په لور را وګرزيد نو د هغه په دې کار باندې د کامران په زړه کې دا خبره را وڅرخيده چې هسې نه چې همايون د سيند په ځاې د کابل په لور مخه و نه کړي او د کابل او قندهار د ولکې کولو اراده ونه کړي.ځکه چې کابل او قندهار د کامران په حاکميت کې وو.

د همدې فکر په واسطه کامران غونبتل همايون نور هم د ذلت سره مخ کړي ، په دې وخت کې هغه شاهي لقب خپل کړ او په خوشاب کې يې په خپل نوم باندې خطبه هم ولوسته. په همدې وخت کې هغه ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری د هغه پسې را روان دې ، په دې خاطر دواړه د خوشاب څخه ووتل او د سيند په لور و تښتيدل ، ان تر دې چې يوې تنګې درې ته ورسيدل ، چې په خوشاب کې د مالګې د کانونو ترمنځ پرته وه.

ددې درې څخه دوو لورو ته سرکونه تلل، يو جنوب لورې د ملتان په لور او بل د کوهاټ لورې ته د کابل په لور. اوس نو کامران ته دا انديښنه راپيدا شوه چې که چيرې د همايون فوځونه ددې نه مخته دغې درې ته ورسيږي نو دوې به هلته تم شي او بيا شونې ده چې همايون به د کابل په لور د تللو اراده وکړي او کوهاټ د سيمې څخه دتيريد و سمدستي وروسته به په کابل باندې ولکه وکړي. خو د همايون په وهم او ګمان کې هم دا ډول فکر نه راته. بيا هم ددې پريکړې له پاره چې څوک دې لمړۍ درې ته ورسيږي او ترې تير دې شي ، ددواړو تر منځه بايد پريکړه وشي. خو کله چې پريکړه ونه شوه نو ددواړو خوا او له خوا تورې د تيکو څخه راوويستل شوې ، همايون ته د هره اړخه سبقت ور په برخه و ، ځکه چې هغه د کامران څخه په عمر کې زيات و او بيا پادشاه هم و اودا يې غونبتل چې درې ته د کامران تر مخه ور ننوځي.

همايون هسې هم ډير ځان باندې انسان و ،او په خپلو مصيبتونو کې يې د پوره زغم څخه کار اخست ،هغه وخت چې هغه دا ګرې څخه په تيښته و ، نو په اتفاقي توګه د هغه يوه وفادار ملګري فخرالدين خپل آس د همايون څخه مخته کړ ، ددې ډول بې ادبۍ سزا قتل و.خو همايون د ضبط نه کار واخست. همايون په ډيرو کوچنيو معاملو کې د ومره باخبره او ضدی و خو د قسمت د ګردش په اساس هغه ته دا ورځ په برخه شوې وه.

بلاخره ددې غمناکې پيښې پريکړه د لښکرو په يوه مشر ور واچول شوه. دې دواړو فقيرانو ددې معاملې حل همدې بزرګ ته ور پريښود. خودې فقير انسان د همايون په اړه پريکړه وکړه. خو دا يې په څرګنده توګه وويل چې دا ترجيح په دې خاطر نه و چې همايون پادشاه دې بلکه په دې خاطر چې هغه د کامران مشر ورور دې. په هر حال د همايون په مشرۍ کې د مغلو دې قافلو دا دره ووهله. اودڅو ميله واټن وهلو وروسته هغه ځاې ته چې سړک په کې په دوو برخو ويشل کيږي،هلته دواړه ورونه يو د بل څخه جدا شول. کامران د کابل په لور ولاړ اوهمايون د جهلم د درياب په غربي څنډ و باندې سفر کاوه.هغه د ملتان هغې برخې ته ورسيد چيرې چې جهلم اوچناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه سره یوځای کیږي ،هغه به دلته په کوم ځای کې ددریاب څخه دملتان په لور دورتللو له پاره تیر شوی وی،هغه په ارادي توګه غوښتل د ملتان څخه په څنګ ولاړ شی ، ځکه هغه اندیښمن و چې هسې نه چې شیرشاه سوري دهغه دنقل وحرکت څخه خبر شي او مداخله وکړي. په دې توګه د ستومانه سفر کولو نه وروسته همایون روغ رمټ د شعبان په میاشت کې (اچ) ته ورسید .

شیرشاه سوری د همایون د تعقیبولو له پاره خواص خان ګمارلې و. هغه ان تر سرهنده پورې دهمایون لښکرې تعقیب کړې ، خواص خان ته شیرشاه سوری دا حکم کړې و چې دهمایون په تعقیب پسې دې ولاړ شي خوپر هغې دې حمله نه کوي. شیرشاه سوری غوښتل په دې ترتیب همایون د سلطنت څخه بیرون کړي تر څو په راتلونکې کې هغه ته کوم مصیبت جوړ نه کړی ، تر سرهنده پورې د تعقیبولو وروسته خواص خان هملته په سرهند کې دخپلو فوځونو سره یوځای پړاو وکړ.او دشیرشاه سوری دبل حکم انتظار ته کیناست .

په دا بل اړخ کې (په ۱۵۴۰ زیږدیز کال د برسات په موسم کې) شیرشاه سوری ته دلاهور څخه خپلو مخبرانو په پرلپسې توګه دهغه ځای دحالاتو په اړه تفصیلی خبرونه ور لیږل. دهمدې خبرونو په اساس شیرشاه سوری دبیاس ددریاب په غاړه دمغلو په نظامې ځایو باندې یرغلونه پیل کړل ، تر څنګ یې یو ګړندې قاصد سرهند ته د خواص خان په لور واستاوه اوهغه ته یې حکم وکړ چې د سرهند څخه ووځي او دهمایون په تعقیب پسې ولاړ شي. دهمدې قاصدانو په خوله یې خواص خان ته د سرهند او دهغې شاوخوا سیمې د تحفې په ډول ورو بښلې. خواص خان هلته دخپل ځان له اړخه یو ناظم و ټاکه. اوپخپله د خپل لښکر سره یو ځای دهمایون په تعقیب پسې ووت . خواص خان سرهند کې خپل یو ډیر نژدې ملګرې اودوست دهغه ځای د ناظم په توګه ټاکلې و .

په حقیقت کې شیرشاه سوری نه غوښتل دهمایون سره ټکر وکړي ، هغه دا غوښتل چې د سیند په لور د تللو په وخت کې همایون دهغه د لښکر او ملګرو په لاره کې کوم خنډ را پیدا نه کړي ، هغه ددې نه هم ویریده چې هسې نه چې همایون سیند یا کشمیر ته ځان ورسوي ، ځکه دا دمرزا هندال اومرزا حیدر خان غوښتنه وه . هماغه و چې شیرشاه سوری دتعقیبولو له پاره داسې لارې چارې ولټولې چې دهغوې له مخې مغلو ته په سیند یا کشمیر کې د تم کیدو ټول امکانات له منځه تلل.

شیرشاه د همدې اندیښنو په لړ کې د اکتوبر په دریمه اونۍ کې د ستلج ددریاب څخه تیراو د لاهور په لور وخوزید. دبله اړخه خواص خان د سرهند څخه دکوچ کولو وروسته جالندهر او امرتسر له لارې د لاهور په لور را روان وو .

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځای په لاهورکې یو ځای شول ، هغوې دلته خپل وخت ضایع نه کړ بلکه سمدستي یې د تیښتې په حال کې د همایون اودهغه دملګرو تعقیب پیل کړ . په دې خاطر دواړو دخپلو متحده لښکرو سره یو ځای د مغلو دتعقیبولو پسې دغرب په لور روان شول ،کله چې هغوې د چناب ددریاب غاړې ته ورسیدل نوهغو ته څرګنده شوه چې همایون دخپلوورونو څخه جدا شوي دي ،شیرشاه سوری دخپل لښکر یوه برخه د ملتان په لور دمرزا هندال اوناصر مرزا د تعقیبولو له پاره واستوله اوپه خپله یې د بهیرې په لور مخه کړه.

د بهیرې په لور شیرشاه سورې ډیر په احتیاط سره قدم واخست ، هغه ویریده چې هسې نه چې همایون د مالګې دغرونو څخه تیر او دکشمیر په لور مخه کړي ، شیرشاه سوری د بهیرې څخه خوشاب ته ورسید ،خواص خان هم ورسره ملګرې و.دلته شیرشاه ته معلومه شوه چې همایون اوکامران یو دبله څخه جدا شوي دی او په مختلفو لارو باندې روان شوي دي. په خپله شیرشاه سوری هملته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشاب کې پاته شو خو خواص خان ته یې حکم وکړ چې دخپلې برخې دلښکرسره دې یوځاې د جهلم ددریاب په غربی برخه کې د همایون د لښکرو تعقیب پسې ولاړ شی.

د شیرشاه سوری د حکم سره سم خواص خان په ډیره بیړه د همایون او دهغه د لښکرو پسې ووت ، یو شمیر تاریخپوهان دا هم لیکي چې خواص خان په همایون باندې دحملې کولو جرءت نه کاوه خودا دهغوې خام خیالي ده ، دا دهغو تاریخپوهانو آند دې چې دشیرشاه سوری خلاف او دهمایون په حق کی یې لیکنې کړې دي، هغوې دهمایون په خاطر د تورونه سپین او د سپینو څخه تور جوړول . اوکه نه خواص خان دشیرشاه سوري هغه بهادر او میړنې قومندان و چې دوه ځلې یې په چوسه او لګرام کې دهمایون د فوځونو جرړې راویستلې وې ، اودا هماغه خواص خان و چې په واسطه یې دوه ځلې شیرشاه سورې ته په همایون باندې سوبه ور په برخه شوې وه.

دهمایون سره تصادم نه کول د خواص خان کمزورتیا نه وه بلکه دا دشیرشاه سوری د اوسپنیز نظم اونظام یو ډول ثبوت و. شیرشاه سوری په لرې کیناستو سره هم ددې وړتیا درلوده چې دخپل فوځ نظم و نسق سنبال کړي او هغوې ته لارښوونه وکړي. اودخواص خان په څیر زړه ور ، نومیالي او جنګیدلي قومندان هم دهغه د نظم وظبط مخالفت و نه شی کولې .

همایون تر یوه وخته پورې دخپل ورور مرزا هندال اوکاکا ناصر مرزا سره یوځاې هملته په (اچ) کې پاته شو ، په دې وختو کې د اچ او ملتان تر منځه سیمه دیوه نوي مسلمان شوي وګړي په لاسو کې وه چې بخشولنګاه نومیده ، دا دلنګا دقبیلې څخه و اودمرزا کامران باج ګذاره و. کله چې همایون دې سیمې ته راورسید نو بخشو لنګاه دهمایون سره ډیر ښه سلوک وکړ او همایون هم ورته د خان صاحب لقب ورکړ. دهمایون دا کار دا سې وه لکه چې اوس هم هغه ددهلي په تخت باندې ناست وی او خلکو ته اعزازونه او لقبونه وربښي.

بخشولنګا په دې خاطر دهمایون سره مرسته نه وه کړې چې همایون د هندوستان شاهنشاه دې بلکه هغه د سیند د ارغون حکمران څخه بدل اخستل غوښتل . اوهغه غوښتل چې همایون څو ورځې دلته قیام وکړي اودهغې وروسته سیند ته ور ننوځي او د سیند ارغون حکمران ته زیان ور واړوي. د بخشو لنګا په سیمه کې د څو ورځو د قیام نه وروسته همایون د سیند شګلوړې زمکې ته ور ننوت . خواص خان دهمایون په تعقیب پسې روان و او ان د سیند تر غاړو پورې رسیدلې و . او د اچ څخه درویشت میله جنوب لورې ته ، په کوم ځاې کې چې د ستلیج دریاب د پنجاب د نورو دریابونو سره یو ځاې کیږي ، دخپل لښکر سره یو ځاې تم شو ، ددې ځایه وروسته خواص خان ته دهمایون د تګ لاره نه وه معلوم . د بلې لورې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې نیغ سړک پرې ایښې و او د جنوب شرق په لور ګرزیدلې و ،همایون د ۱۵۴۱ کال د جنوري په ۲۲ مه دخپل ورور مرزا هندال او کاکا مراز ناصر سره یو ځاې (روړي) ته ورسید ، هلته ورته د بهکر د کلا والي ښه او دمینې ډک ښه راغلاست ووایه . مګر مغرور همایون د والي دغه ګرم ښه راغلاست دهغه په کمزورتیا باندې حساب کړ او سمدستي یې حکم وکړ چې والي دې دحکم اطاعت وکړی او کلا دې هغه ته تسلیم کړي .

په دې توګه بهکر ته د ورننوتلو وروسته او هملته په پاته کیدو سره همایون د خپل ورور مرزا هندال اوکاکا ناصر مرزا سره یو ځاې د سکون اوډاډ ساه واخستله. کله چې خواص خان ته خبر ورسید چې همایون دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځاې (روهړي) ته رسیدلې دې نو هغه په ملتان کې پړاو وکړ ، دا خبرونه شیرشاه سوری ته هم ور رسیدلي و ، په دې اساس شیرشاه سوری هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې ملتان کې دخواص خان سره یو ځاې شو اودواړو متحده لښکرو هملته په ملتان کې قیام وکړ.

۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملتان کې او سیدو په وخت کې یوه ورځ نیرمل او کملاوتي دواړه په خپلې خیمه کې خاموشه ناستې وې. په دې وخت کې کملاوتي نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرمل! زه په ډیره بې صبرۍ سره تر اوسه پورې ستا د ځواب انتظار کوم، زه تا ته دا خبره په دې خاطر نه یادوم چې په څو تیرو ورځو کې لښکر په جنګ جګړه کې بوخت و او دیوه ځایه بل ته او دهغه نه بل ته روان و. او زه په دې ډاډمنه یم چې تا ته به دد ې پرلپسې سفر او ستړتیا له وجې دفکر کولو وخت هم نه وي تر لاسه شوې. اوس چې د څو ورځو راهیسې لښکر دلته په ملتان کې پړاو کړې دې نو زه له تا پوښتم چې هغه هیله مې چې له تا کړې وه دهغې په اړه ستا پریکړه څه ډول شوه ؟

نیرمل تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه، بیا یې په ډیر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورته په ډیره پټه توګه وویل چې:

ګوره کملاوتي لورجانې! هغه کار چې ته یې له مانه کول غواړې زه دهغې دکولو له پاره تیاره یم، که چیرې خواص خان ستا ورور پالامو وژلې دې نو دا ستا حق دې چې ته دخواص خان څخه دخپل ورور د وژلو بدله واخلې او هغه ووژنې. په دې لړ کې ما اراده کړې ده بلکه دا سې یې وګڼه چې هوډ مې کړې دې چې په پوره توګه به له تا سره ملګرې کیږم. تر څو ته د خواص خان څخه انتقام واخلې او هغه ته کلکه سزا ورکړې، خو ګوره چې ستا ددې کار سره ماته ډیر ستر خطر او ګواښ متوجه کیږي. د نیرمل ددې خبرو سره کملاوتي ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې څه ډول ګواښ او خطرات؟ نیرمل ورته یو ځل بیا په ډیره پټه او راز سره وویل چې:

ګوره کملاوتي! که ته په بې خبرۍ کې په خواص خان باندې لاس پورته کړې او هغه ووژنې نو یاد ساته چې، څرنګه چې تا دلته له ما سره وخت تیر کړې دې او کله چې پرتا باندې د قتل او وژلو شک وکړل شي نو ستا سره به زه هم له منځه ولاړه شم. خو زه نه غواړم په دې عمر کې خپل انجام خراب کړم. ګوره کملاوتي! ما ستا سره د ملګرتوب هوډ کړې دې خو ددې کار د تر سره کیدو دمخه باید ته خپل دا سې یو پلان جوړ کړې چې زه په اسانۍ سره و توانیږم له دې ځایه ووځم او خوندي پاته شم او ته هم ددې کار د کولو نه وروسته خپل ځان خوندي ځای ته ورسوی.

د نیرمل د چوپتیا وروسته کملاوتي په زوره وخندل او ویې ویل چې: نیرمل! تا خو زه ډیره وویرلم خو دهغې خطراتو څرګند و نه چې تا وکړه هغه بلکل د اهمیت وړ نه د ي. ګوره نیرمل! زه به په خواص خان باندې په یوې مناسبه موقع کې لاس پورته کوم، په هغې باندې هسې د لاس په پورته کولو سره نه خپل ځان او نه تا په خطر کې اچول غواړم. زه چې کله هم خواص خان وژنم نو هغه به دهند په منځنۍ سیمو کې او یا ددې سیمو په شاوخوا کې وژنم. او دهغې د وژلو ترمخه به زه خپل باوري خلک هم هلته راغواړم. او بیا به دهمغوې په کومک باندی خواص خان ته سزا ورکوم. بیا به تا هم له ځانه سره یو خوندي ځای ته یوسم. دا سې ځای ته چې هلته دشیرشاه سوری هیڅ جاسوس او یو بل کوم وګړې زمونږ له پاره دخطر سبب و نه ګرځي. د کملاوتي په دې خبرو باندې نیرمل خوشحاله شوه او ویې ویل چې: که چیرې ته همدا سې کار وکړي نو زه به دا وګڼم چې تا پر ما باندې ډیر احسان کړې دي. د نیرمل په خوشحالۍ باندې کملاوتی هم خوشحاله شوه او ویې ویل چې:

ګوره نیرمل! اوس چې تا پر ما باندې باور وکړ او زما په کار کې دې زما د ملګرتوب له پاره هوډ کړې دې نو اوس به زه تا دخپلې یوې بلې دا سې ارادې څخه هم خبره کړم چې تر اوسه مې په خپل زړه کې ساتلې وه. د کملاوتي ددې خبرې سره نیرمل هغې ته په ډیر غور سره وکتل او بیا یې ترې و پوښتل چې: څه ډول اراده؟ کملاوتي په ځواب کې ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره نیرمل ! زه په دې خبره باندې ډېره زیاته غمژنه او خفه یم چې ګنګا اسلام قبول کړې او دیوې مسلمانې پیغلې په څیر یې د خواص خان سره واده کړې دې ، ته پوهېږې چې ګنګا یو وخت د رهتاس د راجه شهزادګۍ وه ، او دشهزادګۍ په څیر هغه زما د روند مهارت ته ډېره په زړه پورې وه . مهارت په نوم ورکي توګه د ګنګا په سویمبر کې هم ګډون کړې و خو د مهارت بدقسمتي په دې کې وه چې هغه سویمبر خواص خان و ګټه . بیا مهارت د زیارت دلنګر ځاې څخه ګنګا په دې خاطر پورته کړه چې هغه د لیونتوب تر پوله د هغې سره مینه کوله . بیا بدي دا راپیدا شوه چې خواص خان هلته هم وررسید ،ګنګا یې تر لاسه کړه او د مهارت کار یې پاې ته ورساوه . زما ورور پالامو د څو ملګرو سره په تیښته بریالې شو او بیا د پرتګالیانو سره یوځاې یې یو متحده لښکر جوړ کړ خو خواص خان پرې یرغل ورور او دهغوې هغه متحده لښکر یې هم دنشت سره مخ کړ . او زما ورور یې هم له منځه یوړ . زه خو خواص خان د مهارت او پالامو د وژلو په ګناه باندې له منځه وړل غواړم خو غواړم ګنګا هم له منځه یوسم . په دې خاطر چې هغې خپل دهرم پرې ایښې او اسلام یې قبول کړې دې ، ایا ته زما ددې وړاندیز سره کوم اختلاف لرې ؟ نیرمل ورته په یوه درز سره وویل چې :

نه ! ماته ستا ددې وړاندیز سره هیڅ اختلاف نه شته . کملاوتي تر یوه وخته پورې خاموشه وه بیا یې په ډېره عجیبه توګه د نیرمل په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : نیرمل ! ما اورېدلي دي چې تا هم اسلام قبول کړې دې . اوستا دخبرو څخه هم همدا سې ډاګیزېږې نیرمل ورته وویل چې : ته سهي خبره کوې . خو کملاوتي ! دا ټول هر څه ما په ظاهري توګه منلي دي . خو زه په خپله همغسې کلکه هندوه یم . او په همدې باندې عمل کوم . د نیرمل د ځواب په اورېدو باندې کملاوتي خوشحاله شوه ، دخپله ځایه راپورته شوه او وویې ویل چې :

واوره نیرمل ! اوس چې تا له ما سره د یوځاې کیدو هوکړه کړې ده ،نو زه خپل کار پیلوم . د همدې نن ورځې څخه به زه نوره هره ورځ د خواص خان او ګنګا خیمې ته ورځم . دهغوې خیمه به پاکوم او د هغوې دکالیو دپاکوالي خیال به ساتم . تر څنګ به یې دخیمې دهر څه په اړه خیال کوم . دا ټول کارونه به په خپلو لاسونو سره تر سره کوم . په دې توګه به زه دخواص خان او ګنګا د باور د تر لاسه کولو هڅې کوم . کله چې دا خلک بیرته ددهلي په لور کوچ کوي نو زه به خپل باوری وګړي هملته را وبولم او دهمغوې په کومک سره به دګنګا او خواص خان کار پاې ته ورسوم . ددې خبرې سره سم کملاوتي د خیمې څخه ووتله .

خواص خان او ګنګا دواړه میړه او ښځه په خپله خیمه کې ارام ناست و او په کومه موضوع یې خبرې کولې . په همدې وخت کې د خیمې دروازې ته کملاوتي راغله . دهغې په کتلو سره ګنګا دخپل میړه د څنګ څخه لږ څه اخوا شوه ،ځان یې را ټول کړ او بیا یې په لوړ اواز وویل چې : کملاوتي څه خبره ده ؟ ته ولې ددروازې تر څنګ ولاړه یې ؟ دننه راځه ! کملاوتي کرار کرار دننه راغله او دګنګا تر مخه ودریده . ګنګا په خپل څنګ کې ورته د کیناستو اشاره وکړه او ورته یې وویل چې ته ولې ولاړه یې ؟ را ځه دلته کینه . ایا کومه ستونزه او تکلیف در رسیدلې دې او یا بله کومه خبره ده چې دا سې خفه خفه یې ؟ کملاوتي د ګنګا تر څنګ کیناسته او بیا یې په ډېر ادب سره وویل چې :

زه ستاسو د دواړو څخه د یوې هیلې او امید له پاره راغلې یم ، او زه هیلمنه یم چې تاسې دواړه به ما ناهیلې نه کړئ . خواص خان په ډېر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : څه ډول هیله او امید ؟ ما غوښتل تاسې ته دا وواېم چې زه هلته د نیرمل سره په خیمه کې هسې خوشې پرته یم . او بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم . په ما وخت نه تیریږي ، زه غواړم چې ستاسې د خیمې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو خونو پاکي او نظافت په خپله په خپلو لاسونو سره وکړم. ددې نه علاوه ستاسې نور خدمت هم په خپله غاړه واخلم. په دې توګه به زما وخت هم ښه تیر شي. کملاوتي دا خبرې په ډیره نرمه توګه او نرۍ نرۍ خندا سره دخولې راویستلې

خواص خان غوښتل څه وواېي چې ګنګا پرې را مخته شوه او ویې ویل چې: ګوره کملاوتي ! ته ولې ددې کار زحمت په غاړه اخلې زه په خپله دخپلې خیمې ټول کار تر سره کوم اوکله کله نیرمل هم له ما سره په دې کار کې مرسته کوي ،کملاوتي ورته بې له ځنډه وویلې چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا او ستا دمیړه خیمه ډیره پراخه او ستره ده. چې څو خونې لري ، نیرمل اوس زړه شوې ده او ډیر کار نه شي کولې ، زه غواړم چې دهغې په ځاې ستاسې د دواړو دخیمې دپاکوالې مسؤلیت په غاړه واخلم. داسې یې وګڼئ چې په دې کار کولو کې ماته سکون او ډاډ را په برخه کیږي او پر ما به وخت په خوشحالۍ سره تیریږي. اوس خو دنیرمل سره په خیمه کې بې کاره پرته یم اودهمدې بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم. ددې خبرو په اوریدو سره ګنګا مسکۍ شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته همدا ډول اراده ولرې نو بیا خو ماته پرې هیڅ ډول اعتراض نه شته. ته چې په خپله خوښه څه غواړې ویې کړه. زه به ستا ترمخه خنډ نه شم ، دهغې په دې خبرو باندې کملاوتي پورته شوه اوویې ویل چې که چیرې داسې وي نوزه ستاسو د دواړو ممنونه یم. اوزه به دهمدا اوس شیبې څخه خپل کار پیل کړم. خواص خان هم راپورته شو او ګنګا ته یې وویل چې: ګنګا ! زه د دڅه کارونو په لړ کې د شیرشاه سوری دربار ته ورځم تاسو دواړه یوځاې د خیمې نظافت جوړ کړئ. خواص خان ولاړ شو او کملاوتي دخیمې په پاکوالي کې و نښته. ګنګا ورته هر کار ښوده او ورسره یې ملګرتیا کوله. په دې توګه به کملاوتي هره ورځ دخواص خان اوګنګا خیمې ته راتله او دخیمې دپاکوالي خیال به یې ساته. هغه وتوانیده چې د خپل دغه کار په واسطه خپل ځان د ګنګا او خواص خان د باور وړ وګرځوي.

۵۲

په ملتان کې د یوې میاشتې دقیام نه وروسته شیرشاه سوری په ډیرو کشمکشونو او شکوکو کې را ګیر و. هغه له یوه اړخه دهمایون ، دهغه دورونو اودهغه د نورو ملګرو څخه په اندیښنه کې و. هغه دهمایون په اړه چې په دې وخت کې په سیند کې و ،کامران چې په کابل کې و اودهمایون سالار مرزا حیدر چې په کشمیر کې یې دخپل لښکر د یوې برخې سره قیام کړې و ډیر زیات اندیښمن و. هغه له دې ویریده چې هسې نه چې ددوې څخه کوم یو په کوم مناسب وخت کې بیرته راستون شي اوپه پنجاب او یا دهلي باندې یرغل راوړي. د ډیر فکر او دقت نه وروسته شیرشاه سوری دې پایلو ته ورسید چې دهغوې څخه دهر یو د شاته کولو له پاره به د وړاندې تګ پالیسې خپلول عملي نه وي. په دې خاطر یې همدا مناسب وګڼل چې ددوې څخه هر یو چې هر چیرې دې همله ته یې مصروف و ساتي اوپرې یې نږدې چې بیرته په خپلو منځو کې سره یو شي. تر څو د پنجاب د بیرته خپلولو له پاره کوم پلان جوړ نه کړاې شي.

شیرشاه سوري په دې لړ کې ډیر محتاط قدم اخست. هغه نه غوښتل چې دهمایون د تعقیبولو له پاره سیند ته لاس ور اوږود کړي ځکه په دې توګه به په سیند کې ارغوان حکمران هم په ویره کې ولویږي اوبیا به دشیرشاه سوری سره دمقابلې له پاره د یوه چا سره اتحاد وکړي. په دې وخت کې هغه دسیند د ارغون حکمران اوپه ځانګړې توګه د راجپوتانه اوګجرات دحکمرانانو سره اتحاد کولي شي. په داس حال کې چې د راجپوتانه او ګجرات حکمرانان دپخوا څخه د شیرشاه سوری څخه بدګمانه وو. اود سیند د ارغونونو اتحاد د شیرشاه سوري له پاره ملاماتې ثابتیداې شو ځکه چې دا دواړه سیمې د سیند سره نښتې وې. په همدې توګه کامران او حیدر هم کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي په ډيره اسانۍ سره پيښبور ته راشي او دخپل متحده لښکر سره يوځاې شي . ددې نه علاوه څرنګه چې قندهار هم د مرزا کامران ترولکې لاندې دې نو د سيند ارغوان حکمران کولې شي قندهار ته ولاړشي او کامران هم له ځانه سره د شيرشاه سوری پر خلاف دخپل ځان سره را يوځاې کړي.

په دې خاطر د وخت اوحالاتو غوښتنه داوه چې شيرشاه سوري د سيند د درياب دې غاړه په درې محاذونو کې دغليم سره دمقابلې له پاره ځان تيار کړي ، اوددې کار له پاره بايد بلوچان اوپښتانه هم له ځانه سره يو ځاې کړي اوپه دې توګه سياسي او حربي ګټې تر لاسه کړي . شيرشاه سوری ددې څخه هم ويريده چې کيدې شی مرزا حيدر هم د خپل لښکر سره يوځاې د کشمير څخه را ووځي او دپنجاب ميدانو ته را ننوځي اودهغه له پاره يو نوې محاذ پرانځی . نو په دې خاطر دهغه مخنيوی هم اړين دې . ددې مقصد د تر لاسه کولو له پاره بايد هغه مالګې دکانونو تر څنګ خپل يو قوې ځواک ځاې په ځاې کړي تر څو د مرزا حيدر د راتلو څخه مخنيوي وکړاې شی .

په ملتان کې دقيام په وخت کې شيرشاه سوری په همدې خيالاتو کې اوښت را اوښت چې دملتان څخه ورته يو ډير بد خبر راورسيد او هغه دا چې خضرخان ، چې شيرشاه سوری د بنګال حاکم ټاکلې و ،دبنګال دپخواني حاکم سلطان محمود د لور سره واده کړې دې . دې خبرې شير شاه سوری په ډيره ويره کې واچاوه . هغه ددې ويره احساسوله چې هسې نه چې د سلطان محمود د لور سره د واده کولو وروسته خضرخان دشيرشاه سوری ملګرتيا پريږدي او بيرته د سلطان محمود سره يو ځاې شی . اوپه دې توګه په بنګال کې ورته يو ځل بيا کړاونه را پيدا کړي. دهمدې خيالاتو په ډنډ کې شيرشاه سوری دملتان څخه خپل ځواکونه وخوځول اولاهور ته راغې او همدلته يې خيمې ووهلې .

لاهور ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سوری لمړۍ دا کار وکړ چې دلته يې ديوه ستر سړک د (ګرنډ ټرانک شاهراه) په نامه د جوړولو کار پيل کړ. تر څنګ يې د لاهور څخه تر ملتانه پورې هم د يوې سترې شاهراه د جوړولو حکم وکړ. ترڅو دا سړک هم د ملتان څخه لاهور ته راشي اودلته د ګرنډ ټرانک د سړک سره يو ځاې شی . ددې کار د ترسره کولو وروسته شيرشاه سوری د کشمير په لور توجه وکړه . ځکه چې د کشمير مرزا حيدر د بنګال په لور د شيرشاه سوری د تګ په وخت کې خطرناک ثابتيداې شو . په دې خاطر شيرشاه سوري غوښتل بنګال ته د تللو څخه دمخه په پنجاب کې خپل نظام مستحکم کړي.

که څه هم شيرشاه سوری ته د پنجاب په لړ کې د کابل څخه دکامران او د سيند څخه د همايون له لورې ګواښونه وو خو هغه تر ټولو زيات دکشمير حيدر خان ګواښ ته متوجه و . ځکه د کابل له لورې د ګومل مومن ، او خيبر درو په بندولو سره د کامران دحملې څخه خلاصون تر لاسه کيد ه خو دکشمير په اړه دا کار مثبت نه ثابتيد ه . ځکه چې د کشمير په غربي وادیو کې اباد قومونه افغانان نه و . په هغوې کې ډيرکې يې جنجوعه ، ګکر ، جاټ او ګجر پراته وو . او شيرشاه سوري دهغوې سره د ورور ولۍ اړيکې نه درلودل . دد ې نه علاوه د کشمير څخه لاهور او هندوستان ته شپږويشت لارې موجودې وې. او ددې ټولو لارو څارنه څه اسانه کار نه و ، لکه څنګه چې د ګومل مومن، اوخيبر درې و . په دې خاطر د کابل او سيند په نسبت شيرشاه سوري ته په کشمير کې د مرزا حيدر له اړخه ډير ګواښ متوجه و . په دې خاطر شيرشاه سوري تر هر څه لمړۍ د حيدر بيګ له اړخه د پنجاب د دفاع کولو له پاره قدم واخيست.

دکشمير له اړخه دکومې ممکنه حملې د تم کيدو په خاطر ، شيرشاه سوری تر هر څه دمخه د مالګې دکانونو په غرنيو سيمو باندې ولکه کلکه کړه . دا د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ هماغه ده چې د جهلم ، شاپور ، ميانوالي او... سيمو د شمال څخه تيريږي . د مالګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غرنۍ لړۍ کې ډېر ستر قومونه اباد شوي دي او هغوې کولې شو چې د کشمير له لورې دحمله کونکو سر ه ملګرتيا وکړي اودشيرشاه سوری له پاره کړاونه را پيدا کړي. نو په دې خاطر دکشمير له لورې د خپل ځان دخوندی کولو په خاطر شيرشاه سوري د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ په خپل واک کې دا خستو پريکړه وکړه.

په دهلي کې د مسلمانانو دحکومت دپيلامې سره سم د مالګې د غرنو دا لړۍ د (انډو ارين) قوم لکه چاټ ، ګجر ، او کوکهر قومونو له پاره چې د غربي پنجاب دميدانو څخه د مسلمانانو دحملې په وخت کې دې لورې ته دپناه له پاره رغلي و ، داوسيدو ځاې و. د مالګې دغرونو دا لړۍ دا برخه په حقيقت کې د شورش نه ډک يو نيم واکه مسلط حکومت و ،چې د دهلي حکومت يې په لور هيڅ توجه نه کوله. په دې لړۍ کې چې دکوکهرو کوم قوم اباد شوې و هغوې پخوا د خوشاب په سيمه کې د سيند دبلې غاړې اوسيدونکې و. چې دوې دپخوانيو داړه مارانو څخه ګڼل کيدل. دوې د خپله نسلي لړۍ د مالګې دغرونو د مشهور روايتي مشر (راې سال) سره تړله، وروسته بيا د کوکهرانو يوه ډله راجپوتانه ته راغلل او دلته په ناګور کې اباد شول ، هغوې دهمدې ځايه دکوکهرو او نورو راجپوتي قبايلو سره د ازدواج دکولو لړۍ پيل کړې اوخپل ځانونه يې مستحکم کړل.

دهمدې کوکهرانو بله ډله چې دمالګې په غرنيو سيمو کې پاته شوي ود جنجوعه په نامه ياد کړل شول. همدا جنجوعه دشرق په لور وخوځيدل او د ککهرو سيمه چې د مالګې دغرونو اصلي خاوندان وو په هغوې او هلته په ابادو نورو قبايلو باندې خپله ولکه و غځوله . خو يو شمير راجپوتان د قبايلو په څير په ککهر باندې هم مشهور وو ، دوې د يوچې او سهينن قبايلو پورې اړوند وو. توپير يې يوائې په دې کې و چې په جدا جدا غرنيو سيمو کې د اوسيدو په اساس په هغوې کې دبرهمني تهذيب تبليغ و نه کړاې شو، بلکه په هغوې کې همغه پخوانې نامانوسه وحشيانه سلوک او عجيب رسم و رواج او جنګي خصلتونه لکه څنګه چې وو همغسې پاته شول .ځکه چې دوې د هندوستان د نورو قبايلو څخه جدا او ځانته پاته شوي وو.

د ديارلسمې پيړۍ څخه مخته په دې سيمه کې د ککهرو او جنجوعه قبيلو تر منځه ډير وينه تويونکې جنګونه شوي و چې موخې يې په دې سيمې باندې د خپلو ولکو قايمول وو. کله کله به د دهلي پادشاهانو هم خپل فوځونه دې سيمو ته ور ليږل خو هغوې نه غوښتل چې په دې سيمو باندې ولکه وکړي بلکه غوښتل يې د دې خلکو په وړاندې دخپل شان وشوکت څرګندونه وکړي.

کله به چې په دې سيمو کې سياسي بدلون راته. بيا به هغوې دې لورې ته خپل لاس را اوږداوه. او د ماتې خوړلې ډلې سره به يې کومک کاوه اودهغه ځاې حکمران به يې دتخته څخه پورته کاوه. هندوستان ته د بابر د راتلو په وخت کې هم دغه ککهر او جنجوعه قومونه په خپلو منځو کې په جنګو کې را نغښتې وو. بابر لمړۍ د ککهرو پر خلاف د جنجوعه سره مرسته وکړه خو کله چې دککهرو سردار (راې سارنګ) په پوره توګه دمغلو فرمانبردار و ګرزيدنو بابر خپله پاليسي بدله کړه. دشيرشاه سوری تر وخته پورې ککهر په يوه ډول د مغلو سره را نښتې وو. په دې خاطر شيرشاه سوری د خپل سياسې دريځ په خاطر د ککهرو په خلاف د جنجوعه سره د مرستې دپيليد و عزم وکړ.

د جنګې فنونو له اړخه هم د مالګې د غرونو لړۍ دومره اهميت درلود چې د يونانيانو ، يوچې ، غزنی ، او غورې حمله کونکو څخه نيولې تر بابر اوشيرشاه سورې پورې هيڅ حکمران دا ځاې له نظره نه شو پريوستلې. ددې ځانګړې علت دا دې چې دشمال څخه حمله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونکې هر یو لښکر ددې سیمې څخه خپل لښکر د پنجاب مرکز ته د اسې را وړلای شي چې د هغې په نقل و حرکت باندې د چا غوږ هم نه ږریږي. همدا علت و چې شیرشاه سوری د پنجاب د خوندي ساتلو په خاطر تر هر څه لمړی دې غرنیو لړیو ته توجه وکړه.

شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای دلاهور څخه مخته ولاړ او مالګې دې غرنیو لړیو لوري ته یې خپل لښکر و غځاوه. خو دې غرنیو لړی ته د ورسیدو مخکې یې خپل فوځ ته پړاو ورکړ ،بیا یې د ککهر سردارانو ته قاصد ور ولیږه اوهغوې یې خپل ځان ته را وبلل. دککهر سرداران ډیر سرکشه ، ډیر جنګجویه ، او ډیر زړه ور وو. هغوې د شیرشاه دربار ته د راتلو څخه ډه ډه وکړه. اوهغه قاصد چې شیرشاه سوري دهغوې درابللو په خاطر ور استولې و دهمغې په لاسو یې شیرشاه سوری ته ثو غشي ، او زمري دوه بچیان ور ولیږل.

دککهرودد ې ځواب څخه شیرشاه سوريدا و پتیبله چې ککهر د بسپنې له پاره اماده نه دي اوددې پر خلاف د سرکشۍ اوبغاوت له پاره یې ملا تړلې ده. شیرشاه سوري جنجوعه پری اینبي وو او تر ټولو لمړی یې دککهرو سره اړیکې ټینګ کړې و ځکه هغه پوهیده چې جنجوعه د پخوا څخه د مغلو پر خلاف دي. ککهر په بنستیزه توګه د مغلو طرفداره او دهغوې ملاتړي وو. شیر شاه سوری غوښتل دوې له ځانه سره را یوځای کړي ، تر څو د ککهرو او مغلو تر منځ اړیکې پریکړل شي خو کله چې ککهرو په بغاوت باندې لاس پورې کړ نو شیرشاه سوري دهغوې پر خلاف باندې دفوځی یرغل له پاره ځان تیار کړ.

شیرشاه سوری ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره د جنجوعه د قوم سره مرسته وکړه. دهغوې سرداران یې خپل ځآن ته را وبلل. هغوې هم په پوره خوشحالۍ سره د شیرشاه دربار ته راغلل. او د ککهرو په خلاف یې دشیرشاه سوری سره د خپل هر ډول تعاون له پاره ملاتړ و ښود.د جنجوعو ددې ملاتړ په واسطه شیرشاه سوری یو لښکر تیار کړ اوددې لښکر قوماندان یې هیبت خان نیازې و ټاکه. بیا شیرشاه سوري هیبت خان نیازې دجنجوعه د قوم دهمدې مشرانو سره یوځای دمالګې دغې غرنیو لړیو ته ولیږه تر څو دهغه ځایه په ککهرو باندې یرغل یوسي او هغوې وځپوي ، ترڅو په راتلونکو ورځو کې هغوې په پنجاب کې د شیرشاه سوری له پاره د سر درد را پیدا نه کړي.

کله چې هیبت خان نیازی دخپل لښکرسره یو ځای د مالګې د غرونو دې لړی ته د ککهرو د ځپولو له پاره ور ننوت او مخته ولاړ نو داسې ورته معلومه شوه چې ککهر پټنځایو ته تللې دي. اوپه کوم مناسب وخت کې به یرغل کوي. هیبت خان نیازی دهغوې په دې چال باندې و نه پوهیده اومخته ولاړ. کله چې هغه په یوې پراخه وادی کې ورننوت نو دغرنیو لړیو څخه پرې وینه تویونکو او جنګی ککهرو داسې یرغل راوست چې دهغې څخه یې شپه او ورځ هیره کړه.

اوس نو هیبت خان نیازې د عجیبو حالاتو سره مخ و. ځکه ککهر د غرنیو سیمو څخه پرې د مرداري خوړونکې حیواناتو او ټپوسانو په څیر را توې شوي و او دهیبت خان فوځ یې د یرغل لاندې راوستې و.

حمله کونکي ککهر د سیلاب د توپان په څیر دهري لورې د ځواکمنو جسمونو او قوي څهرو سره د هیبت خان په لښکرو را پریوتل او دوې یې په وینو کې لړل. دهغوې په دې حملو کې هیبت ، جلال او په منظمه توګه جبر پټ و. هیبت خان هم دشیرشاه سوري یو تجربه لرونکې او میړتې سالار و. هغه د ککهرو ددې حملې په مخکې داسې وبریښید لکه په تیارو کې چې د رڼا څرک را څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر لږه وخته پورې هیبت خان د ککهرو دا حملې په شا وتمبولې او خپله دفاع یې کوله او بیا یې په جارحیت باندې لاس پورې کړ. هیبت خان نیازي ته ډیر ژر دا روښانه شوه چې د ککهرو سره د هغوې په دغه پراخه میدانو کې مقابله کول څه اسانه کار نه دې ځکه چې ککهر په ډیره بیړه د هیبت خان نیازی د فوځ حالت د بې وسئ په لور راکاږي.

هیبت خان د ککهرو په مقابل کې بدترینه ماتې وخوړله. اود جنګ میدان یې پرې ښود او و تښتید. کله چې هیبت خان نیازي د خپلو پاته شوو لښکرو سره د شیرشاه سوری دربارته ورسید نو شیر شاه سوري د هغه په دې ماتې باندې ډیر زیات خواشیني شو ، د پوره فکر او تدبر نه وروسته یې پریکړه وکړه چې اوس به خواص خان د ککهرو د مقابلې له پاره ور استوي ، دخواص خان سره د سلا مشورې وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته ډیر ستر لښکر ورکړ. په دې لښکر کې یې هیبت خان نیازي هم شامل کړې و ترڅو د ککهرو تر سیمو پورې دخواص خان لارښوونه وکړي. ددې نه علاوه شیرشاه سوری خپل یوبل سالار جلال الدین جالو هم دخواص خان تر قومندې لاندې ولیږه او په دې توګه خواص خان ، هیبت خان نیازی ، اوجلال الدین جالو ټول د ککهرو د ځپولو له پاره د مالګې دغرنیو سیمو په لور ولاړل.

۵۷

د خپل پړاو نه یو میل واټن مخته خواص خان خپل فوځونه په دوو برخو باندې وویشل. یوه برخه یې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو ته ورکړه او هغوې دواړو ته یې حکم وکړ چې همغه ځای ته ولاړ شي چې څو ورځې تر مخه د ککهرو او هیبت خان نیازي تر منځ په کې جنګ شوې و، خواص خان هغوې ته دا هم ویلي و چې د ورځې له مخې دې سفر وکړي اودشپې له مخې دې په یوه ځای کې په ډاډمنه توګه ارام وکړي ،او د خپل پړاو دخوندي ساتلو په خاطر دې خپل ځوانان هرې خوا ته خپاره کړی. خواص خان دهغوې پسې وروسته روان شو هغه به یواځې دشپې سفر کاوه او د ورځې به په پټنځای کې کیناسته. په دې توګه هغه د هیبت خان نیازي سره یو ځای د جنګ هغه ډګر ته ورنژدې شو چې څور ورځې مخته په کې جنګ شوې و.

کله چې هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو هغه میدان ته ورسیدل چې څور ورځې تر مخه په کې د ککهرو د قبیلي سره جنګیدلې و ،نو ککهر یو ځل بیا د خپلو غرنیو پټنځایو څخه راووتل اود هیبت خان نیازی او جلال الدین جالو په لښکرو باندې لکه دوږو لیوانو په څیر را پریوتل.

د ککهرو دا حمله هم ډیره خطرناکه او وینه تویونکې وه. خو بیا هم هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو د خواص خان دلارښوونې په مطابق خپل ځانونه تر دفاع پورې محدود کړي و، تر ډیره وخته پورې هغوې د ککهرو حملې تمبولې په همدې وخت کې خواص خان دخپل غرنې پټنځاې څخه لکه د زمرې په څیر په ککهرو باندې راپریوت او د تورتوپان او سختې سیلۍ په څیر د ککهرو جنګیالې تر حملې لاندې راوستل.

دخپلې حملې په همغه لمړیو شیبو کې یې د ککهرو د جنګیالیو حالت دخرابیدو سره مخ کړ. کله چې هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو وکتل چې خواص خان د ککهرو په خلاف دشا له اړخه حمله راوړې ده نو هغوې دواړو هم دفاعی حالت پریښود او په جارحیت باندې یې پیل وکړ. اودخواص خان په څیر دککهرو په مخکینو لیکو باندې څپوونکې ګذارونه پیل کړل. ددې دوه اړخیزو حملو په مقابل کې دککهرو ځوانانو همت له لاسه ورکړ او فوځونه یې په میدان کې تیت و پرک شول. اوس نو ککهرو ځوانانو ښې او چپ لورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په تيښته پيل وکړ او هر يوه هڅه کوله چې خپل ځان خوندي ځايو ته ورسوي. تر لږ ه وخته پورې د ککهړو عامه وژنه روانه وه ، دهغوې د لښکرو ډېره برخه د شا له اړخه دخواص خان او د مخې له لورې د هيبت خان نيازي او جلال الدين جالو په لاسو د تيغه تير شوي وو . په دې توګه په دغه غرنۍ لړۍ کې نه يواځې دککهړو فوځ د ماتې سره مخ شو بلکه دهغوې لښکر يو ډول له منځه ولاړ او اصلي ځواک يې تر پښو لاندې شو. کله چې ککهړو ماتې وخوړه او وتښتيدل بيا خواص خان بيرته دخپل پړاو په لور روان شو ،پړاو ته د خواص خان د ورتګ نه مخته شيرشاه سوري ته د دې سوبې خبر ور رسيدلې و ،نو کله چې خواص خان د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو ته ورسيد نو په پړاو کې د خوشحالۍ ډولونه غږيدل. شيرشاه سورې دخواص خان څخه په ډېره ګرمه توګه استقبال وکړ.

کله چې د شيرشاه سوري سره د کتلو وروسته خواص خان خپلې خيمې ته ولاړ نو ويې کتل چې هلته ښکلې اوښايسته کملاوتي د خيمې په پاکولو کې مصروفه ده او ګنګا هم دخيمې په پاکوالي کې د کملاوتي سره لاس کوي. دواړو چې کله خواص خان وکوت نو خپل کار يې پريښود او په يوه منډه د خواص خان مخې ته راغلې. بيا ورته ګنګا په ډېره خندانه خوله او خوشحاله انداز کې وويل چې خواص خانه ، زما د سر تاجه ! زه تاته د مالګې دغرنيو لړيو د ککهړيو سره دمقابلې دبرياليتوب په اړه مبارکي وايم. دغو غرنيو ککهړو خپل ځآنونه نه تسخيريدونکې ګڼل او په ځانګړې توګه يې کله چې هيبت خان نيازي ته ماتې ورکړه نو حوصلې يې نورې هم لوړې شوې. خو تا هغوې ته په ماتې ورکولو سره دا ډاګيزه کړه چې دخواص خان سره مقابله کول دومره اسانه کار نه دې.

د ګنګا د مينې نه ډکو دغو خبرو خواص خان نور هم خوشحاله کړ ، هغه غوښتل په ځواب کې ورته څه ووايي چې په دې وخت کې کملاوتي هم په خپلو نرمو خبرو سره خواص خان مخاطب کړ او ورته يې وويل چې: زما د رونده خواص خانه ! زه هم تاته د دې سوبې په اړه مبارکي وايم. ته يقينا دهغو ځوانانو څخه يې چې په تيارو کې د رڼا راوستونکې او په دشتو او صحرا کې د ګلونو د ښوولو فن باندې پوهيږې. خواص خان په ډېر دقت سره د کملاوتي په لور وکتل اوبيا يې ځواب ورکړ چې: ګوره کملاوتي ! زه پخپله هيڅ نه يم ، دغه زما ټولې برياوې د الله تعالې له اړخه دي هغه زما پروردګار ، زما مالک ، نصرت کونکې اوملاتړې دې. بيا هم تا چې زما له پاره د ستاينې کوم الفاظ را ټول کړي و دهغې په خاطر زه ستا مننه کوم. په دې وخت کې ګنګا يوځل بيا وويل چې:

ماته ستا دراتلو خبر رارسيدلې و خو زه پوهيدم چې ته به د لږ وخت له پاره دشيرشاه سوري سره کينې. دخيمې د پاکوالي کار پاې ته رسيدلې دې ما ستا له پاره د مخکې څخه ډوډۍ راغوښتې او ايښې ده، لمړۍ ډوډۍ وخوره بيا به په تفصيل سره نورې خبرې کوو. خواص خان ورته وويل چې ماته منظور ده. څرنګه چې کملاوتي زمونږه خدمت کوي نو دا دهغې حق دې چې له مونږه سره يوځاې کيني او ډوډۍ وخوري. دخواص خان په دې وړانديز کملاوتي دومره خوشحاله شوه لکه څنګه چې يو انسان دپښو څخه تر سره پورې په خوشحالۍ کې را ونغاړل شي. بيا دواړو يوځاې د ډوډۍ سامان خپور کړ او په ډېره خوشحاله ماحول کې يې سره يو ځاې ډوډۍ وخوړه .

دمالګې دکانونو په غرنيو سيمو کې دککهړو د ماتې وروسته شيرشاه سورى د جنجوعه قبيلې خلک ښه و نا زول ،دهغوې په قوت اوځواک کې يې ډېرښت راوست تر څو هغوې په راتلونکې ورځو کې د شيرشاه سورى ملاتړي واوسي اودمالګې د غرنيو لړيو په لمنو کې ککهړو ته يوځل بيا د مغلو د ملاتړ فرصت تر لاسه نه کړي. دد ې کار د تر سره کولو وروسته شيرشاه سورى دخوشاب او بهيرې په لور متوجه شو تر څو دا سيمې هم په خپل خواکې و دروي. او په راتلونکو ورځو کې ددې دلښکرو له پاره خوندي ځايونه وګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ورځو کې په خوشاب او بهيرې کې ډوډې بلوچان اباد وو. او همدا بلوچ دهغې سيمې حکمرانان وو. شيرشاه سوری نه غوښتل د بلوچو په معاملو کې لاس ووهي ، ځکه چې ددې ويره وه چې هغه خلک به بيا دهغه مخالفت کې ودريږي اويو ستر لښکر به جوړ اود شيرشاه سوری په مقابل کې به و جنګيږي. ددې نه علاوه د بلوچو سردار فتح خان ، اسماعيل خان او غازي خان دهمايون د تعقيبولو په لاره کې نه يواځې دخواص خان سره کومک کړې و بلکه هغه وخت چې شيرشاه سوری د خوشاب سيمې ته راغې نو هغوې د شيرشاه سوري خدمت ته هم حاضر شول او دخپل تعاون او ملاتړ ډاډ يې ورته ورکړ.

دا بلوچ د باجوړ څخه نيولې ان د بهيرې د غرنيو سيمو پورې خپاره پراته و. چې سردار يې اسماعيل خان بلوچ نوميده. شيرشاه سوری په دې پوهيده چې ددوې پرته په دې سيمې باندې ولکه کول شوني نه دي. په دې اساس شيرشاه سوری اسماعيل خان بلوچ هم دخپل فوځ په نوم ليک کې شامل کړ. او هغه ته يې هم د شاهي فوځ په څير د خزانې څخه تنخوا و ټاکله.

دې بلوچانو پخوا کوچياني ژوند درلود. بيا وروسته په دې سيمه کې اباد شول ، په هغو ورځو کې چې تيمور لنګ په هندوستان باندې يرغل راوست نو دهغه د بيرته ستنيدو تر وخته پورې بلکه ټوله پنځلسمه پيړۍ د بلوچو ډوډا او هوت قبايل دشمال څخه د سنيد ددرياب په غاړه غاړه د کوچيانو په څير ګرزيدل را ګرزيدل. دهغې وروسته بيا داخلک د ګومل په دره کې اباد شول چې د سليمان دغرونو دلړۍ جنوبي لورې ته پرته ده. ددې کوچې ډوله بلوچو د ابادیو په کتلو سره نور بلوچان هم په حرکت راغلل او هغوې هم په پنجاب کې اباد شول. دنمونې په توګه د بلوچو د رند قبيله د ملتان د لنګا راجپوتانو د ويرې څخه د چناب راوي او ستيج په درو کې اباد شول ، ددې رند قبيلې دخلکو دنده په کرايه عسکري کول و ، تر څنګ يې په ازادانه توګه غلا اولوټمار هم کاوه. په همدې ورځو کې څه نور بلوچان چې دډوډ او هوت د قبيلو پورې تړلي وو ، هم د وطن او ځاې ځيګې د لټون په خاطر دجهلم او سيند دوادیانو پورته غاړو ته ولاړل او هملته ميشته شول. دلته په دې سيمو کې مخته پښتانه هم اباد وو. په دې خاطر د بلوچو اوپښتنو ترمنځ ټکر لازمي ګرزيده .د بابر نه وروسته شيرشاه سوری او دهغه نه مخته همايون او دهغه ورور کامران مرزا په دې سيمو باندې څوارلس کاله حکومت کړې دې. هغوې به د پښتنو او بلوچو د خپل منځې تربګنيو څخه ګټه پورته کوله اوپه خپله به يې ارام حکومت کاوه. په دې سيمې کې د کامران برياليتوب په همدې کې و چې دا قومونه تل تر تله په جنګ جګړو کې مصروف و ساتي.

خو شيرشاه سوری دا پاليسي ترک کړه او د پښتنو اوبلوچو ترمنځ يې يووالي او اتحاد راوست. هغه بلوچو چې په تيرو وختو کې يې د پښتنو په زمکو باندې ولکه کړې وه هغه سيمې شيرشاه سوري دبلوچو څخه بيرته واخستې او پښتنو ته يې تسليم کړې ،خو بلوچانو ته يې دهغې په بدل کې د مالګې د کانونو د غرنيو لړيو د نندانا او ګرجهک په نامه سيمې ورکړې. د جهلم په شمالي پولو کې دغه دواړه سيمې د جنګې موقعيت له نظره ډيرې مهمې دي. په غالب ګمان چې شيرشاه سوري دا سيمې د بلوچو سردار اسماعيل خان ته ورحواله کړې وې. په دې توګه د بهيرې او خوشاب نه علاوه بلوچان په نورو سيمو کې هم اباد شول. شيرشاه سوری هم هڅه وکړه چې هغوې ټول په خپل ملاتړ کې و دروي. په دې توګه په پنجاب کې د امن د ټينګښت له پاره شيرشاه سوری دا دويمه حربه استعمال کړه. اوس نو هغه په پنجاب کې دخپل حکومت د ټينګښت له پاره دريمه مرحله پيلوله.

دشيرشاه سوری دريمه مرحله په کشمير پورې تړلې وه. څرنګه چې هلته په کشمير کې د همايون سپه سالار مرزا حيدر د خپل لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او هغه ددې توان درلود چې په يوه مناسب وخت کې دهغه ځايه را ووځي او په پنجاب باندې حمله وکړي. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه شیرشاه سوری د نوو ستونزو سره مخ کړي. ځکه چې مرزا حیدر بیګ یو تکړه ، میړنې جنګجو او تجربه لرونکې جرنیل او سپه سالار و.

شیرشاه سوري د کشمیر دحالاتو د جوړولو په خاطر دخپل لښکر سره یو ځای د لاهوره راووت او د بمهبر په لور وخوزید ، په بمهبر باندې یې یرغل یوړ او هغه سیمه یې و نیوله. دلته په دې سیمې کې دقیام په وخت کې شیرشاه سوری د کشمیر د جګ د قبایلو سره اړیکې ونیول. هغه د چک قبایلو سره ډیره دمینې او خلوص نه ډکه رویه وکړه . هغوې ته یې مالي کومک هم ورکړ او هغوې ته یې دا هم وویل چې هغوې دې د همایون د سپه سالار مرزا بیګ په خلاف را پورته شي .

دشیرشاه سوری دا سیاسي حکمت ډیر ګټور ثابت شو ـځکه د چک قبایل د مرزا حیدر بیګ په خلاف راپورته شول او دهغه سره یې د جنګونو لړۍ پیل کړه . کله چې د چک قبایل او مرزا حیدر بیګ په خپلو منځو کې په جنګونو کې را ونغښتل نو شیرشاه سوری ته یو ډول سکون په برخه شو ځکه چې اوس نو مرزا حیدر بیګ د چکانو سره په پوره ستونزو کې را ګیر شوې و. ترڅو کالو پورې چکانو په مرزا حیدر بیګ باندې یرغلونه کول ، ان تر دې چې هغوې مرزا حیدر بیګ وواژه او یو چک سردار غازی خان د کشمیر سردار وګرزید.

په پنجاب کې دخپل نظام د ټینګښت وروسته شیرشاه سوري دبنګال په لور د کوچ کولو اراده وکړه ، خو د بنګال په لور د کوچ کولو دمخه شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ،یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او هغه یې همدلته په لاهور کې پرېښود . هیبت خان نیازی یې دخواص خان معاون و ټاکه. شیرشاه سوری خواص خان ته دا لار ښوونه کړې وه چې هغه دې زما تر بله حکمه همدلته په پنجاب کې پاته شي . په داسې حال کې چې شیرشاه به د بنګال په لور روانیږي.ځکه د بنګال دحاکم خضر خان له لورې شیرشاه ته ښه خبرونه نه راتلل.

شیرشاه سوري خواص خان په دې خاطر په لاهور کې پری ایښې و چې هغه به د پنجاب په حالاتو پوره پوره څارنه کوي ، ځکه خواص خان یو اخښې سالار او دشیرشاه سوری ښې لاس و چې دغمونو او مصیبتونو په وخت کې یې په پوره باور سره خپل ورسپارل شوې کار تر سره کاوه . شیرشاه سوری ته تر اوسه پورې د کشمیر څخه علاوه دکابل دحکمران کامران مرزا او حتې د سیند په لور د تللې همایون څخه ګواښ احساسیده نو په دې خاطر یې خواص خان په پنجاب کې پرېښود. ترڅو په پنجاب باندې دکومې لورې حمله کونکي په مقابل کې خواص خان دهغه مقابله وکړي او هغه بیرته شاته تللو ته اړ کړي. په دې توګه په پنجاب کې خواص خان د اعلې حاکم په توګه د ټاکلو وروسته شیرشاه سوری دبنګال په لور کوچ وکړ.

۵۸

یوه ورځ په داسې حال کې چې کملاوتي دخواص خان دخیمې دپاکولو څخه لاس څنډه نو ګنګا خپل ځان ته را وبلله . کملاوتي خپل لاسونه پاک کړل او بیا د ګنګا لورې ته راغله او دهغې تر څنګ کیناسته. ګنګا تر یوه وخته پورې هغې ته په ډیر غور او دقت سره وکتل او بیا یې په ډیره نرمه لهجه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه غواړم له تا څخه د یوې خبرې پوښتنه وکړم خو درواغ به راته نه وایې. ته د تیرو څو میاشتو راهیسې دلته زما په خیمه کې کار کوې او په دې موده کې زه ستا د ذات او شخصیت په اړه مطالعه کوم ، زه غواړم دهمدې مطالعې په رڼا کې له تا څخه څه وپوښتم. خو دهر څه دمخه به له ما سره ژمنه کوې چې درواغ به راته نه وایې. ګوره ! رښتونې خبره ډیره ښه وي او ګټوره هم. او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروا غ دې راته وويلې نو له يوه اړخه به د خپل ضمير او از تر پښو لاندې کړې او د بله اړخه به په دروا غو کې تاته کومه ګټه هم نه وي. او ستا درواغ به تاته زيان ورسوي. د ګنګا د پوښتنې څخه کملاوتي لږ څه انديښمنه شانته شوه ، خو ډير ژر يې ځان سنبال کړ او بيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګنګا خورې ! وپوښته ، ته له ما څخه څه پوښتل غواړې ؟ ګنګا ورته وويلې چې:

ګوره کملاوتي ! ما چې تر اوسه پورې ستا د شخصيت خارنه کړې ده د هغې څخه ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته زما د ميړه سره مينه لرې . کملاوتي ماتاته مخته هم ويلي دي چې درواغ به نه وايي نو که چيرې ته رښتيا ووايې نو شونې ده چې زه به داسې يو قدم واخلم چې ستا له پاره به ډير ګټور ثابت شي. کملاوتي خپل سر ښکته کړ او بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: ګنګا خورې ! ښه دې و نه کړل چې له ما څخه دې دا پوښتنه وکړه ، او س که چيرې زه دې پوښتنې ځواب په نفې کې ووايم نو خپل ضمير به تر پښو لاندې کوم او که چيرې هو ووايم نو بيا به ستا ګنهګاره وګرځم.

د کملاوتي د دې ځواب څخه ګنګا ډيره خوشحاله شوه ، بيا يې کملاوتي ته وويل چې کملاوتي ! رښتيا رښتيا ووايه ، چې په رښتيا مې زړه خوشحاليږي ، ګنګا غوښتل لږ نور څه هم ووايې چې کملاوتي په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې: ګنګا خورې ! څرنګه چې تا له ما څخه په سخته وغوښتل تر څو زه رښتيا ووايم نو به دې خاطر ما هم رښتيا وويل او س نو ددې رښتيا ويلو له پاره چې ماته هره سزا ټاکې زه يې منلو ته تياره يم. ګوره ګنګا خورې ! ما درواغ هم ويلې شول ، او د خپل زړه راز مې پټولې شو ، خو ماتاته رښتيا وويل ، ځکه د خواص خان شخصيت داسې دې چې هره ښځه د هغه لورې ته راغب کيدو پرته نه پاته کيږي او ما هم همداسې وګڼه چې د مينې په دې سيلاب کې لاهو شوې يم.

ګنګا خورې ! ما هيڅکله هم د خپلې مينې دغه احساسات د خواص خان تر مخه نه دې ډاګيزه کړي ، ځکه زه پوهيږم چې په خواص خان باندې يوازې اويوازې ته حق لرې او له تاسره په دې حق کې هيڅوک نه شي را شريکيدې.

کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو ګنګا ترې يو ځل بيا و پوښتل:

ګوره کملاوتي يوه خبره بله هم راته وکړه او دا به هم راته په رښتيا سره کوې چې او هغه دا چې ايا زما خاوند (ميړه) هم تاته کله په مينه کتلي دي ؟ چې د هغې له مخې ته داسې وپوهيږې چې هغه هم تاته رغبت لرې او يا ستا له پاره څه داسې کوم کشش احساسوي. ددې خبرې په ځواب کې کملاوتي په يوه ټکان سره وويل چې ، نه ، هيڅکله هم نه ، هيڅکله هم داسې نه دې پيښ شوي ، هغه هيڅکله هم په داسې توګه زما په لور نه دې کتلي ، ګنګا ورته يو ځل بيا وويل چې:

ګوره کملاوتي ! که زه ستا د محبت د يو اړخيزه عکس العمل په اړه کوم قدم واخلم نو هغه به ستا له پاره د منلو وړ وي ، زه به تاته دا ووايم چې دا قدم به ستا په حق کې وي ، کملاوتي ورته وويل چې: زه د هغې وخته راهيسې چې له تاسره کار کوم ماته ستا شخصيت د ډير زيات قدر او درنښت وړ دې. نو په دې خاطر هره پريکړه چې ته زما په حق کړې وکړې ماته به د منلو وړ وی. ګنګا ورته وويل چې: که چيرې خبره همداسې وی ، نو بيا واوره چې: زه به ستا په اړه داسې پريکړه کوم چې زه به پخپله تا د خواص خان سره واده کړم. او لکه څنګه چې زه د خواص خان ښځه يم همداسې به ته هم د خواص خان ښځه وګرځې. ګوره کملاوتي ! اوس خو زما خاوند خواص خان د لاهور د ښار د اوسيدونکو د حال احوال د پوښتنې له پاره ورغلې دې ، کله چې بيرته راستون شي نو زه به ستا خبره ورسره وکړم. او بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به سبا تا دخپلې اخرې پريکړې څخه خبره کړم . دګنګا ددې خبرو په اساس کملاوتي د تصنوعي شرم او حجاب څرګندونه وکړه اود خيمې څخه بيرون ووتله او وتښتيده .

کملاوتي به يوه منډه خپلې خيمې ته ساه نيولې ورسيده ، په دې وخت کې هلته په خيمه کې نيرمل ځانته ناسته وه . د کملاوتي ساه لاتر اوسه پورې ځاې ته نه وه راغلې . تر لږه وخته پورې ساه نيولې ودريده او په خندا نه او خوشحاله خوله يې نيرمل ته کتل . نيرمل هم تر څو لمحو پورې کملاوتی به غور سره کتله ، بيا يې ترې وپوښتل چې ګوره کملاوتی ! ته ډيره ساه نيولې راغلې يې او مخ دې د خوشحاليو نه ډک دې ، را ته ووايه چې څه د رپيښ شوې دي . کملاوتي په خندا خندا کې د نيرمل تر څنګ کيناسته او بيا يې ورته وويل چې :

ګوره نيرمل ! ستا خبره سهی ده . نن رښتيا هم زه ډيره خوشحاله يم . ساه مې په دې خاطر نيولې ده چې په يوه منډه مې ځان تر تا پورې را ورساوه . ترڅو هغه ښه خبر چې ما تر لاسه کړې دې هغه تاته هم سمد ستي ووايم . نيرمل په ډير غور سره کملاوتی ته وکتل او بيا يې ترې وپوښتل چې څه ډول ښه خبر ؟ کملاوتي په خندا کې ډوبه وه او بيا يې په ډيره پټه توګه نيرمل ته وويل چې :

ګوره نيرمل ! دکوم کار له پاره چې زه د شيرشاه سوری لښکر ته راغلې يم او ستا لمن مې ونيوله هغه کار اوس په ډيره بيړه خپل انجام ته رسيدونکې دې ، ګوره نيرمل ! نن په خبرو خبرو کې ګنګا له ما څخه وپوښتل چې ايا زه خواص خان خوښوم . خو کله چې ما په مثبته توګه ځواب ورکړ نو پوهيږې چې ګنګا څومره مهمه او ستره پريکړه وکړه . نيرمل په ډيره اند يښنه کې ترې وپوښتل چې هغه څنګه ؟

کملاوتي ورته دخوشحالۍ نه په ډک اواز سره وويل چې :

ګوره نيرمل : ګنګا پريکړه کړې ده چې ما هم دخپل ځان په څير د خواص خان سره واده کړي ، نن به هغه په دې لړ کې دخواص خان سره خبرې کوي او سبا به ماته خپله اخري پريکړه اعلانوي ، هغې ماته وويل چې د تيرو څو اونيو راهيسې هغه زما حالت تر څارنې لاندې لري اودهمدې له لورې هغه دې پايلو ته رسيدلې چې زه دخواص خان سره مينه لرم . کله چې ما ورته هو وويلې نوبيا هغې دا ډول پريکړه وکړه . ګوره نيرمل : زه پوهيږم چې که چيرې زما واده دخواص خان سره تر سره شي نو بيا چې دکوم مشن له پاره زه راوتلې يم هغه به په ډيره اسانه توګه تر سره شي .

نيرمل ورته په حيرانتيا سره وويل چې : ګوره کملاوتي ، زه ستا ددې پريکړې په اړه و نه پوهيدم ،ته له يوه اړخه غواړې خواص خان ووژنې اود بله اړخه غواړې دهغه سره واده وکړې . کملاوتي ورته وويل چې : واوره نيرمل ! خواص خان خو به زه ووژنم ، اودا کار به په هره توګه چې وي تر سره کوم خو اوس مې پريکړه کړې ده چې دخواص خان سره يو ځاې دغه ګنګا هم له منځه يوسم ، ګوره نيرمل ! ما ته ددې نه مخته هم څو ځلې داسې فرصت تر لاسه شوې و چې زه ګنګا او خواص خان دواړه له منځه يوسم خو دهغو ملګرو سره يو ځاې چې زه بايد دا کار انجام کړم لاتر اوسه د لته نه دې را رسيدلې ،ګوره نيرمل ! په تيرو ورځو کې څو داسې فرصتونه تر لاسه شول چې کله کله به زه او ګنګا دواړه په خيمه کې ځانته ناست و او کله زه او خواص خان . ځکه چې دخواص خان خيمه په څو خونو باندې مشتمله ده . داسې فرصتونه هم راغلی چې زه به د خيمې په پاکوالي کې مصروفه وم او خواص خان به په بله خونه کې ځانته ويده و . اوکله به ګنګا هم ورسره ويده وه . که چيرې ما غوښتلې نو په داسې حالاتو کې مې دواړه له منځه وړلاې شول . خو ما نه غوښتل دا کار په ځانته ځان انجام کړم . ځکه په دې توګه ماته ستونزې را ولاړيداې شوې ، که چيرې په خوب کې مې په خواص خان حمله کړې واې نو شونې وه چې هغه به را بيدار شوې واې او برعکس به يې زه له منځه وړې واې ، ځکه چې هغه خو يوځوان نارينه دې . د زور او ځواک خاوند دې او زه دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ځپيړه هم نه شم زغملې ، هو ! که چيرې په دې وخت کې زما ملګرې دلته موجود واى نو تر اوسه به مې هغوې دواړه په ريښتونې توګه له منځه وړي واې.

ګوره نيرمل: داسې بريښې چې زما کار د اسان ځخه اسانتر شوې دې ، که چيرې ګنګا خواص خان له ماسره د واده کولو له پاره تيار کړي او خواص خان ما خپله ښځه او خپله ماندينه وګرځوي نو ددې ځخه دا ځرګند ه شوه چې زه به شپه او ورځ دخواص او ګنګا په خيمه کې او سيږم. اوکله چې ګنګا او خواص خان ددهلي په لور کوچ وکړی نو زه به ددې ځايه د تللو په وخت کې خپلو ملګرو ته هم خبر ورکړم چې هغوې دې هم دخواص خان لښکر ته راشي ،دهغې وروسته به نيرمل ته ووينې چې زه څه ډول دا دواړه له منځه وړم. نيرمل ورته وويل چې: ګوره کملاوتي ! کله چې ته غواړې خواص خان او ګنګا له منځه يوسې نو بيا د خواص خان سره واده ولې کوې ، دهغې سره د واده کولو په خاطر ولې خپل ځانګړتوب له منځه وړې ، خپل عصمت او عفت په داو کې ږدې ، کملاوتی د لږ څه فکر وروسته ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! په دې کې د دوا د لږولو کومه خبره نه شته.اونه به ددې لارې زما ځانګړتيا له منځه ولاړه شي، خواص خان ډير ځواکمن او تکړه ځوان دې او زه پوهيږم چې دهغه سره واده کول به په خپل ذات کې يوه ځانګړې تجربه وي،بيا به دخواص خان سره د واده کولو وروسته زه دخپلو ملګرو په کومک سره ددې دواړوژوند پای ته ورسوم. نوکه چيرې خواص خان د ګنګا د وړانديز ملاتړ وکړ نو زه به خامخا دخواص خان سره واده کوم ،دهمغې خيمې ته به منتقل شم ، نيرمل غوښتل په ځواب کې څه ووايي چې په دې وخت کې ساتونکې دوې دواړو ته خوراک راوړ ،په دې خاطر دواړو چپ چاپ خپله ډوډۍ وخوړله.

بله ورځ ، کله چې کملاوتي دکار له پاره دخواص خان خيمې ته ورغل نو ويې کتل چې په خيمه کې خواص خان او ګنګا دواړه ميړه اوښځه ناست دي اوپه خپلو منځو کې خبرې اتر ې کوې ، دکملاوتي دکتلو سره سم ګنګا دخپله ځآيه پورته شوه اوپه خندانه خوله يې وويل چې: راځه کملاوتي زما څنګ ته راشه ، مونږدواړو به ډيره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کاوه. اوس به ته ځانته د خيمې پاکې او نظافت نه سنبالوې بلکه مونږ دواړه به دا کار يو ځاې تر سره کوو . ځکه چې د نن ځخه وروسته ته هم ددې خيمې مالکه ګرزيدلې يې. مخکې مې چې له تاسې کومې خبرې کړې وې ، نو تيره شپه اونن سهار مې دخواص خان سره هغه تکرار کړې او هغه مې له تاسره په واده کولو باندې راضي کړې دې. اوس به ته همد لته او سيږې او دمابنام دمخه مه ستا دخواص خان سره د واده ټولې چارې تر سره شی. اوله دې وروسته به ته هم زما په څير دخواص خان دښځې په څير دلته او په همدې خيمې کې او سيږې.

دګنګا په دغو ښو خبرو ښايسته اوښکلې پيغله کملاوتي دخوشحاليو اورفاقتونو يوه نوې غوټۍ و ګرزيده . په دې وخت کې هغه د خواص خان په خيمه کې د محبت پيغام ليکونکې او د اسمانونو په لوړو کې د وريځو په څير د عروج په خيالاتو کې ډوبه وه . معلومه نه ده چې هغه به ترکومه وخته پورې په دې خيالاتو کې ډوبه ولاړه وه چې ګنګا رامخته شوه او هغه يې د لاسه ونيوله او په خيمه کې يې دخپل ځان سره کينوله ،بيا ترمابنامه د ګنګا هڅو رنګ راوست او کملاوتی يې د خواص خان په نکاح کې ورکړه .

۵۹

دپنجاب دپريښودلو وروسته شيرشاه سوری د غرنيو لړيو يوه سيمه غوره کړه . او هلته يې د يوې کلا په جوړولو پيل وکړ ، دا کلا د بهار درهتاس د کلا دويم انځور و .دا يې دومره قوې او نه تسخيريدونکې جوړه کړه چې نوم يې ورته همغه د رهتاس د کلا ورکړ . په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجاب کې د اوسيدود اوسيدو په وخت کې شيرشاه سوری دمالې امورو له پاره ډير غوره کسان ټاکلي وو. په دې وګړو کې يو کس (کتهري ډوډر مل) هم شامل و . شيرشاه سوری هغه دخپل ځانه سره نوکر کړ اود رهتاس دکلا جوړښت يې دهغه په څارنه کې پرېښود.

درهتاس نومې دغه کلا اوس هم په جهلم کې تر سترګو کيږي ، دا کلا د جهلم ښار څخه لس ميله واټن کې د شمال غرب په لور په هغه ځاې کې پرته ده دکومه ځايه چې دغرنو لړۍ دکشمير په لور ورځي . ددې کلا محيط دوه نيم ميله واټن لري او ديوالونه يې ديرش فټه پلنوالې او اته ديرش فټه ستروالې لري ، دهغې ستره دروازه دشيرشاه سوری دوخت د فن او هنر ستر شاهکار دې.

د پنجاب څخه دکوچ کولو په وخت کې شيرشاه سوری دخپلې برخې د لښکرسره يو ځاې د بنګال په لور وخوزيد ، دهندوستا د تاريخ دپيلامې څخه بنګال په سياست ، تمدن او ژبې له اړخه يوه جړه مشوره ګرزيدلې ده . ددې د پيچيدګيو چې ځومره دهندوانو د وختو څخه کيږي په هماغه اندازه د منځنيو پيړيو د تاريخ څخه هم ډاګيزه کيږي .

دا کشمکش د اريايانو د راتګ سره سم پيل شوې و ، بنګال تر هر څه لمړۍ د اريايانو دتهذيب او تمدن سره ټکر وکړ خو په خپل دې هڅو کې ناکامه شول ، د راجه هرشن څخه نيولې ان د اکبر پادشاه تر وختو پورې بنګال دخپلې سياسې ازادۍ دساتلو په خاطر هڅې کړې دی که څه هم دا جنګ دهندوانو پر خلاف و او که د مسلمانو حکمرانانو پر خلاف. بيا يې هم حمله راوړونکې ځواکونه په خپلو وينو کې را نغاړلي او خپل برلاسې يې پرې ساتلې دې .

دا کومه جادو زمه کرشمه نه وه چې بنګال پرې بدنام شوې دې بلکه دا دهغې د تهذيب ، د ژوندانه د ځواک او نعمتونو برکت دې چې بلې هيڅ سيمې ته نه د ي ور په برخه شوې. په داسې حال کې چې دبنګال اب و هوا خرابه ، اوبه يې ناپاکه ، خود ماهيانو ځالې، او ددولت بې شميره خزانو يې ، د جنوب ځان ځارونکې او د قسمت ازميښت کونکې تل دخپل ځآن په لور را کش کړي دي .

ريښتيا خبره دا وه چې هر چا به چې يو ځل دلته قدم کيښود نو هغه به دهمدې ځاې کيده . دهغوې له انده ددې ځاې په خاورو کې په ريښتونې توګه جادو وو. هر څوک به چې يو ځل دلته راغې نو بيا به يې ددې خبری د کولو څخه کرکه کوله چې بيرته دې ولاړشی اوپه بله کومه سيمه کې د ې په داسې حال کې ميشت شي چې قدرت پرې هم مهربانه نه وی او دګرميو اويخنيو په تيرولو سره دې هره ورځ د نه زغم وړ مشقت او مزدوري وکړي

ددې ټولو خبرو سره سره بيا به هم ډير وخت په بنګال کې سرکشي اوبغاوت جوړيده ،ددې ستر علت دا و چې دا ولايت د هندوستا ن دمرکز دهلي څخه نژدې زر ميله واټن کې پروت دې ، دا دومره ستر ولايت دې چې د ډيرو پراخو سرچينو مرکز دې ، دلته به هر وخت حکمرانانو بغاوت او سرکشی کوله. ددې ځاې حکمرانانو ته هيڅکله هم د دهلي تر ولکې لاندې اوسيدل نه خوښيدل. اوتل به يې هڅه کوله چې ددهلي دغلامۍ کړۍ دخپل څټ څخه وکاږي. دبله اړخه دهندوستان مسلمانو پادشاهانو ته هم ددې پرته بله لاره نه وه چې ددومره لرې ولايت انتظام دې کوم عسکري سالار ته وسپاري ترڅو دهغه ځآې د نظام خاوند اوسي. په هغه وخت کې يا خو د مرکز سره داسې وسايل نه و اوکه وو هم ډير کم و چې ددهلي څخه ددومره لرې سيمې انتظام او څارنه دې وکړي.

په بنګال کې دګوډ ښار ستر مرکز و او دهغه ځاې اوسيدونکو به دګوډ دښار حکمران خپل سلطان ګاڼه. دهمغې د حکم تعميل به يې کاوه ، هغوې ددې خبرې سره هيڅ سرو کار نه درلود چې دګوډ سلطان په دهلی کې دخپل پادشاه خبره مني او که نه. يا هغه وژل کيږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اویا دخپلې دندې څخه ګوښه کیږي . خوکله به چې کوم نیک صوبدار دبنګال څخه لرې کړل شو نویواځې دومره به احساسیده چې دیوې کورنۍ حکومت پای ته ورسید اودبلې کورنۍ حکومت پیل شو .

دشیرشاه سوری تر وخته پورې دبنګال همدا حال و. خو د بنګال سیاسي نظام د شیرشاه سوری د مزاج سره سر نه خوړ . ځکه شیرشاه سوري د یوه مستحکم مرکزي حکومت ملاتړی و. هغه نه غوښتل ولایتونو ته ډیره زیاته خپلواکي ورکړل شي.

هغه وخت چې د ۱۵۴۰کال د جنوري په میاشت کې شیرشاه سوري دمغلو سره دجنګ له پاره قنوج ته روان شو نو په بنګال کې یې خضر خان د والی په څیر وټاکه. اوبیا شیرشاه سوري څو میاشتې د بنګاله لرې پاته شو ، په دې وخت کې دهغه هغه لښکر چې تل به بهار کې موجود ونو په هندوستان کې دجنګونو په خاطر یې هغه هم له ځآنه سره را خستې و . پایلې داشوې چې دبنګال حکمران هلته په بنګال کې د خپلواکۍ په خوبونو کې ډوب شوی و .

دهمدې مقصد د تر لاسه کولو له پاره هغې د بنګال دپخواني سلطان ، سلطان محمود د لور سره واده کړې و ، خضرخان ته دهغې یوه ګټه داشوه چې د بنګال رعیت اوپخوانیو مسلمانانو هغه د بنګال د تخت ریښتوني وارث ګاڼه. خو خضر خان لا تر اوسه پورې شاهی لقب نه و خپل کړی. خو دبنګال د رسم ورواج په اساس یې په تخت(ټوکي) کیناستل پیل کړي و . په بنګال کې ټوکې محل چت ته هم ویل کیږي ، خضرخان به دپخوانیو پادشاهانو په څیر د محل په چت کیناسته او پریکړې به یې کولې ، خو تر اوسه یې شاهانه لقب نه وخپل کړی . کله چې خبر ور ورسید چې شیرشاه سوری دخپل لشکر سره یو ځای په ډیره بیړه دهغه د ځپولو له پاره را روان دې نو دخضرخان د پښو څخه زمکه ووتله. ځکه هغه پوهیده چې په هغې کې دومره توان او همت نه شته چې د شیرشاه سوری مقابله وکړي.

کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای ګوډ ته ورسید نو خضر خان دګوډ د ښار څخه بیرون راووت او شیرشاه سوري ته یې ډیر ګرم ښه راغلاست وواپه . که څه هم خضرخان دا ټول هر څه په مجبوریت سره تر سره کول خو خپل باطن یې نه را ښرګنداوه. خوشیرشاه سوری ته دهغه جاسوسانو د هرې لمحې خبرونه ورکول ،په دې اساس ګوډ ته درسیدو سره سم شیرشاه سوري خضرخان و نیوه او بندي یې کړ او خپلو ټولو هغو سردارانو اوسالارانو ته چې په دې وخت کې دهغه سره ملګری وو وویل چې ستاسو څخه هر یو چې زما دحکم خلاف کار وکړي پایلې به یې داسې وي لکه دخضرخان .

دخضرخان د نیولو اوبندي کولو وروسته شیرشاه سوری هملته په بنګال کې قیام وکړ ،هلته یې دپرمختګ له پاره څه کارونه پیل کړل ، هغه لمړی کار چې هغه تر سره کړ هغه د بنګال د داخلي سیمو څخه کتنه وه او هلته یې په خپل نامه د شیرګړ او شیرپور دوه ښارونه اباد کړل ، تر څنګ یې د بنګال د زمکو اندازه ګیري وکړه. همدا راز یې دپخواني رواج په اساس څومره زمکې چې د جاګیردارانو سره وې هغه یې همغوې ته ورپریښودې اوپه هغې کې یې هیڅ ډول لاس وهنه ونه کړه.

په بنګال کې دشیرشاه سوری څلورم کار داو چې په بنګال ې یې د زمکو نوي څښتنان راپیدا کړل ،پایلې یې داشوې چې بنګال دپښتون دویم ټاټوبې وګرزید. ددې نه علاوه هغه دهند د شمال څخه راجپوتان راوړل اودلته یې اباد کړل تر څو هندوان ترې سر راپورته نه کړای شی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تر ټولو مهم کار چې شيرشاه سوری په بنګال کې وکړ هغه دا و چې دخپل ځان له پاره يې يوه ډيره قوي بحري بيړۍ تياره کړه. ترڅنګ يې هلته په بنګال کې د نظامي حکومت په ځاې سياسي حکومت جوړ کړ ،او تر ټولو مهم کاريې دا وکړ چې په بنګال کې يې د سړکونو په جوړولو لاس پورې کړ.

بنګال ته د ګودريا د لارې څخه هم دتللو راتللو لارې جوړې شوې وې خو هلته د سړکونو نظام بلکل د نشت سره مخ و. دهمدې نظام د نشتوالي په اساس نه يوازې په بنګال کې سيمه ايز عصبيت ځواکمن کيده بلکه دبغاوتونو له پاره هم لاره پرانستې وه. هغه سړکونه به چې د فوځ د انتقال په وخت کې جوړيدل نو د امن په وختو کې به د هغه ساتنه نه کيده او د باران په وختو کې به هغه بلکل د تګ راتګ له پاره بنديدل.

هغه لارې چې د مسافرينو له پاره جوړې شوې وې هغه هم د غلو او داړه مارانو دزيادښت په خاطر د تګ نه لويدلې وې او دا حال د شيرشاه سوري له پاره د زغم وړ نه و.

شيرشاه سوري په همغه لمړي ځل د اټک څخه تر دهلي پورې يوه لويه شاهراه جوړه کړه او حکم يې وکړ چې ددهلی څخه تر د بنګال د سونار د کلي بورې دا شاهراه و غځول شي. سونار کلې د بنګال د کورني تجارت له پاره ډيره مهمه بندرګاه وه.

که څه هم سونارګاو په اوسني وخت کې خپل هغه اهميت له لاسه ورکړې دې خو هغه وخت يې ډير زيات اهميت درلود. دغه ځاې د شيرشاه سوری په وخت کې د هغه د حکومت مرکز هم نه وې خو ددې سره سره دا ځاې د حربي فنونو له اړخه ډير مهم ګڼل کيده.

سونارګاو د لکهيا او ميګنا ددريابونو تر منځه د اوسنې ډکې څخه نيغ په نيغه شپاړس ميله واټن درلود. همدا علت و چې يو وخت دا ځاې د بحری جهازونو له پاره يوه ښه بندرګاه وه.

ابن بطوطه دهمدې بندرګاه څخه د چين په لور تللې و. شيرشاه سوری چې د اټک څخه نيولې تر بنګاله پورې ستره شاهراه جوړه کړه نو سونارګاو ددې شاهراه اخري تم ځاې و. د شاهراه ګانو تر څنګ شيرشاه سوري د سرايونو په جوړولو او د کوهيانو په کندلو هم لاس پورې کړ تر څو په لاره کې د مسافرينو له پاره د تګ راتګ اسانتياوې پيدا شي. همدا راز يې په لويو لويو ښارونو کې د زمکې سترې سترې ټوټې دخپل لښکرو د پړاونو له پاره ځانګړې کړې.

په بنګال کې د اوسيدو په وخت کې شيرشاه سوری د بنګال د ولايت پولې هم وټاکلې. د بنګال د ولايت غربي پوله د کوسي ددرياب د غاړې په هغه ځاې پورې رسيده په کوم ځاې کې چې هغه د ګنګا ددرياب سره يو ځاې کيده ، بيا دا ليکه د ګنګا څخه تيريده او د ګړهي د غربي څنډې څخه راتاويده او دجنوب په لور د راج محل دغرونو او بهارکنډ دځنګلونو تر منځ تيريده او دبيربهوم او شيرګړه پورې رسيدله.

شمالي پوله يې د شيرشاه سوری له خوا د اباد کړل شوي نوې ښار ګوتې شيرګړه پورې رسيدله ، شرق او جنوب شرق يې د کوسي دويالې په غاړه چې د بهار پورې خپره شوې وه. د جنوب شرق په لور دا ولايت په چنګاوو کې پروت دماتاموري ددرياب پورې خپور شوې و. په دې توګه د بنګال په ولايت کې د اوسيدو په وخت کې د ترقۍ دکارونو تر څنګ شيرشاه سورې ددې ولايت څلور خواوې هم وټاکلې. ددې ټولو کارونو د تر سره کولو وروسته يې دخپله اړخه يو باوري شخصيت د قاضي فضيلت تر نامه لاندې ددې ولايت والي

(c) ketabton.com: The Digital Library

و ټاکه. بيا دخپل لښکر سره يو ځاې دهلي ته راغې ،دهلی ته بې درا رسيدو سره سم خپل يو ګړندې قاصد دخواص خان په لور لاهور ته وليږه او خواص خان يې دخپل لښکر سره يو ځاې دهلي ته را وباله. ترڅو ټول هغه مقاومتونه چې دهندوستان په داخل کې يې سرونه راپورته کړي دخواص خان سره يو ځاې وځپوي او هغوې ټول دخپل ځان تابع اوفرمانبرداره کړي.

۲۰

نيرمل په خپله خيمه کې ځانته ناسته وه ،چې کملاوتي درنه درنه او په پټو پښو خيمې ته ور ننوتله. او د نيرمل تر څنګ کيناسته .نيرمل ورته وکتل چې دهغې غومبرې دخوشحالی نه سره شوې دي. دهغې په سترګو کې دخوشحالی نڅا او په شونډو باندې ښايسته اوزږه وږونکې خندا ده. دکملاوتي ددې حالاتو په کتلو سره نيرمل ورته وويل چې:

کملاوتي څه خبره شوې ؟ نن خو ته د معمول پر خلاف ډيره زياته خوشحاله معلوميږې. کملاوتي ورته په خندا شوه او ورته يې وويل چې:

نيرمل ! زما درنې مشرې ! ستا اندازه بلکل سهي ده ، بس داسې يې وګڼه چې حالات پخپله زما په لور را ماتيږی او دغه ټول کاږه واږه کارونه به دخپل اصلي منزل په لور رسيږي. ګوره نيرمل !لږ څه دمخه د دهلي څخه د شيرشاه سوری يو قاصد راغې او د خواص خان په نوم يې د شيرشاه سوري پيغام راوړې تر څو خواص خان دخپلې برخې د لښکر سره يو ځاې ددهلي په لور روان شي. پخپله شيرشاه سوری د بنګال د حالاتو د سهي کولو څخه وروسته بيرته دهلي ته را رسيدلی دی. زما په آند چې اوس شيرشاه سوری غواړې خواص خان له ځانه سره يو ځاې کړي اود بل کوم دښمن په لور حرکت وکړي.

ګوره نيرمل ! ما همدا اميدکاوه چې کله به خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې د دهلي په لور روانيږي ترڅو هملته زه هغه په خپلې سزا باندې ورسوم. نيرمل دهغې په خبرو باندې تر يوه وخته پورې خاموشه ناسته وه اوبيا يې وويل چې: ګوره کملاوتي !ته دهلي ته په ور رسيدو سره به څه ډول خواص خان دخپلې ولکې لاندې ر اوړې. کملاوتي ورته وويل چې : هلته په دهلي کې زما څو کسه پيژندونکې شته ، دهغوې څخه يو چې دهغه ځاې د مشرانو څخه دي اونرود سنګهه نوميږي اوددهلي ډير ستر تاجر دي ، دهمدې تاجر په واسطه به زه يو شمير وسله وال ځوانان را وغواړم او خواص خان به پرې له منځه يوسم .نيرمل دهغې په خبرو کې دلچسپې وښوده اوبيا يې ترې وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي ! ته به خپل وسله وال کسان دکومه ځايه څخه را وغواړې. کملاوتي ورته په خندا کې وويل چې : واوره نيرمل: زما دکاکا يو زوې دې چې مهاکوې نوميږی. زما د ورور دمړينې وروسته هغه دګنګا ددرياب په غاړه په يوه خوندي ځاې کې ميشت دې دهغه سره هلته دهغه څوکسه وسلوال ځوانان هم اوسيږي ،دهمدې ځوانانو په لاسو به زه د خواص خان ژوند ته دپاې ټکي کيږدم.

زه دهمغوې په اشاره دلته دخواص خان سره داړيکو د ټينګولو له پاره راغلې يم. هغه مهاکوې چې ما يې پخوا تاته يادونه وکړه هغه زما دکاکا د زوې والي څخه علاوه زما منګيتر هم دې. مونږ دواړو وعده کړې وه چې مونږ به دخواص خان د وژلو وروسته يو د بل سره واده کوو. دهغې په دې خبره نيرمل اعتراض وکړ او ويې ويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! کله چې ستا د کاکا زوې مهاکوي ته دا خبر ورسیږي چې ته دخواص خان ښځه ګرزیدلې یې نو ایا هغه به ستا پر خلاف دبدلې اخستلو له پاره قدم وانخلي ؟ دهغې په دې خبره کملاوتي یو ځل بیا وخندل او ورته یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! هیڅکله به هم داسې و نه شي . هغه وخت چې مهاکوی زه د خواص خان ځخه د بدلې د اخستلو له پاره دې لورې ته رالیږلم نو ماته یې نصیحت کړې و چې که چیرې د ځو ورځو له پاره ته دخواص خان ښځه هم وګرځې نو پروانه کوي خو هغه به ضرور له منځه وړې. نوکله چې هغه ته دا خبر ور سیږي چې زه د خواص خان ښځه ګرزیدلې یم نو هغه ته به په د ې کار هیڅ اعتراض نه وي . تر لږه وخته پورې په خیمه کې خاموشي خپره شوه بیا نیرمل په ډیره را ز دانه توګه ورته وویل چې :

ګوره کملاوتي ! دهلي ته د رسیدو سره به ته ماته ستا د پیژندګلوې نرود سنګهـ دکور ادرس راکړې ،نوکه چیرې هلته په لښکر کې زما او ستا له پاره حالات خراب شي نو زه به دلښکر ځخه و تښتیږم او دنرود سنګهـ کور ته به ولاړه شم. کملاوتي په پراخه سینه ورته وویل چې : دهلي ته د ورسیدو سره سم به زه تاته دهغه دکور ادرس درکړم. ته اندېښنه مه کوه ، په دې ټول کړچار کې به پر تا باندې هیڅ ګوته کېنښوول شي . اوکه چیرې کله هم داسې وخت راشي نو بیا به هرو مرو ددې ځایه وځې او دنرود سنګهـ کور ته به ځان رسوې. ګوره زه اوس ورځم ، ددې پاره راغلې وم چې تاته دا ښه خبر در ورسوم، ددې خبرې سره سم کملاوتي دخیمې ځخه ووتله او په بله ورځ سهار وختي خواص خان دخپل لښکر سره یوځاې ددهلي په لور روان شو.

۲۱

دهلي ته د رارسیدو سره سم شیرشاه سوری سلا مشورې پیل کړې ، اوبیا دې پایلو ته ورسید چې اوس باید ددهلي ځخه ووځې او دباغې ځواکونو پر خلاف تصفیوي عملیات پیل کړي. هغه تر ټولو دمخه د مالوه د تصفیې په لور دتللو هوډ وکړ .

مالوه هغه سیمه ده چې په غربې برخو کې یې ګجرات او راجپوتانه او په شرق کې یې بندیل کنډ او ګوډ انه ، شمال ته یې د چنبل دریاب او جنوب ته یې د نرباد سیمه پرته ده . دمالوه منځني میدانونه د شمال او جنوب له اړخه دڅلورو دریابونو په واسطه په برابره توګه سره ویشلې دي. ددې دریابونو نوم نه دادي: ماهی ، چنبل ، باوروتي ، او دیدوا . ددې څلورو دریابونو ددې سیمې نوم مالوه دې . په پخوانیو وختونوکې دا زمکه په دوو برخو باندې ویشل شوې وه ، غربي مالوه چې اونتي ور ته ویل کیده او شرقي مالوه چې د اماره کهـ په نومو یادیدلې.

دپخوانۍ زمانې ځخه تر ننه پورې مالوه دهندوستان په تاریخ اوتمدن باندې ډیر ستر اغیز لري .ځکه د جغرافې له نظره ددې ځاې مرکزی برخه د شمال ، جنوب ، غرب اوشرق تر منځه د یوې کړۍ کار ورکوي.که چیرې دتاریخ په عامو دورو کې مالوه د شمالي هند دسلطنت یوه برخه نه وي ګرزیدلې نو دپخوانیو او منځنیو پیړیو په تاریخي کې به د تنوع په ځاې یو شانته والې راپیدا کیده . اودا یوه تاریخي پیښه ده چې هغه وخت چې پایلې پتر ، قنوج اویا مالوه د هندوستان په حکومت کې شامله نه وه نوهغه حکومت ته یې هندوستاني حکومت نه وایه.

دمګهـ دسلطنت د زوال نه وروسته چې په هندوستان کې د علومو ،فنونو ،تهذیب او تمدن په ډګر کې کوم امتیاز ور په برخه شوې و نو په هغې کې مالوه لمړۍ درجه درلوده. دا هغه سیمه ده چې د تاریخ ستر ستر ویاړلی یې زیږولې دي ، دنمونې په توګه بکرمادتیه ، اودهغه نورتن ، ددهارا نګري راجه بهوج او ...داسې نور . په دې سیمه کې سنسکرت،علم و ادب خپل عروج ته رسیدلې و ، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرهمني مذهب ولکه وه ، ددې ځاې راجپوتانو تر دوو پيړيو پورې دغير ملکې حمله کونکو په ډيره ميړانه مقابله کړې او په زړه ورتيا سره يې خپله ازادي ساتلې وه.

د ترکانو د حملې په وخت کې هم په دې سيمه کې هندوان حاکم پاته شول . وروسته بيا مجبور شول اود جنوب په لور ولاړل.دا سيمه چې اوس ورته مالوه ويل کيږي دملو دقوم سکونت ځاې و . ملو قوم په دوو برخو ويشل شوې يوه ته يې ملو وا يه او بل ته يې مانجو. ويل کيږي چې د سکندر اعظم د يرغل په وخت کې دمالو او مانجو دواړه قبيلې د راوي ددرياب په لاندې برخه کې ابادې شوې وې. تاريخپوهان دا هم وايي چې دا خلک د سيند ددرياب دهغې غاړې څخه د سهوستان په سيمه کې د ديدک د قبايلو سره يو ځاې او سيدل . په ځرګنده توګه مالو يو قوم و چې د زيات شمير قبيلو او قبايلو څخه جوړ شوې و ، دا خلک پخوا په سترو سترو غرونو باندې اوسيدل نو په دې اساس يې نوم د سنسکرت په ژبه مالو ياد کړل شو اودا سيمه دمالوهي په نامه ياده کړل شوه.

په پيل کې دا خلک په پنجاب کې اوسيدل اوس هم دستلج ددرياب په جنوبې برخو کې دجټانو دوه ډلې پيدا کيږي . مالو او ماج دستلج په شمالې برخو کې اوسيږي . نن سبا په مالوه کې د مالو دقوم لټون داسې دې لکه دمختلفو شيانو څخه جوړ شوې خوراک کې مختلف شيان ولټول شي . په دې خاطر دهند په زمکه چې هر قوم قدم ايښې دې نو هغه د هندوستانې قوم په دغه ګډ خوراک کې جذب شوې دې ، که هغه ارين دې ، يا يونانيان ، برهمن دې يا ترکان ، منګوليان دې يا تاتاريان ، ټولو هندوستان ته په راتلو سره خپل انفراديت له لاسه ورکړې دې،اودخپلې ژبې ، قوم اونسل د ساتلو هر څومره هڅې يې چې کړې دی خو بيا هم په هندوستانې تهذيب کې مدغم شوې دي ، دشپږمې پيړی په شاوخوا کې دمالو او مانجو دواړه قبيلې د پنجاب څخه ولاړې او مالوه او ميواړ کې ابادې شوې ،په داسې حال کې چې بيا وروسته دوې د مانجهـ راولې د غرونو په لور ولاړې. هلته يې په ميواړ کې ځانته خپل يو ښار ګوټې اباد کړ ، دهغوې دواړو قبيلو تر منځه خپل منځ اړيکې داسې جوړ کړل شوي لکه دتاريخ په عامو دورو کې چې دمالوه او راجپوتانو ترمنځه موجود وو . هغوې ډير ژر دملو دخلکو او نورو قومونو سره چې دپخوا څخه په دې سيمه کې اباد شوي يو ځاې شول او خپل ځانته والې يې له منځه يوړ . په دې اساس دا ټوله سيمه دهغوې په نامه مشهوره شوه .

دمالو او مانجهـ څخه علاوه څه نور قومونه هم وخت په وخت دمالوه دې زمکو ته راتلل ، دنمونې په توګه د بنديل کهنډ له لارې د کچواها خلک دې سيمې ته را ننوتل او تر يوه وخته پورې به دلته اوسيدل ، په دې خاطر دغو سيمو ته يې بيا د کچوار نوم ورکړ . ددې دغه اوسنې نوم د کچهوراواسې د ورانيدو څخه جوړ شوې دې. ددوې جوړونکې راجه نرود نوميده چې يو وخت يې په ګواليار کې حکومت کاوه .

ددې کچواهانو څخه علاوه چوهان هم په مالوه کې اباد شوي وو . دې چوهانو به يو ډول شربت جوړاوه چې د مرګ شربت به يې ورته وايه . هغوې به دا شربت خپلو دښمنانو ته ورکاوه او په دی توګه به يې هغوې له منځه وړل . دې شربت ته يې په راجپوتې ژبه کې (کهينچ ځکول) ويل ،په دې خاطر دارا جپوتان بيا د کهينچ په نامه ياديدل . دا راجپوتان بيا شرقي مالوه ته راغلل او هلته يې د هغه ځآې د پخوانيو اوسيدونکو سره نښتې پيل کړې او هغوې يې د جنګونو په واسطه د خپلو ځايو څخه وشړل او دهغوې په ملکيتونو يې ولکې وکړې ، داې راجپوتانو ان د اکبر تر وخته پورې مسلمانانو حکمرانانو ته هم ستونزې راولاړولې . همدا علت چې ددوې په مقابل کې مسلمانو پادشاهانو دا پاليسي خپله کړه چې د راټهور راجپوتانو ته دهغوې دخدمت په مقابل کې مالوه د جاګير په ډول پريږدي ترڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لارې د مالوه پخواني راجپوتان تر اغیز لاندې و نیسي . ددې پایلې دا شوې چې په لږه موده کې دغو نوو راغلیو خلکو کهینچې راجپوتان په اقتصادي ، سیاسي او نورو ساحو کې په ډېره زیاته اندازه لاندې وغورزول.

ددې نه علاوه تور قبائل هم مالوه ته ور ننوتي و چې په سنسکرت یې دې خلکو ته (مرکهه) ویلې . په پنځلسمه پیړۍ کې دا خلک د ګوالیار څخه را پورته شول او په مالوه کې اباد شول او بیا یې د سلطان ابراهیم لودي د واکمنۍ په وخت کې د مالوه د خلجي سلطان او ددهلي د فرمانروا په خلاف خپله ازادي په خپل ځای و ساتله. بیا د تور قوم خلک دجنوب په لور وخوزیدل او د راې سین د راجه پورن مل پلار سلهاري تر قومندې لاندې یې په چندریري او راې سین باندې ولکه وکړه او هلته یې خپل حکومت جوړ کړ . د مالوې په اړه تاریخي معلومات په لنډه توګه په لاندې ډول وړاندې کیږي .د ۱۴۰۱ څخه تر ۱۴۰۲ پورې مالوه د هغې د والی دلاورخان غوری له اړخه ازاده اعلان شوه او همدغه والي د مالوه د سلطنت بنسټ کیښود. د هغې وروسته د هغه زوې سلطان هوتک غوري د خپلو فتوحاتو په لړ کې د سلطنت پولې تر ګوالیار او کالتي پورې و غځولې

ددې نه وروسته په ۱۴۳۵ څخه تر ۱۴۷۱ پورې د سلطان محمود تر نامه لاندې یو کس د مالوه د حکمران په څیر پاته شو ، هغه یو منصف المزاجه او عادل حکمران و ، د هغه د حکومت په څلور دیر ش کلنۍ دوره کې د مالوه تاریخ د منځنیو پیړیو د تاریخ یو طلاې باب ګڼل کیږي. د هغه وروسته د هغه زوې عیاث الدین د مالوه حکمران شو ،هغه تر یوه وخته پورې د خپل پلار په څیر حکومت کاوه خو وروسته بیا په عیاشۍ کې ورډوب شو ، په عیاشۍ کې د ورپریوتو وروسته هغه ته یو اځې یو شوق را پیدا شوې و او هغه دا و چې د راجه ګانو او سترو زمکوالو ښایسته لونې به یې په زور خپل حرم ته راوړې . هغه خپلې شاهي دندې پریښودې وې او شپه او ورځ په حسن او ښایست کې ډوب و.

د هغې وروسته د ۱۵۰۰ او ۱۵۱۲ کلنو تر منځ ناصر الدین په تخت کیناست ، دا هم یو شرابي او ظالم حکمران و . خو د خپل سلطنت چارې یې په ډېره ښه توګه تر سره کولې. خو ددې وورسته د هغه د زامنو تر منځ د تخت د تر لاسه کولو له پاره شخړې را پیدا شوې چې د هغوې څخه یې یوه زوې (محمود) د راجپوتانو د سردار په مرسته په تخت د کیناستو بریالیتوب تر لاسه کړ.

هغه دغې راجپوت سردار ته د میګني راې لقب ورکړ . میګني راې ډیر پوه ، عاقل او تکړه سپاهي و. که څه هم په خپله په سلطان محمود کې د جسماني ځواک کمښت نه و خو د مصلحت او سپاهیت له اړخه ډیر کم تجربه و . په دا سې حال کې چې دیوه رهبر له پاره دا سې صفتونه ډیر اړین ګڼل کیږي. پایلې یې دا شوې چې میګني راې د هغه څخه مسلمانان سرداران یو یو لرې کړ او له منځه یې یوړل او د خپل ځان څخه یې یو مطلق العنان حکمران جوړ کړ . سلطان محمود ددې حالاتو په کتلو سره د ګجرات د پادشاه څخه کومک و غوښت. د بله اړخه میګني راې د میواړ د راجه رانا سانګا څخه د بسپنې غوښتنه و کړه . په پایلو کې یې سلطان ته سخته ماتې ورکړه او د تل له پاره یې بندي وساته ، وروسته رانا سانګا سلطان بیرته ازاد کړ او هغه ته یې د سلطنت په یوې خاصې سیمې کې د حکومت کولو اجازه ورکړه. خو د مالوې پاته ټوله سیمه یې په خپل سلطنت کې را شامله کړه .

د مالوې د سلطنت د غه ډول له منځه تلل او د رانا سانګا په ځواک کې د حد نه زیات ډیرښت په هندوستاني سیاست کې ډیر خلل را پیدا کړ. تر لرې مودې مخته پورې د مالوې ، میواړ او ګجرات دري واړه ریاستونه په خپل ځواک او پراختیا کې یو د بله سره برابر وو . او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه دهغوې تر منځ يو ډول توازن اوبرابري موجوده وه اودخپل منځې شخړو په وخت کې به يې هم ددهلي کمزورې نظام د راحت سره مخ کوو.

خو د ګجرات او مالوه په ګډه و ځواکونو د رانا سانګا فتحې د راجپوتانو هغه جارحانه پاليسي بيرته را ژوندۍ کړه او د راجپوتانو دځواکونو دا يووالې د دهلي دکمزورې حکومت له پاره ډير زيات خطرناک ثابتيده. ځکه چې دداسې يوه با اختياره رياست دومره پراخوالې او په بل رياست باندې دهغوې ولکه کول په طبيعې توګه دمرکز سره د ټکر کولو له پاره لاره هواروله.

په دې خاطر رانا سانګا د ميواړ د واکمنۍ په لوړتيا وکې د سلطان لودهي د زمانې لودهيانو ته پرلپسې ګواښ حسابيده. اودا ګواښ دبابر له پاره هم تر هغه وخته پورې په خپل ځاې پاته وه تر هغې چې بابر د کنواه په جنګ کې رانا سانګا ته ډيره بده ماتې نه وه ورکړې. هغه په دې جنګ کې د راجپوتانو ځواک په پوره توګه له منځه يوړ.

خو ميواړ هم دمالوه د زوال نه وروسته په سيمه کې توازن و نه شو ساتلې، ددې ماتې څخه وروسته د ګجرات د عروج او زوال له پاره لاره پرانستل شوه، دګجرات حکمران بهادرشاه په مالوه باندې يرغل وکړ او په دې توګه يې مالوه په ګجرات کې راشامله کړه. بهادرشاه د ځواکمنکيدو سره سم د مغلو په خلاف د بغض او کينې لاره خپله کړه، بلکل همغسې لکه ددې نه مخته چې رانا سانګا خپله کړې وه. خو دا ګواښ هغه وخت له منځه ولاړ چې همايون په ګجرات باندې حمله وکړه او بهادرشاه يې له منځه يوړ.

دبهادرشاه د مړينې وروسته مالوه بې وارثه پاته شوه. ځکه چې دې سيمې ته دپخوانيو حکمرانانو د وراثينو څخه هيڅوک په لاس ورنغې اوپه دې توګه دمالوه ميدان بلکل صاف پاته شو، هيڅ نوې ځواک دلته دپښو دکلکولو توان نه درلود. په دې وخت کې يو کس ملوخان د حالاتو څخه سياسي ګټې پورته کړه، نوموړې په لمړيو کې د مالوه د خلجې حکمران غلام و اوبيا د سيمې امير وګرزيد. هغه وخت چې د لړې مودې له پاره مالوه د بهادرخان په ولکه کې راغله نو ملوخان د بهادرشاه له اړخه غوره وګڼل شو، دګجرات دحکمران بهادرشاه دمړينې وروسته ملوخان د قادرشاه په لقب دمالوه په ډيرې برخې باندې حکمران وګرزيد.

په مالوه کې وروسته بيا يو بل ځواک هم راپيدا شو او هغه د راجپوتانو سردار پورن مل و. همدغه پورن مل په لمړيو کې په راې سين او چندريرې باندې ولکه وکړه اوددې وروسته يې ورځ په ورځ خپل توان زيات کړ او په دې توګه راجپوتانو يو ځل بيا خپلې جارحانه حملې يو ځل بيا پيل کړې او په ډيره لږه موده کې پورن مل دومره ځواکمن شو چې دمالوه هيڅ حکمران دهغه واکمنې له ستر ګو نه شوه غورزولې.

هغه وخت چې شيرشاه سورى په دهلى کې قيام کاوه اوبيا يې په مالوه باندې د بريد کولو تکل وکړ نو هغه وخت په مالوه کې دوه ستر ستر ځواکونه وو. او دا دواړه د شيرشاه سورې له پاره ګواښ ګڼل کيده. دهغوې څخه يو ملوخان و چې د قادرخان لقب يې ځانته خپل کړې و او بل راجپوت حکمران پورن مل و. اوس ددې دواړو د ځپلو له پاره شيرشاه سورى د دهلي څخه روان شوې و. هغه دخپل سفر په لمړي پړاو کې اګرې ته ورسيد. هلته په اګره کې دقيام په وخت کې ورته دخپل والى بهار شجاعت له اړخه يو ليک وررسيد چې په هغې کې يې ليکلې و چې د ګواليار د کلا والې ابوالقاسم چې دهمايون له اړخه ټاکل شوې و، دده سره سوله کړې ده. او دابوالقاسم په مطابق کله چې شيرشاه سورى په خپله ګواليار ته را ورسيږي نو دا کلا به شيرشاه سورى ته ورحواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددهلي څخه د اګرې په لور دتللو په وخت کې شيرشاه سوری دخواص خان په نامه يو قاصد ليږلې و اوهغه ته يې حکم کړې و چې هغه دې د هلي په ځاې د اګرې په لور راشي ، خو اوس چې د شجاعت خان له لوري شيرشاه سوري ته ليک ور رسيدلې و نو هغه خواص خان ته د انتظار پرته د اګرې څخه روان شو . لاهور ته يې بل قاصد ور وليږه تر څو خواص خان ته ووايي چې هغه دې ته د انتظار کولو پرته د اګرې څخه روان شوې دې نو په دې خاطر دې هغه دهغه پسې مالوې ته ځان ورسوي.

شيرشاه سوری د شجاعت خان د پيغام د تر لاسه کولو سمدستي وروسته داګرې څخه روان شو اوخپل فوځ ته يې حکم وکړ چې دګواليار دلارې دې دمالوې مرکزي ښار ماندو په لور ولاړ شی. داګرې څخه دګواليار په لور دتللو په وخت کې شيرشاه سوری د اناوه او بهينډ په لور کوچ کړې و . کابي ته د رسيد و سره سم د سمبل عسکري قومندان د بلګران څخه راتښتيدونکې اخري مغل سردار بيرم خان هم شيرشاه سوری ته ورحواله کړ . بيرم خان يې د شيرشاه سوری په وړاندې راوست . خوشيرشاه يې په اړه کومه پريکړه و نه کړه . اوهغه هم د يوه بندي په څير دشيرشاه سوری په لښکر کې سفر کاوه .

په هر حال شيرشاه سوری د اګرې څخه ګواليار ته ورسيد او د ګواليار مغل والي ابوالقاسم د خپلې وعدې مطابق دکلا ولکه دشيرشاه سوری په لاس کې ورکړه . ابوالقاسم چې دهمايون له اړخه د ګواليار والی ټاکل شوی و ، ديوه کال د واټن په اندازه د خوارکې وسايلو د کمښت په اساس د شيرشاه سوری د سپه سالار او حاکم بهار شجاعت خان سره په سولې کولو مجبورشوی و . شيرشاه سوري ابوالقاسم هم له ځانه سره بندي کړ او په خپل فوځ کې يې وساته . دهغه راتلونکې هم د بيرم خان په څير تياره معلوميده . دشيرشاه سوري لښکر د ګواليار څخه روان شو او د مالوې شمالي پولو ته ورسيد. په همدې وخت کې شيرشاه سوری په ناڅاپي توګه خپل مخ بدل کړ او دشمال له لورې يې په مالوه باندې دحملې په ځاې د جنوب غرب په لور د ګاکرو په خوا ور وګرزيد. کله چې دا خبر د مالوه حکمرانانو ته ور ورسيد نو هغوې دخوشحالۍ نه جشن جوړ کړ ،هغوې دا فکر کاوه چې شيرشاه سوری دمالوه څخه په شا ولاړ . او اوس بلې کومې لورې ته روان دې.

شيرشاه سوري په جنګونو کې ډيره پراخه تجربه درلوده اوبيا هغه دا ټولې سيمې پخوا هم ليدلې کتلې وې. ګاکرو د مکندره نومې غرنيو لړيو اخري شرقي پوله باندې پرته سيمه ده . ددې غرنو څخه نيولې دمالوه تر شرقی راجپوتانه سيمو پورې لاره سميږي په مالوه باندې ديرغل کولو له پاره چې شيرشاه سوری کومه لاره خپله کړې وه دهغې په اړه تر اوسه پورې شجاعت خان ته هم معلومات نه و . شجاعت خان هم په دې نه پوهيده چې دلښکرو اخري منزل به کومې لورې ته وي ځکه چې دهغه اقا شيرشاه سوري دخپلو جنګي پلانونو په پټ ساتلو کې ډير ميړنې و .

په دې توګه د ګاکرو په غرنيو سيمو کې د ورننوتلو وروسته ، شيرشاه سوری تر هر څه دمخه په دې دره باندې ولکه وکړه ، ځکه دا دره دمالوه څخه د شرقي راجپوتانه په لور په لاره کې پرته وه . ددې درې دولکې کولو څخه د شيرشاه سوری مقصد دا و چې دمالوه د ډيرې برخې حکمران قادرشاه ته دراجپوتانه يا بلې کومې لورې څخه کومک را ونه رسيږي. اوکه څوک د اړتياو په وخت کې د قادرشاه سره کومک کول غواړي نو هغه به په همدې درې کې تم کړل شي.

بيا شيرشاه سوری په ناڅاپي توګه د جنوب لورې ته سارنګ پور ته ور وګرزيد . دا سيمه د ګاکرو څخه يوسلو شل ميله واټن کې پرته ده . په دې وخت کې قادرشاه په اجين کې و چې د سارنګ پور څخه يې جنوب غرب لورې نږدې سل ميله واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا تر او سه قادرشاه د اجین ښخه نه ور راوتلې چې شیرشاه سوری په سارنګ باندې د جنګ پرته ولکه وکړه. قادرشاه سخت په ویره کې شو او د خپل مرکز شهر ماندو به لور ولاړ. دانبار د اجین ښخه نژدې سل میله جنوب ته پروت دې. د شیرشاه سوری ددې ناڅاپي یرغل څخه هغه په ویره کې لویدلې و او له دې ځایه په تیښته وتلې و. که څه هم د قادرشاه سره د جنګ او جنګیدو پوره سازو سامان شتون درلود خو هغه ته دشیرشاه سوري په څیر ددښمن دغلولو او یادښمن ته ددوکې ورکولو ځواک نه و موجود. هغه ددې جوګه هم نه وې چې په ځانته ځان جنګ وکړي او خپل ځآن په زوره د اور په لمبو کې ورو غورزوي.

که چیرې په دې وخت کې قادرشاه د همیت او میړانې څخه کار اخستې واې او په خپلې مستحکمې کلا کې محاصره شوې واې او ددښمن مقابله یې کړې واې نو ممکن وه چې هغه ته به دلږه مقاومته وروسته د مالوه د کوچنیو او سترو سردارانو او حاکمانو ملاتړ تر لاسه شوې واې ،او هم به د هغه ځای سرداران او حاکمان یو لاس شوې او د یوه بیرغ تر سیوري لاندې به یې د شیرشاه سوري مقابله کړې واې ، نو که چیرې دا سې یې کړې وای نو د شیرشاه سوری په شاتګ هم شوني و او ددوې ددفاع له پاره هم پوره وخت ورته په لاس ورته .

دبله اړخه شیرشاه سوری همدلته په سارنګ پور کې په دا سې توګه قیام وکړ چې هلته یې د یوه حمله کونکې په څیر نه بلکه د یوه قانوني حکمران په څیر حیثیت خپل کړ ، تر سارنګ پور پورې د ورسیدو له پاره شیرشاه سوری نه د وینې یو څاڅکې توې کړ او نه یې خپل لښکر ته د لوټمارئ او چور وچپاول اجازه ورکړه . او نه یې د رعایاو څخه د چا دغلام کولو هڅه وکړه ، اونه یې کوم ډول تباهي او بربادي منځته راوړه . دې ټولو خبرو دشیرشاه سوری په انسانیت او انصاف باندې دلالت کوي.

هغه وخت چې شیرشاه سوري په سارنګ پور کې قیام کاوه او د مالوه حکمران د اجین څخه خپل مرکز ماندو ته تښتیدلې و . په ماندو کې د اوسیدو په وخت کې دقادرشاه سفیر سیف خان ورته سلا ورکړه چې هغه دې سمدستي سارنګ پور ته ولاړشي او دشیرشاه سوري په خدمت کې دې حاضر شي او دهغه سره دې سوله وکړي. قادرشاه ته دخپل سفیر سیف خان دا مشوره ډیره غوره ښکاره شوه په دې خاطر یې څو ساتونکې ډلې له ځانه سره واخستې او دخپل مرکزي ښار ماندو څخه ووت او دبیرته اجین ته ورسید. دهمدې ځایه هغه سارنګ پور ته خپل یو سفیر و استاوه اود هغه په لاس یې خپل د اطاعت اوفرمانبرداری پیغام ولیږه . او بیا دخپل همدې سفیر تر شاشا پخپله هم ددوو سوو آس سپورو سره یو ځاې سارنګ پورته ته روان شو .

هغه وخت چې قادرشاه دخپلو ساتونکو سره یو ځاې سارنګ پورته ورسید نوشیرشاه سوري یې ډیر ګرم استقبال وکړ ، قادرشاه په ډیره ښه توګه د شیرشاه سوري سره خبرې وکړې او د کوم شرط پرته یې د مالوه ریاست دشیرشاه سوری په وړاندې کیښود. شیرشاه سوری د قادرشاه ددې رویې په مقابل کې دهغه د شاهانه شان په مطابق ګلنار خیمه او نور قیمتي او ارزښتناک لوازمات ور وبښل .سارنګ پورته د قادرشاه د ور رسید و سره سم شیرشاه سوری حکم کړې و چې د سارنګ پور څخه دې پړاو پورته کړل شی او د اجین په لور دې کوچ وکړل شی. دشیرشاه سوری دحکم د اوریدو سره سم دهغه لښکر د سارنګ پور څخه د اجین په لور وخوزید ، دا ډیر اوږود سفر و او نژدې پنځه منزله یې درلودل. په دې سفر کې دشیر شاه سوری او قادرشاه تر منځ اړیکې د ډیرو ښو دوستانو په څیر شوې وې.

ددې سفر په وخت کې دوا ړه په آسونو سپاره یود بل په څنګ څنګ کې د اجین په لور روان وو . هغوې د خپلو لمړنیو انقلابي ژوندونو راز یو بل ته سره وواېه. ملوخان چې په قادرشاه باندې یې شهرت موندلې و ددې نه اخوا چې د سلطان په خدمت کې پاته شوې و ، څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلې يې دا سې فوځونو قومندانې کړې وه چې دشيرشاه سوری ددې او سنې لښکر څخه، چې د اجين په لور روان و ، ډېر زيات و. نو په دې خاطر هغه هم په ډير خوند خوند سره دشيرشاه سوری سره خپلې پخوانۍ قصې کولې اودخپلو پخوانيو تجربو په اړه يې ورته معلومات ورکاوه.

په هر صورت د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په دوران کې شيرشاه سوری او قادرشاه يو دبل ډير ښه ملګري او دوستان و ګرزيدل. ددې سفر په دوران کې قادرشاه دشيرشاه سوري دفوځ د نظم و د سپلين څخه ډير اغيزمن شو ، هغه په خپل زوند کې داسې ستر فوځ دداسې ښه نظم او نسق په حال کې نه و کتلې. هغه دا هم وکتل چې د شيرشاه سوری لښکر د ساعت په شميرلو سره سفر کوي ، بيا ماښام د پړاو په وخت کې لښکر خپلو ځلورو اړخونو ته کندنې کوي لکه څنګه يې چې د دښمن دحملې څخه ويره وي. او بيا لوټمار او چور وچپاول په ځاې په خپلو خيمو کې ارام پاته کيږي.

د سارنګ پور څخه د اجين په لور د سفر په وخت کې ،کله چې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو و کړ نو قادرشاه په پړاو کې ګرزيده را ګرزيده ، هغه وکتل چې څو کسه افغان عسکر بيلچې په لاس زمکه کني او مورچې کاږي. په دې وخت کې هغه يو سپاهي ته وويل چې ددې افغان عسکرو څخه اقا شيرشاه سوری ډير زيات کار اخلي او ددوې حالت ډير خراب شوې دې ، دشيرشاه سوری عسکرو د قادرشاه دا خبر ې واوريدې او د هغه خبرې يې په کرکجنه توګه په ټوکو وا خستلې. په همدې وخت کې دشيرشاه يو عسکر ورته داسې ځواب ورکړ:

«مونږ ددې کارد کولو څخه ډير خوند اخلو. ځکه چې زمونږ اقا هم زمونږ په څير ډير محنت کوی.»

قادرشاه ددې ځواب په اوريدو سره ډير حيران شو . چې دشيرشاه سپاهيان ولې دهغه سره دومره زياته مينه کوي. په داسې حال کې چې هغه له دوې څخه ډير سخت کار اخلي.

دلښکر سره د سفر کولو او د لښکر په منځ کې د پړاو کولو په وخت کې قادرشاه دا هم وکتل چې دعسکرو د تفريح له پاره هيڅ ډول سازو سامان نه شته. ددې لښکر سره نه بانډ و او نه نورڅه . نه ورسره د نڅاکونکو ښځو کومه ډله وه چې دهغوې په ژوندونو کې رنګينې را پيدا کړې. په هر صورت ، ددې ټولو حالاتو په کتلو سره قادرشاه دشيرشاه سوری اودهغه دلښکر څخه ډير اغيزمن شو. دمالوه حکمران شيرشاه ته په تسليميدو سره سياسي زهر څکلې و . ځکه شيرشاه سوري ته اوس حالات ډير نازکه تر سترګو کيدل . دمانډو په رياست باندې ولکه کول او قادرشاه د خپله ځانه سره بندی کول دهغه په سترګو کې يو کرکجنه او ذليله کار معلوميده . خو ددې برعکس د قادرشاه د پخوانې کړچار په کتلو سره هغه ته بيرته د مالوه درياست واګې سپارل او هغه دخپل ځان باج ورکونکې ګرځول هم د مصلحت نه لرې کار تر سترګو کيده ، ځکه په تيرو وختو کې همدا قادرشاه ډير زيات خطرناک ثابتيداې شو .

شيرشاه سوری ته دقادرشاه سره داوسيد و په وخت کې دا احساس را پيدا شوې و چې بې له شکه ، قادرشاه يو عقلمند حکمران دې او د شاهي رتبې وړتيا لرې نو په دې خاطر هغه بايد لږ تر لږه د يوه ولايت والی و ټاکل شی . اجين ته د رسيد و سره سمدستي شيرشاه سوری تر ټولو لمړی دا کار وکړ چې د قادرشاه په نامه يې يو فرمان وليکه . اوددې فرمان له مخې قادرشاه د شيرشاه سوری له اړخه دمالوه په ځاې د لکنهوتي حاکم و ټاکل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د مالوه نورو حکمرانانو وکتل چې قادرشاه چې ددوی څخه ډیر ځواکمن دی او هغه د شیرشاه سوری اطاعت و مانه ، نو هغوی هم د شیرشاه سوری په لور راغلل. د نربدا د دریاب د جنوبي برخې حاکم معین خان پخپله هملته په اجین کې دشیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شو او خپل اطاعت یې وړاندې کړ او دشیرشاه سوری ماموریت یې و مانه. شیرشاه سوري د هغه اطاعت قبول کړ او هغه ته یې د هغه جاګیر بیرته ورکړ.

د ګجرات څخه هم عالم خان لوري او دریا خان چې د ګجرات د نابالغه پادشاه ولیعهد او سرپرست و ، دواړه دشیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شول ،شیرشاه سوری هغوی د سیاسي مهاجرینو په څیر و منل او دخپل ځان سره یې ورته پناه ورکړه او هغوی یې د اجین او سارنګپور حاکمان وګرزول او د هغوی د وخت د تیرولو له پاره یې معقوله تنخوا وټاکله. هغه وخت چې شیرشاه سوری په اجین کې او سیده نو په همدې ورځو کې خواص خان هم د لاهور څخه اجین ته ور ورسید.

هغه وخت چې په اجین کې د اوسیدو په دوران کې د مالوه کوچني او ستر حکمرانان د شیرشاه سوری دربار ته ورتلل او خپل اطاعت او فرمانبرداری له پاره یې هڅې کولې او شیرشاه سوری هم هغوی ته د هغوی ریاستونه بیرته ور سپارل ، قادرشاه ته ډیر تکلیف او درد ور ورسید ،هغه هم دا هیله کوله چې شیرشاه سوري به د مالوه د نیولو وروسته د مالوه حکمراني بیرته همغه ته ور سپاري خو کله چې شیرشاه سوری هغه د مالوه په ځای د لکنهوتي حکمران و ټاکه نو قادرشاه ته دشیرشاه سوری ددې فرمان څخه ډیره ناهیلي را پیدا شوه . خو هغه د څلورو خوا و څخه د شیرشاه سوري په پنجو کې را نښتې و ، د هغه سره د شیرشاه سوری د حکم د منلو پرته بله لاره هم نه وه ، خو بیا یې هم دشیرشاه سوری څخه د خلاصون له پاره په پټه توګه پلانونه جوړول. قادرشاه هملته په اجین کې د اوسیدو په وخت کې خپلې ښځې ، کوچنیان او نور خپلوان دوستان سره را ټول کړل او په یوه داسې ځای کې یې ورته خیمې و درولې چې د اجین د ښار او دشیرشاه سوری د لښکرو ترمنځ سیمه ګڼل کیده . په دې وخت کې شیرشاه سوری قادرشاه خپلې خیمې ته را وباله . او حکم یې ورته وکړ چې خپل کوچینان ، ښځې او نور خپلوان دوستان ټول د لکنهوتي په لور وا ستوي او د هغوی د تللو څو ورځې وروسته پخپله هم د لکنهوتي په لور ولاړ شي. قادرشاه څه نور فکر کاوه ، نو په دې خاطر یې ددې معاملې د ځنډولو له پاره شیرشاه ته وویل چې :

زه خو ستا د حکم او پریکړې په اساس لکنهوتي ته ورځم خو له ما سره د بار وړلو له پاره حیوانات نه شته. شیرشاه سوری سمدستي حکم وکړ چې قادرشاه ته سل اوښان او سل قچرې تیارې کړئ ، کله چې د بار وړلو دا حیوانات قادرشاه تر لاسه کړل نو قادرشاه پرې خپل ټول سامان بار کړ او خپله کورنۍ او خپل خپلوان یې ټول د کوچ له پاره تیار کړل ، خو بله ورځ شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې قادرشاه د لکنهوتي په لور د تللو پر ځای د ګجرات په لور تښتیدلی دی. او باغي شوی دی.

شیرشاه سوري د هغه د تعقیبولو په خاطر خپل سالار شجاعت ور ولیږه او هغه ته یې حکم وکړ چې په هره توګه چې شوني وي قادرشاه لاس ترلې دلته راولئ ، خو شجاعت خان په خپلې ورسپارل شوې دنده کې ناکام پاته شو . د ګجرات پولې د اجین څخه نژدې سل میله واټن کې وې ، په داسې حال کې چې قادرشاه د شجاعت خان څخه څو ورځې مخته تښتیدلی و . شجاعت خان د قادرشاه د نیولو پرته بیرته راستون شو ، شیرشاه سوری د شجاعت خان په دې بې پروایی باندې ډیر په غضب شو ، خو اوس کار له لاسه وتلې و . او شوني وه چې هغه به په راتلونکې کې دشیرشاه سوری له پاره ستر ګواښ ګرزیدلی وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات دا ډول و چې په مالوه کې د راې سین راجه پورن مل څخه علاوه نورو ټولو کوچنیو اوغټو حکمرانانو د شیرشاه سوری ملاتړ اعلان کړې و او دهغه اطاعت یې منلې و. خو د راې سن راجه پورن مل لا تر اوسه په خپل ځاې کې دروند ناست و. دهغه له آنده دا دراجپوتانو ستر خیالي وه ،هغه ته په خپل فوځ ، خپل ځواک او خپل ځان باندې پوره باور و، ددې نه علاوه هغه تر اوسه پورې دشیرشاه سوری میړانه ، شجاعت ، او غیض و غضب نه وکتلې. نو په دې خاطر هغه په دې هیله ناست و چې هغه به په ځانته ځان د شیرشاه سوری مقابله وکړي او خپلې سیمې به د هغه دولکې څخه خوندي وساتي.

خو کله چې د مالوه حکمرانان یو په بل پسې دشیرشاه سوری دربار ته راغلل او خپل اطاعت یې څرګند کړ او د راې سن راجه پورن مل ته هم دا خبرونه ور ورسیدل چې اوس نو شیرشاه سوری غواړي خپل ټول لښکر ته حرکت ورکړي او د مالوه د مرکزي ښار ماندو څخه را ووزی او د راې سین په لور را روانیږي تر څو په پورن مل باندې یرغل وکړي. ددې خبرونو په اوریدو سره د پورن مل پښې په لړزیدو راغلې ،ځکه چې دهغه هر مشیر هغه ته دا مشوره ورکوله چې دشیرشاه سوري سره دې د مقابلې څخه ځان وساتي. او که چیرې مقابله وکړي نو ماتې به یې په برخه کیږي، غوره داده چې د مالوه دنورو حکمرانانو په څیر هغه هم دشیرشاه سوری خدمت ته ورشي او دخپل اطاعت سر ورته ټیټ کړي.

ددې حالاتو په رڼا کې د راې سین د راجه پورن مل سره ددې نه پرته بله لاره نه وه چې هغه دخپلو مشاورینو د مشورو په اساس دشیرشاه سوري په دربار کې حاضر شي او د مالوه د نورو حکمرانانو په څیر دهغه د اطاعت له پاره سر ټیټ کړي. ددې پریکړې سره سم د راې سن راجه پورن مل د شپږ زره اسونو سره یو ځاې دشیرشاه سوری دربار ته راغې ،شیرشاه سوری په ډیره ښه توګه هغه ته ښه راغلاست ووایه. او ډیر قیتمي انعامونه او ارزښتناکه تحفې یې ورکړې. پورن مل د ضمانت په توګه خپل ورور چتربوج

دشیرشاه سوري سره د یرغمل په توګه کیناوه. شیرشاه سورې هغه ته دهغه سیمه بیرته ورکړه او د پورن مل څخه یې دا ژمنه واخسته چې تل به دشیرشاه سوری اطاعت کونکي اوسي.

اوس نو دشیرشاه سوري تر مخه د هندوستان تر ټولو ستر ځواک د راجپوتانه د راجه ملادیو ځواک و. د راجه مالدیو ځواک د شیرشاه سورې د ځواکونو څخه څو هومره زیات و. په دې خاطر د مالوه څخه د فارغیدو وروسته شیرشاه سوری نه غوښتل چې د راجه ملادیو پر خلاف کوم قدم واخلي. هغه غوښتل د هغه له پاره په پوره توګه خپل ځان تیار کړي. خو بیا یې هم په راجپوتانه باندې دخپل رعب اودبدبې د ساتولو په خاطر یې د مالوه حالات منظم کړل او هلته یې دخپل فوځ یوه برخه پریښوده او پخپله یې د راجپوتانه په لور مخه کړه. شیرشاه سوری غوښتل چې دخپل دغې حرکت په واسطه ځانته د راجه ملادیو داخلي ځواک معلوم کړي ، په دې خاطر یې د مالوه څخه د وتلو وروسته د راجپوتانه د رن تهمبور د کلا په لور مخه کړه.

د رنهتمبور په دې کلا باندې راجپوتانو ډیر ناز کاوه. دا کلا د بوندې په پولو د جیپور د ریاست سره پرته ده. د چتوړ تر څنګ دهمایون د واکمنۍ په وخت کې دګجرات حاکم بهادرشاه په دې کلا باندې هم ولکه کړې وه. هلته یې یو ګجراتي لښکر جوړ کړې و چې قومندان یې عثمان خان نومیده او همایون ورته دخان خانان لقب ورکړې و.

د بهادرشاه د مړینې وروسته د رنهتمبور حاکم عثمان خان د مالوه د حاکم قادرشاه ملګرتوب خپل کړې و ، دا کلا دخپل ځآن د خوندي ساتلو له پاره اوس هم همغومره قوي وه لکه څومره چې پخوا وه. خو اوس دهغې حاکم عثمان خان زوړ شوې و او د کمزورتیا په اساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی خپل ځان ددې وړ نه ګاڼه چې دشیرشاه سوری مقابلې ته را مخته شي. په دې خاطر دشیرشاه سوری سره دمقابلې نه د خوندی پاته کیدو له پاره یی خپل عافیت په دې کې وکوت چې درنهتمبور کلا شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.هغه همداسې وکړل عثمان خان دا کلا د جنګ وجدل پرته شیرشاه سوري ته ورحواله کړه ،شیرشاه سوري دغه مستحکمه کلا خپل زوې عادل خان ته وسپارله. او پخپله دخپل فوځ سره بیرته د اګرې په لور ولاړ. درنهتمبور دکلا ولکه کول دراجپوتانو په خوله باندې یو سخت ګذار و. هغوې ته دا ډاګیزه شوه چې لکه څنګه چې شیرشاه سوری د رنهتمبور کلا ولکه کولې شي نو په همدې توګه به نورې سیمې او کلا ګانې هم د راجپوتانو څخه په خپله ولکه کې راولي.

شیرشاه سوري څلورمه برخه

۲۲

په اګره کې شیرشاه سوری خواص خان ته داوسیدو له پاره دخپل ځان تر څنګ ډیره ښه حویلۍ ورکړه. دا همغسې یو ه ماڼۍ وه لکه څنګه یی چې په رهتاس کې درولوده. یوه ورځ ، هغه وخت چې خواص خان او ګنګا دواړه بازار ته د څه سامان داخستلو له پاره تللې وو نو کملاوتي دخپل خوب په ځای کې ځانته ناسته پاته شوې وه ، په همدې وخت کې یو ساتونکې دهغې دخیمې دروازې ته راغې او ورته یی وویل چې: درنې میرمنې ! دوه کسه ځوانان غواړي له تاسر ه ووینې. هغه دواړه وایی چې دوې ستا د ورور مهاکوي له اړخه ستا سره د کتلو له پاره راغلی دي ددې ساتونکې په دې خبرو باندې کملاوتي ټکان وخوړ او سمد ستی یی هغه ساتونکې ته وویل چې :که چیرې همداسې وي نو هغوې دواړه زما خیمې ته را ولیږئ.تر څو زه ووینم چې هغوې د څه له پاره دلته راغلي دي ، هغه ساتونکې دکملاوتي دخبرو سره سم بیرته ستون شو.

لږه شیبه وروسته دوه کسه ځوانان دکملاوتي خیمې ته را ننوتل. دهغوې د کتلو سره سم کملاوتي د خپله ځایه راپورته شوه اوهغوې دواړو ته یی په خالي ځایو د کیناستو اشاره وکړه. او پخپله هم هملته کیناسته. بیا کملاوتي هغوې ته مخ کړ او ورته یی وویل چې : تاسې ځوک یاست او څه پیغام مو له ځانه سره راوړې دي ؟دهغو دواړو څخه یوه یی وویل چې:

کملاوتي ! زما نوم ملوک چند او زما دملګري نوم منوهرداس دې. مونږ دلته ستا ورور مهاکوي را استولي یو. هغه مونږ ته ویلی دی چې مونږ ولاړ شو اود هغه دخور کملاوتي سره ووینو. دهغې وروسته چې کومه خبره هغه وکړي په همغې عمل وکړو.

کملاوتي لږ څه په غور سره هغوې دواړو ته وکتل اوبیا ی ورته وویل چې: زما ورور مهاکویی په دې اړه تاسو ته څه نه دې ویلي چې د کوم کار له پاره یی تاسو را استولي یاست ؟په دې وخت کې د ملوک چند په ځای منوهرداس وویلې چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ورور مهاکویی مونږته دا ویلي وو چې ، [تر دې ځایه دخبرې کولو وروسته هغه ناڅاپه چپ شو اوبیا یی په ډیره پټه توګه کملاوتي ته وویل چې] : کملاوتي کومه خبره چې زه کول غواړم ،هغه دلته کولې شم. کوم خطر خو به نه وي ،کملاوتي لمړۍ ددروازې په لور وکتل اوبیا یی ورته وویل چې هر څه چې وایی په پوره راز سره یی ووایه ، دهغې په دې خبره منوهرداس په ډیر ټیټ غږ سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کملاوتي ! په اصل کې ستا ورور مهاکوبي مونږ په دې خاطر دلته را ستولی یو تر څو مونږ له تاسره ووینو او دخواص خان په وژلو کې له تاسره مرسته وکړو ، د منوهرداس ددې خبرې سره کملاوتي ډیره زیاته خوشحاله شوه او بیا یی په همدې خوشحالۍ کې وویل چې:

ګوره منوهر داسه ! ستا خبره سهي ده ، ریښتیا هم زما د کاکا زوې تاسې دهمدې کار له پاره رالیږلي یاست ،خو واورئ چې په دې وخت کې دغسې کار کول شوني نه دي. ګورئ ! زه غواړم د خواص خان تر څنګ دهغه ښځه ګنګا اودهغه یوه باوري دوسته نیرما هم له منځه یوسم. په داسې حال کې چې نیرمل له ماسره د خواص خان په وژلو کې ملګرتیا ښوولې ده. خو زه به هغه هم ژوندی پری نږدم ، ځکه چې هغه کولې شي بیا زما لەرا زه ، هر وخت چې وغواړی ، پرده پورته کړي. او دا کار به بیا زما له پاره ډیر خطرناک وي.

ګورئ ورونو ! اوس تاسې ولاړشئ او د اګرې په کوم سراې کې قیام وکړئ ، دهغې ټول مصارف به زه درکړم ، خو زما سره به د بیا بیا کتلو له پاره زحمت نه باسئ ، دهغې په دې خبره ملوک چند وویل چې: مونږ خو د څو ورځو راهیسې همدلته په اګره کې اوسیږو ، او کله چې مونږ خبر شو چې خواص خان او ګنګا دواړه د اګرې بازار ته د څه اخستلو له پاره ورغلي دي نو بیا مونږ ددغه وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا لیدلو ته راغلو.

کملاوتي ددې خبرې په اوریدو سره نوره هم خوشحاله شوه اوبیا یی وویل چې: تاسو ډیر ښه کار کړې دي او په ډیر ښه وخت کې دلته راغلي یاست. خو واورئ چې اوس به په ګنګا ، نیرما اوخواص خان یوه هم غرض نه کوئ ، ځکه هغه حالات چې تر اوسه پورې مخته راغي دهغې له مخې شیرشاه سوري به ډیر ژر د خپل لښکر سره یو ځای دراجپوتانه په لور کوچ کوي ، دهغه ددې ځایه د کوچ کولو وروسته به مونږ خپل اصل کار ته متوجه کیږو. واورئ ورونو ! هغه وخت چې خواص خان ددې ځآیه کوچ وکړي نو زه به هم ورسره د هغه د ښځې په ځیر د راجپوتانه په لور ورځم خو ګنګا به دخواص خان سره نه وي ملګرې. ځکه چې هغه امیدواره ده او ژر ده چې کوچنې یی پیدا شي. په دې خاطر به خواص خان هغه همدلته په اګره کې پریږدي اودهغې د خدمت له پاره به نیرمل هم ورسره تم کیږي ، هغه وخت چې زه د خواص خان سره یو ځاې د راجپوتانه په لور ولاړه شم ،نو زما په غیاب کې به تاسې دواړه متحرک شئ اوپه نیرمل او ګنګا دواړو باندې به حمله وکړئ او له منځه به یی یوسئ ، خو دا کار به هغه وخت کوئ چې دګنګا کوچنې راپیدا شوې وي ،ځکه چې زه اوس د خواص خان ښځه یم اودهغې د ښځېتوب حق ادا کوم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دهغې د نسب شجره خرابه کړم. غواړم چې دخواص خان او ګنګا د مړینې وروسته لږ ترلږه دهغوې زوې ژوندې پاته شي. تر څو دخواص نوم اخستونکې یو څوک باید شتون ولري .کملاوتي نور څه ویل غوښتل چې ملوکچند پرې را مخته شو او ورته یی وویل چې:

کملاوتي ! ته څنګه په وثوق سره دا خبره کوې چې دګنګا به زوې پیدا کیږي او هغه به لور نه وي. دهغه په دې خبره کملاوتي و خندل او ورته یی وویل چې:

زوې وي که لور. زما مقصد دا دې چې یو څوک خو باید پاته شي چې دخواص خان نوم ژوند ي وساتي. په هر حال د کوچنې د پیدا کید و درې میاشتې وروسته تاسې ګنګا او نیرمل له منځه یوسئ ، که چیرې دد ې درې میاشتو څخه مخته شیرشاه سوري د راجپوتانه د سوبې څخه را ستون شو نو بیا به تاسې دهغه د راتګ تر مخه دا کار ترسره کړئ خو کوچنې ته به څه نه وایاست ، زه به دخواص خان سره یو ځاې هلته په راجپوتانه کې یم نو په دې خاطر به هیڅوک پر ما شک نه کوي ، دګنګا او نیرمل دواړو د له منځه وړلو وروسته تاسې دواړه هملته په همغه سراې کې اوسیږئ ، اوس که چیرې تاسې دواړو ته نور کوم وضاحت اړین وی نو پوښتلې یی شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منوهر داس ورته وویلې چې: مونږ دواړو ته هیڅ شک و شبه نه شته. اوس نو ټوله خبره زمونږ تر مخه ډاګیزه ده. دهغه ددې خبرې سره سم کملاوتي دخپله ځایه پورته شوه ، د اوسپنې یو صندوق یې پرانست ،په هغې کې دنقدو پیسو یوه کڅوړه وه ، را وایې خستله او ملوک چند ته یې ورکړه او ورته یې وویل چې: ددې کڅوړې څخه تر ډیره وخته پورې تاسې خپل مصرف کولې شئ ، اوس ولاړشئ اود اګرې په سراې کې و اوسیږئ. ددې خبرې سره سم منوهرداس او ملوکچند دواړه دخواص خان دحویلۍ څخه ووتل او ولاړل.

۲۳

دشیرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته همایون سیند ته راغې او بیا روهړي ته ورسید ، د روهړي حاکم د سیند د حکمران شاه حسین تر لاس لاندې و ، همایون دهغه څخه کومک وغوښت او ورته یې وویل چې د روهړي کلا هغه ته په واک کې ورکړي ،د شاه حسین دغه سالار په همایون باندې مهربانه شو اودهمایون د پیغام په ځواب کې یې د همدردۍ له لارې دهمایون فوځ ته په کشتیو کې بار غله او نور خوراکي توکي ور ورسول ، ددې وروسته کله چې همایون وکتل چې هغه سالار ده ته دکلا په ورکولو کې وړاندې وروسته کیږي نو هغه خپل قاصد د سیند حاکم شاه حسین ته ولیږه او هغه ته یې حکم ولیږه چې سمدستي دې دهمایون په خدمت کې حاضر شي.

همایون هغه ته دا ګوابن هم کړې و چې که چیرې شاه حسین ځنډ وکړي نو هغه به په ټهټه باندې یرغل وکړي ، دسیند حاکم د لرې څخه همایون ته خپل سلام را ولیږه او په څو ورځو کې یې د روهړي څخه راتلونکې هغه خوراکي توکي چې دهمایون د لښکر له پاره راتلل ، له منځه یوړل. پایلې یې داشوې چې دهمایون اودسیند د حکمران شاحسین تر منځ جنګ و نښت.

دهمایون سره نه توپخانه وه او نه بحری بیړۍ اوکشتۍ ، خوبیایې هم په خپل ځان د سیند دحکمران سره دټکر کولو هوډ وکړ ، دهمایون ورور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا ددریاب څخه تیرشوې و او د سیند غربي برخې لاړکانې ته رسیدلي و او هلته یې د پاتر په سیمه کې قیام کړې و ، هغوې ته دهمایون له اړخه حکم وشو چې دخپلو برخو د لښکرو سره دې مخته ولاړ شی اوپه سیهون دې حمله وکړي. خو دهمایون بدقسمتي وه چې دهغه ورور مرزا هنډال او کاکایی ناصر مرزا دواړه په خپلمنځي اختلافاتو کې را ونښتل اودهمایون ملګرتیایې پریښوده او د تښتیدو په فکر کې شول. کله چې همایون ددې حالاتو څخه خبرشو نو په خپله د روهړي څخه پاتر ته راغې تر څو د مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا تر منځه سوله وکړي اوبیا سیند فتحه کړي او په خپله ولکه کی یی راوړي. خو حالات دبد نه بدتر لورې ته ولاړل اود ناصر مرزا او مرزا هنډال تر منځ شکونه نور هم زیات شول.

دلته دنورې بدقسمتې خبره هم راپیدا شوه اوهغه دا چې همایون د هنډال مرزا د استاد بابا دوست په یوې څوارلس کلنې لور حمیدې باندې زړه بایلود. ددې پیښې له مخې دهمایون ټوله کورنۍ په یوه توپان کې راګیرشوه خو همایون د ډیرصبر او سکون نه کارو اخست او د حمیده بانوسره یې نکاح وکړه اوهغه یې له ځانه سره روهړي ته راوړه ،دهمایون په دې کار باندې دهغه ورور مرزا هنډال ډیر خفه شو ، په دې خاطر یې همایون پریښود اودخپلې برخې د لښکر سره یوځای د قندهار په لور روان شو. په همدې وخت کې د همایون کاکا ناصر مرزا هم دهغه څخه وګرزید خو همایون په ډیره ستونزمنه توګه هغه له ځانه سره په دې شرط را یوځاې کړ چې دهندوستان په سلطنت به دبیا ولکې کولو وروسته دهغې دریمه برخه خپل کاکا ناصر مرزا ته ورسپاري. همایون ډیره کلکه هیله درلوده چې ډیر ژر به

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې کار کې بریالیتوب تر لاسه کړي ، دناصر مرزا سره ددې ژمنې وروسته پخپله همایون دخپلې برخې دلښکرسره یو ځاې سیهون ته ولاړ خو د بهکر د کلابندۍ قومنده یې خپل کاکا ناصر مرزا ته وسپارله.

په همدې وخت کې د سیند حکمران شاه حسین هم په حرکت راغې ،هغه خپل اړخ بدل کړ او دهمایون کاکا ناصرمرزا ته یې لالچ ورکړ چې که چیرې ناصر مرزا د خپل وراره سره لاره جدا کړي. نو نه یوازې دپادشاه په څیر به یې ومني بلکه دهغه په نوم به خطبه هم ووایي. ترڅنګ به یې خپله لور هم دهغه په نکاح کې ورکړي. په دې توګه به شاه حسین د ټهټه د ریاست او د دې ځاې د ټولو شتمنیو مالک او وارث وګرځیږي.

ددې خبرې په اوریدو سره دهمایون کاکا ناصر مرزا د خوشحالۍ څخه په هوا کې خیزونه ووهل. هغه په ټولو کشتیو باندې ولکه کړه ترڅو همایون ددریابه تیر نه شی. هغه نه یوازې دا قدم واخست بلکه ددې نه اخوا یې دهمایون د نیولو هڅې هم پیل کړې. ددې نه اخوا شاه حسین هم یوه ستره بحري بیړه واخسته او په سیند کې کیوت ، او دهمایون ټولې کشتۍ یې چې په سیهون کې یې لنګر اچولې وو په خپلې ولکې کې واخستې. په دې کشتیو کې دهغې ټوله خزانه باروه اودهغه دملګرو ښځې اوکوچنیان هم په کې سپاره وو. په دې توګه هغه څه چې دشیرشاه سوري د لاسو څخه خوندي پاته شوي و هغه اوس دهمایون دلاسو څخه ووتل. ددې پیښې وروسته همایون ددوه کسو زمکې لرونکو په بسپنه خپل کوچنیان او نور پاته شوې شیان واخستل او روهړي ته ورسید.

دې لورې ته د همایون کاکا ناصر مرزا ډیر زړه سختې او ذلیله وخوت ، هغه دخپل کیدونکې خسر او د سیند د حاکم شاه حسین دخوشحالولو له پاره ان په همایون دحملې کولو اودهغه د وژلو له پاره هم تیار ناست و. دهغه ددې رویې څخه مغل دومره په غضب شوي و چې دهغوې زیات شمیر وګړو پریکړه وکړه چې هغوې به په راتلونکې کې په هر قیمت چې وې دبابر ددغه بد قسمت زوې همایون ترڅنګ دریږي ، همایون هم د خپل شکي کاکا ناصرمرزا د ګاونډیتوب څخه لرې ولاړ او د شمال په لور یې د اچ سیمې ته کوچ وکړ.

۲۴

په همدې وخت کې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو همایون ته خپل قاصد ور ولیږه اودهغه څخه یې وغوښتل چې همایون دې دخپلو په څنګ شویو لښکرو او کوچنیانو سره یو ځاې مارواړ ته راشي. مالدیو دا ژمنه هم وکړه چې که چیرې همایون مارواړ ته را ننوځي نو دهغه سره به یو ځاې هغه سیمې چې شیرشاه سوري ولکه کړي دي بیرته په خپله ولکه کې راوړي. خو همایون تر اوسه پورې په تذبذب کې را ښښتې و ،په دې کرغیړنو حالاتو کې همایون هم غوښتل خپل ځان تقدیر ته حواله کړي ، کله کله به یې دمدینة الاسلام په لور د هجرت خبرې کولې ، په دې توګه هغه د ټولو انساني جذبو څخه رابیرون شوې و او ډیرې بې وسۍ شپې او ورځې یې تیرولې. خوحمیده بانو چې دهغه نوې نوې ناوې وه همایون پوهاوه ، څرنګه چې همایون دهغې سره ډیره زیاته مینه درلوده نودهمغې محبت په اساس حمیده بانو هغه په سمه‌لاره روان کړ او هغه ته یې دهغه دندې ور وښودې ،هغه ته یې دا وښوول چې د یوه میړه اویوه پادشاه په توګه همایون باید خپلو هڅو ته دوام ورکړي،ستونزې وګالي بلاخره به کامیابي هم هغه ته په لاس ورشي.

دخپلې محبوبې حمیده بانو په خبرو باندې همایون یو ځل بیا ځان را جوړ کړ. هغه په دې فکر کې شو چې قندهار ته ولاړ شی اودخپلو ورونو مرزا هنډال او مرا زعسکري سره سوله وکړي، ځکه چې هغه ته دهغه دورونو د بې وفایي سره سره بیا هم کومه شکوه نه وه اونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې دهغوې په خلاف د دښمنۍ کومه اراده په فکر کې څرخيده ،خو همايون ډېره ژر خپله دغه اراده بدله کړه او دهغې وروسته يې د شرق په لور مارواړ ته د راجه مالديو سيمې ته د سفر کولو پريکړه وکړه.

دروهړي څخه د وتلو وروسته همايون دخپلو ملګرو سره يو ځاې د جيسلمير په لور وخوزيد ، په دشتو اوبيابانو کې د سفر په وخت کې دهغه سره دخوراکي توکو ذخيره پاې ته ورسيده، هغه بيچاره تر دې حده پورې ورسيد چې هم يې په خپله اوهم يې ملګرو د بير اوبيرو د ورغښتلو څخه ډوډۍ جوړولې اوخوړلې به يې.

په راجپوتانه کې دهند و راجاګانو څخه راجه مالديو تر ټولو ځواکمن و. خوکله چې همايون د ډېرو ستونزو ګاللو وروسته جيسلمير ته ورسيد نو د مارواړ راجه مالديو ورسره بې وفايي وکړه او ديوه لښکر په راليږلو سره يې دهمايون مخه ونيوله. خو همايون په هغه لښکر باندې حمله وکړه اوهغه يې په تيښته مجبور کړ. په دې توګه همايون دمالديو پولو ته ورسيد.

کله چې همايون د مالديو راليږل شوي لښکر ته ماتې ورکړه نو را جه مالديو انديښمن شو ،هغه خپل اړخ بدل کړ او فکر يې وکړ چې اوس خو شيرشاه سوري په هندوستان کې ډېر ځواکمن قوت ګرزيدلې دې اوداسې يو وخت هم راتلونکې دې چې شيرشاه سوری به په راجپوتانه باندې ولکه کوي اوبيا به مالديو باندې هم ګذار ته ځان جوړوي اودا به هم مغلوبوي او ددې سيمه به هم په خپل سلطنت کې را شاملوي.

په دې اساس دمارواړ راجه مالديو دهمايون له ويرې دشيرشاه سوری سره د اړيکو د ټينګولو اودهغه دهمدردۍ د تر لاسه کولو په فکر کې شو ،هغه اراد ه وکړه چې همايون به ژوندې نيسي اوشيرشاه سوری ته به يې حواله کوي ترڅو ددې لارې دشيرشاه سوری باور تر لاسه کړی.او بيا په راتلونکې کې شيرشاه سوری پر هغې باندې د حملې کولو څخه لاس په سر شي.

ددې پريکړې وروسته دمارواړ راجه يو ستر لښکر ترتيب کړ تر څو په همايون باندې حمله وکړې او هغه ژوندې ونيسي اوشيرشاه سوری ته يې ډالۍ کړي. خو د همايون خوش قسمتي داوه چې د راجه په ملازمينو کې يو داسې هم و چې يو وخت دهمايون په دربار کې کاتب پاته شوې و ، هغه دهمايون په دغه بدحالۍ باندې ډېره خفه و نو په دې اساس يې د يوه ليک په ذريعه همايون ته پيغام وليږه اوهغه يې دمارواړ د راجه د بدنيتۍ څخه خبر کړ .ددې خبرې دخبريدو سره سم همايون دجيسلمير څخه کوچ وکړ او په ډېر ه بيړه يې عمرکوټ ته ځان ورساوه.

د جيسلمير څخه تر عمر کوټه پورې همايون په صحرا او دشتو کې په پرلپسې توګه سفرونه کول ، هغه اودهغه لښکر ټول لوږې او تندې زغملې او سفر ته يې دوام ورکاوه، هغه دشا له اړخه د مارواړ د راجه د لښکرو دتعقيب څخه هم ويريده . هغه دهمدې خطر څخه دمخنيوی په خاطر خپلو څو سردارانو ته يو کوچنې لښکر ورکړ او تر شايې د راتلو حکم ورته وکړ.تر څو د شا له اړخه د راجه مالديو لښکرې پرې حمله ونه کړاې شي. اوهمايون دخپل اهل وعيال او سامانونو سره يوځاې په خير و عافيت دخپل منزل په لور ورسيږي.

اتفاقا چې دهمايون دغه سردارانو دشپې په تياره کې خپله لاره هيره کړه اوبلې لورې ته ولاړل کله چې سهار لمر راوخوت نو وېې کتل چې يو لښکر هغوې تعقيبوي او ددوې تر شا را روان دې ،کيد ې شی چې دا د مالديو دلښکر کومه برخه وي چې دهمايون د لښکرو پسې يې را استولې وي ، دهمايون دلښکر سردارانو په زور زور سره دتکبير اوازونه پورته کړل اوپه هغوې يې حمله وکړه ، هغوې لمړۍ غشې وورول چې لمړۍ غشې د مالديو دلښکر و په سالار کې ونښت اوهغه په زمکه راپريوت او له منځه ولاړ.دهغې اغيز داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې دمالدیو دغه لښکر بیرته شاته وتښتید. هغوې ته داویره پیدا شوه چې دهمایون سره ډیر ستر لښکر دې اودهغه عسکرو پر هغوې باندې غشی ورولې دي اونور عسکر یې شاوخوا دلښکر په ساتنه بوخت دي په دې خاطر یې په دې صحرا کې بیرته په تیښته پیل وکړ.

ددې وروسته دا سرداران دخپلو لښکرو سره یوځاې دهمایون سره یوځاې شول اوهغه ته یې دا ټوله قصه وکړه. همایون دخداې شکر ادا کړ چې دمالدیو عسکر د ماتې خوړلو وروسته په تیښته تښتیدلي دي. ددې وروسته همایون دعمرکوټ په لور خپل سفر ته دوام ورکړ. ان تر دې چې دیوه کوهي تر څنګ یې خیمې ووهلې، په دې کوهي کې اوبه ډیرې کمې وې بیا هم همایون اودهغه ملګرو دلږو لږو اوبو په څکلو ګذاره وکړه اوشپه یې هملته تیره کړه.

بله ورځ یې بیا کوچ وکړ،تر درې منزلو پورې ورته اوبه پیدا نه شوې، دتندې له مخې دخلکو حالات نور خراب شوی و. خو په څلورمه ورځ قافله بیا یوه کوهي ته ورسیده، داکوهي ډیر ژور وه خو بیا هم دهمایون ملګري په حرکت راغلل اود کوهي څخه یې اوبه راویستلې خپل لښکریې پرې موړ کړ، په دې توګه همایون د ډیرو ستونزو سره مخ و .او په همدې ستونزو کې عمرکوټ ته ورسید. دعمر کوټ راجه دهمایون ډیر ښه استقبال وکړ،همایون دلته دخپلو پاته شوو ملګرو سره دڅو ورځو له پاره میشت شو ، په همدې وخت کې دهمایون د نوې ناوې حمیده بیګم د ګیډې څخه داکبر په نامه یو کوچنې راپیدا شو ، داکبر په پیداکیدو باندې همایون ډیر زیات خوشحاله شو ،ددې وروسته یې دعمر کوټ څخه کوچ وکړ اودهندوستان څخه را ووت او د سیستان سیمې ته ورداخل شو ، په سیستان کې په دې ورځوکې دایران دپادشاه طهماسپ له اړخه یو وګړې حکمران و ، هغه په ډیره ښه توګه دهمایون استقبال وکړ، بیا همایون دسیستان څخه هرات ته ورغې اوبیا یې د ایران د شهنشاه طهماسپ په لور کوچ وکړ اوهملته یې پناه واخسته.

۲۵

ماښام نژدې و چې خواص خان په خپل آس سپور حویلۍ ته را ننوت. هغه خپل آس تبیلې ته یوړ، یو ساتونکې را منډه کړه او دهغه اس یې ونیوه ،خواص خان هم دآس واګې هغه ته ورکړې. په همدې وخت کې اوما په منډه منډه راغله ،خواص خان ورته وکتل چې دهغې په مخ باندې خوشحالۍ خوشحالۍ منډې وهي ، کله چې هغه دخواص خان خواته را ورسیده نو د ګیلو او شکوو نه ډک اواز سره یې وویل چې:

خواص خانه وروره ته چیرې تللې وې ،زه خو دسهاره راهیسې ستا انتظار کوم.ته په هماغه تیاره کې له دې ځایه وتلې وې نه دې ډودۍ خوړلې وه او نه بیرته حویلۍ ته را ستون شوې ، نه دې خپل درک ښوولې و . زه خو تاته ډیر زیات دخوشحالۍ خبر درکوم. لمړۍ مې غوښتل هلته عسکري مرکز ته درشم ځکه ما فکر کاوه چې ته به هملته دشیرشاه سوری تر څنګ اوسې، بیا مې فکر وکړ چې کله کورته راشې نو دخوښې دا خبره به درته وکړم. خواص خان اوما ته په ډیر غور سره کتل اوبیا یې ورته وویل چې څه ډول خوشخبري ؟ اوما ورته په خندا کې وویل چې: خواص خانه وروره ، الله درته زوې درکړې دې ،ګنکا د زوې مور ګرزیدلې ده. اوهغه په ډیره بې صبرۍ ستا د راتلو انتظار کوي. هغې څو ځله ستا په اړه پوښتلې دی او ډیره په اندیښنه کې ده. د اوما ددې زیرې په اساس خواص خان هم ډیر زیات خوشحاله شوې و اوپه یوه منډه یې خپل ځان دخوب ځاې ته ورساوه ، اوما یې هم تر شا په منډه منډه روانه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان دخوب خونې ته ورننوت نو ويې کتل چې ګنګا په خپله بستره باندې پرته ده او تر ځنګ يې يو ډېر ښکلې اوښايسته کوچنې ماشوم پروت دې ، دګنګا د کټ تر ځنګ کملاوتي او نيرما هم ناستې دي ، څنګه چې خواص خان دې خونې ته راننوت اوډګنګا سترګې پرې و لګېدې نو دګنګا په مخ باندې خوشحاليو نڅا پيل کړه خپلې ښايسته شونډې يې په خندا پرانستې ،خواص خان په ډېره بيړه سره ور مخته شو ، ګنکا ته په ورنژدې کېدو سره يې لمړی ګنکا په تندی ښکل کړه اوبيا يې خپله خوله دهغې غوږ ته ور نژدې کړه اوپه ډېره راز دانه توګه يې ورته وويل چې : «ګنګا ، زه تاته ستا د زوې دپيدا کېدو په خاطر مبارکي وايم» ، کې خونه ،ولې ولاړ يې ، دګنګا دخبرې په اساس خواص خان دهغې تر ځنګ کيناست اوبيا يې په کرار کرار دخپل نوی زوې تندې او مخ ښکلاوه.

ته چيرې تللې وې مونږ پوره انتظار وکړ،کوچنې خو ستا د تللو څخه لږ څه وروسته راپيدا شوې و ، ماخو فکر کاوه چې ته به دلښکر ګاه څخه ژر بيرته راستنيږې ، خو تا ماښام کړ ، خپل درک خرک دې هم نه ورا ښوولې ، خواص خان ورته په ځواب کې په خندا شو .

ګوره کملاوتی ! ته سهي خبره کوې ، زه خوشيرشاه سوری هلته خپل ځان ته ورغوښتې وم، هلته ټول سالاران راټول شوي و او په راجپوتانه باندې ديرغل له پاره تيارې نيول کيده ،ځکه چې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالديو غواړي پر مونږ حمله وکړی هغه همدا اوس خپل زيات لښکر راټولوي ، نوپه دې خاطر شيرشاه سوری غواړي چې دهغه دحملې نه مخکې مونږپرې يرغل وکړو ،اوس خو دا پريکړه وشوه چې په يوه اونۍ کې به لښکر ددې ځايه دراجپوتانه په لور کوچ کوی. شيرشاه سوری خو لا دمخه هغه لورې ته کوچ کول غوښتل خو ما دګنګا په خاطر لږ څه مهلت ترې وغوښت. او ورته مې وويل چې اوس خو زما د کوچنې دپيدا کيدو هيله ده ، نو په دې خاطر زه غواړم چې دخپل کوچنی دپيدا کيدو وروسته له دې ځايه کوچ وکړم. زه د الله تعالې ډېر زيات شکر اداکوم چې له دې ځايه زما دکوچ نه څو ورځې مخته يې ماته ښکلې زوې را په برخه کړ. تر دې ځايه دخبرو وروسته خواص خان خاموشه شو ،بيا يې دګنګا په لور وکتل اور څخه يې وپوښتل چې :

ګنګا !ته به تر څه وخته پورې زما سره د سفر کولو له پاره تياره شې.ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبيا يې په ډېره مينه ورته وويل چې :

ماخو اوس همدلته پريږده . له تاسره به کملاوتي ځانته وي ،زه به داکوچنې په کومو کومو ځايو کې په خيمو کې له ځانه سره ګرځوم. کله چې کوچنې دڅو مياشتو شي نوبيا به له تاسره ګرزيدو ته جوړه شم . دګنګا دخبرو په اوريدو سره خواص خان هغې ته په عجيبه توګه وکتل ، دګنګا په مخ هم ډېر عجيبه ډول اغيز موجود و ،ددې وروسته خواص خان کملاوتي ته وکتل او ورڅخه يې وپوښتل چې :

ګوره کملاوتي ! ته په دې اړه څه فکر کوې ،کملا په يوه درنګ سره ور ته وويل چې : ګنګا سهي خبره کوي ، دکوچنې د پيداکيدونه سمدستی وروسته هغه په لښکر کې له ځانه سره اخستل اوپه خيمې کې سخت ژوند کول مناسب نه دي ، هغوې ته دارام او سکون اړتيا ده ،اودا ارام ورته همدلته په اګره کې په خپل کور کې تر لاسه کيدې شي ، ترڅو چې ماشوم د څو مياشتو نه شی نو هغه ته په خيمه کې اوسيدل نه دې په کار . زه دګنګا ددې خيالاتو سره پوره پوره موافقه يم. اوتا اوګنګا دواړو ته دا ډاډ ورکوم چې ستا په خدمت کې به يوه ګړۍ هم غفلت نه کوم .

د کملا ددې ځواب په اوريدو سره ګنګا خوشحاله شوه،خواص خان هم دخندا نه ډوب و ،بيا يې وويل چې ګوره کملاوتي ! زه خو دپخوا څخه په دې پوهيږم چې ته به زما په خدمت کې هيڅ ډول غفلت نه کوې ،اوس چې دا پريکړه وشوه چې ګنګا به د کوچنې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ځاې همدلته او سيېږي نوته تر يوې اونۍ پورې زما سره دتللو له پاره ځان تيار کړه . اوس ولاړه شه او ډوډۍ راوړه . مونږ ټول به دلته يو ځاې ډوډۍ خورو .ددې خبرې سره سم کملاوتي ، اوما اونيرمل درې واړه پورته شوې ، دخوراک سامان يې همدلته راوست او ټولو يو ځاې همدلته ډوډۍ و خوړه ، يوه اونۍ وروسته شيرشاه سوری او خواص خان دخپلو لښکرو سره يو ځاې داګرې څخه د راجپوتانه په لور روان شول .

۲۲

راجپوتانه او ريګستاني صحرا ،دکوم په لورې چې شيرشاه سوری اوخواص خان کوچ کړې و ،د خپل شکل او هيبت له اړخه يې ځانګړې ځاې درلود. دا صحرا د اراولي د لړۍ د غربي لمنو او د ګجرات او سيند په منځ کې خپره ده . دپخوا زمانې څخه په دې صحرا باندې به د شمالي هند څخه وخت وخت په سيورې را غوځيدل ، يا خو به ددې ځايه کوچي قبايل دهندوستان داخل او يا ددې ځايه خارج ته تلل اوپه دې توګه به يې د هندوستان سياست درهم وبرهم کاوه . او يا به يې ددې ځاې دغه ريګستان په اسانۍ سره تر پښو لاندې کاوه او بيګانه ځواکونو به به هندوستان باندې يرغلونه راوستل .

ددې ريګستان څخه تيريدل دومره اسانه وو لکه څنګه چې څوک د يوې وچې درې څخه تيريږي ، دهندوستان سلطنت به تل دا اړتيا درلوده چې اقتصادي ستونزې و مني او ډير زيات عسکر ددې سيمې د خوندي ساتلو په غرض هلته ور واستوي اوپه دې سيمې باندې خپله واکمني ټينګه کړي .

يو شمير وحشي قبايل به هم دهمدې ريګستانې سيمې څخه دهندوستان ډيرو زرخيزه سيمو ته را تنوتل او په مختلفو وختونو کې به حمله راوړنکي هم دهمدې لارې په هندوستان باندې را نازيليدل .

د راجپوتانه په ريګستان کې نه يوائې د شګو زرې خپرې وې بلکه هلته به غارت کونکې کوچي ډوله کورنيۍ هم د بلوچستان د ريګستان څخه ، اويا د سليمان دغرونو د واديو څخه راتللې . همدا علت دې چې دهمدې ريګستان په لمنو کې دهندی اقوامو نسلي تنوع په متواتره توګه تغير موندونکي وه . دلته به په ځانګړې توګه د مختلفو قومونو يو ځايي ميلې جوړيدې تر څو دهغوې تر منځ اقتصادي او ټولنيزه هماهنګې را پيدا شي .

په منځنيو پيړيو کې دا سيمه لړه په زړه پورې خو د ډيرو ستونزو ډکه وه . ددې ريګستان د دايرې هره زره او هر انسان يو دبل سره په جنګونو کې اخته و . که څه هم ددې ځاې او سيدونکې دمهذبو نسلونو څخه وو خو خپلو بدو قسمتونو هغوې کوچيان کړې و او يو دبله سره يې د نه مشابهت لورې ته رابنکل .

په راجپوتانه کې نه خو پوره باران کيږی او نه يې پيداوار دومره په زړه پورې دي . ددې برعکس پرې ډير وخت وچ کالي او نور توپانونه راځی ، خو ددې ټولو سره د اراولی د غرنيو لړيو په نسبت دا ريګستان د راجپوتانو د ازادۍ مسکن و. په پخوانيو پيړيو کې ددې ريګستان په داخل کې مارواړ ، بيکانز ،جيسلمير ، بهاولپور او تهرپارکر شامل و . دا سيمې د لارلوټونکو له پاره د جنت په څير وې ، هغوې به کاروانونه لوټل او خپل ژوند به يې پرې تيراوه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیا هم دهندوستا ن په تاریخ کې دې ریګستان ته ډیر زیات اهمیت ور په برخه شوې دې. دا ددې هیواد د ډیرو ښو جانبازانو زانګو وه. ددې ځایه را پورته شوې تهذیب په راجپوتانو کې تر هغه وخته پورې رایج و تر څو پورې چې راجپوتان همغه راجپوتان وو.

دلسمې پیړۍ په شاو خوا کې منتخب کوچیانو او جنګیدونکې قبایلو راجپوتانه ته د رانوتلو هڅې وکړې په هغوې کې پرتي هار هم و ، چوهان ، پرمار او د جنګجو بهایي قبایل و . ددې نه علاوه د راجپوت او سیند په وادیو کې او سیدونکې کوکهر قبایل هم د راجپوتانه په لور راغلي وو.

ددې ټولو قبایلو څخه علاوه یوه ډیره ځواکمنه قبیله هم دراجپوتانه په لور راغلې وه ، چې راټهور نومیده. دغه قبیله د ګنګا ددریاب څخه غرب لورې ته د قنوج په سیمه کې اوسیدل ،بیا دې خلکو دیوه ډیر خوندې ځا ې په تکل کې اوسني ماروا ړ سیمې ته راغلل او په غالب ګمان سره چې دا دراجپوتانه د تاریخ اخري انقلاب و .

د راټهورانو دا لیږد د دیارلسمې پیړۍ په دریمه لسیزه کې یعنې د التمش د حکومت په وخت کې صورت نیولې و . دګنګا په میدانو کې اباد د راجپوتانو دا قوم خپله ازادی له لاسه ورکړې وه . ځکه راټهورانو د التمش سره ټکر کړې و خو التمش ورته په هر وخت کې ډیره بده ماتې ورکوله ، التمش ټول سیند او د راجپوتانو خاص خاص ریاستونه یو په بل پسې نیولې و او دخپل سلطنت برخې ګرزولي و. بیا دغو ماتې خوړلو را جپوتانو دخپلو کورونو څخه هجرت ته ملا وتړله او دخوندي ځایو په لور یې لیږد وکړ نو په دې خاطر دوې د ګنګا ددریاب څخه راپورته شول او په راجپوتانه کې اباد شول .

په هندوستان کې دلودهي سلطنت د پیلامې سره سم راټهورانو هم په راجپوتانه کې دخپلو ځانو له پاره دیوه مستحکم سلطنت بنسټ کیښود . د راټهورانو یو ځواکمن سردار جودها په راجپوتانه کې یوښار د جودهپور په نامه اباد کړ او بیا همدا ځاې دراټهورانو له پاره دهغوې دلمړي سلطنت مقام وګرزید.

سردار جودها چې د راټهورانو یو ډیر غښتلې سردار و د جود پور د سلطنت بنسټ کیښود چې لمړۍ راجه یې پخپله همدا راوجود و.دراو جودها یو ورور چې راوبیکا نومیده هم دخپل ځان له پاره په راجپوتانه کې یو جدا سلطنت جوړول غوښتل ،په دې خاطر هغه دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې ووت او په پراخو سیمو باندې یې ولکه وکړه او یو نوې ښار یې جوړ کړ چې دهغې نوم یې دخپل نوم سره وتاړه اود بیکانیر په نامه یې و نوماوه. په دې ترتیب سره په راجپوتانه کې راټهورانو دوه سلطنتونه جوړ کړل یو په جود پور کې او بل په بیکانیز کې .

د راوجودها د مړینې وروسته یو وګړې د راوګاګا په نامه د جودپور د سلطنت راجه و ګرزید ، دشیرشاه سوري په وخت کې د ماروا ړ ریاست چې کوم راجه و هغه مالدیو نومیده دا مالدیو دهمد غې راوګاګا زوې و. دراوګاګا زوې او دهغه ولیعهد مالدیو د چوهان د نسل څخه و چې د سروهي راجکمارې پدما کمارې له ګیډې څخه راپیدا شوې و. دهغه په مزاج کې همغه ډول تیزی او پریکون و لکه څنګه چې دسروهي تورې پرې مشهورې دې. دایران او عربو په بازارونو کې هغې ته هندی تورې وایی. خو په لسمه پیړۍ کې د سوریی تورو دهندې دغو تورو شهرت له منځه یوړ.

ویل کیږي چې د کوچنې والي په وخت کې د ماروا ړ راجه مالدیو دخپل پلار راجه جودها سره په جنګونو او سیاست کې ملګرې شوې و .خو دهغه پلار به دهغه د حوصلې او ضد ی توب په اړه ډیر اندیښمن و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې د کنوا یا په جنګ کې رانا سنګا د بابر په لاس و د سختې ماتې سره مخ شو نو د راو جودها زوې مالدیو د رانا سنګا د خالي ځای د ډکولو له پاره نا قراره و ، هغه پوهیده چې د هغه کمزورې پلار د رانا سنګا د ځای د ډکولو توان او وړتیا نه لری په دې خاطر یی غوښتل دا کار په خپله ترسره کړي .

ویل کیږي چې یو وخت راوګاګا په خپل محل کې په یوې کړکۍ کې ناست و او د شاوخوا د سیمو د کتلو څخه یی خوند اخیست نو یو ناڅاپه مالدیو خپل پلار د کړکۍ څخه لاندې را وغورځاوه . ددې کار سره راوګاګا هملته و مړ . په دې توګه د خپل پلار د وژلو وروسته راجه مالدیو په **۱۵۱۳** کال د سلطنت واګې په لاس کې واخستې او په تخت کیناست .

د مالدیو د په تخت کیناستو څخه شپږ میاشتې مخته بابر هم مړ شوې وا و همایون د هندوستان شهنشاه ګرزیدلې و . په دې وخت کې مالدیو ته د خپل پلار له اړخه یو اځې دوه سیمې جودپور او سوجات په میراث پاته شوې وې ، ددې تر څنګ د راتهور د قبیلې ځواکمن سردار ددې د پلار باج ورکونکې او جاګیردار و . خودوې په خپلو خپلو جاګیرونو کې خپل واکې وو . مالدیو لمړۍ د همدې جاګیردارانو پر خلاف حرکت وکړ او د هغوې په سیمو یی ولکه وکړه او د خپل سلطنت پولې یی وغځولې . ددې جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته مالدیو د خپل سلطنت مرکز نور هم مستحکم کړ . خو د مالدیو په کړچار کې ډیرې کمزورتیاوې هم وې خو هغه د سیاسي مصلحتونو ، ذهانت او حکمت له مخې د خپلو همعصرو راجپوتانو څخه کم نه و . دا د مالدیو خوش قسمتې وه چې هغه وخت یی چې د خپل سلطنت د پولو په غځولو پیل وکړ نو هغه وخت همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره په مختلفو مسایلو کې را ښښتې و ، په دې خاطر هغه ته دا فرصت په لاس نه ورته چې د راجپوتانه د راجه مالدیو په لور فکر وکړي ، دا د مالدیو له پاره ډیره طلایې موقع وه . په دې اساس مالدیو هلته په راجپوتانه کې د رانا سانګا د کړچار د کولو له پاره ځان تیار کړ .

د واکمنو جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته هغه یو ستر پلان تیار کړ چې د هغې له مخې یی غوښتل چې په خپلو ګاونډی څلورو ریاستونو باندې ولکه وکړي ، په دې ډله کې جیسلمیر ، میواړ ، بیکانیز ، او کچهوا شامل وو .

خپل سلطنت ته د پراخوالې د ورکولو په خاطر مالدیو تر هر څه لمړۍ د جیسلمیر په لور مخه کړه ، په دغه ریاست باندې په هغو وختو کې د بهایی قوم حکمران و او حاکم یی د بهایی قوم راجه لون کرن و . چې د مالدیو همعصره و .

د بهایی قوم دا حکومت په لمړیو کې په ریګستان کې د بهاولپور څخه تر عمرکوټه پورې او د پهلورې څخه تر بهکر پورې خپور و . اودوې په دې خبره باندې ویاړل چې هغوې د راجپوتانه دشرقي دروازو څارونکې دي خو د وسایلو د کمښت او د خپلمنځې حسد اوکینې په اساس د هغوې په شمالې اوشرقي پولو باندې جودپور او بیکانیز غلبه پیدا کړې وه او د هغوې نظام یی تر خپل اغیز لاندې راوستې و .

په جیسلمیر باندې د ولکې کولو له پاره راجه مالدیو په ډیره ګړندۍ توګه د خپل لښکر سره راووت او ددې ریاست په ځینو سیمو یی ولکه وکړه . کله چې راجه لون کرن وکتل چې د راجه مالدیو مقابله نه شي کولې نه د خپل ځان او د خپل رعیت د خوندی ساتلو په خاطر یی شهزادګۍ امادې د مالدیو سره واده کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو مالدیو داسې یو بد کرچاره اوعیاش شخص و چې همغه د واده په شپه دشرابو په نشې کې مست ، دخپلې واده په بستره دیوې خادمې سره مباشرت وکړاو هغه یې ناپاکه کړه . پاپلې یې داشوې چې دهغې نوې ناوې امادی په دې خبره دهغه سره اړیکې پرې کړل چې« هغه د همغې خادمې ورډې دکومې سره چې هغه په دې شپه په بستر کې ملاست و».

که څه هم د واده وروسته شهزدا ګې امادي دمالدیو سره ولاړه خو د تل له پاره به دهغه څخه لرې اوسیده. حال دا چې هغې خپل ټول ژوند دخپل میړه سره تیر کړ ، په هرصورت مالدیو په جیسلمیر باندې ولکه وکړه اودغه سیمه یې په خپل سلطنت کې شامله کړه .

ددې وروسته مالدیو دمیواړ په لور مخه کړه ، په دې ریاست یې حمله وکړه، تر هر څه لمړی یې ددې ریاست دبهدارجن په سیمه ولکه وکړه اودهغې وروسته یې خپل دوه کسه تکړه سالارانو کوپا اوکهیم کرن ته سترې سترې لښکرې ورکړې اوهغوې یې د میواړ په سلطنت کې خپاره کړل ،ترڅو هغوې په هرځاې کې حملې وکړی او دمیواړ سلطنت کمزورې کړي ترڅو ددې ریاست په ولکه کولو کې ورته اسانتیاوې را پیداشي . ددې تر څنګ هغه د میواړ یو سردار راوجیت سینګ هم را مات کړ اودخپل څان سره یې یو ځاې کړ ، دمیواړ دهغې سیمې له پاره یې چې تر اوسه پورې هغه په خپله ولکه کې راوستې وه همغه راې جیت سنګ حاکم و ټاکه. هغه د راې جیت سنګ د لور « سروپ دیوي» سره واده هم وکړ.

خو لکه څرنګه چې مخکې مو وویل مالدیو ډیر بد کرداره او عیاش انسان و . هغه په ۱۵۴۰ کې خپل خسرګنۍ ته ورغې اوهلته په خپلې کوچنۍ خینې (دښځې په خور) باندې مین شو ، اوخپل خسر راوجیت سنګ ته یې ګواښ وکړ چې یا لور ورته په خپله خوښه ورکړي اویادا چې دکوره به یې په زور وکاږي.

راوې جیت سنګ د واده له پاره یو میاشت وخوت وغوښت ، په همدې وخت کې هغه خپله کورنۍ او ټول سازو سامان کمبهلیر ته د راجه اودهی سنګ ځاې ته ورسول اودهغه سره یې دخپلې دغې لور واده وکړ.

هغه وخت چې راو جیت سنګ په دې توګه دمالدیو د منګولو څخه ووت نو په دې وخت کې عیاش مالدیو د سرو سکروټو په څیر و ګرزید ،هغه د څلورو خواو څخه په میواړ باندې حمله وکړه او ریاست یې تر پښو لاندې کړ ان تردې چې هغه د کمبهلیر په راجه باندې هم یرغل وروست اود هغه څخه یې دهغه مظبوط کلا رتنمبهور و نیوله. په دې توګه مالدیو په میواړ باندې خپله ولکه تکمیله کړه

دمیواړ نه وروسته مالدیو د کچهوارد قبایلې ریاست په لور مخه کړه، کچهوا ددوو قبیلو څخه جوړه شوې وه چې دیوه نوم یې ناروکا او دبل نوم یې خانګروټ و . ددې دواړو قبیلو شمیره د راټهورانو څخه ډیره وه .د کچهورا خلک ددې نه مخته په اګرې اوددهلی په لویه برخه لکه سانبر اوشیخاوتي باندې مسلط وو. خو د کهچوا په راجپوتانو کې دوفادارۍ دومره حذبه نه وه موجود لکه څومره چې دراټهورانو تر منځ وه . ځکه چې د ګډو موخو د تر لاسه کولو له پاره هغوې په اسانۍ سره نه یوځاې کیدل .ددې نه علاوه د کچواها د سلطنت پولې د مسلمانانو د سلطنت سره دومره نژدې وې چې ددوې په سر باندې یې د تل له پاره دیوې زوړندې توري حیثیت درلود. دهمدې څخه دوې دا سبق تر لاسه کړې و چې دبهادرۍ دمقابلې له پاره د عقل او پوهې څخه باید کار واخستل شي .

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری همایون ته ماته ورکړه اوبیا یې په پنجاب کې دحالاتو د منظمولو له پاره لاس وپښې وهلې نو راجه مالدیو دشیرشاه سوری ددې مصروفیت او دهمایون ددې ماتې څخه ګټه پورته کړه او په کچواها باندې یې یرغل راوست اودا سیمه یې دخپل سلطنت برخه وګرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکچو اها د ریاست د الحاق وروسته مالدیو د سروهي په لور توجه وکړه. د مالدیو پلار راو گاگا د سروهي د راجه د لور سره واده کړې و او بیا د همغې ښځې د گیډې څخه مالدیو راپیدا شو ، په داسې حال کې چې د مالدیو پلار راو گاگا خپله لور چمپابای د خپل خسر لمسي راو اودهي سنگ ته واده کړې وه.

د چمپابای د گیډې څخه راو اوردهي سینگ راپیدا شو ، هغه د بیکانیز د کورنۍ د یوې نجلۍ سره واده وکړ خو د څو ورځو د حکومت کولو نه وروسته هغه ومړ ، د هغه د مړینې په وخت کې د هغه رانۍ حامله وه.

د اودهي سینگ د وړینې وروسته سروهي سردارانو د راوجگ مل لمسي مانسینگ د دې سیمه راجه و ټاکه ، د اودهی سینگ مور چې یوه عقلمنده او عمرخوړلې ښځه وه په سروهی کې د مانسینگ راجه توب و نه مانه. او اعلان یې وکړ چې دد دې ځای ، ځای ناستې او اصلي وارث د هغه د رانې د گیډې څخه را پیدا کیدونکې زوې دې.

د هغې د دې اعلان د څخه د سروهي نوې راجه مان سینگ ډیر په غضب شو او هغه په ډانگ پیپلې توگه د اودهي سینگ ښځه د خپل اته میاشتنې زوې سره یو ځای وو ژله. مان سنگ خو دوې وو ژل خو اوس دا اندیښنه را پیدا شوې وه چې دد دې وژلو بدله به مالدیو اخلي. په دې خطر هغه هڅه کوله چې په یوه ډول د مالدیو سره سوله وکړي او د همغې تر سیورې لاندې خپله حکمروایی مخته یوسي. د ډیرو زیاتو منډو ترړو وروسته د مانسینگ هڅې بریالۍ شوې او مان سینگ خپله لور اونکاکنور د راجه مالدیو زوې چندرسین ته واده کړه . په دې توگه سروهي هم په یوه ډول د مالدیو تر اغیز لاندې راغې.

د سروهي نه وروسته مالدیو د بیکانیز په لور وخوزید او هڅه یې وکړه چې دا سیمه هم په خپل سلطنت کې را گډه کړي، د راو مالدیو په نیکونو کې د راجه جوده ورور راو بیکا د بیکانیز د سلطنت بنسټ ایښودې و . په هغه وخت کې د بیکانیز کورنۍ د جودپور د ریاست له پاره ځواکمن متې ثابتیده . دوې به په هر جنگ کې د جودپور بسپنه کوله. خو دد دې ټولو ښگڼو سره سره بیا هم مالدیو په بیکانیز باندې یرغل وروست. او دا سیمه یې هم په خپل سلطنت کې را شامله کړه . په دې توگه د شیرشاه سوری او همایون د خپل منځې نښتو څخه مالدیو پوره پوره گټه پورته کړه او نه یواځې د خپل سلطنت پولې یې و غځولې بلکه په خپل عسکري ځواک یې هم ډیربښت راوست. اوس نو هغه علې اعلان د شیرشاه سوری په مخ کې د دریدو او د هغه سره د ټکر له پاره تیار و.

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری او خواص خان د مالدیو د راجه په خلاف د خپل لښکر سره یو ځای راوتلي وو ، نو په هغو ورځو کې د پنجاب حالت هم په بل مخ اوختې و ، شیرشاه سوری هیبت خان نیازی هلته په پنجاب کې والي ټاکلې و ، څه موده خو هلته امن او سکون و خو بیا شورشونه او بغاوتونه را پیدا شول ، دد دې بغاوتونو سر پورې فتح خان جټ و.

د غې فتح خان جټ د لکهي ځنگلونه او د هغې شاوخوا ټوله سیمه د تباهۍ سره مخ کړه ، هغه د لاهور څخه تر دهلي پورې په ټوله سیمه کې دومره تباهي خپره کړه چې د هغه د ظلم شکایتونه په پرلپسې توگه شیرشاه سوری ته ورسیدل.

شیرشاه سوری سمدستې هیبت خان نیازی ته حکم وکړ چې فتح خان جټ و ځپوي ، په دې وخت کې فتح خان جټ په خپل مرکز کوټ کابله کې اوسیده. دا سیمه د سرحد په شمال کې نژدې اته میله لرې واټن کې د ساهیوال د ضلعې دیبالپور په پخوانیو سرکاري لکهي ځنگلونو کې پروته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځنګل دشمال له اړخه د قصور څخه څو میله لرې و ، او په جنوب کې د بیکانیز د سیمې سره یو ځای کیده . په دې خاطر د لاهور اودهلي تر منځه ټولې تلونکې لارې غالبا چې دهمدې لکهي ځنګل څخه تیریدې چې د فتح خان جټ په لاسو کې وې.

فتح خان جټ ته د سید و بلوچو ملاتړ ور په برخه و. دغه بلوچان د جهنګ د ضلعې چینوټ بهیرې څخه ان تر شورکوټه او د راوي د درياب تر غاړو پورې خپاره وو. هغه وخت چې دملتان ډوډانی بلوچو پر هغوې یرغل ور وړ نو دا سیده بلوچان لکهي جنګل ته ولاړل اود فتح خان سره یو ځای شول او په قتل او لوټمار کې دهغه سره ورګډ شول . وروسته بیا د رند بلوچو سردار چکران هم دهغوې سره یو ځای شو ،په دې توګه دغه درې واړه ځواکونه یو ځای شول اوپه پنجاب کې یې شورش او تباهي خپره کړه.

د رند بلوچو مرکز په سات ګړه کې و ،دا د اوو کلاګانو یو مرکز و . اود لاهوره څخه **۲۵** میله واټن کې د جنوب غرب لورې ته پروت و . دا سیمه د اوسنې چکران ددویمې پولې تر څنګ تر جنوب شرق پورې ان تر دیبالپور پورې خپره شوې ده. فتح خان ډوډاني چې د ملتان ناظم او د شیرشاه سوری باج ګذاره و اوپه خپله هم د بخشولنګاه په سیمه کې په لوټولو باندې مصروف و ، سره هم لاس یو کړ اوبه دې توګه یې په پنجاب کې د لوټمارۍ او شورش بازار نور هم ګرم کړ.

ددې بغاوتونو د ځپلو له پاره هیبت خان نیازي د لاهور څخه فوځ واخست اوپه ډیره بیړه د باغیانو د سیمو په لور ورغې ، هغه دومره په بیړه د باغیانو سیمو ته ور ورسید چې د دبلوچو سردار چکران یې هم په راتلو حیران پاته شوې و ، هغه وخت چې چکران ته دهیبت خان نیازی د را رسیدو خبرور ورسید نو هغه دخپلو نورو بلوچو ملګرو سره یو ځای و تښتید. د سیند ددریاب څخه تیر شو او د سبي په لور و تیښتید. هیبت خان نیازي دخپل لښکرسره مختهولاړ او په پاکټین کې یې پړاو وکړ ، اوس نو دهیبت خان تر مخه له یوه اړخه د ملتان والي فتح خان ډوډاني بلوچ و ،اود بله اړخه فتح خان جټ و چې په غارت او لوټمارۍ کې مصروف و . هیبت خان به پاکټین کې ځکه پړاو وکړ چې د فتح خان ډوډاني بلوچ او فتح خان جټ تر منځ دخپل منځې یووالي څخه مخنیوی وکړي.

کله چې فتح خان جټ خبر شو چې هیبت خان نیازی دخپل لښکر سره یوځای په پاکټین کې پړاو کړې دې نو وتښتید اوپه یوه کلا کې یې ځان کلابند کړ . هیبت خان نیازې ورمخته شو او کلا یې محاصره کړه ،په دې وخت کې سیده بلوچان هم د فتح خان جټ سره یو ځای و و ، هغوې هڅه وکړه چې دهیبت خان نیازی دلاسو څخه یوې لورې ته وتښتي ، خو دهیبت خان نیازي په ولکه کې ولویدل .

هیبت خان نیازی فتح خان جټ هملته له منځه یوړ اوپه همدې توګه د رند بلوچو سردار چکران ،سیدو خان بلوچ او فتح خان په یوې حملې کې هیبت خان نیازي له منځه یوړل اوپه بنجاب کې یې امن و امان راوست ، ددې وروسته هیبت خان نیازي دا احساس کړه چې فتح خان جټ ، سیدو خان لوچ او درندبلوچو سردار چکران د ملتان دحاکم فتح خان ډوډاني په ملاتړ دې کار ته ملا تړلې وه نوپه دې خاطر یې په ملتان حمله راوړه. فتح خان ډوډانی ته یې سخته ماتې ورکړه او ملتان یې په خپله ولکه کې راوست.

هیبت خان نیازي دډیرې میړانې او بهادرۍ څرګندونه وکړه اوپه ډیره بیړه یې په ټول پنجاب کې سوله او امن حاکم کړ ، بیا د پنجاب څخه ووت او په سیند یې حمله وکړه او شمالي سیند یې و نیوه اوهغه یې هم د پنجاب تر حاکمیت لاندې راوست.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجپوتانه راجه مالديو ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری دخپل سالار خواص خان سره يو ځاى ديوه غښتلي لښکرسره دهغه په لور د حملې کولو له پاره را روان دي. نو هغه په دې خبره ډېر زيات انديښمن شو خو هغه يوه ډول ډاډ هم درلود چې د هغه دخيال په مطابق به د راجستان په صحرا کې شيرشاه سوری دومره په ګړندۍ توګه دی لورې ته را ونه رسيږي، هغه به دخپل لښکرسره يو ځاى هلته ځاى په ځاى تم کيږی ترڅو ځانته خوراک او نورضروري سامانونه ترلاسه کړي ،په دې وخت کې به مالديو په هغوې باندې شپينۍ حملې پيل کړي او په دې توګه به هغوې بيرته تيښتې ته اړ کړي.

بيا هم د حفظ ماتقدم په خاطر را جه مالديو يو ډير مهم قدم پورته کړ. هغه تر ټولو لمړی ملوخان ته يو ګړندي قاصد و استاوه چې د ملوه حکمران و او په دې وختو کې يې په ګجرات کې پناه اخستې وه. هغه ملوخان ته دا پيغام وليږه چې شيرشاه سوری غواړي په هغې باندې حمله وکړي نو که چيرې هغه خپل لښکر بيرته منظم کړي اود ګجراته را ووځي اوپه مالوه باندې حمله وکړي نو په دې توګه به دوه کاره تر سره کړل شی لمړی دا چې مالديو به د شيرشاه سوری دحملې څخه خوندي پاته شي اوبل دا چې په مالوه به ملوخان بيرته ولکه وکړي.

مالديو همدا ډول يو پيغام د راجپوتانه حاکم ناصرخان ته هم ورولیږه. دا سړې دشيرشاه سوري سره سخت مخالف و اودهغه د ډير ښه لښکر خاوند هم و. هغه هلته د مالوه س ره نژدې په سيوني کې دخپل لښکر سره يو ځاې اوسيده. او دشيرشاه سوری پر خلاف يې په يوه مناسب وخت کې دحملې کولو نيت درلود. را جه مالديو ناصر خان هم د شيرشاه سوري پر خلاف د راپورته کولو هڅې وکړې

مالديو خپل دريم ګړندي قاصد د اريل دراجه بيربهان په لور ور وليږه. د اريل راجه بيربهان همغه کس و چې په چوسه کې شيرشاه سوری همايون ته ماتې ورکړه اوبيا دهغه وروسته بيربهان همايون ته په خپل ځاې کې څو اونۍ ميلمستيا ورکړې وه. اوبيا يې همايون په ډير درنښت سره دهغه ځايه رخصت کړې و. کله چې مالديو دغو دريو لوريو ته خپل استازي ور واستول نو ددې استاذو له اړخه ډيرې ښې پايلې تر لاسه شوې.

ناصرخان همهلته په سيوني کې د شيرشاه سوري پرخلاف بغاوت وکړ او دمالوې په لور وخوزيد. دبله اړخه ملوخان هم د ګجرات څخه وخوزيد او دخپل ځان سره يې يو ستر لښکر هم واخست. هغه هم د مالوه په لور وړاندې ولاړ او ددريمې لورې داريل راجه بيربهان هم متحرک شو اودمالوه د راجه به وينا يې په خبل شاو خوا کې دشيرشاه سوری په سيمو کې لوټمار او بغاوتونه پيل کړل.

کوم وخت چې شيرشاه سوري د راجپوتانه دپولو سره نژدې د خپل لښکرسره يوځاې پړاو وکړ او لښکرو خپلې خيمې و درولې نو شيرشاه سوری يوه شپه او ورځ خپل لښکر ته د ارام کولو وخت ورکړ. په همدې وخت کې خواص خان په ډيره خوشحالۍ سره خپلې خيمې ته را ننوت.

کملاوتي چې کله خواص خان دومره خوشحاله وکوت نو په منډه مخته ورغله او ځان يې ډير زيات خوشحاله او خندانه کړ. اودخپل غږ به پوره خوږلني سره يې ترې وپوښتل چې: څه خبره ده ؟ته خو نن د نورو وختو پرعکس ډير زيات خوشحاله ښکارې. دهغې په دې خبره خواص خان وخندل او وېې ويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! ما ددې نه مخته هم ستا او نه د ګنګا تر مخه په خپل طبعت کې سختې را پیدا کړې ده ، زه خو ټول وخت همدا سې خوشحاله خوشحاله اوسم. خو نن را ته ډیره خوشحالي تر لاسه شوې ده چې زه یې د ټول ژوند په خوړو ویاړلې یم. کملاوتي په ډیر غور سره دخواص خان په لور کتل او بیا یې ترې و پوښتل چې:

تا ته څه ډول خوشحالي تر لاسه شوې ده ایا زه هم په دې خوشحالۍ کې شریکیدې شم؟ خواص خان تر یوه وخته پورې خندونې و او بیا یې کملاوتی ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې لږ وخته مخته قاصد راغلي و او ماته یې خبر راکړ چې ګنګا او کوچنې دواړه روغ او سلامت دي ، اوس ته ووایه چې ماته په ژوند کې ددې نه بله ستره خوشحالي تر لاسه کیدې شي ، دخواص خان په دې خبره باندې دکملاوتي په ومخ باندې هم ظاهري خوښي را څرګنده شوه ، بیا یې وویل چې ستا وینا سهي ده ، زه په فکر به ددې څخه ستره خوشحالی چیرې وي چې ګنګا او دهغې زوې روغ او سلامت وي. زه تا ته ددې ښه خبر په اړه مبارکي وایم. دهغې په دې خبره خواص خان ور غبرګ کړ چې: ګوره کملاوتي ! دګنګا زوې خو همستا زوې دې. زه هم تاته دهغه د روغتیا له امله مبارکي وایم. کملا یو واري خپل سر ته ټکان ورکړ او بیا یې په ډیره اسرار امیزه توګه د خواص خان په لور وکتل ، او ورته یې وویل چې ستا خبره سهی ده. ګنګا زما خور او دهغه زوې همزما زوې دې. او بیا خو زه او ګنګا دواړه ستا ښځې یو په دې خاطر دهر چا ماشوم چې پیدا کیږي نو هغه دهغې بلې هم ګڼل کیږي. او بیا خو زه هسې هم په خپل ټول ژوند کې د ګنګا ممنونه یم ، که هغې نه غوښتلې نو زه به هیڅکله هم ستا ښځه نه وې جوړه شوې. تا خو دهمغې په غوښتنه او اجازه زما سره واده وکړ او نن ستا دښځې په ځیر له تاسره یو ځای یم. او ستاپه څنګ کې د عزت او وقار نه ډک ژوند تیروم. اوکه نه خدای خبر ، چې اوس به مې چیرې او په کوم ځایو کې سر لګیده. اویا به مې وختې خپل ژوند پای ته رسولې و.

تر لږه ځنډه پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه. دهغې نه وروسته خواص خان په خپل لباس کې لاس ور ننویست او د خپل جیب څخه یې ډیر قیمتي هارونه چې د جواهرو او موتیو څخه جوړ شوې و را وویست. ددې هارونو په کتلو سره د کملا سترګې پړقی راووتې ، هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایې چې خواص خان پرې ور مخکې شو او ورته یې وویل:

ګوره کملاوتي ! اوس چې ګنګا د زوې مور ګرزیدلې ده نو زه به دا یو هار هغې ته د زوې دپیدا کیدو په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بیا هغې یو هار جدا کړ او کملا په غاړه کې یې په خپلو لاسو ور واچاوه. او ورته یې وویل چې: کملا ! ددې یوه هار مالکه ته یې. پخوا مې اراده کړې وه چې ستا په غاړه کې به هم دا هار هغه وخت دراچوم چې ستا هم زوې پیدا شي ، نو اوس چې زه ګنګا ته هار ورکوم نه دا راته د انصافه لرې ښکاره شول چې تا ترې بې برخې کړم. نو ګوره کملا ! یو هار ستا او بل د ګنګا.

په ځواب کې ورته کملا ، هغه هار چې خواص خان یې په غاړه کې ور اچولې و ، اړو را اړو او کاته یې ، بیا یې خپلې سترګې خواص خان ته ور واړولې ،په دې وخت کې دهغې په سترګو کې خواص خان ته ډیره زیاته مینه او تر څنګ یې ممنویت او شکر ادا کول وو. بیا کملا په خیمې کې په خپل خوږ اواز سره وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ، زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر ګذاره یم چې تا دا هار تا په خپلو لاسو زما په غاړه کې را واچاوه. زه ددې اړخه هم له تا څخه ډیره مننه کوم چې تا زما او دګنګا تر منځه د انصاف څخه کار واخست. زه به ستا په ځیر خاوند باندې تل ویاړم او له تا سره به خپل ژوند نیکبخت ګنم. ددې خبرو وروسته کملا مخته راغله او په خپلو نرمو لاسو یې دخواص خان څنګل ونیوله ، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخيمې منځته يې له ځانه سره يوړ او هلته يې له ځانه كيناوه . هغې غوښتل خواص خان ته څه ووايي چې خواص خان ددروازې په لور وكتل چې دشيرشاه سوری يو ساتونكې دهغه په لور را روان دې ،دهغه په كتلو سره خواص خان لږ څه ځنګ ته شو اوكملاته يې وويل چې :

ګوره كملا ! د شيرشاه سوری يو ساتونكې دخيمې ددروازې په لور را روان دې ، داسې معلوميږي چې شيرشاه سوری ورغوښتې يم . كملا ورته په ګيلې سره وويل چې: همدا اوس خو خيمې ته راغلې او اوس يې سمدستې بيرته ورغوښتې يې . دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو اوويې ويل چې : كه چيرې دا ساتونكې ريښتاى هم زما د ور غوښتلو له پاره راغلې وي نو بيا خو به كومه ډيره مهمه خبره وي. چې شيرشاه سوری ما ورغواړي ،ګوره كملا ، ته په دې خبرو باندې انديښنه مه كوه .

زه خو با انديښنه كوم. ځكه زه وينم چې ته ټوله ورځ د خيمې څخه بيرون يې . يواځې دشپې له اړخه زما ځنګ ته راځې په دې خاطر زه ټوله ورځ ځانته ناسته يم اوستا لارې څارم . كملا ورته داخبرې په ډيره مينه وكړې ، خواص خان غوښتل څه ورته ووايي چې په همدې وخت كې هغه ساتونكې دروازې ته را ورسيد اوخواص خان ته يې وويل چې : امير خواص خانه ! اقا شيرشاه سوري دكوم مهم كار له پاره ورغوښتې يې . خواص خان په خندا شو او دكملا په لور په كتلو سره يې وويل چې: ګوره كملا ! زما خبره سهي ثابته شوه ، ته همدلته اوسه ، زه د شيرشاه سوری په لور ورځم او ډير ژر به بيرته راستون شم. هغه دكملا دځواب د ترلاسه كولو پرته دهغه ځايه ووت اودشيرشاه سوري په لور ور روان شو .

كله چې خواص خان دشيرشاه سوری خيمې ته ورغې نو ويې كتل چې شيرشاه سوری په خيمه كې ځانته او په فكرونو كې ډوب ناست دې ، دخواص خان په كتلو سره هغه ته په خپل ځنګ كې د كيناستو اشاره وكړه . ،خواص خا ن د شيرشاه سوری تر ځنګ كيناست، تر لږه وخته پورې په خيمه كې چپه چپتياوه .ددې وروسته شيرشاه سوري په خبرو پيل وكړ او خواص خان ته يې وويل چې :

ګوره خواص خانه ! قدرت ته به دا منظور نه وې چې مونږ همدا اوس د راجپوتانه په راجه مالديو باندې حمله وكړو ، لږ څه مخته مخبر راغې او ډير پريشانه كونكې خبر يې له ځانه سره راوړې دې . په دې وخت كې خواص خان دشيرشاه سوری لورې ته وكتل او ورته يې وويل چې: څه ډول خبر ؟ شيرشاه سوری ورته وويل چې :

ګوره خواص خانه ! د راجپوتانه راجه مالديو ته زمونږ دحملې په اړه خبر ورغلې دې . په دې خاطر هغه زمونږ د لښكر د ويشلو او بيا زمونږ د له منځه وړلو له پاره پروګرام جوړ كړې دې ، هغه يو ډيره خطرناكه لوبه لوبولې ده . ګوره خواص خانه زويه ! په دې وخت كې مونږ دمخلفو لوريو څخه تر ګواښ لاندې يو او هغه دا ډ ،ل چې ملوخان (قادرخان) چې ګجرات ته تښتيدلې و د يوه ستر لښكرسره يوځاې غواړي پر مالوه حمله وكړي ، يو بل وګړې ناصر خان نومې هم يو ستر لښكر تيار كړې او هڅه كوي چې په سيونې كې بغاوت ته لاره همواره كړي. ددوې تر ځنګ د اريل راجه بيربهان ، چې يو وخت يې همايون ته زمونږ پر خلاف پناه وركړې وه، هم دراجه مالديو په اشارې سره زمونږ په سيمو د حملو كولو هڅه كوي اوغواړي هلته تباهي او بربادي رامنځته كړي.

دشيرشاه سوری په دې خبرو باندې خواص خان تر يوه وخته پورې خپل سر ټيټ كړې و او په فكر كې ډوب و .بيايې سر را پورته كړ او دشيرشاه سوری څخه يې وپوښتل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې حالاتو څخه د خلاصون له پاره ته څه ډول فکر لرې ؟ شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: لمړی ته وو ایه چې ستا رایه څه ده ؟ خواص خان یو ځل بیا فکر وکړاو بیا یې وویل چې:

شیرشاه ، زما مهربانه مشره !تر هغې چې ما پورې اړه لري نو زما مشوره خو داده چې مونږ باید اوس په راجپوتانه دحملې څخه ډډه وکړو. ځکه چې کیدې شي چې د راجپوتانه د راجه مالدیو سره زمونږ جنګ اوږود شي او ددې شګلوړه صحرا په جنګ کې مونږ ته هر ډول ستونزې راپیدا کیدې شی نو که چیرې زمونږ داخلي حالات سهي نه وي نو د راجپوتانه په جنګ کې مونږ ته د خوراکې او نورو توکو په رسد کې ستونزې راپیدا کیدې شي. نو په دې خاطر زما مشوره داده چې لمړی خو د باغیانو دځپولو له پاره کار وکړل شی او بیا په پوره ډاډ او اطمینان سره په راجپوتانه باندې یرغل وروړل شي اود راجه مالدیو کار هم ورختم کړل شی.

دخواص خان په دې ځواب شیرشاه سوری هم ډیر خوښمن شو او وویې ویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا خبره سهي ده ، په خداې سوګند چې ستا وړاندیز بلکل زما د ارادې تمثیل کوي ، زه هم غواړم چې لمړی باید د باغیانو کار و ختم کړو اودهغې وروسته بیا دراجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف حرکت وکړو. خو ګوره زویه !د باغیانو د ځپلو له پاره زما په ذهن کې یو وړاندیز دې اوزه هیلمن یم چې ته به زما په دې مشوره کې له ماسره متفق و اوسې. خواص خان ورته سمدستې وویل چې: وو ایه اقا . په دې وخت کې شیرشاه سوری غوښتل دخپل وړاندیز په اړه خبره وکړي چې خواص خان پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

زما مهربانه ، زما اقا ! زما په ذهن کې یو بل وړاندیز هم راځي ،خو په هغه وړاندیز چې تا پرې فکر کړې پر هغې د عمل کولو تر مخه ماته دیوې خبرې د ویلو اجازه راکړئ ، زما په فکر هغه مخبر چې تاته یې ددې بغاوتونو په اړه خبر راوړې هغه هم ددښمن یو قوت له یاده ویستلې دې ،او هغه به په راتلونکې کې زمونږ له پاره ډیر خطرناک ثابتیږي ، دهغه په دې خبره شیرشاه سوری متوجه شو او ورته یې وویل چې: ته کومې لورې ته اشاره کوې ؟خواص خان ورته سمدستی وویل چې:

درونده شیرشاه ! زما اشاره د چندریري او راې سین د راجه پوران مل په لور ده. که څه هم دراجپوتانه راجه مالدیو ناصرخان ، ملو خان او د اریل راجه بیربهان زمونږ پر خلاف راپورته کړې اودبغاوت او سرکشی له پاره یې تیار کړې دې نو ایا هغه به د چندریري او د راې سین د راجه پورن مل په لور پیغام نه وې لیږلې. خو زمونږ مخبرانو به تر اوسه پورې دهغوې له لورې کوم خبر نه وې تر لاسه کړې. زما محترمه شیرشاه !د کومې اخري پریکړې تر مخه د ناصرخان ، ملوخان او داریل دراجه بیربهان په څیر په چندریري او د راې سین دراجه پورن مل باندې هم څارنه په کار ده.

شیرشاه سوري تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و ، بیا یې څه فکر وکړ اوخواص خان ته یې په ستا یونکې سترګو وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه !ستا آند سهی دې. هغه اندیښنې چې تا ډاګیزه کړې هغه د یوه حقیقت په څیر زمونږ مخته راتلاې شي. چندریرې اودراې سین راجه پورن مل د ناصر خان ، ملوخان او راجه بیربهان څخه هم ډیر خطرناک ثابتیداې شي. نوپه دې خاطر تر هغوې چې مونږ دنورو باغي ځواکونو پر خلاف متحرک او سو باید په چندریري او پورن مل باندې هم کلکه څارنه وکړو. واوره خواص خانه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پلان چې زه غواړم عملي یې کړم هغه دادې چې : هغه لښکر چې زمونږ ددواړو سره دې هغه په دوو برخو وویشئ، نیمایی به له تاسره وي او نیمایی به له ماسره. زه به دخپل لښکر سره په همدې ځاې کې تم شم چې اوس مو په کې پړاو کړې دې. او ته به دخپل لښکر سره د اریل دراجه بیربهان په لور کوچ وکړې او هغه به وځپوې.

ددې نه علاوه ته پوهیږې چې حاجې خان بیټني او شجاعت خان دخپلو لښکرو سره همهلته په مالوه کې پړاو کړې دې ، زه غواړم چې حاجي خان بیټني د ملوخان لاره تم کړي او شجاعت خان د ناصرخان د بغاوت د ځپلو له پاره مختهولاړ شي . په دې توګه به زه همدلته منتظر اوسم. که چیرې ددې بغاوتو د ځپلو په وخت کې د راجپوتانه راجه مالدیو د ناصرخان ، ملوخان اویا بل کوم راجه سره د کومک کولو له پاره هڅې وکړې نو زه به یې په لاره کې تم کړم. اودهغه سره به و جنګیږم او بیرته به یې په شاتلو ته مجبور کړم. ګوره خواص خانه !که ددې بغاوتو په دوران کې چندریری او د راې سین راجه پورن مل هم ځان ورګډ کړ نو بیا به هم زه د مالوه په لور حرکت وکړم او په دې توګه به دټولو باغیانو د له منځه وړلو وروسته دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف یوه ستره حمله کوو.

کله چې شیرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې: دروند ه شیرشاه !هغه پلان چې تا جوړ کړې دې زه ور سره بلکل موافق یم. زه هیلمن یم چې مونږ به همدا نن خپل دغه پرواګرام ته اخري شکل ورکړو . شیرشاه سوری دخواص خان دد ې وړاندیز سره توافق وکړ . په همدې ورځ یې دمالوه په لور قاصد ولیږه .دهمدې قاصد په واسطه یې حاجې خان بیټنی ته د ملوخان په لاره کې د دریدو او شجاعت خان ته د ناصرخان د ځپلو حکم ورکړ . خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د راجه بیربهان د ځپلو له پاره د اریل په لور کوچ وکړ .

دشیرشاه سوری دحکم سره سم حاجې خان بیټني او شجاعت خان دواړو دخپلو ځایو څخه کوچ وکړ او مخته ولاړل . ناصرخان دسیهوني څخه روان شو او د خپل لښکر سره یو ځاې یې د نیلګړ په سیمه کې پړاو وکړ ، شجاعت خان هم دخپل لښکر سره نیلګړ ته و ورسید او همهلته یې خیمې ووهلې ، دشجاعت خان د وررسیدو سره سم ددواړو لښکرو تر منځه ټکر پیل شو ،څرنګه چې ناصرخان لا دپخوا څخه د نیلګړ په سیمه کې ځاې په ځاې شوې و نو په دې خاطر یې عسکرو پوره ارام کړې و . خو کله چې شجاعت خان هلته ور ورسید نو ناصرخان هغوې ارام ته پرې نښول اود توپانې ملخانو په څیر یې پرې حمله راوړه.

څرنګه چې د ناصرخان د فوځ په مقابله کې د شجاعت خان د لښکرو شمیره کمه وه،نو دشمیر ددې زیاتوالې په اساس ناصرخان هره شیبه او هره ګړی په شجاعت خان باندې فشار زیاتوو. ان تردې چې د ماښام تیارې راخپرې شوې ، هغه غوښتل چې په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې شجاعت خان اودهغه ملګرې لښکر له منځه یوسي او په دې توګه خپله بریا حتمي کړي ،

شجاعت خان دخپلو کمو ملګرو سره د ناصرخان ددې توپانې یرغل په مقابل کې کلک و درید او په پوره میړانه یې خپله دفاع کوله خو کله یې چې وکتل چې ناصرخان خپل ټول ځواک مصرف کړ او و نه توانید چې مونږ شاته و تمبوی نو بیا یې دخپلې دفاع کار پریښود او په جارحیت یې لاس پورې کړ او په دې توګه دهرې لورې یې د ناصرخان ځواکونه سره را ونغاړل ، دناصرخان ځواکونه یې داسې بې وسې کړل چې هغوې دځان دخلاصون له پاره هرې لورې ته په سرګردانه توګه منډې وهلې . دبله اړخه دشجاعت خان حوصله او عزم ګړی په ګړی ځواکمن کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شجاعت خان ددې حملو په واسطه د ناصرخان د فوځ حالت هره لمحه دخرابيد و سره مخکيده ، ناصرخان دخپل فوځ په دې حال باندې ډير انديښمن شو اوخپله ماتې يې په سترګو کتله. بيا دناصرخان د حکم په اساس دهغه په لښکر کې درې کسه داسې ځان ځارونکې تيار شول چې په خپل لښکر کې د زړه ورتيا له پلوه بې نمونې وو. هغوې د جنګ په وخت کې د ناصر خان سره سوګند وکړ چې هغوې به شجاعت خان هرو مرو له منځه وړي.

ناصرخان دې ځوانانو ته څه نور ساتونکې هم ورکړل ،بيا دغه درې واړه ځوانان د جنګ جنګ په کولو سره د شجاعت خان د ساتونکې ډلې سره په ټکر کې شول او ځانونه يې شجاعت خان ته ورسول. هغوې درې واړو په يوه وار سره په شجاعت خان باندې حمله وکړه. دهغوې څخه يوه يې شجاعت خان په خپله توره په ځښ کې وواهه ،بل عسکر هغه په خوله وواهه اودهغه غاښونه يې ورمات کړل. دريم عسکر هغه د وينښتانو څخه ونيوه ، درې واړو غوښتل شجاعت خان ژوندې دناصرخان مخې ته يوسي خوشجاعت خان هم په خپله ميړانه او بهادرۍ که بې مثاله شخصت و. سمدستې يې حرکت وکړ اوپه يوه ګذار سره يې ديوه لاس ور پرې کړ اوخپل ځان يې ترې خلاص کړ ،په همدې وخت کې دهغه شاوخوا جنګيدونکې عسکر هم دې لورې ته متوجه شوى و هغوې دغه نور دواړه حمله کونکې هم له منځه يوړل ، په دې توګه شجاعت خان دهغوې د لاسو څخه خلاصو ن وموند اودخپل فوځ هغه بيرغ چې دده د لاسو څخه پريوتې و بيرته راپورته کړ اوپه لاس کې يې ونيو. اودهغه لښکر يوځل بيا په همغه ولولې سره د ناصر خان په ځواکونو باندې خپلې حملې پيل کړې.

د جنګ د لړې شيبې ددوام وروسته ناصر خان د شجاعت خان په مخکې ډيره بده ماتې وخوړه او دميدانه وتښتيد. په حقيقت کې ناصر خان اوملوخان يو دبل سره اتحاد کړې و ، او ددواړو تر منځه دا پريکړه شوې وه چې لمړې به ملوخان د حاجې خان بيټنې په مقابل کې جنګيږي اوهغه ته دماتې ورکولو وروسته به هغه د نربدا د جنوب څخه راځې اودناصرخان سره به يو ځاې کيږي بيا به دواړه يو ځاې د شجاعت خان په مقابل کې جنګيږ ي او هغه ته به ماتې ورکوي. بيا به په مالوه باندې ولکه کوي ، ددواړو تر منځه دا هم ويل شوي و چې که چيرې د ناصرخان په مقابل کې شجاعت خان په خپلې حملې کې بيړه وکړي نو ناصرخان دى يې تر هغه پورې په جنګ کې مصروف وساتي تر څو چې ملوخان (قادرشاه) ورسره بيرته نه وى راپوځاې شوي.خو معامله سرچپه شوه ، شجاعت خان دناصرخان مخې ته راغې ،خو ناصرخان بيړه وکړه او سمدستي يې پرې حمله وکړه او بيا يې ډيره بده ماتې وخوړه او د ميدانه وتښتيد.

دشجاعت خان دغې زړه ورتيااو بهادرۍ د ناصرخان اوملوخان دواړو له پاره ستونزې زياتې کړې وې،که څه هم په دې جنګ کې د شجاعت خان دخولې پورته جامله ماته شوې وه خوبيا يې هم دناصرخان په مقابل کې سوبه تر لاسه کړه ، او دهغه دغې سوبې په مالوه باندې ډير زيات اغيز وکړ.

ددې فتحې نه څو ورځې وروسته ، په داسې حال کې چې شجاعت خان لا دخپلو زخمونو له لاسه په کټ کې پروت و ، د حاجى خان بيټنې پيغام ورته تر لاسه شو چې ملوخان(قادرخان) د ګجراته را روان شوې او په دې يې حمله کړې ده. او کلابند کړې يې دې. په دې خاطر سمدستې د ملوخان پر خلاف د حاجې خان بيټنې مرستې ته راو رسيږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي خان بيټني د پيغام د ترلاسه کولو سره سم شجاعت خان د کټ نه راپورته شو ، او په داسې حال کې چې د خولې او څټ زخمونه يې د وينو نه ډک و ، بيا يې هم د ميړانې او بهادرۍ څخه کار واخست او په يوه کجاوه کې سپور شو او سمدستي د خپل لښکر سره يو ځاې د حاجي خان ببيټني مرستې ته ور ورسيد.

د بلې اړخه د مالوه پخوانې حکمران ملوخان (قادرشاه) د ګجرات څخه راوتلې و د بنسواړه په لور راروان شوې و. بنسواړه د ډانګرپور په جنوب کې پرته سيمه ده ، د دې ځاې د ماهي ندي په څنډو څنډو ان تر راجين پورې لاره تللې ده. دا لاره د عامې لارې څخه يوې خواته د ګجرات څخه د دوهدر ترڅنګ مالوه ته رسيږي. ډيره اوږده لاره ده. خو په دې لاره کې خطره ډيره کمه وه. ملوخان په مالوه باندې د حملې کولو له پاره تر هر څه د مخه د بنسواړه ښار د خپل لښکر له پاره مرکزی قرارګاه ټاکلې وه.

دلته هغه په خپل لښکر کې د نوو خلکو د راشاملولو کار پيل کړ او پوره نوي ځوانان يې په خپل لښکر کې را يو ځاې کړل. ترڅنګ يې د مشرانو په نومونو باندې د پيغامونو او ليکونو په ليږلو سره هغوې هم د خپل ځان ملګري کړل او په دې توګه يې په خپل ځواک کې پوره ډيرښت راوست.

بنسواړه کې د اوسيدو په وخت کې د ملوخان څخه يوه غلطي وشوه ، که په همغه وخت کې ملوخان د بنسواړه څخه وتلې وې او به اجين يې ولکه کړې وې او بيا د جنوب له اړخه د نربدا پورې رسيدلې وې نو بيا به هغه د مالوه مرکزی ښار مانډوا او دهار په مکمله توګه د خپلې ولکې لاندې راوستې وې او حاجي خان بټني او شجاعت خان تر منځ به يې د اړيکو په پريکولو هم ولکه تر لاسه کړې واې. خو داسې بريښې چې ملوخان داسې کوم قدم نه اخسته. همدا علت و چې شجاعت خان په ډيره ګړندۍ توګه د مالوه جنوب شرقي لورې ته د حاجی خان بيټني کومک ته ور ورسيد.

په بنسواړه کې د خپلې طبعې په مطابق د لښکر د جوړولو وروسته ،ملوخان د هغه ځآيه کوچ وکړ او د بهوپال د سيمې څخه په تيريدو سره يې په خپل مخ کې هر راتلونکې ځواک له نابودۍ سره مخ کړ او بيا د جيګړ په لور شمال ته وخوزيد.

د بلې اړخه د شيرشاه سوری سالار حاجی خان بيټني هم د جيګړ په لور د نربدا د درياب په غاړه کې د خپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و. ملوخان هم په پوره بيړه په خپله مخکې هر څه تر پښو لاندې مروړل او د نربدا د درياب په غاړه د جيګړ په سيمه کې د حاجي خان بيټني د ځواکونو مخې ته ور ورسيد .

کله چې ملوخان وکتل چې حاجي خان بيټني د هغه په مقابله کې ځانته ولاړ دې ، او هلته د شيرشاه سوری او خواص خان د رک خرک نه شته ، تر څنګ يې د حاجي خان بيټني سره لښکر د ملوخان د لښکر څخه ښو برابره کم هم دې ، نو د ملوخان حوصله نوره هم زياته شوه ، او د حاجي خان بيټني د لښکرو تر مخه د رسيدو سره سم يې پرته له ځنډه په حاجي خان بيټني باندې يرغل وروست.

حاجي خان بيټني هم د شيرشاه سوری د قومندې لاندې د جنګ له پاره پوره تجربه درلوده ، هغه د حرب او ضرب د ټولو هنرونو څخه پوره پوره خبر و . په دې خاطر يې د ملوخان په خير هم خپله حمله وکړه او په پوره ځواک سره يې د ملوخان په فوځونو باندې د هرې لورې ګذارونه پيل کړل. خو د ملوخان حمله دومره خطر ناکه او ځان وړونکې وه چې د جاجي خان بيټني هره هڅه او هره منډه يې د ناکامۍ سره مخ کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي خان بټني دخپله اړخه ډېره هڅه کوله چې د ملوخان د لښکرو مخکینی لیکې ماتې کړي او پرې نږدې چې هغوې مخته راشی. خو د ملوخان حملې هم په خپل وار ډېرې حیرانونکې وې ، هغه دخپل اخري اجل پورې په پوره او غوڅه توګه د حاجي خان بیټني په لښکرو ددرې اړخونو څخه را پرېوتې و.

د نربدا د دریاب او جاجیګړ تر منځه د حاجي خان بیټني او ملوخان تر منځه وینه تویونکې جنګ روان و ، د اسمان د پراخیو لاندې او زمکې په خاورو موجود هر مصلحت او آند د مرګ په پیغامونو کې ډوب شوي و . تر ډیره وخته پورې دحاجي خان بیټني او ملوخان د لښکرو تر منځه د وینو سیلابونه روان وو . خو کله چې حاجي خان بیټني ته ډاګیزه شوه چې که چیرې په همدې توګه جنګ ته دوام ورکړي نو نه یوازې د ماتې سره به مخ شي بلکه لښکرې به یې هم قتل عام کړل شي. په دې خاطر یې په همدې وخت کې دډیرې پوهې څخه کار واخست اوخپله ماتې یې ومنله .دجنګ د میدان څخه وتښتید ، بیرته راستون شو او په یوه مستحکمه کلا کې یې ځان کلابند کړ ،ملوخان یې هم په تعقیب راغې او دګهرګاو کلا یې محاصره کړه . حاجي خان دهمدې ګهرګاو دکلا څخه دشجاعت خان پسې د بسپنې له پاره پیغام استولې و.

په همدې وخت کې د ګهرګاو کلا ته یو آس سپور په ډیره بیړه راورسید او دکلا شمالي دروازې ته راغې او دروازه یې ور وټکوله . ددروازې دټکولو سره سم د ساتونکو څخه یوه دروازه لږ څه پرانسته اود یوه روښانه مشال په واسطه یې هغه سپور ته وکتل ، سمدستي یې دروازه پرانسته او هغه سپور دخپل آس سره یو ځای دننه ورننوت. ددروازې تر څنګ چې کوم نژدې ځای و ، دهمدې ځایه حاجي خان بیټني په خندا سره بیرون راغې اودې سپور ته یې وویل چې : زما دوسته. ما د ډیره وخته راهیسې په همدې ځای ستا د راتلو انتظار کاوه. ما هیله درلوده چې نن شپه به ته ماته د یوه ښه پیغام سره راځې ، راتلونکې سپور د حاجي خان بیټني هغه قاصد و چې هغه د شجاعت خان په لور د مرستې له پاره ور استولې و. هغه قاصد ورته په خوشحالۍ سره وویل چې :

زما محترمه حاجي خانه ! ما ستا له پاره ډیر خوشحاله کونکې خبر له ځانه سره راوړې دې. تر لږه وخته پورې به شجاعت خان دلته را ورسیږي اود ملوخان د عسکرو تر شا به پرې حمله کوي ، شجاعت خان ستا له پاره ماته دا پیغام راکړې دې چې سمدستي دخپل لښکر سره یو ځای دشمالي دروازې څخه را ووزه او د مخې له لورې د ملوخان په عسکرو حمله وکړه . په ځواب کې ورته حاجي خان بیټني وویل چې :

ګرانه دوسته ! ته ماته ویلې شې چې شجاعت خان به اوس په څومره واټن کې را روان وي. قاصد ورته وویل چې : شجاعت خان دومره لرې نه دې هغه له ما سره یو ځای د شپې په تیاره کې تر دې ځایه سفر کړې دې او د ملوخان دلښکرو تر شا یې سنګر نیولې دې. په دې اساس غوره ده چې وخت له لاسه ورنکړو ځکه لږه شیبه وروسته لمر را خیژي او روښنایی خپریږي بیا به زمونږ کار ستونزمن شی. تر اوسه په فضا کې تیاره ده او دهمدې تیارو څخه باید ګټه واخستل شی ، سمدستي دخپل لښکر سره یو ځای د ملوخان په لښکر د مخې له لورې حمله وکړئ ، شجاعت خان وایی چې که چیرې همداسې مو وکړل نو د لمر د راختو د مخه به مونږ د ملوخان ځواکونه د نابودۍ سره مخ کړو ، حاجي خان د قاصد سره نورې خبرې و نه کړې او په یوه منډه دکلا دننه ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړه شیبه کې حاجې خان بیټنې دخپل لښکر سره یو ځاې د ګهرګاو دکلا دشمالي دروازې څخه راووت .ځرنګه چې ملوخان د دې کلا شمالي دروازه نه وه کلابند کړې نه پدې خاطر ترې حاجې خان بیټنې دخپل لښکر سره یو ځاې په اسانۍ سره راووت. بیا یې دکلا د دیوالونو تر څنګ یو اوږود شانته سفر وکړ اوبیا یې دمخې له لورې دملوخان په لښکرو باندې یرغل وروست.

کله چې د حاجې خان لښکرو د ملوخان په فوځ باندې دمخې له لورې یرغل وروستنو په همدې وخت کې د شجاعت لښکرې چې له پخوا څخه په سنګر کې ناستې وې ،د ملوخان په عسکرو باندې د شا له اړخه را پریوتل . که څه هم شجاعت خان زخمې و او په کجاوه کې یې سفرکاوه خو اوس د کجاوې څخه راکیوتې و او دخپل لښکر تر منځه یې هغوې ته د جنګ احکام صادرول.

د ګهرګاو د کلا نه بیرون د جنګ میدان داسې شکل خپل کړې و لکه د رڼا او تیارو ، بهار او خزان او روښنایی اوتیاره چې یو دبل سره په ټکر کې وې.

د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دغه دوه اړخیزه حمله دملوخان له پاره غیر متوقع او دومره ځواکمنه وه چې ، د شرق له لورې دلمر د راختو سره سم د ملوخان لښکرې د جنګ په میدان کې خورې ورې شوې او دمړو لاشونه یې په هر ځآې کې پراته و . ملوخان دخپل لښکر دماتې وروسته په تیښته وتښتید خو حاجې خان بیټنې اوشجاعت خان دهغه په تعقیب پسې ولاړل ، او تر لرې لرې یې هغه تعقیب کړ خو ملوخان دهغوې څخه خپل ځان خوندي کړ او په تیښته بریالې شو. ملوخان بیرته د وجیګړ د لارې د خاندیش سیمې ته روسید او مالوه ته یې د تل له پاره خداې پاماني وویله. دمالوه په تاریخ کې بیا دملوخان یادونه نه ده شوې.

۲۸

د بله اړخه خواص خان دخپل لښکر سره یو ځآې د اریل دراجه بیربهان په لور روان و ، ددې سفر په دوران کې یوه ورځ کملاوتي چې د خواص خان تر څنګ یې په آس باندې سفر کاوه ، دمخکې تلو په وخت کې ډیره حیرانه شانته شوه ، ځکه وېی کتل چې دلښکر په منځ کې منوهر داس او ملوکچند په ډیره بې صبرۍ سره اخوا دیخوا روان دي. دا همغه دواړه وو چې کملاوتي د ګنګا او نیرمل د وژلو له پاره ګمارلي و. دهغوې اخوا دیخوا ګرزیدلو کملاوتي ته یو پیغام ورکاوه ، هغه سمدستي وپوهیده چې هغوې د کومې خبر ې دپوښتنې له پاره بې قراره دي. په دې خاطر یې دخپل اس په تګ کی سوړوالې راوست او دخواص خان شاته یې ځآن پریښود ، ملوک چند او منوهر داس د فرصت نه ګټه پورته کړه ،خپل آسونه یې ډیر ژر دکملاوتي څنګ ته راورسول یوې یې بنې اړخ ته اوبل یې چپ اړخ ته روان شول ،بیا منوهرداس په ډیر راز سره کملاوتي ته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! مونږ خود رهتاس په ښار کې ګنګا او نیرمل دواړه له منځه وړي دی اوس ووایه چې څه حکم دې ؟ددې خبرې په اوریدو سره دکملاوتي مخ دخوشحالۍ نه وغوړید.اوپه ډیر راز سره یې ملوکچند ته وویل چې:

ګوره ملوکچنده او منوهرداسه: تاسې ډیره ستره دنده تر سره کړیده ، زه به دهغې له پاره تاسې ته په کوم مناسب وخت کې د زړه له کومې انعام درکړم. زما سره اړیکي ساتئ ، اخوا دیخوا ګرځئ بیا په کوم مناسب وخت کې خواص خان ته هم دګنګا او نیرمل په خیر سزا ورکړو . زه بیرته خپل اس ګړندې کوم تر څو دخواص خان سره یو ځاې شم. دکملاوتي د حکم سره سم منوهرداس او ملوکچند سمدستي اخوادیخوا شول او کملاوتي بیرته خپل اس ګړندې کړ اودخواص خان څنګ ته ورورسیده . د ورسیدو سره سم خواص خان خپله توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

را بر بنده کړه، توره یې په فضا کې پورته کړه اوخپل لښکر ته یې د تم کیدو حکم وکړ ، ځکه خواص خان وکتل چې څو کسه سواره دهغه دلښکر مخې ته ولاړ دي اودهغوې لاره یې بنده کړې ده.

۶۹

ددې لارې نیونکو پر خلاف خواص خان دحملې کولو نیت درلود چې په همدې وخت کې دآس سپرو څخه دوه کسه په ګړندي توګه دخواص خان مخې ته راغلل. خواص خان دهغوې په کتلو خوشحاله شو. خپل ډال یې بیرته په آس را زوړند کړ او توره یې هم په تیکې که ننویسته ، دغه دواړه اس سپاره ، یو فدایی خان و اوبل د فداې خان زوې اسماعیل و. دا همغه فدایی خان و چې د همغه په واسطه خواص خان د شیرشاه سوری په لښکر کې شامل شوې و . ځکه دهغې تر مخه خواص خان دفدایی خان دغلام په څیر د ګیدړو په ښکار کولو باندې ژوند تیراوه.

خواص خان دهغوې کتلو سره سم دآسه را ښکته شو، هغه پلار او زوې هم خواص خان ته په رانزدیکیدو سره دخپلو اسونو څخه راښکته شول ،بیا فدایی خان نژدې په یوه منډه راغې اوخواص خان یې دخپله ځانه سره را ونغاړه او په تندې او مخ یې بیا ښکلاوه. دهغې وروسته اسماعیل هم دخواص خان سره ورغایوت. کله چې د اسماعیل سره هم روغبړ پاې ته ورسید نو بیا خواص خان دواړه پلار او زوې له لاسو و نیول او دکملاوتې لورې ته یې یوړل. هغه کملاوتې ته وویل چې: کملا ، دا فدایی خان دې او ددې ترڅنګ دهغې زوې اسماعیل خان دې ،ما پخوا ددې سره دیوه غلام په څیر ژوند کاوه خو وروسته بیا زه دشیرشاه سوری په لښکر کې ورګډ شوم. په دې وخت کې خواص خان سمد ستې د فدایی خان خبرې غوڅې کړې او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه !د غلط بیانۍ څخه کار مه اخله. زویه !هغه وخت چې ته دخپل پلار او ورور سره یوځاې له ماسره واست نو ما له تاسو سره هیڅکله هم دغلامانو په څیر سلوک نه دې کړې. خواص خان ورته په خندا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې: فدای خانه ، ستا خبره سهې ده ، اوپه هغې کې هیڅ ډول شک اوشبه نه شي کیدې چې تا له ما او زما د ورور سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کړې دې .او زما دپلار سره دې هم د ورور په څیر اړیکې درلودل. خو ددې سره سره دا یو حقیقت دې چې تا مونږ اخستي وو. په بنسټیزه توګه خو مونږ غلامان وو. فدایی خان داځل په ډیره درنه توګه وویل چې: ګوره خواص خانه !اوس هغه خبره مه کوه چې ته غلام وی ، په دې خبره ماته تکلیف رسیږې. ددې خبرې سره سم خواص خان خبره بلې لورې ته یوړه او وویې ویل چې: بس فداې خان او اسماعیل خانه !دا زما ښځه کملاوتي نومیږي. په دې خبره فدایی خان ډیر زیات خوشحاله شو او ویې ویل ،ګوره کملاوتي ، د خواص خان د ښځې په څیر خو ته بیا زما لور شوې او زماد زوې اسماعیل خان خور و ګرزیدې ، ځکه چې ما خواص خان دخپل زوې په څیر را لوې کړې دې. په خداې سوګند ، چې تر هغې چې دا له ماسره و نو ما د خواص خان او اسماعیل ترمنځ توپیر نه دې کړې. کملاوتي په نرمه اوډیره ښه توګه د فدایی خان مننه وکړه اوبیا دهغې وروسته فدایی خان وویل چې:

خواص خانه زویه !زه داصل موضوع په لور راځم. ګوره ،دلته چې دا سوار ولاړ دی دهغې شاته زما پړاو دې. زه خبر شوې وم چې ته داریل دراجه بیربهان پر خلاف اودهغه د ځپولو له پاره را روان شوې یې. خو ګوره زویه ! ماښا م کیدونکې دې ، نوراځه زمونږ دکوچیانو دقبیلې ترڅنګ پړاو وکړه. دقبیلی هر وګړې تا ډیر ښه پیژني ، نو ته به نن شپه دلته ډیره په خوشحالۍ تیره کړې. ځکه ډیره موده وروسته مونږ اوتاسې سره یو ځل بیا یو ځاې کیږو . ددې وروسته به زویه ! زه هم سبا سهار وختې له تاسره یو ځاې د اریل په لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړشم. اوس خو ما اراده کړې چې دخپلې قبیلې سره یو ځای ، تریوه وخته پورې ،ستا په لښکر کې شامل شم.او بیا بیرته همدې خپل ژوند ته راستون شم. ایا ته غواړې چې زمونږ د قبیلې تر څنګ پړاو وکړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان په خندا خندا وویل چې : ولې نه ، فدایی خانه ! زمونږ لښکر به همدلته ستا دقبیلې تر څنګ پړاو وکړي ،ددې خبرو وروسته خواص خان خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او همدلته یې د فدایی خان دقبیلې تر څنګ پړاو وکړ.

کوم وخت چې دخواص خان لښکر د خیمې په درولو کې مصروف و اوکملا یوې لورې ته ولاړه وه ، نو فدایی خان او اسماعیل خان خواص خان له لاسه و نیوه او لږ څه لرې یې یوړ. او بیا ورته په ډیر راز سره څه وویل. خواص خان دهغوې په خبرو باندې مسکې مسکې کیده ، بیا خواص خان فدایی خان ته په ډیره پټه توګه وویل چې: درونده فدایی خانه !ته او اسماعیل خان همدلته ودریږئ ، زه به کملا په خپله خیمه کې کینوم او بیرته به راستون شم. ددې خبرې سره سم خواص خان د هغوې څخه را جدا شو اودکملا لورې ته راغې او کملا ته یې وویل چې:

کملا ! له ما سره خیمې ته راځه. تا ته د خیمې د وربښوولو وروسته به زه یو ځل بیا دفدایی خان لورې ته ورځم ، که چیرې زه دشپې له ارخه ناوخته راغلم نو ته اندیښنه مه کوه.کملا !فدایی خان د کوچیانو دقبیلې سردار دې او یو وخت ما دهغه تر حکم لاندې ژوند کړې دې ، په دې خاطر زما دراتلو په خاطر هغه د یوه جشن د جوړولو له پاره تیارې نیسي ،کیدې شي چې دا جشن ټوله شپه دوام وکړي او دا خلک ما راپرې نږدې چې دلته ستا خواته راشم ، نو په دې خاطر که دشپې له اړخه زه رانغلم نو کملا جانې ته به اندیښمنه کیږې نه. دهغه په دې خبرو ورته کملاوتې په ډیرې بې وسۍ سره وکتل او ورته یې وویل چې: نو ایا ته به ټوله شپه بیرون او سیږې. خواص خان ورته وویل چې : نو څه فرق کوي ، ځکه چې ته خو به کملا په خپله خیمه کې .دخیمې نه بیرون دوه کسه ساتونکې ولاړ دی،زه خو ددې نه مخته هم ډیر بیرون پاته شوې یم.بس فدای خان ضد کوي ، په دې خاطر ما ورته هوکړه وکړه. کملاوتې د ډیرې پراخې سینې څرګندونه وکړه او ویې ویل چې:ماخو هسې په ټوکو کې داخبره وکړه اوکه نه زه پوهیږم چې ته به ما هیڅکله هم پرې نږدې او بیرون به پاته نه شې. په هر صورت که چیرې تا دهغوې څخه ځان راخلاصولې شو نو بیرته خپلې خیمې ته راځه ، زه به په ډیره بې قرارۍ سره ستا انتظار کوم ، ددې خبرې سره سم خواص خان کملاوتې د خپله ځآنه سره خیمې ته یوړه اوهملته یې پریښوده اوبیرته ترې د فدایی خان په لور راستون شو او هغوې ته یې په خندا کې وویل چې:

راځئ چې اوس ځو . ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې د خواص خان سره یو ځای دکوچیانو دقبیلې په لور رولاړل.

هلته د وررسیدو سره سم دوې ټول د څرمنې څخه د یوې سترې خیمې تر مخ و دریدل.دا خیمه دڅو خونو څخه جوړه شوې وه. دخیمې نه بیرون فدایی خان تم شو او د دروازې په لور یې کتل ،بیا یې خواص خان ته وویل چې ،خواص خانه زو یه لمړۍ ته دننه ولاړشه. ستا تر شا به زه او اسماعیل هم درننوځو. دفدایی خان په دې خبرو باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو بیا په خندا خندا دغې خیمې ته ورننوت ، خیمې ته د ورننوتلو سره سم خواص خان وکتل چې هلته دخپرو قالینو باندې د څو توشکونو دپاسه ښایسته او حسینه ګنګا نیمه غوځیدلې پرته وه. اوتر څنګ یې د لرګې په ځانګو یوه کوچنې چې لاس وپښې وهې هم پروت دې ، ګنګا په ډیر غور سره خپل کوچنې ته ګوره اودلید و څخه یې خوند اخلې. څرنګه چې ګنګا په خیمه کې خواص خان د راننوتلو غږ واورید نو سمدستې دخپله ځآیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته شوه او اوډيرو زياتو خوشحاليو په څپو کې يې لوځې پښې رامنډې کړې اوپه پوره ځواک او زور سره يې خواص خان په غيږ کې ونيوه او ترې راتاوه شوه.

تر يوه وخته پورې خواص خان او ګنګا يو دبل سره په پوره سکون او ډاډ سره غاړه تر غاړه و . ګنګا خپل سر د خواص خان په غاړه ايښودې و اوبيا بيا يې دهغه غاړه ښکلوله. بيا يو دبله څخه جدا شول. په دې وخت کې ګنګا دخواص خان څخه وپوښتل چې: ته څنګه يې ؟ خواص خان خپل لاس دګنګا دملا څخه راتاو کړ او د ډيرې زياتې مينې په څپو کې ترې وپوښتل چې: ګنګا ته وايه ، څنګه يې ؟ ګنګا ورته وويل چې زه بلکل روغه رمټه يم ، بس ستا د روغتيا انديښنه راسره وه. او ستا د سلامتۍ په اړه مې فکر کاوه. په ځواب کې خواص خان دګنګا په غوږ کې پټ څه وويل ، چې ګنګا پرې ښه په زوره وخندل. بيا خواص خان مخته ورغې اودلرګې د زانګو تر څنګ يې ګونډې ووهلې او تر ډيره پورې يې خپل کوچې ښکلاوه او خبرې يې ورسره کولې. ددې وروسته هغه په بستره باندې ګنګا ته مخ په مخ کيناست ، خواص خان ورته وويل چې: فدايي خان او اسماعيل خان دواړه پلار او زوې بيرون ولاړ دي ، زما په فکر چې زه به هغوې دواړه هم دلته راوغواړم. ګنګا ورته وويلې چې هو ، دهغوې بيرون دريدل ښه نه بريښي ، فدايي خان زما دپلار په ځير او اسماعيل خان زما د ورور په ځير زما خدمت کړې دې. خواص خان دخپله ځايه پورته شو او فدايي خان او اسماعيل خان يې له ځانه سره دننه خيمې ته راوړل. په همدې وخت کې نيرمل هم خيمې ته را ننوتله. دهغې په کتلو سره خواص خان نور هم ډيره خوشحاله شو او ورڅخه يې وپوښتل چې نيرمل ته څنګه يې ؟ نيرمل مخته راغله اودخواص خان په سر يې خپل د شفقت او مينې ډک لاس راښکود او ويې ويل چې بس زويه ستا د دعاو او ستا د ملاتړ څخه نيرمل ډيره خوشحاله ده . بيا نيرمل دګنګا تر څنګ کيناسته . خواص خان دخيمې دروازې ته راغې اوس نو تاسو دواړه پلار اوزوې دلته راشئ ،تر څو به بيرون ولاړ ياست. ددې خبرې سره سم فدايي خان او اسماعيل خان د خواص خان تر شا شا خيمې ته ور ننوتل. بيا درې واړه په قالينو خپور يو توشک باندې کيناستل. تر لږه وخته پورې په خيمه کې خاموشي خپره وه خو د لږځنډ وروسته فدايي خان په خبرو پيل وکړ.

خواص خانه زويه ! زه خو ديوه کار څخه فارغه شوې يم يعنې ته او ګنګا مې يو دبل سره يو ځاې کړئ ،خو اوس زه يوه ګيله هم لرم. زه غواړم چې ته به زما دا کار هرو مرو تر سره کړې. خواص خان فدايي خان ته په عجيبه توګه وکتل او ورته يې وويل چې څه ډول کار فدايي خانه ؟په ځواب کې ورته فدايي خان وويل چې:

ګوره خواص خانه !لمړۍ مهارت په څو سيمو کې تباهي خپره کړې وه ، د مهارت نه وروسته دهغه خپلوانو اوتر ټولو نژدې خپل پالامو راپورته شو ،هغه دپرتګاليانو سره يو ځاې په بنګال کې شورش اوبغاوتونه راپيدا کړل خو پخوا تر دې چې هغه خپلو پايلو ته ورسيږي تا له منځه يوړ ،اوس يوځوان مهاکويي راپورته شوې دې او د مهارت او پالامو خواره واره ملګري يې سره راټول کړي دي ،هغوې د بنګال د خليج تر څنګ خپل يو مرکز جوړ کړې دې اودپرتګاليانو څخه يې هم کومک غوښتې دې . بلکه يوڅو کسان پرتګاليان په لښکر کې هم شامل شوي دي ،اوس دوې د بنګال د خليج څخه راوتلې او د کراکړ په ښارونو او کليو يې حملې کړې دې اوهلته يې دلوټمار بازار ګرم کړې دې. ګوره خواص خانه !زه همدا اوس اوس درهتاس څخه راغلې يم خو د رهتاس څخه مخته زه بنګال ته تللې وم. کله چې زه دجنوبي بنګال د کليو څخه د خپلې قبيلې دخلکو سره يو ځاې راتيريدم نومهاکوي دخپل لښکر سره يو ځاې پر مونږ حمله وکړه. مونږ په ډيره ستونزمنه توګه خپله دفاع وکړه خو ددې سره بيا هم مهاکوي زمونږ دقبيلې څو ځوانان ووژل او زمونږ د قبيلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر سامانونه یې لوټ کړل ،په دې توګه دې مهاکوي مونږ ته ډیر زیات زیان را اړولې دې ،زه یې د ډیرو ښو ځوانانو څخه بې برخې کړ م او زمونږ سامانونه یې هم له مونږه واخستل.

خواص خانه ! زه غواړم چې که کله ته وخت ولرې نو دخپل لښکر سره یو ځاې دې دشیرشاه سورى څخه اجازه واخله اود مهاکوي د ځپولو له پاره هغه لورې ته ولاړشه اوکه نه هغه به په راتلونکو ورځو کې په بنګال کې د مسلمانانو بدترین دښمن ثابت شي. او مونږ ته به نه تلافي کیدونکې زیان ور رسوي. دهغه په دې خبره خواص خان خپله سینه و ځنډله او ویې ویل چې : ګوره فدای خانه ! زما محترمه !ته اندیښنه مه کوه. زه به ډیر ژر دبنګال په لور مخه کړم ، دخواص خان په دې ځواب فدایې خان اودهغه زوې اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شو ،اسماعیل خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې: خواص خانه وروره ! ته کینه. زه به تاسې ته دخوراک څښاک انتظام وکړم. فدایې خان هم و درید او ویې ویل چې خواص خانه ! ته همدلته دګنګا تر څنګ اوسه ، خپلې خبرې کوئ ، زه به ستاسې د ټولو دخوراک څښاک غم وکړم.ددې خبرې سره سم فدایې خان او اسماعیل خان دخیمې څخه بیرون ووتل.

دفدایې خان او اسماعیل خان د تللو نه وروسته نیرمل هم په یوې بهانه دخیمې بلې خونې ته ولاړه ،دنیرمل دتللو وروسته ګنګا تر یوه وخته پورې خواص خان ته په ډیره مینه کتل اوبیا یې ترې وپوښتل چې دشپې خو به ته همدلته زما او زما د زوې تر څنګ اوسیږې او کنه ؟خواص خان ورته وویل چې: ضرور به زه نن شپه ستا او ستا دزوې تر څنګ اوسیږم. ګنګا اندیښنه څرګنده کړه چې ایا کملا خو به په دې اړه له تا څخه کومه پوښتنه ګرویزنه نه کوي؟ خواص خان ورته وویل چې هغه به دڅه پوښتنه له ماوکړي ؟ما ورته دمخه ویلي دي چې شاید زه نن شپه دلته خیمې ته را نه شم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه ، تر ډیره وخته پورې دواړو میړه اوښځې خپل منځې خبرې کولې اودخپل کوچني سره یې لوبې او مینه کوله. په همدې وخت کې دفدایې خان کسانو خوراک راوړ ،ګنګا نیرمل ته هم ورغږ کړ اورا ویې غوښتله. بیا درې واړو یو ځاې خوراک اوڅښاک وکړ. خواص خان هغه شپه په همدې خیمه کې دګنګا سره یو ځاې تیره کړه ،بله ورځ خواص خان اوفدایې خان دواړه دخپل لښکر او قبیلې سره یو ځاې د اریل د راجه بیر بهان د ځپلو له پاره روان شول.

د اریل راجه بیربهان ته هم خبر رسیدلې و چې دشیرشاه سوري اعلې سپه سالار دهغه د وهلو له پاره هغې لورې ته په ډیره ګړندی توګه را روان دې نو دخواص خان د لښکر د لارې د بندولو په خاطر هغه خپل اخري سرحد ته را رسیدلې و. او همله ته یې دخپل لښکر سره یو ځاې خیمه وهلې وه. ترڅو خواص خان همله ته په پولو کې تم کړي.

خواص خان چې کله دخپل لښکر اود کوچینانو دقبیلې سره یو ځاې هغه سیمی ته ور ورسید په کومه کې چې د اریل راجه بیر بهان دخپلو لښکرو سره یو ځاې پړاو کړې و نو د اریل راجه بیر بهان خواص خان اودهغه لښکر ته ددمې کولو فرصت هم ورنه کړ اوپه پوره جوش اوخروش سره یې پرې یرغل راوست.

داریل دراجه بیربهان داحمله ناڅاپې نه وه ،خوبیا هم ډیره ځواکمنه وه. د اریل راجه غوښتل چې په دې ترتیب سره دخواص خان په لښکر باندې ناڅاپې حمله وکړي دهغوې لمړی لیکې له کاره وباسي اوخواص خان بیرته په تیښته مجبور کړي ،خو خواص خان د شیرشاه سورى هغه جرنیل و چې د بدو نه په بدترینو حالاتو کې پرې هم باور کیدای شو. په دې اساس د اریل راجه بیربهان دخپلو هڅو په پوره کولو بریالې نه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجه بیربهان د حملې کولو وروسته بیا هم خواص خان خپل عکس العمل و نه ښود او په پرلپسې توګه یې دخپلو عسکرو حوصلې ځواکمنې کولې. هغه په خپلو عسکرو کې د تکبیر نارې پورته کولې او هغوې یې د حملې څخه تمول.

تر لږه وخته پورې همداسې حال روان و ، بیربهان خپلې حملې نورې هم خونړۍ کړې خو خواص خان په ډیر صبر او زغم سره دهغې حملې تمبولې ، خو وروسته یوناڅاپه دجنګ په ډګر کې یو انقلاب راغې ،ځکه فدایی خان او خواص خان د پخوا څخه دبیربهان د له منځه وړلو له پاره یو پلان منظم کړې و ، په دې وخت کې دخواص خان دلښکرو ترشا د فدایی خان کوچیانۍ قبیله را روانه وه ، په دې خاطر فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان دخپلې قبیلې سره یوځاې د شاله اړخه را ځرګند شول او بیا یې د خواص خان دلښکر تر څنګ حرکت کاوه او مخته ولاړل او بیا دواړو پلار او زوې دخپلو میړنیو سرتیرو په کومک سره داریل دراجه بیربهان په لښکرو باندې حمله وکړه ، دفدایی خان او اسماعیل خان ددې اړخیزې حملې په اساس د بیربهان په فوځ کې یو ډول سراسیمګې راپیدا شوه، په همدې وخت کې یو بل انقلاب هم سر را پورته کړ ، ځکه خواص خان چې تر اوسه پورې په دفاع کې مصروف او س یې دفاع پریښوده او په پوره جارحیت یې پیل وکړ. ددغو دوه اړخیزه حملو له مخې بیربهان خپل ځان په ستونزو او مشکلاتو کې ګیر ولید.

جنګ جاري و او خواص خان اوفدایی خان کرار کرار مخته ورتلل او د راجه بیربهان هر عسکر یې چې مخته راته له منځه یې یوړ.د راجه بیر بهان لښکرې یو په بل کې ور ننوتې او په دې توګه یې خپل ځآنونه یواځې او د مرګ په خوله کې کتل. خو دبله اړخه خواص خان اوفدایی خان دپخوا څخه زیات په ډیره قهرامیزه توګه خپل مخته تګ ته دوام ورکاوه.

تر لږه وخته پورې جنګ دوام وکړ ، خو راجه بیربهان ډیره بده ماتې وخوړه اود جنګ د میدان څخه په دوو پښو د تښتید. په دې وخت کې خواص خان فدایی خان ته مشوره ورکړه چې دخپلې قبیلې او دخواص خان د لښکر د ښځو سره یو ځاې او د ټولو سامانونو د راغونډولو وروسته داریل په لور ولاړ شي ، خو هغه پخپله د راجه بیربهان په تعقیب پسې ولاړ ، تر څو د اریل راجه په خپله کلا کې ځان کلابند نه کړي او دجنګ د اوږدو هڅه و نه کړي. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د بیربهان شاته و لاړ او د هغه شاتلونکې عسکر یې یو په بل پسې له منځه وړ ان تر دې چې دهغه د عسکرو شمیره نوره ډیره را ولویده اوپاته یې دده تر مخه لکه د وزو او میږو په څیر منډې وهلې.

بیربهان فکر کاوه چې کلا ته به ور رسیدو سره به خپل ځان هلته کلا بند کړي او دخواص خان سره به مقابله پیل کړي خو خواص خان دهغه دغه اراده د ناکامۍ سره مخ کړه ځکه چې دبیربهان تر شا خواص خان هم د اریل ښار ته ور ننوتې و ، هلته په ښار کې یو ځل بیا دخواص خان اوبیر بهان تر منځ نښته وشوه اویو ځل بیا بیربهان د سختې ماتې سره مخ شو ، خواص خان د ښار دننه ټول ساتونکې یو په بل پسې له منځه یوړل ، بیربهان د موقع نه په ګټې اخستو سره دخپلې کورنۍ او څو نورو کسانو سره یو ځاې د ښار دبلې دروازې څخه بیرون ووت او دخپل ځان دخوندي ساتلو په خاطر دبندیل کهنډ د کلیو په لور و تښتید. اما خواص خان د ښار د نظم و نسق د په لاس کې اخیستو وروسته دخپل فوځ سره یو ځاې د ښاره بیرون پړاو وکړ.

تر ماښامه پورې فداې خان هم دخپلې قبیلې ، دخواص خان دلښکرو دښځینه و او نورو سامانونو سره یوځاې د هلته بیرون دخواص خان د لښکر د پړاو سره یوځاې شو. هغه هم دخپلې قبیلې سره یوځاې هملته دخواص خان د لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ. کله چې پړاو جوړ کړل شو نو خواص خان خپلې خیمې ته ورغې ، ګورې چې کملاوتې په دیره بې صبرۍ سره دهغه انتظار کوي ، دخواص خان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتنلو سره هغې یو ناڅاپه رامنډه کړه او دخواص خان څخه یې غیږه را چاپیره کړه ، بیا یې په ډیره مینه او محبت خواص خان ته وویل چې : « زه تاته د بیربهان پر خلاف ددې غېي شانداره بريې په اړه مبارکي وایم ، او تر څنګ یې د اریل دښار په ولکه کولو هم تاته د زړه له کومې مبارکي وایم.» دکملاوتي په دې خبرو خواص خان ډیره خوشحالي وښوده ، بیا یې کملاوتي په شا و ټپوله او ورته یې وویل چې : ګوره کملاوتي ! ته همدلته خیمه کې اوسه ، زه به ولاړ شم تر څو د لښکرو او تر څنګ یې د فدایي خان د قبیلې دخلکو له پاره د خوراک څښاک انتظام وکړم. ددې وروسته به زه د اریل ښار ته ورځم او هلته به د هغه ښار د نظم ونسق له پاره اخرې انتظامات کوم. خو زه غواړم چې تاته هم یوه خبره وکړم ، کملاوتی ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې هغه څنګه ؟ خواص خان ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه دلته اریل دښاره بیرون دخپل لښکر تر منځ دڅو ورځو له پاره پاته کیږم، په همدې وخت کې به زه د اریل دښار نظم ونسق برابروم او په ښار کې به خپل حاکم ټاکم او دهغې وروسته به د مالوه په لور ورځم. ځکه هلته هغوې ماته ډیره اړتیا لري ، خو زه دلښکر هیڅه ښځینه له ځانه سره هغه لورې ته نه شم وړلاې. ځکه چې د مالوې حالات سهي نه دي ، هر هر ځاې بغاوتونه سر راپورته کوی ، په دې خاطر په هغه ورځ چې زه له دې ځآیه کوچ کوم نو زما ډیر دروند دوست فداې خان به دخپلې کوچي قبیلې سره یو ځاې د راجپوتانه د پولو په لور خوزیږي ، دلښکر ټولې ښځینه او ټول هغه سامان چې په اریل کې د راجه بیربهان د ماتې وروسته تر لاسه شوې دي، هغه به هم فدایي خان له ځانه سره هلته دراجپوتانه پولو ته نژدې له ځانه سره وړي او هلته به یې شیرشاه سوری ته ورحواله کوی ، تر څنګ یې ستا په ګډون ټولې ښځې به هم دفدایي خان سره ځي او هلته به دشیرشاه سوری په لښکر کې اوسیږي. ددې وروسته چې حالات څنګه مخته راغلل نو همغسې چلند به وکړل شي. کیدې شي چې زه د مالوه څخه دخلاصون وروسته د راجپوتانه په پولو کې د شیرشاه سوری سره هم ووینم. کله چې خواص خان خاموشه شو نو کملاوتي سر ټیټ کړ او په فکر کې ډوبه شوه او بیا یې سر راپورته کړ او ویې ویل چې:

ګوره خواص خانه ، زما حبیبه ! ستا هره خبره ماته دحکم معنې لري. که چیرې ته فکر کوې چې مالوه ته له تا سره د ښځو تګ ضروري نه دې نو بیا به زه هم د لښکر دنورو ښځو په څیر د فدایي خان د قبیلې سره یو ځاې دشیرشاه سوري په لور ولاړه شم او هلته به په ډیره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کوم. خو ته به ژمنه کوې چې په مالوه کې به یوه ورځ هم زیاته نه اړوې. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې: کملاوتي ! همداسې به کیږي لکه ته یې چې فکر کوې. هر وخت چې د مالوه دحالاتو د سمون څخه خلاص شوم نو په همغه ګړۍ کې به دراجپوتانه په لور در وخوزیږم او همهلته به له تا سره یو ځاې شم ،ته اوس په خپله خیمه کې ارام وکړه ، زه ورځم چې دخپل لښکر او د فدایي خان دقبیلې د اړتیاو په اړه ځان پوه کړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دخیمې څخه بیرون شو.

لږه شیبه وروسته خواص خان د فدایي خان دقبیلې په خیمو کې ور ننوت او په ډیره خوشحالۍ سره د خپلې محبوبې میرمنې ګنګا خیمې ته ورغې ، ګنګا په دې وخت کې خپل کوچنې په غیږ کې نیولې و او په خیمې کې اخوا دیخوا ګرزیدله ،د کوچنې دخوشحالۍ په خاطر یې دهغه سره ډیره مینه کوله او دهمغه په ژبه یې ورسره خبرې کولې. څنګه چې خواص خان خیمې ته ورننوت نو ګنګا دخپل کوچنې سره یو ځاې ورمنډه کړه او دهغه استقبال یې وکړ. او خواص خان ته یې دهغه په دې فتوحاتو باندې مبارکي ورکړه ، خواص خان هم ورمخته شو او کوچنی یې دګنګا سره یوځاې په خپله غیږ کې و نیول.تر ډیره پورې یې هغوې ښکلول او مینه یې ورسره کوله ، بیا ګنګا هغه دلاسه و نیوه او د خیمې منځ ته یې یوړ ، کوچنې یې په ځانګو کې واچاوه او پخپله دخواص خان سره کیناسته. په همدې وخت کې د خیمې دبلې خونې څخه نیرمل هم را بیرون شوه ، هغې هم ددغو بریاو په اړه خواص خان ته مبارکي وویله. خواص خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل د نیرمل ددې مبارکۍ په ځواب کې څه وواېي چې دخیمې دروازې ته فدایي خان اودهغه زوې اسماعیل خان را ورسیدل . بیا فدایي خان همدلته په دروازې کې ولاړ وپوښتل: خواص خانه زویه ! یا زه او اسماعیل خیمې ته درننوتلای شو.

خواص خان په ډېره بیړه را پورته شو اوپه یوه منډه دخیمې دروازې ته ورغی او فدایي خان یې له لاسه ونیوه او له ځانه سره یې دننه یوړ او ورته یې وویل چې: فدایي خانه ! زما درونده دوسته ! زما خیمې ته دراتلو په وخت کې تاته د اجازې دغوښتلو ضرورت نه شته. تا ته د دې اجازې غوښتلو اړتیا څه وخت راپیدا شوې ده. زه خو ستا دزوې په څیر یم او ګنګا دې د لور په څیر. دخواص خان د دې خبرو په واسطه فدایي خان او اسماعیل خان دواړه ډېر خوشحاله شول او بیا هلته دخیمې په منځ کې دخواص خان سره یو ځای کیناستل.

په همدې وخت کې فدایي خان خواص خان ته وویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زه پوهیږم چې په دې خرابو حالاتو کې ته په دوو کشتیو کې سپور شوې یې. یه کملا او بله ګنګا. خو زه غواړم چې ته یواځې دګنګا په کشتۍ کې سپور اوسې. ستا له پاره یو مصیبت دادې چې ته هغوې دواړه یو له بله سره نه شې یو ځای کولې ،ځکه چې که چیرې ته د شپې له اړخه د ګنګا سره پاته کیږې نو کملاوتی په خفه کیږي او که چیرې ته د کملاوتی سره یو ځای کیږې نو زما لور ګنګا ته به شکوه او شکایت راپیدا کیږي. په دې وخت کې ګنګا په خندا سره وویل چې: فدایي خانه ، زما محترمه ! زما روح زه دمیړه په وجو کې ور ننوتې دې ، حالات چې هر څومره خراب او ستونزمن وي بیا به هم زه دخپل میړه څخه شکوه او شکایت ته لاره ورنکړم ، زه پوهیږم چې دا هر څه د خاصو مجبوریتونو په اساس تر سره کیږي او ډېر ژر ده چې حالات به زمونږ په ګټه را وګرځیږي ، فدایي خان په ډېر غور سره دګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګالوري ! ته یوه ډېره ستره ښځه یې. او ډېره دعزت او ویاړ خاونده ښځه یې .په خداې سوګند چې خواص خان ته همستا په څیر د یوې ښځې اړتیا وه ، ددې وروسته فدایي خان د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه ! اوس چې تا د اریل د راجه بیربهان په خلاف دومره ستره سوبه تر لاسه کړه نو اوس دې پروګرام څه دې او کومې لورې ته ځې ؟

خواص خان ورته وویل چې : زما درونده فدایي خانه ! ما خپل پلان جوړ کړې دې اودهغې په اړه مې کملاوتي ته هم خبر ورکړې دې اوهغې زما ددې پلان سره موافقه هم کړې ده. زما پلان دادې چې دوه یا درې ورځې به زه دلته قیام کوم ،په دې وخت کې به زه داریل دښار انتظامات هم سم په لاره کړم اوخپل یو حاکم به پرې و ټاکم. ځکه چې اوس دا سیمه زمونږ په حکومت کې را شامله شوې ده ، دد ې وروسته به دخپل لښکر سره یوځای دمالوه په لور کوچ کوم. ګنګا او زما زوې به له ما سره ملګري وي، ګوره فدایي خانه ! زه اوس کملا له ځانه سره نه شم بوتللاې ،او بوتلل یې هم نه غواړم. اوس به ستا په غاړه وې چې د لښکر د نورو ښځو اود ټول هغه سامان چې د اریل دپړاو نه مونږ ته تر لاسه شوې ، سره یوځای ټول دراجپوتانه سرحد ته رسوې او هلته

به یې شیرشاه سوری ته ورتسلیموې. اوهغه ښځې چې دکملاوتي سره یو ځای هلته ورځي دوې به ټول هملته اوسیږي. ته به په خپله دخپلې قبیلې سره یوځای همدلته دشیرشاه سوري دلښکر تر څنګ پړاو کوې ، زه هیلمن یم چې زه به وتوانیږم دمالوه حالات ډېر ژر په خپله ګټه را وګرځوم اوبیا دخپل لښکر سره یو ځای دراجپوتانه په لور دروخوزیږم

دخواص خان ددې پلان په اوریدو سره ګنګا د سرنه تر پښو پورې خوشحاله شوه اوفدایي خان هم پرې خوښ معلومیده خو سمد ستي یې خواص خان ته وویل چې: خواص خانه زویه !دا خو یو ډېر ښه پلان دې او په دې باندې دعمل کولو په وخت کې ، او د کملاوتي په نه شتون کې ، ته یو څو ورځې ارامې تیرولې شې. خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اودګنګا په لور یې ولیدل او ویې ویل چې: ګوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ! زه دفدایی خان او اسماعیل خان سره یو ځای وځم ، خپل لښکر اودهغوی د قبیلې داړتیاو اندازه اخلم اودهغې د تیاریدو له پاره انتظام کوم. ددې وروسته به بیا زه داریل دښاره کوچ کوم. خو واوره چې دماښام ډوډۍ به زه همدلته له تاسره یو ځای خورم. دخواص خان په دې خبرو ګنګا دخوشحالۍ نه نه راټولیده. بیاټول و دریدل او دخیمې څخه راووتل.

راې سین او دچندریري راجه پورن مل دخپلې ملکې پاروتي او خپل وراره پرتاب سره یوځای په خپلې ماڼۍ کې ناست و ،په همدې وخت کې د هغه یو ساتونکي را ننوت او د راجپوتانه د راجه مالدیو د سالار کوپا د راتلو خبر یې ورکړ. پورن مل دخپله ځآیه راپورته شو او ورته یې وویل چې: ته ښه نه دې کړې چې هغه دې هلته بیرون تم کړې دې. زه به دهغه دښه راغلاست له پاره پخپله تر دروازې پورې ورشم. هغه ساتونکي بیرته ووت ، هلته په دروازه کې د ډیرښه قد وقامت انسان راجپوت ولاړ و ، هغه د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار و ، دغه ساتونکي کوپا ته وویل چې: چې مهاراج ستا د استقبال له پاره پخپله تر دروازې پورې راځي.ددې خبرې د اوریدو سره سم د مالدیو دراجه سپه سالار ځان تیار کړ په همدې وخت کې پورن مل هم را ورسید ،مخته ورغې اوکوپا ته یې غیږ ورکړه او بیا یې ورته وویل چې:

ګوره کوپا !ته د پردیو په څیر ولې بیرون دریږې. زما وستا تر منځه خو پخوا هم لیدنې کتنې شوې دي ، ته ما پیژنې او زه هم تا له شکله ښه پیژنم. بیا ته ولې داسې د پردیوالي څرګندونه کوې ، زما ساتونکي ته به دې ویلې واې اوپرته له ځنډه به دننه راتلې. کوپا د پورن مل ددې دمینې ډکو خبرو په مقابل کې څه و نه شو ویلاې ، خو پورن مل ته یې په ډیره مینه کتل ،بیا پورن مل کوپا د لاسه و نیوه او دماڼۍ همغې خونې ته یوړ او هلته یې په شاه نشین باندې کیناوه. دهغه ښې لورې ته دهغه لور پاروتي او چپ لورې ته یې په ترتیب سره کوپا او پرتاب کیناستل. تر لږه وخته پورې د ماڼۍ په دې خونه کې خاموشي خپره وه. بیا وروسته پورن مل په لوړ اواز سره وویل چې:

کوپا !وایه !چې دلته دې څنګه د راتللو زحمت ویستلې دې. کوپا ورته په ځواب کې وویل چې:

دچندریري او راې سین راجه پورن مل به خبر شوې وي چې په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله لمن خپره کړې ده،هغه دخپل شاوخوا ریاستونه او سلطنتونه نیولې اوپه خپل سلطنت کې را ګډ کړي دي . شیرشاه سوری همدا اوس دخپل لښکر د یوې برخې سره د راجپوتانه په پولو پړاو کړې دې اوخپل تر ټولو ستر سالار خواص خان یې د اریل د راجه بیربهان د څپولو له پاره هغه لورې ته استولې دې. دهغه دوه نور سرداران حاجي خان بیټنې او شجاعت خان همدا اوس په مالوه کې دخپل لښکرسره پراته دي.کیدې شي چې تر اوسه پورې دا خبر هم را رسیدلې وي چې شجاعت خان او حاجي خان بیټنې هلته ناصر خان ته ماتې ورکړې اودهغه لښکر یې ټول له منځه وړې دې.

اوس خو حالات داډول دي چې دمالوه پخوانې حکمران ملوخان چې په قادرشاه باندې مشهور شوې دې اودشیرشاه سوري دلمړۍ حملې په وخت کې دمالوه څخه د ګجرات په لور تښتیدلې و اوس د حاجي خان بیټنې سره د جنګ له پاره دخپل یوه غښتلې لښکر سره یو ځای د مالوه په لور خوزیدلې دې.نو که چیرې په دې حالاتو کې مونږ لاس تر زنې کینو ، نو باید یاد وساتو چې بیا به دا حالات زمونږ له پاره دپیښمانۍ سبب وګرځي. په دې وخت کې سپه سالار کوپا خاموشه شو نو راجه پورن مل ورته وویل چې: کوپا ! ته څه ویل غواړې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوپا ورته وویل چې: ګوره راجه ! زه غواړم تاته ډاګیزه کړم چې مونږ اوتاسې باید خپل ځواک استعمال کړو ،په مالوه کې په حاجې خان بیټنې او شجاعت باندې یرغل وروړو او د ملوخان سره دهغه دبیرته راستنیدو په خاطر بسپنه وکړو .که چیرې مونږ همداسې وکړل نو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان به ماتې وخوري ،دمالوې څخه به وتښتې او ملوخان به بریمند را وګرځی. ملوخان زمونږسره پخوا هم نیک اړیکې درلودل او اوس خو به د مالوه د نیولو وروسته هغه یو ځل بیا دیوه ستر ځواک په څیر را څرګند شي ،او په دې توګه زه هیلمن یم چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری د لارې ډیر ستر خنډ وګرځي.

ګوره راجه ! ما دخپله ځانه سره یو لښکر هم راوړې دې، چې اوس یې ستاسې په شمالې پولې کې پړاو کړې دې. اوس چې زه ستا لورې ته راتللم نو خپل یو نائب مې دخپل لښکر له پاره قومندان و ټاکه . ما چې څومره کارونه کړې دې د راجه مالدیو په امر او دهغه په مشوره مې تر سره کړې دی. مونږ غواړو چې ته هم همداسې یو لښکر ترتیب کړې اودخپلو شمالې سیمو په لور یې ورولیږې ، زما سره چې څومره لښکر شته هغه به هم ستا دلښکر سره یوځای په کار پیل وکړي ، زمونږ دواړه لښکرې به ملوخان پیدا کړې اودهغه ملاتړ به وکړي اوبیا به ددرې واړو ځواکونو یو متحده لښکر د حاجی خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف عملیات پیل کړي او هغوې به دخپلو لښکرو سره یو ځای دنابودی کندې ته ور واچوي. که مونږ همداسې وکړو نو راجه پورن مله ، زه تاته ډاډ درکوم چې نه یوازې ستا اوسنې حالت به دشیرشاه د لاسو څخه ازاد شي بلکه په راتلونکې کې به ته د یوه ازاد ریاست د راجه په څیر و اوسې . که چیرې په دې وخت کې مو سترګې پټې کړې نوزه باید تاته ډاګیزه کړم چې دشیرشاه سوری اودهغه دلښکر حوصلې دومره سترې شوې دې چې هغوی به زمونږ او ستالښکرې د غنمو ددانو په څیر ترپښو لاندې ورغستلې کړي

دکوپا په خاموش کیدو باندې په ټول راجمحل کې تر لږه وخته پورې خاموشي خپره وه ، په دې وخت کې راجه پورن مل مسکې شو او ویې ویل چې:

ګوره کوپا !لکه څنګه چې ته وایې همغسې به کیږي ، دخپل ځان تر څنګ دې ناست زما وراره پرتاب دې. نوموړې زما د لښکرو ستر سالار هم دې ، زما په بنې اړخ کې زما لور پاروتي ناسته ده ، دا نه یوازې زما لور ده بلکه زما د زوې په څیر ده. نوموړې د جنګ د زیاتې تجربې تر څنګ دحرب د فن ډیره ماهره هم ده ، یعنې په دې وخت کې چې څومره لښکر زما سره شته،هغه زه په دوو برخو باندې ویشم ، یوه برخه یې د رای سین د خوندې ساتلو په خاطر به دلته زما سره اوسیږي ،ددې برخې قومندانې به زما لور پاروتي کوي اودبلې برخې قومندانې به زما وراره پرتاب کوي نوموړې به له تاسره یو ځای ولاړشي ،پرتاب به همغسې کوي لکه ته یې چې غواړې ، د راجه پورن مل د ځواب په اوریدو سره کوپا ډیره زیات خوښ شو ، بیا یې په ډیره عاجزی سره دپورن مل لورې ته وکتل او ورته یې وویل چې:

پورن مله ! ایاداسې به شونې نه وی چې پرتاب همدا اوس دخپل لښکر سره یو ځای له ماسره ولاړشي . ځکه مونږ باید وخت له لاسه ورنه کړو . هسې نه چې زمونږد وررسیدو نه مخته حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دملوخان په خلاف یرغل وکړي او هغه ته بدترینه ماتې ورکړي. راجه پورن مل ورته وویل چې: ته همدا اوس را پورته شه ، له ماسره ولاړشه زه به پرتاب همدا ګړی له تاسره د کوچ کولو له پاره تیار کړم. دپورن مل د ځواب په اوریدو سره د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار کوپا ډیره خوښې څرګنده کړه ،بیا ټول راپورته شول اود مانۍ دهغه خونې څخه را ووتل او دخپل لښکر نیمایې برخه یې د خپل وراره پرتاب تر قومندې لاندې د کوپا سره روانه کړه ، دوې د پورن مل دریاست شمالي برخو ته په ډیره ګړندۍ توګه حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې کوپا د پورن مل د قوماندان پرتاب دلښکر سره یو ځای د پورن مل دریاست د شمالي پولو پورې ور رسیدل ، نو هلته ورته دکوپا نائب چې دکوپا په غیاب کې دهغه د لښکرو قوماندان و ، دهغوی ډیر ښه استقبال وکړ، بیا دکوپا د وینا سره سم پرتاب خپل لښکرته د کوپا د لښکر تر څنګ پړاو ورکړ. دکوپانائب تر یوه وخته پورې د کوپا پـه لور په حیرانتیا سره کتل او بیا یې ورته وویل چې :

زما دروند ه ! ایا زه تاسې ته داسې خبر در واوروم چې په یقیني توګه به تاسې ته ښه و نه بریښي. کوپا په ډیرې اندیښنې سره دخپل نائب په لور وکتل او ورته یې وویل چې څه ډول خبر؟

کوپا !تیره ورځ زمونږ څو کسه مخبران لښکر ته بیرته راستانه شوي او هغوی له ځانه سره خبر راوړې دي چې دشیرشاه سوری سالارانو حاجي بیټنې خان او شجاعت خان یو ځای ملوخان ته ډیره بده ماتې ورکړې او ملوخان دماتې دخوړلو او دخپل لښکر د له منځه وړلو نه وروسته د خاندیش په لور تېښتیدلې دي. هغه نائب دا خبره په ډیره اندیښمنه توګه کوله. د خپل نائب د دې خبرې په اوریدو سره کوپا تر یوه وخته پورې ټیټ سر ناست و ، او په فکرونو کې ډوب و . په دې وخت کې دپورن مل د فوځونو قوماندان پرتاب په ډیرې اندیښنې سره کوپا ته کتل ، کوپا هم دهغه په لور و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره پرتابه ! هغه کار چې مونږ باید مخته کړې وې دهغې په کولو کې مونږ ځنډ وکړ. اوس خو ملوخان د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دماتې سره مخ شوې دی ،که چیرې مونږ ددې جنګ په وخت کې د ملوخان کومک ته را رسیدلې واې نو اوس به حالات بل منګه وو . مونږ به حاجي خان او شجاعت خان ته ماتې ورکړې وې. خو ګوره پرتابه ! زما په ذهن کې ناهیلې نه شته. که چیرې ته له ما سره اتفاق وکړې نو اوس هم مونږ ډیر څه کولې شو. دهغه په دې خبره پرتاب ور وکتل او ورته یې وویل: کوپا په دې کې شک نه شته چې ستا جنګې تجربې له ما څخه زیاتې دي. په مالوه کې دملوخان په خاطر اود حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف چې ته هر ډول قدم اخستل غواړې نو زه به دې تر څنګ ولاړ یم. وایه چې اوس ته څه ویل غواړې؟ په دې وخت کې کوپا پرتاب ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

هغو مخبرانو چې د حاجي خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دملو خان د ماتې خبر راوړې دې ،هغوی دا نه دي ویلی چې حاجي خان او شجاعت خان ملوخان ته د ماتې ورکولو وروسته کومې لورې ته تللې او یا یې چیرې پړاو کړې دې. دکوپا نائب په ځواب کې ورته وویل چې:

ګوره کوپا !هغوی ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده . دملو خان دماتې وروسته حاجي خان او شجاعت خان دهغه لښکر ټول قتل عام کړې دي، هغه یې تعقیب کړې ، خو اوس خبر راغلې چې هغوی اوس دمالوه په جنوبې برخو کې دملوخان د تعقیبولو څخه لاس اخستې او پړاو یې کړې دې اوتر اوسه پورې هغوی هملته په پړاو کې دي . ددې ځواب په اوریدو سره کوپا خوشحاله شو اوبیا یې دپرتاب په لور وکتل او ویې ویل چې:

ګوره پرتابه ! دکوم مقصد له پاره چې مونږ او تاسې را یوځای شوي وو هغه خو پوره نه شو ،ځکه مونږ غوښتل چې د حاجي خان اوشجاعت خان په مقابل کې ملوخان سره کومک وکړو اوهغوی دواړو ته دماتې ورکولو وروسته هلته په مالوه کې دملوخان نظام حاکم کړو تر څو په راتلونکې وختو کې هغه زمونږ سره د شیرشاه په خلاف یوځای شي خوهغه موقع مونږ له لاسه ورکړه . اوس مونږ غواړو چې د جاجي خان بیټنې او شجاعت خان پر خلاف شپیني عملیات پیل کړو ،په کوم ځای کې چې اوس هغوی پړاو کړې دې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځایه به زمونږ د لښکر مخبران زمونږه لارښونه وکړي ،بیا به دشپې په نیمایی کې مونږ پر هغوې باندې شبخون وکړو ، هغوې سره به تر اوسه هم دملوخان د پړاو ټول سامان او نور شیان موجود وي ،مونږ په دې سامانو باندې د ولکې کولو او دې دواړو ته دماتې ورکولو هڅه وکړو ، تر څو هغوې د دې ځایه وتښتي.

دکوپا په دې وړاندیز باندې پرتاب مسکې شو بیا یې ورته وویل چې: ګوره کوپا ! زه له تاسره ستا په دې وړاندیز کې متفق یم ،کوم وړاندیز چې تا کړې دې دهغې په واسطه به مونږ نه یوازې حاجې خان او شجاعت خان ته نه تلافي کیدونکې زیان ورسوو بلکه دهغوې په ولکه کې دخوراک اوحرب په وسایلو به هم ولکه وکړو تر څنګ به یې هغه وسایل او سامانونه یې چې د ملوخان څخه په ولکه کې اخستې دي هغه به هم ترې بیرته راخپل کړو او په دې توګه به په خپل ځواک کې ډیرښت راوړو. کوپا ورته سمد ستي وویل چې:

ګوره کوپا ! اوس دې چې له ماسره په دې خبره اتفاق وکړ نو اوس ووایه چې مونږ به څه وخت د دې ځآیه کوچ کوو ؟که مونږ پر هغوې دشپې حملې کوو نو بیا خو باید همدا اوس او سمد ستي د دې ځایه کوچ وکړو. هسې نه چې زمونږ د وررسیدو د مخه هغوې خپل پړاو دهغه ځآیه پورته کړي او دخپل منزل په لور ولاړ شي. پرتاب دهغه دخبرې سره اتفاق وکړ او دواړو په همدې وخت کې خپلو فوځونو ته د پړاو د پورته کولو حکم وکړ. اوبیا دکوپا د مخبرانو په لارښوونه هغې لورې ته روان شول چیرې چې حاجې خان بیټني او شجاعت خان پړاو کړې و.

شپه په ډیره منډه تښتیده ، حاجې خان بیټني او شجاعت خان دملوخان تعقیب پری ایښې و او همهلته یې دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و ، کله چې د لښکر یوشمیر مخبرانو هغوې ته خبر ورکړ چې د راجپوتانه د راجه مالدیو دسپه سالار کوپا د پورن مل د لښکرو د قومندان پرتاب سره یو ځای پرې د شپې دحملې له پاره راروان دي ، نو د خبر د اوریدو سره سم حاجې خان بیټني او شجاعت خان دواړه سمد ستي متحرک شول او د دې شبخون د مقابلې له پاره یې ځانونه تیار کړل.

حاجې خان بیټني او شجاعت خان تر اوسه پورې په خپلو تیاریو کې مصروف و چې کوپا او پرتاب دخپلو لښکرو سره یو ځای دهغوې پړاو ته نزدې ور ورسیدل. بیا دشپې په تیاره کې کوپا د پړاو ښې اړخ ته ولاړ هلته حاجې خان بیټني دخپل لښکر سره پړاو کړې و. په داسې حال کې چې پرتاب چپ لورې ته ولاړ او دشجاعت خان پړاو ته یې ځان ور نزدې کړ. د دې شبخون پیل مالدیو دراجه سالار کوپا وکړه او د قیامت راوړونکې سمندر په څیر یې د حاجې خان بیټني په لښکرو یرغل وروست. په همدې وخت کې پرتاب هم د شجاعت خان دلښکرو سرته وررسیدلې و. اودشجاعت خان په لښکر یې بدترینه حمله وکړه.

کوپا او پرتاب په داسې وخت کې په حاجې خان بیټني او شجاعت خان باندې یرغل وروړ چې هغوې د دې یرغل پر خلاف په پوره بیړه په تیاریو کې مصروف و و. په دې اساس د دې شبخون په واسطه حاجې خان بیټني او شجاعت خان ته پوره زیان ور ورسید. خو هغوې ډیر ژر خپلې لښکرې بیرته را منظمې کړې ، د دې وروسته لمړی حاجې خان بیټني خپله حمله پیل کړه اوکوپا د لښکر حملې یې لږ څه تم کړې ، په همدې وخت کې شجاعت خان هم د پرتاب پر خلاف ځوابي حمله پیل کړې وه. د وپرانو په سیمه کې دغه جنګ په پوره توګه د حاجې خان بیټني او شجاعت خان په خلاف روان و. ځکه چې ، د یوې لورې هغوې د دې شبخون په مقابل کې پوره تیاری نه و نیولې اود بله اړخه د کوپا او پرتاب د لښکرو شمیر د دوې دواړو د لښکرو څخه څو برابره زیات و. په دې خاطر حاجې خان بیټني او شجاعت خان د کوپا او پرتاب په مقابل کې تم نه شول. لږه شیبه جنګ دوام وکړ او بیا حاجې خان بیټني او شجاعت خان دواړو د کوپا او پرتاب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسو ډيره بده ماتې وخوړه . او دخپلو ځانو دخوندي کولو په خاطر دخپلو هغه پاته عسکرو سره يو ځاى د ميدانه وتښتيدل . کوپا اوپرتاب ترلږه وخته پوري دهغوي پسې شاته ولاړل اوبيا يې د حاجي خان بيټني او شجاعت خان دپړاو په هر څه باندې ولکه وکړه . په دې توګه کوپا او پرتاب دخپلو دغو عملياتو په واسطه حالات په خپله ګټه را واړول.

کوپا اوپرتاب د حاجي خان بيټني او شجاعت خان دپړاو په هر شي ولکمن شوي وو ،هغوې هر لاسته راغلې شې تر سترګو تيراوه . بيا کوپا په خوشحالۍ سره پرتاب ته وويل چې :

پرتابه ! هغه څه چې مونږ د حاجي خان بيټني او شجاعت خان دپړاو څخه تر لاسه کول دهغه زيات مونږ ته تر لاسه شوي دي . ډيرزيات د خوراک څښاک سامان ، د حرب ډير زيات وسايل او .. ، ددې ترڅنګ مونږ هغوي دواړه بلکل لوڅ کړي دي او دهغوي لښکر مو له منځه وړې دې . زما په آند چې اوس به هغوې دلته په مالوه کې د اوسيدو جرءت و نه کړي . پرتاب ورڅخه وپوښتل چې : کوپا ! ته څه فکر کوئ چې اوس بايد مونږ څه وکړو ؟

کوپا ورته وويل چې ! ګوره پرتابه ! اوس خو زمونږ په وړاندې بل کوم ځواک نه شته چې مونږ ورسره و جنګيږو .د حاجي خان بيټني او شجاعت خان نه وروسته اوس درې ستر ځواکونه زمونږتر مخه دي چې مونږ راجپوتانو ته خطرناکه ثابتيداى شی . يو د شيرشاه سوري ، بل د شيرشاه سورى د اعلې سالار خواص خان اودريم د هيبت خان نيازي ځواک دې . شيرشاه سوري همدا اوس د راجپوتانه په پول کې پروت دې او د هغه سپه سالار د راجه بير بهان د ټکولو پسې تللې دې ،تر هغې چې خواص خان د شيرشاه سوري سره نه وي يو ځاې شوې شيرشاه سوري به په راجپوتانه باندې يرغل ونه کړي خو تر هغې چې د هيبت خان نيازي پورې اړه لري هغه اوس په پنجاب کې مصروف دې غواړي په پنجاب باندې خپله ولکه کلکه کړي او بيا د سيند سيمې هم د شيرشاه سوري د سلطنت برخې و ګرځوي.

ګوره پرتابه ! مونږ بايد اوس يواځې اويواځې په شيرشاه سوري سترګې ور کلکې کړو او هغه د څارنې لاندې و نيسو ، زما په آند چې مونږ بايد داټول شيان راټول کړو اوستاسې د مرکز راې سين په لور يې يوسو ،دخوراک او حرب کوم وسايل اوذخاير چې مونږتر لاسه کړي دی هغه به ټول تاسې ته تسليم کړو ، زه دخپله ځانه سره راجپوتانه ته هيڅ هم نه وړم . ځکه هلته مونږ سره خوراکې توکې اوحربې سامان زمونږ داړيتاو څخه ډير پروت دې اودهمغې په واسطه مونږ ددې وړتيا لرو چې تر څو کالو پورې دحمله کونکو سره مقابله وکړو. پرتاب سمدستې دهغه خبره ورپرې کړه او ورته يې وويل:

کوپا !دا خوستا ډيره مهرباني ده چې ته زمونږ په اړه داسې فکر کوې . کوپا ورته سمدستي وويل:

ګوره پرتابه ! زه پر تا باندې احسان نه کوم ،مونږ ټول راجپوتان يو ،تاسې هم راجپوتان ياست . په دې اساس ستاسې مرسته او کومک زمونږدنده ده . ګوره ، تر راې سين پورې به دواړه يوځاې ولاړ شو ، زه به هلته تر څه مودې پورې پاته شم او د راې سين دراجه پورن مل مننه به وکړم اوبيا به د راجپوتانه په لور حرکت وکړم.

هغه حالات چې زمونږ مخته راځى هغه به داسې وي چې د اريل د راجه بيربهان ته دماتې ورکولو وروسته به خواص خان بيرته دشيرشاه سوري سره يوځاې کيږي ، بيا به شيرشاه سوري په راجپوتانه يرغل کوې . پرتاب د کوپا خبره ورغوڅه کړه او ورته يې وويل چې: کوپا ! که شيرشاه سوری په راجپوتانه باندې دحملې له مخه پر مونږ حمله وکړي نوبيا ؟کوپا ورته په انديښنې سره وويل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره پرتابه ! ستا دا خبره سهي ده . ځکه ستاسو عسکری ځواک زمونږ په نسبت ډیر کم دي . کیدي شي چې شیرشاه سوری لمړی د کوچني ځواک سره ټکر وکړي او هغوي له منځه یوسي اوبیا دهغې وروسته په ستر قوت باندي د حملې له پاره ځان برابر کړي . خو پرتابه ! تاسې اندیښنه مه کوئ که چیرې شیرشاه سوري په راجپوتانه باندي حمله وکړي نو بیا تاسې په خپل ځاي باندي خوندی اوسئ . زمونږ دبسپنې له پاره هغه لورې ته مه راځئ ، ځکه مونږ ددې وړتیا لرو چې په خپله دشیرشاه سوری مقابله وکړاي شو . اوهغه دراجپوتانه څخه بیرته وځغلوو . خوکه چیرې شیرشاه سوري لمړی په تاسې باندې دحملې کولو تکل وکړ نو زه به دیوه لښکرسره یو ځاي ستاسې دکومک له پاره رامنډه کړم. اوپه هیڅ توګه به پری نه ږدم چې شیرشاه سوری په رای سن او چندریرې باندې ولکه وکړی. کوپا غلې شو نو پرتاب یوځل بیا دلږ څه فکر وورسته وویل چې :

کوپا ! ته په ریښتونې توګه یو مهربانه او ستر شخصیت یې . کوپا ورته وویل چې : راځه چې شیان ټول راټول کړو اوبیا دراې سین په لور روان و خوزیږو .

۷۰

کوپان او پرتاب دواړه دخپلو فوځونو سره یوځاي دبریاو اوکامیابیو په خوشحالیو کې د بندیاچل د غرنیو لمنو څخه د تیرې شوې لارې په شاهراه باندې دراې سین په لور روان وو. شپه په ختمیدو وه او د شرق څخه د لمر دراختو نښې ډاګیزه شوې وې د افوقونو په تندی وینه را څرګنده شوې وه ، هرې لورې ته هرشې په څرګنده او واضحه توګه تر سترګو کیده .

کوپا او پرتاب دواړه د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځاي په ډیره مستۍ اوبې فکرۍ کې په دې لویه لاره باندې سفر کاوه ، کله چې دغه لویه لاره د غرنیو لړیو په یوې وادي کې ورننوته نو کوپا په ډیرې اندیښنې سره خپل فوځ ته د دریدو حکم وکړ، هغه وکتل چې د کوهستان دبندیا چل په دې وادی کې یوه لښکر دهغوي مخه نیولې ده . دلښکرو دتم کیدو نهوروسته کوپا سمدستې خپل وسلوال کسان ورولیږل ترڅو هغوې دا ډاګیزه کړي چې ددوې ترمخه ولاړ لښکر د چا دې . دکوپا د حکم سره سم دهغه څو کسان په خپلو اسونو باندې سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ورغلل . د لږ ځنډ وروسته هغه سپاره بیرته سپره مخونه راستانه شول،هغوي ډیر اندیښمنه او غمژن ښکاریدل ،کوبا ترې وپوښتل چې ایا تاسې څرګنده کړه چې په مخکې ولاړ لښکر د چا دې ؟د کوپا په ځواب کې دهغه یوه وسلوال کس ورته وویل چې : لاره تم کونکې لښکر د شیرشاه سوری دسالار خواص خان لښکر دې .

د وسلوال ځوان دخبرې په کولو سره دکوپا حالات داسې شول لکه دمانښام په څلور لارې دبې نوره اسمان لاندې په پروت منزل کونکې باندې دغه سفر په سترګو داسې درنیږي لکه چا یې چې سترګو ته کلف ور اچولې وي . دهغه په سترګو کې همداسې کلفونه او تیارې تیارې را ولاړې شوې ، دهغه حال داسې وګرزید لکه یو څوک چې د جنازې د میدان څخه راستنیږي. کوپا تر یوه وخته پورې همداسې سرګردانه و خو بیا یې په خپل څنګ کې ولاړ پرتاب ته وکتل او ورته یې وویل چې :

ګوره پرتابه !دا دفطرت قانون دې چې دخباثت څخه خباثت ، دنا انصافۍ څخه نا انصافي او د جبر څخه جبر را پیدا کیږي. که چیرې د وندیاچل د کوهستان په دې وادیو کې د شیرشاه سوری سالار خواص خان پر مونږ باندې دحملې کولو هڅه وکړې نو و به ګورې چې مونږ به دهغه دحملې په مقابل کې پر هغه ددې نه هم سخته حمله وکړو اوبیا په دې وادي کې هغه ته دځان خلاصون هم شونې نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږه وخته پورې خاموشي خپره وه . لږوروسته يې بيا دخپلو وسله والو ځوانانو څخه وپوښتل : تاسې څه ډول معلومه کړه چې په لاره کې ولاړ دخواص خان لښکر دې. يوه وسلوال ځواب ورکړچې:

ګوره محترم کوپا ! کله چې مونږ دهغوې لورې ته ورغلو نو دهغوې څو کسو مونږه و نيولو اوخپل ستر سالار خواص خان ته يې يوړو ، په دې اساس مونږ و پوهيدو چې دا لښکر د خواص خان لښکر دې . مونږ هغه ته وويلې چې مونږ خپلو سالارانو کوپا او پرتاب را استولي يو . تر څو مونږ وپوهيږو چې زمونږ په لاره کې ولاړ لښکر د چا دې ؟ هغه زمونږ دريښتيا ويلو څخه ډيره زيات خوشحاله شو اومونږ ته يې دبيرته تللو اجازه راکړه . خو د بيرته را ستنيدو په وخت کې يې چې کومې خبرې مونږ ته کړې دي دهغې څخه دهغه خونخواري ډاګيزيږي. کوپا ترې په لړزيدلې اواز وپوښتل چې : هغه تاسو ته څه ويلي دي؟ وسلوال ورته وويل چې :

دشيرشاه سوري دغه سالار مونږ ته وويل چې مونږ ولاړ شو او کوپا او پرتاب ته ووايو چې زما نوم خواص خان دې ، زه دخپلو له پاره د ځپانده تيز لمر څخه د خلاصون سيورې او ددښمنانو له پاره ديخو سيورو ګرم اوسوزيدونکې لمر ګرځم. هغه وويل چې کوپا او پرتاب ته دا ډاګيزه کړه چې په دې کوهستاني وادي کې به دهغوې دواړه وجودونه ټوټې ټوټې کړم.

پرتاب ددې ويريدونکي خبرو په اوريدو سره په لړزه راغې خو کوپا په ډيرې حوصلې سره وويل چې: خواص خان هسې چټيات وايي . زه به په دې جنګ کې په يقيني توګه دهغه حرمتونه له منځه يوسم. هغه تراوسه پورې زما سره د ټکر کولو اندازه نه ده اخستې. زما نوم کوپا دې د شمال څخه تر جنوبه پورې او شرق څخه تر غربه پورې ټول راجپوتان زما د نامه سره ښه اشنا دي . ټول پوهيږي چې کوپا ناقابل تسخير دې . تراوسه هيچا ورته ماتې نه ده ورکړې. واورئ زما ملګرو ! دکوهستان د بند ياچل په وادي کې به دشيرشاه سوري دغه سپه سالار په خپلو وينو کې لمبيږي او مرګ به يې په برخه کيږي.

کوپا تر يوه وخته پورې خاموشه پاته شو. او وروسته يې يو ځل بيا د خواص خان دلښکر موندونکې وسلوالو څخه وپوښتل چې: ايا ته ويلې شې چې دخواص خان سره به څومره لښکر موجود وي ، او زمونږ د متحده لښکر سره به يې تناسب څه ډول وي ؟ دهغه په خبره هغه وسلوالو ځوانانو په خپلو منځو کې مشوره وکړه اوبيا يې ځواب کې وويل چې :

دشميرې له اړخه به مونږه په ډاډ سره د خواص خان په لښکر پورته والې ولرو . که چيرې زمونږ لښکر د خواص خان څخه درې هومره زيات نه وي نو دوه هومره خو هرو مرو زيات دي .ددې وسلوالو ځوانانو د ځواب په اوريدو سره د کوپا حوصله را پورته شوه او په مخ يې خوښې راپيدا شوه ،کوپا د حالاتو څخه ډاډمن شوې و نو په دې خاطر يې د پرتاب په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره پرتابه ! اوس مونږ ته په کار دي چې په دې خواص خان باندې دحملې کولو له پاره يو پلان ترتيب کړو . هغه پلان چې په دې اړه زما په ذهن کې را ګرځي هغه به ستا تر مخه کيږدم. که چيرته پر هغې باندې کوم اعتراض لرې او يا په کې کومه خامي وينې نو راته يې ووايه تر څو دهمغې مطابق خپل پرواګرام مخته يوسو . پرتاب په پوره غور سره دکوپا په لور وکتل . کوپا يو ځل بيا ورته يې وويل چې : ګوره پرتابه ! د همدې ځايه به دخپلو لښکرو د ليکو د منظمولو څخه وروسته مونږ مخته ورځو . په کوم ځاې چې مونږ ولاړ يو دهمدې ځاې شاته به دفوځ پړاو کوو . ځکه چې د شا له اړخه کوهستاني سيمه ده . په دې خاطر په پړاو باندې به د شا له اړخه دحملې کولو کوم خطر نه احساسيږي. هغه مال چې دمخه له مونږه سره دې اويا مو د حاجي خان بيتني او شجاعت خان څخه تر لاسه کړې دې هغه به هم په همدې پړاو کې پريږدو . اوس به مونږ دواړه دخپلو فوځونو ليکې سمې کړو . او بيا به يوځاې او په متحده توګه مخته ورځو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به د خواص خان د لښکر په لور د ورتللو په وخت کې خپل پلان ته اخري شکل ورکړو. ګوره پرتابه ! په هغه ځای کې چې خواص خان دخپل فوځ سره یو ځای پړاو کړی دی ،نو ته خو وینې چې دهغې چپ اړخ ته روانه کوهستاني ویاله هم شته. چې دجنوب شرق لورې ته بهیږي اورای سین ته رسیږي. دخواص خان لښکر ته په ور رسیدو سره ته سمد ستې دخپلو فوځونو سره یوځای د هغه چپ لورې ته ځان ورسوه او دخواص خان په لښکر د چپ لورې څخه حمله وکړه.

زه به دخپل لښکر سره یو ځای ښی لورې ته ولاړشم اودخواص خان لښکر به دهغې لورې تر خپلې ضربې لاندې و نیسم . په اوسني حالت کې به مونږ د خواص خان دلښکر منځنۍ برخه بلکل له نظره وکاږو . په دې توګه کله چې ته د چپ لورې او زه هم د ښي لورې د خواص خان په لښکرو باندې حمله وکړم نو خواص خان به هم خپل لښکر په دوو برخو باندې ویشي. یوه برخه به یې زما لورې ته اوبله برخه به یې ستا لورې ته متوجه کوی. په دې توګه دهغه لښکر به په دوو برخو وویشل شی او دخواص خان توجه به هم په دوو برخو وویشل شی ، نو زه هیلمن یم چې مونږ به په څو لمحو کې هغه د پښو څخه وغورزو ، اوکله چې هغه یو ځل زمونږ تر مخه د میدان څخه وتښتي نو تر هغه وخته پورې به یې تر شا ځو ترڅو چې هغه اودهغه لښکر په مکمله توګه له منځه نه وي تللې.

بې له شکه چې کوپا په راجپوتانو کې ډیر زیرکه ، چالاکه او د فکر خاوند تصور کیده. د راجپوتانه راجه مالدیو پرې ډیر زیات باور او اعتماد کاوه. هغه یې د دشمن په مقابل کې اخري سپر ګاڼه. خو خواص خان د کوپا څخه څو څو ځله زیات د تجربو خاوند و. باران کتلې اوازمویل شوې جرنیل و. دبدو نه بدترو حالاتو کې هم هغه خپل سینه سپر کړې اودضرب دوهلو همت اوجرءت یې کړې دې. هغه په دې پوهیده چې ددښمن لښکر په دوو برخو ویشل شوې دې، دیوه سالار کوپا اودبل پرتاب دې ،په دې خاطر هغه هم خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه. یوه برخه یې په خپله قومنده کې واخسته اوبله یې د خپل نائب جلال خان جالو په قومندې کې ورکړه او بیا یې په ډیره بې صبرۍ سره دکوپا اوپرتاب له اړخه دحملې کولو انتظار پیل کړ.

کوپا اوپرتاب هم د سترګو په رپ کې خپل لښکر دحملې له پاره ور مخته کړ ، په دې وخت کې د خپل فوځ تر مخه ولاړ په آس سپور خواص خان خپل سر د آس تر زینه پورې ټیت کړې و اوپه دیره عاجزۍ سره یې دخپل خدای نه دبري اوموفقیت له پاره دعاوې کولې.

ددعایه کلماتو دخلاصون وروسته ، خواص خان خپل سر را پورته کړ، ویې کتل چې دښمن نور را نزدې شوې دې ،دهغوي په کتلو سره دخواص خان ټټره و غوړیده ،په خپلو لاسو کې یې توره او ډال ټینګ و نیول. بیا یې په لوړ اواز سره د تکبیر غږ وکړ ،دهغه د تکبیر دغږ سره سم ، دهغه په څنګ کې ولاړ جلال خان جالو هم دتکبیر غږ پورته کړ ، د خواص خان او جلال خان تکبیرونه دد ې خبرې نښه وه چې هغوې د دشمن د مقابلې له پاره تیار دي.

کوپا اوپرتاب هم د ډیرې کینې اوحسد په لمبو کې دخپلو لښکرو سره رامخته شول اوحمله یې پیل کړه. دحملې پیلامه پخپله کوپا وکړه. هغه د جلال خان جالو په لښکرو باندې د خپل ټول توان سره را پریوت. جلال خان جالو په لمړیو کې د کوپا حمله و تمبوله اوبیا یې دکوپا پر خلاف په ځوابی حملې لاس پورې کړ.

دکوپا تر څنګ پرتاب هم دخواص خان دلښکرو پر خلاف حمله پیل کړه ، په دې وخت کې خواص خان لکه د غره په څیر ثابت و درید او یو اځې د پرتاب دحملې د تم کولو په اړه یې فکر کاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا نو خواص خان هم په وحشت اودهشت کې راغې ،ددفاع څخه یې ځان وویست اودپرتاب په فوځ یې خونړۍ حملې پیل کړې ، دپرتاب لښکرو د خواص خان دحملې مقابله و نه شوه کولې ، په لړه شیبه کې پرې د جنګ میدان د محشر ډګر وګرځید او په دې ترتیب پرتاب د ماتې سره مخ شو او کوپا په لورو تښتید. خواص خان دهغه تیښته د خپل ځان له پاره ډیره ښه موقع وګڼله اودهغه دلښکر تر شا ولاړ او د شا له لورې یې دهغوې لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ.

کله چې پرتاب د تیښتې وروسته د کوپا دلښکرو شاته ور سید په دې توګه د لښکرو د یوځای کیدو سره سم د کوپا لښکرو دجلال خان جالو په لښکرو باندې فشار ور زیات کړ ،خو کله چې خواص خان د پرتاب تر شا هلته ور ورسید نو هغه د کوپا په لښکرو کې د شا له اړخه مرګونې توپان راکیوست او دهغوې حالت یې دبدو نه بدترو په لور یوړ.

دبله اړخه کله چې جلال خان جالو وکتل چې دهغه اعلې سالار خواص خان پرتاب اودهغه لښکر ته ډیره بدې ماتې ورکړې ده او اوس پرتاب دکوپا تر څنګ راغلې دې .او دا چې اوس کوپا دشا له اړخه خواص خان هم حمله کړې د ه نوبیا جلال خان جالو د دفاع دحالت څخه ووت او دکوپا په لښکرو یې مرګونې ګذار پیل کړ ، په دا سې حال کې چې د شا له اړخه خواص خان د کوپا دلښکرو بیخ اوبنسټ راویستلې و.

ددغې دوه اړخیزه حملې په واسطه کوپا اوپرتاب ډیر ټینګ نه شول او دماتې خوړلووروسته یې دراېسین په لویه لاره تیښته وکړه. په همدې وخت کې چې کوپا اوپرتاب د تیښتې له پاره ځانونه چمتوکول نو حاجې خان بیټني او شجاعت خان هم دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځای همدې وادی ته را ننوتل.او دهغې لورې یې په کوپا او پرتاب باندې یرغل پیل کړ.

دحاجې خان بیټني او شجاعت خان ناڅاپي راتګ خواص خان ته ډیر ستر قوت ورکړ هغه سمدستې حاجې خان بیټني او شجاعت خان ته حکم وکړ چې هغوې دې ددښمن د پړاو نه علاوه دخپل پړاو شیان اودخپل پړاو ښځې له ځانه سره یو ځای کړې اودراې سین په لور دې حرکت وکړي. پخپله جالو خان او خواص خان د کوپا او پرتاب تر شا ولاړل.

حاجې خان بیټني او شجاعت خان دواړو د هر څه دمخه د کوپا اوپرتاب د پړاو ټول شیان سره راټول کړل ،دهغې وروسته یې دخواص خان دپړاو شیان هم راټول کړل اوبیا دواړه یعنې حاجې خان بیټني او شجاعت خان د خپلو ټولو شیانو سره یو ځای دراې سین په لور وخوزیدل.

ددې اړخه خواص خان او جلال خان جالو په ډیره بیړه د کوپا او پرتاب پسې روان وو اوپر هغوې یې دشا له لورې حملې کولې اودهغوې دلښکرو شمیره یې وار په وار را کموله.

د غرنیو لړیو څخه د وتلو وروسته کوپا اوپرتاب په خپلو کې سره سلا وکړه ، اوخپل خپل لښکر یې سره جدا کړل ، پرتاب دخپل لښکر سره یو ځای په ډیره ګړندۍ توګه د راې سین په لور ولاړ. په دا سې حال کې چې کوپا بیرته د راجپوتانه په لور دحرکت له پاره بله لاره و نیوله. په دې وخت کې خواص خان جلال الدین جالو ته د پرتاب تر شا دتللو حکم وکړ اوپه خپله د کوپا د فوځونو تر شا ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر ډېره ځایه پورې د کوپا تر شا ولاړ. تاریخپوهان چې دکوپا د میړانې ، شجاعت ، جنګې تجربو او ...په اړه په لیکنو نه ستومانیږي ، همغه کوپا د خواص خان تر مخه لکه د ګوره خر په څیر چې کوم غوښې خوړونکې حیوان مخکې کړې وي او ځغلې داسې ځغلیده .

خواص خان تر ډېره پورې کوپا تعقیب کړ خو کله چې ورته څرګنده شوه چې کوپا بې ضرره شوې دې نو بیر ته د راې سین په لور راستون شو ، تر دې وخته پورې جلال خان جالو هم د پرتاب تر شا په ډېره ګړندۍ توګه روان و ان تر دې چې پرتاب د راې سین ښار ته ورسید او هلته یې ځان کلا بند کړ. خو جلال خان جالو د راې سین د ښاره لرڅه بیرون د خپل لښکر سره یوځای پړاو وکړ.

تر دې وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم د پړاو د ټولو شیانو او د خواص خان د پړاو د ښځینه و سره یوځای هلته را ورسیدل. خواص خان هم را ورسید او هلته یې د راې سین څخه بیرون په غرنیو لمنو کې د خپل لښکر له پاره د خیمو یو کلې اباد کړ ،کیدې شې چې هغه په راې سین د حملې کولو او په هغه ښار باندې دولکې کولو اراده درلوده.

هغه وخت چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه هلته را ورسیدل ،نو دواړه یوځای دخواص خان خدمت کې حاضر شول. په دې وخت کې جلال خان جالو هم هلته موجود وو. تر ډېره وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په ډېر ستایونکې سترګو باندې دخواص خان په لور کتل. بیا شجاعت خان خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

امیر خواص خانه ! په خداې سوګند چې هغه څه چې زه یې وایم ستا صفت او ستاینه نه ده بلکه حقیقت او ریښتیا دي. امیره !حقیقت دادي چې ته د هغو ځوانانو څخه یې چې مونږ ستا په شخصیت باندې ویاړ کولې شو ، خداې شته چې ما دا کوپا او پرتاب دواړه دخپل ځان له پاره ډېر خطرناک ګڼل . خو تا هغوې دواړو ته ډېره بده ماتې ورکړه اودهغوې لښکر دې ورختم کړ اودا دې ثابته کړه چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان ناممکن ممکن ګرځوي اوناقابل تسخیر تسخیروي.

شجاعت خان غوښتل نور څه هم ووایي چې خواص خان یې خوله ور ټپه کړه او ورته یې وویل چې : ګوره شجاعت خانه ، زما دوسته. دداسې ستاینو اړتیا نه شته اونه زه داسې ستاینې اورم. زما وروره ! هغه څه چې ما کړې هغه زما په دندوکې شامل وو. زه ددښمن په مقابل کې د سر د ورکولو په فن پوهیږم. سوګند په واحد ذات چې داخو لا یو کوپا و چې داسې کوپا ګان هم راشي نو بیا به یې هم زه مرۍ ور پرېکړم.

په ځواب کې ورته شجاعت خان او یا بیټنې هیڅ یو هم څه و نه ویل ، بس په چپه خوله یې په ډېره مینه دخواص خان لورې ته کتل. بیا خواص خان جلال خان جالواو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړو ته وویل چې ،تاسې درې واړه لښکر و ته ولاړ شئ اودلښکریانو د خوراک څښاک له پاره ښه انتظام وکړئ ، او هغوې ته دارام اوسهولتونو له پاره ځایونه برابر کړئ ، د لښکرو یوه برخه د تیارسۍ په حال کې وساتئ ترڅو هغوې پهره وکړي ، هسې نه چې د شپې په تیاره کې پرتاب اویا دهغه کاکا دراې سین څخه را ووځي او زمونږ پر خلاف د شبخون هڅه وکړي ، زه اوس دخپلې خیمې په لور ورځم او د خوبه مخته شیرشاه سوری ته یو قاصد استوم ترڅو دټولو حالاتو څخه یې خبر کړي. او هو ! زما خیمې ته هم ډېره ژر ډوډۍ را ولیږئ. ځکه چې زه ډېره لوږه احساسوم. ددې خبرې سره سم جلال خان جالو ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړه دلښکر دخوراک څښاک له پاره دهغه ځایه را ووتل . خواص خان هم شیرشاه سوری ته دیوه قاصد دلیږلو له پاره یو کس را وغوښت اوبیا دخپلې خیمې په لور ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان خپلې خیمې ته ورسید نوګورې چې په خیمه کې قالینې خپرې دي او د قالینو دپاسه په توشک باندې ګنګا نیمه پرته ده او دخپل کوچني زوې سره په مینه لګیاده ساعت تیروي. دخواص خان دکتلو سره سم یې کوچنې په ځانګو کې واچاوه او بیا یې دخواص خان په لور رامنډه کړه او په پوره ځواک سره یې دخواص خان څخه غیږه چاپیره کړه او ورغاړی وتله. او په خپل ډیره خوږ غږ یې وویل چې:

زما حبیبه ! زه تاته د راجپوتانه دراجه مالدیو د سپه سالار کوپا او دراې سین دراجه پورن مل د قومندانانو سالار پرتاب پر خلاف د بریا مبارکي درکوم ، دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! په داسې شکل دمبارکۍ د راکولو اړتیا نه شته. ځکه چې زما فتحه ستا فتحه ده په دې کې ستا کړچار هم شامل دې ،ځکه چې هغه کورنۍ ماحول چې تا زما له پاره جوړ کړې دې د همغې په اساس زما کړچار نور هم ډیر ښه شوې دې.

بیا خواص خان د ګنګا څخه جدا شو او د ځانګو په لور ورغې ،په دواړو ګونډو کیناست ، او په خندا یې خپل کوچنې ته پیل وکړ ، دهغه سره یې مینه وکړه ، ښکل یې کړ او تر ډیره وخته پورې ورسره په خبرو کې بوخت و. بیا دوباره د کوچني څخه راپورته شو او د ګنګا څنګ ته ولاړ. ګنګا ورته یو ځل بیا وویل :

دا دراجپوتانه دراجه مالدیو سالار چې ستا تر مخه لکه د ګوره خر په څیر ځغلیده نو دهغې څخه به د راجپوتانه او دهندوستانو نورو راجپوتانو ته دا راڅرګنده شوې وې چې دکوپا په څیر نا قابل تسخیر او شجاع انسان هم دخواص خا ن تر مخه هیڅ نه دې ، هغوې ته به دا خبره څرګنده شوې وی چې دشیرشاه سوری اعلې سالار خواص خان سره مقابله کول دداسې سالارانو د وس کار نه دې.

دګنګا ددې خبرو په وخت کې خواص خان هغې ته کتل او خندل یې. بیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! راجپوتان به یوآځې دا خبره نه کوی چې ګویادوې د شیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان تر مخه نه شي درید ې بلکه خلک به دا هم وایي چې کوپا د راجه هرکشن دراج کماري (شهزادګۍ) ګنګا میړه خواص خان تر مخه ټینګ نه شو. ګنګا دخواص خان ددې خبرو څخه خوند اخسته. بیا یې دخواص خان دواړه لاسونه ونیول او په قالینو باندې په خپور توشک یې له ځانه سره کیناوه ، تر لږه وخته پورې میړه او ښځې په خپل منځ کې خبرې کولې ،بیا یې خوراک راغې او دواړو په ډیره مینه خپله ډوډۍ وخوړه.

۷۱

یوه ورځ ماښام ناوخته شیرشاه سوری دخپلو زامنو او دخپل سالار برهم جیت سره یوځاې، دراجپوتانې په پوله په خپل پړاو کې ، په خپله خیمه کې ناست و چې د خیمې دروازې ته د کوچیانو د قبیلې سردار فدایي خان او دهغه زوې اسماعیل خان دواړه رغ غلل. فدایي خان د راتلو سره د احترام او درنښت له پاره خپل سر راښکته کړ او ودرید او شیرشاه سوري ته یې وویل چې:

تاسې زه را بللې وم، ایا زه دننه راتلاې شم . د فدایي خان اودهغه د زوې اسماعیل خان دکتلو سره سم شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو دهغه د پورته کیدو سره سم دهغه زوې او دهغه سالار هم راپورته شول ،بیا شیرشاه سوری په ډیر شفقت او مینې سره فدایي خان ته وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدای خانه ! ربښتیا هم چې ته مارا بللې یې. خو ته باید دپردیو په څیر په دروا زه کې و نه دریږې ، سمد ستې د ننه راشه ځکه چې ته خو اوس په یوه ډول زمونږ د لښکر ملګرې یې. او ددې نه علاوه ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي چې زه یې بدله نه شم درکولې.

فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان ډیر خوشحاله شول او خیمې ته د ننه ورننوتل. شیرشاه سوری هغوې په خپل څنګ کې کینول ، بیا فدایی خان وویل چې:

درونده او مهربانه شیرشاه ! ته زما دکومو احساناتو خبره کوې. ما خو له تاسره هیڅ احسان نه دې کړې بلکه برعکس ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي، ستا سالار خواص خان څو څو ځله له ماسره کومک کړې دې، له ماسره یې بسپنه کړې ده او دا بل ستر احسان دې چې زه اوس ستا په لښکر کې او سیږم او زما د ټولې کوچیانۍ قبیلې مصارف هم تاسې ته در په غاړه دی. دهغه په دې خبرو شیرشاه سوری مسکې شو او ورته یې وویل:

ګوره فدایی خانه ! زما په تا باندې هیڅ ډول احسان نه شته. بلکه ستا پر ما بې شمیره احسانات بار دي. ستا تر ټولو ستر او نه تلافی کیدونکې احسان پر ما دادې چې تا ماته خواص خان راکړې دې ، واوره فدایی خانه ! که ماته خواص خانه نه وې تر لاسه شوې نو زه تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې هغه فتوحات چې تر ننه پورې مونږ ته په برخه شوي دې ، دهغه پرته په دومره زیاته شمیره بریاوې مونږ ته په دومره کمه موده کې شوني نه وې. په دې خاطر ستا له اړخه دخواص خان راکول مونږ ته تر ټولو لوې او ستر احسان دې. چې بدله یې نشم پوره کولې. فداې خان دخوشحالۍ نه وویل: اقا شیرشاه ! ستا وینا بلکل سهې ده ،خواص خان هغه نایابه ګوهر دې چې زما سره یې ارزښت د یوه کاڼي په څیر و. اقا شیرشاه ! که څه هم هغه ما دخپلو اولادونو په څیر روزلې و خو بیا د ګیدړو د نیولو او ښکار کولو په وخت کې چې کوم جوهر موجود و هغه په ښه توګه نه شو رابرسیره کیدې ، خو ستا په لښکر کې د ورګډیدو نه وروسته هغه ثابته کړه چې هغه څومره ارزښتناکه او نه پیدا کیدونکې هیرا ده. د شیرشاه سوری په مخ باندې دخوشحالۍ نښې نورې هم را وځلیدې او بیا یې وویل چې:

فدایی خانه ستا خبره سهې ده. دجنګ په دوران کې فتح او بریا همداسې خواص خان لټوي لکه څنګه چې قیس خپله لیلې لټوله.

خیمه کې تر لږه ځنډه پورې خاموشي خپره وه. وروسته بیا شیرشاه سوری وویل:

ګوره فدایی خانه ! اوس په خیمه کې زما د زامنو څخه علاوه زما سالار برهم جیت هم ناست دې ، ما ته په دې خاطر را بللې یې چې ستا او ستا د قبیلې د اړتیاو په اړه ځانته معلومات تر لاسه کړم. ګوره فدایی خانه ! خواص خان د اریل دراجه بیربهان پر خلاف هم برې تر لاسه کړې دې نو هغه سامان یې چې دهغوې څخه تر لاسه کړې دې دهغې نیمایی زه تاته او ستا قبیلې ته ورکوم تر څو ستاسو د ژوندانه حالت را ښه شي. خو ګوره فدایی خانه ! دا زه په تا باندې د احسان د بارولو په خاطر نه کوم اونه دا دهغه احسان بدله ده چې دخواص خان د راکړې په اړه یې درکوم. اوس ته زما دلښکر یوه برخه یې. په دې خاطر ستا سره اعانت کول زما دنده ده.

په ځواب کې ورته فدایی خان یو اځې او یو اځې دممنونیت په سترګو وکتل اوبیا یې ورته وویل چې: اقا دا خو ستا مهرباني ده چې ته زمونږ دومره غم خورې.شیرشاه سوری ورته یو ځل بیا وویل ، خو دا ځل یې دخپل زوې عادل په لور وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادله زویه ! اوس خو دا ټول ورونه ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان له ځانه سره کړه او ولاړ شه ،څو مره سامان چې د اریل څخه راغلې دې دهغې نیمایی د فدایی خان قبیلې ته منتقل کړئ ،

دشیرشاه سوري دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان ټول دخپلو ځایو څخه د راپورته کیدو په حال کې وو چې خیمې ته یو ساتونکې راغې ، د تعظیم له پاره یې سر ښکته کړ او بیا یې په ډیر درنښت شیرشاه سوری ته وویل چې: د راجه پورن مل د راښسین د مرکز څخه د خواص خان یو قاصد راغلې او غواړي له تاسره ووینې . دهغه سره ستا په نامه یو ډیر مهم پیغام دې ،نو که ته یې حکم کوې زه به یې دننه را ولیږم.

د قاصد د غږ سره سم شیرشاه سوری سمدستي دخپله ځایه پورته شو ، دهغه سره دا نور خلک هم دخپلو ځایو څخه راپورته شول ، شیرشاه سوری هغه ساتونکې ته وویل چې دخواص خان قاصد سمدستي دننه راولیږه . هغه قهرجنې شو او ورته یې وویل چې هغه مو ولې ددروازې تر شا درولې دې ؟ هغه ساتونکې بیرون ووت او د لږه ځنډه وروسته یې هغه قاصد له ځانه سره یو ځاې خیمې ته را ننویست ، شیرشاه سوري هغه قاصد له ځانه سره کیناوه او ترې ویې پوښتل چې: اوس را ته ووایه چې تا زما د زوې خواص خان څخه څه ډول پیغام راوړې دې او هم دا راته ووایه چې اوس خواص خان چیرې دې او څه کوې ؟ قاصد لږ څه فکر وکړ او بیا یې شیرشاه سوری ته وویل:

اقا ! تاته به دا خبره رارسیدلې وی چې په مالوه کې حاجي خان بیټنې او شجاعت خان دواړو یوځاې د ناصرخان بغاوت او دملوخان سرکشئ وځپلې ، ملوخان ماتې وخوړه او د خاندیش په لور وتښتید. تاسې ته به په دې هم خبر شوې یاست چې د اریل راجه بیربهان ته دماتې د ورکولو وروسته خواص خان هم د مالوه په لور را روان و . خو مالوه ته دخواص خان د رارسیدو نه تر مخه په لاره کې یو انقلاب راپیدا شو . هغه وخت چې حاجی خان بیټنې او شجاعت خان ملوخان او ناصر خان ته ماتې ورکړه او په مالوه کې یې په یوه ځاې کې دخپلو متحده لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ چې پر هغوې باندې شبخونې حمله وکړل شوه . شیرشاه سوري ترې په حیرانتیا سره وپوښتل چې ؟

په حاجي خان بیټنې او شجاعت خان باندې شبخون چا کړې و؟ ځکه چې هغوې دواړو د ناصرخان او ملوخان ته دماتې ورکولو نه وروسته هلته پړاو کړې و ، قاصد ورته په ځواب کې وویل چې:

اقا !د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا د یوه لښکر سره یو ځاې مالوه ته تللې و ،هغه هلته خپل لښکر ته پړاو ورکړ او خپل یو نائب یې دهغه قومندان وټاکه ، او پخپله د راې سین مرکز ته د پورن مل سره د کتلو له پاره ورغې ،هغه د پورن مل سره سازش وکړ او هغه ته یې لالچ ورکړ چې په مالوه باندې ولکه وکړي او په دې توګه په خپلو ځواکونو کې ډیرښت راوړي ،پورن مل د کوپا سره اتفاق وکړ او بیا یې خپل نیمایی فوځ دخپل وراره او سپه سالار پرتاب تر قومندې لاندې دهغه سره یو ځاې راولیږه ،بیا همدغه متحده لښکر چې د کوپا او پرتاب تر ګډې قومندې لاندې را یوځاې شوې و د شجاعت او حاجي خان پر خلاف شبخون وکړ . خو دهغوې شبخون دیر وینه تویونکې و او حاجي خان بیټنې او شجاعت خان ته یې ډیر تاوان ورساوه ، په دې اساس هغوې دواړو ماتې وخوړه او وتښتیدل. کوپا او پرتاب د فاتحینو په څیر په ډیره خوشحالۍ سره د راې سین لور ته روان وو چې په لاره کې د بندلکنډ په کوهستاني سیمه کې یې خواص خان لاره ونیوله. ددواړو لښکرو تر منځه سخت جنګ و شو چې په هغه کې خواص خان کوپا او پرتاب ته سخته ماتې ورکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

،هغه وخت چې کوپا او پرتاب تښتيدل نو حاجي خان او شجاعت خان هم هلته را ورسيدل ، دماتې خوړلو وروسته کوپا د راجپوتانه په لور و تښتيد خو پرتاب دخپلو پاته شونو لښکرو سره يوځاې په راې سين کې ځان کلا بند کړ . اوس خواص خان د حاجي خان ، شجاعت خان او جلال خان جالو سره يو ځاي دپورن مل دمرکزي ښار څخه بيرون پړاو کړي دي او اراده لري چې راې سين ښار کلا بند کړي او بيا پرې حمله وکړي او په مالوه باندې دحملې نه مخته راجه پورن مل ته سبق ورکړي او دهغې ټولې سيمې د خپلې ولکې لاندې راوړي او بيا په راجپوتانه باندې دحملې له پاره ځان تيار کړي.

د قاصد ددې پيغام د اوريدو سره سم د شيرشاه سوری په مخ دخوشحالۍ څپې راښکاره شوې ،په سترګو کی يی دخوشحالۍ عجيبه شانته منظر ځليده ،تر ډيره پورې خاموشه ناست و بيا يی د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: خواص خانه زويه !څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي. لمړۍ به مونږ پورن مل تر پښو لاندې کړو اودهغې وروسته به دراجپوتانه په لور رور خوزيږو .

شيرشاه سوری يو ځل بيا خاموشه شو داسې څرګنديدل چې هغه د ويلو له پاره څه ښه الفاظ لټوي ،بيا يی په خيمه کې په لوړ غږ سره وويل چې: خواص خانه !ته زما هغه زوې يی چې د زمکه په لړزولو ، د غرونو په ټوټه ټوټه کولو ،او داسمانه د دروازو د پرانستولو په فن باندې ښه پوهيږې.

خواص خانه ! زما د قوم ستر اتل ، د راجپوتانه د راجه مالديو سالار کوپا داسې يو ستر جنګجو او نه ماتيدونکې تصور کيږي چې دهندوستان راجپوتان هغه نا قابل تسخير ګڼي. خواص خانه !تا هغه په خپله مخه کې د تږو ليوانو په څير وځغلاوه اوثابته دې کړه چې داسې جنګجو او ناقابل تسخير ستا تر مخه د زمانې هسې ځک ثابت شوې دې .

تر دې ځايه دخبرو وروسته شيرشاه سوری لږ څه خاموشه شو اوبيا يی دخپل زوې عادل په لور وکتل او ورته يی وويل چې: عادله زويه ! د خواص خان ددې قاصد له پاره د خوراک څښاک او د ارام کولو دځاې غم وخوره. بيا ددې قاصد په لور د کتلو په وخت کې شيرشاه سوری يو ځل بيا وويل:

نن شپه ته همدلته په پړاو کې قيام وکړه ،مونږ به يوځاې ددې ځايه د راې سين دمرکز په لور حرکت کوو اودخواص خان دغوښتنې په مطابق به دراجپوتانه په ځاې پورن مل ته سبق ورکړو ، ددې خبرې وروسته شيرشاه سوری يوځل بيا خپل زوې عادل ته وکتل او ورته يی وويل چې:

عادله زويه ! اوس تاسې ټول ولاړشئ ، او همدا اوس خپل زياتې سامانونه راټول کړئ،سبا به لښکر ددې ځايه دراې سين په لور کوچ کوي ، دشيرشاه دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، سالار برهم جيت اودخواص خان له لورې راغلې قاصد درې واړه دخيمې څخه ووتل.

بله ورځ سهار وختې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې دراجپوتانه سرحد ته د راجه پورن مل د مرکز راې سين په لور وخوزيد.

۷۲

دماخستن د لمانځه څخه لږه شيبه وروسته شير شاه سوری د راې سين دښاره بيرون دخواص پړاو ته ورسيد. کله چې خواص خان ته دشيرشاه سوری دراتلو په اړه خبر ورکړل شو چې شيرشاه د خپل لښکر سره يو ځاې دلته را رسيدلی دی نو سمدستی يی حاجي خان بيټنې ، شجاعت خان او جلال خان جالو له ځانه سره يو ځاې کړل او دشيرشاه سوری د ښه راغلاست له پاره دشپې په تيارو کې بيرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووتل. دشپې په تیاروکې دخواص خان دلښکر دخیمو تر مخه هر هر ځای اورونه بل و ، مشالونه را ځوړند شوي و ، شیرشاه سوری د خواص خان د کتلو سره سم دخپله آسه راکیوت ، خواص خان ته ورغاړې وت او هغه یې په تندي باندې ښکل کړ او بیا یې ورته وویل چې: خواص خانه زویه تا هغه جنګ ګټلی دی،تا هغه کار کړی دی چې د عام انسان د وسه نه و پوره. تا ګویا ته ماتې ورکړې اوپه یوه ډول دې ناممکن ممکن و ګرځاوه ، خواص خان ورته په ځواب کې څه و نه ویل ،بس د ممنونیت په سترګو یې شیرشاه سوری ته کتل ، بیا خواص خان د شیرشاه سوري لاس و نیوه او د پړاو په لور ورسره روان شو. شیرشاه سوری خواص خان ته یو ځل بیا وویل چې:

خواص خانه زویه ! ته کملاوتي خپلې خیمې ته یو سه ، ګنګا او نیرما به د فدایی خان خیمې ته منتقل کړل شي ،په همدې وخت کې فدایی خان هم را نژدې شو او دشیرشاه سوری په لور یې دکتلو په وخت کې وویل چې: اقا ! زه به په دې لړ کې دخواص خان سره مرسته وکړم، شیرشاه سوري ورته یو ځل بیا وویل چې: تاسو دواړه ولاړ شئ زه به پخپله د لښکر د پړاو او دهغوی د خوراک څښاک له پاره تیاري وکړم.

دهغه په دې خبره خواص خان او فدای خان دواړه یوې لورې ته شول ، فدایی خان ګنګا او نیرمل دواړه دخپله ځانه سره د قبیلې خیمو ته یوړې ، په داسې حال کې چې خواص خان په ډیره مینه کملاوتي له ځانه سره کړ ه اودخپله ځانه سره یې خیمې ته یوړه . هغه یې دخپل ځان سره کینوله ، ډوډۍ یې یوځای ورسر ه وخوړل اوبیا راووت او دشیرشاه سوری سره دراغلي لښکر له پاره یې د خوراک حښاک د تیارولو حکم وکړ.

بله ورځ شیرشاه سوری دخپلو نورو سالارانو او خواص خان سره یو ځای د راې سین د ښار په لور ولاړ. دهغوی سره په دې وخت کې دهغوی ساتونکې ډلې هم وې. هغوی لمړۍ دښار د شاوخوا سیمې وکتلې. د راې سین ښار د اوسنۍ بهیلسه په جنوب کې څوارلس میله واټن کې او د اوسني بهوپال دښار څخه نژدې ۲۷ میله شرق لورې کې پروت دې. نن هم ددې کلا نښې نښانې شته چې د وندهیاچل د کوهستاني لړیود په ډیره لوړه برخه کې تر سترګو کیږي.

دا کلا او ښار دبیتواندي په لور نژدې اوه میله سیمه کې پرته ده د وندهیاچل دکوهستان په کومه لوړه کې چې دا واقع شوې وه نو دهغې لورې شمال او جنوب څخه دوه غرنۍ ویالې د غرونو نورې لړۍ یو دبل څخه جدا کوي. په همدې خاطر د کلا ټینګښت او استحکام نور هم زیاتوي.

د راې سین دشاوخوا سیمو د جایزې د اخستلو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راغې اودخپلو زامنو څخه اخوا بې خواص خان ، او نورو سالارانو سره په راې سین د حملې کولو په جنګي پلان باندې غور پیل کړ.

که څه هم خیمې ته د راننوتلو وروسته هغه تر لږه ځنډه پورې خاموشه و خو وروسته یې بیا خپلو زامنو ، اونورو سالارانو ته وویل چې :تاسو ټولو زما سره یو ځای د راې سین د کلا جایزه واخستله ،اوس وو ایاست چې په دې ښار دحملې کولو له پاره به کوم تاکتیک استعمال کړل شی ، خو واورئ ، تر هغو چې زما د ذاتي راې پورې اړونده ده ، هغه داده چې د راې سین دکلا په مقابل کې چې کومې غرنۍ سیمې دې په هغوی باندې ولکه کول اړین دي ، په دې غرونو باندې تر ټولو لمړۍ توپونه نصب کړئ ، څرنګه چې د راې سین د کلا دیوالونه د غرنیو لړیو په واسطه خوندي شوې دي ، نوپه دې خاطر ددې کلا د سوبې کولو اویا ورته د ننوتلو له پاره مونږ ته په کار دې چې دکوم لوړ ځای څخه د کلا دیوالونه ترضربې لاندې و نیسو ، په دې صورت کې به مونږ څه ګټه تر لاسه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري غلې شو نو خواص خان ورته وویل چې:

درونده شیرشاه ! ستا وړاندیز په خپل ځای سهي دی او مناسب هم دی. مونږ ته په کار دي چې خپله توپخانه د ښار په کوم ستر او پورته ځای کې نصب کړو، په دې توګه مونږ څه تر لاسه کولی شو خو تر څنګ یې زه یوه بله مشوره هم درکولی شم. د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ټکان وخوړ او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه، ته وو ایه چې له تا سره څه ډول وړاندیز شته. تر څو عملي کړل شي خواص خان ورته وویل چې:

شیرشاه سوري ! ته پوهیږې چې په اوسني وخت کې پورن مل په دوو ښارونو حکومت کوي، یو یې رای سین او بل یې چندریري دی. دپاته کوچنیو کوچنیو کلیو څخه نه پورن مل ته کومک رسیدی شي او نه هغوی ددی توان لري چې بسپنه ورسره وکړي، که مونږ یو اځې رای سین کلابند کړو نو هغه ته به د هغه د بل ښار ګوتې چندریري څخه په پرلپسې توګه کومک رارسیږي او په دې توګه به دا کلابندي ډیره اوږده شی، او په پورن مل باندې به زمونږ له پاره قابو پیدا کول که ممکن وي خو ستونزمن به هم وي.

زما وړاندیز دادی چې د لښکرو یوه برخه د چندریري په لور ولیږو تر څو هغه ښار هم کلابند کړي، نو که په دې توګه مونږ دواړه ښارونه په یوه وخت کې کلابند کړو نو بیا به ددې دواړو ښارونو څخه یوه ته هم کومک نه شی ور رسیدلی. په دې توګه به مونږ به اسانۍ سره وتوانیږو چې پورن مل تر پښو لاندې کړو.

خواص خان د لږ څه فکر کولو وروسته بیا دخبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې: د چندریري په لور د لښکرو د لیږلو وروسته باید مونږ خپله توپخانه په کوم ستر ځای کې نصب کړو او بیا د رای سین د کلا په بیروني دیوالونو باندې ګوله باري وکړو، ددې کار له پاره باید مونږ خپل پاته لښکر هم په درې برخو باندې وویشو، یوه برخه یې د کوهستان لړۍ په لوړو ځایو باندې او پاته دوه برخې د ښار د دیوالو د هغو برخو سره نژدې پټ کیني کومه برخه چې زمونږ د توپخانې د ضربې لاندې راځي

د ښار په دیوالونه به په پرلپسې توګه د توپ ګولۍ وریږي، کله چې د ښار کوم دیوال را پریوځي او یا پر هغې کې کوم سوری راپیدا شي او بیا د ښار فوځونه د هغې د بیا رغولو له پاره رامخته کیږي نو په سنګرو کې ناست دواړه ډلې لښکرې به پر هغوی حمله کوي، هغوی به له منځه وړي او په دې توګه به د ښار د ننه د ننوتلو له پاره لاره هموار ه شي، ځکه چې ما اوریدلي دي چې د رای سین د کلا دیوالونه دوه پوړه لري.

کله چې خواص خان غلې شو نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه ! کوم وړاندیز چې تا وکړ په خدای سوګند چې زما په زړه کې هم دا سې تیریدل، ما ته خو ددې نه غوره او ښه بل وړاندیز نه تر سترګو کیږي. اوس به همدغې ستا وړاندیز او پلان ته اخري شکل ورکړو، و اوره ! چې زه به د لږې شیبې وروسته لښکر په څلورو برخو وویشم. یوه برخه به زما زوی جلال خان له ځانه سره یوسې او د چندریري ښار به کلابند کړي تر څنګ به یې جلال خان جالو هم د هغه سره د هغه د نائب په څیر ولاړ شي. دوې دواړه به د چندریري د کلابندۍ او د هغې د فتحې کولو هڅې وکړي، د لښکر پاته درې واړه برخو څخه به یوه یې د خواص خان تر قوماندې لاندې، او حاجي خان بیټنې به یې نائب وي، د لښکرو دریمه برخه به زما د زوی عادل تر قوماندې لاندې وي او شجاعت خان به یې نائب وی او اخري برخه به یې له ما سره ځي چې برهم جیت به مې معاونت کوی. خواص خان او عادل خان دواړه به د خپلو لښکرو سره د کلا د دیوالونو خوا او ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه ځایو کې سنګرونه نیسي چیرې چې مونږ ګوله باری کوو. زه به دخپل لښکر سره یوځاې د توپخانې ځارنه کوم او د ښار د دیوالونو په هغو برخو به ګولۍ وروم چې خواص خان او عادل خان ورسره نژدې سنګرونه نیولي دي.

ددې خبرې سره سم شیرشاه سوری دخپلو جنرالانو دا غوښته پاې ته ورسوله ، بیا د شیرشاه سوری زوې جلال خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د چندریري په لور وخوزید. جلال خان جالو ورسره دنا ئب په څیر ولاړ.

پاته لښکر خپله توپخانه دراې سین سره نژدې یوه لوړ ځاې ته وخیژوله اوشیرشاه سوری یی تر څنګ پړاو وکړ. خواص خان اوعادل خان هم د ښار ددیوالونو هغه برخې ته ولاړ کومې چې د ګولیو ورولو له پاره په نښه شوې وې.

۷۳

دراې سین راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او دخپل سالار او وراره پرتاب سره یوځاې د راې سین دکلا په یوه لوړ برج ولاړ و اوپه خپل مخکې یی په یوه لوړ غر دشیرشاه سوری د توپخانې د نصبولو ځارنه کوله. په همدې وخت کې دهغه یو جاسوس په ډیره منډه ځان ورورساوه ، دهغه دراتلو سره سم پورن مل هغه لورې ته متوجه شو اوغوښتل یی څه ترې وپوښتي چې هغه مخبر ورته وویل :

مهاراجه ! ما تاته د شیرشاه سوری دلښکر په اړوند ډیر مهم خبرونه راوړې دي ، هغه د هغه مخامخ کوهستاني لړۍ په سر باندې خپله توپخانه نصب کړې ده . اوپخپله هم دخپل لښکر د یوې برخې سره همتله رسیدلې دې ، اوس د شیرشاه سوري د جنګ پلان دادې چې : هغه به دهمغه ځایه دښار بیروني دیوالونه ترضربې لاندې نیسي او ددیوالونو د له منځه وړلو هڅې به کوي، هغوې هغه ځاې د مخه په نښه کړې دي . دهمدې دیوال شاوخوا کې دشیرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل خان پټ سنګرونه نیولي دي ، دهغوې آند دادې چې کله ګوله باري پیل شی اود راې سین ددیوال دا برخه له منځه ولاړه شي نوبیا به د شیرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل ددوو مختلفو سیمو څخه دکلاد دغه راپریوتې دیوال څخه را ننوځي او دوه کاره به کوي ، لمړۍ داچې هغوې به ددیوال ددې برخې دبیا جوړولو کارنه پریږدي چې تر سره شي اودهغې په بیا جوړونکو به حمله کوي ،تر څنګ به یی هغوې د ښار ددیوالونو هغه ډیره نازکه برخه هم ویني تر څو دهغې لارې شیرشاه را ننوځي.

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه مخبر خاموشه شو خو وروسته یی یوځل بیا په خبرو پیل وکړ: مهاراجه ! ددې نه اخوا یوبل مهم خبر دادې چې شیرشاه سوری خپل یو زوې جلال خان د چندریري په لور دخپل لښکر سره یو ځاې استولې دې. شیرشاه سوری دهغوې څخه غوښتي دې چې چندریري سوبه کړي او یا یی داسې کلک کلابند کړي چې دهغه ځایه راې سین ته کومک و نه رسیږي.

کله چې هغه جاسوس خاموشه شو نو راجه پورن مل تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوب شو بیا یی دهغه جاسوس څخه وپوښتل چې ته خو نور څه ویل نه غواړې؟ هغه د نفي په توګه ورته خپل سره وخوځاوه . بیا پورن مل په ټیټ اواز سره وویل چې ، ته نور ور تلاې شې . دهغه په دې خبره هغه جاسوس دهغه ځایه ولاړ. دهغه دتللو وروسته راجه پورن مل دخپلې لور پاروتي او خپل وراره او د قواو سالار سره په خبرو پیل وکړ.

اوس تاسو دواړه ووایاست چې څه کول په کار دي ؟دهغې وروسته به زه تاسو دواړو ته خپله دجنګ نقشه وړاندې کړم. په ځواب کې پرتاب او پاروتی دواړه تر لږه وخته پورې خاموشه و او څه فکر یی کاوه . دلږ څه ځنډ وروسته یی په خپلو کې سره خبرې وکړې اوبیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتاب خپل کاکا پورن مل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : ستا د پوښتنې په اړه چې ما او پاروتي په خپلو منځوم کې مشوره وکړه، دهغې په مطابق زمونږ د دواړو اراده ده چې مونږ به خپل لښکر په درې برخو ویشو . دلښکرو یوه برخه ستا په قومنده کې اوسي او دکلا د دیوال دهمدې برخې څخه چې مونږ په کې همدا اوس ولاړ یو څارنه کوي. خو دلښکر پاته دواړو برخو څخه به یې یوه زما او بله د پاروتي د قومندې لاندې وي. که چیرې دشیرشاه سوری د ګوله باریٔ څخه زمونږ دکلا دیوالونو ته کوم زیان ورسید او مسلمانان دهغې د کومې برخې په راپرځولو باندې برې و موند نو زه اوپاروتي به دواړه دخپلو لښکرو سره هڅه وکړو چې حمله راوړونکې راننوتلو ته پرې نږدو . ما پاروتي ته ویلي دی چې دشیرشاه سوري د زوې عادل خان مقابله وکړی خو هغه وایی چې هغه به دخواص خان په تمبولواو دهغه دمخنیوي له پاره کار وکړي. په دې اساس پاروتي دا وړاندیز کړې دې چې څرنګه چې خواص خان پخوا ماته او کوپا ته ماتې راکړې ده نو په دې خاطر اوس به زه په خپله دهغه سره خپل قسمت ازمویم. نو که چیرې دښمن دديوال په راپرزولو باندې بریالې شی نو مونږ دواړه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دخواص خان اوعادل خان لاره و تړو . او پرې به یې نږدو چې ددیوال د لویدلې برخې څخه دننه کلا ته را ننوځي اوکه را داخل هم شی نو مونږ دواړه به یې په بیرته تیل وهلو باندې بریمنده شو . خوته به هغه وخت ددیوال دپاسه په هغوې داسې غشي وروې چې هغوې د دیوال څخه د را ننوتلو جوګه نه شی او نه زما او پاروتي تعقیب وکولې شي .

راجه پورن مل دخپل وراره پرتاب او دخپلې لور پاروتي د وړاندیز څخه ډیر خوشحاله شو اوبیا یې په خنداکې وویل چې :

ګوره پرتابه زویه ! زه ستا او دپاورتي ددې پریکړې ملاتړ کوم، همستاسو د وړاندیز له مخې به فوځ په درې برخو باندې وویشو ، تاسې دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځاې د خواص خان اوعادل دمقابلې له پاره ځانونه چمتو کړئ اوزه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغو برجونو په سر و دریږم اودغشو ورولو په اساس به پرې نږدم چې خواص خان او عادل خان مخته راشي . ددې خبرې سره سم ، پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړه د دیوال څخه را ښکته شول .

۷۴

د لږ وخت وروسته دشیرشاه سوری توپخانې ، د شیرشاه په حکم د راې سین په ښار باندې ګوله باري پیل کړې وه، لمړۍ څو ګولۍ د دیوال څخه لږ څه اخوا و لګیدې. بیا کرار کرار توپچې خپله نښه سهي کړه او دراې سین دښار د دیوالونو بیرونې لورې یې خپل هدف وګرځاوه . که څه هم د کلا د دیوال دابرخه چې ګولۍ پرې په پرلپسې توګه لګیدې د غره په څیر کلکه ولاړه وه خو دپرلپسې او نه ماتیدونکې لړۍ په زور ددې کلا د دیوال په یوه برخه کې درزونه راپیدا شول ، ان تردې چې دماښام څخه لږ څه د مخه شیرشاه سوری د راې سین دکلا ددیوال د یوې برخې په رانړولو باندې بریالې شو .

کله چې دښار دکلا ددیوال دا برخه را پریوته ، نو دپخوا څخه د جوړ شوي پلان په اساس شیرشاه سوری دګولیو ورول بند کړل ، اوس نو دخواص خان اوعادل خان کار پیل شوې و . هغوې تر اوسه هم په سنګرونو کې ناست و و . دواړه کرار کرار د خپلو سنګرونو څخه راووتل او ددیوال د راپریوتې برخې په لور ور اوږده شول. لمړۍ خواص خان دهمغې ورانې برخې څخه کلا ته ورننوت. دخواص خان په ورننوتلو سره یو قیامت جوړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باندې دمخې له اړخه د راجه پورن مل لور پاروتي د خپل لښکر سره د سوځونکې اور په ځير حمله راوړه. په همدې وخت کې عادل خان هم دخپل لښکر سره يو ځاې دهمدې مات ديوال څخه ورتير شو اوکلا ته ورننوت. په عادل خان هم دپاروتي په ځير پرتاب دخپل لښکر سره يو ځاې يرغل راوست.

پاروتي د نارينه و په کاليو کې وه ، په دې خاطر هيچا نه پيژندله چې دا به د راجه پورن مل لور پاروتي وي. خو خواص خان د هغې حمله و تمبوله. تر څنګ يې دخپلو لښکريانو سره يو ځاې د «کن فيکون» دنغمو او د تکبير داوازونو سره يو ځاې دپاروتي په لښکرو باندې يرغل وروست او دپاروتي په لښکرکې يې داسې يو توپان جوړ کړ چې دهغوې حالت يې دبد نه د بدتر په لور يوړ. دخواص خان په لور دکتلو سره سم د شيرشاه سوری زوې عادل خان هم د پرتاب لښکر د همداسې قهر اوغضب لاندې راوست اوپه هغوې داسې ګذارونه پيل کړل چې شين اسمان يې پرې تور وګرځاوه.

پرتاب او پاروتي تر ډيره پورې دخواص خان او عادل خان د حملو تر مخ و نه دريدل، هغوې دخپلو ځانو اودخپلو لښکرو د خوندی ساتلو په خاطر يو بل ته اشاره وکړه او وتښتيدل. کله چې خواص خان د پاروتی او عادل دپرتاب تر شا ولاړل نو د کلا دداخلي برجونو څخه پرې غشي لکه د باران په ځير را ووريدل. هلته پورن مل دخپل لښکر سره يو ځاې ولاړ و. دغې غشو دخواص خان اوعادل خان لښکرو ته پوره زيان واړاوه ، په دې خاطر خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې د مات ديوال دبرخې څخه بيرته بيرون ولاړ ، عادل خان هم دخواص په قدم ولاړ او خپل ځواکونه يې دهغه ځايه را وويستل.

پرتاب او پاروتي د خواص خان اوعادل خان څخه د تيښتې وروسته ،کله چې د ښار د مخالف لورې د شاه پنا ددروازې څخه دننه راغلل نو هلته يې وکتل چې پورن مل ولاړ دې. په دې وخت کې پاروتی اوپرتاب يو دبل سره مشوره وکړه اوخپلو فوځونو يې دديوال تر څنګ په پراخه ميدان کې دپړاو کولو حکم وکړ. خو هغوې دواړو خپل اسونه را وځغلولو اود پورن مل څنګ ته راغلل. دواړه د را رسيدو سره د پورن مل مخکې و دريدل. پاورتي غوښتل خپل پلار پورن مل ته څه ووايي خو پورن مل پرې رامخته شو او ورته يې وويل چې :

پاروتي اوپرتاب ! کله چې ما ستاسو دماتې په اړه واوريدل ډيره زيات خفه شوم. ما خو هيله درلوده چې دشيرشاه سوری هغه لښکر چې دلته په سنګر کې ناست دې هغه به تاسو دواړه له دې ځايه وځغلوئ اومونږ ته به دافرصت را په برخه کړئ چې د کلا د ديوال هغه لويدلې برخه به بيرته جوړه کړو. خو ستاسو ددواړو ماتې زه د انديښنو سره مخ کړې يم.

پلارجانه ! فتحه اوناکامي دواړه خو د يو چا نه يو چا په لمن کې راپريوځي. که نن مو ماتې وخوړه سبا به بيا بريمند شو ،دا خبرې پاروتي په ډيره مينه خپل پلار ته کولې. هغې يوځل بيا خپل پلار پورن مل ته په وينا کې وويل :

پلارجانه ! ما د شيرشاه سوری د سالار خواص خان مقابله وکړه په داسې حال کې چې پرتاب دشيرشاه د زوې عادل خان په مقابله کې ولاړو. په دې کې شک نه شته چې دهغې دواړو د جنګ تګلاره زمونږ له پاره نوې وه. خو د دې سره بيا هم زه تاته ويلې شم چې په خپله شيرشاه اودهغې دا دواړه سالاران نه ماتې خوړونکې نه دي. مونږ بايد خپلو هڅو ته دوام ورکړو او زه هيلمنه يم چې که چيرې مونږ خپلو هڅو ته همداسې دوام ورکړو اودا کلابندې اوږده کړو نوشيرشاه سوری به دکلابندۍ څخه په تنګ شي او د دې ځايه به د تللو په لور مجبور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره لورجانې ! ستا ژبه دې مبارکه وی ، خو ماته دا سې څه نه تر سترګو کیږي ، اوس خو شیرشاه سوري زمونږدا ښارونه کلابند کړي دي اوهغه به ددې ښارونو د نیولو پرته شاته ولاړ نه شي،اوبیا لږ څه مخته دیوه قاصدپه لاسو دا خبر هم راغلې دې چې د شیرشاه سوری زوې جلال خان د خپل لښکر دیوې برخې سره زمونږ دویم ښار چندریري هم کلابند کړې دې په دې خاطر دبیرون نه مونږ ته کومک رارسیدل هم بند شوي دي .نو که چیرې دا لړۍ همدا سې دوام وکړي نو ډیر ژربه د شیرشاه سوری زوې جلال خان چندریرې په خپله ولکه کې واخلي. اوس خو شیرشاه سوري پخپله دخپلو ستر و سالارانو سره یوځاې زمونږ ښار کلابند کړې دي اومونږ ته دهیڅ لورې دکومک د رارسیدو هیله نه شته . زمونږ سره خو یوآځې د چندریري ښار و چې د کومک د راتلو هیله ترې کیده ، دهغې د کلابندۍ وروسته خو ،زما زامنو ، مونږ بلکل بې یاره اومددګاره پاته شوي یو. دا خبرې پورن مل په ډیرې عاجزۍ اوبیچارګۍ سره وکړي اوبیا غلې شو.

په دې وخت کې پرتاب اوپاروتي په ډیره حیرانونکې توګه پورن مل ته کتل ،بیا پرتاب دپورن مل د اندیښنو د لرې کولو له پاره څه ویل غوښتل چې پورن مل ورته په خبرو پیل وکړ.

واورئ زما بچیانو ! هغه توپونه چې شیرشاه سوری د دې غره په څوکه ایښودې دي،دهمغې په کومک سره یې دراې سین دکلا بیروني دیوالونه ورمات کړل ، اوس تاسو زما دا یوه خبره له ځانه سره ولیکئ چې ددې دیوال دماتولو وروسته به شیرشاه سوری همدا سې غلې کښیني. ددې دیوال دماتولو وروسته دهغه اودهغه د ځواکونو حوصلې ډیرې ستړې شوې دي ، اوس به هغه په نورو دیوالونو باندې حمله کوي اوپه هغوې به هم په پرلپسې توګه ګولۍ وروری ، اودا دیوالونه دډیرو ګولیو دورولو زور نه لرې. رالویږي اوبیا چې د ښار کوم حشر نشر وي هغه د وتلو څخه بیرون دي.

پلار جانه ! که چیرې ستا په ذهن کې همدا سې اندیښنې وي نو ایا ددې اندیښنو څخه د وتلو کومه لاره دې هم په ذهن کې شته ؟ پاروتي دخپل پلاره دغه پوښتنه په ډیره نرمه او خوږه ژبه وکړه. پورن مل د ځواب په اړه لږ څه فکر وکړ اوبیا یې وویل چې:

واورئ زامنو ! په دښمن باندې دسخت ګذار کولو له پاره له ماسره یو وړاندیز شته . اوهغه دا چې ، مونږ باید ددې خبرې انتظار و نه کړو چې شیرشاه سوري به کله زمونږ د ښار په نورو و دیوالو باندې ګوله باري پیلوي ، زماپه آند چې مونږ باید په خپل اخري تدبیر باندې عمل وکړو . اوهغه داچې : مونږ باید دخپل ټول لښکر سره یو ځاې په خواص خان اوعادل خان باندې حمله وکړو. که چیرې مونږدهغوې دواړو په مقابل کې بریاوې تر لاسه کړې او هغوې ته مو ماتې ورکړه اوددې ځایه مو و شړل نوبیا خو به په همد ې کې زمونږ ګټې را نغښتې وي. ددې وروسته به مونږ د دیوال د رالویدلې برخې په جوړیدو هم پیل وکړ اې شو اوخپل توان او ځواک به نور هم مستحکم کړو.

خو که چیرې دخواص خان اوعادل خان په مقابل کې مونږ دناکامۍ سره مخ شو نوبیا به مونږ خپل ټول لښکر دخپلې کورنۍ سره یوځاې واخلو او د بیتواندی په لور به ولاړ شو. هلته به دبیتواندي په ځنګلونو کې پناه واخلو ، ځرنګه چې دا ځنګلونه دکوهستانې لړیو په منځ کې پراته دي نوپه دې اساس به شیرشاه سوری زمونږ سره د بیتواندي څخه اخوا دګونډوانه په ځنګلونو کې دلاس اچولو اوټکر کولو هڅه ونه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تردې ځایه دخبرو وروسته پورن مل خاموشه شو ، دهغه په دې وړاندیز باندې د تبصرې کولو دمخه پرتاب او پاروتي دواړو په خپلو منځوکې سلا مشوره وکړه ، بیا پاروتي څو قدمه مخته راغله او دخپل پلار پورن مل تر مخه و دریده او ویې ویل چې :

پلار جانه ! زه او پرتاب دواړه دې پایلو ته ورسیدو چې ستا په دې وړاندیز باندې باید عمل وکړل شي، زمونږ له پاره اخري او تر ټول ښه لاره همدا ده. خواص خان او عادل خان همدا اوس د دیوال دهغه ماتې برخې تر څنګ په سنګر کې دي. زما په فکر چې مونږ باید دبیرون څخه دهغوې تر شا پر هغوې باندې یرغل راوړو ، په دې توګه به مونږ ته څه بریاوې را په برخه شي.

دبګوان شکر دې چې تاسې دواړو زما په وړاندیز باندې اتفاق وکړ. پورن مل د خوشحالۍ نه ورته وویل. واورئ بچیانو ! اوس به زمونږ پلان داوي چې مونږ به خپل ټول لښکر دوه ځایه کړو . یوه برخه به یې زما تر قومندې لاندې وي ترڅنګ به یې زمونږ ټول خپلوان اوکورنۍ هم زما د لښکر برخه وي. دلښکر بله برخه به ستاسو ددواړو تر قومندې لاندې وي ،تاسو دواړه به یو ځاې د خواص خان پر خلاف حمله کوئ ، زه به دشیرشاه سوری په زوې عادل خان باندې ګذار کوم. که چیرې مونږ بریمنده شو نو زه به وپوهیږم چې تقدیر زمونږ ملګرې دې اوکه چیرې دناکامۍ سره مخ شو نو بیا به د پلان په مطابق دبیتواندي څخه تیریږو او دګونډانه ځنګلونو ته به پناه وړو . ددې سلا نه وروسته راجه پورن مل څو کسه سالاران راوبلل اودهغې وروسته یې دښار دننه ټول لښکر دهغه دروازې تر څنګ د راټولیدو حکم وکړ دکومې تر څنګ چې هغه ولاړ و .هغه پرتاب او پاروتي دواړه و لیږل او خپل ټول دوستان او کورنۍ یې دې دروازې ته را وبلل. دپورن مل په حکم پرتاب او پاروتي دهغه ځایه ولاړل ، لږه شیبه وروسته دپوره تیارۍ کولو سره سم پورن مل خپل ټول لښکر هلته ددروازې تر څنګ راټول کړ او بیا یې په دوو برخو وویشه.

یوه برخه پورن مل په خپله قومنده کې واخسته. اوبله برخه یې د پرتاب او پاروتي په قومنده کې په ګډه توګه ورکړه. بیا د لښکر دا دواړه برخې د شهرپنا د دروازې څخه په پوره خاموشۍ سره د سمندر درياب په څير ووتلې ، هغوې په ډیره بیړه دخپل منزل په لور ور روانې وې ، پرتاب او پاروتي دواړه د اور دعذاب په څیر د خواص خان په لښکرو د شا له خوا ور پریوتې. دا حمله په څرګنده توګه ناڅاپي حمله وه خو لکه څنګه چې خواص خان او عادل خان پخوا هم دغه ډول ناڅاپي یرغلونه په شاتمبولی ونو په دې اساس دوې دواړه هم دهمداسې حملې له پاره دمخکې نه تیار شوی و. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دپاروتي او پرتاب دلښکر په مقابل کې وجنګید ، هغه دخپلو تیزو حملو په واسطه په ډیره ګړندۍ توګه مخته ولاړ. دبله اړخه دخواص خان په څیر عادل خان هم د راجه پورن مل په لښکرو باندې لکه د توپان په څیر ورغلې و ، لږه شیبه سخت جنګ و شو خو دپرتاب ، پاروتي او پورن مل ځواکونه د ماتې اوتباهۍ سره مخ شوي و. د ماتې خوړلو وروسته پاروتي او پرتاب دواړه د پورن مل په لور و تښتیدل. خو په تیښته تیښته کې یې خپل فوځونه بیرته سره را یوځاې کړل اودپخوانې پلان له مخې د بیتوندا له لارې ګونډوانه ځنګلونو په لور یې د تیښتې له پاره ځانونه تیار کړل. خو کله چې دوې د راې سین څخه ووتل او د بیتواندی په لارې باندې سر شول نو په همدې وخت کې پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړو په منډو منډو باندې دغې لارې ته ځان راورساوه ، خو هلته دهغوې بدبختي داوه چې شیرشاه سوری یې دخپل توانمند لښکر سره یوځاې په مخکې ولاړ و ، کیدې شي چې شیرشاه سوری ، خواص خان او عادل خان ته دپورن مل دتیښتې دپلان په اړه دمخه مخبرانو خبر ورکړې و. کله چې پورن مل د شیرشاه سوری د لښکر مخې ته راورسید نو دشیرشاه سوری لښکر پرې حمله وکړه ، تر دې وخته پورې خواص خان او عادل خان هم دهغوې تر شا رارسیدلی و او دپورن مل لښکر یې تر شا د ضربې لاندې نیولې و. دوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې واړو د پورن مل عسکر يو په بل پسې ورختم کړل ،پخپله پورن مل او پرتاب دواړه په دې جنګ کې له منځه ولاړل او د پورن مل لور پاروتي ژوندۍ و نيول شوه.

هغه وخت چې پاروتي د شيرشاه سورى مخې ته راوړل شوه نو په هغه وخت کې هلته د شيرشاه سوري د زامنو څخه علاوه خواص خان او څو کسه نور سالاران هم ناست وو. په دې وخت کې خواص خان په ډير غور سره د شهزادګۍ پاروتي په لور وکتل ، هغه ډيره حسينه ، او ددښه شکل او صورت خاونده وه . پاروتي ته په غور سره دکتلو وروسته خواص خان شيرشاه سورى ته په غوږ کې وويل :اقا ! که اجازه راکړئ نو زه د پورن مل دلور شهزادګۍ پاروتي په اړه لږ څه ويل غواړم. شيرشاه سوري ورته په خندا شو او ورته يې وويل چې وو ايه ته څه ويل غواړې ؟ په دې لړ کې تاته له ما څخه د اجازې دغوښتلو اړتيا نه شته. پرته له اجازې هر څه چې ويل غواړې ويې وايه.

زما درونده شيرشاه ! زه ددې پاروتي په اړه يوه پريکړه کوم. زه هيله لرم چې ته به زما د پريکړې سره اتفاق وکړې. خواص خان دا خبره شيرشاه سوري ته په ډير غور د کتلو په وخت کې وکړه. کله يې چې شيرشاه سورى غلې وکوت نو ويې ويل چې:

زه غواړم چې دا پاروتي دخپل مهربان فدايي خان کوچياني قبيلې ته وسپارم او هغه يې دخپل زوې اسماعيل سره واده کړي. ايا تاسې په دې لړ کې کومه نيوکه لرئ؟

په ځواب کې ورته شيرشاه سورى په خندا شو او ورته يې وويل:

خواص خانه زويه ! زه پرې هيڅ اعتراض نه لرم ، دغه نجلۍ چې اوس زما تر مخه ولاړه ده زه به يې همتاته وسپارم او ته پخپله پورته شه او خبرې ورسره وکړه. چې ايا دا هم غواړې چې همدا سې وشي ؟ زه غواړم چې هر قدم چې اخستل کيږي په هغې کې د دې پاروتي رضا او خوشحالي هم شامله وي. تر څو نومو ړې دخپل ژوند پاته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړي. ددې خبرې سره سم خواص خان راپورته شو او دپاروتي مخې ته ودريد.

پاروتي ! زه دشيرشاه سورى اعلې سپه سالار خواص خان يم. ګوره خورې ! ما د شيرشاه سورى سره د خبرو کولو وروسته ستا په اړه يوه پريکړه کړې ده خو اوس به ددې پريکړې په اړه له تا سره هم مشوره کوم. که چيرې ته په دې پريکړې باندې خوشحاله وې نو بيا به زه پرې دعمل کولو هڅې وکړم. خو دا ياد ساته چې هيڅ پريکړه به ستا دخوشحالۍ او رضا پرته نه کيږي.

خواص خان ددې خبرې وروسته خاموشه شو . پاروتي په خوله څه ونه ويل خو په ډيره حيرانتيا سره يې د خواص خان په لور کتل ، خواص خان ترې يو ځل بيا وپوښتل چې: ګوره پاروتي خورې ! ما خو کومه داسې خبره نه ده کړې چې ستا دمزاج خلاف وي ؟ په دې وخت کې پاروتي په ځواب کې وويل چې:ګوره خواص خانه ! زه ددې خبرې په اوريدو سره ډيره حيرانه او پريشانه يم چې دشيرشاه سورى داسې يو سالار چې دهندوستان په زمکو کې ناقابل تسخير ګڼل کيږي، هغه په ډيره نرمه لهجه او شفقت سره ماته د خور خطاب کوي نو په دې فکر کې ډوبه يم چې زه دا دخپل ځان له پاره يو جال وګڼم او که حقيقت يې قبول کړم.

ګوره پاروتي ! کله چې ما درته خور وويلې نو بيا به دې د ورور په څير دخورولۍ حق هم ادا کوم. ته هغه فريب مه ګڼه هغه څه چې زه يې وايم په حقيقت ولاړ دي.ستا په اړه چې ما کومه پريکړه کړې ده دهغې په اړه ستا رضامندي غواړم. زما پريکړه داده پاروتي چې زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم چې تا د خپل يوه دوست او ملګري زوی ته واده کړم. په دې توګه به ته خپل پاته ژوند به خوشحاليو کې تير کړې ، وو ايه چې ته دې کار ته تياره يې ؟

دخواص خان په دې خبرو پاروتې په ژور فکر کې ډوبه شوه ،هغه خو دخپل ځان له پاره دکومې بدې او سختې سزا د حکم منتظره وه. خو کله چې ورته خواص خان دا خبره وکړه نو هغه دخوشحاليو نه په کاليو کې نه ځاييده ،دهغې د شکل څخه داسې راڅرګنديده چې هغه په خپلو خيالونو کې دفعتونو لوړو درجو کې الوت کوي. تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه بيا يې وويل چې: خواص خانه !هغه څه چې تا وويل ،که چيرې هغه له ما سره بدترينه ټوکه نه وي نوزه به درته وو ايم چې زما دخوشحاليو اخري حد به نه وي چې زه د يوه داسې چا چې د زړه ورتيا او شجاعت کيسې يې په ټوله نړۍ کې خپرې وې ماته خپله خور وويلې خبره شاته و غورزوم. ګوره خواص خانه ! هغه څه چې تا وويل سهي دي نو بيا به زه وو ايم چې تا دخپلې رويې په اساس زما ددعاګانو ، ارزوګانو او هيلو لمن د ستورو څخه ډکه کړې ده.تا زما څخه دغمونو اوښکې لرې کړې اوزما ذهن دې د خوشحاليو په رڼاو کې را ونغښت

خواص خانه ! هغه څه چې تا وويلې که چيرې هغه زما دقتل اوو ژلو دحکم څخه دمخه زما سره مذاقې نه وي نو دژوند دتيرولو له پاره چې هره لايحه زما مخې ته راشي نو زه به هغه په خوشحالۍ سره و منم. دپاروتې دځواب په اوريدو سره خواص خان خوشحاله شو. خپل يوعسکر ته يې اشاره وکړه ، خواص خان ورته وويل چې : په منډه ولاړ شه او فدايي خان اودهغه زوې اسماعيل خان تر دې ځايه راورسوه. هغه عسکر په يوه منډه هغه لورې ته لاړ او لږه شيبه وروسته يې فدايي خان او اسماعيل خان دواړه هلته راورسول. هغوې دواړه د خواص خان ترڅنګ کيناستل. خواص خان هغوې ته په کتلو سره وويل چې. زمادرونده فدايي خانه او زما درونده وروره اسماعيل خانه ! دې پيغلې ته ووينئ ، نومورې د راجه پورن مل لور شهزادګۍ پاروتي ده. ما هغې ته دخور غږ کړې دې، ګوره اسماعيله وروره ! ما هغه ستا له پاره خوښه کړې ده. اياته زما ددې پريکړې سره موافق يې ؟ اسماعيل په ډير ممنونيت سره خواص خان ته وکتل.

خواص خانه وروره ! زه خو ستا دهيڅ پريکړې د ردولو صلاحيت اوو ړتيا نه لرم. که چيرې تا شهزداګۍ پاروتې زما د ژوند دملګرې په څير زما له پاره انتخاب کړي وی نو زه به داسې وګڼم چې تا زما لمن ددنيا د ټولو خوشحاليو څخه ډکه کړې ده. داسماعيل له اړخه د ډاډ وروسته خواص خان دپاروتې په لور وکتل او ورته يې وويل:

پاروتي !دا فدايي خان زما ډير محترم او زما ډير زيات دوست دې.اودا دهغه زوې دې. اسماعيل خان نوميږي زه غواړم ته له همدې سره واده وکړې ، اياته په دې اړه کوم اعتراض لرې؟ دپاروتې څټ ښکته شو او ويې ويل چې نه. ماته هيڅ اعتراض نه شته. دپاروتي دځواب په اوريدو سره خواص خان ډير خوشحاله شو اوبيا يې په همدې ورځ د شيرشاه سوری سره دسلا مشورې وروسته پاروتي د اسماعيل سره واده کړه.(يو شمير تاريخ پوهان ليکي چې هغه دراې سين دراجه لور شهزاګۍ د کوچيانو دقبيلې دمشر په واک کې ورکړې وه).

راجه پورن مل ته دماتې ورکولو اوپه راې سين باندې د ولکې کولو وروسته ،شيرشاه سوری هملته په راې سين کې قيام وکړ. دهمدې قيام په وخت کې د چندريرې څخه قاصد راغې اوشيرشاه سوری ته يې دا خبر ورکړ چې دهغه زوې جلال خان په چندريري باندې ولکه کړې ده، ددې خبر په اوريدو سره دشيرشاه سوري خوشحالۍ څو هومره زياتې شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان په ګړندۍ توګه خپلې خیمې ته ورننوت ، په خیمې کې کملاوتي د خندا او خوشحالیو نه ډکه راپورته شوه او د خواص خان په لور یې ورمنډې کړې ، هغه یې په غیږ کې ونیوه او بیا یې د خیمې منځنۍ برخې ته د کیتاستو له پاره له ځانه سره یوړ. بیا یې په ډېره حیرانتیا سره ترې وپوښتل چې :

ماستا دراتلو تر مخه د خپلې خور ګنګا په اړه فکر کاوه ، تا ته خو د هغې د خیرخیریت په اړه د رهتاس څخه کوم خبر نه دې راغلې ، زه د هغې او د هغې د کوچنی د کتلو له پاره ډېره بې قراره یم. په دې وخت کې خواص خان په ډېره عجیبه توګه د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې په مړاوې شانته اواز سره وویل چې : ګوره کملاوتي ! زه په خپله هم د ګنګا او د هغې د کوچني په اړه اندیښمن یم،تر اوسه پورې د دواړو د خیریت په اړه ماته کوم خبر نه دې تر لاسه شوې. بیا یو ناڅاپه خواص خان خپله خبره بدله کړه او وویې ویل :

ګوره کملاوتي ! زه د بهار په لور کوچ کوم ، زه همدا اوس د شیرشاه سوری له اړخه راغلم ، هلته په بهار کې څو سرکشو ځواکونو زمونږ پر خلاف په بغاوت لاس پورې کړې دې. خو د هغوې د ځپلو او له منځه وړلو له پاره شیرشاه سوری زه ټاکلې یم. نو په دې خاطر به زه د خپل لښکر سره یوځای سهار وختي له دې ځایه کوچ کوم. نو په دې خاطر زه افسوس کوم چې ته به زما د بیرته راستنیدو تروخته پورې همدلته په لښکر کې اوسیږې. ته په دې اړه اندیښمنه کیږه مه ، ځکه زه په خپله ستا په اړه اندیښمن یم. او ډیر ژر به د بیرته راستنیدو هڅه وکړم.

دا چې ته هر وخت د باغیانو د له منځه وړلو له پاره هغه او دې لورې ته سفرونه کوې او ما له ځانه سره نه وړې ماته د ډیرتکلیف او اندیښنې وړ ګرځي ، لمړۍ چې تا زه د راجپوتانه په پولو کې پریښوم او پخپله د بنګال په لور ولاړې نو هغه ورځې هم ما په ډیر تکلیف او انتظار کې تیرې کړې ،اوس ته یو ځل بیا د بهار په لور خوزیږې نو زه نه پوهیږم چې ته به کله بیرته راستنیږې. کملاوتی دا خبرې خواص خان ته د ډیرې مینې نه ډکې لهجې سره په ډېره اندیښنه کې کولې.

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې شیرشاه سوری پر ما ډیر زیات باور لرې او هر کله چې کوم ځواک د هغه پر خلاف بغاوت او سرکشي کوي نو بیا هغه دا کار ماته راسپارې. نو په دې خاطر زه د هغې باور او اعتماد ته د وکه نه شم ورکولې ، او بیا شیرشاه سوری پر ما دومره احسان کړې دې چې چیرې هغه زما مرۍ پرې کړې او د فلاح او بهبود له پاره یې استعمال کړې نو خواص خان به ترې انکار ونه کړې. ګوره کملاوتي ! زه له تا سره ژمنه کوم چې ډیر ژر به بیرته راستونیږم. او زه هیلمن یم چې شیرشاه سوري به زما د راستنیدو پورې همدلته په راې سین کې تر هغو او اوسیږې چې په راجپوتانه کې حالات په مکمله توګه زمونږ پر خلاف نه وي ګرځیدلې. کله چې زه د بهار څخه بیرته راستون شم نو بیا به متحده لښکر د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف د ټکر له پاره تیاروو. ګوره کملا ! ته اندیښنه مه کوه. په ژوند کې د اسې حالات راځي ، بلکه د داسې بیا بیا جدا والې څخه د مینې او ښځې تر منځ مینه نوره هم زیاتیږي. خواص خان یو ځل بیا په ډیره مینه خپل ښځې کملا ته وکتل :

کله چې خواص خان په دې پوه شو چې کملاوتي د هغه په خبرو باندې تر ډېره پوره مطمئنه شوې ده نو بیا د خپله ځایه راپورته شو او ور ته یې وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! زه اوس ځم ، ترڅو خپلو لښکرو ته د تيارئ کولو حکم ورکړم. ځکه چې سبا سهار وختي زه له دې ځايه کوچ کوم .اودکوچ له پاره چې دکومو شيانو د را ټولولو اړتيا ده هغه به پوره کړم. همدارازبه يوځل بيا دشيرشاه سوري سره مشوره کوم ،کيد ې شي چې پر ما نا وخته شي ، ته دماښام ډوډۍ وخوره ، نن دماسختن نه وروسته شيرشاه سوري خپل ټول سالاران را غوښتي دي او هملته په خپله خيمه کې يې ورته دعوت ورکړی. نوپه دې خاطربه زه هم نن ماښامې هملته دشيرشاه په خيمه کې کوم. بيا دکملاوتی له اړخه دځواب داوريدو پرته خواص خان د خيمې څخه ووت. کملاوتي په خپل ځاې باندې ډاډمنه او مطمئنه کيناسته.

خواص خان دخيمې څخه دوتلو وروسته دخپل لښکر پړاو ته ورغې او هلته د فدايي خان دقبيلي په خيمو کې ور ننوت. اوبيا دهغې خيمې ترمخه ودريد چې دګنګا له پاره ځانګړې شوې وه.خواص خان کرار کرار خيمې ته ور ننوت ، ويې کتل چې ګنګا او نيرمل دواړه د کوچنی سره په لوبو بوختې دي. نيرمل دخپله ځايه راپورته شوه او خواص خان ته يې مخ کړ او و يې ويل :

خواص خانه !ګنګا په ډيره بې قرارۍ سره ستا انتظار کاوه. زه ورسره کيناستم اودهغې زړه ته مې تسلي ورکوله ، تا دلته په راتلو کې لږڅه ځنډ وکړ په ځواب کې ورته خواص خان وويل چې :

نيرمل ته کينه !هغه خبرې چې زه يې دګنګا سره کول غواړم ، زه پوهيږم چې په هغو کې ستا شتون هم اړين دی. دخواص خان دوينا سره سم نيرمل دګنګا ترڅنګ بيرته کيناسته. خواص خان لمړۍ دخپل کوچنې سره مينه وکړه اوبيا د ګنګا تر څنګ کيناست ، ګنګا تر يوه وخته پورې په ډيره مينه خپل خاوند ته کتل اوبيا يې ورته وويل :

ستا کالي خيرن شوي دې او ما په خپلو لاسو تاته نور کالي جوړ کړې دي. زه غواړم چې ته لمړۍ غسل وکړې اوبيا نوي کالي واغوندې اوبيا له ماسره خبرې وکړې.

که چيرې زه دلته له تاسره نوې کالي واغوندم او بيا کملاته ورشم نو هغه به هرو مرو وپوښتي چې دا نوي کالي ما دکومه کړي دی؟ نوبيا به له ماسره هيڅ ځواب نه وي ، او که چيرې زه هغې ته کوم معقول ځواب ور نه کړم نو هغه به شک وکړي. ګنګا سمدستې دخواص خان خبره پرې کړه او وويې ويل :

که چيرې هغه درڅخه وپوښتي نو ته ورته ويلې شې چې دراې سين د فتحې په خوشحالۍ کې شيرشاه سوری ماته دا نوي کالی راکړې دي،نوبيا به کملاوتي څه ډول اعتراض وکولې شی. خواص خان د فکر کولو په توګه سر ښکته کړ.

ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، زه به غسل وکړم او کالی به بدل کړم.خو لمړۍ هغه څه واوره چې زه يې درته وايم. ګنګا او نيرمل دواړو هغه ته غوږ کيښود ،بيا ورته ګنګا وويل چې: ډيره ښه. هغه څه چې ته وايې اوس يې ووايه.

ګوره ګنګا ! ما لږه شيبه مخته د شيرشاه سوري سره په تفصيل سره خبرې کړې دي ، سبا سهار به زه له دې ځايه د خپل لښکر سره يوځاې دبنګال په لور روانيږم.ترڅو مهاکوی ته د بغاوت سزا ورکړم. زه به هڅه وکړم چې هغه ژوندې تر لاسه کړم ،هغه فدايي خان ته هم زيان ور اړولي دې ،زه غواړم دهغه ټول ملګري له منځه يوسم ،په دې خاطر سبا سهار زما سره يو ځاې دکوچ کولو له پاره تياره اوسه. فدايي خان به دخپلې ټولې قبيلې سره يو ځاې له مونږسره هغه لورې ته ځي. ګنګا په تيزو سترګو خواص خان ته وکتل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا په دې لړ کې دې د کملاوتي سره هم خبرې کړې دي ؟ په هر صورت ، هغه ته خو به دې دا ویلي واې چې هغه یواځې په لښکر کې پرېږدي او ته کومې لورې ته کوچ کوې ؟

ګوره ګنګا ! دشیرشاه سوری سره د تفصیلي خبرو وروسته اودلته ستا څخه لورې ته درا تلو دمخه زه کملاوتي ته ورغلی وم . ما هغې ته ویلي دي چې زه دبهار په سیمه کې دځو باغیانو دله منځه وړلو له پاره هغه لورې ته ورځم په دې خاطر به زه سبا سهار ددې ځایه دخپل فوځ سره یوځای کوچ کوم ، ما هغې ته عذر کړې چې زما په نه موجودیت کې به هغه ځو ورځې دلته په لښکر کې ځانته او سیږي . اوس راته ووایه چې ته نور څه ویل غواړې؟

دخواص خان دځواب به اوریدو سره ګنګا لږ څه ډاډمنه شوه ،تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه اوبیا یې وویل :

زوې دې درسره اموخت اخلي ، کله چې ته نه اوسې نو د دروازې لورې ته ګورې . که چیرې لږه موده نوره هم همدا سې حال واوسی نومعلومه نه ده چې بیا به ده ته څه پیښیږي . خواص خان په ډیر غور سره دخپل زوې په لور وکتل ،ریښتیا هم هغه په پرانستو سترګو دخپل پلار مخ ته کتل ،خواص خان مخته ورغې اودخپل زوې سره یې د زړه دا خلاصه مینه وکړه اوبیا یې وویل: واروه ګنګا ! دا حالت به ډیر ژر پاې ته ورسیږي ،ته ګوره چې زما اوستا په ژوند کې یو شین انقلاب را روان دې . اودا انقلاب به زما د بنګال څخه د راستنیدو وروسته‌را مخته کیږي. واوره ګنګا ! زه به دماښام ډوډۍ همدلته له تاسې سره خورم. او تر ډیره به همدلته واوسم. دخواص خان ددې خبرو څخه ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه ، دخپله ځایه راپورته شوه اود خواص خان ګنډلي کالی یې ورته ورکړه ، دخواص خان دپورته کولو له پاره یې هغه له لاسه و نیوه ، بیا دهغې خوږ اواز د خواص خان په غوږونو کې انګازه شو .

ته خو راپورته شه ، هلته په غسل خانې کې مې ستا له پاره اوبه جوړې کړې دي ، غسل وکړه بیا دا نوې کالي واغونده ،بیا زما څنګ ته راشه او راسره کینه. خواص خان په پټه خوله پورته شو ، ګنګا ورسره یو ځاې غسل خانې ته ولاړه ، خواص خان له ځانه سره نوې لباس راواخست او غسل ځاې ته ورننوت. ځان یې پریمنځه او نوې کالي یې واغوستل بیرون راووت او ګمنځه یې راواخسته ، ویښتان یې پرې ګمنځ کړل ، خپل پخوانې کالی یې بیرته ګنګا ته ورکړل ،بیا راغې او دخیمې په منځنې برخه کې درې واړه کیناستل ، په خپلومنځوکې یې خبرې کولې ،بله ورځ خواص خان د فداې خان دقبیلې اوخپل لښکر سره یوځاې د

بنګال په لور کوچ وکړ. ګنګا هم دخپل زوې او نیرمل سره یوځاې دهغوې سره په سفرکې روانه وه.

فدایی خان او خواص خان د مهاکوې دمرکز څخه لا لرې وو چې فدایی خان خپل اس ورمخته کړ اوخواص خان ته ور نژدې شو . په دې وخت کې جلال خان جالو هم دخواص خان تر څنګ روان وو. جلال خان جالو دخواص خان د نائب په څیر دهغه په لښکر کې کار کاوه. فدایی خان د خواص خان څنګ ته د رارسیدو سره سم هغه ته وویل :

خواص خانه زویه ! اوس خو دادې مونږ دمهاکوي سیمې اومرکز ته ور نژدې کیدونکې یو ، خو اوس دا سې پلان جوړول په کار دي چې مونږ به په مهاکوي باندې څه ډول حمله کوو ؟خواص خان ورته په مسکا شو او ورته یې وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره فدايي خانه ! زما درونده دوسته ! ما هم غوښتل له تا څخه په دې اړه وپوښتم خو ښه شوه چې تا پخپله په خبرو پيل وکړ. ددې خبرې سره سم خواص خان خپله توره دتيکې را وويسته اوپه فضا کی یی پورته کړه ،خپل شاته لښکر یی و دراوه . دهغه د لښکر ددريدو سره سم د فدايي خان قبيله هم تم شوه.

ګوره فدايي خانه ! اوس را ته ته ووايه چې مونږ به تر څه وخته پورې د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو. خواص خان ترې وپوښتل:

فدايي خان ورته وويل: ګوره خواص خانه زويه !په کومه توګه چې مونږ روان يو ، نوکه همداسې ولاړ شو نو تر سبا ما سپښينه پورې به د مهاکوي مرکز ته ور رسيږو.

دفدايي خان د ځواب داوريدو وروسته خواص خان خپل سرټيټ کړ او په فکر کې ډوب شو په دې وخت کې جلال خان جالو اوفدايي خان دواړو په ډير غور سره د خواص خان په لور کتل. خواص خان دخپله ځانه سره اخري پريکړه وکړه اوبيا يی فدايي خان ته مخ کړ او ورته يی وويل:

فدايي خانه ! پرمهاکويي چې ما دحملې له پاره کوم پلان تيار کړې دې هغه په غور سره واوره. زمونږ ښی لور ې ته چې کوم ځنګل دې ته به دهغې ځنګل په لور دخپلې قبيلی سره يوځاې ولاړ شې ، داسيمې ما کتلې دی او زه هيلمن يم چې دا لاره به نيغه د مهاکوي مرکز ته رسيږي. په ځواب کې ورته فدايي خان وويل:

خواص خانه ! ستا خبره سهي ده. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې: نوکه زما خبره سهي وی نو فدايي خانه واوره ! ځومره لښکر چې له ما سره دې هغه به زه په دوو برخو وويشم، يوه برخه به يی له ما سره پاته شي اوبله به يی دجلال خان جالو سره يوځاې ولاړ شی. جلال خاه جالو به ستا دقبيلی سره يوځاې اوسې ، مګر دوې به ستا دقبيلی ښې لورې ته مخکې تګ کوی.

واوره فدايي خانه !ته به زما ددې خبرې سره هم اتفاق وکړې چې کله چې مونږ مخته ورځو نو مهاکوي به دهمدې ګڼو ځنګلونو دښې لورې څخه راوزې اوپرمونږ به حمله کوي ،ځکه زما داندازې اوخيال په اساس دهغه مرکز په همدغې لاره چې مونږ پرې روان يو ،په همدې ګڼ ځنګل کې پروت دې. فدايي خان ورته وويل چې: زويه !ته بلکل سهی وايی.

که چيرې دا هم سهي وی ، نو زه به دخپلې برخې دلښکر سره يوځاې دځنګل په چپ اړخه کې ور ننوځم اوپه همدې ځنګل کې به ځان تری تم کړم او ستا دقبيلې تر ځنګ ځنګ به په پټه روان اوسم. په دې توګه به زما اوزما دلښکرو په اړه څوک نه پوهيږي چې زه په سنګر کې يم او ستا د قبيلی تر ځنګ ځنګ روان يم.

زما دلښکر بله برخه به د جلالخان جالو تر قومندې لاندې ستا د قبيلې ښې لورې ته مخته ځي ، ځکه چې مهاکوي به دښې لورې دځنګلونو څخه حمله کوي. نوکه چيرې هغه حمله وکړی نو جلال خان جالو به په ډاډ منه توګه دهغه حمله تم کړي. اوستا قبيلي ته به کوم زيان و نه رسيږي. تر دې وخته پورې به زه هم د ځنګل دچپ لورې څخه راوتلې يم اوخپله حمله به مې پيل کړې وي په دې ترتيب به مونږ مهاکويی ته دتيښتې لاره بنده کړو ،زه هڅه کوم چې هغه ژوندې ونيسم.

تر دې ځايه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بيا يی خپل ښې لورې ته په آس سپور جلال خان جالو ته مخ کړ اوورته يی وويل: جلال خانه وروره ! ايا ته زما ددې پلان سره موافق يی ؟ جلال خان جالو سمدستې خپل سر ښکته کړ او ويی ويل: امير خواص

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانه ! زه په مکمله توګه ستا ددې پلان سره موافق یم ، زه هیلمن یم چې مونږ به په عملې توګه دا پلې کړو . نو که چیرې ددې مهاکوي په ځاې سل نور مهاکویان هم راشی نوبیا یی هم مونږ په دې ځنګلونوکې له پښو و غورزو. دجلال خان جالو دځواب څخه خواص خان ډیر خوشحاله شو . ددې وروسته هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، دیوې برخې سره خواص خان په خپله په چپ لورې ځنګل کې ور ننوت ،په داسې حال کې چې بله برخه دجلال خان تر قومندې لاندې دفدایی خان دقبیلې تر څنګ په ځنګله کې روان شوه . په دې توګه په هغه لویه لاره باندې فدایی خان او جلال خان دواړه دخپلو لښکرو سره روان و او خواص خان دځنګله په چپ لورې کې پټ دخپلو لښکرو سره مخته ورته.

بله ورځ ماسپښین نژدې ، هغه وخت چې خواص خان ، فدایی خان اوجلال خان جالو دخپل جوړ شوې پلان په مطابق جنوب شرق لورې ته مخکې تګ کاوه چې په دې وخت کې دښې لورې دځنګله څخه مهاکوي دډیر ستر او ویریدونکې لښکر سره یوځاې د تورو تیارو او د اور د سکروټو په څیر دفدایی خان اوجلال خان په لښکرو راپریوت.

جلال خان جالو دخپلو لښکرو په مټ او فدایی خان دخپلې قبیلی د ځوانانو په مټ د مهاکویی دا یرغل تم کړ اوتر ډیره پورې یی دمهاکویی د لښکر سره سخته مقابله وکړه .کوم وخت چې جلال خان او فدایی خان د مهاکوي دلښکرو سره په ډیره وینه تویونکې جګړه کې بوخت وو ،په همدې وخت کې دځنګله دچپ لورې څخه د تورو تیارو ماتونکې خواص خان بیرون راووت. او د مهاکویی دلښکرو تر شا یی پر هغوې تباه کونکې حمله راوسته.

د خواص خان دحملې سره سم جلال خان جالو اوفدای خان هم په خپلو حملو کې ډیرښت راوست ،په دې وخت کې په مهاکویی ددرې اړخو څخه حمله شوې وه. د مخې له لورې جلال خان اوفدایی خان په هغې باندې وژونکې ګذارونه کول او د جنوب او شرق له لورې پرې خواص خان طلسم ماتونکې حمله کړې وه. ددې حملو په واسطه د مهاکویی دلښکرو حالات ډیر خراب شوی و . په دې خاطر مهاکویی د جنګ دمیدان څخه د تیښتې پریکړه وکړه خو په هغې کې هم ورته بریاوې په لاس ورنغلې. ځکه خواص خان خپل لښکر تر ډیره پورې خپور کړې و ،جنوبی اوشرقي ټولې لارې یی بندې کړې و ، بیا خواص خان د جلال خان په لور یو ګړندې قاصد ور ولیږه او ورته یی حکم وکړ چې دغرب په لور د مهاکویی د تیښتې لارې بندې کړې اودمهاکویی د ژوندې نیولو هڅه وکړې.

دخواص خان دحکم سره سم په شمال لورې کې فدایی خان په پرلپسې توګه په مهاکویی باندې حملې کولې په داسې حال کې چې جلال خان دخپل لښکر سره یو ځاې د غرب په لور ولاړ اودمهاکویی لاره یی و نیوله . اوس نو د څلورو خواو څخه دمهاکویی دلښکرو عامه وژنه پیل شوې وه ، بیا داسې یو وخت راغې چې دمهاکویی ټول لښکر له منځه تللې و . اومهاکویی دخواص خا ن په لاسو ژوندې نیول شوې و . ددې جنګ نه وروسته خواص خان هملته د جنګ په میدان کې د فدایی خان قبیلې اوخپلو عسکروته د ارام کولو له پاره حکم وکړ اوبیا په بل سهار په تیارو تیارو کې د راې سین په لور بیرته کوچ وکړ.

کله چې خواص خان دفدایی خان دقبیلې سره یوځاې د راې سین سیمې ته را نژدې شو نوسمدستی یی خپل آس رامخته کړ او د ګنګا څنګ ته راغې. ګنګا په یوه ځواکمن آس سپره وه او خپل کوچنې یی تر شا پورې تړلې و . دخواص خان په کتلو سره ګنګا ډیره خوښه شوه ، کوچنې هم په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او په ډیره بې قرارۍ سره یی دخپل پلار مینې ته انتظار ویست. کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان را نژدې شو نوګنګا خپل آس کرار کړ ،خواص خان ورمخته شو او د ګنګا په ملا پورې تړلې کوچنۍ ته یې مینه ورکړه او بیا یې ګنګا ته وویل چې:

ګوره ګنګا !ته اوس اندېښنه مه کوه ، زما او ستا د جدا او سیدو لارې نورې پاې ته ورسیدې ، ګنګا ورته په ډیره مینه وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ! زه د حالاتو څخه پوره پوره خبره یم. زه پوهیږم چې هغه جداې چې زمونږ د دواړو تر منځ په موقتي توګه را غلې وه هغه ډیره عارضي او ډیره ژر له منځه تلونکې ده. بیا به د تل له پاره مونږ یو ځاې اودوه قالبه و اوسو. ګنګا دا خبرې په پوره مینه او محبت سره کولې

ګوره ګنګا !ته د څه وخت له پاره د فدایي خان په همدې قبیلې کې او سیږه. راې سین ته د رسید و سره سم به زه یو ځل هلته کملاوتي ته ورشم ، د هغې وروسته چې مونږ دواړو کوم پلان جوړ کړې دې د هغې مطابق به عمل کوم.

ګنګا ورته په خندا کې خپل سر را ښکته کړ ،خواص خان هم پرې خوشحاله شو ،بیا یې خپل آس ته لښته ورکړه او د خپل لښکر په لور ولاړ. ګنګا د خواص خان د لارښوونې په مطابق هملته د فدایي خان په قبیلې کې پاته شوه.

خواص خان د خپل لښکر او د فدایي خان د قبیلې سره یوځاې راې سین ته ورسید ، شیرشاه سوری او د هغه سالارانو د خواص خان ،جلال خان او فدایي خان ټولو د زړه د اخلاصه استقبال وکړ. بیا د شیرشاه سوری په حکم فدایي خان د شیرشاه سوری د لښکر په منځنۍ برخه کې د خپلې قبیلې سره پړاو وکړ ، په داسې حال کې چې خواص خان هم د ګنګا او خپل زوې سره یو ځاې د فدایي خان د قبیلې په لور ورغلل. هغه خپل لښکر ته د شیرشاه سورې د برخې د لښکر سره یوځاې د پړاو کولو حکم وکړ.

۷۲

کملاوتي په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه چې د خیمې په دروازې کې ملوک چند او منوهر داس دواړه را څرګند شول. بیرون ولاړ ساتونکې هم هغوې دواړه منه نه کړل ، ځکه هغه پوهیده چې دوې دواړه د کملاوتي نژدې خپلوان دي او د هغې خیمې ته کله کله راځي ، کله چې هغوې خیمې ته راننوتل نو کملاوتي پورته شوه او هغوې ته یې ښه راغلاست وواېه. او بیا چې کله هغوې دواړه د کملاوتي څنګ ته ورغلل او کیناستل نو کملاوتي د احتیاط په خاطر د دروازې لورې ته وکتل او بیا یې په ډیره پټه توګه د دوې څخه وپوښتل:

ایا تاسو کوم ښه خبر راوړې دې؟

ګوره مالکې !ما او منوهر داس په دې خاطر ستا خدمت ته راغلي یو چې تا ته وواېو چې په بهار کې د بغاوت د ټکولو وروسته دادې ستا میړه خواص خان بیرته راې سین ته راستون شوې دې ،اوس هغه د خپل پړاو د عسکرو څخه لیدنه کوي ، زما په آند چې تر لږه وخته پورې به هغه د لته ستا څنګ ته راشي. زه او منوهر داس په دې خاطر ستا خواته راغلو چې اوس ته مونږ ته د هغه د له منځه وړلو له پاره کومه اخري خبره وکړې. ملوک چند ورته دا خبرې په ډیره پټه توګه وکړې.

ګوره ملوک چنده ، ستا خبره سهي ده ، زما په آند چې اوس وخت را رسیدلې دې چې خواص خان له منځه یوړل شي ،وواېه چې ته په دې اړه څه فکر کوې ؟کملاوتي ورته په ډیره راز سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو منوهر داس دخپلو خیالاتو د ځرګندولو په وخت کې وویل:

ګوره مالکې ! زه خو غواړم چې همدا نن شپه دخواص خان کار هم ورختم کړل شی اوکه نه دا معامله به نوره هم اوږده شی. او څومره چې اوږدیږی همغومره به زمونږ له پاره ستونزې را زیاتیږي. کملاوتي په ډیر غور سره د منوهر داس په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

منوهرداسه او ملوکچنده. واورئ ! نن به نیمه شپه تاسو د خیمې د شا ددروازې څخه دننه راشئ ، هغه وخت به خواص خان په ژور خوب ویده شوې وي. دې لورې ته چې کوم ساتونکې ولاړ دې هغه به زه دګیډې د درد په بهانه دډاکټر پسې واستوم تر څو ماته دهغه څخه دوایی راوړي او تر هغې چې هغه ماته د ډاکټر څخه دویی راوړي تر هغې به تاسو دخواص خان کار وختم کړي وی اودهمدې دروازې څخه به ووزئ او و به تښتئ ، او تر ټولو ښه خبره داده چې په کومه خیمه کې چې زه اوسیږم اوپه کومه کې به چې اوس خواص خان راځي او قیام به په کې کوي دلښکر په منځ کې نه ده. بلکه یوې لورې ته ده ، نوپه دې خاطر به دخواص خان د وژلو وروسته مونږ ته تیښته هم دومره اسانه وی ، زما په فکر چې ددې وروسته به خواص خان داخیمه د لښکرو منځته ور منتقلوي ، خو دا خبره هم یاد ساتئ چې که چیرې همدا نن شپه هغه دا خیمه دلښکرو منځته یوړه نو بیا به تاسو نه راځئ ، که چیر ې دا خیمه همدلته نصب وه نو تاسې د پلان په مطابق خپل کار ته دوام ورکړئ ، واورئ ! زماپه اند چې خواص خان به اوس دې لورې ته راځي ،ځکه دهغه دبرخې لښکر به پړاو کړې وي ، نوپه دې خاطر تاسې د شا ددروازې څخه بیرون شئ ،دکملاوتی دحکم د اوریدو سره سم منوهر داس او ملوکچند دواړه د خیمې د شا د دروازې څخه بیرون ووتل.

شپه ښه شوې وه ، اوخواص خان په خپله خیمه کې په ژور خوب ویده و ، شپه د نیمایی څخه اوښتې وه خو کملاوتي په ډیره بې قرارئ سره ویښه پاته وه. خوکله یې چې دخیمې د شا ددروازې څخه څه حرکت محسوس کړ نو په یوه منډه دخیمې هغه دروازې ته ورغله ، ویې کتل چې ددروازې څنګ ته ملوکچند اومنوهر داس ولاړ دي. کملاوتي ورته په غوږ کې وویل چې:

ګورئ هغه لورې ته ساتونکې ما د ډاکټر پسې استولې دې اوهغه به دلږڅه ځنډ وروسته را ستنیږي ، خواص خان په دې وخت کې په خواږه خوب ویده دې ، راننوځئ چې دهغې د له منځه وړلو له پاره ددې نه ښه وخت بل نه پیدا کیږي. ما د دې ځایه دتیښتې له پاره خپل ټول سامان را ټول کړې دې ، اوس تاسو دننه راشئ اوخواص خان ووژنئ. اودهغه د وژلو وروسته بیرته په دهمدغې شا د دروازې له لورې بیرون ته ولاړشئ.

دکملاوتي د وینا سره سم منوهرداس او ملوکچند خیمې ته را ننوتل ، کملاوتي ورته لاره وښوده ، دواړه یې د خیمې هغه خونی ته یوړل کومې کې چې خواص خان ویده شوې و ،بیا کملاوتي په خوله څه ونه ویل خو په اشارې سره یې دخواص خان لورې ور وښود ،پخپله په ډیره ګړندۍ توګه بلې خونې ته ولاړه.

لږه شیبه وروسته منوهر داس او ملوکچند هغه ځای ته ورغلل چې کملاوتي په کې ولاړه وه. کملاوتي وکتل چې دهغوې په لاسو کې په وینو ککړې تورې وې. کملاوتي دا وانګیرله چې دوې دواړو خواص خان له منځه وړې دې. بیا ملوکچند کملاوتي ته وویل: ګوره مالکې ! مونږ خو ستا په وینا دادې خواص خان له منځه یوړ، اوس ستا دکمرې تر څنګ دخواص خان لاش پروت دې کملاوتي اندیښنه ځرګنده کړه. تاسې دواړه دا په وینو ککړې تورې همدلته په خیمه کې ښخې کړئ ، اوراځئ چې له دې ځایه و تښتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکملاوتي د وینا سره سم منوهر داس اوملوکچند خپلې تورې هملته په خیمه کې ښخې کړې اوبیا درې واړه دخیمې دشا ددروازې څخه ووتل او په تیښته شول.

کملاوتي لا تر اوسه دخیمې څخه څو قدمه لرې تللې نه وه چې د شاله اړخه پرې د تورې ګذار وشو. داسې ګذار چې توره یې ملا څخه بیرون ووتله. اوکملاوتي یو ناڅاپه چغې او سورې جوړې کړې.

۷۷

کملاوتي د خوبه په بړ بړو سره راپورته شوه ، ژر ژر یې په خپله ملا یې لاس وواهه. او بیا په عجیبو فکرونو کې ډوبه شوه. بیا یې خپل ځان ته وکتل او ویې ویل: زما په ملا خو چا توره نه ده را ننویستلې، ایا منوهرداس او ملوکچند به خواص خان وژلې نه وي ؟ دا چې حقیقت څه دې ، زه نه پوهیږم خو ما خوب کوت. بیا کملاوتي خپل سر په دواړو لاسو و نیوه او په ډیره اندیښنه کې خپل ځان ته وویل:

اه. دا څه ډول ظلم اوتیرې وشو ، ما خو داسې ګڼله چې منوهرداس او ملوکچند به خواص خان له منځه وړې وي ، خو دا خوب دحقیقت سره هیڅ ډول تړاو نه لري. نه زما په ملا کې چا توره را ننویستې اونه هغوې دواړه دخواص خان د وژلو له پاره زما خیمې ته را ننوتې دي . دا زما ویریدونکې خوب و. کملاوتي په همدې اندیښنو کې پاته شوه ځکه چې دشپې له اړخه خواص خان دهغې تر څنګ ویده شوې و خو اوس خواص خان هلته نه وموجود. دخواص خان د نه موجودیت له امله کملاوتي نوره هم اندیښمنه شوه.

کملاوتي غوښتل دخیمې په دروازه کې دولاړ ساتونکې څخه څه وپوښتې چې په همدې وخت کې څوکسه ښځې دهغې خیمې ته راننوتلې ، هغوې په وسلو سمبال وې ، هغوې کملاوتي و نیوله او په رسیو کې را تاوه کړه ، کملاوتي دهغوې څخه بیابیا پوښتل چې تاسې څوک یاست او ولې ما په دې رسیو کې را نغاړئ ؟ ایا تاسو نه پوهیږئ چې زه دشیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان ښځه یم ؟تاسې ولې زما سره داسې خراب سلوک کوئ ، داسې څرګندیده چې دا ښځې متحرکې مجسمې وي ،ځکه یوې هم کملاوتي ته دهغې دپوښتنو په اړه ځواب نه ورکاوه . بس په ډیره بیړه یې کملاوتي په رسیو کې و تړله اوبیا یې را ښکودله اودخیمې څخه یې بیرون وویستله.

هغوې کملاوتي یوې بلې خیمې ته یوړه ، په هغه خیمه کې دوه کوچنې کوچنې مشالونه روښانه و ، چې خیمه یې پوره پوره رڼا کړې وه. په خیمې کې یوه خالي بستره هم وه ، چې کملاوتي یې پرې ور وغورځوله.

بیا په تحکمانه توګه یوې ښځې کملاوتي ته وویل چې ستا اصل ځای دا دې ، خو ګوره کملاوتي ! ددې ځایه به د تیښتې هڅه نه کوې او که نه څټ به دې در پرې کړل شي. ته خپل ښې لورې ته وګوره چې هلته څوک پروت دې. کملاوتي خپل ښې اړخ ته وکتل ، هلته دهغې کوژده شوې دکاکا زوې مهاکوي به ځنځیرونو کې تړلې پروت و . ددې ټولو حالاتو په کتلو سره کملاوتي ډیره حیرانه دریانه وه ، نه پوهیده چې څه وکړي ، په دې هم نه پوهیده چې دشپې په دې تیاره کې دا انقلاب څه ډول راپیدا شو . هغې غوښتل ددې ښځو څخه پوښته وکړي ، خو هغه ښځې دهغې د پوښتنو د ځوابولو پرته د خیمې څخه بیرون ووتلې .

۷۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوري څو ورځې نور هم هلته تم شو او د رای سین او چندریري نظم ونسق یې درست کړ او هلته یې خپل حاکمان و ټاکل اوبیا د خپل لښکر سره یوځای د اګرې په لور روان شو. فدایي خان هم د خپلې قبیلې سره یوځای د هغه په لښکر کې روان و.

په اګرې کې شیرشاه سوری په پوره ځواک سره خپل ځان د راجه مالدیو پرخلاف د حملې له پاره تیاروو . بیا ددې تیارو په پایلو کې هغه اتیا زره فوځ له ځانه سره واخست او د راجه مالدیو پر خلاف د جنګ له پاره هغه لورې ته ورغې . هغه د راجپوتانه په پولو کې خپل فوځ ته د پړاو کولو حکم وکړ ، په دې وخت کې شیرشاه سوری خپل ټول سالاران یوې خیمې ته را ټول کړل ، دا د جنګ د پلان له پاره یوه کاري غونډه وه چې په کې فدایي خان او زوې اسماعیل خان هم ګډون درلود. کله چې ټول سالاران د شیرشاه سوری په خیمې کې سره راټول شول نو بیا شیرشاه سوری هغوې ته په وینا کې وویل چې:

زما دوستانو ،سالارانو او زامنو ! واورئ چې مونږ اوس د مارووړا د راجه مالدیو پر خلاف دادې د راجپوتانه پولو ته را رسیدلي یو اودلته مو پړاو کړې دې. نو زه تاسو ته ډاګیزه کوم چې د راجه مالدیو د پولو د ورننوتلو له پاره زمونږ تر مخه دوه سترې لارې شته. یوه د رنتمبور څخه تر اجمیره پورې ده او بله د شیخاوټی او نارونو څخه تیریږي او د ناګور په لور ورځي . اوس به مونږ او تاسو ټول په ګډه دا پریکړه کوو چې مونږ ددې لارو څخه کومه یوه خپله کړو تر څو د راجه مالدیو پرخلاف یو پریکنده جګړې ته ځان ورسوو . ددې تر څنګ به زه تاسو ته دا هم ډاګیزه کړم چې اوس راجه مالدیو د خپلو اتیا زرو عسکرو سره یو ځای د دجودپور نه بیرون پړاو کړې دې. په داسې حال کې چې دهغه ډیر ښه جنرالان کوپا او جیتا دواړه د شل زرو دلښکر سره یو ځای ددیدوانه په سیمه کې پړاو کړې دې. د مالدیو په ملاتړ کې یو دریم لښکر هم شته چې هغه د راټورانو د ډلې څخه جوړ شوې دې او قوماندانې یې یو جرنیل کهیم کوي ، دوې د جی تارن او پیپار تر منځه قیام کړې دې . اوس نو که مونږ د راجه مالدیو د سلطنت د ولکې کولو له پاره ورمخته کیږو نو دا اندیښنه شته چې هسې نه چې دا ټولې لښکرې زمونږ پر خلاف را ټولې شی او په متحده توګه پر مونږ باندې حمله وکړي.

تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده چې راجه مالدیو به تر ټولو لمړۍ خپلو جنرالانو هر یو کوپا و جیتا ته حکم کوي چې هغوې زمونږ د لښکر سره مقابله پیل کړي. تر څنګ به یې خپل بل جنرال کهیم کرن ته حکم وکړی ترڅو هغه د راټورانو دلښکر سره یو ځای زمونږ تر شا را څرګند شي او مونږ ته د زیان د رسولو هڅه وکړي. او یا هغه وخت چې کوپا او جیتا زمونږ سره په جنګ کې ښکیل وي نو کهیم کرن هم د وینې تویونکي حیوان په څیر پر مونږ شبخون وکړي.

ددې حالاتو په رڼا کې ، زما دوستانو !تاسې ماته په راجه مالدیو باندې د حملې کولو له پاره څه سلا او مشوره راکوئ. شیرشاه سوری ددې پوښتنې د کولو وروسته خاموشه شو او د خپلو سالارانو څخه د ځواب دغوښتلو منتظر پاته شو . تر یوه وخته پورې ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سره مشورې وکړې اوبیا خواص خان د ټولو په نمایندګۍ وویل :

زمونږ د رونده اقا ، شیرشاه !د حرب د فنونو او سیاسې اړخه چې تا د کومو دوو لارو یادونه وکړه ،هغه دواړه ډیرې مهمې دي ، ددې نه علاوه دا چې زمونږ د ډلې څخه یو هم د راجپوتانه د سیمو څخه پوره اګاهي اوخبر تیا نه لري.اوبیا دا چې د مارواړ د راجه مالدیو عسکري توان هم له مونږه نه ډیر زیات دې. په دې حالاتو کې د راجپوتانه په صحرا کې په ورداخلیدو سره به مونږ ته ډیر احتیاط کول په کار وي او تر څنګ به یې پوره ګړندي توب ته هم اړتیا وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروندہ شیرشاہ ! لکه څنګه چې تا مخته یادونه وکړه په دې وخت کې په خپله مالدیو ، دهغه جنرالان کوپا اوجیتا او کهیم کرن په مختلفو سیمو کې دخپلو لښکرو سره پراته دي. هغوی ددې انتظار باسي چې مونږ د صحرا دکومې لارې څخه غواړو راجپوتانه ته ور ننوځو تر څو هغوی زمونږ تر مخ خپل ځآنونه منظم کړي او متحرک شي . نو په دې خاطر که مونږ غواړو د راجپوتانه د راجه ګانو پر خلاف موفقیت تر لاسه کړو نو زمونږ د حرکت څخه باید دشمن بلکل خبر نه شی . او زمونږ د جنګې پلان څخه هم خبر نه شي چې په راجپوتانه کې کوم ښار زمونږ لمړی هدف دې . ددې نه علاوه په راجه مالدیو باندې د حملې کولو په وخت کې څه احتیاطی تدابیر هم نیول په کار دي اوهغه دا چې د راجه مالدیو په چار چاپیر کې نور کوچنی کوچنې راجه ګان هم شته ، اومونږ باید دهغوی د سیمو احترام او درنښت وکړو. اوکه نه هغوی به په غضب شي او مالدیو تر څنګ به زمونږ پر خلاف و دریږي.اودمالدیو ځواک به نور هم ځواکمن کړي.

دروندہ شیرشاہ !تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده ، راجه مالدیو او دهغه نور ټول جنرالان په دې وخت کې زمونږ څخه داهیله لري چې مونږ به دا جمیر په لور خوزیږو . او تر ټولو دمخه به اجمیر خپل هدف ټاکو . ځکه کوپا او جیتا چې په کوم ځای کې قیام کړې دې دهغې څخه دا سې څرګندیږي چې هغوی په دې تمه دي چې مونږ به دا جمیر په لور کوچ کوو . او څه وخت چې مونږ دا سې وکړو نو کوپا اوجیتا به زمونږ په اړخونو باندې یرغل راوړي ،په دا سې حال کې چې دمالدیو بل جنرال کهیم کرن د راټورانو سره یو ځای زمونږ تر شا حمله کولې شی ، په دې اساس زما مشوره داده چې مونږ باید د ټولو تر مخه اجمیر خپل هدف ونه ګرځوو. ددې تر څنګ د اجمیر کلا هم ډیره ستره او ډیره مستحکمه ده اودداسې مستحکمې کلا سوبه به زمونږ ډیر وخت خراب کړي. ددې سره یوځای به مالدیو ته کافی وخت تر لاسه شي تر څو هغه زمونږ پر خلاف بل کوم چال و چلوي.اوپه دې توګه زمونږ جنګې پلان د ناکامی سره مخ کړي اودا هم شونی ده چې که چیرې مونږ ډیره موده هلته په اجمیر کې په جنګونو کې را ونښلو نو راجه مالدیو دخپل فوځ یوه برخه جدا کړي اود هریانه له لارې د دهلي په لور ولاړ شي اوپه دهلی د ولکې کولو هڅه وکړي. که چیرې داسې وشو نو دا به زمونږ له پاره ډیر زیانمن ثابت شي. په دې اساس صحراته د ورننوتلو نه وروسته داسې احتیاط سره قدم اخستل په کار دي چې دهغې څخه راجه مالدیو اودهغې نور جنرالان بلکل خبر نه شی . اونه هغوی ددې اندازه واخلي چې مونږ لمړی کومې لورې ته ځو اوهدف مو څه دی؟

شیرشاه سوري دخواص خان دغه وړاندیز دومره خوښ کړ چې هغه د خیالونو په زانګو کې زنګیدونکې پاته شو. په دې خطر هغه په دې موضوع باندې د نورو خبرو کولو څخه ډډه وکړه . هغه سمد ستي دغه جنګې غونډه پاې ته ورسوله او خپل فوځ ته یې دکوچ کولو حکم وکړ. اوپه دې توګه شیرشاه سوري د راجه مالدیو پر خلاف د حملې کولو له پاره دراجپوتانه دریګستان له لارې ور ننوت.

دلته د سترګو تر دید پورې شګې اوشګې خپرې دي، په دې شګو کې دسفرکولو په وخت کې داسونو سومان دننه په شګو کې ورننوځي. ددې نه علاوه د شیرشاه سورې سره چې دسامانونو او خوراکې توکو کومې ډکې ګاډۍ وې هغه هم په شګو کې دسفر وړ نه وې. شیرشاه سوری ددې ستونزې دحل له پاره یوه ډیره ښه لاره خپله کړه . هغه دشګو څخه بوجۍ ډکولې او په دې توګه یې سړک جوړ کړ اوبیا یې په همدې سړک باندې خپل لښکر او خوراک څښاک توکې په همدې ګاډیو کې په ډیره بیړه سره مخته وړل. په صحرا کې د ورننوتلو نه مخکې شیرشاه سوری د فوځ څو ډلې له ځانه جدا کړې وې ترڅو د جنګ په دوران کې د دهلی ، اګرې او نورو ښارونو څخه دهغه لښکر ته دخوراک څښاک وسایل را ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری په داسې حال کې چې په ډیره ګړندۍ توګه د صحرا څخه تیریده دخپل دښمن د دوکې له پاره هغه تر ټولو دمخه دبیکانیز لورې ته مخه کړه. په دې وخت کې راجه مالدیو هم متحرک شو ، هغه خپل پنځوس زره عسکر دتارن سیمې ته له ځانه سره راوړل تر څنګ یې خپل اعلې سالاران کوپا ، جیتا او اکهیراج ته هم حکم وکړ چې هغوې درې واړه هم خپل فوځونه د دیدانه څخه د تارن په لور راوړي. ددې نه علاوه د راټورانو یو لښکر هم د جنرال کهیم کرن په مشرۍ د مالدیو د کومک له پاره د تارن لورې ته روان شو .

جې تارن نومې دغه سیمه چې مالدیو په کې خپل ځواکونه راټول کړي و ،دجودپور څخه پنځوس میله شرق لورې ته او د اجمیر څخه څلویښت میله غرب لورې ته پرته ده . مالدیو خپل ټول لښکر همدلته را ټول کړ تر څو په وخت شیرشاه ته ګذار ورکړی . که چیرې شیرشاه د جودپور په لور ولاړ شي نوهم به یې د ضربې لاندې و نیسي او که داجمیر په لور ولاړ شي نو هم به یې دحملې څخه خوندي پاته نه شی. خو هغه دبیکانیز سیمه حالاتو ته پرې ایښې وه.

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د بیکانیز لورې ته د مالدیو هیڅ دفاعي ځواک نه شته.نو هغه هم بیکانیز له نظره و غورزاوه اوپه ناڅاپی توګه را وګرزید او دجې تارن په لور ور وګرځید ، مالدیو هم همدلته دخپلو ټولو لښکرو سره یوځای پړاو کړی و. په دې توګه دواړه لښکرې په صحرا کې یود بل مخ په مخ دجنګ له پاره تیارې شوې.

په کوم ځای کې چې د مالدیو او شیرشاه سوری لښکرې یو بل ته مخ په مخ پریوتې وې هغه سیمه د شرق د اړخه پرته د نورو درې واړو اړخونو ته د لوني اودهغه دمعاون دریابونه بهیدل. خو دیخنۍ په موسم کې دا دریابونه وچیدل ،په دې سیمه کې ځنګلې ګیاه او وچې ویالې جوړې شوې دي چې دهمدې په واسطه د لښکرو ترمنځ کوچني کوچني جنګونه کول اسانه کار و . هغه وخت چې شیرشاه سوری د جې تارن او پیار تر منځه سیمه کې د خپل لښکرسره یو ځای پړاو وکړ نو کوپا ، جیتا او کهیراج چې هلته په دیدانه کې دخپلو لښکرو سره پراته وو هغوې هم دې سیمې کې د خپل اقا راجه مالدیو سره یو ځای شوي وو. دد ې نه علاوه د راټورانو قومندا کهیم کرن هم دخپلو لښکرو سره یو ځای دلته رارسیدلې و.

اوس نو حالات داسې وو چې را جه مالدیو اوشیرشاه سوری دواړه په دغه سوزنده صحرا کې دخپلو فوځونو سره یو ځای یودبل په مقابل کې پراته وو. راجه مالدیو غوښتل د جنګ پیلامه د شیرشاه له خوا وشی خو شیرشاه پخپله دجنګ دپیلامې څخه اندیښنه درلوده ، دبله اړخه شیرشاه سوری د جنګ پیلول نه غوښتل ،ځکه هغه دجنګ هغه ډلې چې د فوځونو د کومک درسولو له پاره یې په لارو کې درولې وې دهغوې سره یې تر اوسه پورې اړیکې نه و جوړ شوي.په دې خاطر هغه دحملې کولو څخه ځان ساته.

ان تر یوې میاشتې پورې دې دواړو فوځونو یوبل ته دجنګ دپیلولو انتظار کاوه. بلاخره شیرشاه سوري دخپلو هغو کسانو سره هم اړیکې استوار کړل چې دخوراک او نورو موادو دکومکونو د راليږلو له پاره یې په لارو کې ټاکلي وو . او بیا یې په راجه مالدیو باندې دحملې کولو پریکړه وکړه.

دحملې کولو دمه شیرشاه سوري دخپلو جنګې قومندانانو غونډه را وبلله. دا غونډه دهغه په خیمه کې وشوه ، په دې خیمه کې خواص خان ، جلال خان ، برهم جیت اودشیر شاه سوري زامن هم راټول شوي و و . کله چې دا ټول په خیمه کې سره راټول شول نوبیا شیرشاه سوری ورته وویل چې : په دې صحرا کې دخیمې وهلو وروسته ما انتظار کاوه تر څو د کومک رسولو دګروپونو سره خپل اړیکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټينګ کړم ،اوس دا اړيکې ټينګ کړل شوي دي ، اوس نو ددې نه زيات زه دلته په دې صحرا کې انتظار نه شم کولې. ځکه چې مونږ چې په دې صحرا کې څومره ځنډ کوو همغومره زمونږ په زيان تماميږي. د رسد اوکومک لړۍ هم قطع کيدې شی په داسې حال کې چې د مالديو تر شا دهغه ښارونه دهغه ټولې اړتياوې پوره کوي،په دې اساس زه به سبا سهار وختي د جنګ نغاره وهم.اود راجه مالديو پر خلاف حمله کوم په دې لړ کې تاسې ماته څه مشوره راکوئ

کله چې شيرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل:

درونده شيرشاه ! زه خواص خان په دې وخت کې يو وړانديز کول غواړم ،شيرشاه سوری ورته په ډيره مينه اوشفقت سره وويل: وو ايه زويه ! ستا آند څه دې ؟خواص خان ورته وويل چې زما محترمه !لکه څنګه چې ليدل کيږي د راجه مالديو دلښکرو شميره زمونږ څخه څو وارې زياته ده ، زما په آند چې هغه به دجنګ نه مخته خپل لښکر په څو برخو ويشي. يوه برخه به له ځانه سره پريږدي ،بله به کوپا اودريمه به جيتا ته ورکوی اوڅلورمه به کهيراج ته سپارې ، زما په آند چې پنځمه به جرنيل کهيمکرن ته ورکوي ، ددوې څخه به څو ډلې مخامخ پر مونږ حمله کوي ، اوپاته نورې برخې به يې د اوخونو له لورې زمونږ پر فوځونو باندې يرغل راوړي. ددې نه مخکې زه غواړم چې مونږ د راجه مالديو سره د جنګ له پاره داسې يو تدبير جوړ کړو تر څو راجه مالديو دخپل لښکر ډيره برخه له ځانه سره واخلی اوددې ځايه تللو ته مجبور شي.

دخواص خان دې وړانديز د شيرشاه سوری په سترګو کې ځلا راپيدا کړه. هغه وويل: خواص خانه زويه !دا به څه ډول شوني وي چې اوس چې مونږ غواړو جنګ پيل کړ و نو ددې پيلامې دمخه مالديو دخپل لښکر يوه برخه له ځانه يو سی اوددې ځايه ولاړ شی. په ځواب کې ورته خواص خان په لوړ اواز وويل چې:

زما مشره !دا کار شونې دې. ته همدا نن عادل خان ته يو لښکر ورکړه او هغه د رنتمبور په لور وليږه او دا څرګنده کړه چې هغه د رنتمبور له لارې غواړی په اجمير باندې حمله وکړي. شيرشاه سوری سمد ستي دخواص خان خبره ورغوڅه کړه او ويې ويل:

خواص خانه زويه !دداسې کولو څخه به څه تر لاسه شي اودداسې کولو په اساس به ولې مالديو دخپل لښکر يوه برخه له ځانه سره اخلی او ددې ځايه به ولاړ شی.

زما مهربانه! ما تر اوسه پورې دخپل پلان په اړه تاته پوره معلومات نه دې درکړې. ما داويل غوښتل چې عادل خان دې د رنتمبور په لور د تللو په وخت کې دا مشهوره کړي چې هغه په اجمير باندې حمله کول غواړي. درونده شيرشاه !همدا اوس د اجمير په ښار کې د راجه مالديو راني (اوما ديوي) اوسيږي ، کله چې مالديو ته دا خبر ورسيږي چې عادل خان په اجمير باندې حمله کوي نو هغه به دخپلې رانې اوما ديوې د راويستلو او داجمير د دفاع له پاره پخپله ديوې برخې لښکر سره هلته ورځی. په داسې حالاتو کې به د راحه مالديو د پاته لښکرو سره زمونږ جنګ څه آسانه وي ، دبله اړخه به عادل خان چې کومه کوچنۍ ډله عسکر له ځانه سره اخستې وي هغه به د رنتمبور څخه دمخه په کوم ښه ځاې کې پړاو کوي او هلته به په سنګر کې کيني. ترڅو بل څوک پرې حمله ونه کړي ، اوکله چې ورته خبر ورسيږی چې راجه مالديو د جنګ دميدان څخه وتلې او د اجمير په لور روان دې نو هغه دې هم بيرته دلته خپل لښکر ته را ستون شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه دپلان د وضاحت نه وروسته خواص خان خاموشه شو نو دشیرشاه سوری سر ښکته و ، څه فکر یې کاوه ، بیا یې سر راپورته کړ مسکې مسکې و بیا یې په زوره وخندل او په ډېر شفقت سره یې خواص خان ته وکتل او بیا یې وویل :

خواص خانه ! ته په هر وخت او هر مصیبت کې زما په کار راغلې یې . اوس چې کوم پلان تا وړاندې کړ زه پوهیږم چې دد ې نه به ښه او بهتر بل پلان نه وي ،که مونږ همدا اسې وکړو نو په یقین سره به راجه مالدیو د اجمیر په لور د تیښتې منډه وکړي . ګوره زویه ! زه به همدا اوس او همدا ګړۍ عادل خان د یوه کوچني لښکر سره ولیږم تر څو د رنتمبور په لور ولاړ شي او دا څرګنده کړي چې هغه د رنتمبور د لارې اجمیر باندې حمله کوي. نو ددې خبر په اوریدو سره که راجه مالدیو د خپل لښکر یوه برخه له ځانه سره کړي او هغه لورې ته ولاړ شي نو دا پاته لښکر به یې مونږ په همدې صحرا کې تر پښو لاندې کړو . که څه هم د مالدیو سره د لښکر د تللو وروسته به بیا هم دهغه دومره لښکر دلته پاته وي چې زمونږ څخه به یې شمیره ډېره وي خو داندیښنې کولو له پاره اړتیا نه شته ، مونږ به دې پاته لښکر ته داسې سبق ورکړو چې بابر راناسانګا ته پدې دښتو کې ورکړی و . دشیرشاه سوري د ځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو او بیا یې په ویلو پیل وکړ.

زما درونده شیرشاه ! زه لږ څه نور هم ویل غواړم. شیرشاه ورته وکتل او ورته یې وویل چې ته څه غواړې ؟ ته ولې انتظار کوې اوتا ته داجازې اخستو څه اړتیا ده ؟ خواص خان مسکې شو اوویې ویل:

سبا چې ته دجنګ د نغارو د وهلو حکم کوې نو که چیرې ددې نه مخته راجه مالدیو داجمیر په لور روان شوې و نو بیا به دهغه په نشت کې چې دهغه کوم لښکر زمونږ سره ټکر کوي نو هغه به یقینا په څلورو برخو ویشل کیږي،یوه برخه به یې دراجه مالدیو د سالار کوپا اوبله به یې د جیتا او دریمه به یې د اکهیراج او څلورمه به یې کهیم کرن تر قومندو لاندې وي

دهغوې څلورو په مقابل کې ته خپل لښکر په پنځو برخو باندې وویشه. یوه برخه یې ماته راکړه او زه به همدا نن شپه ددې صحرا دشګو په غونډیو کې سنګر و نیسم. بله برخه یې دخپل ځان سره وساته ،دریمه یې جلال خان جالو ته او څلورمه یې برهم جیت ته او پنځمه یې خپل زوې جلال خان ته ورکړه . تاسې دخپلو څلورو برخو سره د دشمن په مقابل کې مقاومت وکړئ کله چې جنګ زور واخلي نو بیا به زه خپل کردار ادا کړم.د سنګر څخه به را ووځم اوددښمن هغه لورې ته چې پر تاسې یې فشار زیات وي دحملې کولو هڅه وکړم. او زه هیله لرم چې زما د سنګر څخه د راوتلو وروسته به ددښمن لیکې یو په بل پسې ماتې شي.

شیرشاه سوری په ډیره ستاینه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل :

خواص خانه زویه ! زه ستا ددې وړاندیز ډیر قدر کوم ، ګوره زویه ! زه به ستا د وینا په اساس خپل لښکر په پنځو برخو وویشم او ته دهمدې نن شپې څخه هلته په سنګر کې ځان پټ کړه . عادل خان به هم د یوه کوچني لښکر سره یوځای ددې ځایه روان شي. اوس تاسو ټول پورته شئ او ارام وکړئ ،ددې خبرې سره سم د جنګې شورا ټول غړي دخیمې څخه را ووتل ، دلږ ځنډ وروسته عادل خان د یو ټولې عسکرو سره د رنتمبور په لور رهي شو اوخواص خان دخپل لښکر سره یوځاې هلته په سنګرونو کې کیناست.

بیا یې څلورو خواو ته دا خبر خپور کړ چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان د رنتمبور له لارې په اجمیر باندې دحملې له پاره ولاړ.دا خبر ددښمن کمپ ته هم ورسید. دخبر داوریدو سره سم راجه مالدیو په لړزه شو نو په نیمایي شپه کې یې دخپل لښکر یوه برخه له ځانه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخسته او د جنگ د میدانه څخه ووت او د اجمیر په لور ولاړ. په دې ترتیب هغه پلان چې خواص خان د شیرشاسوري تر مخه وړاندې کړې و هغه په پوره توګه عملي شو.

بله ورځ د جنگ د پیلامی له پاره شیرشاه سوری په خپل فوځ کې د جنگ ډول وواهه. او د خپل لښکر لیکې یې جوړه ولې، نو راجپوتانو چې کله وکتل چې شیرشاه سوری د جنگ پیلونکې دې نو هغوې هم په خپل متحده لښکر کې تورومونه و غړول. او په ډیره بیړه یې د خپلو لښکرو لیکې جوړې کړې.

د خواص خان اندازه سهي وخته، راجپوتانو خپل لښکر په څلورو برخو وویشه، یوه برخه یې کوپا، بله یې جیتا او دریمه یې اکهیراج او څلورمه یې کهیم کرن تر قومندې لاندې ورکړه. هغوې کهیم کرن په منځنۍ برخه کې وساته په داسې حال کې چې کوپا اوجیتا په ترتیب سره ښي او چپ اړخ ته شول، په دې توګه د راجه مالدیو جنرالان ښي او چپ لورې ته شول تر څو په شیرشاه سوری باندې د حملې له پاره ځان جوړ کړی.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم خپل لښکر په همغسې ترتیب سره منظم کړ، د لښکر په منځنۍ برخه کې پخپله پاته شو او خپل زوې جلال خان یې د خپل ځان سره وساته پهداسې حال کې د لښکر په ښي اړخه کی یې جلال خان جالو او چپ لورې ته برهم جیت وساته. او س نو د جنگ په میدان کې د اکهیراج او کهیم کرن په مقابل کې شیرشاه سوری او د هغه زوې جلال خان ولاړ وو. د مالدیو د جنرال کوپا په مقابل کې جلال خان جالو ولاړ و او د سپه سالار جیتا په مقابل کې د شیرشاه سوری قومندان برهم جیت ودرید.

جنگ شیرشاه سوری د خپل زوې جلال خان په متهو پیل کړ. هغه د مالدیو د لښکر په زړه باندې چیرې چې اکهیراج او کهیم کرن د هغه په مقابل کې ولاړ و، حمله وکړه. اکهیراج او کهیم کرن دواړو د شیرشاه سوری او د هغه د زوې مقابله وکړه، د هغه حمله یې وتمبوله او بیا یې په خپله ځوابي حمله پیل کړه.

په همغه وخت کې چې شیرشاه سوری د راجپوتانو د لښکر په قلب باندې حمله وکړه نو د هغوې نور جنرالان لکه کوپا او جیتا هم په حرکت راغلل او هغوې هم په جلال خان جالو او برهم جیت باندې توپانې حمله وکړه.

کوپا چې په هندوستان کې د راجپوتانو یو مشهور او منلې قومندان و د جلال خان جالو په لښکرو حمله راوسته، او په لمړیو کې د هغه لښکرې د تر پښو لاندې کړې او بیا په ډیره بیړه د جلال خان جالو په لښکر کې د ننه ورننوت.

که څه جلال خان په پوره همت او میړانې سره د کوپا مقابله وکړه، په دې و توانید چې د هغه دا وینه تویونکې حمله په یوه ډول و تمبوي
.

په همدې وخت یو انقلاب راغې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د خپلو پټنځایو څخه را ووت، مخته راغې او تر ټولو لومړې یې کوپا او د هغه لښکرې تر برید لاندې راوستې. هغه په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې کوپا او د هغه لښکرې بې وسه کړې او د ماتې سره یې مخ کړې، د هغه هغه لښکر چې لږ تر مخه د جلال خان جالو په لیکو کې ور ننوتې وې او د هغوې لیکې یې له منځه وړې وې او د مخکې تللو هڅې یې کولې او س یې د تیښتې لارې لټولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو دخواص خان په مقابل کې دکوپا دلښکرو حالت داسې ګرزیدلې و لکه د جلال خان دلښکرو حالت چې د کوپا په مقابل کې ګرزیدلې و. کوپا هڅه وکړه چې خپل لښکر بیرته را منظم کړي او نیمایي د جلال خان جالو او نیمایي د خواص خان سره په جنګ کې را ونښلوي خو بري یې په برخه نه شو ، خو هغه ډیر وارخطا و ، ځکه هغه یو ځل په مالوه کې د خواص خان په لاسو ماتې خوړلې وه او کله یې چې د خپل پاته نیمایي لښکر سره یو ځای دخواص خا ن د مخې د نیولو هڅې وکړې نو په هغې کې نور هم د ناکامۍ سره مخ شو.

کوپا او د هغه لښکرې د خواص خان په مقابل کې د تم کیدو نه وې ، ځکه په هغوې یو اځې خواص خان نه بلکه د مخې له لورې جلال خان جالو هم خپلې غضب ناکه حملې پیل کړې وې ، کوپا هڅه کوله چې خپل ځان کوم خوندي ځای ته وکاږي ، یو وخت هغه غوښتل شاته ولاړ شي خو خواص خان او جلال خان جالو د هغه د شاته تګ مخه بنده کړه او هغه یې کلابند کړ ، کوپا یو ځل بیا هڅه وکړه او اکهیراج او کهیم کرن دلښکر په لورو رغې تر څو خپل حالات سنبال کړي خو په هغې کې هم ورته څه په لاس ورنه غلل. ځکه چې د هغه ددې کار سره سم خواص خان د هغه پر خلاف په خپلو حمله کې ډیرښت راوست او د هغه دپاته کسانو په وژلو یې لاس پورې کړ. اوس نو کوپا د خواص خان په مقابل کې ډیر بې وسه شوې و. خواص خان او جلال خان دواړو د کوپا لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ او پخپله کوپا هم په دې جنګ کې د خواص خان په لاسو و مړ.

د کوپا د وژلو وروسته خواص خان د مالدیو ددویم قومندان جیتا په لښکرو د شا له اړخه برید وکړ او په ډیره بیړه مخته ولاړ او په خپل مخکې ددښمن لښکرې یې یو په بل پسې له منځه وړلې. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د جیتا د لښکرو حالت هم د بدحالۍ سره مخ کړ. کله چې جیتا او د هغه لښکریانو ته څرګند ه شوه چې خواص خان د هغوې د شا له اړخه حمله کړې ده نو د هغوې ساه ګانې و دریدې ، ځکه چې د هغوې د شاله اړخه خواص خان د هغوې د لښکرو د لیکو د له منځه وړلو او د هغوې دعسکرو د ترپښو لاندې کولو کار په پوره بیړه پر مخ بوته.

سالار جیتا په پوره توګه هڅه کوله چې خپل لښکر د خواص خان د حملو څخه خوندي ځایو ته کړي خو خواص خان د هغه هره هڅه د ناکامۍ سره مخامخ کوله. هغه د جیتا لښکر دډیرو ناوړه حالاتو سره مخ کړې و . ځکه د مخې له لورې د جیتا په لښکرو باندې د برهم جیت حملې کولې او د شا او اړخونو له لارې پرې خواص خان د قهر او غضب په ځیر را پریوتې و. اوس نو دجیتا دلښکرو د جنګ ولوله نوره مړاوې شوې وه،ځکه هغوې ددې څخه هم خبر شوي و خواص خان د کوپا لښکر او په خپله کوپا هم دجنګ په میدان کې له منځه وړې دي ، په دې خاطر د جیتا هغه برخه لښکر چې دخواص خان په مقابل کې جنګید ه هغوې کرار کرار د میدانه په وتلو شول او د هغوې شاته تګ د جیتا د ټول لښکر له پاره د مرګ پیغام و و.

اوس نو د خواص خان دلښکرو حوصلې د پخوا څخه نورې هم زیاتې لوړې شوې وې. هغوې هرې لورې ته ددشمن عامه وژنه پیل کړې وه. کله چې د جیتا مخکنې لیکې هم په شا ولاړې نو خواص خان د هغوې په لیکو کې ورننوت او د هغوې ډیره کې یې له منځه یوړل.

جیتا هڅه کوله تر خپل لښکر سره راټول کړي خو خواص خان د هغې هر قدم د ناکامۍ سره مخامخ کاوه او بیا داسې وخت راغې چې خواص خان په جیتا باندې یرغل وروست او د هغه څټ یې په یوه ګذار د ګردنه پرې کړ.

دجیتا د مړینې وروسته د هغه دلښکرو حال ډیر خراب شو او میړو وزو په ځیر یې په تیښته پیل وکړ ، ټول یوې خوا بلې خوا ته خواره واره شول ، خواص خان او برهم جیت د هغوې دواړو لورو ته روان و او د هغوې عسکر یې په بیړه بیړه له منځه وړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بله اړخه شيرشاه سوري او دهغه زوې جلال خان هم د اکهيراج او کهيم کرن په لښکرو باندې ور روان و اوددښمن سره يې د وينې او اورو حشتناکه جنګ پيل کړې و .

په همدې وخت کې خواص خان هم د اکهيراج او کهيم کرن په لښکرو باندې خپله قهرناکه حمله وروسته. بالاخره په دې جنګ کې د راجه مالديو لښکرو ته سخته ماتې ورکړل شوه دهغه جنريلان کوپا ، اکهيراج ،او جيتا د جنګ په ډګر کې وو ژل شول او کهيم کرن د جنګ دميدانه په تيښته بريالې شو.

٧٨

د راجه مالديو په پړاو باندې د ولکې کولو نه وروسته ، شيرشاه سوری همل‌ته د جې تارن او پيار تر منځه د جګړې په ميدان کې خپلو فوځونو ته د ارام کولو حکم وکړ. د ساميل دغه جګړې په يوه ډول د مالديو دبرخليک په اړه پريکړه کړې وه، مالديو ته دهغه د تيرو ګناهونو سزا د شيرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان په لاسو ورکړل شوّه. دهغه مشهور سالاران ، کوپا ، جيتا او اکهيراج له منځه تللي وو ، دهغو سالارانو پرته مالديو هسې يوه نښه څرګنديده . خلکو به ويل چې دماروړان راټور راجپوتان د سرپرېکولو نه وروسته هم جنګيږي، خو په دې شپاړسمه پيړۍ کې شيرشاه سوری په دې صحرا کې دراجپوتانو عسکر په عامه توګه وو ژل. او دا چې راجپوتان يوډول نا قابل تسخير ګڼل کيده هغه عقيده او فکر له منځّه ولاړ.

په ساميل کې دڅو ورځو دقيام نه وروسته ، شيرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو وويشه ، يوه برخه يې خواص خان ته ورکړه او جلال خان جالو يې ورسره نايب وټاکه. اوهغه يې د جودپور په لور و ليږه. تر څو هغه د راجه مالديو په هغه ښار ولکه وکړي، خو دلښکر بله برخه يې دخپل زوې جلال خان په واک کې ورکړه او برهم جيت يې ورسره نايب و ټاکه تر څو ولاړ شي او د اجمير په ښار باندې ولکه وکړي ، ددوې سره د شيرشاه سوری بل ځوې عادل خان هم په لاره کې ملګرې شو .

پخپله راجه مالديو دجنګ د ميدان څخه تښتيدلې و او د اجمير په لور تللې و ځکه دهغې ملکه اوماديوی همل‌ته اوسيده .

څرنګه چې د اوماديوی سره دواده په لمړۍ شپه ، مالديو دخپلې يوې نوکرې سره زنا کړې وه ، نو په همغې اساس د اوماديوې زړه مات شوې و او د خپلې لمړۍ شپې دناويتوب په وخت کې يې سوګند کړې و چې هغه به خپل ټول ژوند د يوې پيغلې په څير تيروې نوپه دې خاطر هغې د مالديو د اوسيدو د جودپور دښاره لرې هلته په اجمير کې ځانته د اوسيدو ځاې غوره کړې و .

د ساميل دميدان څخه د تښتيدو وروسته راجه مالديو اجمير ته رسيدلې واودخپله راني اوماديوي يې دهغه ځايه را وويسته او جودپور ته يې له ځانه سره يوړه . په همدې وخت کې مالديو ته خبر ورسيد چې دجنګ په ډګر کې دهغه درې واړه تکړه اومشهور جنرالان له منځه تللي دي. او اوس د شيرشاه سوری سالار خواص خان د جودپور د نيولو له پاره هغې لورې ته خوزيدلې دې. په داسې حال کې چې د شيرشاه سوری نيمايې لښکر د اجمير د نيولو له پاره هغه لورې ته خوزيدلې دې . ددې خبر د رسيد و سره سم مالديو چې څومره سامانونه د جودپور څخه ويستلې شو وېې ويستل اود سيوان کلاته يې منتقل کړل. ددې تر څنګ هغه د راجپوتانو ټولې ښځې اوکوچنيان همدې کلا کې ځاې په ځاې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیوان کلا د جودپور په جنوبي غربي برخه کې نژدې شپېته میله واټن کې پرته ده ، دغره په لوړه څوکه کې پرته ده،دې کلاته ورتګ ډېر ستونزمن دی ، نو په دې خاطر ددې کلا د کلابند کولو د مخه خواص خان د راجه مالدیو مرکزی ښار جودپور کلابند کړ.

که څه هم د جودپور کلا د خپل ټینګښت او کلکوالي له لوري ډېره مشهوره وه ، خو مالدیو یو چال څخه کار واخست ، او د خپل لښکر یوه برخه یې همدلته د جودپور د دفاع له پاره پرېښوده او بله نیمایی برخه یې سیوان ته منتقل کړه.

په هرصورت خواص خان جودپور کلابند کړ ، په جودپور کې د مالدیو سالار دمخه دا پریکړه کړې وه چې هغه به هملته په کلا کې کلابند پاته کیږي او دخواص خان سره به مقابله کوي ، کله چې خواص خان د جودپور په کلا باندې یرغل راوړي نو هغه به دکلا څخه دننه دخپله ځانه دفاع کوي. ترڅنګ به یې په خپله راجه مالدیو د سیوان څخه بیرون راوځی او کله کله به په خواص خان باندې شبخون کوي په دې توګه به خواص خان په تنګ شي او خپله کلا بندي به پای ته ورسوي. خو خواص خان دا ټول تدبیرونه ناکاره کړي و ، ځکه په کومه ورځ چې خواص خان جودپور ته ورسید نو په همغه ورځ هغه دښار دديوالونو ترڅنګ خپله توپخانه نصب کړه ترڅو د ښار په دیوالونو ګولۍ وورو‌ي او دیوالونه یې را پرباسي ترڅو په ښار باندې دحملې کولو له پاره لاره برابره شي.

په ښار کې د راجپوتانو لښکرو ، هغوی وکتل چې خواص خان په ښار باندې د ولکې کولو او د شار د دیوالونو د راپرېوستلو له پاره خپله توپخانه درولې ده ، نو ټولو یو ځای دا پریکړه وکړه چې پخوا له دې چې خواص خان د توپونو ګولۍ ووروي او دکلا دیوالونه مات کړی او کلاته راننوځي او بیا دلته ټول لښکر او عام وګړی قتل عام کړي نو ښه به دا وي چې د جودپور څخه ووزی او دښاره بیرون مقابله وکړي. دد پریکړې نه وروسته سبا ورځ د مالدیو کلابند لښکر د کلا څخه را ووت او د خواص خان ترمخه یې د جنګ له پاره ځانونه تیار کړل.

په جودپور کې د مالدیو درې تکړه قومندانان وو. چې یو یې تلوکسي ، بل یې بیمل بهاې او دریم یې برجنګ وو. دخواص خان په خلاف د جنګ له پاره دې درې واړو جنرالانو دخپلو فوځونو لیکې جوړې کړې ، خپل لښکر یې په درې برخو وویشه، تلوکسي خپله برخه لښکر په منځنۍ برخه کې وساته خو بیمل بهای او برجنګ دا ړخونو لوروته شول. هغه وخت چې د جنګ له پاره دې قومندانانو د خپلو عسکرو لیکې سمولې ، نو خواص خان هم دخپلو عسکرو مخې ته راغې او دجلال خان جالو ترڅنګ ودرید. او په ډېر راز سره یې ورته وویل:

ګوره جلال خانه وروره ! ته خو خپلې مخې ته ددښمن لیکې ګورې. هغوی خپل لښکر په درې برخو ویشلې دې.

خو جلال خانه ! ته اندیښنه مه کوه ،زه وینم چې ددښمن دلښکرو شمیره هم زمونږ څخه ډېره ده او زمونږ ددواړو په مقابله کې دهغوی جنرلان هم درې کسان دي ، وروره ! ته خو پوهیږې چې ددې نه مخته مونږ د ډیرو بدو حالاتو مقابله کړې ده او که خدای کول نن ورځ به هم مونږ ته بریا او زیرې راکړي.

جلال خانه ! کله چې دښمن په جنګ لاس پورې کړې نو ته هم ورسره ټکر وکړه او یواځې تلوکسي خپل هدف و نیسه ، زه به د برجنګ بیمل بهایی سره په خپله ټکر وکړم. خو فکر وکړه چې ته یواځې د تلوکسي سره د ټکر له پاره ځان جوړ کړې او دا ړخونو له لارې دهغه دفوځ سره لاس په لاس شې ترڅو بیمل بهای او برجنګ پرتا باندې ګذار و نه شي کولې. زه به ترهرڅه لمړی د بیمل بهایی او برجنګ پر خلاف حمله وکړم. بیا به انتظار وکړم چې هغوی زما پر خلاف یرغل راوړي ، زه به تریوه وخته پورې دفاع کوم بیا به په جارحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې لاس پورې کوم، تر دې وخته پورې به ماته خپل ځواک هم معلومه شوي او ددښمن د ځواک اندازه به مې هم ځانته معلومه کړې وي.

جلال خان جالو ورته وویل: خواص خانه. زه هیڅ ډول اندیښنه نه کوم، او نه د اندیښنې کولو له پاره اړتیا شته ، زه خو غواړم چې دهغې لښکر قومندا ن چې خواص خان وي نو هغه ته ماتې ورکول که ناممکنه نه وي نو سخته خوده . خواص خانه ! لکه څنګه چې تاوویل انشاءالله نن ورځ به زمونږ له پاره د بریا او خوشحالۍ خبر راوړي.

په دې وخت کې ددښمن درې واړو جنرالانو دخپلو لیکو د سمولو وروسته د جنګ له پاره ځانونه وښندل. په دې خاطر خواص خان خپل اس را وګرځاوه او په ډېره بیړه یې ځان د خپل فوځ مخې ته ورساوه.

دټولو د مخه جنګ تلوکسی پیل کړ . او د جالو خان جالو په لښکرو یې حمله وکړه . بیمل بهای او برجنګ هم د خواص خان په خلاف په جنګ را ګیر شول.

دخواص خان د وینا له مخې دهغه له لورې تر ټولو د مخه جلال خان جالو جوابی حمله پیل کړه او خپل همت او میړانه یې وښوده ، هغه د تکبیر د غږ په پورته کولو سره په خپلو فوځونو کې نوې عزم او نوې ولوله را پیدا کړه او د تند توپان په څیر یې د تلوکسې په لښکرو کې وینه تویونکې حملې پیل کړې.

د له اړخه خواص خان په ډېر مهارت ، جرائتندئ ، او زړه ورتیا سره دخپلو جنګې تجربو څخه دکار اخستلو په اساس د بیمل بهای او برجنګ حملې و تمبولې. هغه دخپل لښکر یوه برخه د برجنګ دحملې د تمبولو له پاره ځانګړې کړې وه. هغه وروسته په جارحیت باندې لاس پورې کړ او دتکبیر د غږ د پورته کولو سره سم یې ټول لښکر د الله اکبر او ازونه پورته کړل او دهمدې تکبیرونو په اورېدو سره دبیمل بهایی د لښکرو زور کیناست، هغه د تدبیرنه په کار اخستو سره خپلې لښکرې سره را ټولې کړې او بیا یې د اور د ګولیو په څیر د برجنګ په فوځونو باندې یرغل وروست.

د خواص خان داحمله دومره تیره اوتند ه وه چې برجنګ یې تاب را نه وست او په تیښته یې ځان بیمل بهای ته ورساوه . په دې توګه خواص خان په دې بریالې شوې و چې دواړه جنرالان سره رایوځای کړی او دهغوې په مقابل کې ودرېږی.

خواص خان ددواړو جنرالانو په خلاف حمله پیل کړه ، جنرالانو د ډېرو هڅو سره سره و نه شو کړاې د خواص خان په مقابل کې تم شي ، خواص خان په پرلپسې توګه دهغوې په فوځونو ګذارونه کول او هغوې یې یو په بل پسې له منځه وړل.

د جودپور په دې همواره میدانې سیمه کې دغه وینه تویونکې جنګ تر ډېره پورې دوام وکړ د راجه مالدیو جنرالانو ، تلوکسي ، برجنګ او بیمل بهایی ، دخپلو اړخو څخه ډېرې هڅې وکړې تر څو دخواص خان لښکرې شاته و تمبوی خو هغوې د ناکامۍ سره مخ شو ې او س نو جلال خان جالو هم په پوره توګه په تلوکسي باندې لاس برې شوې و او په هره لمحه کې دهغه د په شا تمبولو په موډ کې و . په داسې حال کې چې خواص خان بیمل بهایی او برجنګ دواړو حالت دومره خراب کړ چې دواړو د میدانه دتیښتې پریکړه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا چې کله تلوکسي ،بیمل بهایی او برجنګ د جنګ په ډګر کې خپله ماتې ومنله او دخپل منځې مشورې وروسته یې غوښتل خپل ځانونه په کلا کې کلابند کړي نو خواص خان او جلال خان جالو هغوی تر شا تعقیب کړل ، ددې تعقیب په وخت کې تلوکسی دجلال خان جالو په لاسو وژل شو ، په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو دهغوی درې واړو دلښکروعامه وژنه پیل کړه .

د جودپور ټول ساتونکې فوځ چې د جنګ میدا ن ته راغلې و ، له منځه ولاړ ، تر څنګ یې دهغوی دفوځ درې واړه جنرالان هم د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړل ، نو په دې خاطر اوس په جودپور کې داسې لښکر نه و چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه و دریږي اودښارنه دفاع وکړي. په دې اساس دښار خلکو دپوره بې وسۍ په اساس داپریکړه وکړه چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه د ښار دروازې پرانزي. په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو ښار ته ورننوتل او په ښار یې ولکه وکړه

۷۹

خواص خان ځوورځې هلته د جودپور په ښار کې تم شو ، دهغه ځاې نظم ونسق یې جوړ کړ اود هلته یې دخپله اړخه یو حاکم و ټاکه. بیا د جودپور څخه د سیوان په لور وخوزید ، هلته راجه مالدیو ځان کلابند کړې و .

دجودپور دلښکرو دا آند و چې کله چې دوې دخواص خان پر خلاف جنګ پیل کړې نو راجه مالدیو به د سیوان څخه دهغوې سره دکومک له پاره را ودانګي اوپه دې توګه به دخواص خان پر خلاف دوه اړخیزه حمله وشي اوخواص خان به تیښتې ته اړ کړل شي، خو هغوې هغه وخت ناهیلې شول چې مالدیو په سیوان کې تم شو اودهغوې کومک ته را نغې ، اوپه دې تو ګه دجودپور لښکرو ماتې وخوړه او جودپور د خواص خان په لاسو کې پریوت.

راجه مالدیو دخواص خان د میړانې څخه ښه خبر و . په دې خاطر یې د جودپور څخه بیرون د خواص خان سره د ټکرکولو نیت و نه کړ. اوهملته په سیوان کې پاته شو ، دبله اړخه خواص خان څو ورځې هلته په جودپور کې د تم کیدو نه وروسته د سیوان په لور وخوزید ، سیوان ته د ورتلو دمخه هغه خپل جاسوسان خپاره کړی و ، ترڅو هغوې د لرې لرې ځایو څخه ددشمن په اړه اطلاعات را ټول کړي.

خو کله چې را جه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د جودپور څخه را وتلې او د سیوان په لور راخوزیدلې نو هغه دخواص خان د تم کولو له پاره دیوه بل تدبیر څخه کارو اخست.

هغه د سیوان څخه یو لښکر را ولیږه ، ددې لښکر سپه سالاران یې رامداس دلپت او ګوګل وو . ددې ترڅنګ یې د ګوګهنډ په لورخپل قاصدان و استول اوپه ګوګهنډ کې یې خپل سالار روپسې بانټط ته حکم وکړ تر څو د ګوګهنډ څخه یو لښکر له ځانه

سره راوخلي اودخواص خان د تلو لاره خنډ کړي ، په پوکهرن کې د راجه مالدیو سالار روپسې بهایی هم د جنریل بینید اس سره یو ځاې شو او د سترلښکر سره یو ځاې دخواص خان د لارې د بندولو پسې راووت.

راجه مالدیو خپلو ګاونډویو ښارونو ته هم خپل قاصدان و استول ، د پهلوې ښار کې د راجه مالدیو سالار دهنا بهایی و هغه هم د راجه مالدیو د ملاتړ له پاره یو لښکر تیار کړ او دخواص خان د لارې د بندولو له پاره راووت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو د پهلوي حاکم د دهنا بهايي په پوکهرن کې د راټولو شوو پنځو جنرالانو سره سلا مشوره وکړه ، دا پنځه جنرالان هر يو روپسي بهايي ، بيني داس ، رام داس ، دلپت او ګوګل وو . د خپل منځې سلا مشورې وروسته پريکړه وشوه چې دهنابهايي دې د خپل لښکر سره يو ځاى د پهلووى ښاره بيرون قيام وکړي ، خو روپسي بهايي ، بيني داس ، رام داس او ګو ګل دې پوکرن د ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره يو ځاې پړاو وکړي ، کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې دهغه ځايه تيريږي نو دوي دې پرې د شپې له اړخه شبخون وکړي، دې جنرالانو د اجنګ له پاره دا ډير ښه پلان جوړ کړې و ،ځکه چې د جودپور څخه د سيوان په لار باندې د تللو په وخت کې چې خواص خان کومه لاره استعمالوله نو هغه د همدې پهلووي او ګوګهنډ دښارونو څخه تيريدله او دا هغه ځاې چې هغه پاته ځلورو جنرالانو د خواص خان د ماتې او ځپلو له پاره غوره کړې و .

له يوه لورې د مالديو ټولو جنرالانو دخواص خان د را ګملولو او ځپلو له پاره د جنګ داسې پلان او جال تيار کړې و چې په رښتيا هم دخواص خان له پاره مرګونې تماميدې شو ، خو دبله اړخه خواص خان هم د ټولو خبرونو څخه خبريده ،دهغه مخبرانو هغه د مالديو د جنرالانو د ټولو پريکړو څخه خبراوه نو په دې خاطر خواص خان د پهلووي او ګوګهنډ په لور داسې سفر کاوه چې ورځ به وه ، کله چې يوه شپه ناوخته دې سيمو ته ورسيد نو يو ستروينه تويونکې انقلاب را منځته شو .

هغه داسې چې يوه ورځ ، د نيمې شپې نه مخته په داسې حال کې چې دراجه مالديو جنريل دهنابهايي دپهلووي ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و نوخواص خان هم دخپل لښکر سره هملته و ورسيد. دهنابهايي ګمان هم نه کاوه چې خواص خان به داسې لاره بدلوي اودده په لور به راځې او دده په لښکر باندې به ناڅاپي يرغل کوي. په دې خاطر هغه اودهغه لښکر ټول په ژور خواږه خوب ويده شوي وو . خواص خان دهغوې دهمدې غفلت نه ګټه پورته کړه او په هغوې يو توپانې ملاماتونکې مرګونې حمله وکړه .

د شپې په تيارو کې د دهنابهايي په ويدو ځواکونو د خواص خان دا وينه تويونکې حمله ډيره بريالۍ وه . دهنابهايي دخواص خان له لاسه ډيره بده ماتې وخوړه اود خپل پاته تښتيدلي لښکر سره يو دپلودې دښار په لورې و تښتيد. خو خواص خان دهغه د تيښتې لاره و ترله او دښار په لور په تللې لاره يې خپل عسکر ځاې په ځاې کړل په دې اساس دهنا بهايي مجبور شو چې د پوکهرن په لور منډه کړي تر څو دخپلو پاتو پنځه کسو نورو جنرالانو ملګرو سره يو ځاې شي.

خو داسې څرګنده شوه چې په دې اړه هم دهنا بهايي ته تقدير برې نه و ليکلې. ځکه خواص خان او لښکرو يې هغه تعقيب کړ ، دهغه لښکر يې په ځاې ځاې کې له منځه يوړ او پخپله دهنابهايي يې هم له منځه يوړ. په دې توګه خواص خان په پهلووي ښار باندې پرته له دې چې څوک پرې خبر شي د شبې شپې ولکه وکړه .

د دهنابهايي د وژلو او د پهلووي ښار د ولکې کولو وروسته خواص خان دخپل نايب جلال خان جالو سره يو ځاې دپوکهرن په لور وخوزيد. دپوکهرن به بيرون د مالديو پنځه واړه جنرالان هغه ته په سنګر کې منتظر ناست وو . هغوې تمه دلوده چې هغوې به خواص خان د پوکهرن او پهلووي تر منځه په لاره کې له منځه يوسي ، خو هغوې په دې نه پوهيدل چې خواص خان به ناڅاپي لاره بدلوي او دهنابهايي به دخپل ټول لښکر سره يوځاې له منځه وړي.

پوکهرن ته په رسيدو سره هم خواص خان د دښمن په لښکرو باندې شبخون وکړ . اوبيا د پوکهرن به بيرون دشپې په تيارو کې سخت جنګ ونښت. په دې جنګ کې هم د مالديو پنځه واړه جنرالان د خواص خان او جلال خان جالو په لاسو د مرګ سره مخ شول او دهغوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه واړو سالارانو لښکرې هم دتیغه تیرې کړل شوې. اوس نو خواص خان او جلال خان دواړه د سیوان په لور په ګړندۍ توګه ور روان وو.

کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان دخپلو شبخون حملو په واسطه دهغه ټول جنرالان ، سالاران او لښکر ې له منځه وړی دي نو هغه ډیر وارخطا شو ، په هغه باندې دومره ویره راغله چې دخواص خان د مقابلې له پاره د سیوان څخه د راوتلو په ځای یې د تیښتې لاره ونیوله. دهغه د تښتیدو وروسته خواص خان د سیوان کلا دکوم مزاحمت نه پرته تر لاسه کړه.

دبله اړخه شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای د سامیل څخه د اجمیر په لور روان شوې و . په لاره کې یې د سوجت او پالې ښار ګوتې دکوم مقاومت پرته تر لاسه کړل او په دې توګه اجمیر ته ورسید .

د اجمیر کلا هم ډیره ټینګه او مستحکمه وه . ددې کلا د خوندي ساتلو په خاطر هلته زیات شمیر عسکر او خوراکي توکي موجود وو . د کلا قومندان شنکر بهایی نومیده چې یو راجپوت وو ، او په راجپوتانو کې د خپلې میړانې په خاطر ډیر مشهور شوې هم و . شیرشاه سوری ته د خواص خان د فتوحاتو په اړه اودا چې هغه په سیوان باندې ولکه کړې ده او راجه مالدیو یې د هغه ځآيه تیښتې ته اړ کړې دې. دبله اړخه مالدیو ته هم د سیوان څخه د تیښتې په وخت کې دا خبر ورغلې و چې شیرشاه سوري د اجمیر دنیولو له پاره هغه لوري ته ورخوزیدلې دې نوپریکړه یې وکړه چې دشپې له اړخه به په شیرشاه سوری باندې شبخون کوي .تر څو د اجمیر دښار څخه د هغه کلابندي پای ته ورسوي او په خپله د اجمیر ښار ته ورننوځي او همدلته په کلا کې ځان کلابند کړي او د شیرشاه مقابله وکړي .

دشیرشاه سوری مخبرانو هم شیرشاه د راجه مالدیو ددې ارادو څخه خبر کړې و ، په دې خاطر شیرشاه سوری خپل موجود لښکر هم په دوو برخو باندې وویشه ، دهغې یوه برخه یې خپل زوې عادل خان ته ورکړه او هغه ته یې د اجمیر دښار کلابندۍ ته ددوام ورکولو په اړه حکم وکړ. خو دلښکر بله برخه یې د راجه مالدیو د ځپلو له پاره هغه لورې ته واستوله. دا د راجه مالدیو خوش قمستي وه چې هغه وچې شیرشاه سوری د هغه په لور دخپلو لښکرو سره وخوزید نو د مالدیو ماما دیوارچوهان هم دخپل ستر لښکر سره یوځا ې د مالدیو د ملاتړ له پاره هغه لورې ته ورسید . دواړه ماما او خورین په خپلو منځو کې سلا وکړه ،اوبیا د هغه لارې څخه چې شیرشاه سوری پرې را روان وڅلور څلور میله لرې شاته ولاړشي، او کله چې شیرشاه سوری د هغې لارې څخه تیریږي نو مالدیو او ماما یې ددواړو خوا و څخه پرې ډیره ځواکمه حمله وکړي. د بله اړخه راجه مالدیو به هڅه وکړي ترڅو شیرشاه سوری و نیسي او ژوندي ترې ولاړ نه شي.

خو شیرشاه سوری هم ډیر پوه او محتاطه حکمران و. دهغه جاسوسانو هرې لورې ته خپاره شوي و ، دهغه جاسوسانو هغه ته خبر ورکړې و چې دکومې لارې څخه چې هغه تیریږي دهغې څخه څو میله واټن کې راجه مالدیو او ماما یې دیوار چوهان په سنګرونو کې ناست دي ، شیرشاه سوری د خپل احتیاط سره خپل سفر داسې برابر کړ چې هغه دشپې له اړخه هغه ځآی ته راورسید چې ماما اوخورین دواړه په کې پټ شوي وو ،بیا دشپې په همدې تیارو کې شیرشاه سوری د خپل لښکر یوه برخه همدلته په سنګر کې کینوله او په خپل د بلې برخې لښکر سره یوځای یې د راجه مالدیو د ماما په لښکر باندې حمله راوړه . چوهان هم په خپل وار د شیرشاه سوری په لښکر باندې د غضب نه ډکه حمله وکړه خو دشیرشاه سوری سره مقابله څه اسانه کار نه و . په دې خاطر د لږ څه جنګ وروسته د دیوار چوهان لښکرې بد حاله شوی او په لیکو کې یې زړه بداوې خپور شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترخنګ یې راجه مالدیو هم خبر شوې و چې شیرشاه سوری یې په ماما دیوار چوهان باندې یرغل کړی دی ، نو هوډ یې وکړ چې دشاله مخه په شیرشاه سوری باندې حمله وکړي ،خو کله چې هغه شاهراه ته راورسید نو هغه کوچنۍ ډله چې شیرشاه سوری دلته په سنګر کې کینولې وه هغوې په توپانې توګه د مالدیو په فوځونو باندې شبخون راوست.

څرنګه چې د شیرشاه سوری دالښکر د شمیرې له اړخه ډیر کم و په دې اساس هغوې د راجه مالدیو سره د مخ په مخ د مقابلې څخه ځان ساته ،بلکه د هغه او دغې لورې یې پرې حملې کولې اوپه دې توګه یې د مالدیو دلښکرو مخه ونیوله او هغه یې په یوه ډول په جنګ کې مصروف و ساته . دهغوې مقصد هم همدا و ځکه هغوې غوښتل چې راجه مالدیو و نه توانیږي دخپل ماما کومک ته ور ورسیږي اودشیرشاه سوري په لښکرو باندې شا له اړخه حمله وکړي.

تر دې وخته پورې شیرشاه سوري د راجه مالدیو د ماما لښکر په پوره توګه ځپلې و. خو کله چې سهار شو د شیرشاه سوری لکه دمار خوړلې په توګه د مالدیو په لښکر هغه وخت د شا له اړخه حمله وکړه کوم وخت چې راجه مالدیو دشیرشاه سوري دهغه کوچنۍ ډلې لښکرو تر شا روان و .

کله چې د شیرشاه سوری دغه کوچنې لښکر د مالدیو تر مخه په منډو و ، په دې خبر شول چې شیرشاه سوری په مالدیو باندې دشا له اړخه یرغل راوړې دې او ترخنګ یې هغه د مالدیو د ماما دیوار چوهان لښکر ټول له منځه وړې دې نوبیا دهغوې زړونه هم ډیر ستر شول ، بیرته راستانه شول او دمالدیو په لښکرو یې دمخې له اړخه حمله وکړه . راجه مالدیو تر ډیره پورې دغه دوه اړخیزه حمله ونه شوه زغملاې ، نوپه دې خاطر دمیدانه وتښتید او د ابوګې په غرونو کې یې پناه واخسته.

شیرشاه سوری د مالدیو دماما چوهان په پړاو ولکه وکړه او دهغې وروسته یې د ابوګې دغرونو په لور مخته ولاړ. خو دلته هم راجه مالدیو پرې ډیرې خطرناکه حملې پیل کړې. خوشیرشاه سورې دهغه حملې دفعه کړې او مخته ولاړ. کله چې مالدیو ته ډاګیزه شوه چې په دې غرونو کې هم دشیرشاه سوری حملې دهغه له خطرناکې ثابتیږي نو دخپل دغه سنګر څخه هم وتښتید او د سانچور په لور ولاړ. د سانچور کلا د جودپور به جنوب غرب کې یوسل اوشل میله واټن کې پرته ده ، دا کلا د ابوان څخه اویا میله واټن لري. د ابو دغرونو څخه د وتلو وروسته د سانچور په لور د تللو په ځاې شیرشاه سوري د مالدیو ښار جالور ته ولاړ، دا ښار د جودپور څخه پنځه اویا میله جنوب لورې ته پروت دې ، تر څنګ یې خواص خان ته هم خپل قاصد ولیږه او ورته یې حکم وکړ چې دخپل لښکر سره یو ځاې دې سیوان څخه را ووزي او د مالدیو پر خلاف دې د سانچور په لور ولاړ شي. دشیرشاه سوری دپیغام د ور رسیدو سره سم خواص خان د سیوان څخه راووت او د مالدیو د ځپلو له پاره د سانچور په لور رهي شو.

دشیرشاه سوری په غیر حاضرۍ کې هم دهغه زوې عادل خان د اجمیر دښار کلابندي جاري ساتلې وه . هغه وخت چې شیرشاه سوری د راجه مالدیو اودهغه دماما دیوار چوهان دځپلو له پاره د اجمیر څخه را ووت ،نو هلته د راجه مالدیو بهترین سالار شنګربهایی په عادل خان باندې حمله راوسته.

شنګربهایی دا فکر کاوه چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان دجنګ پوره تجربه نه لری نو دشیرشاه سوری په غیاب کې به په اسانۍ سره هغه ته ماتې ورکړي او په دې توګه به د مالدیو هغه ماتې خوړلې لښکرې چې د ې لورې ته راتښتې حوصلې لوړې شي اوپه یوه ځاې کې به راټول او د شیرشاه سوری مقابلې ته به چمتو شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په همدې آند سره په عادل خان باندې حمله وکړه. عادل خان هم يو زړه ور او باتوره قومندان و ،هغه هم هره لمحه د شنګربهايي د حملې انتظار درلوده. په دې اساس هغه د شنګربهايي دغه ناڅاپي يرغل هملته تم کړ اوبيا يي پرې ځوابې حمله وکړه.

تر لږه وخته پورې د اجمير دښاره بيرون ددې جنګ لمبې بلې وې. د جنګ زور و شور په عامو خلکو کې هم احساسيده ، ان تر دې چې عادل خان شنګربهايي ته ډيره بده ماتې ورکړه. دې ماتې خوړلو وروسته شنګربهايي غوښتل بيرته و تښتي او د اجمير په کلا کې يو ځل بيا ځان کلابند کړي خو عادل خان پرې نه ښود هغه يي پسې واخست ، ان تر دې چې هغه يي له تيغه تير کړ او د هغه لښکر يي هم يو په بل پسې له منځه يوړ. او دشيرشاه سوري په غياب کې يي د اجمير کلا د خپلې ولکې لاندې راوړه.

پخپله شيرشاه سوري د مالديو د ځپلو له پاره خواص خان ته دحکم کولو اود سانچور په لور دهغه د وراستولو وروسته د جالور په لور رولاړ. په جالور کې راجه مالديو ښايسته ستر فوځ درلود. کله چې هغوي ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوري پرې حمله کوي نو هغوي د خپله اړخه د ډيرې بهادرۍ څرګندونه وکړه او د جالور دښاره بيرون راووتل اود شيرشاه سوري مقابله يي وکړه. خو په هغوي کې دشيرشاه سوري او دهغه دلښکر په ځير ميړانه نه تر سترګو کيده. دجالور دښاره بيرون شيرشاه سوري پر هغوي يوه سخته حمله وکړه ،او د لږې شيبې جنګ وروسته يي هغوي دنشت سره مخ کړل او پخپله يي د جالور په ښار باندې ولکه وکړه. تر دې وخته پورې خواص خان هم دخپلو لښکرو سره يوځاې سانچوته رسيدلې و. راجه مالديو هم دخپل مرکزي لښکر سره همدلته قيام کړې و. کله چې راجه مالديو ته خبر ورکړل شو چې خواص خان دهغه د تعقيب پسې دلته سانچور ته را روان دې نو هغه د سانچور څخه هم دتيښتې اراده وکړه او په بل کوم ځاې کې يي دپنا اخستو لټون پيل کړ. خو د سانچور مشرانو او پخپله دهغه د فوځ سالارانو هغه ته مشوره ورکړه چې تر څو به هغه دخواص خان اوشيرشاه سوري تر مخه ځغلي ،هغه ته خپلو سالارانو دامشوره هم ورکړه چې هغه دې يو ځل په ډاګه د شيرشاه دسالار خواص خان په مقابله کې و جنګيږي ،نوکه چيرې په دې جنګ کې مالديو دماتې سره مخ شي نو دمالديو د لاسه هيڅ هم نه ځي ځکه چې پخوا هم هغې ځلې ماتې خوړلې ده. خو که چيرې په دې جنګ کې خواص خان ماتې وخوري نو دهغې ګټې به ډيرې زياتې وي.

په دې توګه به دخلکو په فکرونو کې دا خبره له منځه ولاړه شي چې دشيرشاه سوري سالار خواص خان ماتې خوړونکې نه دې. اودې فتحې بله ګټه به داوي چې دپرلپسې ماتې خوړلو په اساس چې دمالديو د فوځونو حوصلې څومره خرابې شوي دي هغه به بيرته ځواکمنې شي. راجه مالديو د خپلو سالارانو دغه وړانديزو مانه اود سانچور دښاره بيرون يي د خواص خان د مقابلې له پاره هوډ وکړ.

کله چې مالديو خبر شو چې خواص خان د سانچور ښار ته را نژدې شوې دې نو بيا هغه د سانچور دکلا څخه بيرون راووت اودخواص خان دلښکرو په مخه کې و دريد. خواص خان په خپل ژوند کې دداسې پيښو سره ډير ډير مخ شوې و ، په دې خاطر کله چې مالديو دښاره راووت اودهغه لاره يي و نيوله نو هغه ته په دې اړه کومه حيرانتيا پيدا نه شوه ، مالديو دخواص عسکرو ته د دمې اوارام کولو مهلت هم ورنه کړ اوپه ډير ځواک سره يي دخواص خان په عسکرو باندې حمله وکړه. مالديو فکر کاوه چې څرنګه چې دخواص خان عسکرو په پرلپسې توګه مزل کړې دې او لرې لرې واټنونه يي وهلي دي نو د هغوي د ستومانتيا په اساس به هغوي ددې مقابلې توان و نه لري او ان په همغه لمړۍ حمله کې به له منځه ولاړ شي. خو دخواص خان په جنرالانو کې دا نه وه چې دد ښمن په مقابل کې دې غاړه ښکته کړي. د مالديو دحملې په مقابل کې د خواص خان عسکرو هم بلمقابل يرغل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخواص خان دا حمله هم ډیره عجیبه وه . هغه د تکبیر او ا زونه کول او لښکریي هم ورسره دا غږ را غبرګاوه . د لړې شیبې وروسته د ګړندي جنګ وروسته دمالدیو لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و او زیات شمیر یې له منځه تللي وو . پخپله مالدیو د راجپوتانه په بې نومه سیمو کې پناه واخسته ،اوس نو هغه دشیرشاه سوری له پاره یو ډول بې ضرره ګرزیدلې و ، په دې توګه خواص خان د سانچور په کلا باندې ولکه وکړه.

شیرشاه سوری هم د جالور ښار په خپلې ولکې کې واخست اودهغې د ولکې وروسته یې د سانبهر او کچاون شارونو ته مخه کړه . دا دواړه ریاستونه دجودپور د کوچنیو ښارګوټو څخه ګڼل کیږی ، کچاون د جودپور په شمال شرق کې په ۱۲۸ میله واټن کې پروت دې او د اجمیر د ښار څخه میله شرق کې واقع دي . او سانبهر هغه ته ورنږدې دې

دا دواړه ښارونه د عسکری اړخه ډیره مهم او ستراتیژیک اهمیت لري ځکه چې دا د اجمیر ، امبر او شیخاوایی د ماروړان سره یو ځاې کوي. اوس نو شیرشاه سوري د مالدیو د سلطنت په ډیرو برخو باندې ولکه کړې وه ، د کچاون او سانبهر په لور د تللو په وخت کې دد ې ځآیو خلکود شیرشاه سوري دلښکرو تر مخه لږ څه مقاومت وکړ خو شیرشاه سوری هغه مقاومت له منځه یوړ او په دې دواړو ښارونو یې هم ولکه وکړه .

ددې دواړو ښارونو دولکې نه وروسته شیرشاه سوری دخواص خان سره بیرته یو ځاې شو ، اوس نو دهغوې تر مخه دري ښارونه هر یو چتوړ ، کالنجر او بهانه پراته وو . شیرشاه سوري د ټولو تر مخه د مشهور ښار د چتوړ دکلا د نیولو په لور مخه کړه .

په هغووختوکې د چتوړ راجه اودهي سین و ،کله چې هغه ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري دخپل متحده لښکرسره یو ځاې د چتوړ دنیولو په لور په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې ، نو هغه ډیر اندیښمن شو ، دخپلو سالارانو غونډه یې راوبلله. ټوله سلا وکړه چې د شیرشاه سوری سره جنګ کول خپل مرګ ته بلنه ورکول دي نو په دې اساس هغوې باید دشیرشاه سوری اطاعت او فرمانبرداری ته غاړه کیږدي.

راجه اودهي سینګهـ دا وړاندیز و مانه ، په دې اساس کله چې شیرشاه سوری دچتوړ ته دولس میله واټن پورې ورنږدې شو نو اودهی سینګهـ دهغه په خدمت کې را حاضر شو او دښار کونجي یې دشیرشاه سوری تر مخه ډالۍ کړه . په دې توګه چتوړ د جنګ پرته دشیرشاه سوری په ولکه کې پریوت.

۸۰

د راجپوتانه دنیولو له پاره د شیرشاه سوري تر مخه اوس یوازې دبندیل کهنډ سیمه پرته وه . په بندیل کهنډ کې دوه ستر ښارونه پراته وو چې یو یې کالنجر نومیده او بل یې بهانه ،اوس نو شیرشاه سوری ددې دواړو ښارونو د سوبه کولو هوډ کړې و.

دبندیل کهنډ دنیولو له پاره لمړۍ شیرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د سانچور نه مخته کچوراهه ته راغې او همدلته یې قیام وکړ . او کچوراهه یې د خپل فوځ مرکز و ګرځاوه . همدلته یې دخوراک ذخایر را ټول کړل تر څو په کالنجر باندې دحملې په وخت کې یې لښکر ته دهمدې ځایه خوراک او نور د اړتیاوړ شیان برابر کړي. ددې وروسته بیا شیرشاه سوری د کالنجر په ښارونو باندې د حملې له پاره ورمخته کیدل پیل کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندیل کهنډ داسې سیمه ده چې اورښت په کې کم کیږي ، حاصلات یې هم ډیر کم دي ، زراعتي سیستم یې هم خراب و ، دهقانانو ته په اسانۍ سره روزي نه رسیدله. او نه یې خپل فصلونه په ارامۍ او ډاډ سره تر لاسه کولاې شول. په دې سیمه کې به چې د چاسره د غلو اوداړه مارانو مرسته نه وه هغه په کې ژوند نه شو کولاې. ستر ستر غرونه او د نه تیریدو وړ ځنګلونه یې درلودل ،دغه ټول ماحول پخپله یو ایمانداره وګړې هم غلا او ډاکې ته اړ کاوه.

هماغه و چې شیرشاه سوری تر ټولو دمخه دخپل لښکر سره یو ځاې د کالنجر په لور مخه کړه ، دکالنجر یوه کلا دغره په څوکه پرته ده او د سمندر څخه یې ۱۲۰۳ فټه هسکوالې درلود. محیط یې په څلورو یا پنځه میلو شاوخوا کې و .شاوخوا ته یې هم ټول غرونه پراته وو ، ددې غرونو تر منځه ۱۲۰۰ ګزه ستر خندق کینل شوې و چې دتیریدو وړ نه ګڼل کیده . ترڅنګ یې ددې کلا دیوالونه هم ډیره ستر او عمودې شکله و چې پورته والې یې ۱۵۰ فټو څخه تر ۱۸۰ فټو پورې رسیده. دکلا څلورو خوا او ته دیوالونه و.

دکالنجر داکلا د اله اباد څخه شمال غرب ته دکچور راهه څخه سل میله او شمال شرق لورې ته ۳۸ میله د پنې څخه شمال شرق او ۲۵ میله د ریوړا دښار په لور پرته ده.

شیرشاه سوري دې کلا ته د رارسیدو سره سم په یو لوړ ځاې کې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو وکړ او بیا یې دکالنجر دکلا په کتلو پیل وکړ. هغه د کالنجر د کلا دنیولو له پاره دهمغه پلان څخه کار واخست چې د راې سین او چندریري دکلاګانو د نیولو له پاره یې عملې کړې و.

شیرشاه سوری دخواص خان سره یو ځاې د کالنجر کلا کلابنده کړه خو خپل ځوې جلال خان یې د بهانه د نیولو په لور ولیږه. هغه ته یې حکم وکړ چې بهانه کلابنده کړی او د ولکه کولو هڅه یې وکړي. تر څو د بهانه څخه دلته د کالنجر کلا ته دراجپوتانو بسپنه را ونه رسیږي. په دې توګه به دهغوې هیلې له منځه ولاړې شي او کالنجر به په اسانۍ سره سوبه کړل شي.جلال خان هم هلته د ورتلو سره بهانه کلابند کړه او د څو ورځو کلابندۍ نه وروسته یې هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخستله.

د کالنجر دکلابندۍ نه سمدستي وروسته شیرشاه سوري ته دا ډاګیزه شوه چې دکالنجر ددیوالونو جوړښت داسې دې چې دتوپ ګولۍ پرې اغیز نه شی شیندلې ،په دې خاطر هغه د کالنجر د ولکه کولو له پاره بله لاره خپله کړه.

شیرشاه سوری د پښو ختو لوښې جوړ کړل ، هغه یې دبارودو نه ډک کړل او په هغې کی یې پټاکۍ کیښودې بیا یې خپلو عسکرو ته حکم وکړ چې دې لوښو کې اینښول شوو پټاکیو ته اور ورته کړي او د کلا دننه یې ور ګذار کړي،څه وخت چې دکلا په اوسیدونکو باندې د بارودو نه ډک دغه لوښې د اور دسکروټو په څیر ور پریوځي نو په ښار کې به اور ولګیږي ،په دې توګه به دښار خلک خپله وسله په زمکه کیږدي او تسلیم به شي.

د شیرشاه د حکم سره سم دهغه لښکر دبارودو دغه ډک لوښې د اور دبځرکو په څیر کلا ته ورغورځول چې په پایلو کې یې د کلا په ډیره برخه کې اور ولګید ، دبدقسمتۍ څخه ، دباروتو یو ډک لوښې هغه وخت بیرته په باروتو کې را پریوت چې ددیوال سره ولګید او د دیوال څخه د تیرید و په ځاې بیرته راستون شو. دهغې په واسطه د باروتو په امبار کې اور ولګید اوشیرشاه سوری چې په خپله هملته ولاړ و هم د باروتو په دې اور کې وسځید. هغه سپاهیان چې دا کار یې تر سره کاوه هغوې هم ټول په دې اور کې لو لو په شول، دشیرشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوری نیمایی وجود بلکل سوزیدلې و ، هغه یې په همدې حال کې خپلې خیمې ته راوست خو دهغه حالت هره لمحه دخرابیدو په لور روان وو.

شیرشاه سوري ته دخپلې مړینې په اړه یقین پیدا شو نو سمدستي یې خواص خان راوباله ، خواص خان په منډه منډه دشیرشاه سوری خیمې ته راغې ،شیرشاه سوری ورته په ډیر شفقت سره وویل چې:

خواص خانه زویه ! تا زما له پاره هغه څه وکړل چې له تا څخه یې د کولو هیله کیده . دا سې وګڼه چې تا زما د هیلو او امیدونو نه پورته زما سره په ټولو فتوحاتو کې برخه واخسته. خو اوس چې دکومې پیښې زه ښکار شوې یم دا سې بریښې چې دا به زما په مړینه باندې منتج شي. دا هم شوني ده چې زه به د څو لمحو میلمه و اوسم. ځکه چې مرګ همدا اوس زما سره پټوني کوي. خو ګوره زویه ! ددې نړۍ څخه دکوچ کولو دمخه زما اخري هیله داده چې زه غواړم چې د کالنجر د سوبې خبر د خپلې مړینې څخه مخته واورم. او له تا څخه غواړم چې دخپلې میړانې اوبهادرۍ له مخې دا کار سمدستي تر سره کړې او دا خبر ماته راکړې

دشیرشاه سوری دې خبرو خواص خان د اور په سکروټو کینوه. څرنګه چې د باروتو په واسطه دښار په یوې برخې کې اور لګیدلې و او دښار ساتونکې د اور په مړه کولو مصروف و . خواص خان دهمدې موقع نه په ګټې اخستلو سره د کلا په دیوالونو باندې د رسیو پاتخې جوړې کړې او د په دیوالو د ورختولو کار یې په ډیره بیړه باندې تر سره کړ. په دیوالو دخواص خان د ورختلو سره سم هلته په ښار کې یو قیامت راغې ، هغه ټول هغه ساتونکې چې ددېوالو سره تر څنګ یې دنده تر سره کوله له منځه یوړل. اود کالنجر په دیوالو یې ولکه وکړه.

دکالنجر په دیوالونو باندې د ولکې کولو سمدستې وروسته خواص خان لاندې ښکته شو او د شهرپناه دروازه یې پرانسته خپل لښکریې ښار ته را ننویست. د لږ څه مزاحمت اومقاومت وروسته یې په ټوله کلا باندې ولکه وکړه ، هغه وخت چې د کالنجر د کلا د سوبې خبر شیرشاه سوری ته راورسیدو نو هغه د ځنګندن په اخري پړاو کې و او کلیمه طیبه یې لوستله. هغه په سجده پریوت اودخپل خداې شکر یې ادا کړ اوپه همدې وخت کې یې روح د جسم څخه پرواز وکړ. (انا لله وانا الیه راجعون)

۸۱

کملاوتي او مهاکوي دواړه د فدایی خان د قبیلې په یوې خیمې کې ناست وو. هغوې بې په زنځیرونو کې داسې را نغاړلي وو چې د تیښتي لارې پیدا نه کړي . دواړو په خپلو منځو کې خبرې اترې کولې . په همدې وخت کې خیمې ته خواص خان ، ګنګا ، نیرمل ، اوفدایی خان یوځاې ور ننوتل.دهغوې څلورو واړو په یو ځاې کتلو سره کملاوتي ډیره خفه اوحیرانه شوه . هغې وکتل چې ګنګا دخپل ښکلې زوې سره ولاړه ده . دګنګا او نیرمل په کتلو سره د کملاوتي دخولې څخه په ناڅاپي توګه را ووتل چې ایا تاسو دواړه ژوندي یاست ؟ په ځواب کې ورته ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره عجیبه توګه کتل . په دې وخت کې د کملاوتي حالات ډیره خراب شوي و. ګنګا ورته د لږ څه په غور سره دکتلو نه وروسته وویل:

ګوره کملاوتي ! ددنیا په دې ژوند کې نرمي هم شته او سختي هم. نیکي هم شته او بدي هم. خوشحالي هم شته او خفګان هم. محبت هم شته او نفرت هم. خو تا دا ټول جذبات له منځه وړي دي اوله ځانه دې یو شیطاني قوت جوړ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چې کله د لمړي ځل له پاره دلته راغلې او تیرمل ته دې دا ټول حقیقت وو ایه او هغه دې د خپل ځان سره د ملګرې کولو هڅه وکړه نو دا فکر کاوه چې د نیرمل د باوری کیدو وروسته به ته زما خاوند خواص خان ووژنی. خو په هماغه ورځ چې تا د نیرمل سره خبرې وکړې نو نیرمل زه او زما خاوند خواص خان دواړو ته دا ټوله پیښه وویله. او د همغې ورځې وروسته زه اوزما میړه به دورځې له اړخه ویده کیدو او د شپې له اړخه به موپهره کوله. ما خوته خپل میړه ته راواده کړې اودهغې ښځه مې کړې اوپه دې توګه مې غوښتل پر تا احسان وکړم اوستا په زړه کې راپاریدونکې دغه توپان په یوه ډول په مینه بدل کړم ، زما آند داو چې ته به زما دمیړه دښځې کیدو وروسته دهغه د وژلو د پلان څخه لاس واخلې اودهغې دښځې په څیر دهغه خدمت وکړې. اوپه دې توګه به ستا انتقام په محبت اومینه باندې بدل شي،

خو تا تل زما اوزما د میړه دمړینې پروګرام تر لاس لاندې نیولې و. زما د میړه پر خلاف دې د بدلې داخستلو پلان جوړ کړ. کملاوتي واوره !تا زما په سر کې د کونډتون ایرې ، او زما په غوږونو کې د ګولونو په ځای د خاورو د اچولو هڅې وکړې. تا زه د کونډتوب ښښه ګرځولم.

ګنګا ورته بیا وویل:

ګوره کملاوتي ! ته به خامخا غمژنه شوې یې. چې ستا دواړو ملګرو زه او نیرمل دواړه وژلې یو اودهغې قتل په اړه یې تاته خبر هم درکړې و. خوستا د معلوماتو په خاطر باید ووایم چې زما او دخواص خان نه علاوه چې دنیرمل دوژلو له پاره کوم دوه کسه قاتلان دمهاکویي له اړخه را استول شوي و هغه زمونږ د ساتونکو له اړخه ووژل شول او دهغې پر ځای مو نږ خپل ساتونکي در ولیږل تر څو ستا ټول پلانونه کشف او تا د څارنې لاندې ونیسي. هغوې دواړه زمونږ خلک و او هغوې تاته په رواغو وویل چې ګنګا و نیرمل دواړه یې وژلی دي.

ګوره کملاوتي مونږ اوس د کالنجر ښار هم فتحه کړ ، اوس به لښکر بیرته د سهسرام په لور کوچ کوی. ځکه په د ې جنګ کې شیرشاه سوری شهید شوې دې اومونږ دهغه لاش سهسرام ته منتقلوو. ته او مهاکویی دواړه به خپل پاته ژوند په همدې زنځیرونو کې تیروئ ، اوپه همدې قبیلي کی به یی تیروئ.

ددې خبرو وروسته ګنګا خپل نازکه لاسونه د خواص خان د ملا څخه را چاپیره کړل اوپه ډیره مینه یی ورته وویل چې: راځه چې نور ددې ځایه ځو. په دې وخت کې کملاوتي چغې کړې او ګنګا ته یی وویل چې:

ګنګا خو رې لږه شیبه صبر وکړئ ، زه تاسو ته څه ویل غواړم. دهغې وروسته چې تاسو کومه سزا ماته راکوئ زه به یی و منم

خواص خان اوګنګا د کملاوتي په لور وکتل او رته یی وویل چې:څه ویل غواړې همدا اوس یی ووایه.

ګوره ګنګا ! ته یوه ډیره ستره ښځه یی. زه ستا په پرتله هیڅ هم نه یم. بیا هم چې کومه ګناه له ما څخه شوې ده زه دهغې په اړه ستاسو دواړو څخه ښننه غواړم. او ژمنه کوم چې په راتلونکي کې به د یوه مخلصه ښځې په څیر دنده تر سره کوم.اودخواص خان په خدمت کې به یم. په دې اساس ماته ښننه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ورته په ډېر غضب سره وويل چې : تاته په هيڅ صورت ښښنه نه شي کيدې . دښښنې مطلب به داوي چې ته هر وخت چې وغواړې په ما او زما په مېړه به حمله کوې.

کملاوتي ورته يو ځل بيا وويل چې : ګوره ګنګا خورې ! زه تاته دا ډاګيزه کوم چې زه دخواص خان د زوې مور کيږم. په دې خاطر له ما سره ظلم اوتيرې مه کوئ. ګنګا ورته يوځل بيا په ډيره قهر سره وويل چې : کملا ! د ماربچې چې لوې شي نو دهغه څخه زهري چيچونکې مار جوړيږي . خو زه تاته دا هم ډاګيزه کول غواړم چې خواص خان تاته طلاق درکړې دې ، اوس ته په خوشحالۍ سره دمهاکوي سره واده وکړه او د محترم فدايی خان په دې خيمه کې په زنځيرونو کې تړلې دخپل واده مراسم په ځاې کړه ، اوس نو ستا زما د ميړه خواص خان سره هيڅ ډول اړيکې نه شته. ته ازاده يې ، هرڅنګه چې غواړې همغسې ژوند کوه .

د ګنګا په دې خبرو باندې کملاوتي خپل سر ټيټ کړ او په زوره زوره يې په ژړا پيل وکړ ، خواص خان ،ګنګا او نيرمل ټول دهغې دخيمې څخه ووتل ، د لږ ځنډ وروسته فدايی خان د خپلې قبيلې سره يو ځاې د بنګال په لور کوچ و کړ، په داسې حال کې چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې د سهسرام په لور دشيرشاه سوری مړې په ډيره درنښت سره روان کړ.

(دشيرشاه سوری وروسته دهغه زوې جلال خان ، خواص خان د خپل ځان له پاره خطر وګڼه او په چل ول سره يې په داسې حال کې شهيد کړچې د قران کريم تلاوت يې کاوه . د وژلو وروسته يې هغه د دهلي دلال دروازې تر څنګ خاورو ته وسپاره. خو په دې وخت کې داسې توره سيلۍ راغله چې ورځ په شپه بدله کړه ،ددې سيلۍ سره سم سخته زلزله هم راغله او ددهلی زيات شمير کورونه يې له منځه يوړل. دخواص خان د تقوې ، اخلاص او نيکو اخلاقو په اساس خلکو هغه د « خان ولي» په نامه ياد کړ. (انا لله و انا اليه راجعون)

پاې.

نېټه:۱۳۸۹ /۱۱/ ۴ | 24-01-2011

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد قريب الرحمن سعيد نورې پښتو ژباړې :

1. اسلامي سيات.(مولانا گوهر الرحمن«رح»)(چاپ شوی)
2. اسلامي رياست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکيت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
4. پرده ..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
5. د حديثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې.(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوی)
6. د نبوت پای. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوې دې)
7. دصلاح الدين يوبي ريښتنې پيښې(د ايمان پلورونکو داستان)(التمش)(چاپ شوې دې)
8. د رسول الله(ص) د انقلاب حکمت.(سيد اسعد گيلاني «رح»)(چاپ شوی)
9. يو شمير نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه يې زما په ليکنو کې کتلائ شئ.
10. د بايزيد يلدرم تاريخي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
11. د سلطان علاو الدين خلجيي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
12. د شيرشاه سورې مشهور ناول(همدا اوس د چاپ لاندې دې)
13. لاسوندونه او وثيقې: د رسول الله ﷺ له وخته تر راشدينو خلفاؤ پورې(تر چاپ لاندې دې)
14. په هيواد کې د سولې د پايښت په اړه زمونږ آند (همدا اوس د کار لاندې دې)
15. مونږ او توحيد د بشير احمد لودهي ليکنه(د چاپ لاندې)
16. زيات شمير پښتو مضامين او د انګليسې او د اردو ژبو څخه ژباړل شوې او هم په انګليسي ژبه سياسې شننې ، مقالې او ليکنې چې په پښتو او نګليسي ژبو ورځپاڼو او يو شمير اونيزو او مياشتنيزو کې خپاره شوې دي(په خواشينۍ سره چې ريکارډ يې له ژباړن سره نشته).

د کتاب پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library